Ex Libris Congr.nis S.ti Mauri Romae

ONVPHRII PANVINII VERONENSIS FRATRIS EREMITÆ AVGVSTINIANI,

De primatu Petri & Apoſtolicæ ſedis poteſtate

LIBRI TRES

CONTRA CENTVRIARVM AVCTORES.

CVM PRIVILEGIIS.

VERONÆ,

Apud Hieronymum Diſcipulum.

M D LXXXIX.

BEATISSIMO PATRI SYXTO V.

ROMANÆ ET CATHOLICÆ ECCLESIAE PONTIFICI

M. ANTONIVS CARDINALIS

Columna felicitatem perpetuam.

CVM Eccleſiæ Dei clauum regente Pio V. Honufrius Panuinius Alexandrum Cardinalem Farneſium in Siciliam proficiſcentem ſequeretur, libros duos de Primatu Petri iam abſolutos fidei meæ commendauit, ſperans ſe quum rediſſet (vt in præfatione erat pollicitus) tertium quoque abſoluturum: ſed morte præreptus promiſſa quidem præſtare non potuit; per eos autem qui morienti aderant, me rogauit, vt quos mihi abiens libros commendauerat, ſi eos Reipub. vtiles fore iudicarem, typis excudendos curarem. Ego ne ſupremam hominis voluntatem fruſtrarer; & ſi omnia ſumma diligentia iterum atque iterum examinaſſem, atque

probaſſem, nolui tamen committere, vt de re tanti momenti ſolus iudicandi onus, periculumq́ ſubirem. Adhibitis igitur aliquot Theologis, & , quod caput eſt, Gulielmi Sirletij Cardinalis, viri ſummæ probitatis, eruditioniſq́ præſidio atque conſilio fretus, eos libros vt hoc præſertim tempore vtiliſſimos omnino publicandos eſſe cenſui; ſi prius Latinij familiaris mei diligentia, in ſacrorum Patrum lectione verſati, ſua quibuſq́ auctoribus, qui in priore libro citantur, vindicarentur; lociq́, vnde ſententiæ ſumptæ ſunt, certius indicarentur; quo facilius omnia expeditiuſq́ inueniri poſſent, atque emendatiora legerentur. Cum hæc autem bona fide perfeciſſem, putaui me neceſſario hoc opus Sixto V. dicare oportere, de cuius in Eccleſia Dei primatu tam ordinate, tam diſtincte, tam veris, ſolidiſq́ rationibus, tam conſtanti, tot ſæculis continuato Catholicorum Patrum teſtimonio, & conſenſu, probato & confirmato tractatum in eo videmus, vt magno bonorum ſolatio futurum eſſe confidam; ſperemq́ fore, vt non pauci ex ijs, qui adhuc in tenebris iacent, horum librorum auxilio, adiuuante

Chri-

Chriſto propediem veritatis lucem id eſt te legitimum Petri ſucceſſorem, Chriſtiq; in terris Vicarium agnoſcant, & venerentur.

Romæ Idibus Iulij, 1589.

SANCTISS. AC BEAT. PATRI
PIO V. PONT. MAX.
ONVPHRIVS PANVINIVS VERONEN. FRATER EREMITA AVGVSTINIANVS
SALVTEM PERPETVAM DICIT.

EX ijs rebus quæ Deo optimo maximo curę ſunt, nihil eſſe illi eccleſia ſua carius, res iam ipſa docuit: aduerſa enim fere ſemper tempeſtate magniſque iactatam fluctibus, nunquam ipſe obrui permiſit. Verumtamen ſiquid eſt, quod vel ad inminuendam eius dignitatem vel ad opes infirmandas valere videatur, id recentiores hæretici quamuis abſtruſũ atq; reconditum non modo excogitant, verum etiam omni plane ſtudio, omnibus ingenij animique viribus exercent. Nihil autem grauiore odio quam Romanam eccleſiam inſectantur, cui ſe aduerſari & intentos eſſe tantum abeſt vt diſſimulent, vt etiam in eo ſcelere vltrò glorientur: Hanc enim quaſi arcem & propugnaculum eſſe uident eius doctrinæ, ad quam expugnandam atque euertendam machinas omnes comparant. Ab hac mente fraudes inſidiæque manarunt. Inde ſtudium, inde fluxit induſtria, & propenſa ad interpretationem ſacrorum librorum voluntas, vt falſa ſpecie veritatis obiecta, imperitorum animos à ſalutaribus inſtitutis ad exitioſa conſilia traducerent: Et quanquã in Chriſtianam rempublicam detrimenti tantum eorum artes inuexerint, quantum ego cum cogito (cogito autem ſępiſſime) grauiter ingemiſco, eorum tamen nondum noſtris expleta malis improbitas ad alià progreditur, noua conari non deſinit, nullum labefactandæ religionis

no-

noſtræ modum aut finem facit: Cum enim ſuarum opinionum commenta, quibus pulcherrimam ſanctorum Patrum doctrinam inquinare ſtuduerunt, non patere ſatis omnium ingenijs intelligerent, quippe ſiquis ea noſſe velit, ac ſcientia comprehendere, non omnino ſacrarum litterarum expertem aut inexercitatum oportet eſſe, nouiſſime vt hæreticam prauitatem quaſi cuiuſdam veneni vim in omnes partes diffunderent, falſam hiſtoriam ſatanæ artibus contextam diſtributam in Centurias emiſerunt, fore ſperantes, hiſtoriæ nomen, quę rerum præteritarum notitiam pollicetur, non obſcuris inuolutam verbis, ſed ita expreſſam, vt eam quilibet vel idiota & illiteratus aſſequi poſſit, nihil improbe fictum eſſe, nihil temere affirmatum perſuadeat: Callide autem vt fallaciæ pateant, ad quærendam mendacio auctoritatem, à prima noſtra religionis origine ad hanc vſque diem ſerie perpetua complecti omnia ſunt aggreſſi; quod in tam prolixa tam varia tamque multiplici narratione, latere dolos, nemine fere ſentiente, res admiſceri falſas, veras autem vel omitti vel ſi præteriri ſilentio non poſſent, immutari facile poſſe exiſtimarunt; Nec eos omnino ſpes fefellit: quotus enim quiſque eſt, qui præſtigias eorum agnoſcat? qui laqueos verborum captioneſque cernat? Nihil autem propoſitum illis magis eſt, nihil ſitiunt ardentius, quam vt eccleſiæ Romanæ datum à Chriſto primatum adimant; nec mirum; ſiquid enim ex pluribus partibus ita conſtat, vt cæteras vna moderetur & regat, facile eſt, quæcunque laborare ea vna incolumi incipiat, eius vnius ope ſubueniri; princeps autem illa ſi lædatur, non æque recreari poteſt auxilio cæterarum, quibus ipſa ſuas uires aut ſua damna communicat. Propterea cum vniuerſæ eccleſiæ chriſtianæ Romana ſummo atque abſoluto iure præſit, hoc ſi quaſi fundamentum tollatur corruere omnia quis non videt? Hanc igitur vnam hæretici petunt atqui inuadunt. Hanc ſi labefacta-

ſactare poſſent, diſſolutio rerum omnium, quam vehementer expetunt, conſequeretur, diuina permiſcerentur humanis, vix ſanctiſſimis legibus locus eſſet. Ne in errore quidem omnes diu conſentirent: Non enim excluſa ratione & æquitate, diuturna ſocietas vlla poteſt eſſe, Exorirentur in ſingulas horas tanq. ex hydra illa poetica horribilia nouarum ſectarum monſtra, qualia iam vidimus, ac videmus in Germania, Anglia, cæteriſque regionibus ab eccleſia Romana tanquam à capite diſſidentibus, Nimirum in hoc reliquarum Eccleſiarum capite ſanctiſſimo ac nobiliſſimo mens illa poteſtaſque viget, quæ diuinæ mentis, & poteſtatis imaginem refert, quam ſaluator humani generis Iesvs Christvs à patre acceptá Petro Apoſtolorum ſummo tradidit, vt in reliquos Vicarios ſuos quicumque per infinitam poſteritatem futuri eſſent, nulla iuris imminutione permanaret. Quod niſi primatus hic à Deo eſſet: conſenſiſſe tamen in eo conſtituendo Chriſtianos omnes oporteret exemplo earum rerum, quas aut inuenit ars, aut natura peperit, quæ niſi ab vno regantur, & quaſi principem quendam intueantur, quam facile labantur & concidant, omnes intelligunt. Nam quod in cunctis rebus publicis æquo iure tota ciuitas eſt atque vni ciuium imperium leges non concedunt, exprimit tamen quod leges negare videntur, gubernationis ratio & neceſſitas, vt vnica quędam poteſtas temporaria ĩ multos ciues ſucceſſione, quaſi cætera remedia ſint infirma, conſtituatur, quæ totius reipublicæ corpus moderetur. Hoc ego cum ſemper ita ſenſerim, cumque ad incolumitatem Chriſtianæ religionis primatu Pontificis Romani nihil vtilius, atq; adeo nihil magis neceſſarium eſſe ratio doceat, experientia comprobet, Duxi meas eſſe partes pro ea perſona quã ſubſtineo, quoniam pridem ſacris addictus, religionem profiteor, proque eo ſtudio quod à primis annis ad eccleſiaſticam hiſtoriam contuli memoria etiam impellente

Mar-

Marcelli II optimi Pontificis, qui me ad hanc induſtriam adhuc iuuenem ſuis ſanctiſſimis monitis excitauit, duxi inquam ſimul omnia cogitans, operam mihi eſſe collocandam in hiſtoria eccleſiaſtica componenda, non ad libidinem, aut arbitrium meum, quod ſępe factum ab hęreticis animaduerti, ſed ad legem veritatis, & ad præſcriptum antiquorum patrum, à quorum auctoritate teſtimonioque ne latum quidem vnguem diſcedendum eſſe boni, & ſapientes viri iudicant. Hic meus labor, quem profecto viribus humanis maiorem ſuſcepi, tamen ſolus diuina gratia fultus originem primam & continuationem huiuſce primatus, Epiſcopiq; Romani ſummam in eccleſia Dei poteſtatem oſtendet. Ac mihi venit in mentem, vt id quod opto, facilius conſequar, quicquid ad hanc ſententiam comprobandam veteres illi Chriſtianæ pietatis cultores prodidere, ſeorſum in vnum colligere volumen, eoque ordine cuncta explicare, qui rem ipſam ante oculos omnium luce clariorem conſtituat. Quod Sanctitas veſtra optime perſpiciet, cui quemadmodũ ſumma à me debetur, & præſtatur obſeruãtia, itidem deberi à me hanc priorem induſtriam meam, eique opus hoc mittendum eſſe ſum arbitratus: cum enim ſemper honorem Dei omnibus in rebus ante poſuerit, & antequam in iſta ſede diuino numine collocaretur, acerrime eccleſiam, alio ſummam poteſtatem obtinente, defenderit, nunc cum in ipſam poteſtas eadem à Deo tranſlata ſit, vt publicam rem ab imminenti periculo liberet, non dubito quin nos inſtituta ſua quatenus licet imitantes, nullumque laborem, nullum etiam vitæ diſcrimen pro eccleſię dignitate recuſantes benigno vultu accipiat, æquis auribus audiat, ſuaque etiam cohortatione ad inſtituti operis abſolutionem impellat; Vt enim qui ſe in viam dederit peritum itineris ducem nactus errare nullo modo poteſt, ſic me, Beatiſſime pater, in ſuſcepto labore ac ſtudio confirmabit iudicium tuum; & quam-

quam nullas difficultates extimeſcam, tua tamen vox quaſi cœlitus diuinitus animos addet, ſicut ſubſidium pręterea nullum, tanquam aſſecutus iam omnia, mihi eſſe requirendum exiſtimem.

Vale Romæ Kal. Martijs anno ſalutis M D L X V I.

CAPITA LIBRORVM DE PRIMATV PETRI ET APOSTOLICAE ROMANAE SEDIS POTESTATE

AD S.D.N. PIVM V. PAPAM

Libri Primi.

1 Vnitatem, ſiue primatum vnius in Chriſti eccleſia neceſſarium fuiſſe oſtenditur.

2 Primatum in perſona beati Petri Apoſtoli in eccleſia à Chriſto inſtitutum fuiſſe aliquot euangeliorum teſtimonijs explicatis oſtenditur.

3 Primatum in perſona beati Petri Apoſtoli inſtitutum fuiſſe probatur xvij. euangeliſtarum teſtimonijs.

4 De clauibus eccleſiaſticis S.Petro à Chriſto traditis.

5 Cui potiſſimum claues eccleſiæ datæ ſint, & de differentia poteſtatis clauium & paſcendi Sancto Petro, et cæteris Apoſtolis vel eccleſiæ tributæ.

6 Quanam ratione ſacræ ſcripturæ auctoritates & teſtimonia dubia vel in controuerſiam reuocata ſint intelligenda.

7 Sanctorum patrum ante Concilium Nicænum ſententiæ & interpretationes de ſupradictis xvii. euangeliſtarum locis quibus primatus Petri conſtituitur.

8 Sanctorum quatuor Doctorum Latinæ eccleſiæ ſententiæ ſuper xvii. loca, & de Petri primatu.

9 Aliorum Sanctorum patrum Græcorum & Latinorum poſt concilium Nicænum interpretationes de iiſdem xvii. locis.

10 Sanctorum patrum intra milleſimum annum auctoritates de eadem re & locis.

11 Eorum quę contra Petri Primatum à Centuriatorum auctoribus ex ſacris litteris afferuntur diſſolutio. Primatum dupliciter conſiderari poſſe, quantum ad habitum & quantum ad actum, ideſt quo ad eius ſubſtantiam & vſum poteſtatis.

12 Quod Petrus primatus poteſtatem ſibi à Chriſto traditam actu

†† 2 in

in eccleſia exercuerit, ex aliquot actuũ Apoſtolorũ locis probat.

13 Sanctorum patrum ſententiæ de vſu primariæ poteſtatis S. Petri Apoſtoli, & eorumdem locorum interpretatio.

14 Ad ea quę contra vſum primatus Petri à Centuriarum auctoribus ex ſacris literis afferuntur reſponſio.

15 Quod S. Petrus Romam venerit & Romanam eccleſiam fundauerit probatur ex omnibus vetuſtis ſanctorum patrum Græcorũ & Latinorum monumentis.

16 Quæ ab hæreticis contra afferuntur, ſingillatim & per capita diluuntur.

17 Quod S. Petrus Romæ obierit & ſummam in eccleſia poteſtatem ſibi à Chriſto traditam Clementi ſucceſſori ſuo reliquerit ex ſanctis patribus probatur.

CAPITA LIBRI SECVNDI;

Quod Clemens, cæteriq; poſt ipſum Romani Pontifices Petri primatum in Eccleſia Dei retinuerint, eoq; vſi ſint.

Hoc caput in plures, quas infra afferam, partes diſtribuitur: Quid Epiſcopi ipſi Romani de ſuo & apoſtolicæ ſedis primatu poteſtate, & vſu ſenſerint, dixerint, ſcripſerint.

1 AFFIRMARVNT S. Petrum ſucceſſoribus ſuis Romanis Pontificibus Apoſtolatus ſui principatum reliquiſſe.

2 Affirmarunt in his quæ ſunt fidei Romanam ſedem nunquã erraſſe potuiſſe.

3 Docuerunt mandatis apoſtolicæ ſedis & decretis ita obtemperandum eſſe perinde ac ſi diuina S. Petri voce eſſent prolata aut firmata.

4 Docuerunt Romanam ſedem omnium eccleſiarum principem caput & primam eſſe, ad quam omnium eccleſiarum cura pertineret.

5 Profeſſi ſunt cuncta negocia eccleſiaſtica difficilia ad eius examen & judicium referri debere.

6 Dixerunt omnium cauſarum prouocationem ad ſedem Apoſtolicam eſſe.

7 Pro-

7 Profeſſi ſunt eam ſupremam in cunctis eccleſiis iuriſdictionem habere, ipſam vero à nemine iudicari poſſe.

8 Dixerunt ad Epiſcopum Romanum pertinere conuocationem generalis concilij.

9 Aſſeruerunt quod ad eum pertinet reprobatio vel probatio et executio decretorum conciliarium.

10 Aſſeruerunt ab eo conſtituta à nullo irritari poſſe, & quod Romanæ ſedis priuilegia à nemine tolli queant.

11 Negarunt poſſe ſaluari à Romanę ſedis fide deficientes.

12 Apoſtolicæ ſedis fidem, reuerentiam, curam vniuerſalem, & primatum vbique prædicarunt, docuerunt, inſinuarunt.

13 Attulerunt auctoritates, & loca ſacræ ſcripturæ pro ſuo primatu confirmando.

Quid Pontifices Romani pro ſui & ſedis Apoſtolicæ primatus iure & poteſtate fecerint.

Quæ ad doctrinam orthodoxam & fidem Catholicam priuatim pertinent, tractarunt.

1 IDOLOLATRIAM quantũ temporum ratio tulit, abrogarũt.

2 Ad gentes nondum conuerſas prædicatores & doctores miſerunt, qui eas Chriſti euangelium edocerent.

3 Verbum Dei recte prædicarunt, ſinceram doctrinam docuerunt vel doceri procurarunt.

4 Ortodoxam doctrinam omnes eccleſias per epiſtolas erudierunt, prædicarunt, & eam ſcripto defenderunt.

5 Puram doctrinam in eccleſijs conſeruarunt.

6 Damnauerunt libros apocryphos, & authenticos probarunt.

7 Dederunt operam ne quis à doctrina ſua, & apoſtolicæ ſedis recederet.

8 Repugnantes ſanæ doctrinæ excommunicarunt, & caſtigari procurarunt.

9 Synodorum conſultationibus totius orbis terrarũ reſponderunt.

10 Synodicas literas de ſua ordinatione cum rectæ fidei formula omnibus eccleſijs, & præſertim Patriarchalibus miſerunt.

11 For-

11 Formulas rectæ fidei Imperatoribus, & Metropolitanis præſcripſerunt.
12 Sententias ſuas de ſuſpectis vel dubiis opinionibus rogati aperuerunt.
13 Rectam fidei formulam ab ſuſpectis de hęreſi Epiſcopis exegerũt.
14 Epiſcoporum rectam fidem probarunt, falſam reprobarunt et damnauerunt.
15 Eccleſias & Epiſcopos in errorem inductos per legatos & epiſtolas erudierunt, vt ad rectam viam redirent hortati ſunt, & ad ſaniorem mentem reuocarunt.
16 Pręlatos in hæreſim lapſos monitos, nec reſipiſcentes ſuſpenderunt, excommunicauerunt, priuarunt, in carcerem coniici, aut exilio tradi curarunt.
17 Hæreſes & hęreticos damnarunt, & excommunicauerunt, idque per literas omnibus eccleſiis inſinuarunt.
18 Epiſcopos & eccleſias de ſuo officio monuerunt tam contra hęreticos, quàm vt hæreſes natas vel pullulantes abſcinderent.
19 Epiſcopos hortati ſunt ad rectam fidem, & iudicia apoſtolicæ ſedis ſententiaſque tuendas.
20 Legatos miſerunt, qui errores hæreticorum cognoſcerent, corrigerent, vel ad ſe referrent.
21 Hortati ſunt Epiſcopos, & Eccleſiarum pios Doctores; vt contra hæreticos ſcriberent.
22 Imperatoribus, Regibus, & Epiſcopis mandarunt, vt contra vicinos eorundem iuriſdictionibus Epiſcopos hæreticos pro veritate tuenda inuigilarent, & ſi quid animaduerterent male agi, tum ad ſe, tum ad Imperatorem referrent.
23 Synodis leges de hæreticorum & hæreſum condemnatione præſcripſerunt.
24 Sua contra hæreticos decreta amplecti & ſeruari curarunt.
25 Vigilarunt pro ædificatione omnium Eccleſiarum, pro tuenda ſana doctrina, pro hæreſibus extirpandis, & eccleſiaſtica diſciplina conſeruanda.

Quæ ad doctrinam orthodoxam & fidem catholicam publice pertinent, fecerunt.

1 CONCILIA generalia conuocarũt, vel ea Imperatorum autoritate

titate conuocari permiſerunt, aut procurarunt.

2 Conciliis generalibus præſentes præſederunt.

3 Ad concilia generalia legatos ſuos miſerunt, aut Epiſcopos delegerunt, qui præſiderent.

4 Decreta conciliorum generalium ipſis petentibus confirmarunt.

5 Eadem ad omnes eccleſias promulgauerunt.

6 Ius exequendi decreta ſynodica & præſertim Concilii Nicæni habuerunt, & eorum acta defenderunt.

7 Curarunt vt politici magiſtratus ea vbique exequi & ſeruari facerent.

8 Generalia concilia abrogarunt, quibus ipſi vel eorum legati non præſiderunt, aut ſine eorum auctoritate celebrata, vel ad ſe non confirmata.

9 Male in his acta damnauerunt, aut retractarunt.

10 Decreta conciliaria ſine ipſorum auctoritate promulgata antiquarunt.

11 Concilia prouincialia pro diuerſis Eccleſiæ negociis celebrarunt.

12 Eorum tempus & formam metropolitanis præſcripſerunt.

13 Eorum acta confirmarunt, aut reprobarunt.

14 Contra illa & alios canones Eccleſiaſticos neceſſitate cogente diſpenſauerunt.

Clauium poteſtatem exercuerunt.

1 Excommunicarunt diſſentientes à reliquæ eccleſiæ conſenſu.

2 Excommunicarunt diſſentientes ob dogmatum fidem, vel de iis peruerſe diſputantes.

3 Excommunicarunt hæreticos, & eos excommunicatos vbiq; denunciauerunt.

4 Excommunicarunt malos eccleſiarum Prælatos.

5 Excommunicarunt malos Principes, Reges, & Imperatores.

6 Neminem ab ſe excommunicatum ſine ſuo conſenſu ab aliis recepi voluerunt.

7 Pœnitentes aut per ſe, aut per legatos abſoluerunt.

8 Hæreticos reſipiſcentes oblato pœnitentiæ, & rectæ fidei libello, quo errores ſuos damnabant, abſoluerunt.

Abſe

9 Ab ſe abſolutos ab aliis Epiſcopis recepi voluere.
10 Excommunicationem legitimam aliorum Epiſcoporum iuuarunt.
11 Gratulari ſunt epiſcopis de hæreſi reuerſis & recte ſentientibus.

Quæ ad politiam eccleſiaſticam pertinent adminiſtrarunt.

1 SCHISMATA in eccleſiis orta ſedarunt.
2 Super Archiepiſcopos & Patriarchas ſupremam dignitatem habuerunt.
3 Epiſcopos, Archiepiſcopos, Patriarchas, confirmauerunt, crearũt, conſtituerunt, ordinarunt, & conſecrarunt.
4 Epiſcopos, Archiepiſcopos, Patriarchas, Imperatorum, Regum, Principum, populorum, aut cleri ſuffragijs lectos ad ſe miſſos conſecrarunt.
5 Archiepiſcopis pallia, paraturas, benedictiones, reliquias tradiderunt, vel abſentibus miſerunt.
6 Multorum Prælatorum creationes & ordinationes nõ probarunt.
7 Epiſcopis & Archiepiſcopis leges dictarunt.
8 Formas & poteſtatem inſtaurandi, aut inſtituendi, aut dedicandi eccleſias pręlatis præſcripſerunt.
9 Epiſcopis & archiepiſcopis prohibuerunt conſecrationes in legitime electorum Antiſtitum.
10 Archiepiſcopis mandarunt ordinationes & depoſitiones Epiſcoporum.
11 Archiepiſcopis ius tribuerunt, vt in ſchiſmate electorum alterum quem vellent conſtituerent, vel vtrumque de Epiſcopatu contendentem tertio ſuffecto remouerent.
12 Ius confirmandorum, creandorum, & ordinandorum, Epiſcoporũ Archiepiſcopis conceſſerunt.
13. Prælatis ius tribuerunt conuocandi ſynodos.
14 Epiſcopos inique à ſynodis, vel alijs Epiſcopis damnatos eorum cauſa cognita reſtituerunt.
15 Prælatos falſo ab aliis Epiſcopis traductos vel inique eiectos defenderunt, reſtituerunt.
16 Prælatos aliquot nobiliores & doctiores Vicarios, in prouinciis conſtituerunt ſuper omnes prouinciarum illarum eccleſias, vt

cauſas

cauſas faciliores definirent, grauiores ad ſedem apoſtolicam re-
ferent.

17 Archiepiſcopis iuſſerunt, vt quæ Epiſcoporum iudicio decerni nō poſſent, & grauiora quæque negotia ad ſedem apoſtolicam referrent, & ſine eius conſilio nihil in ijs rebus agerent.

18 Priuilegia, inſignia, ſuperioritates, exemptiones, & dignitates Prelatis conceſſerunt & confirmarunt.

19 Metropolitanis male facientibus minati ſunt ſe illis iura ſua erepturos.

20 Eorum male acta reſciderunt.

21 Mandarunt ſuffraganeis vt ſuis Archiepiſcopis parerent.

22 Epiſcoporum errata reprehenderunt, emendarunt, caſtigarunt, & agendi formulas præſcripſerunt.

23 Epiſcopos de ſuo officio rebus ad Eccleſiaſticam diſciplinam pertinentibus, item de pace eccleſiarum monuerunt.

24 Metropolitanorum & Epiſcoporum ſuperbiam repreſſerunt.

25 Prælatis mortuis noua comitia tanquam eccleſiæ vniuerſalis cuſtodes inſtituerunt, eccleſias de alio legendo monuerunt, vel ad ſe mittendo vt ordinaretur.

26 Eccleſiarum paſtore vacantium curam & viſitationem proximioribus epiſcopis iniunxerunt.

27 Epiſcopos de vna in aliam eccleſiam tranſtulerunt.

28 Sedes Epiſcopales & Archiepiſcopales inſtituerunt, mutarunt, vniuerunt, diſiunxerunt, & ſuppreſſerunt.

29 Cunctos qui ipſorum patrocinium petierunt, adiutarunt.

30 Ad Reges & Imperatores ſcripſerunt, eoſque monuere de rebus ad eccleſiaſticam diſciplinam pertinentibus.

31 Inter politicos magiſtratus diſſentientes auctoritatem ſuam interpoſuerunt, quo eos ad pacem & concordiam redigerent.

32 Eccleſiaſticam politiam conſtituerunt.

Iudicia & prouocationem ad ſe habuere.

1 QVÆSTIONES inter epiſcopos initas ſuo arbitrio diremerunt.

2 Prælatos accuſatos ad cauſam dicendam citarunt, non ob temperantes ſuſpenderunt, excommunicarunt, priuarunt.

3 Epiſcoporum cauſas cognouerunt, & aliquot epiſcopos ab aliis epiſcoporum ſynodis damnatos reſtituerunt.

4 Male à Metropolitanis in iudiciis acta reſciderunt.
5 Mandarunt Archiepiſcopis vt appellationes ad ſedem Apoſtolicã permitterent.
6 Ad ſe prouocantium cauſas cognouerunt, eos abſoluerunt, vel condemnarunt.
7 Politicos magiſtratus iuſſerunt in integrum reſtituere ab ſe abſolutos.
8 Querelas & cauſas ad ſe delatas Metropolitano aut Synodo ab eo coactæ, qui eas terminarent, ſubdelegarunt.
9 Vicinis Metropolitanis cauſas contra peruerſos epiſcopos vel hæreticorum fautores commiſerunt, eiſque iniunxerunt vt contra ipſorum fraudes vigilarent.
10 Legatos qui huiuſmodi cauſas cognoſcerent, miſerunt.
11 Archiepiſcopis præceperunt vt cauſas litigantium iuſte & breuiter expedirent.

Varios ritus & ceremonias condiderunt.

1 Suos ritus & ceremonias in adminiſtratione ſacramentorum aliis eccleſiis communicarunt.
2 Dies feſtos, ieiunia ſolemnia ſtatis diebus, cerei, palmarum, cineris, candelarum, & aliarum rerum benedictiones, ſupplicationes, lumina, aquam luſtralem, pſallendi ritum, ſacramentorum ceremonias, Item lingua latina vbique in eccleſiis vti conſtituerunt.
3 Nuptias certis temporibus prohibentes, matrimoniorũ leges ſanxerunt.
4 Sanctorum reliquias, eleemoſynas, vaſa veſtes ſacras, pallia & ſimilia prælatis miſerunt.
5 Prælatis dedicationes eccleſiarum & ritus S. R. E. præſcripſerunt.
6 Ab aliis vſurpatos ritus ſine conſenſu Sedis Apoſtolicæ prohibuerunt.
7 In cauſis matrimonialibus quid fieri oportet decreuere, & cunctis ſignificarunt.
8 Monachorum ordines probarunt.
9 Supremum in monaſteriis ius habuerunt, vt diſciplinæ monaſticæ cuſtodes.
10 Reges & Imperatores inunxerunt.

Quid

Quid alij de Pontificis Romani & apoſtolicæ Sedis primatu & poteſtate ſenſerint, dixerint, ſcripſerint.

Concilia generalia & mutuus eccleſiæ Catholicæ conſenſus.

1 ROMANI pontificis ſupremam in cunctis eccleſijs poteſtatem agnouerunt & confeſſi ſunt.

Concilia Prouincialia.

1 ROMANI pontificis ſupremam in cunctas eccleſias auctoritatem prędicarunt.

2 Fidem apoſtolicæ ſedis profeſſa ſunt.

3 Papam patrem Imperatoris vocarunt.

4 Papam Dominum Epiſcoporum principem, & patrem patrum appellarunt.

Imperatores, ipſorum leges & reſcripta.

1 Eccleſiam Romanam pro omnium eccleſiarum capite agnouerunt.

2 Epiſcopum Romanum omnium epiſcoporum principem confeſſi ſunt.

Doctores, Epiſcopi & alij Prælati.

1 AFFIRMARVNT quod Romana eccleſia omniũ princeps caput & mater eſſet.

2 Quod in ea orthodoxa fides crederetur.

3 Quod omnium eccleſiarum cura ad eam pertineret.

4 Quod ipſa de cunctis iudicaret, & de ea nemo.

5 Quod eius communioni in cunctis ſociari vellent, cuius fidem deſerens à nullo poteſt in communionem recipi.

6 Romani pontificis primatum iure diuino eſſe profeſſi ſunt.

7 Romani pontificis primatum vbique prædicarunt.

8 Romanum pontificem eccleſiæ Catholicæ caput eſſe docherunt, & præ cæteris magnificarunt.
9 Eius auxilium & præſidium in damnatione hæreticorum poſtularunt.

Reges principes & potentes.

1 Papam eſſe caput eccleſiæ & omnium in orbe terrarum ſacerdotum affirmarunt.
2 Primum Archipontificem vocarunt.

Quid alij pro epiſcopi Romani & Apoſtolicæ ſedis primatu & poteſtate geſſerint.

Concilia generalia.

1 NICÆNA Synodus eius auctoritatem confirmauit.
2 Eius primatum aliæ Synodi ſtabilierunt.
3 Sua decreta ab eo confirmari voluerunt.
4 In damnatione hæreticorum ab eo auxilium petierunt.
5 Damnationem hæreticorum illo auctore factas ei inſinuarunt.
6 Nicæna ſynodus & aliæ prouocationem ex cunctis eccleſijs ad eum conceſſerunt.
7 Vniuerſalis epiſcopi nomen reliqua concilia ei tribuerunt.
8 Patriarcharum creationem Romano pontifici nunciauerunt.

Concilia Prouincialia.

1 DE rebus dubijs & controuerſis eum conſuluerunt.
2 Petierunt vt legatos ſuos Pontifex Romanus mitteret ad ſynodos eorum, qui contra canones Eccleſiaſticos commiſſa corrigerent.
3 Acta ſua à Pontifice Romano confirmari voluerunt.
4 Epiſtolas decretales Romanorum pontificum ſuſceperunt.
5 Acta ſynodorum vniuerſalium eius iuſſu ſuſcepta promulgarunt.
6 Communionem apoſtolicæ ſedis ſecuta ſunt.
7 Eius auxilium in damnatione hæreticorum obtinuerunt.

8 Nomen

8 Nomen Papæ Romani in eccleſiis ſuis miſſarum tempore recitari iuſſere.

Imperatores Romani, ipſorum leges & reſcripta.

1 LEGEM tulere, vt eccleſia Romana pro omnium eccleſiarum capite ab omnibus Chriſtianis agnoſceretur.
2 Legem promulgarunt vt Catholici omnes Chriſtiani Papæ Romani fidem ſequerentur.
3 Rectæ fidei ſuæ libellos ei miſerunt.
4 Epiſcopi Romani primatum cognouerunt & expoſuerunt.
5 Multa apoſtolicæ ſedi priuilegia contulerunt.
6 Epiſcopo Romano ſe humiliarunt.
7 Gratias ei pro ſedulitate ſua in rebus fidei egerunt.
8 In rebus fidei Romani pontificis conatus adiutarunt.
9 Decreta vel ab ſe vel à Concilijs edita ab eo confirmari petierunt.
10 Epiſcoporum quæſtiones ad eius deciſionem reiecerunt.
11 Bona temporalia ei donarunt, vel ab aliis donata confirmauerunt vt villas, oppida, vrbes, prouincias & ſimilia.

Epiſcopi Doctores & alij Eccleſiæ miniſtri.

1 Romani pontificis creationem alijs Epiſcopis nuntiarunt.
2 Omnium eccleſiarum curam illi diuinitus traditam eſſe docuerũt & profeſſi ſunt.
3 Illi obedientiam præſtiterunt.
4 Metropolitani recens creati ſynodicam epiſtolam de recta fide ad Papam miſerunt.
5 Petierunt ab eo pallii vſum, reliquias, & priuilegiorum confirmationem.
6 Iura epiſcopatuum ſuorum ab eo confirmari petiere.
7 Archiepiſcopi & clerici petierunt confirmationem ab eo epiſcoporum ab ſe electorum.
8 Iuramentum Papæ præſtiterunt.
9 Libros de ſua fide ad eum miſerunt.
10 In rebus dubijs vel difficilioribus eius ſententias & conſenſum

requiſierunt.

11 Quæ ipſi determinare non potuerunt, ad ſedem apoſtolicam retulere.

12 Eius acquieuere ſententiæ & determinationi, & eius fidem amplexi ſunt,

13 Eius ſcripta & epiſtolas dogmaticas ſuſceperunt.

14 Quæſierunt eius ſententias de fide orthodoxa, & contulerunt cum eo de erroribus hæreticorum.

15 Hæreſes & hæreticos Papæ inſinuarunt.

16 Exorientes vel repullulantes hæreſes ei nunciarunt, conſilium et auxilium ab eo quibus eas reprimerent, expetiere.

17 Doctrinam orthodoxam abiicientes eius auctoritate caſtigarunt.

18 In damnatione hæreticorum & errorum ab eo auxilium petierunt, qui eos adiuuauit.

19 Ab hæreſi reſipiſcentes, vel de ea ſuſpecti, aut nondum detecti, aut ab aliis damnati libros fidei ad Papam miſere, eius auxilium et abſolutionem impetrarunt.

20 Controuerſias in Eccleſiis ortas Papæ retulerunt.

21 In contentionibus de iuriſdictione eius iudicium & ſententiam petiere.

22 In cauſis communibus deciſionem ab Epiſcopo Romano expetierunt, vt ſua auctoritate pacem & concordiam eccleſiæ conſtitueret.

23 Sine Romani pontificis permiſſu iudicis perſonam non vſurparunt.

24 Se & ſua iudicia ei ſubiecerunt.

25 Appellauere ad eam ſynodum vniuerſalem tantum cui Romanus pontifex præſideret.

26 Diſſentientes inter ſe ad Papam prouocauerunt.

27 Epiſcopi ab aliis epiſcopis damnati ad eum prouocarunt eius auxilium & iudicium requirentes obtinuerunt.

28 Petierunt ab eo commendationes pro ſe, aut pro ſuis ad alios.

29 Alios ad obedientiam S. R. E. inuitarunt.

30 Mores & ritus Eccleſiæ Romanæ ſecuti ſunt.

31 In conſtituenda politia eccleſiaſtica Papæ præſidium implorarunt.

32 Contra iniurias & oppreſſiones Præfectorum, & magiſtratuũ ſæcularium & Metropolitanorum eius præſidium implorarunt.

33 Gratias ei pro ſedulitate & vigilantia ſua egerunt.

1 Iura monaſteriorum ab eo confirmari petierunt.
2 Eccleſias ab ſe conſtitutas ei ſubiecerunt.
3 Epiſcopos ſuarum prouinciarum ad eum pro conſecratione miſerunt.
4 Eccleſias rebelles compeſcuerunt, & ad eius obedientiam retraxere.
5 Reuerentiam cum pedum oſculo exhibuerunt.
6 Donationes ampliſſimas agrorum, villarum, oppidorum, Ciuitatum, Prouinciarum & aliarum rerum temporalium ei fecerunt.
7 Regna ſua vectigalia S. R. E. conſtituerunt.
8 Pontifices Romanos inique vexatos defenderunt.
9 Eorum arbitrio res politicas tractarunt.

CAPITA LIBRI TERTII,

Qui contra Romani Pontificis auctoritatem ſenſerint, ſcripſerint, egerint, & eorum refutatio.

Qui contra vſum poteſtatis Romani Pontificis ſenſerint, ſcripſerint, fecerint, & ipſorum refutatio.

Quæ contra Sancti Petri Apoſtoli & Romani Pontificis auctoritatem poteſtatemue, & eius vſum à recentioribus hæreticis obijciuntur diſſolutio.

Scitv dignum nos in aſſerendis his quæ ad poteſtatem Romani pontificis pertinent, non niſi iis auctoribus vſos, qui ante Caroli Magni Imperatoris tempora ſcripſerunt, quique certiſſimæ auctoritatis ab hæreticis recentioribus probantur.

AD LECTOREM.

MIRVM non ſit primum duntaxat librum huius operis vulgari, ſolus enim iuſſu, & opera M. Antonij Cardinalis Columnæ, & lucubrationibus eruditiſsimi, religioſiſsimiq́; viri Latini Latinij Viterbienſis pridem emendatus in lucem prodit hoc tempore; ſecundus liber propediem Deo fauente edetur; quod datur interim libens accipe.

INDEX RERVM
MEMORABILIVM
In opus Onuphrij Panuinij Veronenſis Theologi;
DE PRIMATV PETRI.

A

Aduerſariorum argumēta contra D. Petri primatum pag. 121. 131. 135

Aduerſariorum contra vſum primatus D. Petri argumenta, & rationes 158. 167. 171. 173. 175

Aduerſariorum perſuaſiones, quòd D. Petrus Romæ non fuerit 224

Aduerſariorum Cauilli ſeptem cum reſponſionibus 286

Agni, et oues Chriſti ita vocātur, quia & ipſe agnus, & ouis fuit 28

Alcuinus Caroli Magni Imperatoris præceptor, & Gymnaſii Pariſienſis fundator fuit 107

Amatores Eccleſiæ præcipui; animarum paſtores conſtituendi ſunt 23

Amor D. Petri erga Chriſtum fuit maior, quàm aliorum 24

Et vndè id cognoſcatur 31

Anacletum Rom. Pontificem nonnulli aſſerunt fuiſſe Cletum 221

Andreas vocatione & ordine primus fuit; dignitate verò fuit Petrus. 73

Angelus non ipſe docuit Cornelium Act.10. ſed deſtinauit ad Petrum & cur id factum ſit 83

Animarum gubernator quo modo pro ſubditorum diuerſitate ſeſe gerere debeat, exempla multa indicant 126

Antiochiam deſerendo Petrus, Cathedræ principatum non deſeruit; ſed ſecum potius Romam traſtulit 118

Antiocheni Epiſcopatus Petri anni ſeptem in nu. annorum 25. quibus Romæ Cathedram habuit, includuntur 188

Apoſtolica Eccleſia valde Clemens eſt; ſed tamen potens; & multa, quæ poteſt, enumerantur. 113

Apoſtolatu Apoſtoli omnes æquales erant; non autem quò ad iuriſdictionem 161

Apoſtolos in morte beatæ Virginis conueniſſe, vbi habeatur 151

Apoſtolus aliquis ex duodecim ſi modò in terris eſſet, in Eccleſiaſticam poteſtatē concernentibus Romano Pontifici ſubiaceret; licet non in iis, quæ ſunt fidei 169

Apoſtoli dum enumerantur, ſemper primo loco recenſetur Petrus 34
Apoſtolorum pedes Chriſtus dum lauat; cur Petrus primus eſt 35
Apoſtoli eam poteſtatem habent, quam neque Angeli, neque Archangeli conſecuti ſunt 39
Apoſtolis reliquis per Petrum Claues conferuntur 42
Apoſtoli reliqui quod non poſſunt ſine Petro, id poteſt Petrus ſine reliquis 43
Apoſtoli in quonam pares, vel impares fuerint 44
Apoſtoli reliqui ex eodem tributo reddito pro Chriſto, & Petro, arbitrati ſunt Petrum eſſe Prælatũ 73
Apoſtolorum fortitudinem Chriſtus in Petri perſona corroborauit. 97
Apoſtolorum reliquorũ miracula in ſcriptura ſacra non deſcribuntur; Petri verò ſic 143
Apoſtoli omnes acceperunt à Chriſto Apoſtolatus poteſtatem vniuerſalem, prædicandi ſcilicet omni creaturæ 164
Apoſtoli primò ad reliquias Iſrael ſaluandas miſſi ſunt; deinde ad gentes 164
Aqua, quæ fluxit de petra in deſerto ſitienti populo, ſalutiferæ Petri confeſſioni aptatur 99
Archiepiſcoporum, & Patriarcharum nomina Apoſtolorum temporibus in Eccleſia non fuerunt. 243
Argumenta confirmantia Petri primatum 32
Argumentandi modus Hæreticorum falſus 146
Ariſtotelis quoque auctoritate probari poteſt Chriſtum fuiſſe Regem 134
Auctoritatibus 17. *Euangelij ſumma Petri ſuper alios poteſtas probatur* 33
Auctorum diuerſorum in annorum ſupputatione diſcordia, quantum ſpectat ad ſcripturam diuinam 209
Auguſtinus Eccleſiæ doctor ob tres potiſſimum cauſas ſe in Eccleſiæ gremio colligatum fuiſſe profitetur 316

B

BABYLONEM *Petrus tropicè vocat Romam in ſua prima Epiſtola, dum ait; ſalutat vos Eccleſia, quæ eſt in Babilone collecta* 190. 293
Babylonias duas fuiſſe habetur. 290
Bithyniam & Pontum ſæpè viſitaſſe ipſum Petrum, & in Hiſpaniam iuiſſe, licet Romæ ſedem haberet, certum eſt 185. 215
Bonus, & ſeuerus fuit Petrus pro temporum hominumque diuerſitate; idque multa eius facta comprobant 168

C

CATHEDRA, *quæ eſt prima dos Eccleſiæ, vnica eſt; in qua Petrus prior ſedit* 3
Cathedra Petri eſt tanquam oraculũ; vbi diuina myſteria diſcuntur 83

Cauilli

Cauilli ſeptem aduerſariorum cū reſponſionibus 286. 289. 295. 299 303. 309. 316

Chriſtus cum ſit ipſe caput Eccleſiæ, cur aliud caput inſtituerit 14

Chriſtus vt primum Petrum in teris vidit, ei primatum dedit 17

Chriſtus a Petro pluſquam ab aliis diligitur 24

Chriſtus pro Petri fide rogans pro omnibus rogaſſe dignoſcitur, quia omnes in Petro continentur 68

Chriſtus verè fuit Rex 134

Chriſtus ſub quibus Imperatoribus & natus, et crucifixus eſt 217

Chriſtus quonam die paſſus ſit 273

Chriſtus ſua poteſtate ſe corpore præſentem terris exibere poteſt; permanens tamen in Cælis ad dexteram patris 306

Chriſti conſilium ſemper fuiſſe, vt Petro Eccleſiæ primatum daret ex variis tum verbis, tum geſtis ipſius Chriſti pateſcit 17

Claues duæ collatę ſunt à Chriſto Petro 38

Claues dari ſoli Petro ſine alicuius interuentu; aliis verò per ipſum probatur patrum teſtimoniis 42

Claues & ſi datæ ſunt Petro; cur tamen dicantur Claues Eccleſiæ. 44

Claues datæ ſunt Eccleſiæ in Petro vt in capite 70

Clauium poteſtatem ad alios per ipſum Petrum tranſlatam eſſe probatur 40

Clemens cum Petri ſucceſſor fuerit, cur tamen in ſacro miſſæ Canone et Lino, et Cleto poſtponatur. 223

Clementem Petri ſucceſſorem fuiſſe probatur 211

Clemens quartus poſt Petrum Romæ Epiſcopus ex Santo Hieronymo 200

Cletus Rom. Pontifex alius eſt ab Anacleto 221

Columnæ Eccleſiæ tres; Petrus, Iacobus, & Ioannes 159

Concilium Hieroſolymitanum Apoſtolicum quonam tempore congregatum fuerit 288

Confeſſio Petri dicentis. Tu es Chriſtus filius Dei viui, fuit non ex rationis humanæ perſuaſione, ſed ex illuminatione à Deo patre 81

Confutationes reſponſionū contra Cauillos ab aduerſariis in medium allatos 288. 290. 297. 301. 306. 312. 317.

Conſtantino Imperatore primo licuit Chriſtum publicè profiteri, & adorare 187

Conſuetudo Eccleſiæ optima chriſti verborum interpres Petri primatum confirmat 138

Cornelius poterat ab Angelo doceri Act 10. miſſus eſt autem ad Petrum; ne ipſe Angelus illius vſurpare officium videretur 83

corporis totius Eccleſiæ morbum chriſtus curat in Petro, qui eſt caput 66

D

DIACONI ſeptem an a Petro, an ab aliis electi fuerint 144

Dicere chriſti eſt facere 72

Digrachmam chriſtus iubens ſolui pro ſe,& pro Petro,pro omnibus exoluiſſe videtur, quia in Petro omnes continentur 68
Differentia, & conuenientia inter Petrum,& Paulum 71
Dignitatem priſtinam conſecutus eſt Petrus poſt illum grauem negationis caſum 88
Diſſuaſio perſuaſionis primæ hæreticorum de Petri ad Vrbem aduentu 208
Diſſuaſiones contra aduerſariorũ perſuaſiones ordinatæ; dum Petrum nunquam Romæ fuiſſe probare nituntur 225.229.232.234.243.247.250.252.254.256.258.260.263.268,272.277.281.
Dona ſua diffundit Deus à Petro vt à quodam capite velut in omne corpus 94
Dos Eccleſia prima quænam ſit 3

E

ECCLESIA *eſt ſponſa Chriſti, quæ adulterari non poteſt* 4
Eccleſia cum ſit vna quo modo multiplex rectè dicatur 3
Eccleſia ad ſummæ Trinitatis vnitatem redigitur 5
Eccleſia Dei non niſi concordes, & vnanimes continet 5
Eccleſia militans principatus ordinẽ habet ſicut triumphans 11
Eccleſia ſub vno Romano Pont. militans veteris legis Synagogam optimè imitatur 13
Eccleſia fundata eſt ſuper Chriſtum, & ſuper Petrum 110
Eccleſia eſt fidelium in quandam vnitatem collectio 323
Eccleſia cur Patriarchas,& Archiepiſcopos inſtituerit 243
Eccleſiam quandonam Petrus regere cœperit 117
Eccleſiæ vnitatem declarant etiam ipſa dominica ſacrificia 5
Eccleſiæ vnitas ex corporis vnitate comprobatur 15.& 94
Eccleſiæ perſonam gerit Petrus 41.69.154
Eccleſiæ totius principatus committitur à Chriſto Petro & ante paſſionem,& circa paſſionem,et poſt paſſionem 114
Eccleſię duę cum fuerint gentium ſcilicet,& Circunciſionis;hæc porrò eſt mater, nutrix, & magiſtra illius 161
Eccleſiæ initia clare deſcribuntur 183
Eccleſiæ dantur Claues in Petro vt in capite 70
Eccleſiæ fundamentum tum Chriſtus, tum Petrus eſt;ſed non eodem modo 115
Eccleſię Romanę priuilegium auferre tentans,in hęreſim labitur 108
Eccleſiæ vnitas probatur 1
Eccleſiaſticam prelationem non damnauit Chriſtus; ſed ambitionem, faſtum, tumorem, elationem, tyrannidem &c. contra aduerſarios 123.125
Electio fit vnius, vt capite conſtituto ſchiſmatis tollatur occaſio 173
Eligendorum Eccleſiæ paſtorum formam docuit Chriſtus 23

Epiſcopatus, vnus atque indiuiſus eſt 3
Epiſtolas ſuas ſingulas, quonam tempore ſcripſerit Paulus, & quo ordine 235
Epiſtola ad Rom. ſcribente Paulo, Petrũ Romæ nõ fuiſſe probatur. 239
Errare permittitur Petrus, vt diſcat in omnibus Chriſto parere 89
Errare nunquam nouit Eccleſia ab Apoſtolicis traditionibus, nec hæreticis prauitatibus ſuccubuit 103
Euchariſtię materia Eccleſiaſticæ vnitatis argumentum eſt 5
Exemplis clareſcit, quo modo Eccleſia cum ſit vna, in multitudinem extendatur 3

F

FIDES Petri Chriſti oratione corroborata, eſt eius principatus argumentum 20
Fides Petri, quæ fratres confirmare poteſt, & amor ſupra alios, eius ſummæ auctoritatis veritatem indicat 26
Fides firmata eſt in Petro iuxta omnẽ modum 90
Fidei periculo imminente fa: i.e conceditur ſuperiorem ab inferiori melius ſentiente emendari poſſe 170
Figura Petri, eiusque eccleſiæ fuit Noe, & Arca 57
Firmamentum factus eſt omnibus Petrus, qui antea fuerat ſibi infirmus 69
Forma eligendi in Eccleſia paſtores ex Chriſto tradita 23
Fortitudo Apoſtolorum munitur in Petro 97
Fundamentum Eccleſiæ eſt Chriſtus & Petrus, ſed Chriſtus primum & præcipuum, Petrus verò ſecundum, & ſecundarium 115
Fundatur vniuerſalis Eccleſia in Petro 89. 110

G

GLADIVS politicus datus eſt proculdubio Petro in ſpectantibus ad animam: quò verò ad poteſtatem ſecularem, quomodo eidem datus ſit declaratur 132
Gloſa ordinaria cuiuſnã ſit opus 106
Grex Chriſti eos non continet qui Petrum etiam in ſucceſſoribus ſuis noluerint habere paſtorem 115
Gubernacula Eccleſię ſuſcepta Petrus nunquam reliquit, ſed adhuc perſeuerat. 94

H

HÆRESES, & Hæreſiarchæ ſunt portæ inferorum. 90
Hebræorum diſcrepantia in annis mũdi conſtituendis 209
Hierarchia terrena Cęleſtibus Hierarchijs conformis eſt 11
Hieroſolymam Paulus adiuit, vt Petrum, qui primus erat inter Apoſtolos, videret 89. 150. 153
Hieroſolymis relictis Petrus cur Romam pro ſede delegit 187
Humilitate non potentia Chriſtus voluit ſuos ad virtutum ſummitatem peruenire 124
Humilitatis virtus ita ſeruãda eſt, vt non ſoluantur iura regiminis 127

I

Iacobvs Apoſtolus quo modo acceperit ſedem Hieroſolymis. 87
Iacobus & ſi videbatur columna Eccleſiæ: tamen vna contentus Hieroſolyma, Petro vniuerſitatem reliquit 111.115
Illatio mala eſt, quæ ex illis verbis, Salus ex Iudæis eſt, deducitur Apoſtolos non habuiſſe poteſtatem erga alios 164
Index Conſulum, & Imperatorum, ſub quibus fuerunt primi Romani Pontifices 218
Interpretatio eorum verborum Io. 21. Cum eſſes iunior, cingebas te, &c. pag. 28
Interpretatio viſionis Petri lintheũ è Cęlo in terram deſcendentis, in mentis exceſſu videntis 147
Ioannes Euangeliſta cur, & in quo aliquando præferatur Petro 53
Ioannes cum fuerit virgo cur non eligatur eccleſiæ caput 72
Ioannis conſuetudo in conſcribendis ſermonibus à Chriſto ænigmaticè prolatis 28
Iſaiæ dictum quoddam optimè de Petri dignitate intelligitur 101
Iudæi maiori odio Paulum, quàm Petrum proſequebantur, & cur 253
Iudæi aliquando omnes Roma expulſi ſunt 186

L

Ligandi, & ſoluendi poteſtatem quia habet Petrus, ideo ipſe principis ſeruum percutit pag. 69
Linus primus poſt Petrum Romanam Eccleſiam tenuit ex Euſebio 198
Loca omnia, vbi ſedes ſuas poſuerunt Apoſtoli reliqui à Petro, nunc tyrãnorũ poteſtatibus ſubdũtur: ſola Roma Petri ſedes eſt libera. 324
Loquendi modus Chriſti, & Petri in ſingulari, & plurali notãdus 137
Lucas Euangeliſta quanam potiſſimũ de cauſa in Actis ſeptem Diaconorum electionem enarrauit 144
Lutherani electionem, numerum, & electionis modum miniſtrorum Eccleſiæ à ſecularibus poteſtatibus, & plebe accipiunt; ſed malè, & contra Apoſtolorum ordinationẽ 145

M

Maiores à minoribus quando id neceſſitas requirit, reprehendi poſſunt 169
Maiores à minoribus mitti non poſſe falſum eſt, & falſitas exemplis comprobatur 174
Marci Euangelium Romæ conſcriptũ à Petro probatum ex Hieronymo & Euſebio 193
Mare Sig. hoc ſeculum, & naues eccleſias 112
Maris aquas calcando Petrus, intelligitur ſuper vniuerſos populos poteſtatem accepiſſe; quia aqua ſignificant populos 116
Mariæ Virginis obitus quonam tempore acciderit 187. 226
Martyrium vitabat Petrus populo indulgens Chriſtiano, & vt ſe ad populũ confirmãdum cõſeruaret. 152

Ma-

Materia Euchariſtiæ Eccleſiæ vnitatem indicat 5
Mathiæ aſſumptio ad Apoſtolatum, cur ſic facta fuerit, & non alio modo, à Petro 140
Mors Chriſti quonam ætatis ſuæ anno acciderit 209
Mors Petri quando acciderit. 180
Moyſes quot annis ante Troiæ excidium fuerit, variæ ſunt opiniones 209
Multi ſunt ſacerdotes, multi paſtores; omnes tamen propriè regit Petrus, quos principaliter regit & Chriſtus 95
Multitudinem quandam habet Eccleſia, cum tamen ſit vna 3
Munus Eccleſiaſticum non eſt deſerendum peccatorum turbatione 68
Myſteriorum diuinorum particeps non eſt, qui à Petri ſoliditate recedit pag. 94

N

NAVES *ſunt Eccleſiæ: mare eſt ſeculum iſtud* 112
Negationi nullum malum comparari poteſt 88
Noe in arca ſignificabat Petrum in Eccleſia 57
Nomen ipſum Petri eum ſummum in Eccleſia gradum tenere indicat: & cur ita vocatus 18. 57
Nomen Paſtoris nullus Apoſtolorũ accepit, niſi ſolus Petrus 74
Nomine Satanæ cur à Chriſto vocetur Petrus 78
Nominis mutatio alicuius altioris myſterij ſignum eſt 33
Nominis ſui communionem Chriſtus indulſit Petro, ita vt ambo ſint petræ, ſed Petrus petra de petra 94. 96. 99
Numeri reliqui recedentes ab vnitate perfectionem non habent, ſed diuiſionem 111

O

OBSEQVIVM *Deo gratius, eſt cura animarum* 24
Officium Eccleſiaſticum non eſt deſerendum peccatorũ turbatione 68
Opiniones variæ de primorũ ſex Pontificum Rom. ſucceſſione; & quænam ſit probabilior 213
Oraculũ eſt Cathedra Petri, ad quod recurrit quiſquis diuinum aliquid, aut profundum ſcire deſiderat 83
Oratio Chriſti pro Petri fide obtinuit, quod hactenus non defecit 110
Ordinis poteſtas ex æquo data eſt Apoſtolis omnibus; iuriſdictionis autem Petro præ cæteris 45
Ordo primorum Rom. Pōtificum 218
Os Apoſtolorum erat Petrus; hinc eſt quòd Paulus eum præter alios viſurus adiuit 87. 89. 150
Oues Chriſti Petro paſcendæ traduntur; & quo cibo paſcantur 24. & 30
Oues, & agni Chriſti fideles cur ita dicantur 28
Oues Petro committuntur, cui certum Chriſto erat, nec ſtudium, nec fidē deeſſe 99

P

PASTOREM *ſummum nō amat, qui idoneus oues Chriſti paſcere renuit* 75

Paſtores animarum ij conſtituẽdi ſunt, qui præ alijs Chriſti Eccleſiam diligunt 23
Paſtorum officia 30
Patriarchæ, & Archiepiſcopi cur in Eccleſia ordinati ſunt 243
Patrum antiquorum auctoritates plurimæ de Petri primatu 47
Pauli peregrinationes variæ enumerantur ex ordine 238
Pauli ad Senecam, Senecæq; ad Paulum epiſtolæ circunferuntur, quas neutrius eſſe credendum eſt 268
Paulus Chriſti Euangelium prędicandi ſecuritatem nõ habere viſus eſt, niſi Petri ſententia roboratum fuiſſet 154. 170
Paulus ad Rom. ſcribens cur Petrum non ſalutauerit, cum tamen multos alios nominatim ſalutauerit 235. 239
Paulus maximo præ cæteris ardore prædicabat 253
Paulus anno primo à Chriſti morte ad Chriſti fidem vocatus eſt 181
Paulus adiuit Petrum honoris deferendi gratia; quia Petrus Apoſtolorum princeps erat 150
Paulus à Deo quidem, ſed ex Petri conſenſu gentibus prædicandi munus accepit 160
Peccare Petrum permiſit Deus, vt diſceret, quo modo erga peccatores ſeſe haberet 66. 76
Peccatoribus ignoſcendum eſt, ſicut etiam Petro poſt multos defectus venia data eſt 69
Perſonam Eccleſiæ ſuſtinet Petrus, & quare 69. 154
Perſuaſio prima hæreticorum contra Petri ad Vrbem aduentum 206
Perſuaſiones aduerſariorum, quòd Petrus Romæ non fuerit 224. 227. 230. 233. 240. 246. 249. 251. 253. 254. 257. 259. 262. 266. 270. 274. 279.
Petri conſecratio, & electio facta fuit Chriſti verbis 10
Petri prerogatiua multæ 133
Petri ſucceſſor Clemens fuit 211
Petrum omnium caput inſtitutum fuiſſe ex multis Chriſti & verbis & factis patet 19
Petrum primum intrare in Chriſti monumentum, deinde Ioannem quid ſig. 36. 52
Petrum non alios abſcindere dexteram auriculam Malco quid ſig. 59
Petrum ab Apoſtolis in Samariam miſſum non arguit, quòd aut minor, aut æqualis cæteris fuerit in poteſtate, ſed potius eius auctoritatem indicat 146
Petrum Romæ fuiſſe nonnulli negauerunt 179
Petrum potuiſſe aliquando Romam veniſſe abſque diuinarum ſcripturarum repugnantia probatur 180
Petrus, vt primum à Chriſto in terris inuenitur, primatum habere cæpit 37
Petrus à Chriſto tertiò de amore interrogatus cur triſtatur 27
Petrus accepit Claues primũ in ſe, & pro ſe; deinde vero per ipſum accepit Eccleſia 42
Petrus tertio Chriſtum negauit, tertiò quoque eum confeſſus eſt 59. 108

Petrus

Petrus ſolus ſuſtinēs perſonam omniū reſpondet, & accipit pro omnibus; alij verò in ipſo, & per ipſum 62
Petrus vniuerſam ſig. Eccleſiam 62
Petrus erat durior, & ſeuerior alijs Apoſtolis 66
Petrus poſt Chriſti aſcenſionem Eccleſiam regere cępit 117.139
Petrus non ſemper plenaria poteſtate ſua vbiq; vſus eſt 139
Petrus cur præcipuè circunciſionis Apoſtolus, Paulus verò gentium vocentur 161
Petrus & compresbiter fuit & aliorū Apoſtolorum princeps, et quo modo id intelligatur 168
Petrus et Paulus in Apoſtolatu erāt pares; ſed poteſtate, & regimine Petrus eminebat 169
Petrus non ſubiecit ſibi reges, nec politicam ſibi vſurpauit functionem; quia eorum temporum conditio id non ferebat 169
Petrus æquo animo tulit ſe à Paulo reprehendi 171
Petrus cathedram ſacerdotalem Romę annis 25. tenendo, an toto illius tēporis ſpatio ſemper in vrbe permanſerit 185
Petrus vbi fuerit, quidue egerit toto ſui Pontificatus tempore, diſtinctè tractatur 187
Petrus Galileus Chriſtianorum pōt. primus Antiochena Eccleſia fundata Romam proficiſcitur, vbi 25 annis perſeuerat Epiſcopus ex Euſebio 198. per 24. annos ex Ruffino 201. & annis 25. ex Beda 204
Petrus Romæ Simonem Magum ſuperauit ex Arnobio 195. Romæ prædicauit ex Lactantio 196. Romæ primus Euāgelium prædicauit ex Euſeb. Cæſar. 197
Petrus paſſioni Dominicæ adæquatur Romæ ex Tertull. 193. 194. ex Caio 194. ex Origene ibid. ex Petro Archiepiſcopo Alexandrino 195. ex D. Ambro. 200
Petrus Romā proficiſcitur ex S. Athanaſio 198
Petrus ſecundo Claudij anno Romam pergit, & ibi 25. annis cathedram Sacerdotalem tenuit vſque ad vltimum annum Neronis ex S. Hieronymo 199
Petrus ſacerdos fuit Eccleſiæ Rom. ex D. Ambro. 200
Petro in vrbis porta Chriſtus occurrit 201
Petro primo cathedra Epiſcopalis in vrbe Roma eſt oblata ex Optato Mileuitano 201
Petrus Romanæ Eccleſiæ Epiſcop⁹ fuit ex S. Chriſoſt. 202. ex S. Auguſt. 203
Petrus Romæ moritur 12. Neronis anno ex Epiphanio 201
Petrus exordio regni Tiberij Romā venit ex Oroſio 203
Petrus trophæū crucis Chriſti Romanis arcibus intulit ex S. Leone 203. 204
Petrus & Marcus Romam venerunt tempore claudij ex Beda 204
Petri corpus in regia Roma poſitum eſt ex Theophilacto 205
Petrus cur tandiu, & toties, vt ex ſcriptoribus apparet, Romanus,

Pontifex, Roma aberat 264
Petrus non minus Romanorum erat Epiſcopus Hieroſolymis, vel alibi agens, quàm Romæ 264
Petrus, & Paulus vna die vno in loco, Romæ ſcilicet vnius tyranni tolerauerunt ſententiam 273
Petrus quonam tempore romam primo ſeſe contulerit 288
Petrus Eccleſiam Romanam fundauit, eamque ſuo ſanguine conſecrauit 177
Petrus non erat Romæ, cùm Paulus ſcripſit ad Romanos 243
Petrus vſus eſt auctoritate ſibi à Chriſto tradita 140
Petrus videns dominum Io.21.in mare ſe miſit; & ſic venit ad eum;alij nauigio venerunt; & hoc ſummam eius poteſtatem indicat 112.116
Petrus oſtẽdit ſeſe Apoſtolorum principem in geſtis ſuis 117
Poteſtas aliorum Apoſtolorum certis arctatur limitibus; Petrus verò in plenitudinem poteſtatis vocatus eſt 112
Poteſtas clauium cunctis Apoſtolis non ſine Petro data eſt; Petro tamen collata fuit ſine aliis 136
Poteſtas Eccleſiaſtica collata eſt Petro ante paſſionem, circa paſſionem, & poſt paſſionem 114
Prelati Eccleſiaſtici non populus, Eccleſię miniſtros eligere debent 145

Q

QVÆ ſunt propria Chriſto poteſtate facta ſunt communia & Petro participatione 96
Quæcunque vera ſunt, ſunt vera per veritatem diuinam 110
Quantum erga oues ſuas amorem à Petro Chriſtus optauerit 25
Quatuor mirabiles mutationes factę à Deo 89
Quatuor inſignes eccleſiæ, dum adhuc fides adoleſceret, celebrabantur 244
Qui cuilibet Eccleſię ius ſuũ detrahit iniuſtitiam facit;qui vero Romanæ Eccleſiæ priuilegium auferre conatur, in hæreſim labitur 108
Qui in ore Chriſtum habent, non omnes ſtatim ſyncere Chriſtiani ſunt cenſendi 323
Quicquid Deus Apoſtolis reliquis nõ, negauit, nunquam niſi per Petrum dedit 95
Quid ſit illud Duc. in altum 58
Quid ſignificent verba illa Chriſti ſequere me 109
Quid quo tempore, quoque aut Imperatore aut Rege acciderit circa tempus Petri 183
Quiſnam primus negauerit Petrum aut Romæ fuiſſe, aut ibi ſanguinem fudiſſe 179
Quo modo ſe haberent Petrus & Paulus in prædicando Iudæis, vel gentibus 248
Quonam tempore cæperit Petrus confirmare fratres 116
Quonam tempore Imperatorum edictis cæperunt Chriſtiani publicè profiteri,& adorare Chriſtum 178
Quonam tempore Petrus obierit 180
Quoties, & quibus de cauſis Iudæi Romam deſerere coacti ſunt 186

Rector

R

RECTOR animarum ſocium erga bonos, prælatũ verò in malos ſeſe prebere debet; & hoc exemplis comprobatur 126
Reprehẽſio Pauli Petro facta quonã tempore acciderit 233
Reprehẽſio Pauli gratiſſima fuit Petro 171
Reſpõſiones ad aduerſariorum argumẽta Petri primatum impugnantium 122.132.135
Reſponſiones ad aduerſariorum argumẽta vſum primat⁹ Petri negãtia 159.168.172.174.175.176.
Reſpõſiones ad aduerſariorum perſuaſiones, qui ſibi perſuadẽt Petrum non veniſſe Romam 225
Roma egrediens Petrus Chriſtum ingredientem inuenit; & interrogatum dicentem; venio iterum crucifigi 150.307
Roma Petrus ſæpè diſceſſit 264
Roma tãquam à primo fonte fidei lux in cęteras Eccleſias ſparſa eſt 324
Roma prius erroris, deinde veritatis magiſtra fuit 187
Romam aliquando Babylonem vocauit Petrus 190
Romæ meritò Cathedram poſuit Petrus 118
Romæ cur potius, quàm alibi Petrus ſedem ſuam collocauerit 178
Romana Eccleſia quonam fundatore primo condita ſit 108
Romana Eccleſia Petri cathedra, Eccleſia principalis, vnde ſacerdotalis vnitas exorta eſt à Cypriano nominatur 194

S

SACERDOTES vinculi poteſtatem habent maiorem, quàm principes terreſtres 39
Sagenam miſit in mare Petrus, & piſcatus eſt orbem terrarum 87
Schiſmatis tollitur occaſio, dum inter duodecim vnus eligit̃ p̃ capite 72
Sciẽtiæ clauem etiam Paulus Apoſtolus accepit 71
Scripturæ ſacræ auctoritate quo modo interpretandæ 46
Sedem ſuam ibi poſuit Petrus, vbi fides nullo vnquam tempore extincta eſt 324
Seneca epiſtolas ſcripſit ad D. Paulũ 268
Signa pręcipua ſummi Petri erga Chriſtum amoris 26.58
Signa plurima apparẽt in Petri actionibus poſt Chriſti Aſcenſionem, quę eius primatum indicant 117.119
Soli Petro cur dicatur tempore paſſionis; Simon dormis 87
Superior vel æqualis quo modo fuerit Petrus ipſi Paulo 170
Supputatio facilis, circa primorum Pontificum Rom. ſucceſſionem, & ordinem; de quibus varij varia ſcripſerunt 218
Synagogę regimẽ fuit Monarchicũ 13

T

TEMPORA, et geſta Apoſtolorum Petri, & Pauli diligenter inquiruntur 181
Ter Petrus à Chriſto de amore interrogatur, & quare 25.87.93.108
Tertio Petr⁹ interrogat⁹ cur triſtat̃ 69
Teſtimonijs probatur plurimis Petrũ fuiſſe

fuiſſe Romæ 189

Trahit Petrus rete; ne ſit inanis cæterorum Apoſtolorum labor; quiá ſine capite nullius vigoris ſunt membra 93

Tria præcipuè confirmant Pontificiam poteſtatem 326

Tribus Apoſtolis Chriſtus familiarius vſus eſt 33

V

VARIETAS *ſcriptorum in annorum numero circa reſdiuerſas aſſignandò* 209

Velle Chriſti eſt poſſe 110

Verba Chriſti ad Perum ſequere me, eius ſuper cunctos fideles prælaturã indicant 109. 117.

Verba illa Petri. Quoties peccabit in me frater meus &c. eius primatũ indicant 117

Verba illa ſuper hanc petram ædificabo, &c. quo modo à patribus intelligantur

Verba illa Pauli. Poſt annos 14. iterum aſcendi Hieroſolymam, quo modo intelligantur 288

Verba illa Chiſti Accipite ſpiritũ ſanctum: quorum remiſeritis, &c. eccleſiæ vnitati, & Petri auctoritati non repugnant 2. 44. 54

Viſio illa Petri Act 9. & 10. clarum eſt eius ſumæ poteſtatis argumentum 147

Vitia ſæpè virtutes ſeſe eſſe mentiũtur 127

Vitijs potius, quam fratribus dominari debet prælatus 127

Viuit adhuc Petrus per ſucceſſores ſuos, cauſaſque decernit, & ſemper victurus eſt 93. 104

Vni Petro non fruſtra commendatur, quod omnibus Eccleſiæ rectoribus intimatur 107

Vnitas Eccleſiæ probatur ex Euangelio, & prophetis, & ex patribus 1. 2

Vnitas Eccleſiæ etiã in pari poteſtate à Chriſto Apoſtolis collata, apparet 2

Vnitas vbi eſt, ibi eſt perfectio 111

Vnitatem Eccleſię negans fidem in Eccleſia non habet 3

Vnitatis Eccleſię neceſſitas vndè oriatur ex D. Thoma 14

Vnus de toto mundo Petrus eligitur; et omnibus prępenitur Apoſtolis, cunctiſque Eccleſiæ patribus 95

Vocatione, et ordine Andreas primo vocatus dicitur; dignitate vero Petrus 73

Vulgi de Chriſto opiniones referunt Apoſtoli omnes; ipſorũ verò Apoſtolorũ ſolus Petrus vt primus inter reliquos pátefacit 85. 95. 115

Z

ZELVS *non ita accendatur, vt mãſuetudo funditus amittatur; et optima exempla afferũtur* 127

FINIS.

PRÆFATIO.

MVLTI eximia pietate & eruditione præditi uiri, me ſæpius adhortati ſunt, ut in recenti hoc ſacras literas profitendi genere, quo iam ſuſcepta doctrina confirmati ſacrorum ritus, receptæ cerimoniæ fundatæ, ſtabilitæq́; conſuetudines, ueluti machinis adhibitis, frangi, labefactarique uidentur, iudicium meum, quod uerbis aliquando aperueram, etiam ſcripto patefacerem, quod me omnino tanto oneri imparem eſſe non dubitans, non tutum modo ſed honeſtiſſimum etiam ſilentium meum fore exiſtimaui. Accedit quod, quę hactenus controuerſa fuere, partim eiuſmodi ſunt, ut utrinque ſacrarum literarum auctoritate inniti uideantur, ita vt niſi accuratè ea conſideranti, atque in ſacris literis uerſatiſſimo difficile ſit de alterutra parte iudicare; partim uero magis in conſuetudine, ritibuſq́; receptis, quam in diuinis libris manifeſte comprehenduntur. Quæ cum animaduerterem non minus obſcura, quam explicatu difficilia honeſtius mihi uiſum eſt, quod neſciebam ingenue me ignorare fateri, quàm temere, arroganterque in grauiſſimis rebus iudicium meum interponere, præſertim quum ſemper perſuaſum mihi fuerit, quantumlibet priuatim multi diſputent, & diutius eaſdem quæſtiones conſerant, nunquam tamen futurum ut hoc attritu flamma ueritatis eluceſcat, & aduerſa pars ueris argumentis uicta det uictoribus manus, ſed ita demum controuerſias omnes explicari, ſedariq́; poſſe ſum arbitratus, ſi, ut alias ſæpe, & paulo ante Tridenti recte, pieq́; factum eſt, communi Patrum omnium totius orbis Chriſtiani ſcitu, de his omnibus decretum, ſancitumque fuerit. Satis enim conſtat in generalibus Con-

cilijs pro fidei pietate congregatis, Remp. Chriſtianam inſtitutis, legibus, placitis, auctam, ornatam, ſtabilitamque fuiſſe, grauiſſimaſq; eſſe controuerſias ea ratione ſedatas. Illud poſtremo magnopere, ut tacerem, me hortabatur, quod qui hactenus contra ueritatem, contra fidem & Eccleſiam catholicam eiuſmodi argumenta tractarunt, non tantum exemplis rationibuſq; certauerunt, quantum conuicijs & maledictis, à quibus ego uehementer abhorreo, nec Chriſtiana pietate res acta eſt, ſed canina facundia, ut mihi in animum induxiſſe uideantur, ita demum ſe in cauſa uictores euaſuros, ſi in maledicendo ſuperiores diſceſſiſſent. Nec contumelijs tantum, ſed quod dictu quoq; nefas eſt, in grauiſſimis rebus, iocis, ſannis, ſcommatibus, libros referſerunt. Enimuero qui ueritatis perquirendæ ſtudio ſcribunt, mites, modeſtoſque ſeipſos Chriſti exemplo exhibere decet, qui quum ipſa ueritas eſſet in ſeipſo quoq; manſuetudinem prædicauit, tantumque abfuit ut ipſe maledixerit, ut etiam ne maledicentes quidem (vt Petrus ait) redarguerit. Ita enim nos affectos eſſe oportet, ut nec inferre iniuriam uelimus, nec, ſi acceperimus, referre. Si autem ſanctiſſimos, & eruditiſſimos homines referre uelim, qui cum aduerſus manifeſtos religionis noſtræ hoſtes ſcriberent, à Chriſtiana tamen modeſtia ne latum quidem unguem receſſerunt, id illis mirum certe uideatur, qui remotis iurgijs, & conuicijs, nec ſatis recte uerum perquiri, nec facile inueniri poſſe arbitrantur. Scribunt Tertullianus in Scapulam, Cyprianus in Demetrianum, Origenes in Celſum, Euſebius in Porphyrium, Baſilius, Nazianzenus, & Cyrillus in Iulianum apoſtatam acres & impios Chriſtianorum hoſtes. Arguunt illi quidem inſaniam, furorem, & appoſita ratione ueluti quibuſdam cathenis iniectis compeſcere eos nituntur, hoſtes denique appellant, ea tamen adhibita moderatione, ut non conuicijs indulgere, ſed pietatis rationem habere uideantur. Nec tamen contra eos ſcri-

bunt, qui diuerſo ſenſu, atque cæteri quippiam in ſacris literis interpretabantur, aut quia ſacris libris petitis teſtimonijs impietatem ſuam tueri conabantur, ſed aduerſus eos, qui furijs feralibus exagitati, aris, templis, diuinis ſacrificijs & uniuerſæ Reipublicæ Chriſtianæ, atrox & truculentum bellum indixerant. Paulo fortaſſe uehementior Nazianzenus in Iulianum cuipiam uidebitur, at in hoſte tam impio, tamque doloſo quid erat, quod dici leuius poſſet, qui non tormentis, aut ui tantum, ſed dolis, inſidijs, incredibili aſtu uiros innocentiſſimos petebat? Quum autem contra Eunomianos ſtylum uertit, qui ſe Chriſtianos appellari uolebant, ſic ſe paternis uiſceribus moueri teſtatur, ut eos etiam amicos & fratres appellet. Quid? nonne Baſilius in eundem Eunomium ſcribens tantum abeſt à contumelijs, ut eum etiam feſtiuè, quæ formicæ natura ſit, interroget? Sic Baſilij frater Gregorius in Apollinarem, Eunomium Manichęum, Irenęus, & Tertullianus aduerſus Valentinianos, Gnoſticos & cunctas hæreſes ſuorum temporum, Auguſtinus in Donatiſtas, Pelagianos, Manichęos, in Neſtorium Cyrillus, in Eutychen Leo Papa, aduerſus alios alij; longum eſt enim omnes enumerare: ſciebant enim facile pro maledictis maledicta referri poſſe; ſed ratione aut exemplis pugnare longe eſſe difficillimum. Quum igitur diutius in hac ſententia perſtitiſſem Romam primum allatæ ſunt quatuor hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, centuriæ, ſic enim eas auctores appellant, poſtea duæ. Quas ut percurrerem præclariſſimæ memoriæ Rodulphus Pius Cardinalis Carpenſis (uir ſanctitate, & innocentia præclarus) ad me continuò miſit. Quibus accuratè perluſtratis, quum animaduertiſſem earum ſcriptores in cunctis Eccleſiæ Catholicæ inſtitutis, & dogmatibus longo ſæculorum ordine iam confirmatis conuellendis, & præcipue primatu Pontificis Romani tollendo omnes ingenij uires adhibere, de priſtina mea ſententia deiectus, finem ſilentio imponere decreui, ne à diui-

no iudice actiones noſtras acrius diſquirente, ut ſeruus nequam, ignauuſque infoſſi à me talenti mihi crediti à Deo aliquando arguerer, ac pœnas darem. Igitur honorem domus Dei Eliæ zelo ſuccenſus, & à præclaris uiris inflammatus, quantum in me erit mutata uoluntate ſcripto tueri conſtitui, & de ea potiſſimum parte, Primatu ſcilicet Petri, uerba facere, quam illi tantopere oppugnant, quæ mihi quæſtio non dubia, ſed Illuſtris, non difficilis, ſed perſpicua ſemper uiſa eſt. Atq; eo quidem animo ad ſcribendum acceſſi, ut ne pro rationibus, iurgia, pro teſtibus & auctoritatibus maledicta, quemadmodum aliqui faciunt, rependerem. Quod ego uiciſſim facere, ſi uellem, fortaſſe poſſem; uerum id à moribus atque inſtitutis meis tantum abhorret, ut etiam ſi poſſem, maxime nollem, aliorum enim opiniones non rationibus, ſed iurgijs, & maledictis oppugnare, non candidi eſt, non ingenui, non docti, ſed ineruditi, petulantis, inuidi, & eius, qui bellum indixerit veritati. Porrò autem rationibus miſcere contumelias perinde eſt, ac ſi aquæ puriſſimę lutulentam quis miſceat, quo fit vt vtraq; lutulenta euadat. Quum vero de re omnium grauiſſima, auguſtiſſima, ac maxime neceſſaria ſim tractaturus, nihil mihi gratius, ac iucundius accidere potuit, quam in ſacrarum literarum ſtudijs, cum exercitatis hominibus aſſidua conſuetudine conflictari, ſic enim facile, quod verum eſt, inquiri poterit, pręſertim ſi, vt nunc fore confido, nihil aliud quam veritas, immo Deus ipſe quęratur, quem ipſum verum eſſe ex ſacris literis didicimus. His porrò in rebus tradendis, quia cum his agendum eſt aduerſarijs, qui non ita facile omnibus ſcriptoribus, quamquam laudatiſſimis aſſentiuntur, eorum tantum hiſtoricorum, & ſanctorum doctorum teſtimonia citabo, quorum nec ab ipſis negari, aut repudiari antiquitas, doctrina, & certitudo iure poterunt, & qui in catholica Eccleſia, vt pietatis, & eximię eruditionis ſydera multis iam ſeculis celebrati ſunt.

Nam non eadem ratio eſt diſſerendi in diſciplinis, quę in rerum geſtarum perſcrutatione. In illis enim minimum valet auctoritas, vt, ſi enunciati alicuius veritatem, vel naturę vim, vel quippiam aliud in diuinis, poſtremo quid expetendum, fugiendumue ſit, quærimus, tunc neceſſe eſt vt ratio ſibi ipſa argumenta inueniat, à primis, clariſq; principijs proficiſcens, vt conſequentium certa demonſtratio fiat. Quum vero quærimus vel de hiſtoriæ alicuius veritate, vel de rebus geſtis, inſtitutiſque maiorum, omnis diligentia verſetur neceſſe eſt in illis perquirendis, examinandiſue, quę veteres auctores memoriæ prodidere, argumentis omnibus, & altercationibus ſemotis, & ſi inter ipſos contrarium aliquid eſſe videbitur, tunc diſcuſſioni relinquitur locus, ſi forte exquiſitis rationibus, quæ apparet diuerſitas, tolli poteſt. At ſi id ne ſic quidem fieri poterit, illud ſupereſt, vt quod potiſſimum verum ſit, adhibito acriore iudicio inueſtigemus, cuius rei multiplex ratio eſt, de qua aliàs. Quoniam igitur veterum ſcriptorum ſententijs mihi tantum agendum eſt, cunctis altercationibus, & argumentorum anfractibus reiectis, duo ante omnia diligenter curabo, primum vt eorum præcipue integra & non conciſa teſtimonia afferam, de quorum ſcriptis nulla dubitatio, nulla vnquam fuerit controuerſia. Deinde ex his eorum tantum teſtimonia proferam, qui ante Caroli Magni Imperatoris tempora, & octingenteſimum annum vixere. Nam Carolo Magno poſteriores, magnos quidem & egregios viros, & qui auctoritatis ſuæ viribus ſinguli totam hanc cauſam ſuſtinere poſſent, omittam, non quin ſanctiſſimi & doctiſſimi viri fuerint, ſed quoniam hac tempeſtate eò ventum eſt, vt apud recentiores aduerſarios ſuſpecti eſſe poſſint, eo maxime nomine, quòd multa in Romani Pontificis gratiam ſcribere potuerint, quem primatum ſuper cęteras Eccleſias non niſi poſt ea tempora obtinuiſſe fabulantur. Mei igitur poſt ſacra ſcripta auctores

erunt Dionyſius, Ignatius, Irenęus, Clemens Alexandrinus, Tertullianus, Origenes, Cyprianus, Euſebius, Athanaſius, Hilarius, Optatus, Cyrillus Hieroſolymitanus, Baſilius, Gregorius Nazianzenus, Ambroſius, Prudentius, Paulinus, Hieronymus, Epiphanius, Ioannes Chryſoſtomus, Auguſtinus, Maximus, Cyrillus Epiſcopus Alexandrinus, Proſper, Socrates, Sozomenus, Theodoritus hiſtorię Eccleſiaſticæ veteres auctores, & alij ſimiles, nouiſſimus omnium Bedas, & eorum tantum Romanorum Pontificum Epiſtolæ decretales qui inter Damaſum, & Hadrianum vixerunt. Qui iure maiorum gentium ſcriptores appellari poſſunt. Quorum tantummodo teſtimonijs, quæ de Primatu Petri & Apoſtolicę Sedis poteſtate ſcripturus ſum, confirmabo; quod ſi aliquod poſteriorum, aliquando apta teſtimonia afferam id minime faciam, vt me cum aduerſarijs rem agere exiſtimem, ſed illud totum piorum hominum ſolatio tribuam, quamquam & ijs aduerſarij non deberent, impudenter reluctari. Quibus ordinatim allatis, quid de re controuerſa ſtatuendum fuerit, pij homines facile dijudicare poterunt. De grauiſſima igitur & nobiliſſima quęſtione diſputaturus; antequam interiora penetrem, vt, quę ſum traditurus, facilius omnibus pateant, breuiſſimam diſtinctionem, quę totius argumenti ſummam comprehendit, afferre operęprętium eſt. Quum enim de Petri Apoſtoli poteſtate agimus, illud ante omnia animaduerſione dignum nobis videtur eandem poteſtatem bifariam comprehendi poſſe, tum habitu & ſubſtantia, tum actu & exercitatione. Id vt clarius intelligi queat exemplo quodam illuſtrabo. Quum Ieſus Chriſtus Petro Apoſtolo paſcendi oues curam commiſit, ei tunc ſummę huius poteſtatis habitum & ſubſtantiam, illis verbis, Paſce oues meas, ter repetitis tradidit. Quum vero Petrus poſt Chriſti aſcenſionem hac paſcendi facultate diuinitus ſibi collata in locum Iudę Matthiam cooptauit, populum pro omnibus

allo-

alloquutus eſt, claudũ ſanauit, in Ananiam & Sapphyram mortis ſententiam protulit, Simonem Magum corripuit, gentiles ipſe primus ad fidem re ſibi diuinitus reuelata ſuſcepit, circuncisionem & cærimonias legis in Concilio Hieroſolymis abrogauit, tunc eius poteſtatis vſum, & actum demonſtrauit. Quæ cum ita ſint, primo hoc libro ante omnia de habitu poteſtatis, ſiue de ipſa in ſe poteſtate Petro à Chriſto tradita, mox de eius vſu, & exercitatione, demum de Petri ad Vrbem aduentu, obitu, & poteſtate ſucceſſoribus relicta verba faciam, quæque contra ab aduerſarijs afferuntur accuratè omnia & manifeſte diſſoluam; duobus vero ſequentibus libris, reliqua, quæ hoc argumentum conſequuntur, expediam. Secundo enim Romanorum Pontificum poteſtatis vſum aperiam. Tertio, quæ contra ab aduerſarijs proferuntur, argumenta conuellam.

ONVPHRII PANVINII VERONENSIS

Fratris Eremitæ Auguſtiniani, Sacræ Theologiæ profeſſoris

DE PRIMATV PETRI

Et Apoſtolicæ Romanæ Sedis poteſtate

CONTRA CENTVRIARVM AVCTORES

LIBRI PRIMI

PARS PRIMA.

Vnitatem, ſiue Primatum vnius in Eccleſia Chriſti neceſſarium fuiſſe demonſtratur. Cap. I.

VNITATEM in Eccleſia Catholica planè neceſſariam fuiſſe IESVS CHRISTVS docuit, prophetæ prædixerunt, ſancti Patres ſanxere. Ille quidem, quum vnum ouile, ideſt vnam Eccleſiam, & vnum paſtorem futura prędixit: & in cœlum aſcendens, ſummum Eccleſiæ ſuæ paſtorem conſtituit beatum Apoſtolum Petrum, à quo tanquam capite, reliqua Eccleſiæ membra regerentur; ne inuicem ipſa ſecum diſſentirent,& dice- *Ioan.* 10. *C.*

Cor. 1. B. dicerent, alius ego ſum Apollo, alius ego ſum Cephæ, alius Pauli, quinimmo ne inter ipſos quoque magnos Apoſtolos oriretur contentio, quis eorum principem locum obtineret, ex prophetis vero Ezechiel cap. 34. Et ſuſcitabo ſuper oues meas paſtorem vnum, qui paſcat eas. Et cap. 37. Paſtor vnus erit omnium eorum. Et Oſeæ cap. 1. Congregabuntur filij Iuda, & filij Iſrael pariter, & ponent ſibimet caput vnum. At ex ſanctis Patribus præcipuus D. Cyprianus in epiſtola ad Iubaianum ita ſcribit. Manifeſtum eſt autem vbi, & per quos remiſſa peccatorum dari poſſit, quę in baptiſmo ſcilicet datur. Nam Petro primùm Dominus, ſuper quem ędificauit Eccleſiam, & vnde vnitatis originem inſtituit, & oſtendit, poteſtatem iſtam dedit. &c. Et paulo poſt. An ad Eccleſiam venturus eſt? quę vna eſt, & ſuper vnũ, qui claues eius accepit Domini voce fundata eſt? &c. Et in libro de vnitate Eccleſię catholicæ ſcribit. Hoc eò fit fratres dilectiſſimi dum ad veritatis originem non redditur, nec caput quæritur, nec magiſtri cœleſtis doctrina ſeruatur. Quæ ſi quis conſideret, & examinet, tractatu longo, atque argumentis opus non eſt. Probatio eſt ad fidem facilis compendio veritatis. Loquitur Dominus ad Petrum:
Matt. 16. C. Ego (inquit) tibi dico, quia tu es Petrus, & ſuper iſtam petram ędificabo Eccleſiam meam, & portę inferorum non vincent eam. Tibi dabo claues regni cœlorum, & quę ligaueris ſuper terram, erunt ligata & in cœlis; & quęcunque ſolueris ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlis. Et eidem poſt reſurrectionem ſuam dicit; Paſce oues meas. SVPER ILLVM VNVM AEDIFICAT ECCLESIAM, ET ILLI PASCENDAS MANDAT OVES. Et quamuis Apoſtolis omnibus poſt reſurrectionem ſuam parem poteſtatem tribuat, & dicat:
Ioan. 20. E. Sicut miſit me pater, & ego mitto vos, accipite Spiritum Sanctum: Si cui remiſeritis peccata, remittentur illi: ſi cui tenueritis, tenebuntur; tamen vt vnitatem manifeſtaret, vnitatis eiuſdem originem ab vno incipientem ſua auctoritate

tate diſpoſuit. Hoc erant vtique & cęteri Apoſtoli, quod fuit Petrus, pari conſortio prædíti & honoris & poteſtatis, ſed exordium ab vnitate proficiſcitur. ET PRIMATVS PETRO DATVR, VT VNA CHRISTI ECCLESIA, ET CATHEDRA VNA MONSTRETVR, ET PASTORES SVNT OMNES, ET GREX VNVS OSTENDITVR, QVI AB APOSTOLIS OMNIBVS VNANIMI CONSENSIONE PASCATVR. Quam vnam Eccleſiam etiam in Cantico Canticorum Spiritus Sanctus ex perſona Domini deſignat & dicit: Vna eſt columba mea, perfecta mea, vna eſt matri ſuę, electa genitrici ſuę. Hanc Petri vnitatem, qui non tenet, tenere ſe fidem credit? QVI CATHEDRAM PETRI SVPER QVAM EST ECCLESIA FVNDATA DESERIT in Eccleſia ſe eſſe confidit? Quando & beatus Paulus Apoſtolus hoc doceat, & ſacramentum vnitatis oſtendit, dicens. Vnum corpus & vnus ſpiritus, vna ſpes vocationis veſtrę, vnus Dominus, vna fides, vnum baptiſma, vnus Deus. Quam vnitatem firmiter tenere, & vindicare debemus, maxime nos Epiſcopi, qui in Eccleſia pręſidemus, vt Epiſcopatum quoque ipſum vnum, atque indiuiſum probemus. Nemo fraternitatem mendacio fallat, nemo fidei veritatem perfida pręuaricatione corrumpat. Epiſcopatus vnus eſt, cuius à ſingulis in ſolidum pars tenetur. Eccleſia vna eſt, quę in multitudinem latius incremento fęcunditatis extenditur: quomodo ſolis multi radij ſunt, ſed lumen vnum; & rami arboris multi ſunt, ſed robur vnum tenaci radice fundatum. Et quomodo de fonte vno plurimi riui defluunt, numeroſitas licet diffuſa videatur exundantis copię largitate, vnitas tamen ſeruatur in origine. Auelle ſolis radium à corpore, diuiſionem lucis vnitas non capit: Ab arbore frange ramum, fractus germinare non poterit: A fonte pręcide riuum, præciſus areſcet; Sic & Eccleſia Domini luce perfuſa per orbem totum radios ſuos porrigit, vnum tamen lumen eſt, quod vbique diffunditur, nec vnitas corporis ſeparatur: ramos ſuos in

Cant. 6.

Eph. 4. A.

vniuerſam terram copia vbertatis extendit: profluentes largiter riuos latius expandit, vnum tamen caput eſt,& origo vna, & vna mater fęcunditatis ſucceſſibus copioſa. Illius fœtu naſcimur, illius lacte nutrimur, ſpiritu eius animamur. Adulterari non poteſt ſponſa Chriſti: incorrupta eſt & pudica: vnam domum nouit, vnius cubiculi ſanctitatem caſto pudore cuſtodit. &c. Ita D. Cyprianus. Cuius verba ita citauimus, vt nuper Romæ excuſi codices habent, additis nonnullis,quæ partim in ſcriptis aliquot Cypriani exemplaribus, partim apud Bedam, Anſelmum Lucenſem, Iuonem, & Gratianum reperta ſunt.

Idem libro primo epiſt. 3. ad Cornelium Papam. Quales putas eſſe eos, qui ſacerdotum hoſtes, & contra Eccleſiam catholicam rebelles, nec pręmonentis Domini comminatione, nec futuri iudicij vltione terrentur? Neque enim aliunde hæreſes obortæ ſunt,aut nata ſunt ſchiſmata,quam inde, quod ſacerdoti Dei non obtemperatur. Nec vnus in Eccleſia ad tempus ſacerdos, & ad tempus iudex vice Chriſti cogitatur:cui ſi ſecundum magiſteria diuina obtemperaret fraternitas vniuerſa, nemo aduerſum ſacerdotum collegium quicquam moueret: nemo poſt diuinum iudicium, poſt populi ſuffragium, poſt coepiſcoporum conſenſum,iudicem ſe iam non Epiſcopi, ſed Dei faceret. Nemo diſſidio vnitatis Chriſti Eccleſiam ſcinderet: nemo ſibi placens ac tumens,ſeorſum foris nouam hęreſim conderet,niſi ſi ita eſt aliquis ſacrilegę temeritatis ac perditę mentis, vt putet ſine Dei iudicio fieri ſacerdotem, cum Dominus in
Mat. 10. D. Euangelio ſuo dicat: Nonne duo paſſeres aſſe veneunt, & neuter eorum cadit in terram ſine patris veſtri voluntate? Et infra. Petrus tamen ſuper quem ędificata ab eodem Domino fuerat Eccleſia, vnus pro omnibus loquens,& Eccleſię voce reſpondens. &c. Et infra. Poſt iſta adhuc inſuper pſeudepiſcopo ſibi ab hæreticis conſtituto, nauigare audent, & ad Petri cathedram, atque Eccleſiam principa-

lem

lem, vnde vnitas ſacerdotalis exorta eſt, à ſchiſmaticis & profanis litteras ferre, nec cogitare eos eſſe Romanos, quorum fides (Apoſtolo prędicante) laudata eſt, ad quos perfidia habere non poſſit acceſſum.

Idem libro eodem epiſt. *6.* ad Magnū. Eccleſia enim vna eſt, quę vna & intus eſſe & foris non poteſt. Si enim apud Nouatianum eſt, apud Cornelium non fuit. Si vero apud Cornelium fuit, qui Fabiano Epiſcopo legitima ordinatione ſucceſſit, & quem præter ſacerdotij honorem martyrio quoque Dominus glorificauit, Nouatianus in Eccleſia non eſt, nec Epiſcopus computari poteſt, qui Euangelica & Apoſtolica traditione contempta, nemini ſuccedens, à ſe ipſo ordinatus eſt: habere namque aut tenere Eccleſiam nullo modo poteſt, qui ordinatus in Eccleſia non eſt. Foris enim non eſt Eccleſia, nec ſcindi aduerſum ſe aut diuidi poteſt, ſed inſeparabilis atque indiuiduæ domus vnitatem tenet. &c. Et infra. Dominus inſinuans nobis vnitatem, de diuina auctoritate venientem ponit & dicit: Ego & pater vnum ſumus: ad quam vnitatem redigens Eccleſiam ſuam, denuo dicit: Et erit vnus grex, & vnus paſtor. Si autem grex vnus eſt, quomodo poteſt gregi annumerari, qui in numero gregis non eſt? aut paſtor haberi quomodo poteſt, qui (manente vero paſtore, & in Eccleſia Dei ordinatione ſuccedanea preſidente) nemini ſuccedens, & à ſe ipſo incipiens, alienus fit & profanus, dominicæ pacis ac diuinæ vnitatis inimicus, non habitans in domo Dei, ideſt, in Eccleſia Dei, in qua non niſi concordes atque vnanimes habitant, loquente in Pſalmis Spiritu Sancto & dicente, Deus qui habitare facit vnanimes in domo? Denique vnanimitatem Chriſtianam firma ſibi atque inſeparabili charitate connexam, etiam ipſa Dominica ſacrificia declarant. Nam quando Dominus corpus ſuum panem vocat, de multorum granorum adunatione congeſtum, populum noſtrum, quem portabat, indicat adunatum. Et quando ſanguinem ſuum

Io. 10. F.

Pſal. 67.

vinum

vinum appellat, de botris, atq; acinis plurimis expreſſum, atque in vinum coactum, gregem item noſtrum ſignificat, commixtione adunatæ multitudinis copulatum. Et infra in eadem. Hi nunc Eccleſiam ſcindentes, & contra pacem atque vnitatem Chriſti rebelles, cathedram ſibi conſtituere, & primatum aſſumere conantur. &c.

Idem libro eodem epiſt. 8. ad plebem. Deus vnus eſt, & Chriſtus vnus, & vna Eccleſia, & cathedra vna ſuper Petrum Domini voce fundata. Aliud altare conſtitui, aut ſacerdotium nouum fieri, præter vnum altare, & vnum ſacerdotium non poteſt. Quiſquis alibi collegerit, ſpargit. Adulterum eſt, impium eſt, ſacrilegum eſt, quodcunque humano furore inſtituitur, vt diſpoſitio diuina violetur.

Idem libro eodem epiſtola 12. Quando & baptiſma vnum ſit, & Spiritus Sanctus vnus, & vna Eccleſia, à Chriſto Domino ſuper Petrum origine vnitatis, & ratione fundata.

Idem lib. 2. epiſt. 10. ad Cornelium Papam. Hoc enim vel maxime frater & laboramus, & laborare debemus, vt vnitatem à Domino, & per Apoſtolos nobis ſucceſſoribus traditam, quantum poſſumus, obtinere curemus: & quod in nobis eſt palabundas & errantes oues, quas quorundam peruicax factio, & hæretica tentatio à matre ſecernit in Eccleſiam colligamus, illis ſolis foris remanentibus, qui in obſtinatione ſua, vel furore perſeuerarunt, & ad nos redire noluerunt, diſcretionis & ſeparationis à ſe factę, & Eccleſiæ derelictæ ipſi rationem Domino redditurі.

Idem lib. 3. epiſt. 13. ad Stephanum Papam. Cum Nouatianus ſententiam retulerit ſe foris eſſe cępiſſe, nec poſſe à quoquam noſtrum ſibi communicari, qui Epiſcopo Cornelio in catholica Eccleſia de Dei iudicio, & cleri, ac plebis ſuffragio ordinato, profanum altare erigere, & adulteram cathedram collocare, & ſacrilega contra verum ſacerdotem ſacrificia offerre tentauerit. Et infra. Dirigantur

tur in prouinciam & ad plebem Arelate conſiſtentem à te litteræ, quibus abſtento Marciano alius in locum eius ſubſtituatur.

Et lib.4.epiſt.2. ad Antonianum. Factus eſt autem Cornelius Epiſcopus de Dei,& Chriſti eius iudicio, de clericorum penè omnium teſtimonio,de plebis,quę tunc affuit ſuffragio, & de ſacerdotum antiquorum, & bonorum virorũ collegio,cum nemo ante ſe factus eſſet, cum Fabiani locus, ideſt,cum locus Petri, & gradus cathedræ ſacerdotalis vacaret.&c. vt habetur 7.q.1. c. factus apud Gratianum. Et infra in eadem,de eodem Cornelio loquens, ita ſcribit. Sediſſe intrepidum Romæ in ſacerdotali cathedra eo tempore,quo Tyrannus infeſtus ſacerdotibus Dei, fanda, atque infanda comminaretur,cum multo patientius, & tolerabilius audiret leuari aduerſus ſe ęmulum principem, quã conſtitui Romę Dei ſacerdotem. hactenus Cyprianus. Quibus verbis ſatis oſtenditur, & primatus vni Petro,& item ſucceſſoribus datus. Cum vnius Eccleſiæ Chriſti vnum caput ſemper fuiſſe oſtendant, ſuper alios Epiſcopos, ita vt ipſe abſtinere, ideſt remouere,& ſuſtituere alios Epiſcopos poſſet, & non reliqui omnes ſine eo.

Idem in lib.de vnitate catholicæ Eccleſiæ. Dominus in Euangelio, cum ſpei & fidei noſtræ viam compendio breuiante dirigeret: Dominus Deus tuus (inquit) Deus vnus eſt. &, Diliges Dominum Deum tuum de toto corde tuo, & de tota anima tua, & de tota virtute tua. Hoc eſt primũ mandatum; & ſecundum ſimile huic: Diliges proximum tuum tanquam te. In his duobus præceptis tota lex pendet & prophetæ. Vnitatem ſimul & dilectionem magiſterio ſuo docuit, prophetas omnes, & legem præceptis duobus incluſit. Quam vero vnitatem ſeruat, quam dilectionem cuſtodit, aut cogitat, qui diſcordiæ furore veſanus Eccleſiam ſcindit, fidem deſtruit,pacem turbat, charitatem diſſipat, ſacramentum profanat? &c. Et infra. Deus vnus *Mar. 12. C.*

eſt,

eſt, & Chriſtus vnus, Eccleſia eius vna, fides vna, & plebs in ſolidam corporis vnitatem concordiæ glutino copulata. Scindi vnitas non poteſt, nec corpus vnum diſſidio compaginis ſeparari, nec diuulſis laceratione viſceribus in fruſtra diſcerpi. Quicquid à matrice diſceſſerit, ſeorſum viuere & ſpirare non poterit, ſubſtantiam ſalutis amittit.

Idem in libro de exhortatione martyrum, ad Fortunatum cap. 11. Cum ſeptem liberis planè copulatur & mater origo, & radix, quæ Eccleſias ſeptem poſtmodum peperit, ipſa prima & vna ſuper Petrum Domini voce fundata.

Idem ad Iubaianum de Hæreticis baptizandis. Quò venturus eſt qui ſitit? vtrum ne ad hæreticos, vbi fons & fluuius aquæ vitalis, omnino non eſt? an ad Eccleſiam, quæ vna eſt, & ſuper vnum qui claues eius accepit Domini voce fundata eſt? Hæc eſt vna quæ tenet, & poſſidet omnem ſponſi ſui gratiam, in hac pręſidemus, pro honore eius atque vnitate pugnamus, huius & gratiam pariter & gloriam fidei virtute defendimus.

Idem ad Pompeium contra epiſtolam Stephani. Traditum eſt nobis quod ſit vnus Deus, & Chriſtus vnus, & vna ſpes, & fides vna, & vna Eccleſia, & baptiſma vnum, non niſi in vna Eccleſia conſtitutum, à qua vnitate quiſquis diſceſſerit, cum hæreticis neceſſe eſt inueniatur, quos dum contra Eccleſiam vindicat, ſacramentum diuinæ traditionis impugnat. Cuius vnitatis ſacramentum expreſſum videmus etiam in Cantico Canticorum, ex perſona

Cant. 4. Chriſti dicentis: Hortus concluſus, ſoror mea, ſponſa mea fons ſignatus, puteus aquæ viuæ, paradiſus cum fructu pomorum. Si autem Eccleſia eius hortus concluſus eſt, & fons ſignatus, quomodo in eundem hortum introire, aut bibere de fonte eius poteſt, qui in Eccleſia non eſt? Item Petrus ipſe quoque demonſtrans & vindicans vnitatem mandauit, & monuit, niſi per vnum ſolum baptiſmum,

vnius

vnius Eccleſiæ ſaluari non poſſe. In arca (inquit) Noe pauci, ideſt, octo animæ ſaluæ factæ ſunt per aquam, quod & nos ſimiliter ſaluos faciet baptiſma. Quam breui & ſpirituali compendio vnitatis ſacramentum manifeſtauit: Nam vt in illo mundi baptiſmo, quo iniquitas antiqua purgata eſt, qui in arca Noe non fuit, non potuit per aquam ſaluus fieri, ita nec nunc poteſt per baptiſmum ſaluus videri, qui baptizatus in Eccleſia non eſt, quæ ad arcæ vnius ſacramentum dominica vnitate fundata eſt. 1. Pet. 3.

D. Optatvs Afer Epiſcopus Mileuitanus libro 2 contra Parmenianum, & alios Donatiſtas. Ergo, quia probamus eam eſſe Eccleſiam catholicam, quæ ſit in toto terrarum orbe diffuſa, eius iam commemoranda ſunt ornamenta, & videndum vbi ſint quinque dotes, quas tu ſex eſſe dicis: inter quas cathedra eſt prima; vbi niſi ſederit Epiſcopus, coniungi altera dos non poterit, qui eſt annulus. Videndum qui, & vbi, prior cathedra ſederit, ſi ignoras diſce, ſi noſti erubeſce. Ignorantia tibi adſcribi non poteſt. Reſtat ergo vt noueris, ſcientem errare peccatum eſt; nam ignorantibus nonnunquam ſolet ignoſci. Igitur negare non potes, ſcire te in Vrbe Roma Petro primo Cathedram Epiſcopalem eſſe collatam, in qua ſederit omnium Apoſtolorum caput Petrus, vnde & Cephas appellatus eſt: in qua vna Cathedra vnitas ab omnibus ſeruaretur, ne cæteri Apoſtoli ſingulas ſibi quiſque defenderent, vt iam chiſmaticus & præuaricator eſſet, qui contra ſingularem Cathedram, alteram collocaret. Ergo Cathedra vnica quæ eſt prima de dotibus ſedit prior Petrus, cui ſucceſſit Linus, Lino ſucceſſit Clemens, Clementi Anacletus, Anacleto Euariſtus &c. Hanc igitur Eccleſiæ ſuæ vnitatem ſapiens Dominus tanquam prudentiſſimus Dauid attendens; Eum elegit atque inſtituit, qui ſuadente ſancta matre Berſabee ſederet ſuper ſolium ſuum, & regnaret pro ſe in Eccleſia ſancta ſua, quem non vngerent Sadoch ſacerdos, & Na- Ann. Chriſti 380.

C than.

than propheta, ſed ipſe ſummus omnium Rex & ſacerdos, Ieſus, ſanctiſſimis ſuis verbis conſecraret. Quod vt accuratius perſcrutemur B.Ioannis Chryſoſtomi verba huic argumento opportuna de duabus Chriſti Eccleſijs, terrena & cœleſti ſubijcere operæpretium duximus. Is homilia 14 in pſalmum 14 ita ſcribit. Videamus autem etiam per anagogicam contemplationem, quid ſit tabernaculum, & quid ſit mons Dei, & quomodo oporteat primum habitare in Tabernaculo, & ita habitare in monte Dei; Tabernaculum Moſis & templum Salomonis ferebant imagines & figuras duarum Dei Eccleſiarum, eius quę eſt in mundo, & eius quæ eſt in cęlis. Eccleſiæ quæ eſt in mundo, imago eſt Moſis Tabernaculum: Eccleſiæ autem quæ eſt in cœlis, templum, quod eſt in monte. Duæ Eccleſiæ numero, vna autem modo fidei. De ea quæ eſt in mundo dicebat Dominus, Super hanc petram ædificabo Eccleſiam meam.

Heb. 12. Et de cœleſti Apoſtolus, Acceſſiſtis ad montem Sion, & Ciuitatem Dei viuentis Hieruſalem cœleſtem, & ad multorum millium Angelorũ frequentiam, qui conſcripti ſunt in cœlis, hactenus Chryſoſtomus. Igitur Ieſu Chriſto ad patrem, & ad cœleſtem Eccleſiam ex terrena reuerſuro neceſſe omnino fuit aliquem Eccleſiæ ab ſe in terris conſtitutæ præſidem relinquere, qui eius Vicariam poteſtatem retineret, ad quem tanquam iudicem & paſtorem omnes Chriſti ouiculæ in terrena Eccleſia commorantes confluerent. Quum enim (vt ſupra Ioannes Chryſoſtomus tradidit) duplex Eccleſia ſit cœleſtis & terrena, nulli dubium, terrenam, quæ alio nomine militans appellatur, & quæ adhuc in hoc ſæculo peregrinatur, per fidem à Deo inſtar cęleſtis effigiatam fuiſſe, de qua loquitur Ioannes in Apocalypſi capite 21. Vidi Ciuitatem ſanctam Hieruſalem nouam deſcendentem de cęlo, à Deo paratam ſicut ſponſam ornatam viro ſuo. At nemo pius dubitat principatus ordinem eſſe in cęlo, vbi manſiones multæ ſunt. Ibi enim

eſt Deus ipſe, tum nouem Angelorum chori, ad hæc Patriarchæ, Prophetæ, Apoſtoli, Martyres, Confeſſores, & alij beati ſuis ordinibus diſtincti. Eadem ratione in terrena Ecclesia ſunt Clerici, Diaconi, Presbyteri, Epiſcopi, & ſupremus Pontifex. Hunc ordinem Eccleſiaſticum explicat Paulus ad Epheſios cap.4. Et ipſe dedit quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios vero Euangeliſtas. De eodem Dionyſius qui duobus libris terrenæ, cæleſtiſque hierarchiæ ſimilitudinem explicauit ita ſcribit, cap. 6. Eccleſiaſt. hierar. Noſtra hierarchia à Deo traditis ordinibus ſancte diſpoſita, ſanctis & cœleſtibus hierarchijs conformis eſt. Nam ibi ſunt Principatus, Virtutes, Dominationes, Throni, vt teſtatur etiam Apoſtolus. Quare longe conuenientiſſimum eſt, vt quemadmodum in cœlis eſt omnium caput paſtorum, princeps & primum Eccleſiæ fundamentum Chriſtus, ita in terris ſit aliud miniſteriale caput Eccleſiæ terrenæ paſtor & conſequens fundamentum. Qua propemodum ratione vſus eſt Diuus Gregorius Nazianzenus in apologetico ſic. Malum eſt & inutile vel omnes fieri velle rectores, vt nullus qui regi debeat, iam ſuperſit, vel rurſum regendi officium neminem velle ſuſcipere per quod ſcilicet claudicare continuo, & labefactari poterit omne corpus Eccleſiæ, vbi nam autem & à quibus celebrarentur ſacroſancta myſteria, quæ ſurſum ferunt, quod quidem maximum eorum quæ apud nos ſunt ac plurimi faciendum eſt, ſi non ſit Rex, neque Princeps, neque ſacerdotium, neque ſacrificium nihil denique eorum quibus tanquam maximis pro ingentibus ſceleribus ſuis, prior ille populus incredulus mulctatus eſt? Hinc D. Gregorius Magnus Epiſtola 52. lib.4. ad vniuerſos Epiſcopos Galliarum ſcribit. Ad hoc diuinæ diſpoſitionis prouiſio gradus diuerſos & ordines conſtituit eſſe diſtinctos, vt dum reuerentiam minores potioribus exhiberent, & potiores mino-

ribus dilectionem impenderent, vera concordiæ fieret ex diuerſitate contextio, & recte officiorum gereretur adminiſtratio ſingulorum. Neque enim vniuerſitas alia poterat ratione ſubſiſtere, niſi huiuſmodi magnus eam differentiæ ordo ſeruaret. Quia vero quæq; creatura in vna,eademq; qualitate gubernari vel viuere non poteſt, cœleſtium militiarum exemplar nos inſtruit. Quia dum ſunt angeli,ſunt archangeli, liquet quod non æquales ſunt, ſed in poteſtate, & ordine (ſicut noſtis) differunt vnus ab altero. Si ergo inter hos qui ſine peccato ſunt, iſtam conſtat eſſe diſtinctionem, quis hominum abnuat huic ſe diſpoſitioni libenter ſubmittere, cui nouit etiam angelos obedire? Hinc etenim pax, & charitas mutua ſe vice complectuntur, & manet firma concordiæ in alterna & Deo placita dilectione ſinceritas. Vnumquodq; igitur tunc ſalubriter completur officium, cum fuerit vnus, ad quem poſſit recurri, præpoſitus; hæc Gregorius.

Et D. Bernardus de conſideratione ad Eugenium Papam lib.3. graphicè eadem deſcribit ſic. Nec vilem repu-tes formam hanc, quia in terra eſt, exemplar habet e cęlo.
Ioan.5. Neq; enim filius poteſt facere quicquam niſi quæ viderit patrem facientem, præſertim cum ei ſub Moſis nomine di-
Exo. 55. ctum ſit. Vide omnia facias ſecundum exemplar,quod tibi in monte monſtratum eſt, viderat hoc qui dicebat. Vi-
Apoc.21 di Ciuitatem ſanctam Hieruſalem nouam, deſcendentem de cœlo, à Deo paratam. Ego enim propter ſimilitudinem dictum reor, quod ſicut illic Seraphim & Cherubim, ac cæteri quique vſq; ad Angelos, & Archangelos ordinantur ſub vno capite Deo. Ita hic quoque ſub vno ſummo Pontifice primates vel Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Presbyteri vel Abbates, & reliqui in hunc modum. Non eſt paruipendendum quod & Deum habet auctorem, & de cœlo ducit originem. Quod ſi dicat Epiſcopus, nolo eſſe ſub Archiepiſcopo, aut Abbas, nolo obedire Epiſco-

po,

po, hoc de cœlo non eſt, niſi tu forte Angelorum quempiam dicentem audiſti, nolo ſub Archangelis eſſe, aut ex alio quolibet inferiorum ordinum aliquem non ferentem ſubeſſe cuiquam niſi Deo &c. hactenus Bernardus. Neque vero vellem quempiam à me in hiſce rebus demonſtrandis argumenta, & demonſtrationes mathematicas requirere; multa enim quę Dei voluntate contingẽter conſtituta ſunt, demonſtrari humanis rationibus non poſſunt: probabiles tantum rationes aliquot afferemus, quæ cuilibet pio homini facere ſatis debent, vt ſenſum ſuum obſequio Chriſti,& Eccleſię eius venerationi deuinciat. Cęterum ſuperioribus exemplis confimandis, & hoc animaduerſione dignum eſt. Decet enim in Eccleſia catholica eundem ordinem Eccleſiaſticum ſub vno capite Romano Epiſcopo eſſe, qui fuit tempore veteris legis in Synagoga; cui omnia in figura contingebant. Et ideo tanto maior eſt vnitas in Eccleſia, quanto ſacerdotium Euangelicũ eſt excellentius legali, & quanto figuratum eſt excellentius figura; quamquam inter vtraque aliqua ſit etiam ſimilitudo. At regimen Synagogæ fuit monarchicum, in quo vnus ſummus ſacerdos, qui cunctis ſacerdotibus pręeſſet conſtitutus fuit: cuius tanta poteſtas erat, vt qui ei non obtemperaſſet, morte dignus cenſeretur; quemadmodum Deuteronomij cap. 17 ſcriptum eſt. Et facies quandocunque dixerint qui præſunt loco, quem elegerit Dominus, & docuerint te iuxta legem eius, ſequeriſq; ſententiam eorum, nec declinabis ad dexteram, neque ad ſiniſtram. Qui autem ſuperbierit nolens obedire ſacerdotis imperio, qui eo tempore miniſtrat Deo tuo ex decreto Iudicis, morietur homo ille, & auferetur malum de Iſrael. Ordinatus autem eſt Aaron ſummus ſacerdos iuſſu Domini Leuitici capite 8. & à Moſe conſecratus. Hanc Eccleſiæ vnitatem Chriſtus maxime deſiderauit, rogans patrem vt vnum ſimus: & ideo Apoſtolus ad Corinthios ait. Idipſum dicatis omnes,& non ſint in vobis ſchiſ-

mata.

mata. At vero cum variæ quęſtiones in fide & ritibus Eccleſiaſticis exoriantur, niſi eſſet is à quo cunctæ hæ dubitationes explicarentur, Eccleſia innumeris iamdiu diſtrata fuiſſet ſciſſuris, erroribus, diſcordijs, & vnitas Eccleſię diuiſa eſſet, ita vt in vnaquaque diœceſi ſingularis exorta fuiſſet hęreſis, quare recte dixit D. Thomas Aquinas lib. ſentent. 4. d. 24. q. 3. ar. 2. ad 3. q. Oportet ſi iſta vnitas debet conſeruari, quod ſit aliqua poteſtas regitiua reſpectu totius Eccleſię, ſupra poteſtatem Epiſcopalem, qua vnaquęque ſpecialis Eccleſia regitur, & hæc eſt poteſtas Papæ, & ideo qui hanc poteſtatem negant, ſchiſmatici dicuntur, quaſi diuiſores Eccleſiaſticæ vnitatis. Atq; ita fides noſtra quacunq; ſecta deterior eſſet, ſi emergentibus rebus dubijs vel diſcordijs non haberemus primum ad quem tuto poſſemus accedere, qui in rebus fidei certam & veritatem conſentaneam ſententiam proferret: quomodo etiam optimus legiſlator Chriſtus ſuam Eccleſiam ita reliquiſſet truncam & capite mutilam; cui tamen ſeſe nihil omiſiſſe ipſe per prophetam Eſaiam docet, cum ait. Quid vltra debui facere vineæ meę, & non feci? Quare ad ſchiſmata vitanda ad errores excindendos oportet vt ſit in Eccleſia ſupremus quiſpiam rector, & doctor, apud quem etiam ſumma auctoritas ſit in rebus dubijs fidei definiendis, & quamuis Ieſus ſit verus ſponſus Eccleſię, & omnium fidelium caput, atq; in cœlis exiſtens Eccleſiam ſuam regere poſſit, tamen voluit eam viuentis, pręſentiſq; hominis nutu & auctoritate gubernari, qui eius miniſteriale caput eſſet, quod nobiſcum verſaretur, ad quod poſſemus accedere, & noſtras ei morum fidei & religionis cauſſas, lites & dubitationes exponere, & quid in eis agendum, tenendum, credendumq; ſit certo & ſine ambiguitate cognoſcere. Hanc rem optime explicauit D. Gregorius in epiſtola ſupra citata, ad omnes Epiſcopos Galię. Quia vnumquodq; ſalubriter tunc complectur officium, quum fuerit vnus ad quem poſſit recurri

pręs

prępoſitus. Iccirco opportunum eſſe perſpeximus in Eccleſijs quæ ſub regno pręcellentiſſimi filij noſtri Childeberti Regis ſunt ſecundum antiquam conſuetudinem fratri noſtro Virgilio Arelatenſis Ciuitatis Epiſcopo vices noſtras tribuere, quatenus & catholicę fidei integritas, ideſt ſanctarum quattuor ſynodorum Deo protegente ſollicita deuotione ſeruetur, & ſi inter fratres, conſacerdoteſq; noſtros aliqua euenerit forte contentio, auctoritatis ſuæ vigore vicibus nempe ſedis Apoſtolicę functus diſcreta moderatione compeſcat. S. igitur Gregorius pro meliori regimine, & vt ſalua maneret fidei integritas, voluit per Gallias vnum pręeſſe exemplo D. N. Ieſu Chriſti, qui tanquam prudentiſſimus legiſlator in perfectiſſima lege euangelica prępoſitum cunctis aliquem conſtituit, qui nihil neceſſarium in ſynagoga neglexit, ſicut iam ſupra ex Eſaia oſtendimus. Hac ratione videtur vſus fuiſſe Leo IX. Papa aduerſus illicitas actiones Michaelis Conſtantinopolitani Epiſcopi cap. 37. cum ſcripſit. Ipſa corporis compoſitio & membrorum nos doceat, qualiter & quanti habenda ſit Eccleſię vnitas. Ipſa etenim corpus eſt Chriſti. Et Apoſtolus dicit 1. Corinthiorum cap. 12. Vos eſtis corpus Chriſti, & membra de membro, & ſicut in vno corpore multa membra habentur, omnia autem non eundem actum habent, ita multi vnum corpus ſumus in Chriſto ſinguli autem alter alterius membra, & infra. Si totum corpus oculus, vbi auditus, & reliqui ſenſus? nunc autem diſpoſuit Deus ſicut voluit membra ſingula officio ſuo apta. Membrum vero officio ſuo non contentum, ſed cupiens pręcipere alienum, conturbat corporis ordinem totum, velut ſi viſus voces, auditus colores, guſtus odores, olfactus aſperas res, aut lenes, tactus tentaret diſcernere ſapores, nonne fruſtra omnes paterentur? Sic ſingulorum ornamenta, ſeu indumenta non ſunt omnibus membris accommoda, nec congrua, ſed vnumquodque requirit ſua, & abijcit aliena. Eandem rem exponit

ponit D.Bernardus lib.3. de conſideratione ad Eugenium. Erras,ſi vt ſummam ita & ſolam inſtitutam à Deo veſtram apoſtolicam auctoritatem exiſtimas; ſi hęc ſentis, diſſentis ab eo qui ait. Non eſt poteſtas niſi à Deo, proinde quod ſequitur ;qui poteſtati reſiſtit ordinationi Dei reſiſtit. & ſi principaliter pro ſe facit, non tamen ſingulariter: denique idem ait. Omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit: non ait, ſublimiori tanquam in vno, ſed ſublimioribus tanquam in multis. Non ergo tua ſola poteſtas à Domino, ſunt & mediocres, ſunt & inferiores, & quomodo quos Deus coniunxit, non ſunt ſeparandi, ſic nec quos ſubiunxit comparandi. Monſtrum facis ſi manu ſubmouens digitum facis pendere de capite, ſuperiorem manui brachio collateralem. Tale eſt ſi in Chriſti corpore membra aliter locas, quam diſpoſuit ipſe, niſi tu putas alium eſſe,qui poſuit in Eccleſia quoſdam quidem Apoſtolos,quoſdam autem Prophetas, alios vero Euangeliſtas, alios Doctores & Paſtores ad conſumationem ſanctorum in opus miniſterij in ędificationem corporis Chriſti. Atq; hoc corpus quod vbi ipſe Paulus ſuo vero apoſtolico figurans eloquio & capiti conuenientiſſime aptans, totum ex eo compactum perhibet,& connexum per omnem iuncturam ſubminiſtrationis,ſecundum operationem in menſuram vniuſcuiuſque membri augumentum corporis faciens,in ędificationem ſui in charitate. At cuncta hęc B. Hieronymi contra Iouinianum verbis concludamus, quibus affirmat Petrum conſtitutum eſſe Principem Apoſtolorum. Cuius rei cauſam addit, vt capite conſtituto ſchiſmatis tolleretur occaſio; quare ſolidè noſtra perſiſtit ſententia, Primatum à Chriſto in Eccleſia conſtitutum fuiſſe. Quem cum condere decreuiſſet admirabili planè myſterio inchoauit, & vt infra demonſtrabo, perfecit. Tarda enim, & in plures partes opere diſtributo, longa cunctatione,& in creando ſucceſſore vſus, vi magnitudinem,& excellentiam demonſtrauit,

uit, docuitq; egregius omnium magiſter in grauiſſimis rebus temerè non eſſe à nobis feſtinandum, & magnis cętibus eos homines præficiendos, qui amore in Deum, prudentia in rebus agendis, & vitæ innocentia excellerent.

Primatum in perſona Beati Petri Apoſtoli in Eccleſia à Chriſto inſtitutum fuiſſe aliquot Euangeliorum teſtimonijs explicatis oſtenditur. Cap. II.

DOMINVS NOSTER IESVS CHRISTVS vt B. Petrum, quem à mundi initio Vicarium ſuum deſtinauerat, primum in terris vidit ad ſe à fratre Andrea adductum illico ei vni dixit. Tu es Simon filius Iona, tu vocaberis Cephas, quod interpretatur Petrus. Res plane maxima animaduerſione digna. Nam quod ei vni, cæteris Apoſtolis non ſolum abſentibus, ſed nec dum vocatis, promiſit Petri ſcilicet appellationem, ei ſoli apud Cęſaream Philippi eandem contulit: cum enim Chriſtus in medio Apoſtolorum, quorum è numero Vicarium ſuum electurus erat, exiſtens, interrogatione quadam generali & omnibus communi quæſiuiſſet, ijs verbis eos appellans. Quem me dicunt homines eſſe filium hominis? Cumq; aliorum hominum de ſe ſententias illis referentibus audiuiſſet, ſubiunxit. Vos autem quem me eſſe dicitis? Ad quam interrogationem cum ſolus Petrus reſpondiſſet, dicens. Tu es Chriſtus filius Dei viui, confeſtim Chriſtus audita hac eius prima, & illuſtri de diuinitate ſua confeſſione, quam non caro & ſanguis, ſed pater eius cœleſtis ei reuelauerat tanquam eum inueniſſet, cui primum in regenda Eccleſia ſua locum daret, quaſi manu apprehenſa eum ducens, vt in cathedra collocaret. Et ego (ſubiecit) dico tibi, tibi inquam vni, quia quod te dixeram vocandum Cepham, tu nunc es, ſci-

Ioan. 1. F.

Matt. 16. B.

licet Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduerſus eam; & tibi dabo claues regni cœlorum, & quodcunque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis, &c. quemadmodum vni Petro non ſolum Cephæ nomen indidit, ſed & claues regni cœlorum ſe daturum pollicitus eſt, ita ſoli Petro quũ à mortuis ſurrexiſſet claues regni cœlorum contradidit; Vbi cum omnes eſſent Apoſtoli, ad eum tamen ſolum con-
Joan. 21. uerſus, ait. Simon Ioannis diligis me plus his? paſce agnos meos. Ita vt Chriſti conſilium & propoſitum, ſatis pateat, vt Petrum Vicarium ſuum in terris conſtitueret. Ad quod oſtendendum alia quædam cognitu digna perſequamur. Hoc enim in primis demonſtrauit, quum nomini, quod is acceperat à patre, alterum à ſuo deductum adiunxit, Petrumq; à petra eum denominauit, petra autem (vt ait Apoſtolus) erat Chriſtus. Vnde liquido conſtat Chriſtum, dum Simoni filio Ionæ nomen ſuum impartiret, perſonam Simonis ita commutaſſe, vt ex priuata publicam, ac ſuam ipſius repreſentantem redderet. Quod etiam verba quæ ſequuntur multo clarius patefaciunt, cum ait; Et ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam. His enim verbis Petro eum locum, eamq; conditionem tribuit Chriſtus, quæ ipſius propria erat, vt ea vocaretur petra, quæ pondus ędificij Eccleſiæ ſuæ ſuſtineret; ſic enim oſtendit eum populi ſui principem fore, ſed euidentius multò hoc idem facit in verbis ſubſequentibus, cum enim dixiſſet; Et portæ inferi non præualebunt aduerſus eam, ſtatim adiunxit. Et tibi dabo claues regni cœlorum, & quodcunq; ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis, & quodcunque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis. His enim videtur eam auctoritatem, poteſtatem, ac iuriſdictionem quæ Chriſto ſoli, vt vero Eccleſiæ capiti conuenit, ab ipſo fuiſſe
Luc. 22. ore proprio ſingulariter Petro conceſſam. Hunc Matthæi locum Lucas maxime explicat, cum enim in nouiſſima cę-

na facta eſſet contentio inter Apoſtolos, quis eorum maior eſſe videretur, ille poſtquam eos ſuper inani hac altercatione obiurgaſſet, monuiſſetq; humilitatem ſectandam eſſe imminente paſſionis tempore, quo ipſe è mundo tranſiturus erat ad patrem, ad Petrum ſtatim conuerſus ipſum cæteris maiorem & omnium caput affirmat futurum. Ad eum enim quem non Petri, ſed Simonis nomine appellauit, ſic dixit. Simon Simon, ecce Satanas expetiuit vos, vt cribraret tanquam triticum; ego autem rogaui pro te, vt non deficiat fides tua; & tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos. In quibus verbis hoc primum conſiderandum, quod Chriſtus de periculo impendente vniuerſo gregi loquens, nõ ad multitudinẽ, ſed tantum ad vnum Petrum verba facit, illum vnum admonens de eo quod omnibus euenturum erat, quid ita? niſi quia hoc fieri ſemper ſolet (vbi multitudo aliqua ab vno regitur) vt quicquid ad rem multitudinis pertinet, ſi periculum immineat, ad illum qui præeſt, primum referatur, vt per vnum multorum ſaluti prouideri poſſit. Hoc ſanè animo Chriſtus de communi Eccleſiæ periculo Petrum vnum admonuiſſe declarant eius verba, quæ ſtatim ſequuntur. Cum iam de remedio loquens ad eundem Simonem verba dirigit. Ego autem pro te rogaui, vt non deficiat fides tua; & tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos. An hæc verba interprete indigent, vt intelligantur? Cum ita ſint aperta, vt etiam quę ſupra ex Matthęo citaui, exponãtur? Quod enim ille ſcribit Simon Bariona fidem ſuam de Chriſto filio Dei viui profitenti ipſum Chriſtum dixiſſe; Tu es Petrus, idem Chriſtus eundem Simonem alloquens alijs verbis exprimit, cum dicit. Ego autem rogaui pro te, ne deficiat fides tua; cum enim fides eius corroborata fuit oratione Chriſti ne deficeret, tum is ex Simone tanquam ex lapide fragili factus eſt firma petra. Quod autem ibi dictum eſt ei à Chriſto. Et ſuper hanc petram ędificabo Eccleſiam meam, idem ſic

alijs verbis dicitur; Et tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos, quorum fides infirma vel vacillans firma Petri fide confirmatur, & ſuper eum iam petram factum ędificati dicuntur. Cum denique contra periculum, quod imminet à portis inferi, vt exprimit Matthęus, & Lucas contra Satanam expetentem cribrare Eccleſiam, vt triticum, ideſt contra omnes diaboli inſidias expetentis Eccleſiæ ruinam vnum à Chriſto remedium proponatur, quod conſiſtit in vnius Petri fide, ipſius Chriſti oratione corroborata ne vllis tentationibus victa ſuccumbat, & deficiat, vt in eadem poſſet fratres ſuos confirmare. Hoc aperte declarat eum poſitum eſſe tanquam petram in fundamento Eccleſiæ, & ſuper eam Eccleſiam ędificari. Quod autem is ſit verus ſenſus illorum verborum, & hic ordo in Eccleſia Chriſti pro ea conſeruanda inſtitutus fuerit, vt cum ipſe, qui eſt verus & ſummus Pontifex & Paſtor omnium ſuis precibus Vicarium ſuum in fide confirmarit, per eum confirmentur reliqui Epiſcopi & Paſtores, qui proprie appellantur fratres eius, vt per eos poſtea vniuerſa fidelium multitudo ędificetur, & in fide confirmetur plenius intelligitur ſi conſuetudinem Eccleſię optimam verborum Chriſti interpretem conſuluerimus; hoc autem ſemper reperietur Satana nunquam non expetente Eccleſiæ pacem turbare, quod ſtatim oſtendere cœpit poſtquam Chriſtus corporalem ſuam præſentiam à grege ſubtraxerat, vt quęque pars eius laborare cępit per Petri fidem fratres confirmantem à vexatione liberatum fuiſſe; huius rei exemplum in Concilio Hieroſolymitano primum eſt demonſtratum, in quo cum Petro pręſente magna conquiſitio de fide fieret, Satana iam Eccleſiam cribrante, & in diuerſas ſectas trahente, tum tandem illa ſeditio eſt ſedata, & pax Eccleſiæ reſtituta, cum Petrus in medio fratrum ſuam fidem profeſſus, reliquos paſtores in eadem confirmauit, per quos poſteaquam vacillare cœperat, pars gregis in fide confirmata fuit, hoc deinceps fa-

ctum eſt per Petri ſucceſſores fidem eius ſequentes. In reliquis omnibus, quæ ſecuta ſunt concilijs, in quibus multo illuſtrius quam Petro viuente compertum fuit,& quales eſſent Satanę conatus expetentis cribrare Eccleſiam, & quanta ad eos reprimendos extiterit vis huius ſingularis remedij, quod Chriſtus verbis illis ſignificauit, quum ad Petrum ſermonem dirigens, dixit. Et tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos, vt enim omnia remedia quærantur, quæ vnquam Eccleſia eſt experta contra Satanæ malitiam nunquam ceſſantis omni tentationis genere eam vexare, nullum cum hoc comparari poterit, quod in Concilijs generalibus adhiberi eſt ſolitum, cum ſingularum Eccleſiarum paſtores tanquam Petri fratres per eius ſucceſſores fidem ipſius ſequentes confirmarentur, ad quod in omni grauiore periculo tanquam ad ſingulare & vnicum omnium malorum remediũ vniuerſa Eccleſia, ſemper confugere conſueuit, neque vllum vnquam præſentius inuenit, aut inuentura eſt, quia in eo ſumma omnium remediorum continetur. Hæc autem veriſſima eſſe veteres hactenus hiſtorias Eccleſiaſticas perſcrutanti manifeſtũ erit, quibus liquido patet ſenſum Chriſti in conſtituendo ſuo Vicario verbis ſupra citatis ſignificatum, & rerum euentu comprobatum fuiſſe. Ad Matthęi, & Lucæ teſtimonia, Ioannes capite 21 rem planius demonſtraturus accedit; quo in loco promiſſas ei ante mortem claues verbis illis ter repetitis; Paſce agnos meos, paſce oues meas, conceſſit, paſtoremq́; & Eccleſiæ ſuæ principem illum conſtituit. Quæ Apoſtoli Ioannis verba magnis myſterijs referta, & rei ſummam attingentia accuratius conſiderare, & interpretari libet. Quum ergo (inquit Ioannes) prandiſſet Ieſus, dicit Simoni Petro; Simon Ioannis diligis me plus his? Cunctis, quæ ad ęternam, diuinamq́; Ieſu generationem attinerent admirandis operibus, quæ in humana natura ab eo geſta ſunt ſalutaribus doctrinæ eius pręceptis, quibus nos inſtruere

voluit à magno Euangeliſta accuratiſſime deſcriptis, quum ad extremum mortis myſteria, & manifeſta reſurrectionis argumenta perdiligenter explicuiſſet, nil reliquum erat ad Euangelicæ narrationis explicationem, quam vt Eccleſiæ ſuę ſanctæ inſtitutionem, neceſſariamq; cuilibet reipublicę gubernationem, quemadmodum ab ipſo Chriſto corporalem ſuam præſentiam à grege ſubtracturo ordinata fuerat, diſſereret. Ipſum itaque Eccleſiæ initium, quod nimirum ex Iudęo & Gentili populo conſtitit, magno illo ſuo prandio, quod paulo ante retulit Euangeliſta, deſignauit. In eo namq; prius piſcis ille prunis ſuperpoſitus, Iudęus videlicet populus, qui & ſingulari numero exprimitur, ante diſcipulorum Chriſti aduentum deſcribitur; deinde vero piſces illi quos Apoſtoli cœperunt, gentium ſcilicet populi Græcus, Romanus, Barbarus qui recte multitudinis numero deſignantur ex cunctis mundi regionibus capti, vnam Ieſu Eccleſiam conſtruunt. Quapropter & vnus ille prunis ſuperpoſitus, & plures alij, quos cœperunt Apoſtoli, vnus tantummodo piſcis ab Euangeliſta nuncupatur, ita enim ait. Et venit Ieſus & accipit panem & dat eis, & piſcem ſimiliter. Hęc eſt itaque Eccleſia noſtra, beatum illud conuiuium, in quo panis apponitur Dominus ipſe noſter Ieſus Chriſtus, atq; vnus ac multi piſces Iudaicus & Gentium populi in vnum non Iudaicum aut Gentilem, ſed Chriſtianum populum conflati, & vnus piſcis atque vnum corpus effecti. Quoniam vero nulla domus, nulla Ciuitas, nulla omnino reſpublica ſine legitimo principe ac gubernatore conſiſtit; ſicut nec vllum aliquod corpus ſine capite, Dominus eum eligere conſtituit, qui poſt ipſius corporalem abſentiam Eccleſiæ ſuę præſideret. Hoc igitur eſt, quod Beatus Euangeliſta ait. Quum ergo prandiſſent cum iam videlicet ab ipſo ex pane & piſcibus conſtructa eſſet Eccleſia, & iam tempus adeſſet, quo exigi videbatur, vt Chriſtus animum ſuum aperiret (ſtatuerat enim antea munus

illud

illud, quod ipſe in terris gerebat alicui homini aſcendens in cœlum committere) Petrum eo nomine appellauit, quod à patre carnali impoſitum habebat, eiq; dixit. Simon Ioannis diligis me plus his? Non interrogat Ieſus Petrum, vt ſciat an ſe amet, qui noſcit ſecreta hominum, atque ipſas etiam cogitationes, ſed vt exemplo ſuo doceret in conſtituendis Eccleſiarum paſtoribus quid potiſſimum obſeruandum eſſet, & quærendum. Simon (inquit) Ioannis diligis me plus his? Non quęrit Ieſus in Petro, neq; in rectoribus Eccleſiæ ſuę nobilitatem generis, patriæ ſplendorem, ſumoſas maiorum imagines. Nihil horum curæ eſt Ieſu, quę ad rem Eccleſię non pertinent. Atquid? Simon Ioannis diligis me? Felix Eccleſia ſi in eligendis eius paſtoribus ſanctiſſima hęc obſeruaretur forma, quam obſeruauit Chriſtus in Petro; vt ille ordinaretur in Eccleſia qui diligeret, non qui degluberet Eccleſiam. Nihil magis requirit Ieſus in paſtore quam amorem. Oues Chriſti docere poteſt & malus paſtor, & qui eas odit, & rapit: paſcere non poteſt niſi qui diligit; doctos multos & nobiles facile eſt reperire paſtores, amatores Eccleſię paucos. Hos potiſſimum elegit ad Eccleſias ſuas Ieſus, qui potiſſimum diligunt. Diligit Ioannem, elegit Petrum, diligit ſibi cariorem, elegit Eccleſiæ vtiliorem. Diligit innocentem, elegit lapſum, vt qui ipſe pœnituerit, facilius pœnitenti indulgeat, ac benignius nouerit miſereri, qui ſecum miſericorditer actum meminerit. Dicit ei etiam; Domine tu ſcis, quia amo te. Amorem profitetur Petrus, & eum teſtem citat amoris ſui, quē ſciebat auctorem, etiam Domine, ex conſcientia ſua dicit. Tu ſcis quia amo te ex ſcientia Ieſu; ſcientiæ Ieſu magis credidit quam conſcientię ſuę, ac ſi diceret. Ego quidem exiſtimo me vehementer te ipſum amare; nam in amorem tuum propenſum eſſe me ſentio, tu tamen plenius noſti num vere te amem, idcirco non aliud mihi promitto, non aliud tibi quicquam reſpondeo, quam quod ex tuo

pendet

pendet iudicio. Tu ſcis Domine, quia amo te. Quòd ego te amem, amoris mei mihi conſcius profiteri non dubito; quòd vero te plus cęteris amem, affirmare non audeo. Dicit ei; Paſce agnos meos. Nullum gratius, iucundius, acceptiusue Deo obſequium eſt, quàm animarum cura. Paſce, inquit, amanti Petro Ieſus agnos meos. Nihil à te pro me requiro Petre. Pro Eccleſia tantum mea laboro, pro agnis & ouibus meis ſollicitus ſum. Gratis tibi trado agnos meos, gratis eos paſce. Paſce agnos meos, quod ego plus omnibus diligo, cui potius commendem, quam tibi qui me plus omnibus diligis? Commendaui matrem meam diſcipulo, quem plus quàm cęteros diligo. Commendo tibi Eccleſiam meam, à quo plus quam à cęteris diligor. Magnum eſt quod commendaui Ioanni, maius omnibus eſt quod commendo tibi. Maior eſt enim Eccleſia vniuerſa quam mater mea, cùm ipſa quoque maior ſit pars Eccleſię meę. Vide igitur cui obnoxius eris pœnę, ſi malè habueris Eccleſiam meam, cum in ea malè tractanda multo grauius peccaturus ſis, quàm ſi malè habeas matrem ipſam meam. Vide quantum tibi trado. Trado tibi amanti & matrem meam, & fratres meos, qui trado agnos meos & oues meas. Trado tibi terrarum iura, cœlorum ſceptra. Paſce agnos meos. Mei ſunt agni, non tui, meę ſunt oues, non tuę, mea eſt Eccleſia non tua. Hanc tibi committo cuſtodiendam, eius hodie paſtorem te conſtituo; caritatem à te exigo; Paſce agnos meos: Paſce verbo, paſce exemplo, paſce moribus, paſce doctrina, quos ſi non paueris, occidiſti. Quippe alimenta negare, eſt necare. Nihil tibi ſit antiquius quàm incolumitas gregis mei, quem tibi do paſcendum, non deuorandum. Hunc omni cura paſce; Paſce agnos, paſce oues, paſce infirmos, paſce fortes, paſce omnes. Dicit ei iterum, Simon Ioannis diligis me? Iterum interrogat quod ſciebat, & quod potiſſimum ab illo volebat. Ait illi; Etiam Domine tu ſcis quia amo te. Idem

inter-

interroganti idẽ reſpondet,dicit ei; Paſce agnos meos. Dixit ei tertio; Simon Ioannis amas me? Ter interrogat,repetit,inculcat an ſe diligat,vt ei declararet quãta ſollicitudine, deſiderioq; expeteret, quod toties interrogaret, ſimulque omnes admoneret, ardentiſſimum ſui amorem in paſtore requiri; maxime enim quęritur, quod maxime deſideratur. Ter exigit amorem à Petro Ieſus, nec quemlibet amorem, ſed ardentiorem, quàm aliorum Apoſtolorum ſit, priuſquam gregis ſui curam illi committat; cui namq; plus committitur, plus & ab eo exigitur: Chriſtum vero interrogaſſe Petrum de amore, quo ille erga ſe tanquam erga Dominum gregis affectus erat,& valde diligenter eum interrogaſſe ex ijſdem verbis liquet. Tertiò enim eandem interrogationem repetit, quorſum autem hoc? niſi quia rei omnium cariſſime quam cœlum petens in terris relicturus eſſet, ideſt gregis ſui curam amanti relinquere voluit. Hoc enim verba Chriſti quæ ſequuntur apertè declarant, cum ter Petro amorem ſuum erga illum profitenti, ter ipſe paſcendi munus ei commendauit; bis quidem agnos, tertio autem oues, eum paſtorem vniuerſi gregis ſuo loco relinquens. Quod vt melius percipiatur, animaduertenda ſunt cùm forma interrogationis, tùm tempus, & locus; forma quidem hæc fuit, quod de amore interrogans, non de illo amore, quem Petrus cum reliquis diſcipulis communem habebat, & ſine quo nemo ne minimę quidem partis gregis idoneus paſtor eſſe poteſt eum interrogauit, ſed quũ tunc adeſſent filij Zebedei, & Thomas, qui ipſi etiam partis gregis paſtores futuri eſſent; de amore ſingulari,quo prę cęteris eum amaret, Petrum interrogauit: vt in quo ſingularem amorem ſupra reliquos paſtores inueniſſet, ſingularem ei locum inter eos daret,vt quidem illorum in partem, eius autem in vniuerſum, erga gregem cura emineret. Eo vero tempore hoc Chriſtus ab eo quæſiuit,quo iam Petrus eius corporalem præſentiam ſe præ cęteris amare ſingulari

quodam,& præcipuo ſigno oſtendit: cum enim illi vnà cum alijs diſcipulis in mari piſcationi operam dāti Chriſtus poſt reſurrectionem ſuam ſe conſpiciendum præbuiſſet, eoſque
Io.21.B. etiam è littore appellaſſet, rogans nunquid pulmenti haberent, Petrus,vt primum à dilecto diſcipulo admonitus,Dominum eſſe cognouit, non expectans dum nauis, qua vecti erant, ad littus appelleret, ſtatim ſe in mare miſit, vt citius alijs ad eum ipſe perueniret, qui amore eius corporalis pręſentiæ omnes iam præuenerat; quemadmodum non hoc ſolo ſigno, ſed multis alijs, antequam Chriſtus moreretur, oſtenderat. in quo ergo Chriſtus maius deſiderium, & maiorem amorem corporalis ſuæ præſentię cum grege inuenerat, eidem illud munus in terris commiſit, ipſe paulopoſt humanis oculis ſuam præſentiam ſubtracturus; in quo munere eius perſonam tanquam in terris ſemper præſentis in cura dilecti gregis repreſentaret. Vt autem teſtimonio à me ſupra ex Luca citato, quum Chriſtus de fide Petri loqueretur, quæ eſt fundamentum paſtoralis officij,oſtendit, ſe non ſolum eam fidem in eo requirere, quæ non deficeret, ſed quæ tanta eſſet vt fratres in fide infirmos, vel vacillantes confirmare poſſet; ſic nunc de amore verba faciens, qui eſt tanquam principium omnis rectę adminiſtrationis paſtoralis officij, cum ab eo ſingularem ſupra reliquos paſtores amorem requirat, vtrunq; oſtendit in animo conſtitutum apud ſe habuiſſe paſcendi officium Petro, non commune cum alijs, ſed ſingulare, & eximium ſupra alios committere; cuius rei, vel hoc etiam maximum argumentum eſt, quod cum ſermo haberetur (vt dixi) præſentibus illis, qui in parte gregis paſcendi ſuam operam nauaturi eſſent,nunquam ad illos, ſemper vero verba ad vnum Petrum direxit; quod ſanè non feciſſet ſi nihil præter paſcendi munus cum alijs commune illi committere in animum induxiſſet; præſertim à Petro interrogatus, vt ſaltem de Ioanne quid ſtatuiſſet, declararet, ſed hæc infra diſſeram: ſequitur Euangeliſta.

gelista. Contristatus est Petrus quod dixit ei tertio, amas me? Non frustra, aut ſine maxima omnino cauſa contristatus eſt Petrus, quia dixit ei tertia vice Ieſus, amas me? Timuit nimirum ne forte non amaret Ieſum, quantum Ieſus ab illo ſe vellet amari. Timuit ne ſimile quid audiret ab illo, quod audierat cum ei dixiſſet. Quare non poſſum te ſequi modo? Animam meam pro te ponam. Reſponditq; ei Ieſus. Animam tuam pro me pones? Amen amen dico tibi, non cantabit Gallus donec ter me neges. Iam didicerat nihil ſibi confidere, & plus ſcientiæ Ieſu quàm conſcientiæ ſuę credere. Certè non mentiebatur animo ſuo Petrus, cum ad Ieſum diceret. Animam meam pro te ponam, qui ſe facturum eſſe ſibi perſuadebat, quod dicebat, & vere paratus erat in carcerem, & in mortem cum illo ire. Nec tamen fecit, quod ſe facturum dixerat, ſed quod dixit ei Ieſus, hoc fecit. Nunc quoq; conſcius quidem ſibi erat ardentiſſimi in Ieſum amoris ſui, quem iam ſemel, & iterum profeſſus erat, audiens tamen Ieſum tertia vice interrogantem, an ſe amaret, contriſtatus eſt: non idcirco quod Ieſus amorem ſuum non crederet, quem ſciebat falli non poſſe, ſed quod non tantum amorem in ſe ipſo Chriſtus eſſe intelligeret, quantum habere ſe crederet. Quare ſibi timens contriſtatus eſt, nec audaci (vt antea) animo, ſed tam humili voce quàm mente reſpondit. Domine tu omnia noſti. Tu ſcis quia amo te. Qui bis interrogatus hoc tantum dixerat, quod verum ſe dicere putabat. Tu ſcis quia amo te. Nunc ſapienter præmittit, Domine. Tu omnia noſti. Ego falli poſſum, qui amare me dico. Tu qui omnia noſti, ſcis, num verum ſit, quod dico. Certè tu ſcis, te à me amari; ego vero neſcio an tantum à me ameris, quantum amari à me velis. Dicit ei Ieſus. Paſce oues meas. Interrogatio mea Petre, non amoris in me tui dubitatio, ſed manifeſtatio eſt; vt nouerint omnes me tibi paſcendas oues meas non fuiſſe daturum, niſi me à te mirifice amari certo ſcirem.

Io.13.D.

Noui namque neminem eas bene paſcere poſſe, qui me non vehementer amet. Rapere quidem poteſt eas mercenarius, fur, & latro; paſcere vero non poteſt, niſi qui animam ſuam pro eis ponere paratus ſit. Propterea qui dixi tibi paſce agnos meos; dico pariter paſce oues meas. Iidem enim ſunt agni mei, quæ & oues meæ. Sicut ego quoque & agnus ſum & ouis. Agnus qui vere Paſcha immolatus peccatum mundi tuli; ouis, quæ ad occiſionem ducta, non aperuit os ſuum. Amen amen dico tibi, cum eſſes iunior cingebas te, & ambulabas quo volebas; cum autem ſenueris extendes manus tuas, & alius te cinget, & ducet quo tu non vis. Quod facere non potuiſti, quum de te ipſo confidebas, vt animam tuam pro me poneres, hoc mea munitus gratia aliquando facturus es, & animam tuam pro me pones; ne viribus, ac meritis tuis tribuas, quod beneuolentiæ meę debetur, & gratiæ. Cum eſſes iunior, nec tibi cura paſtoralis incumberet, cingebas te, & ambulabas quo volebas, non enim tibi imminebat euangelizandi neceſſitas, ſed multa tibi agere licebat, quæ nunc agere paſtorem non licet. Ne leue eſſe putes paſtoris officium, cum ſenueris, & paſtoris munia exercebis, alius te cinget, & ducet quo tu non vis, non quo non velit ſpiritus promptus, ſed quo non velit infirma caro. Cum ſenueris cinget te Nero, cingēt te Romani Lictores, & ducent quo tu non vis; qui te extenſis manibus tuis cruci affigent, quam vtique nolit, & abhorreat hominis natura. Ideo te interrogaui, num me diligeres; vt oſtenderes quanta oporteat eum, qui me diligat, & oues meas paſcat, pro me pati, & animam ſuam dare pro ouibus ſuis. Quod cum à Ieſu obſcurius dictum fuiſſet, Euangeliſta manifeſtare voluit; qui verba Ieſu declarans ait. Hoc autem dixit, ſignificans qua morte clarificaturus eſſet Deum. Conſueuit nimirum Ioannes, quæ nonnunquam quaſi ænigmaticè à Ieſu dicebantur, dilucidè interpretari; ne pretioſus nos lateret verborum Ieſu theſaurus.

rus. Quis enim vnquam intelligeret de Spiritu Sancto dici, quod ſcriptum eſt. Qui credit in me flumina de ventre eius fluent aquę viuæ, niſi ipſe addidiſſet: Hoc autem dicebat de ſpiritu, quem accepturi erant credentes in eum. Quippe quis vnquam audiuit de ventre viuentis hominis aquarum flumina emanare? Necnon & quum dixit. Soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud. Quis intelligeret in ipſo Iudęorum templo concionantem, de corpore ſuo loqui? Nunc quoque cingendum Petrum, & extenſis manibus ducendum quo nolit audiens, quis exiſtimet de morte illius & de crucis morte ſermonem haberi? Hoc tamen ſic interpretatur Euangeliſta. Hoc autem dixit (inquiēs) ſignificans, qua morte clarificaturus eſſet Deū. Quibus verbis non ſolum mortem, ſed & mortis genus, crucem ſcilicet, ſignificatum oſtendit, quam manuum extenſione demonſtrat; quod ſequentia Ieſu verba manifeſtant. Nam cum hoc dixiſſet dicit ei nimirum Petro: Sequere me. Quod certè non de inceſſu corporis, ſed de imitatione, & ſimilitudine mortis dixit, per ſupplicium crucis. Sequere (inquit) me. Hodie vnxi te Regem ſuper Iſrael. Hodie conſtitui te principem populi mei. Hodie te maiorem cunctis regibus terræ, & magnis Cęſaribus feci. Hodie terrarum imperium, atque ipſorum ſceptra cœlorum tradidi tibi. Nunc laudatam, quam agas tibi vitam, præſcribo; nunc honeſtos te mores omnes edoceo; nunc cunctarū virtutum culmen, quod amplexari te volo, vnico verbo impero: Sequere me. Trium igitur Euangeliſtarum teſtimonijs, & quidem apertiſſimis, primatum Petri in Eccleſia inſtitutum fuiſſe à Chriſto vidimus; in quo conſtituendo, maxime animaduertendus ipſe Chriſti ordo videtur; qui primum Simonis nomen in Cephę mutandum pollicetur; deinde cum Simon, eum Chriſti Dei viuentis filium eſſe, dixit, Petri quidem nomen ei indidit, ſuper eum Eccleſiam ſuam ſe ędificaturum exponit; pro eius ſe fide rogaſſe, dicit,

&

& eum, vt fratres ſuos confirmaret, hortatus eſt: & longe maiora promittens, claues regni cœlorum, cum ſumma ligandi, & ſoluendi poteſtate ſe ei daturum pollicetur. Ea omnia à mortuis excitatus, trina illa repetitione, Paſce agnos, & oues meas, Petro tribuit, quum multa de eius ardenti amore, fide, & integritate documenta accepiſſet; atque ita ampliſſimum hoc munus, ſiue ſummam poteſtatem, perfectè, cumulatèque in Eccleſia ſua conſtituit. Petro vero ſoli, non omnibus Apoſtolis dictum fuiſſe, Paſce oues meas, ex priori interrogatione manifeſte patet, Diligis me plus his? quæ ad omnes referri non poteſt, ſicut & illa verba, Tu es Petrus, quemadmodum ſupra expoſui. Paſcere vero idem eſt quod regere; reges enim paſtores in ſacris litteris appellantur. Paſcere autem, vel regere tribus potiſſimum in rebus conſtare, ſancti patres docent, quę ſunt hæc; Euangelij prædicatio, ſacramentorum exhibitio, improborum hominum excommunicatio. Alij alia tria, paſcendi genera conſtituunt; exemplo, verbo, & opere. Prælatus enim, & vitæ integritate, & ſana doctrina gregis ſui animas, eleemoſynis verò corpora paſcere debet: Summi igitur in Eccleſia Dei Sacerdotis eiuſmodi munus eſt. Is enim ante omnia curare debet, vt oues ſibi creditæ, piè, integrè, & ſine querela vitam traducant, vt Dei verbum ſincerè prædicetur, vt peruerſa hæreticorum dogmata diſſipentur, vt controuerſiæ de fide exortæ, congregato Chriſtianorum ſacerdotum concilio diſcutiantur, & ſedentur; vt ſacramenta rite ab inferiorum ordinum miniſtris tractentur, gregibuſq; Epiſcopi & paſtores ij præficiantur, qui exemplo, verbo, & miſericordia populos ſuæ fidei creditos regere, & paſcere ſciant. Improbos poſtremo homines Eccleſiæ monita contemnentes, excommunicare, & (vt docet Apoſtolus) corpus eorum Satanæ tradere, vt ſpiritus ſaluus fiat: eoſdem vero reſipiſcentes, ſalutari adhibita pęnitentia, Eccleſiæ vnitati reſtituere, & Eccleſiaſticas pęnas,

in quas peccando inciderant, condonare. Hæc omnia prȩclarè explicat ex ſanctis patribus Beda inter homilias ȩſtiuales de ſanctis, homilia in vigilijs Apoſtolorum Petri, & Pauli; vbi docet, multiplex eſſe paſcendi genus. Quamuis (inquit) ſolertius intuendum, quòd eadem paſtio gregis Dominici non vniformi, ſed multimoda eſt ſolicitudine gerenda. Nam & terrena ſubſidia neceſſe eſt, vt ſubditis rector ne deſint diligenter prȩuideat, & exempla virtutis ſimul cum verbo prȩdicationis eiſdem ſolicitus impendat: & ſi quos aut ſpiritalibus, aut etiã cõmunibus eorum commodis aduerſantes deprehenderit, horum violentiæ (quantum valet) obſiſtat: ipſos quoque, cum fortè errauerint, ſubiectos (iuxta Pſalmiſtæ vocem) corripiat iuſtus in miſericordia increpet, neque oleo noxiæ conſenſionis eorum corda demulceat. Et hoc enim ad pij paſtoris officium pertinet. Et infra. Commiſſione ouium Petro facta, ſi diligis me, paſce oues meas, meas (inquit) non tuas; meas tibi oues commendatas ſcito, & has quaſi meas regere, ſi me perfecte amas, recole. Et infra, poſtquam paſcendas ſuas oues Petro, hoc eſt, plebes docendas, gubernandaſq; commiſit, ſubſequenter addit. His igitur agendis ſummi Sacerdotis in Eccleſia munus eſt, in quibus recte tractandis tantam à Chriſto poteſtatem Petrus accepit, quantam is cognouit Eccleſiæ ſuæ opus eſſe, & ea quidem eſt, qua nulla maior excogitari poteſt; dum tamen ea recte Pontifices vtantur; ſcilicet ad ȩdificandam, non ad deſtruendam Eccleſiam. Petro autem iure, & merito eam poteſtatem præ cȩteris tradidit, quia ipſum Petrus præ omnibus amauit Apoſtolis; cuius amoris radices altiores in Petro fuiſſe quã in alijs, multa teſtantur; conſtans eius animus, quum omnia pro eo relinquere, & paratum ſe eſſe pro Chriſto mori palam conteſtaretur, cum diſtricto gladio Chriſtum defendere ſolus eſt auſus, poſtquam in horto à miniſtris ſacerdotum eum captum vidit; officia quæ Ieſu mortuo exhibuit,

ad ſepulturam cum Ioanne profectus. Eius vero primarię poteſtatis, præter trium ſupra citata Euangeliſtarum teſtimonia, magna argumenta extant. Quod cum Ieſus inter tres, vnum eſſe voluit, admirabilis transfigurationis ſuę teſtes, quum, cunctarum gentium magiſterium Moſe,& Elia cum eo loquentibus, à patre voce cęlitus delapſa, ſuſcepit, & eum in horto potiſſimum cum iiſdem duobus à cæteris ſecreuit, ſuarum paſſionum teſtem; ipſum vnum prę omnibus tributum pendere apud Capharnaum iubens, ſibi æquauit; eum ſolum ſuper aquas maris ambulare expetentem ad ſe acciuit: & cum alijs diſcipulis, vt laxarent retia imperauit, ſoli Petro dixit, duc in altum. Vnus ſemper ab Euangeliſtis primus recitatur, cum in alijs Apoſtolorum nominibus alioqui varient. Facta reſurrectione Angeli mulieribus, ex Dei mandato, præcipiunt, vt Petro hoc Euangelium, vel in primis annuntietur; Ieſum, ſcilicet reſurrexiſſe; quemadmodum antea prædixerat. Ipſe vnus pro omnibus ſæpe reſpondit, & ſoli à Chriſto dictum eſt: Simon dormis? ipſum poſtremo Dominus paulo ante paſſionem, iuxta prædictionem ſuam, ſe ter negantem, & benignè reſpexit, & cum amarè fleuiſſet, ignouit, vt Eccleſię caput, magiſter, & paſtor futurus, fratrum quoque erratis, magiſtri ſui exemplo diſceret ignoſcere. Multa demum ex ſacris literis afferri poſſent de eadem re teſtimonia, quæ in hæc 17 loca ſequenti capite connumerata contraxi: quibus tamen poſtea rite ex ſanctorum patrum ſententia explicatis, vniuerſam hanc quæſtionem tandem abſoluemus.

Matt. 17. A.

Primatum in perſona B.Petri Apoſtoli inſtitutum fuiſſe probatur 17 Euangeliſtarum teſtimonijs. Cap. III.

1 INVENIT Andreas primum fratrem ſuum Simonem, & dixit ei. Inuenimus Meſſiam, quòd eſt interpretatum Chriſtus. Et adduxit eum ad Ieſum. Intuitus autem eum Ieſus, dixit. Tu es Simon filius Ionæ: tu vocaberis Cephas, quòd interpretatur Petrus. *Ioan.1.*

2 Reſpondens Petrus dixit. Tu es Chriſtus filius Dei viui. *Mat. 16. C.*
Reſpondens autem Ieſus dixit ei. Beatus es Simon Bar-Iona, quia caro, & ſanguis non reuelauit tibi, ſed pater meus, qui in cœlis eſt. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus; & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduerſus eam. Et tibi dabo claues regni cœlorum; & quodcunq; ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis: & quodcunque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis. Matth. cap. 16. Hic animaduerſione dignum eſt, vt ſupra oſtendimus, Simoni mutato nomen, eumq; Petrum appellatum. At vero nominis mutatio in ſacris litteris, altioris cuiuſdam myſterij ſignum fuit; quòd Tertullianus annotauit; vt in Abraham, Sara, Iſraele, Ioſue; ità vt rectè exiſtimandum ſit, Chriſtum non ſine magno myſterio Simoni nomen nouum indidiſſe. Tribus ſiquidem Apoſtolis, qui præ cęteris apud Chriſtum principem locum obtinebant Simoni, Iacobo, Ioanni, ſolis Chriſtus nomen addidit; Simoni ſcilicet, vt Petrus, illis vero, vt Boanerges, ideſt filij tonitrui vocarentur. Quod cap.3 tradit Marcus. His vero tribus Chriſtus familiarius vſus eſt; quos ſępe ſolos ſecum comites aſſumpſit mirabilium ſuorum teſtes. hi ſoli eius transfigurationi in monte, Iairi filiæ ſuſcitationi, & in horto, dum paulo ante mortem prolixius orauit, interfuerunt: & ideo peculiare ijs nomen impoſuit.

poſuit. Simon verò, quo eius ſingularis prerogatiua magis pateret; non ab alio, quàm à ſe ipſo deriuatum habuit; Chriſtus enim, vt docet Paulus, Petra fuit, nomen ſuum Petro communicauit; vt hac nominis deriuatione Chriſtus nobis oſtenderet, ſe Petro ſuas vices, & poteſtatem aliquan do commiſſurum.

3 Ab Euangeliſtis Mattheo 10. Marco 3. & Luca 6. qui capitibus nomina Apoſtolorum enumerant, ſemper primo loco recenſetur Petrus, etſi vocatione primus non fuerit (nam primus omnium Andreas vocatus eſt) & ſæpè nominatim præ alijs commemoratur. Qua ratione exiſtimandum non eſt Euangeliſtas ſuo arbitrio quemquam, qui vocatione poſterior fuerat, enumeraſſe primum; niſi certo ſciſſent, eundem à Chriſto fuiſſe ceteris prælatum.

Luc. 22. C. 4 Facta eſt autem contentio inter eos, quis eorum videretur eſſe maior, quos cùm Ieſus obiurgaſſet, & exemplo ſui docuiſſet, quem in modum is ſe geſturus eſſet, qui maior inter eos eſſet futurus; contentionem illam penitus tollere volens, conuerſus ad Petrum ait. Simon, ecce Satanas expetiuit vos, vt cribraret ſicut triticum. Ego autem pro te rogaui, vt non deficiat fides tua; & tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos. An non his verbis clariſſime Chriſtus Petro maiorē præ ceteris tribuit poteſtatem?

Mat. 17. D. 5 Et cum veniſſet Capharnaū, acceſſerunt qui didrachma accipiebant ad Petrum, & dixerunt ei; Magiſter veſter non ſoluit didrachma? ait: etiam. Et quum intraſſet in domum præuenit eum Ieſus, dicens. Quid tibi videtur Simon? Reges terræ à quibus accipiunt tributum, vel cenſum? à filijs ſuis, an ab alienis? & ille dixit: Ab alienis. dixit illi Ieſus; ergo liberi ſunt filij. Vt autem non ſcandalizemus eos, vade ad mare, & mitte hamum, & eum piſcem, qui primus aſcenderit, tolle, & aperto ore eius inuenies ſtaterem, illum ſumens da eis pro me, & te.

Luc. 5. A 6 Aſcendens autem Ieſus in vnam nauim, quæ erat Simonis,

nis, rogauit eum à terra reducere puſillum, & ſedens docebat de nauicula turbas; vt ceſſauit autem loqui, dixit ad Simonem, duc in altum, & laxate retia veſtra in capturam.

7 Tunc accedens Petrus ad eum dixit. Domine, quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei, vſque ſepties? Dixit illi Ieſus. Non dico tibi vſq; ſepties, ſed vſq; ſeptuagies ſepties. *Matth.8. C.*

8 Tunc reſpondens Petrus dixit ei. Ecce nos reliquimus omnia, & ſequuti ſumus te; quid ergo erit nobis? Ieſus autem dixit illis. Amen dico vobis, quòd vos, qui ſecuti eſtis me, in regeneratione, quum ſederit filius hominis in ſede maieſtatis ſuæ, ſedebitis & vos ſuper ſedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Iſrael. Vbi notandum ſolùm Petrum, vt caput & principem reliquorum Apoſtolorum pro omnibus ſollicitum, auſum eſſe à Chriſto petere, qua mercede ipſum ſequuturi eſſent. *Mat.19. D. Mar.10. D.*

9 Ex hoc multi diſcipulorum eius abierunt retro, & iam non cum illo ambulabant, dixit ergo Ieſus ad duodecim. Numquid & vos vultis abire? Reſpondit ergo ei Simon Petrus. Domine ad quem ibimus? verba vitæ ęternæ habes, & nos credimus, & cognouimus, quia tu es Chriſtus filius Dei. Et hic vides Petri auctoritatem, qui omnium nomine, tanquam caput, audacter reſpondet. *Ioã.6.G.*

10 Venit ergo ad Simonem Petrum. Et dicit ei Petrus: Domine, tu mihi lauas pedes? Reſpondit Ieſus, & dixit ei. Quòd ego facio, tu neſcis modò, ſcies autem poſtea. Vbi primum conſiderandus ordo eſt, cum à Petro initium, tanquã à capite, & maiore fecerit, deinde verba ſingulariter Petro dicta expendenda ſunt, tanquam vni Paſtori, qui Chriſti ipſius exemplo cęteris præfuturus, humilitatem eius imitaretur. *Io.13.A*

11 Et venit, & inuenit eos dormientes, & ait Petro. Simon dormis? non potuiſti vna hora vigilare mecum? vigilate, & *Mar.14. Mat.26.*

crate, vt non intretis in tentationem.

Luc. 22. *E.* *Mat.* 26. *E.* *Mar.* 14. *E.* *Io.* 18. *B.* 12 Videntes autem hi qui circa ipſum erãt, quòd futurum erat, dixerunt ei. Domine, ſi percutimus in gladio? & percuſſit vnus ex illis (is autem fuit Petrus) ſeruum principis ſacerdotum: & amputauit auriculam eius dexteram. Reſpondens autem Ieſus, ait. Sinite vſq; huc. Et cùm tetigiſſet auriculam eius ſanauit eum.

Mar. 16. *B.* 13 Et introeuntes mulieres in monumentum, viderunt iuuenem ſedentem in dextris, coopertum ſtola candida: & obſtupuerunt. Qui dixit illis, nolite expaueſcere: Ieſum quęritis Nazarenum crucifixum: ſurrexit, non eſt hic: ecce locus vbi poſuerunt eum. Sed ite, dicite diſcipulis ſuis, & Petro, quia pręcedet vos in Galileam: ibi eum videbitis, ſicut dixit vobis. Magnum certè etiam hoc excellentiæ Petri indicium fuit, quòd eum vnum Angelus ſpeciatim nominauit.

Ioan. 20. *A.* 14 Vna autem Sabbathi, Maria Magdalene venit manè, cùm adhuc tenebrę eſſent, ad monumentum: & vidit lapidem ſublatum à monumento. Currit ergo, & venit ad Simonem Petrum, & ad alium diſcipulum, quem amabat Ieſus: & dicit illis. Tulerunt Dominum meum de monumento, & neſcimus vbi poſuerunt eum. Exijt ergo Petrus, & ille alius diſcipulus, & venerunt ad monumentum. Currebant autem duo ſimul, & ille alius diſcipulus præcucurrit citius Petro, & venit primus ad monumentum. Et cùm ſe inclinaſſet, vidit poſita linteamina: non tamen introiuit. Venit ergo Simon Petrus ſequens eum, & introiuit in monumentum, & vidit linteamina poſita, & ſudarium. Tunc ergo introiuit & ille diſcipulus qui venerat primus ad monumentum, & vidit. Hoc vero haud exiguum eſt indicium præſtantiæ Petri, ſcilicet, quod primus in monumentum Chriſti intrauerit, qui primus Chriſti vice, ideſt auctoritate, & poteſtate in Eccleſia eſſet functurus; potuerat enim Ioannes prior ingredi, quippequi curſu præuenerat

rat Petrum, ſed id muneris omnium maiori Petro permiſit.

15 Erant ſimul Simon Petrus, & Thomas, qui dicitur Didymus, & Nethanael, qui erat à Cana Galileæ, & filij Zebedęi, & alij ex diſcipulis eius duo. Dicit eis Simon Petrus, Vado piſcari. Dicunt ei, Venimus & nos tecum. Et exierunt &c. Vbi manifeſte apparet, Apoſtolos reliquos eum vnum caput omnium, & ducem agnouiſſe, & ſecutos illico eſſe. *Io.21.A*

16 Simon Petrus cùm audiſſet quia Dominus eſt: tunica ſuccinxit ſe (erat enim nudus) & miſit ſe in mare. Alij autem diſcipuli nauigio venerunt (non enim longè erat à terra ſed quaſi cubitis ducentis) trahentes rete piſcium. *Io.21.C.*

17 Cùm ergo prandiſſent, dixit Simoni Petro Ieſus, Simon Ioannis, diligis me plus his? dicit ei, etiam Domine: tu ſcis quia amo te. Dicit ei, paſce agnos meos. Dicit ei iterum, Simon Ioannis diligis me? Ait illi, etiam Domine, tu ſcis quia amo te. Dicit ei, paſce agnos meos. Dicit ei tertiò, Simon Ioannis, amas me? Contriſtatus eſt Petrus, quia dixit ei tertiò, amas me? & dixit ei, Domine, tu omnia noſti: tu ſcis quia amo te. Dicit ei, paſce oues meas. Amen dico tibi, quum eſſes iunior, cingebas te, & ambulabas vbi volebas: cùm autem ſenueris, extendes manus tuas, & alius te cinget, & ducet quò tu non vis. Hoc autem dixit, ſignificans qua morte clarificaturus eſſet Deum. & cum hoc dixiſſet, dicit ei; ſequere me &c. *Io.21.E.*

Chriſtum certè ſequuti ſunt in morte omnes Apoſtoli; ſed Petrus propiori mortis ſimilitudine, nimirum vt ſimili quodam prę cæteris eum imitaretur mortis genere, cuius in Eccleſia vices præ cæteris erat adminiſtraturus. Quiſquis igitur 17. hæc Euangelij loca accuratè contemplabitur, haud dubiè rem ita eſſe intra ſe ipſum fateri cogetur: Chriſtum ſcilicet voluiſſe, Petrum maiori prę cæteris poteſtate ornare; ideoque illi vni totius Eccleſiæ ſuæ curam, & regimen

men

men tradidiſſe.

His porrò auctoritatibus ſanctorum patrum ſententijs explanatis, manifeſtè oſtendam, ſummam paſcendi poteſtatem ipſum Petrum ſolùm à Chriſto conſecutũ eſſe; alios vero Petri interuentu. Non quòd à Petro alij Apoſtoli conſtituti fuerint, ſi quidem eos Chriſtus ipſe conſtituerat: ſed quia ipſe pręcipuè vt omnium paſtor, alij verò vt dignitate proximi eam obtinuerint. Quanquam enim omnes à Chriſto ſimul ſacerdotes, & epiſcopi facti fuerint, vt Diuus Auguſtinus in libris quęſtionum ex nouo teſtamento, capite vltimo, auctor eſt, cùm ſcripſit. Nam nemo ignorat Saluatorem Epiſcopos Eccleſijs inſtituiſſe; ipſe enim, priuſquam in cœlos aſcenderet, imponens manum Apoſtolis, ordinauit eos Epiſcopos. Petrus tamen iuriſdictione omnium princeps, & paſtor fuit; quod certiſſimis iam teſtimonijs oſtendam.

De clauibus Eccleſiaſticis Sancto Petro à Chriſto traditis. Cap. IIII.

PETRI primatus duplici potiſſimum clauium vſu, & paſcendi iure conſtat. De paſcendi iure ſupra ſatis abundè diſſerui; hoc loco de clauibus breuiſſime dicam, quas à Chriſto Petro traditas fuiſſe Euangeliſtæ docent. Duas igitur claues eſſe ſancti patres affirmant, ſcientiæ vnam, poteſtatis alteram; vel vt alij, ordinis, & iuriſdictionis. Clauem ſcientię dominus profitetur, cùm illius abuſum ſcribis, & phariſęis exprobrat dicens. Vę vobis legis peritis, qui tuliſtis clauem ſcientiæ: ipſi non introiſtis, & eos qui introibant prohibuiſtis. De claue vero poteſtatis. Super cathedram Moſis (inquit) ſederunt ſcribę, & phariſęi. Omnia ergo quęcunque dixerint vobis, ſeruate, & facite: opera verò eorum nolite facere. De claue

Luc.11.G

Matt.23.A.

ſcien-

ſcientiæ, quę peccata ſoluit Chryſoſtomus libro tertio de ſacerdotio mentionem ſic facit. Nam ſi quis conſideret quantum id ſit myſterium, vt is ſcilicet qui homo ipſe ſit carne ac ſanguine etiamnum conſtans, ijſque inuolutus, beatæ atque immortali naturæ illi fieri propior queat: tum probè intelliget quanto ſacerdotes honore, quanta dignitate Spiritus Sancti gratia dignata fuerit exornare. Et infra. Etenim qui terram incolunt atque in ea verſantur, ijs datum eſt, vt ea quæ in cœlis ſunt, diſpenſent, ijs datum eſt, vt poteſtatem habeant, quam Deus optimus, neq; Angelis, neq; Archangelis datam eſſe, voluit: neque enim ad illos dictum eſt: quæcunque alligaueritis in terra, erunt alligata & in cœlo. Habent quidem & terreſtres principes vinculi poteſtatem, verùm corporum ſolum; id autem quòd dico ſacerdotum vinculum, ipſam etiam animam contingit, atq; ad cœlos vſq; peruadit: vſqueadeo vt quęcunque infernè ſacerdotes confecerint, illa eadem Deus supernè rata habeat, ac ſeruorum ſententiam Dominus confirmet. Etenim quidnam hoc aliud eſſe dicas, niſi omnem rerum cœleſtium poteſtatem illis à Deo conceſſam? Quorumcunque enim (ait) peccata remiſeritis, remittuntur eis, & quorumcunque retinueritis, retenta ſunt. Cedò quęnam poteſtas hac noſtra maior eſſe queat? Pater omne iudicium dedit filio, & video à filio totum ſacerdotibus eſſe commiſſum. Et paulo poſt: Rex aliquis ſi cui ex ſubditis ſuis honorem hunc detulerit, vt poteſtatem habeat quoſcunq; velit in carcerem conijciendi, eoſdemq; rurſus laxandi, beatus ille & admirandus omnium iudicio fuerit. At vero qui à Deo tanto maiorem accepit poteſtatem, quanto cœlum terra pretioſius eſt, quanto etiam animæ corporibus pręſtant; non is contemnendum miniſterium accepiſſe putandus eſt. Certe inſania manifeſta eſt tantum deſpicere principatum, ſine quo neq; ſalutis, neque promiſſorum bonorum compotes fieri poſſumus: nam pręter baptiſmum,

Matt. 16. & 18.

&

& ſacroſanctam Euchariſtiam, quæ manibus ſacerdotis perficiuntur, condonandorum etiam peccatorum facultatem habent. Idem Chryſoſtomus in illud Matthęi 16. Tibi dabo claues regni cœlorum, ait. Quare ab ijs libenter quęrerem, qui dignitatem filij minorem quàm patris dicunt; quænam ſibi maiora dona videantur, quę pater, aut quæ filius Petro largitus eſt? Pater quidem reuelationẽ ei filij ſui dedit, filius autem partim, vt tam patris, quàm filij ſui reuelationem vbiq; terrarum poſſet ſeminare, partim, vt quamuis homo eſſet mortalis, cœleſti tamen poteſtate polleret, & claues haberet regni cœlorum: ita Petrus Eccleſiam per vniuerſum orbem amplificatam, cœlo etiam ipſo validiorem monſtrauit. Tranſibunt enim (inquit) cęlum & terram: verba autem mea non tranſibunt.

Cui potiſſimum claues Eccleſiæ traditæ fuerint, & de differentia poteſtatis S. Petro, & cęteris Apoſtolis, vel Eccleſiæ datæ. Cap. V.

ECCLESIAE claues, ideſt ordinis, & iuriſdictionis, ſiue etiam ſcientiæ, & poteſtatis, Petro præcipuè, & per eum Eccleſię datas fuiſſe, ſanctorum patrum teſtimonijs facile probari poteſt. Quanquam enim cunctis Apoſtolis in communi ligandi & ſoluendi facultas data ſit, tamẽ vt in hac poteſtate ordo aliquis ſignificaretur, oſtendereturq; poteſtatem clauium per Petrum ad alios transferendam, vt Eccleſię vnitas conſeruari poſſet: primum ſoli Petro conceſſa eſt, deinde cęteris per eum. In quam ſententiã verba D. Auguſtini omnino intelligenda eſſe opinor: qui ſuper Ioannem ſcribens tract. 50. Quæcunque (inquit) ligaueris in terra, erunt ligata & in cœlo: ſi hoc Petro tantum dictum eſt, non facit hoc Eccleſia: ſi autem in Eccleſia fit,

vt quæ in terra ligantur, in cœlo ligentur; & quæ ſoluuntur in terra, ſoluantur in cœlo: quia, cum excommunicat Eccleſia, in cœlo ligatur excommunicatus, cum reconciliatur ab Eccleſia in cœlo ſoluitur reconciliatus. Si hoc ergo in Eccleſia fit, Petrus, quando claues accepit, Eccleſiam ſanctam ſignificauit. Item in Pſalmum 108. Initio enarrationis. Sicut enim (inquit) quędam dicuntur, quæ ad Apoſtolum Petrum propriè videntur pertinere, nec tamen habent illuſtrem intellectum, niſi quum referuntur ad Eccleſiam: cuius ille agnoſcitur in figura geſtaſſe perſonam, propter primatum, quem in diſcipulis habuit: ſicut eſt, tibi dabo claues regni cœlorum, & ii qua huiuſmodi &c. Illuſtris enim intellectus eſt, Petrum accepiſſe claues: illuſtrior Eccleſiam per eum ſignificatam, eaſdem obtinuiſſe; quum datę fuerint Petro propter Eccleſiam, potiſſimum tamen & primum Petro, & Eccleſię per Petrum, & in Petro, vt in principe. Idem eſt, quòd Auguſtinus ipſe de agone Chriſtiano cap. 30. dixit. Non ſine cauſa inter omnes Apoſtolos Catholicæ Eccleſiæ perſonam ſuſtinet Petrus. Huic enim Eccleſiæ, claues regni cœlorum datæ ſunt, quum Petro datæ ſunt. Idem in quæſtionibus ex nouo teſtamento. q. 75. loquens de ſolutione didrachmæ, ſic ait. Saluator cum pro ſe & Petro dari iubet, pro omnibus exoluiſſe videtur; quia ſicut in Saluatore erant omnes cauſę magiſterij, ita & poſt Saluatorem in Petro omnes continentur: ipſum enim conſtituit eſſe caput eorum, vt paſtor eſſet gregis dominici. Et paulo poſt, illum locum adferens, ego rogaui pro te &c. ait. Manifeſtum eſt in Petro omnes contineri: rogans enim pro Petro, pro omnibus rogaſſe dignoſcitur: ſemper enim in prępoſito, populus, aut corripitur, aut laudatur &c. Hæc ille. Cauſa ergo à D. Auguſtino reddita, cur Petrus figuram geſſerit Eccleſiæ, ſeu Eccleſiæ perſonam, & cur in ipſo, & per ipſum Eccleſiæ ſint datæ claues, hæc eſt; quia primatum obtinebat inter diſcipulos,

quia caput, quia princeps. Ex quibus teſtimonijs manifeſtiſſime reuincuntur Hęretici. Quæ cùm ita ſint, illud rectè intelligendũ eſſe exiſtimo, quod quanquam Petrus Eccleſię perſonam ſuſtineat, & eam repreſentans, illius figura eſſe videatur; illud tamen non ſolũ non conſequitur, vt nõ pro ſe, aut in ſe, ſed tantũ pro Eccleſia ſuſceperit claues: ſed contra potius ex D. Auguſtini ſententia; quod primum ipſe in ſe, vtpote primatu, & capite illas acceperit: & deinde per ipſum Eccleſia; vt res figurato, non figuræ tribuatur. Illa enim verba, tibi dabo claues, primum ſunt ad ipſum Petrum referenda, quia ipſi ſoli facta eſt promiſſio clauium; cum etiam ipſi ſoli reuelatum ſit, Chriſtum eſſe filium Dei viui: atque ideo ipſi ſoli quoque dictum fuerit, Beatus es Simon, non autem alijs, beati eſtis. Ad hæc alius ſenſus admittendus eſt: promiſſas ſcilicet Eccleſię claues in perſona Petri: quanquam enim omnes interrogati fuerint, quem vos me eſſe dicitis: Petruſq; pro omnibus reſponderit, non tamen omnibus ex ęquo Chriſtus reſpondit, vobis dabo claues, ſed ſoli Petro, tibi dabo, poſtea alijs per Petrum. Nec his repugnant, quę dixit ipſe Auguſtinus in ſermone de Apoſtolis. Has claues non homo vnus, ſed vnitas accepit: quoniam intelligendum non eſt hominem vnũ claues ita accepiſſe, vt nemo alius præter ipſum acceperit: vti de ſole dicitur, quod non ſolus luceat, quia lucem ſuam alijs communicat; tamen ſolus dicitur eſſe, & ſolis nomen obtinuit, quia ſolus propria virtute lucet, ſic Petrus ſolus accepit claues, quia principali ratione, & ſine alicuius interuentu; alij vero per ipſum, à quo in alios poteſtas clauiũ deriuata eſt. Quem ſenſum Gelaſius, & Leo Pontifices confirmant: ille enim in cõmuni vnitate ad Fauſtum, &c. ait. Et qui tantum faciendi, ſolus habuit poteſtatem, beato Petro Apoſtolo principaliter mandauit. Hic vero videlicet ſanctus Leo ſic ſcribit Epiſt. 89. ad Epiſcopos Viennenſis prouinciæ. Ita Dominus huius muneri ſacramentum ad

Et habetur 24. q. 2. c. legatur.

Et habetur d. 19. cap. Ita Dominus

omnium Apoſtolorum officium pertinere voluit, vt in beatiſſimo Petro Apoſtolorum omnium ſummo principaliter collocaret; vt ab ipſo quaſi quodam capite dona ſua, velut in corpus omne diffunderet: & exortem ſe myſterij intelligeret eſſe diuini, qui auſus fuiſſet, à Petro ſoliditate recedere, &c. Et ſermone 3. in anniuerſario die aſſumptionis ſuæ, & tamen de toto mundo vnus Petrus eligitur, qui & vniuerſarum gentium vocationi, & omnibus Apoſtolis, cunctiſq; Eccleſiæ Patribus præponatur: vt quamuis in populo Dei multi ſacerdotes ſint, multiq; paſtores, ômnes tamen proprie regat Petrus, quos principaliter regit & Chriſtus. Magnum & mirabile dilectiſſimi huic viro conſortiũ potentię ſuæ tribuit diuina dignatio, & ſi quid cum eo commune cęteris voluit eſſe principibus, nunquam niſi per ipſum dedit, quicquid alijs non negauit, &c. Et paulo infra. Tranſiuit quidem in alios Apoſtolos ius poteſtatis iſtius, & ad omnes Eccleſię principes decreti huius conſtitutio commeauit: ſed non fruſtra vni commendatur, quòd omnibus intimatur. Petro enim ideo hoc ſingulariter creditur, quia cunctis Eccleſiæ rectoribus Petri forma prępouitur. Manet ergo Petri priuilegium, vbicunq; ex ipſius fertur ęquitate iudicium. Beda in homilia de feſto Apoſtolorum ſuper illud Matthęi 16. Quodcunq; ligaueris, &c. Qui regem cęlorum maiori præ cęteris deuotione confeſſus eſt, meritò prę cęteris ipſe collatis clauibus regni cœleſtis donatus eſt. Sed non fruſtra vni conceditur, quod omnibus intimatur, Petro enim ſingulariter creditur, quia cunctis Eccleſię rectoribus Petri forma prępouitur, vt ſcripſit Leo. Illud adde, quod etſi omnibus Apoſtolis dictum ſit, quodcunque ligaueritis ſuper terram, &c. Nulli tamen ſine ipſo, ſed ipſi ſine alijs tributa eſſe intelligitur ligandi & ſoluendi à Deo facultas, vt quod non alij ſine ipſo, ipſe ſine alijs poſſet ex priuilegio ſibi à Domino collato. Quum autem eiuſmodi claues pręcipue à Chriſto beato Petro conceſſæ, à ſanctis pa-

tribus Eccleſiæ claues vocentur, hoc ſenſu illud intelligendum eſt, quòd datæ ſint à Chriſto Petro & ſucceſſoribus Eccleſiæ quomodo, quēadmodum ſacramēta dicunt Eccleſiæ, ſacramēta ꝙ ad eius vtilitatem ſint inſtituta, & ſi eorum collatio, nec ſingulis, nec vniuerſis, ſed miniſtris Eccleſiæ tributa ſit. Petro autem pręcipuè claues datas fuiſſe, deinde per eum Eccleſiæ, pręter loca ſupra citata, & quæ infra addam, facile quoq; intelligi poterit ex eius, & cæterorum Apoſtolorum poteſtatis, & prærogatiuæ collatione. Nam quanquam multi, vt Natanael, & qui cum eo in nauicula aliquando erant, & alij, ipſum eſſe filium Dei confeſſi ſunt; ipſe tamen ſolus eſſe filium Dei viuentis, ideſt natura non adoptione, teſtificatus eſt. Vnde ob egregiam illam confeſſionis gloriam audire meruit, Beatus es Simon Bar Iona, &c. quod alijs dictū non eſt. Petro etiam ſoli dixit Chriſtus, Rogaui pro te Petre vt non deficiat fides tua, & tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos. Vbi reliquos Apoſtolos illius curæ commendaſſe manifeſtè liquet, & quamuis Dominus poſt reſurrectionem omnibus Apoſtolis dixerit, Quorum remiſeritis peccata, &c. non propterea ęquam cum Petro ijſdem tributam poteſtatem cenſendum eſt: quoniam cum ſoli Petro, & non vlli alij Apoſtolorum dictum ſit, paſce oues meas; ſoli Petro vt omnium paſtori data eſt authoritas alios regendi, alijs vero Apoſtolis, vt ouibus de ouili expreſſa parendi neceſſitas: qui etſi ſacerdotes omnes, & epiſcopi iam eſſent, poſſentq; ex Apoſtolatus officiò vbique locorum verbum Dei prædicare, Epiſcopos alios inſtituere; Eccleſias fundare, & Dominicum gregem paſcere; mandante eis Domino, vt docerent omnes gentes, nemo tamen eorum præter Petrum in alterum vlla fungebatur poteſtate, neque nominatim à Chriſto paſtor eſt conſtitutus, vt paulo poſt exemplis ex hiſtoria repetitis confirmabo. Pares itaque erant omnes ſacerdotio, ordine, Apoſtolatus officio; impares vero dignitate, iuriſdictione,

& adminiſtratione,quarum rerum ratione Petrus ipſis omnibus à Chriſto prælatus eſt. Ex qua re facile Cypriani locus explicari poteſt. Hoc erant vtique, & cæteri Apoſtoli, quod fuit Petrus, pari conſortio præditi, & honoris, & poteſtatis,vt ex ſupra citatis eiuſdem ſancti teſtimonijs cap.1. & ijs quæ infra ſubijciam conſtat. Item quæ dixit Hieronymus ſuper ea verba, Quodcunque ligaueris, &c. Beda in homilia in feſto Apoſtolorum Petri, & Pauli habet ſimilem ſententiam, non ijſdem verbis, ſed gloſ. ord. in Matth. cap.16. habet omnia verba, quæ S.Thom. in catena aurea. & in 4. ſent.d. 19. Rabano tribuit, extat huius ſententiæ pars 24.q.1.c.Quicunque. Habent quidem eandem poteſtatem iudiciariam alij Apoſtoli, quibus poſt reſurrectionē Dominus dixit. Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata, &c. Habet Eccleſia in Epiſcopis preſbyteris, & clericis, ſed ideo Petrus ſpecialiter accepit, vt omnes intelligant; quod quicunq; ab vnitate fidei,& ſocietate eius ſe ſeparauerit; nec à peccatis ſolui,nec cœlum ingredi poteſt. Hæc enim verba interpretanda ſunt de poteſtate iudiciaria ligandi in foro pœnitentiæ, & conſcientiæ, & de iudicio diſcernendi inter lepram, & lepram, quæ poteſtas potius eſt ordinis quam iuriſdictionis in foro exteriori. Hoc illa verba exponunt,quæ poſt reſurrectionem Dominus ad omnes Apoſtolos fecit, quum ait. Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata, &c. Hoc docent omnes veteres, recentioreſq; Theologi, ad peccatorum ſolutionem duplicem requiri poteſtatem ordinis, & iuriſdictionis, quarum primam ex æquo habuerunt omnes Apoſtoli, & habent nunc omnes ſacerdotes,non autem ſecundam, & præſertim in foro exteriori, quam Petrus prę cęteris habuit; ſicut nunc Romanus Pontifex præ cęteris Epiſcopis, & Epiſcopi ſupra cæteros ſacerdotes: & hac ratione intelligendæ ſunt ſententię omnes Euangelicæ,& ſanctorum Doctorum, in quibus de poteſtate dimittendi peccata

cata

cata Apoſtolis omnibus tradita, mentio eſt; quę quidem ordinis poteſtas duas præcipuas facultates habet: primam conſecrandi corpus, & ſanguinem Domini: & hæc ijs in nouiſſima cœna à Chriſto conceſſa eſt: alteram dimittendi, & retinendi peccata, quæ ipſis poſt reſurrectionem fuit tributa. Hac igitur poteſtate, omnes (vt dixi) Apoſtoli pares fuerunt: iuriſdictione verò, & adminiſtratione impares, quia beatus Petrus cunctis Apoſtolis eſt prælatus.

Quanam ratione ſacræ ſcripturæ auctoritates, & teſtimonia dubia, vel in controuerſiam reuocata, ſint intelligenda. Cap. VI.

QVANQVAM expetenda non eſſent teſtimonia humana, vbi diuina eloquia tam manifeſta pręcedunt: recentiorum tamen falſas interpretationes, qui ſcripturarum ſententias peruersè exponentes, eas ad ſuos ſenſus detorquent repellere, piorumq́; animos pro virili confirmare cupientes, ſanctorum patrum authoritates de Petri poteſtate ſubijciemus; ſacrarum enim ſcripturarum non is eſt vſus, vt quod nobis commodum eſt, ſacris verbis vſurpatis confirmare velimus: ſed eorum ſenſus, & interpretationes potiſſimum ſequendæ ſunt, quas probatiſſimi quique veterum ſcriptorum, quos catholica recepit Eccleſia, proſequuti ſunt.

Clem. epiſto. 5. to. 1. 155. b. diſt. 37. Relatum.

Quod etiam à ſanctis Patribus confirmatur, quorum antiquiſſimus quiſpiam ait. Multa enim ſunt in ſcripturis verba, quę poſſunt ad eum ſenſum trahi, quem ſibi vnus quiſque pręſumpſerit: vnde diligenter obſeruandum eſt, vt cum lex Dei legitur non ſecundum propriam ingenij intelligentiam legatur, vel doceatur: & ideo omnem intelligentiam diſcendarum ſcripturarum ab eo expetenda eſt, qui eam à maioribus ſecundum veritatem ſibi traditam ſeruat.

Vnde

Vnde maxime temerarium eſt, immo ſtulta, & terribilis eſt temeritas contradicere ſenſui per ſanctos Patres ad intelligentiam ſacræ ſcripturę dato.

Et Diuus Hieronymus in Epiſtola ad Galatas cap. 5. in verbo hęreſes, Quicunq; aliter ſcripturam intelligit, quàm ſenſus Spiritus Sancti efflagitat, quo ſcripta eſt licet de Eccleſia non receſſerit, tamen Hęreticus appellari poteſt. Idem quoq; ſuper illud Salomonis, Ne innitaris prudentiæ tuę, in eandem ſententiam dixit. Prudentię ſuę innititur, qui ea quę ſibi agenda, vel dicenda videntur, patrum decretis prę- ponit. Et Leo Papa in Epiſtola 89. ad Epiſcopos prouinciæ Viennenſis ſic ſcribit. Verum, hanc petræ ſacratiſſimam firmitatem Deo ædificante contractam, nimis impia vult præſumptione violare, quiſquis eius poteſtatem tentat infringere; fauendo cupiditatibus ſuis, & id quod accepit à veteribus non ſequendo: cui etiam rei ratio manifeſte ſuffragatur, nam ingentia ex contrario naſcerentur incommoda, nempe periculum ingens eſſet fidei, & errorum occaſio; nam quot capita, tot ſententiæ. Hinc religionis confuſio, aut potius impietatum & ſuperſtitionum omniũ hoſtium aperiretur. Sic demum omnes hæreſes & ſectæ ortę ſunt, & hic mos fuit perpetuo hæreticorum, relicto videlicet Patrum, & ſacrorum Eccleſiæ Doctorum ſenſum, proprium ſequi.

Prou. 3. A.

Sanctorum Patrum ante Concilium Nicęnum ſententiæ, & interpretationes de ſupradictis 17 Euangeliſtarum locis, quibus primatus Petri conſtituitur. Cap. VII.

Veteres autem ſancti Patres Euangeliorum teſtimonia de Petri primatu, eadem qua ego ratione, vt modo oſtendam, interpretati ſunt. In quorum ſenten- tijs

tijs recitandis, temporum, quibus ſinguli vixere, ordinem ſequar; vt eius primo afferantur auctoritates, qui priore ſęculo vitam ęgit: qua ratione illud fiet, vt quum omnium Doctorum tempora cognouerimus, quantum ſingulis tribuendum ſit, intelligamus. In hac enim diſputatione vetuſtiores ſcriptores maioris auctoritatis cenſentur: quippe quum eorum quæ dicturi ſumus, bona pars ex antiquitate, & patrum traditionibus pendeat.

Anno Chriſti 78. Inter omnes autem, qui de hac re ſcripſerunt, vetuſtiſſimus eſt Dionyſius Areopagita (qui in actis 6. Synodi Athenarum Epiſcopus, vt ſępe alibi appellatur, in Lateranenſi ſub Martino I. & apud Euſebiũ in Eccl.hiſt.c. 4.) ita ſcribit de diuinis nominibus ad Timoth. Namq; apud ipſos diuino ſpiritu plenos pontifices noſtros cum & nos (vt noſti) & plerique ex ſanctis fratribus noſtris ad contuendum corpus illud quod authorem vitę Deumq; ſuſcepit conueniſſemus: Aderat autem & frater domini Iacobus, & Petrus excelſus decus, & antiquiſſimum Theologorum culmen, vbi poſt contuitum placuit vt infinite potentem diuinæ infirmitatis bonitatem pontifices laudarent omnes, quiſque pro captu ſuo, &c. & alibi ſępe vocat Petrum ſummum, & verticalem Apoſtolum.

Anno Chriſti 200. Q. Septimius florens, Tertullianus Afer, apud Carthaginem proconſulari patre natus, inter latinos, qui nunc extant, Theologos primus omnium Eccleſiarum (vt inquit Euſebius) dum adhuc viueret ſermone celebratus, qui vixit anno Chriſti 200.

Hic in libro, quem de præſcriptionibus aduerſus hæreticos ſcripſit, ait. Latuit aliquid Petrum ędificandę Eccleſię petram dictum, claues regni cœlorum conſecutum, & ſoluendi, & alligandi in cœlis, & in terris poteſtatem.

Idem libro de Monogamia Petrum ſolum inuenio maritum per ſocrum, Monogamum pręſumo per Eccleſiam, quæ ſuper illum ędificata, omnem gradum ordinis ſui de

Mo-

Monogamis erat collocatura.

Idem in libro de pudicitia. Claues ſoli Petro commiſſas, & Eccleſiam ſuper ipſum extructam eſſe ita tradit. De tua nunc ſententia quęro, vnde hoc ius Eccleſiæ vſurpes: ſi quia dixerit Petro Dominus: Super hanc petram ędificabo Eccleſiam meam; tibi dedi claues regni cœleſtis, vel quæcunq; alligaueritis, vel ſolueritis in terra, erunt alligata, vel ſoluta in cœlis, idcirco pręſumis & ad te deriuaſſe ſoluendi, & alligandi poteſtatem, ideſt ad omnem Eccleſiam Petri propinquam? Qualis es, euertens, atque commutans manifeſtam Domini intentionem perſonaliter hoc Petro conferentem. Super te (inquit) ædificabo Eccleſiam meã; & dabo tibi claues, non Eccleſiæ; & quęcunque ſolueris, vel alligaueris, non quę ſoluerint, vel alligauerint. Sic enim & exitus docet. In ipſo Eccleſia extructa eſt, ideſt per ipſum, ipſe clauem imbuit, vides quam; viri Iſraelitę auribus mandatę quę dico. Ieſum Nazarenum virum à Deo vobis deſtinatum, & reliqua. Ipſe denique primus in Chriſti baptiſmo reſerauit aditum cœleſtis regni, quo ſoluuntur alligata retro delicta, & alligantur, quę non fuerint ſoluta, ſecundam veram ſalutem, & Ananiam iunxit vinculo mortis, & debilem pedibus abſoluit vitio valetudinis: ſed & in illa diſceptatione cuſtodiendę legis, primus omnium Petrus ſpiritu inſtinctus & de nationum vocatione pręfatus. Et nunc (inquit) cur tentaſtis Dominum? de imponendo iugo fratribus, quod neque nos, neque patres noſtri ſufferre valuerunt? Sed enim per gratiam Ieſu credimus nos ſalutem conſecuturos, ſicut & illi. Hęc ſententia, & ſoluit quæ ommiſſa ſunt legis, & alligauit, quæ reſeruata ſunt. Adeo nihil ad delicta fidelium capitalia poteſtas ſoluendi, & alligandi Petro emancipata. Cui ſi præceperat Dominus etiam ſeptuagies ſepties delinquenti in eam fratri indulgere; vtique nihil poſtea alligare, ideſt retinere mandaſſet, niſi forte ea quæ in Dominum, non in fratrem quis admiſerit.

Idem lib.4. aduerſus Martionem. Mutat & Petro nomen de Simone, quia & Creator, Abrahæ & Saræ, & Auſeæ nomina reformauit, hunc vocando Ieſum, illis ſyllabas adijciendo. Sed & cur Petrum? Si ob vigorem fidei: multæ materiæ ſolidæq; nomen de ſuo accommodarent. An quia & petra & lapis Chriſtus? Siquidem, & legimus poſitum eum in lapidem offendiculi, & in petrã ſcandali: Omitto cętera. Itaque affectauit chariſſimo diſcipulorum, de figuris ſuis peculiariter nomen communicare, puto propius quàm de non ſuis.

Idem libro Scorpiaco aduerſus Gnoſticos. Nam, & ſi adhuc clauſum putas cœlum; memento claues eius hic Dominum Petro, & per eum Eccleſiæ reliquiſſe, quas hìc vnuſquiſque interrogatus, atque confeſſus feret ſecum.

Anno Chriſti 250. ADAMANTIVS Origenes Presbyter Alexãdrinus Leonidis martyris filius; Clementis Alexandrini quondam diſcipulus, qui vixit circa annum Chriſti 250. In Ioannem commentariorum to.4. ita ſcribit. Et ſtatim Andreas adducit fratrem Simonem ad Chriſtum, quem vt munere Ieſus ſingulari remuneraretur, in ipſum intuitus eſt; per illum intuitum declarans, ſe Simonis curam gerere, animæ illius parte præſtantiſſima illuſtrata: potuitq; Simon, eo quod Ieſus in ipſum intuitus eſt, eo uſque ſtabiliri, vt ab opere ſtabili, firmoq; cognomen traheret, & vocaretur Petrus. Sic habet verſio Ambroſij monachi Mediolanen: Simoni Ieſus hoc dedit, vt eum intueretur, quod eſt aſpectu ipſo inſpicere & partem illam eius quę principatum obtinet, illuſtrare: vimq; eam accepit Simon Petrus quod à Chriſto viſus eſſet, vt confirmaretur. Itaque facti confirmationis, & corroborationis quaſi gentilis factus eſt, appellatuſque eſt Petrus.

Idem in Euangelium Ioannis commentariorum tomo 32. Si verò etiam vſq; ab eis quę minima ducuntur ſcriptura indaganda & inueſtiganda eſt, quęret aliquis, cur tandem

tandem cum Petrus primus ſit delectus in duodecim numerum, fortaſſis vt cęteris præſtantior, quandoquidem Iudas etiam qui verè poſtremus erat, propter vitioſam conſtitutionem in extremum locum proiectus eſt: Ieſus quum diſcipulorum pedes abluere, & linteo quo cinctus erat detergere cœpiſſet, non à Petro initium fecerit.

Idem tract. 1. in Mat. c. 16. vide (inquit) quantã poteſtatẽ habet petra, ſuper quã ædificatur Eccleſia; vt etiam iudicia eius maneãt firma, quaſi Deo iudicãte per illã: vt in hoc ipſo quod iudicat nõ præualeãt aduerſus eam inferorum portę.

Idem tractatu eodẽ Matth. c. 16. ait. De veritate quidem dicebat, Tu es Chriſtus filius Dei viui: in quo & beatificatus eſt, & per promiſſionem meruit fieri Eccleſię fundamentum.

Idem tractatu 6. in ipſum 16. caput. Tamen & illa, quę ſupra ſoli Petro ſunt dicta, videntur & omnibus Apoſtolis dicta (videlicet: Quæcunq; ligaueritis ſuper terram, erunt ligata & in cœlis, & quæcunque ſolueritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlis.) Sed quoniam oportebat aliquod maius habere Petrum prę alijs: ideo illi quidẽ ſic dixit Dominus. Et tibi dabo claues regni cœlorum, & quęcunque ſolueris ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlis, & quæcunq; ligaueris ſuper terram, erunt ligata & in cœlis. Non ergo modica differentia eſt, quòd Petro quidem datæ ſunt claues non vnius cœli, ſed multorum cœlorum; vt quæcunq; ligauerit ſuper terram, non tantum ſint ligata in vno cœlo, ſed etiam in cœlis omnibus; & quæcunque ſoluerit ſuper terram ſint ſoluta non tantum in vno cœlo, ſed in omnibus cœlis. Ad eos autem qui multi ſunt ligatores; & ſolutores in terra, ſic dixit vt ſoluerent, & alligarent non in cœlis, ſicut Petrus; ſed in vno cœlo: quia non ſunt in tanta perfectione ſicut Petrus, vt alligent vel ſoluant in omnibus cœlis.

Idem in expoſitione primi Pſalmi. Petrus verò ſuper quem Chriſtus fundauit Eccleſiam, contra quam portę infero-

ſerorum non præualebunt, duas tantummodo ſcripſit epiſtolas, vt refert Euſebius lib. 6. cap. 18. hiſtor. Eccleſ. & homilia 5. in Exodum. Magno illi Eccleſiæ fundamento petręq; ſolidiſſimę ſuper quam Chriſtus fundauit Eccleſiã.

Idem in capite 6. epiſtolæ ad Romanos lib. 5. circa finem. A Petro cum ſumma de paſcendis ouibus poteſtas ei traderetur, & ſuper ipſum tanquam ſuper petram fundaretur Eccleſia, nullius alterius virtutis confeſſio niſi charitatis exigitur.

Idem tractatu 5 ſuper Matthęum vbi ait. Ieſus mittit Petrum cum hamo comprehendere piſcem, in cuius ore dicebat inueniendum eſſe ſtaterem, vt daretur pro ſe & Petro, ego arbitror quoniam maximum hunc honorem æſtimantes in Petrum à Chriſto collatum, quaſi per hoc iudicaſſet eum cęteris diſcipulis meliorem, cupiebant quòd ſuſpicabantur caute cognoſcere, ſimul autem etiam ſperabant, quod & cauſam ipſam interrogationis reuelantes indicarent. Hoc ergo volens oſtendere Matthęus adijcit propter illud quod ait. Hunc accipiens da propter me. & te.

Idem homilia 2 in diuerſos: Dic quęſo cui talis ac tanta donata eſt gratia? fortaſſis quis dicet ſummo vertici Apoſtolorum (Petro dico) qui Domino interroganti, quem ſe exiſtimaret eſſe, reſpõdit; Tu es Chriſtus filius Dei viui, &c. Et infra. Veruntamen primo intrat Petrus in monumentum, deinde Ioannes, ac ſic ambo currunt ambo intrant, Petrus ſiquidem fidei eſt ſymbolum. Ioannes ſignat intellectum, ac per hoc quoniam ſcriptum eſt. Niſi credideritis non intelligetis, neceſſario præcedit fides in monumentum ſanctæ ſcripturæ: deinde ſequens intrat intellectus, cui per fidem præparatur aditus, Petrus quidem Chriſtum Deum, & hominem iam factum in temporibus cognoſcens & dicens, Tu es Chriſtus filius Dei viui. Altiſſime volauit, ſed Ioannes altius illo, qui eundem Chriſtum Deũ de Deo ante omnia tempora genitum intellexit, dicens. In principio

pio erat verbum. Nemo nos exiſtimet Petro Ioannem præferre, Quis hoc fecerit? Quis eſſet altior Apoſtolorum illo, qui eſt, & dicitur vertex eorum? Nos præferimus Petro Ioannem, ſed conferimus actioni contemplationẽ purgandum adhuc animum perfectè purgato, aſcendenti adhuc virtuti ad incommutabilem habitum peruenietem iam virtutem. Non enim nunc conſideramus Apoſtolicarum perſonarum dignitatem, ſed inueſtigamus pulcherrimam diuinorum myſteriorum differentiam. Petrus itaque (hoc eſt actio virtutum) Dei filium mirabili, & ineffabili modo carne circumſcriptum per virtutem fidei, & actionis conſpicatur. Ioannes vero hoc eſt altiſſima veritatis contemplatio Dei verbum per ſe ante carnem abſolutum & infinitum in principio ſuo, hoc eſt in patre miratur, Petrus æterna ſimul ac temporalia in Chriſto vnum facta diuina reuelatione introductus inſpicit, Ioannes ſola eius æterna in notitiã fidelium animarum introducit.

Idem in Lucam homilia 17. Ergo ſcandalizati ſunt vniuerſi in tantum, vt Petrus quoque Apoſtolorum princeps eundem tertio denegarit.

Divvs Caecilivs Cyprianus Epiſcopus Carthaginenſis inter noſtræ religionis patres laudatiſſimus, Apoſtolici ſpiritus odore vbique flagrans, martyrij gloria conſpicuus, antiquitate & apoſtolicæ ſedis approbatione fide dignus, qui anno 250 vixit, non vno in loco hanc veritatem explicauit, ex quibus præcipuas tantum ſententias citabo. *Anno 250.*

Libro enim primo epiſtolarum epiſtola tertia ad Cornelium Papam ſic ſcribit; Petrus tamen, ſuper quem ædificata ab eodem Domino fuerat Eccleſia, vnus pro omnibus loquens, & Eccleſiæ voce reſpondens, ait. Domine ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes.

Idem libro 4. epiſtola nona, loquitur illic (inquit) Petrus ſuper quem ædificãda fuerat Eccleſia, Eccleſiæ nomine docens, & oſtendens, quia & ſi contumax, ac ſuperba

ob

ob audire nolentium multitudo diſcedat, Eccleſia tamen à Chriſto nō recedit, & illi ſunt Eccleſia, plebs ſacerdoti adunata, & paſtori ſuo grex adhęrens.

Idem in ſermone 3. de bono patientię ait. Item Petrus ſuper quem Eccleſia Domini dignatione fundata eſt, in epiſtola ſua ponit, & dicit. Chriſtus paſſus eſt, &c.

Idem in epiſtola ad Iubaianum. Nam Petro (inquit) primum Dominus ſuper quem ædificauit Eccleſiam, & vnde vnitatis originem inſtituit, & oſtendit, poteſtatem iſtam dedit, vt id ſolueretur in terris, quod ille ſoluiſſet.

Idem tractatu 2. de habitu virginum. Petrus etiam cui oues Dominus paſcendas, tuendaſque commendat, ſuper quem poſuit, & fundauit Eccleſiam, aurum quidem ſibi & argentum eſſe negat, ſed eſſe ſe dicit Chriſti gratia diuitem.

Idem ad Iubaianum. Quo venturus eſt qui ſitit, vtrum ne ad hæreticos vbi fons & fluuius aquæ vitalis omnino nō eſt? An ad Eccleſiam, quæ vna eſt, & ſuper vnum qui claues eius accepit Domini voce fundata eſt?

Idem in libro de vnitate Eccleſiæ, qui & de ſimplicitate prælatorum inſcribitur. Loquitur Dominus ad Petrum. Ego tibi dico (inquit) quia tu es Petrus, & ſuper iſtam petram ędificabo Eccleſiam meam, & portæ inferorum non vincent eam: Et tibi dabo claues regni cœlorum, & quæ ligaueris ſuper terram, erunt ligata & in cœlis, & quęcunq; ſolueris ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlis. Et eidem poſt reſurrectionem ſuam dicit, paſce oues meas: SVPER ILLVM VNVM AEDIFICAT ECCLESIAM, ET ILLI PASCENDAS MANDAT OVES. Et quamuis Apoſtolis omnibus poſt reſurrectionem ſuam parem poteſtatem tribuat, & dicat; Sicut miſit me pater, & ego mitto vos, accipite Spiritum Sanctum; ſi cui remiſeritis peccata, remittuntur illi; ſi cui tenueritis, tenebuntur; tamen vt vnitatem manifeſtaret, vnitatis eiuſdem originem ab vno incipientem ſua auctorita-

te

te diſpoſuit. Hoc erant vtiq; & cæteri Apoſtoli, quod fuit Petrus, pari conſortio pręditi & honoris & poteſtatis, ſed exordium ab vnitate proficiſcitur: ET PRIMATVS PETRO DATVR, VT ECCLESIA VNA CHRISTI ET CATHEDRA VNA MONSTRETVR, ET PASTORES SVNT OMNES, SED GREX VNVS OSTENDITVR QVI AB APOSTOLIS OMNIBVS VNANIMI CONSENSIONE PASCATVR. Quum vnam Eccleſiam etiam in Cantico Canticorum Spiritus Sanctus ex perſona Domini deſignat, & dicit; Vna eſt columba mea, perfecta mea, vna eſt matri ſuæ, electa genitrici ſuæ. Hanc Petri vnitatem qui non tenet, tenere ſe fidem credit? QVI CATHEDRAM PETRI SVPER QVAM EST ECCLESIA FVNDATA DESERIT in Eccleſia ſe eſſe confidit? &c. Hunc librum deprauatum fuiſſe multa reiecta verba ſatis demonſtrant. Ego eum reſtitui ex antiquo ſcripto codice Marcelli II. Papæ. Et quò facilius quæ reſtituta ſunt, cognoſci poſſint, quæ ego ex antiquo exemplari addidi, litteris maiuſculis ſcripſi. Ne quis vero exiſtimaret verba illa conficta fuiſſe, Gratiani canonum collectoris locum ex eo Cypriani libro citabo, qui in eius vulgatis codicibus ita legitur; quemadmodum ego ex antiquo exemplari reſtitui. Quod vt magis pateat primum Cypriani locum deprauatum addam, deinde ex vetuſto codice reſtitutum, quem Gratiani teſtimonio confirmabo. Ita porrò in vulgatis Cypriani libris legitur. Qui Eccleſię renititur & reſiſtit, in Eccleſia ſe eſſe confidit? in antiquo vero libro ita eſt. QVI CATHEDRAM PETRI SVPER QVAM EST ECCLESIA FVNDATA DESERIT in Eccleſia ſe eſſe confidit? Gratianus porrò diſtinctione 93. cap. tertio, hunc Cypriani locum recitans, ita ait. Qui cathedram Petri ſuper quam fundata eſt Eccleſia deſerit, in Eccleſia ſe eſſe non confidat. Vbi quod in Cypriano interrogatione ſcribitur, ille ad propoſitum ſuum accommodans addita negatione NON aſſertiue protulit. Ex quo ſanè loco facile intelligere poſſumus non ſolum ſa-

cras ſcripturas falſis interpretationibus adulterari, ſed & ipſos ſanctorum patrum libros dedita opera deprauari. Quod hæreticorum maxime familiare fuiſſe ſępe ſancti patres, & in his Dionyſius Corinthiorum Epiſcopus & martyr apud Euſebium conqueruntur, hiſt. Eccl. lib. 4. c. 22.

Anno 300. ARNOBIVS in commentarijs Pſalmi 138. S. Petrum Apoſtolum Epiſcopum Epiſcoporum vocat.

Sanctorum quattuor Doctorum Latinæ Eccleſiæ ſententiæ, ſuper eadem 17 loca, & de Petri Primatu. Cap. VIII.

PRAECIPVORVM quattuor Eccleſiæ Doctorum, qui latine ſcripſerunt ſententias de Petri primatu, ab alijs ſeorſum digerendas ideo duxi, tum ne lectori tędium longa ſententiarum continuatione afferrem, tum quod maximam horum teſtimonia in Eccleſia vniuerſali habent auctoritatem. Quorum antiquior eſt.

Anno 370. SANCTVS AMBROSIVS Mediolanenſis Epiſcopus vir ſanctiſſimus qui anno Domini 370. floruit. Is ſermone 47. de Petri Apoſtoli fide diſſerens ait. Aſtruximus ſuperiore Dominica Sanctum Petrum in Saluatoris paſſione ſine erroribus profeciſſe, & poſteaquam negauit Dominum Deum, fuiſſe meliorem. Fidelior enim factus eſt, poſtquam fidem ſe perdidiſſe defleuit, atque ideo maiorem gratiam reperit, quam amiſit. Tanquam bonus enim paſtor tuendum gregem accepit, vt qui ſibi ante infirmus fuerat, fieret omnibus firmamentum. Et qui ipſe interrogationis tentatione nutauerat, cęteros fidei ſtabilitate fundaret. Denique pro ſoliditate deuotionis Eccleſiarum petra dicitur, ſicut ait Dominus. Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam. Petra enim dicitur, eò quod primus in nationibus fundamenta fidei poſuerit,

& tanquam ſaxum immobile totius operis Chriſtiani compagem molemq́; contineat. Petra ergo pro deuotione Petrus dicitur, & pro virtute Dominus nuncupatur, ſicut ait Apoſtolus. Bibebant autem de ſpirituali conſequenti eos petra, petra autem erat Chriſtus. Recte conſortium meretur nominis, qui conſortium meretur & operis. In eadem enim domo Petrus fundamentum poſuit, Petrus plantat, Dominus incrementum dat, Dominus irriguum ſubminiſtrat. Petrus enim tentationibus ſuis proficit, fletibus ſuis gaudet, periculis ſuis creſcit,

Idem ſermone 11. de mirabilibus. Propterea dicitur Petro, Duc in altum, hoc eſt in profundum diſputationum generationis diuinæ. Quid enim tam profundum quam quod ait Petrus ad Dominum: Tu es Chriſtus filius Dei viui. Quid tam terrenum, quam quod de Domino dixerunt Iudæi: Nonne hic eſt filius Ioſeph fabri? Ille altiore conſilio natiuitatem Chriſti diuintus approbauit, hi mente viperea generationem cœleſtem carnaliter exiſtimant. Vnde ait Saluator Petro. Quia non caro & ſanguis tibi hoc reuelauit, ſed pater meus qui in cœlis eſt. Phariſæis autem dicit: Quomodo poteſtis bona loqui, cum ſitis nequam? Hanc igitur ſolam Eccleſiæ nauem aſcendit Dominus, in qua Petrus magiſter eſt conſtitutus, dicente Domino: Super hanc petram ædificabo Eccleſiam meam. Quæ nauis in altum ſeculi iſtius ita natat, vt pereunte mundo, omnes quos ſuſcepit ſeruet illæſos. Cuius figuram iam in veteri videmus teſtamento. Sicut enim Noe arca naufragante mundo cunctos quos ſuſceperat, incolumes reſeruauit, ita & Petri Eccleſia conflagrante ſeculo, omnes quos amplectitur repreſentabit illæſos. Et ſicut tunc tranſacto diluuio, ad arcam Noe columba ſignum pacis detulit, ita & tranſacto iudicio ad Eccleſiam Petri Chriſtus gaudium pacis referet, quia ipſe columba vel pax eſt, ſicut promiſit dicens. Iterum autem videbo vos, & gaudebit cor veſtrum.

Idem lib.5. ſuper Lucam in c.5. Denique & ſi alijs imperatur vt laxent retia ſua, ſoli tamen Petro dicitur, Duc in altum, hoc eſt in profundum diſputationum. Quid enim eſt tam altum, quam altitudinem diuitiarum videre, ſcire filium Dei, & profeſſionem diuinæ generationis aſſumere? Quam licet mens non queat humana plene rationis inueſtigatione comprehendere, fidei tamen plenitudo complectitur. Et prius dixerat. Non turbatur nauis quæ Petrum habet, turbatur illa quæ Iudam habet. Per nauem enim Petri quam Chriſtus aſcendit, Eccleſia ſignificatur.

Idem ſuper 24.cap.Lucæ. Petrus ergo vidit ſolus Dominum. Deuotio enim parata ſemper & prompta credebat, & ideo ſtudebat frequentiora fidei ſigna colligere. Alibi cum Ioanne, alibi ſolus, vbiq; tamen impiger currit, vbiq; aut ſolus, aut primus, non contentus vidiſſe quæ viderat, repetit intuenda, & quærendi Domini amore ſuccenſus, non ſatiatur videndo. Vidit eum ſolus, vidit cum vndecim, vidit cum ſeptuaginta, vidit & quando Thomas credidit, vidit cum piſcaretur, ſed non vidiſſe contentus, impatiens deſiderij, negligens captionis, immemor periculi, non tamen immemor reuerentiæ. Vbi Dominum vidit in littore, veſte ſe texit; ſerum ęſtimans, ſi cum cęteris nauigio perueniret, ſic cum in mari Dominus ambularet, ſuper vndas maris naturæ ſuæ oblitus occurrit. Sic cum à Iudęis Dominus teneretur, aduerſum turbas gladium ſolus exeruit, ſic & nunc quum Dominus ſtetiſſet in littore periculoſo compendio, religioſum maturauit obſequium. Non eſt igitur dubium credidiſſe Petrum, & credidiſſe quia dilexit, dilexiſſe quia credidit. Vnde & contriſtatur, quia & tertio interrogatur; Amas me? Is enim interrogatur de quo dubitatur, ſed Dominus non dubitat qui interrogabat non vt diſceret, ſed vt doceret, quem eleuandus in cœlum amoris ſui nobis velut Vicarium relinquebat. Sic enim habes, Simon Ioannis diligis me? Vtique tu ſcis Domine

quia

quia amo te. Dicit ei Ieſus; Paſce agnos meos. Bene conſcius ſui, non ad tempus aſſumptum, ſed iamdudum Deo cognitum Petrus teſtificatur affectum. Quis eſt alius, qui de ſe hoc facile profiteri poſſit? Et ideo quia ſolus profitetur ex omnibus, omnibus antefertur. Maior enim omnibus charitas. Illud quoq; diligentius intuendum cur, cum Dominus dixerit; Diligis me? Ille reſpondit. Tu ſcis Domine quia amo te. In quo videtur mihi dilectio habere animi charitatem, amor quendam æſtum conceptum corporis ac mentis ardorem, & Petrum opinor, non ſolum animi, ſed etiam corporis ſui, circa Dei cultum, ſignare fragrantiam. Denique tertio Dominus non iam, Diligis me, ſed amas me interrogauit, & iam non agnos, vt primo quodam lacte veſcendos, nec ouiculas vt ſecundo, ſed oues paſcere iubetur perfectiores, ut perfectior gubernaret. Et ideo quaſi perfecto in omnibus, quem caro iam reuocare non poſſet à gloria paſſionis, corona decernitur, &c.

Idem ſermone 46. de pœnitentia Apoſtoli Petri. Deniq; imitemur Petrum. Quum enim tertio interrogaretur à Domino. Simon amas me? reſpondit tertio. Domine tu ſcis quia diligo te, ait Dominus, Paſce oues meas, & hoc tertio, quod quidem dictum ad compenſationem prioris, profecit erroris, qui enim Dominum tertio negauerat, tertio confitetur, & quoties culpam delinquendo cõtraxerat, toties gratiam diligendo conquirit. Videte ergo quantum fletus profecerit, Petrus antequam fleret lapſus eſt, poſteaquam fleuit, electus eſt, & qui ante lachrymas præuaricator extitit, poſt lachrymas paſtor aſſumptus eſt, & alios regendos accepit; qui prius ſe ipſe non rexit.

Idem lib. comment. 10. in cap. 22. Lucæ. Tollit ergo Petrus aurem, quare Petrus? quia ipſe eſt qui accepit claues regni cœlorum. Ille enim condemnat, qui & abſoluit, quoniam ligandi idem & ſoluendi adeptus eſt poteſtatem. Tollit autem male audientis, tollit autem gladio ſpirituali au-

rem interiorem male intelligentis. Caueamus ne cui tollatur auricula. Legitur paſſio Domini, ſi ad diuinitatem eius referimus infirmitatem corporeę paſſionis, exciditur auricula, & exciditur à Petro, qui non paſſus eſt Chriſtum prophetam ęſtimari, ſed Dei filium docuit fideli cōfeſſione ſignari.

Idem ſermone in Pſalmum 40. Vbi Petrus ibi Eccleſia, vbi Eccleſia ibi nulla mors, ſed vita æterna.

Idem cap. 1. ad Galatas. Dignum fuit vt cuperet videre Petrum, quia primus erat inter Apoſtolos, cui delegauerat Saluator curam Eccleſiarum. Et cap. 2. Petrum Paulus ſolum nominat, & ſibi comparat; quia primatum ipſe accepit ad fundandam Eccleſiam.

Et paulo poſt in eod. cap. 2. Soli Petro gratia primatus inter Apoſtolos conceſſa.

Et in cap. 12. epiſt. 2. ad Corinthios. Andreas prior ſequutus eſt Saluatorem quam Petrus, & tamen primatum non accepit Andreas, ſed Petrus.

Idem libro de incarnationis dominicæ ſacramento cap. 4. Taces ergo Simon, & reſpondentibus alijs adhuc taces? Cum ipſe ſis primus, qui etiam non interrogatus interrogas, nec times ne reprehendaris à domino, quia non reſpondes interroganti? Ideo (inquit) non reſpondeo, quia non interrogor meam, ſed alienam ſententiam. & infra paulo. Hic inquam vbi audiuit. Vos autem quid me dicitis? ſtatim loci non immemor ſui, primatum egit, &c.

Anno 390. LVX DOCTORVM, Hęreticorum malleus, & lucerna in Dei Eccleſia perpetuo ardens AVGVSTINVS AFER Epiſcopus Hipponenſis, Hieronymi, & Ambroſij contemporaneus, quum varie interpretatus eſſet locum illum. Tu es Petrus & ſuper hanc petram, &c. Per petram enim quandoque Petrum, quandoque ipſum Chriſtum, quem dixerat filium Dei viui, intellexerat, in retractationum tamen libro priore cap. 21. Poſtquam meminit libri ab ſe

ſcripti

ſcripti contra Donatum, hęc verba adiecit. In hoc libro dixi in quodam loco de Apoſtolo Petro, quod in eo tanquam in petra fundata ſit Eccleſia, qui ſenſus etiam cantatur ore multorum, in verſibus beatiſſimi Ambroſij, vbi de gallo gallinacio ait. Hoc ipſa petra Eccleſia canente, culpam diluit. Sed ſcio me poſtea ſępiſſime ſic expoſuiſſe, quod à Domino dictum eſt: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ędificabo Eccleſiam meam. vt ſuper hanc intelligeretur, quem confeſſus eſt Petrus dicens. Tu es Chriſtus filius Dei viui, ac ſi Petrus ab hac petra appellatus, perſonam Eccleſię figuraret, quę ſuper hanc petram ędificatur, & accepit claues regni cœlorum. Non enim dictum eſt illi: Tu es petra, ſed tu es Petrus, petra autem erat Chriſtus, quem confeſſus Simon, ſicut eum tota Eccleſia confitetur, dictus eſt Petrus. Harum autem ſententiarum duarum, quæ ſit ꝓbabilior eligat lector &c. Illud ſcitu dignũ quod ſiue hic, ſiue alter ſenſus eligatur, tamen ſemper ex eodem loco primatus Petri colligitur. Nam ſuper petram, ideſt ſuper fidem non cuiuſuis ſed Petri. Non (inquam) ſupra fidẽ Ioannis, vel Andreæ, aut Iacobi, ſed ſupra Petri fidem, ſupra illam (inquam) pro qua, ne deficeret, orauit.

Idem tractatu 118. in cap. 19. Ioannis. Inconſutilis autem tunica ne aliquando diſſuatur, & ad vnũ peruenit, quia in vnum omnes colligit, ſicut in Apoſtolis, cum eſſet etiam ipſe numerus duodenarius, ideſt, quadripartitus in ternos, & omnes eſſent interrogati, ſolus Petrus reſpondit. Tu es Chriſtus filius Dei viui, & ei dicitur: Tibi dabo claues regni cœlorum, tanquam ligandi & ſoluendi ſolus acceperit poteſtatem, cùm & illud vnus pro omnibus dixerit, & hoc cum omnibus tanquam perſonam gerens ipſius vnitatis acceperit. Ideo vnus pro omnibus, quia vnitas eſt in omnibus: vnde hic cum dixiſſet, deſuper contexta, addidit per totũ, quod ſi referamus ad id quod ſignificat, nemo eius eſt expers, qui pertinere ad totum inueniatur, à quo toto ſicut

Grçca indicat lingua catholica vocatur Eccleſia. In ſorte autem quid niſi Dei gratia commendata eſt? Sic quippe in vno ad omnes peruenit,cum ſors quoque omnibus placuit, quia & Dei gratia in vnitate ad omnes peruenit, & cũ ſors mittitur non perſonæ,vel cuiuſcunque meritis,ſed occulto iudicio Dei ceditur. Ita ille. Ecce igitur vnus reſpondit pro omnibus,& vnus accepit pro omnibus, & alij in ipſo,& per ipſum. Nam qui perſonam ſuſtinet omnium,& totius cõmunitatis primatum habet vt princeps, Rex, paterfamilias ſui regni vel familiæ, & Dux exercitus. Et hoc ipſo quia omnium aliorum ſuſtinet perſonam, ſed nec Ioannes dilectus, nec Iacobus frater Domini acceperunt pro omnibus, ſed vnus Petrus tantum. Quod idem intelligendum eſt in ſimilibus alijs teſtimonijs diui Auguſtini, in quibus vbique Petrum primum Apoſtolorum prçpoſitum Eccleſię principatum Apoſtolatus habere confitetur, vocatque eum ſubinde principem, caput, verticem, & ſimilibus nominibus.

Idem tractatu 124. ſuper caput Ioannis 21. Hoc agit Eccleſia, ſpe beata, in hac vita ęrumnoſa,cuius Eccleſię Petrus Apoſtolus propter apoſtolatus ſui primatum gerebat, figurata generalitate perſonam, quod enim ad ipſum proprie pertinet, natura vnus homo erat, gratia vnus Chriſtianus, abundantiore gratia, vnus idemq; primus Apoſtolus, ſed quando ei dictum eſt. Tibi dabo claues regni cœlorũ, & quodcunque ligaueris ſuper terram erit ligatum & in cęlis, & quodcunque ſolueris ſuper terram erit ſolutum & in cœlis, vniuerſam ſignificat Eccleſiam, quæ in hoc ſeculo diuerſis tentationibus velut imbribus, fluminibus, tempeſtatibuſq; quatitur & non cadit, quoniam fundata eſt ſuper petram: vnde & Petrus nomen accepit, non enim à Petro petra, ſed Petrus à petra, ſicut non Chriſtus à Chriſtiano, ſed Chriſtianus à Chriſto vocatur. Ideo quippe ait Dominus,Super hanc petram ędificabo Eccleſiam meam,quia

dixerat

dixerat Petrus: Tu es Chriſtus filius Dei viui, ſuper hanc ergo petram(inquit)quam cõfeſſus es, ędificabo Eccleſiam meam. Petra enim erat Chriſtus, ſuper quod fundamentum etiam ipſe ędificatus eſt Petrus, fundamentum quippe aliud nemo poteſt ponere præter id quod poſitum eſt, quod eſt Chriſtus Ieſus. Eccleſia ergo quæ fundatur in Chriſto claues ab eo regni cœlorum accepit in Petro, ideſt poteſtatem ligandi ſoluendiq; peccata, quod enim eſt per proprietatem in Chriſto Eccleſia, hoc eſt, per ſignificationem Petrus in petra,qua ſignificatione intelligitur Chriſtus petra,Petrus Eccleſia, hæc igitur Eccleſia quam ſignificabat Petrus, quamdiu degit in malis amando & ſequendo Chriſtum, liberatur à malis, ita ille. Simili ratione vt dictum eſt quia Petri perſona repreſentabat Eccleſiam,neceſſario colligitur Petrum primum in ea obtinuiſſe locum, & primatum inter reliquos, vt Rex regnum repreſentat,& regni totius ſuſtinet perſonam & Gubernator, aut Princeps Ciuitatis, paterfamilias domus ſuæ, quem eſſe germanum eius ſenſum ipſe D. Auguſtinus alibi ſæpe exponit in teſtimonijs quę paſſim hoc loco citaui. Fundamentum quoq; primum vnum Chriſtum eſſe, & angularem lapidem, idem D.Auguſtinus docet; at poſt ipſum primum ſubſequentia fundamenta alia eſſe oſtendunt D.Paulus,& Ioãnes in Apocalypſi. Ita igitur nihil obſtat ſolum Chriſtum primum fundamentum eſſe, poſt Chriſtum Petrus, quod ei impoſitum à petra nomen indicat, ac reliqui deinde Apoſtoli. Quibus certe hoc nomen negari non poteſt.

Idem ſermone 13 de verbis Domini, in Euangelium ſecundum Matthæum, de Chriſto ambulante ſuper aquas maris,& Petro titubante. Euangelium quod recentiſſime recitatum eſt de Domino Chriſto, qui ſuper aquam maris ambulauit,& de Apoſtolo Petro qui ambulãs timendo titubauit,& diffidendo merſus, confitendo rurſus emerſit,admonet nos,intelligere mare præſens ſeculum eſſe. Pe- *Mat. 14.*

trum

trum vero Apoſtolum Eccleſiæ vnicæ typum.Ipſe enim Pe-trus in Apoſtolorũ ordine primus, in Chriſti amore promptiſſimus, ſępe vnus reſpondit pro omnibus. Ipſe denique Domino Ieſu Chriſto requirenti,quem nam homines dicerent eum eſſe, & opiniones varias hominum diſcipulis reſpondentibus, rurſuſq; Domino interrogante, & dicente. Vos autem quem me eſſe dicitis? Reſpondit Petrus. Tu es Chriſtus filius Dei viui. Vnus pro omnibus dedit reſponſum, vnitas in multis: Tunc ei Dominus ait. Beatus es Simon Bar Iona quia non reuelauit tibi caro & ſanguis, ſed pater meus qui eſt in cœlis. Deinde addidit. Et ego dico tibi, Tanquam diceret, Quia tu dixiſti mihi, Tu es Chriſtus filius Dei viui, & ego tibi, Tu es Petrus (Simon quippe ante vocabatur) hoc autem nomen ei vt Petrus appellaretur à Domino impoſitum eſt, & hoc, vt ea figura ſignificaret Eccleſiam. Quia enim Chriſtus petra, Petrus populus Chriſtianus; petra enim principale nomen eſt. Ideo Petrus à petra, non petra à Petro, quomodo non à Chriſtiano Chriſtus, ſed à Chriſto Chriſtianus vocatur. Tu es ergo (inquit) Petrus, & ſuper hanc petram, quam confeſſus es, ſuper hanc petram quam cognouiſti dicens: Tu es Chriſtus filius Dei viui, ędificabo Eccleſiam meam: ideſt ſuper me ipſum filium Dei viui,ædificabo Eccleſiam meam,ſuper me ædificabo te, non me ſuper te. Nam volentes homines ędificari ſuper homines dicebant. Ego quidem ſum Pauli, ego autem Apollo, ego vero Cephæ, ipſe eſt Petrus.Et alij qui nolebant ędificari ſuper Petrum, ſed ſuper petram,ego autem ſum Chriſti. Apoſtolus autem Paulus vbi cognouit ſe eligi, & Chriſtum contemni, diuiſus eſt(inquit)Chriſtus? Numquid Paulus pro vobis crucifixus eſt, aut in nomine Pauli baptizati eſtis? Quomodo non in Pauli,ſic nec in Petri, ſed in nomine Chriſti vt Petrus ædificaretur ſupra petram, & non petra ſuper Petrum. Idem ergo Petrus à petra cognominatus Beatus, Eccleſiæ figuram portans,Apoſtolatus

ſtolatus principatum tenens, continuo poſt paululum iam audito quod beatus eſſet, iam audito quod Petrus eſſet, iam audito quod ſupra petram ædificatus eſſet, poſteaquam audiuit futuram Domini paſſionem, quia prædixerat eam cito futuram diſcipulis ſuis, diſplicuit ei; Timuit ne perderet morientem, quem confeſſus fuerat vitæ fontem. Turbatus eſt, abſit à te (inquit) Domine, ne fiat iſtud. Propitius eſto tibi Domine, nolo te mori. Petrus dicebat Chriſto, nolo te mori, ſed melius dicebat Chriſtus, volo pro te mori.

Idem ſermone 28. de Sanctis, qui quartus eſt in Apoſtolorum Petri & Pauli natali, in fine. Ex piſcatore fecit Dominus Apoſtolorum principem; ex perſecutore fecit Apoſtolicum confeſſorem. Præſtitit paſſio ſocios, quos fecerat fidei prædicatio copulatos. Veneremur ergo principes gregis noſtri, ſi volumus caulas intrare paſtoris.

Idem ſermone 29. qui eſt quintus de feſto Apoſtolorum Petri & Pauli. Hic eſt quoque beatus Petrus in illa cœleſtium diſcipulorum ſchola præcipuus, ac primus idoneus qui verba vitæ ex Chriſti ore ſuſcipiens, per Euangelij poteſtatem Iudęorum gentem perditam quæreret, & abdicatos ad hæreditatem vocaret, interpres legis, aſſertor gratiæ, deſtructor Synagogæ, Eccleſiæ reparator, & ideo ſolus inter Apoſtolos meruit audire; Amen dico tibi quia tu es Petrus & ſuper hanc petram ędificabo Eccleſiam meam. Dignus certe, qui ędificandis in domo Dei populis, lapis eſſet ad fundamentum, columna ad ſuſtentaculum, clauis ad regnum. De hoc ait ſermo diuinus: Et ponebant (inquit) infirmos ſuos, vt vmbra ſaltem tranſeuntis Petri obumbraret eos. Si tunc opem ferre poterat vmbra corporis, quanto magis nunc plenitudo virtutis? Si tunc ſupplicantibus proderat aura quædam pertranſeuntis; quanto magis gratia nunc permanentis?

Idem ſermone 26. de ſanctis Apoſtolis Petro & Paulo. Primum ſignum mirabile quod beatus Apoſtolus Petrus

ſecit, claudo pedum reſtituendo vt diximus veſtigia. Audiſtis frequenter ipſum Petrum à Domino petram nuncupatum, ſicut ait. Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam. Si ergo Petrus petra eſt, ſupra quam ædificatur Eccleſia, recte prius pedes ſanat, vt ſicut in Eccleſia fidei fundamentum continet, ita & in homine membrorum fundamenta confirmet. Recte (inquam) primum pedes Chriſtiano curat, vt iam non trepidus quis nec imbecillis poſſit ſupra petram Eccleſiæ ſtare, ſed robuſtus & fortis incedere.

Idem ſermone de tempore 124. Credendæ erant Petro Apoſtolo claues Eccleſiæ, immo creditæ ſunt ei claues regni cœlorum, credenda quoque ei erat populorum innumera multitudo, quæ eſſet pro ſuæ naturæ vitijs, paſſionibus, culpis inuoluta, atque peccatis. Denique ſic ad eum Saluator dicit. Tibi (inquit) dedi claues regni cœlorum. Deinde ſequitur dicens, Quęcunq; ligaueris ſuper terram, erunt ligata & in cœlo, videlicet vt in clauibus fidelis ianitor, in ſententijs eſſet clementiſſimus diſpenſator. Erat enim reuera hic Petrus paulo durior, & ſeuer⁹, ſicut eius auſteritatē truncata ob Chriſti iniuriam ſerui principis ſacerdotum declarat auricula. Hic igitur tam durus, tamq; ſeuerus ſi donum non peccandi à Domino fuiſſet indeptus, quæ venia commiſſis populis donaretur? Sed idcirco diuinæ prouidentiæ ſecretum ita temperauit atque permiſit, vt primus ipſe laberetur, ac rueret in peccatum, quò erga peccantes duriorem ſententiam proprij caſus intuitu temperaret. Quantum igitur diuini muneris erga ſalutem hominum, quantum curæ, quantumq; ſollicitudinis impendatur, aduertite. Totius corporis morbum in ipſo capite curat Eccleſiæ, & in ipſo vertice componit membrorum omnium ſanitatem in ipſa confeſſionis Chriſti crepidine, in ipſo immobilis fidei fundamento, in Petro ſcilicet illo qui dixerat; Etiam ſi me oporteat mori tecum, non te negabo.

Hic

Hic eſt Petrus qui diuina reuelatione prior omnium veritatem meruit confiteri, dicens: Tu es Chriſtus filius Dei, hic tantus & talis venit ad illam noctem, in qua Dominus tradebatur, & cum ſe calefacere vellet ad prunas, acceſſit ad eum puella, & dixit ei. Et tu heſterno die cum homine hoc eras, at ille mox reſpondit, Neſcio hominem iſtum. Quid agis ô Petre futuræ rector Eccleſię, quid loqueris? Intuere quid ſis interrogatus, vel quid interroganti reſpondes; vox tua repente mutata eſt, hoc eſt omne illud, quod cito, ſed non cauto ſermone promiſeras; hoc eſt totum, quod etiam omnibus negantibus, te vſque ad mortem perſeuerare iuraueras?

Idem in ſermone 15. de Sanctis, qui eſt de cathedra Petri 1. Inſtitutio ſolemnitatis hodiernæ à ſenioribus noſtris cathedræ nomen accepit, ideo quod primus Apoſtolorum Petrus hodie Epiſcopatus cathedram ſuſcepiſſe referatur. Recte ergo Eccleſię natalem illius ſedis colunt, quam Apoſtolus pro Eccleſiarum ſalute ſuſcepit, dicente Domino. Tu es Petrus & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam: Petrum itaque fundamentum Eccleſiæ Dominus nominauit: Et ideo digne fundamentum hoc Eccleſia colit ſupra quod Eccleſiaſtici ædificij altitudo conſurgit. Vnde conuenienter, Pſalmus qui lectus eſt dicit. Exaltent eum *Pſal. 116*
in Eccleſia plebis, & in cathedra ſeniorum laudent eum. Benedictus Deus qui exaltari in Eccleſia hoc pręcepit, quia dignum eſt, vt fundamentum hoc in Eccleſia honoretur, per quod ad cœlum aſcenditur.

Idem in Pſalmo contra partem Donati. Numerate ſacerdotes vel ab ipſa Petri ſede, & in ordine illorum patrũ, quis cui ſucceſſit: videte, ipſa eſt petra, quam non vincunt ſuperbæ inferorum portæ.

Idem in quęſtionibus noui teſtamenti, quæſtione 75. Accedentes exactores ad Petrum qui primus inter Apoſtolos erat, cum ſolui debere ab eorum magiſtro dicerent

Mat. 17. didrachmam, & infra. Dicũt ergo exactores didrachmæ ad Petrum Apoſtolum: Magiſter veſter non ſoluit didrachma &c. Quo dicto, magiſtrum vt pro omnibus diſcipulis ſol ueret, conuenerunt. Saluator autem cum pro ſe; & Petro dari iubet, pro omnibus exoluiſſe videtur. Quia ſicut in Saluatore erant omnes cauſa magiſterij, ita & poſt Saluatorem in Petro omnes continentur. Ipſum enim conſtituit caput eorum, vt paſtor eſſet Dominici gregis. Nam inter
Mat. 26. cætera dicit diſcipulis, Vigilate & orate ne intretis in ten-
Luc. 22. tationem. Et Petro dicit. Ecce Satanas expoſtulauit, vt vos ventilet ſicut triticum: Ego autem rogaui pro te, vt non deficiat fides tua, & tu tandem conuerſus confirma fratres tuos. Quid ambigitur? Pro Petro rogabat, & pro Iacobo & Ioanne non rogabat, vt cæteros taceam. Manifeſtum eſt in Petro omnes contineri; rogans enim pro Petro, pro omnibus rogaſſe dignoſcitur. Semper enim in prępoſito populus aut corripitur, aut laudatur; quia & alio loco dicit.
Ioan. 17. Ego pro his rogo quos mihi dediſti pater, & volo vt vbi ego ſum, & ipſi ſint mecum.

Luc. 5. Idem lib. 2. quæſtionum Euangelicarum cap. 2. Quod Dominus de nauicula docet turbas, ſignificauit hoc tempus, quando Dominus de auctoritate Eccleſiæ docet gentes, quin & illud verbum Petri. Exi à me quia homo peccator ſum, quod tamen quia Chriſtus non fecit. Docet (inquit) munus Eccleſiaſticum, non deferendum peccatorum turbatione: vnde & alij laxant retia, ſed prius id Petrum facere conſpiciunt. In verbo tuo (ait) laxabo rete.

Idem tract. 27. ſuper cap. 6. Ioannis. Reſpondit Petrus pro omnibus, vnus pro multis, vnitas pro vniuerſis. Reſpondit ergo ei Simon Petrus, Domine ad quem ibimus? Repellis nos à te, da nobis alterum te. Si à te recedimus, ad quem ibimus? Verba vitæ æternæ habes. Videte quemadmodum Petrus dante Deo, recreante Spiritu Sancto, intellexit. Vnde niſi quia credidit? Verba vitæ æternæ ha-

bes:

bes. Vitam enim æternam habes, in miniſtratione corporis & ſanguinis tui.

Idem ſermone de tempore 117. Percuſſit ergo Petrus aurem pueri principis. Quare Petrus? quia ipſe accepit regni cœlorum claues, & ſoluendi, ligandiq́; ipſe adeptus eſt poteſtatem.

Idem tractatu 47. ſuper Ioannem. Ideo Petro quem facere volebat paſtorem bonum, ait. Petre amas me? paſce oues meas.

Idem ſermone de verbis Domini 49. in Euangelium ſecundum Ioannem. Quum ergo nunc loqueretur dixit ſe eſſe paſtorem, dixit ſe eſſe & ianuam. Vtrunq; ibi habes, & ego ſum ianua, & ego ſum paſtor. Ianua eſt in capite, paſtor eſt in corpore. Dicit enim Petro, in quo vno format Eccleſiam, Petre amas me? Reſpondit. Domine amo te. Paſce oues meas. & tertio. Petre amas me? contriſtatus eſt Petrus, quod eum tertio interrogauit, quaſi ille qui vidit conſcientiam negatoris, non videbat fidem confitentis.

Idem in libro de paſtoribus cap. 13. in ipſo Petro vnitatem commendauit. Multi erant Apoſtoli, & vni dicitur, paſce oues meas.

Idem in ſermone 2. de cathedra beati Petri, qui eſt 16. de Sanctis. Tanquam bonus enim paſtor tuendum gregem accepit, vt qui ſibi antea infirmus fuerat, fieret omnibus firmamentum, & quia ipſe interrogationis tentatione negauerat, cæteros fidei ſtabilitate fundaret.

Idem de agone Chriſtiano cap. 30. ait. Non enim ſine cauſa inter omnes Apoſtolos huius Eccleſiæ catholicæ perſonam ſuſtinet Petrus; huic enim Eccleſiæ claues regni cœlorum datæ ſunt; & cum ei dicitur, ad omnes dicitur, amas me? paſce oues meas. Debet ergo Eccleſia catholica correctis & pietate firmatis filijs libenter ignoſcere, quum ipſi Petro perſonam eius geſtanti, & cum in mari titubaſſet, & cum Dominum carnaliter à paſ-

ſione

ſione reuocaſſet,& quum aurem ſerui gladio præcidiſſet,& quum ipſum Dominum ter negaſſet, & quum in ſimulationem poſtea ſuperſtitioſam lapſus eſſet, videamus veniã eſſe conceſſam, eumq́; correctum atque firmatum vſq; ad Dominicæ paſſionis gloriam perueniſſe. ita ille. In Petro porro Eccleſia claues accepit, tanquam in capite, & ex hoc colligitur caput eſſe, quia ei datæ ſunt Eccleſiæ perſonam ſuſtinenti, & in ipſo ad omnes paſtores dictum, paſce oues, vtpote quia ipſe primus paſtor, & quia aliorum forma. ex hoc etiam ſequitur eum primum eſſe paſtorem, atq; ſupremum, quia in ipſo vno, ad omnes illa dicuntur, & in ipſo omnium forma præſcribitur, quia videlicet primus erat & ſummus, ideo eius ad omnes forma ſe extendit.

Idem in Ioannem tractatu 56. Quis enim neſciat primum Apoſtolorum eſſe beatiſſimum Petrum?

Idem tract. vlti. ſuper illis verbis Ioan. cap.21. Sic eum volo manere donec veniam quid ad te? Duas itaque vitas ſibi diuinitus prædicatas & commendatas nouit Eccleſia, quarum vna eſt in fide, altera in ſpecie. & infra, Vna ſignificata eſt per Apoſtolum Petrum, propter ſui primatum, altera &c.

Idem lib.2.cap.1.de Baptiſmo contra Donatiſtas. Commemorat, inquit Cyprianus, quod etiam nos in ſcripturis ſanctis didicimus, Apoſtolum Petrum, in quo primatus Apoſtolorum tam excellenti gratia præeminet, aliter quã veritas poſtulabat de circunciſione agere ſolitum, à poſteriore Apoſtolo Paulo fuiſſe correptum.& paulo infra. Puto quod ſine vlla ſui contumelia Cyprianus Epiſcopus Petro Apoſtolo comparatur, quantum attinet ad martyrij coronam: Cęterum magis vereri debeo, ne in Petrum contumelioſus exiſtam. Quis enim neſcit illum Apoſtolatus principatum cuilibet Epiſcopatui præferendum? Sed & ſi diſtat cathedrarum gratia, vna eſt tamen martyrum gloria.

Idem lib.7.cap.1.de baptiſmo contra Donatiſtas. Sicut

ergo

ergo Nazarei circuncisi, Petro in primatu Apoſtolorum, martyrij gloria coronato, in ſui peruerſitate præciſi ab Eccleſia remanſerunt, ſic & iſti Cypriano, per abundantiam charitatis in ſorte ſanctorum paſſionis claritate ſuſcepto, ſe ipſos exules vnitatis agnoſcunt, & contra vnitatis patriam pro ſuis calumnijs ciuem vnitatis opponunt.

Idem ſermone 3. in feſto Apoſtolorum Petri & Pauli, qui eſt 27. de ſanctis. Quum omnes beati Apoſtoli parē gratiam apud Dominum ſanctitatis obtineant, neſcio quo tamen pacto Petrus & Paulus videntur prę cęteris peculiari quadam in Saluatore fidei virtute præcellere; Quod quidem ex ipſius Domini iudicio poſſumus approbare. Nam Petro ſicut bono diſpenſatori clauem regni cœleſtis dedit, Paulo tanquam idoneo Doctori gentium magiſterium Eccleſiaſticæ inſtitutionis iniunxit; ſcilicet vt quos iſte erudierit ad fidem, ille ſuſcipiat ad ſalutem; vt quorum corda Paulus patefecerit doctrina verborum, eorum animabus Petrus aperiat regna cœlorum. Clauem enim quodammodo à Chriſto ſcientiæ & Paulus accepit: Clauis enim dicenda eſt, qua ad fidem pectorum dura reſerantur, mentium ſecreta pādũtur, & quicquid intrinſecus tenetur clauſum, in palam rationabili manifeſtatione producitur. Clauis (inquam) eſt quæ & conſcientiam ad confeſſionem peccati aperit, & gratiam ad æternitatem myſterij ſalutaris includit. Ambo igitur claues à Domino perceperunt, ſcientiæ iſte, ille potentiæ. Diuitias immortalitatis ille diſpenſat, ſcientiæ theſauros iſte largitur. Sunt enim theſauri ſcientiæ ſicut ſcriptum eſt. In quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ, & ſcientię abſconditi. Ergo beati Petrus & Paulus eminent ſuper vniuerſos Apoſtolos, & peculiari quadam prærogatiua pręcellunt.

Sanctvs hieronymvs Stridonenſis Dalmata presbyter qui anno Domini 395. florebat. *Anno 395.*

Is libro primo contra Iouinianum: At dicis, Super Pe-

trum fundatur Eccleſia, licet ad ipſum in alio loco ſuper omnes Apoſtolos fiat, & cuncti claues regni cœlorum accipiant, & ex ęquo ſuper eos Eccleſiæ fortitudo ſolidetur: tamen propterea inter duodecim vnus eligitur, vt capite conſtituto, ſchiſmatis tollatur occaſio. Sed cur non Ioannes electus eſt virgo? ętati delatum eſt, quia Petrus ſenior erat: ne adhuc adoleſcens & penè puer, progreſſæ ætatis hominibus præferretur: & magiſter bonus, qui occaſionem iurgij debuerat auferre diſcipulis, & qui dixerat eis, pacem meã do vobis, pacem meam relinquo vobis, & qui voluerit inter vos maior eſſe, minimus omnium ſit: in adoleſcentem quem dilexerat, cauſam præbere videretur inuidiæ.

Idem libro primo contra Pelagianos. Quid Platoni & Petro? vt ille enim princeps philoſophorum, ita & hic Apoſtolorũ fuit, ſuper quem Eccleſia Domini ſtabili mole fundata eſt, quæ nec impetu fluminis, nec vlla tempeſtate concutitur.

Idem ſuper Matthæum cap. 16. Ego (inquit) dico tibi. Quid eſt quod ait, Et ego dico tibi? Quia tu mihi dixiſti: Tu es Chriſtus filius Dei viui: Et ego dico tibi, non ſermone caſſo, & nullum habente opus, ſed tibi dico, quia meum dixiſſe & feciſſe eſt: Quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam. Sicut ipſe lumen Apoſtolis donauit, vt lumen mundi appellarentur, cęteraq; ex Domino ſortiti ſunt vocabula; ita & Simoni qui credebat in petram Chriſtum, Petri largitus eſt nomen; ac ſecundum metaphoram petræ, rectè dicitur ei, ædificabo Eccleſiam meam ſuper te.

Idem ad Damaſum in epiſtola 57. Ego nullum primum niſi Chriſtum ſequens, beatitudini tuæ, ideſt, cathedræ Petri communione conſocior, ſuper illam petram fundatam Eccleſiam ſcio.

Idem ad Marcellum aduerſus Montanũ. Si igitur Apoſtolus Petrus ſuper quem Dominus fundauit Eccleſiam & prophe-

prophetiã,& ꝓmiſſionẽ Dñi illo tpe completã memorauit.

Idem in Matthęum cap. 18. poſt inuentum ſtaterem, poſt tributa reddita: quid ſibi vult Apoſtolorum repentina interrogatio? In illa hora acceſſerunt diſcipuli ad Ieſum dicentes: Quis putas maior eſt in regno cœlorum? Quia viderant pro Petro & Domino idem tributum redditum: ex ęqualitate pretij, arbitrati ſunt Petrum omnibus Apoſtolis eſſe pręlatum: qui in redditione tributi Domino fuerat comparatus: ideo interrogant: quis maior ſit in regno cęlorum. Videnſq; Ieſus cogitationes eorum, & cauſas erroris intelligens: vult deſiderium glorię, humilitatis cõtentione ſanare.

Idem in eundem cap. 10. Ordinem (inquit) Apoſtolorum & meritum vniuſcuiuſque, illius fuit diſtribuere, qui cordis arcana rimatur &c. Quum à Matthæo primus Apoſtolorum appellatur Petrus, id dignitate intelligendum eſt. Nam vocatione & ordine Andreas, eo prior fuit.

Idẽ in eſpoſit. Pſal. 13. Petrus Apoſtolorum princeps & caput Eccleſiæ fuit.

Idem epiſtola 89. ad Auguſtinum. Hanc autem explanationem quam primus Origenes in 10. Stromatum libro, vbi epiſtolam Pauli ad Galatas interpretatur, & cæteri deinceps interpretes ſunt ſequuti: illa vel maxime cauſa ſubintroducunt, vt Porphyrio reſpondeant blaſphemanti, qui Pauli arguit procacitatem, quod principem Apoſtolorum Petrum (quem ipſe Porphyrius appellat principem ſectæ ſuæ) auſus ſit reprehendere, & arguere in faciem, & ratione conſtringere quod male fecerit: ideſt, in eo errore fuerit, in quo fuit ipſe, qui alium arguit delinquentem.

Idem in com. epiſt. ad Galat. cap. 1. Nam & quod viſus ſit ire Hieroſolymam, ad hoc iſſe vt videret Apoſtolum, non diſcendi ſtudio, quia & ipſe eundem prædicationis habebat auctorem, ſed honoris priori Apoſtolo deferendi.

Idem in ſermone de vinculis Sancti Petri, ad Euſtochiũ, quem quanquam quidam Hieronymi fuiſſe negent, ſatis ta-

men antiquus eſt, & tempore haud longe Hieronymo inferior, ſic ſcribit in perſona Conſtantini Imperatoris: Notum eſſe volumus omnibus Chriſtum pie colentibus, beatũ Petrum Apoſtolum à Deo nobis datum paſtorem & principem ſummo ſtudio venerari velle aſſiduè, & maxime in hoc die Kal. Auguſtarum, in quo vt Deus à vobis ſoliti eramus adorari: ita ipſe pius paſtor precibus Deo fuſis, nos & imperium noſtrum adiuuare dignetur. Et infra. Ecce Apoſtolo pœnitenti ſuccurritur, qui eſt Epiſcoporum Epiſcopus, & maior gradus redditur ploranti quam ſublatus eſt neganti. Quod vt doceam, illud oſtendo quod nullus Apoſtolorum paſtoris nomen accepit: ſoli enim huius nominis poteſtatem poſt reſurrectionem ſuam Petro pœnitenti Dominus conceſſit, & negatus, quam ſolus habuit, Petro tribuit poteſtatem: vt non ſolum recuperaſſe quod amiſerat probaretur, verum & multo amplius pœnitendo quam negando perdiderat, acquiſiſſe, &c. ſcilicet & gratiam & poteſtatem qui eſt aduerſariorum error, ſed gratiam tantum, quam pœnitendo recuperauit, & poſt reſurrectionem vniuerſalem poteſtatem accepit.

Anno 590. B. Gregorivs Magnvs Papa Registri epiſtola 33. libro 3. ad Theodelindam Longobardorum Reginam. Cùm itaque integritatem noſtram ex aperta mea traditione ſeu profeſſione cognoſcitis, dignum eſt vt de Eccleſia beati Petri Apoſtolorum principis nullum vlterius ſcrupulum dubietatis habeatis, ſed in vera fide perſiſtite, & vitam veſtram in petra Eccleſiæ, hoc eſt in confeſſione beati Petri Apoſtolorum principis ſolidate.

Idem alio loco. Sanctæ Romanæ Eccleſiæ auctoritatis ſanctionem omnes teneant ſacerdotes, qui noluerint ab Apoſtolicæ Petrę ſuper quam Chriſtus vniuerſalem Eccleſiam fundauit, ſoliditate conuelli.

Idem Regiſtri lib. 3. epiſtola 41. ad Bonifacium. Hortor vos vt dum vitę ſpatium ſupereſt, ab eiuſdem beati Petri

Eccleſia,

Eccleſia, cui claues cœleſtis regni commiſſę ſunt,& ligandi & ſoluendi poteſtas attributa, veſtra anima non inueniatur diuiſa: ne ſi hic beneficium eius deſpicitur, illic vitę aditum claudat. Hic autem qui dubitationis veſtrę participes ſunt, ſi ad me venire voluerint,nullam ex me quaſi ex poteſtate prodeuntem violentiam pertimeſcant. Nam nos (licet in omnibus cauſis) in ijs tamen pręcipue quę Dei ſunt, ratione magis ſtringere homines, quam poteſtate feſtinamus.

Idem lib.4.epiſtola 32. ad Mauritium Auguſtum. Cunctis enim Euangelium ſcientibus liquet, quod voce Dominica ſancto & omnium Apoſtolorum principi Petro Apoſtolo totius Eccleſię cura commiſſa eſt. Ipſi quippe dicitur: Petre amas me? paſce oues meas. Ipſi dicitur: Ecce Satanas expetijt cribrare vos ſicut triticum, & ego pro te rogaui Petre, vt non deficiat fides tua: & tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos. Ipſi dicitur; Tu es Petrus,& ſuper hanc petram ędificabo Eccleſiam meam, & portę inferi non pręualebunt aduerſus eam. Et tibi dabo claues regni cœlorum: & quodcunque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis: & quodcunque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis. Ecce claues regni cœleſtis accipit, poteſtas ei ligandi & ſoluendi tribuitur. Cura ei totius Eccleſiæ, & principatus committitur.

Idem libro 6. epiſt. 5. ad Cyriacum Patriarcham Conſtantinopolitanum. Et paſtori ſanctę Eccleſiæ dicitur: Simon Ioannis amas me? Paſce oues meas. Ex quibus verbis colligitur: quia ſi is qui valet, omnipotentis Dei oues renuit paſcere, oſtendit ſe paſtorem ſummum minime amare.

Idem libro ſexto epiſtola 37. ſeu cap.201. ad Eulogium Epiſcopum Alexandrinum. Quis enim neſciat ſanctam Eccleſiam in Apoſtolorum principis ſoliditate firmatam, quia firmitatem mentis traxit in nomine,vt Petrus à petra vocaretur? Cui veritatis voce dicitur: Tibi dabo claues regni

cœlorum.

Idem homilia 21. ſuper cap. 16. Marci de Dominica reſurrectione. Quærendum nobis eſt cur nominatis diſcipulis, Petrus deſignatur ex nomine. Sed ſi hunc Angelus nominatim non exprimeret, qui magiſtrum negauerat: venire inter diſcipulos non auderet. Vocatur ergo ex nomine, ne deſperaret ex negatione. Qua in re conſiderandum nobis eſt, cur omnipotens Deus eum quem cunctæ Eccleſiæ præferre diſpoſuerat, ancillę vocē pertimeſcere; & ſeipſum negare permiſit. Quod nimirum magnæ eſſe actum pietatis diſpenſatione cognoſcimus, vt is qui futurus erat paſtor Eccleſiæ; in ſua culpa diſceret, qualiter alijs miſereri debuiſſet. Prius itaque eum oſtendit ſibi: & tunc præpoſuit cęteris, vt ex ſua infirmitate cognoſceret, quàm miſericorditer aliena infirma toleraret.

Idem Homilia 24. ſuper cap. vltimum Ioannis. Captis autem tam magnis piſcibus, aſcendit Simon Petrus, & traxit rete in terram. Iam credo quòd veſtra charitas aduertat: quid eſt quod beatus Petrus rete ad terram trahit, ipſi quippe ſancta Eccleſia eſt commiſſa: ipſi ſpecialiter dicitur. Simon Ioannis amas me? paſce oues meas. Quod ergo poſtmodum aperitur in voce, hoc nunc ſignatur in opere. Quia ergo prędicator Eccleſiæ nos à mundi huius fluctibus ſeparat, nimirum neceſſe eſt vt rete plenum piſcibus Petrus ad terram ducat. Ipſe enim piſces ad ſoliditatem littoris pertrahit: quia ſanctè prædicationis voce ſtabilitatem æternę patrię fidelibus oſtendit.

Idem libro moralium 17. cap. 16. in cap. Iob 26. Scimus enim quod ille Apoſtolorum, ideſt, cœlorum primus, ante acceptam Spiritus Sancti gratiam, quoties dum mori timuit, vitam negauit.

Idem Dialogorum lib. 1. cap. 12. Numquid nam neſcis Petre, quoniam Paulus Apoſtolus Petro Apoſtolorum primo in principatu Apoſtolico frater eſt? ita ille. In Apoſto-

lico

lico principatu ait; non vero in paſtorali officio & poteſtate; & ideo Petrum Apoſtolorum primum vocauit.

Idem libro 26. Moralium cap. 22. in caput 36. Iob. Petrus namque auctore Deo, Eccleſiæ principatum tenens: à benè agente Cornelio, & ſeſe ei humiliter proſternente, immoderatius venerari recuſauit, ſeque illi ſimilem recognouit, dicens: Surge ne feceris, & ego ipſe homo ſum. Sed cùm Ananiæ & Saphirę culpam reperit, mox quanta ſuper cęteros potentia excreuiſſet, oſtendit. Verbo enim eorum vitam perculit, quam ſpiritu perſcrutante deprehendit: & ſummum ſe intra Eccleſiam contra peccata recoluit, quod honore ſibi vehementer impenſo, coram bene agentibus fratribus nō agnouit. Illic cōmunionem ęqualitatis meruit ſanctitas actionis, hic zelus vltionis ius aperuit poteſtatis.

Aliorum Sanctorum Patrum Græcorum, & Latinorum, qui poſt Concilium Nicęnum, & pacem Eccleſiæ datam, vixerunt, De Petri primatu ſententiæ. Cap. IX.

SANCTVS HILARIVS Pictauorum in Gallijs Epiſcopus, multis perſecutionibus ſub Imperatore Conſtantio pro fide catholica ab Arianis conſtanter toleratis illuſtris, in commentarijs in Matthęum canone 14. In Petro conſiderandum eſt, fide eum cęteros anteiſſe. Nam ignorantibus cęteris primus reſpondit: Tu es filius Dei viui. Primus paſſionem, dum malum putat, deteſtatus eſt. Primus & moriturum ſe, & non negaturum ſpopondit. Primus lauari ſibi pedes prohibuit. Gladium quoq; aduerſus eos, qui Dominum comprehendebant, eduxit. Aſcenſu autem eius in nauim ventum & mare eſſe ſedatum, poſt claritatis ſuæ reditum, ęterna Eccleſię pax & tranquillitas indicatur. Et quia tum manifeſtus aduenient, rectè admirantes vniuerſi

Anno 350.

uerſi loquuti ſunt: Vere filius Dei eſt. Confeſſio enim vniuerſorum tum & abſoluta & publica erit, Dei filium non iam in humilitate corporea, ſed in gloria cœleſti pacem Eccleſiæ reddidiſſe.

Idem in commentarijs in Matthęum canone 16. Aeditis itaque, quę diuerſę de eo erant, hominum opinionibus, quid ipſi de ſe ſentiant quęrit. Petrus reſpondit: Tu es Chriſtus filius Dei viui. Et infra. Et dignum planè confeſſio Petri præmium conſequuta eſt, quia Dei filium in homine vidiſſet. Beatus hic eſt, & vltra humanũ modũ oculos intendiſſe & vidiſſe laudatus eſt, non id quod ex carne & ſanguine erat, contuens, ſed Dei filium cœleſtis patris reuelatione conſpiciens, dignus iudicatus, qui quod in Chriſto Dei eſſet, primus agnoſceret. O in nuncupatione noui nominis felix Eccleſiæ fundamentum: dignaq́; ædificatione illius petra, quæ infernas leges, & tartari portas, & omnia mortis clauſtra diſſolueret. O beatus cœli ianitor, cuius arbitrio claues ęterni aditus traduntur, cuius terreſtre iudicium præiudicata authoritas ſit in cœlo, vt quæ in terris aut ligata ſunt, aut ſoluta, ſtatuti eiuſdem conditionem obtineant & in cœlo.

Idem in Pſalmum 52. Neganti quidem Petro, claues tamen regni cœlorum non ademit.

Idem in Pſalmum 131. Quum Ieſus quędam de paſſione ſua loquutus ad diſcipulos fuiſſet, & Petrus tanquam indignum hoc Dei filio deteſtatus eſſet: Petro cui ſuperius claues regni cœlorum dederat, ſuper quem Eccleſiam ędificaturus erat, aduerſus quam portæ inferi nihil valerent, qui quę in terris vel ſoluiſſet, vel ligaſſet, ea in cœlis vel ſoluta perſiſterent, vel ligata. Hunc itaque tali conuitio deteſtantem hoc ſacramentum paſſionis excepit. Vade poſt me Satana, ſcandalum mihi es. Tanta enim ei religio fuit pro humani generis ſalute patiendi, vt Petrum primum filij Dei confeſſorem Eccleſiæ fundamentum, cœleſtis regni

ianitorem, & in terreno iudicio iudicem cœli, Satanæ conuitio nuncuparet.

Idem lib.2. de Trinitate, qui locus citatus iam pridem fuerat à Leone Papa primo ad Leonem Imperatorem epiſtola 97. cap.3. Vnum igitur hoc eſt immobile fundamentum, vna hæc eſt felix fidei petra Petri ore confeſſa: Tu es filius Dei viui, tanta in ſe ſuſtinens argumenta veritatis, quantæ peruerſitatum quęſtiones & infidelitatis calumniæ mouebuntur.

Idem libro 6. de Trinitate ſic ſcribit. Et poſt ſacramenti confeſſionem beatus Simon ędificationi Eccleſiæ ſubiacens, & claues regni cœleſtis accipiens,&c. Et multo infra. Hęc fides, Eccleſiæ fundamentum eſt, per hanc fidem infirmæ aduerſus eam ſunt portæ inferorum. Hęc fides regni cœleſtis habet claues. Hęc fides quę in terris ſoluerit aut ligauerit, & ligata ſunt in cœlis & ſoluta. Et paulo infra. O miſerę ſtultitiæ furor impius, non intelligens beatę ſenectutis fideiq; martyrem,& martyrem Petrum, pro quo pater rogatus eſt, ne fides eius in tentatione deficeret, qui iterata à ſe dilectionis in Deum poſtulata profeſſione tentari ſe adhuc tanquam ambiguum & incertum tertia interrogatione congemuit. Per id quoque à Domino poſt tertiam tentationis infirmitatem, paſce oues meas, ter meruit audire, qui in cunctorum Apoſtolorum ſilentio Dei filium reuelatione patris intelligens, vltra humanæ infirmitatis modum, ſupereminentem beatę fidei ſuæ confeſſione gloriam promeruit.

S. BASILIVS Cęſarienſis Epiſcopus vetuſtiſſimus poſt Gentilium perſecutiones, inter Gręcos Theologus, qui circa annum Domini 370. floruit, lib.2. contra Eunomium ſic ſcribit. Statim enim ex hac voce petra intelligimus Petrum Ionę filium, qui fuit ex Bethſaida, Andreę fratrem, qui ex piſcatore ad Apoſtolatus miniſterium vocatus eſt, qui per fidei excellentiam Eccleſię ędificationem in ſe ipſum ſuſce- *Anno 370.*

ſuſcepit.

Idem in proœmio præceptionum latius diſputatarum. Ad hęc ſcitum fuerit, ſi illud principis Apoſtolorum recordemur, meminerimuſq;, quum poſt tot præclare ac feliciter geſta, toties fuiſſet beatus appellatus, ei dictum fuiſſe illud,
Io. 13. B. Niſi lauero te, non habebis partem mecum.

Idem homilia 57. de pœnitentia. Petrus ter abnegat, & in fundamento iacet, &c. Et infra. At Petrus cum dixiſſet & benedictionem accepiſſet, dixiſſet Tu es filius Dei altiſſimi, & audiſſet, Tu petra es: encomijs celeber factus eſt. Nam etiam ſi petra eſt, non vt Chriſtus petra eſt, ſed vt Petrus petra: Chriſtus enim reuera petra eſt inconcuſſa: Petrus vero propter petram.

Idem ex oratione 3. de peccato. Adminiſter (inquit) talis ac tantæ ſententiæ eſt beatus Petrus, qui alijs omnibus diſcipulis antepoſitus fuit, & qui teſtimonium maius, ac beatitudinem longe ampliorem adeptus erat, cui deniq; claues regni cœlorum erant concreditæ, ille inquam cum audiat à Domino, niſi te lauero. &c.

Idem ex ſermone de iudicio Dei. Quid vero talis ac tanti iudicij apparitor, atque adeo vehemens ſententiæ Dei aduerſus peccati auctorem miniſter Petrus? ille inquã beatus, qui & cæteris antelatus diſcipulis fuit, cuique magnificentius quam reliquis omnibus datum teſtimonium eſt, magiſq; quam reliquis omnibus beatus appellatus, cui claues regni cœleſtis commiſſæ, is, cum ei dicitur à Domino, niſi lauero te, non habebis partem mecum. &c.

Anno CYRILLVS EPISCOPVS HIEROSOLYMORVM
370. apud D. Thomam ex perſona Chriſti loquens, dicit Petro. Tu cum fine, & ego ſine fine cum omnibus quos loco tui ponam, plene & perfecte ſacramento & auctoritate ero ſicut ſum & tecum.

Idem ex Catecheſi ſecunda. Nemo deſperet de ſua ſalute, Petrus princeps Apoſtolorum excellentiſſimus, coram

ancilla

ancilla ter negauit Dominum: ſed ad ſe rediens, fleuit amarè. Fletus enim vere ſeu ex corde pœnitentiam deſignat. Atque ideo non ſolùm negationis illius accepit cōdonationem, verùm etiam dignitatem Apoſtolicam non ablatam retinuit.

Idem in Catecheſi 11. Omnibus (inquit) Apoſtolis reticentibus (ſupra vires enim humanas hæc erat doctrina) Petrus princeps Apoſtolorum, & ſupremus Eccleſiæ præco, non comminiſcens ſibi, neque ratione humana perſuaſus, ſed à patre Deo, in mente illuminatus, dicit ad ipſum: Tu es Chriſtus. &c.

Idem in Catecheſi 14. Teſtatur (inquit) reſurrectionem Chriſti Petrus, qui antea quidem negauerat, poſtea vero ter confeſſus eſt, & paſcere oues ſpiritales iuſſus.

Idem in Catecheſi 17. In eadem (inquit) Spiritus Sancti virtute, & princeps Apoſtolorum, & regni cœlorum clauiger Petrus. Lyddæ, quæ nunc Diapolis vocatur, in Chriſti nomine paraliticum Aeneam curauit.

S. Gregorivs Nazianzenvs Epiſcopus, in ſermone de moderandis diſputationibus. Ordo etiam in Eccleſijs ita ſtatuit, vt alij ſint oues, alij verò paſtores: ita vt hi quidem imperent, illi verò obediant. & poſt multa. Vides ne Chriſti diſcipulos, qui omnes ſublimes ſunt & electione digni? Petrus enim petra vocatur, eiq; Eccleſię fundamenta concreduntur; ille verò Ioannes plus diligitur, ac ſupra pectus Ieſu recumbit, & reliqui præeminentiam hanc æquo animo ferunt. &c. *Anno 375.*

Idem ex Apologetico ad patrem ſuum Gregorium, præſente Baſilio Magno. Occurrunt (inquit) hinc antiquus ille Iudex Manue, hinc deinde Petrus Eccleſiæ columen, quorum alter cum præſtantiorem quā natura ipſius vireſq; ferrent, viſionem ſenſiſſet. Actum eſt (inquit) de nobis vxor, alter Saluatoris præſentiam. &c.

Idem ex ſermone ad Iulianum tributorum exęquatorē:

Nunc (inquit) Chriſtus tibi naſcitur, & Deus eſt, & homo efficitur, & cum hominibus conuerſatur. Quid autem ſibi vult hęc oratio? nimirum, niſi me ſententia fallit, eos quibus huiuſmodi munera commiſſa ſunt, admonet, Deũ ſemper maximis rerum adminiſtrationibus intereſſe. Et quidem vt deſcriptorum animos flectat, tum demum carnem ſumit, & cum hominibus verſatur. vt autem ſeruituti noſtræ ſolatium afferret, animique facilitatem & æquitatem veluti lege ſanciret (nam ne id quidem contemptim prætereundum eſt) non modo ſuo, ſed etiam Petri diſcipulorum omnium chariſſimi nomine, didrachmum pendit.

Anno S. GREGORIVS NYSSENVS Epiſcopus, Magni
380. Baſilij frater, in Opuſculis, titulo, vt petra vitæ Chriſtus, in diuinis ſcripturis prædicatus eſt. Petra vero fidei, tanquam fundamentum: vt ipſe Dominus ait ad principem Apoſtolorum: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam: ſuper confeſſionem ſcilicet Chriſti: quia dixerat, Tu es Chriſtus filius Dei viui. &c. ita ille. Ecce principem Apoſtolorum appellat, & ſuper eius confeſſionem qua Chriſtum confeſſus eſt fundatam dicit Eccleſiam: non certe ſuper alterius Apoſtoli confeſſionem, ſed B. Petri.

MAXIMVS Couſtantinopolitanus Epiſcopus, in epiſtola ad Orientales. Omnes fines terræ, quæ Dominum ſincere receperunt, & vbique terrarum catholici veram fidem confitentes iu poteſtatem Romanorum Pontificum tanquam in ſolem reſpiciunt, & ex ipſa lumen catholicæ & Apoſtolicæ fidei recipiunt, nec immerito, quia Petrus legitur primo perfectam fidem eſſe confeſſus, Domino reuelante, quum dixit, Tu es Chriſtus filius Dei viui. Et infra. Decebat tantæ dignitatis & ſapientiæ virum, non ab alio cœleſtis myſterij arcana requirere, niſi ab eo potiſſimum, quem non potuit caro & ſanguis inſtruere, ſed cui Dominus ipſe ſua ſecreta dignatus eſt aperire. Beatus es (inquit)

Simon

Simon Bar Iona, quia caro & ſanguis non reuelauit tibi, ſed pater meus qui in cœlis eſt. Hunc enim ex cæteris mortalibus de toto orbe conditor orbis elegit, cui cathedram magiſterij principaliter poſſidendam tenere perpetuo priuilegij iure conceſſit, vt quiſquis diuinum aliquod, aut profundum noſſe deſiderat, ad huius præceptionis oraculum doctrinamq; recurrat, nec illi humiliter offerre, quod ſoluendum eſt erubeſcat, etiam ſi ipſe quod quæritur non ignoret, numquid Angelus de cœlo veniens erat neſcius docere Cornelium, quem videlicet id quod ſibi agendum eſſet ediſceret, deſtinauit ad Petrum. poterat planè ſanctus Angelus docere hominem gentilem, quid ſibi opus eſſet ad ſalutem, ſed eius nolebat vſurpare officium, cui docendi magiſterium fuerat commiſſum.

S. Optatus Afer Epiſcopus Mileuitanus, qui ſuperiorum tempore vixit, in ſecundo aduerſus Donatiſtas libro, ita ſcribit. Igitur negare non potes, ſcire te in Vrbe Roma primo cathedram Epiſcopalem eſſe collocatam, in qua ſederit omnium Apoſtolorum caput Petrus, vnde & Cephas appellatus eſt, in qua vna cathedra vnitas ab omnibus ſeruaretur. &c. Et infra. Qui inferi portas ſuas habere noſcuntur, contra quas portas claues ſalutares accepiſſe legimus Petrum principem ſcilicet noſtrum, cui à Chriſto dictum eſt. Tibi dabo claues regni cœlorum, & portæ inferorum non vincent eas. Vnde eſt ergo quod claues regni vobis vſurpare contenditis, qui contra cathedram Petri (de Romana loquitur ſede) veſtris præſumptionibus & audacijs ſacrilegio militatis? *Anno 380.* *Anno 383.*

Siricivs Papa epiſt. 4. quæ inſeritur Concilio Telenſi, appellaturque epiſtola tractatoria, ad Epiſcopos Afros. Quum in vnnm plurimi fratres conueniſſemus, ad ſancti Petri Apoſtoli reliquias per quem & Apoſtolatus, & Epiſcopatus in Chriſto cepit exordium, placuit nobis. &c.

Prvdentivs qui cum Ambroſio, Hieronymo, & *Anno 395.*

 Augu-

Auguſtino floruit in libro περὶ στεφάνων hymno in honorem diui Laurentij ita ſcribit.

Et iam tenemus obſides
Fidiſſimos huius ſpei,
Hic nempe iam regnant duo
Apoſtolorum principes,
Alter vocator gentium,
Alter cathedram poſſidens
Primam, recludit creditas
Aeternitatis ianuas.

Anno 400. IOANNES COGNOMENTO CHRYSOSTOMVS Conſtantinopolitanus Epiſcopus, qui ſuperiorum ſæculo vixit, ſanctitate admirandus, doctrina celebris, facundia illuſtriſſimus, ſententiarum grauitate clarus, profunda ſenſuum interpretatione diuinus, ſæpe in ſuis commentarijs, hanc veritatem profeſſus eſt.

Primum homilia 9. de pœnitentia. Petrus ille Apoſtolorum princeps, in Eccleſia prior amicus Chriſti, qui reuelationem ab hominibus non accepit, ſed à patre, ſicut ſibi teſtimonium Dominus reddit: Beatus es Simon Bar Iona, quia caro & ſanguis non reuelauit tibi, ſed pater meus qui in cœlis eſt. Hic idem Petrus, Petrum quum dico, petram nomino indebilem, non ſe: crepidinem immobilem, Apoſtolum magnum, primum diſcipulorum, primum vocatum, & primum obedientem.

Idem homilia 26. ideſt vltima ex varijs locis in Matth. de diuite & paupere. Princeps Apoſtolorum Petrus, ſuper quem Chriſtus fundauit Eccleſiam, vere immobilis petra, & firma confeſſio. Et infra. Et Petrus pro hamo piſcatorio, accepit claues regni cœleſtis.

Idem homil. 2. in Pſal. 50. Audi denique quid Petro dixerit Chriſtus columnæ & fundamento fidei, qui ob robur confeſſionis appellatus eſt Petrus, dicente Domino. Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ędificabo Eccleſiam meam.

Et iterum: Simon (inquit) quoties voluit Satanas cribrare vos ſicut triticum, & ego rogaui pro te, ne deficeret fides tua.

Idem ſuper Matthęum homil. 55. Quid igitur Petrus omnium Apoſtolorum os, vertex conſortij totius? quum omnes interrogati eſſent ipſe ſolus reſpondet. Et quandoquidem de ſententia vulgi petebat, omnes reſponderunt; cum vero de ſua eos rogaret: Petrus confeſtim præſiliuit, ac pręueniens ait. Tu es Chriſtus filius Dei viui. & infra. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram ędificabo Eccleſiam meam. Hic aperte prędixit magnam eorum qui credituri & erant & ſunt multitudinem fore, & ſublimiora ſapere ipſum facit, & Eccleſię futurę paſtorem conſtituit. Et infra. Et ego tibi dabo claues regni cœlorum. Animaduertis quo pacto ipſe etiam ad altiorem de ſe opinionem Petrum adducit, & ſeipſum duabus his pollicitationibus reuelando filium Dei oſtendit. Nam quę Deus ſolus concedere poteſt, peccatorum ſcilicet remiſſionem, & vt futura Eccleſia tot tãntiſq; fluctibus impetu irrumpentibus immobilis permaneat, cuius caput & paſtor piſcator homo, atque ignobilis terrarum orbe reluctante, adamantis naturam firmitate ſuperet; Hęc (inquam) omnia quę ſolius Dei ſunt, ſe pollicetur datùrum. Ita & pater ad Hieremiã dicebàt: Sicut columnam ferream, & ſicut murum ęneum poſui te. Sed ipſum quidem genti vni pater, hunc autem vniuerſo terrarum orbi Chriſtus præpoſuit. Et paulo infra ait: Tu vero mecum es, eis omnibus quanta ſit Petri poteſtas intellige. Ego tibi dico (inquit) Tu es Petrus, & ego ſuper te ædificabo Eccleſiam meam, & tibi dabo claues regni cęlorum. &c. Quanquam enim multa ſunt alia in eadem homilia, quæ excellentiam primatus Petri vehementer extollunt, ad reliqua tamen teſtimonia mihi properanti ſatis hæc viſa ſunt, quæ in medium afferrentur.

Idem homil. 33. in eundem. Et Marcus quidem, ex dignita-

gnita-

gnitate ipſos numero collocauit. Si ergo alij non curauerunt ſeriem dignitatis contexere Apoſtolorum, ſaltem quũ Marcus illam obſeruauit, indicat nobis Petrum eſſe omnibus prælatum.

Idem homil. in Pſal. 129. Quid vero ſummum illum Petrum, non poſt innumerabilia ſigna & miracula, tantamque admonitionem & exhortationem arguit in grauiſſimum illum lapſum cecidiſſe? Illud tamen prætermiſit, & Apoſtolorum eum primum conſtituit: & ideo dixit: Simon, Simon ecce expetiuit Satanas cribrare te tanquam triticum: ego autem oraui pro te, ne deficiat fides tua. Et in Pſal. 108. appellat Petrum Apoſtolorum principem.

Idem ſuper Matth. homil. 59. in cap. 17. Vidiſti honoris excellentiam, vide nunc quanta philoſophia vtitur Petrus. Hunc enim locum Marcus, qui Petri diſcipulus fuit, ideo non ſcripſiſſe videtur, quoniam ingens hinc honor magiſtro deferebatur. Et infra. Pro me vero (inquit) & te, quoniã & Petrus primogenitus erat. Miraris omnipotentiam Chriſti, mirare etiam diſcipuli fidem, qui ad rem ita natura incredibilem illico paruit, cuius quidem fidei retributionem confeſtim habuit, Chriſto in ſolutione tributi coniunctus. In illa hora adierunt diſcipuli ad Ieſum dicentes. Quis putas maior eſt in regno cœlorum? Humanum quid paſſi diſcipuli ſunt, quòd Euangeliſta quoque ſignificauit dicens: In illa hora, quando ſcilicet cęteris omnibus Petrum prætulit. Nam quum & Iacobus & Ioannes primogeniti eſſent, nihil tamẽ tale pro ipſis feciſſe videtur; veriti autem turbationem profiteri ſuam, non apertè Petrum præponi ſibi, ſed confusè. Quis ergo maior eſt? interrogauerunt. Quando certos præferri conſpexerunt, nihil tale paſſi ſunt: cum verò ad vnum delatus eſt honor, tunc mirum doluerunt: quamuis non ex hac re ſolum, ſed ex alijs quoque multis inflammati fuerunt. Tum quia dixit illi: Dabo tibi claues regni cœlorum; tum quia Beatus es Simon Bar Iona. Tum

etiam

etiam hic, Da eis pro me & te: Tum denique quia liberius cum multo Chriſto colloqui conſpiciebant. &c.

Idem homil.55.in Matthæum, ſuper illa verba: Ecce nos reliquimus omnia. &c. Interrogat Petrus, vt tu inops diſcas quoniã in nullo huic diminutus eſt. Et infra: Qui enim claues regni cœlorum acceperat, pro his, quæ ibi ſunt confidit, & pro orbe terrarum interrogat.

Idem alibi. Inſtante quoque tempore paſſionis ſoli Petro dixit, Simon dormis? non potuiſti vna hora vigilare mecum, quaſi Dominus voluiſſet oſtendere, ipſum præ cæteris ex commiſſione ſui officij vigilare definiſſe.

Idem homil.4.de verbis Eſaiæ. Vidi Dominum. Quid autem Petrus baſis Eccleſiæ, ille vehemens amator Chriſti, ille ſermone indoctus & rhætorum victor, ille imperitus qui tamen philoſophis obturauit os. ille qui Græcamq; ſapientiam non aliter quam aranearum telam diſſoluit, qui terrarum orbem peragrauit, qui ſagenam miſit in mare, & piſcatus eſt orbem terrarum.

Idem ſuper Ioan.homil. 87. Quid tandem alijs omiſſis his dumtaxat Petrum affatur? Os erat Apoſtolorum & princeps: propterea & Paulus eũ præter alios viſurus aſcendit, ſimul vt ei oſtenderet iam ſibi fiduciam habendam; tanquam enim negationis obliuiſceretur, fratrum ei curam committit, neque negationis meminit, neque exprobrat, tantùm dicit: Si amas me, fratrum curam ſuſcipias; & quã in omnibus dilectionem oſtendiſti, & qua delector, nunc oſtende, & animam quam pro me poſiturum dixiſti, hanc pro ouibus meis trade. & infra. Ter autem interrogat, & ſemper idem præcipit, vt demonſtret quanti ouium ſuarum curam faciat, & quòd hoc maximum ſit amoris argumentum. & infra. Et quum hoc dixiſſet (inquit) ei, ſequere me. Quibus verbis iterum curam & familiarem in eum affectum oſtendit. Quòd ſi quis percontaretur, quomodo igitur Iacobus ſedem Hieroſolymis acceperit? reſponderẽ

hunc totius orbis magiſtrum præpoſuiſſe. Et infra. Nam quum magna Chriſtus Petro communicaſſet, orbis terrarum curam demandaſſet, martyrium prædixiſſet, & maiorem erga eũm dilectionem teſtatus eſt. ita ille.

Idem ſuper acta Apoſtolorum Petrus à filio, ſuper omnes qui filij ſunt, poteſtatem accepit.

Idem homilia de Iona propheta. Quantum meritum lachrymarum Petri fuerit, nullus poterit verbo explicare; ſed rerum demonſtrat euentus. Poſt lapſum enim illius denegationis, cui nullum malum poterit comparari, priori eum Chriſtus reddidit Eccleſiæ,& totius orbis Eccleſiæ ſolicitudinem, curamq; ei commiſit. Et quod plus eſt, vltra omnes Apoſtolos,erga Dominum eum oſtendit habere charitatem, Petro namque ait, Amas me? Quid hoc verbo glorioſius?

Idem in ſermone de præmijs ſanctorum. Ieſus Petrum reliquis prætulit dicens: Petre amas me plus his? &c.

Idem homil. 1. de pœnitent. Et qualis (inquit) quantaq; fuerit lachrymarum vis, ſermo non potuit explicare; ipſe autem rerum exitus manifeſtè oſtendit. Etenim crudelem poſt illum caſum (nam nullum negationi par malum) ſed tamen poſt malum, iterum eum ad priorem honorem reuehit,& Eccleſiæ primatum gubernationemq; ſibi per vniuerſum mundum tradidit;quodq; omnium eſt ſublimius,oſtendit eum nobis ad Dominum maiorem Apoſtolorum omnium charitatem habuiſſe. Petre (inquit) diligis me plus his? Huic autẽ ad virtutis rationem nihil ſanè par fuerit.&c.

Idem homil. 2. in Pſal. 50. Petrus amarè negato Chriſto fudit lachrymas, abſterſit peccatum ſuum, & accepit priſtinam dignitatem.

Idem homil. 80. ad populum Antiochenum. Petrus poſt illum grauem caſum (negationi namque nullum eſt malum æquale) rurſum eum ad priorem dignitatem reduxit pœnitentia, & ei per totum orbem terrarum Eccleſiæ præſi-

dentiam

dentiam tradidit; & quòd omnibus maius eſt, illum nobis maiorem omnibus Apoſtolis in Dominum habere charitatem oſtendit.

Idem oratione 5. in Iudęos. Petrus itaque poſt illam nefariam abiurationem, quoniam celeriter ſuum ipſius peccatum recordatus eſt, nulloq́; accuſante dixit peccatum, fleuitq́; amarè, adeo abluit illam abnegationem, vt etiam primus Apoſtolorum fuerit factus, ac terrarum orbem totum ſubiecerit.

Idem ex homilia vltima de varijs locis in Matth. quatuor mirabiles mutationes fecit Deus, de piſcatore primum Eccleſiæ paſtorem; de perſecutore doctorem gentium & magiſtrum; de publicano primum Euangeliſtam; & de latrone primum cœlicolam.

Idem in cap. Matth. 26. homil. 83. Ideo ſe Chriſtus ipſum Apoſtolorum verticem negare permiſit. Et infra. Vt diſceret in omnibus Chriſto parere.

Idem homil. 4. in cap. 2. actuum Apoſtolorum. Communem vocem vndecim edebant, ad Petrus omnium erat os, ſed aſtabant illi vndecim teſtimonio ſuo comprobantes quæ ab illo dicebantur.

Idem de locis varijs in Matth. Petrus hoc interrogabat in quo vniuerſalis Eccleſia fundata eſt. & infra. Ideo de ſeptenario numero interrogabat primus Apoſtolus Petrus. &c. *Mat. 18. C.*

Idem homil. 3. ad populum Antiochenum. Petrus primus inter Apoſtolos Chriſtum prædicauit.

Idem alibi ſæpiſſime Petrum principis Apoſtolorum epitheto ornat: ſed præcipue homil. 38. in cap. 15. epiſt. primæ ad Corinth.

D. EPIPHANIVS Salaminæ Cypriorum Epiſcopus, ſuperiorum ſanctorum patrum coętaneus, in lib. 2. contra hæreſes, de hæreſi 59. Catharorum, ſcribens ait. Sanctus ille Petrus, ac ſummus Apoſtolorum, qui verè factus eſt *Anno 400.*

nobis firma petra fundans fidem Domini, ſuper quam ędificata eſt Eccleſia per omnes modos, primum quidem, quia confeſſus eſt Chriſtum filium Dei viuentis, & audiuit, ſuper hanc petram firmæ fidei ædificabo Eccleſiam. Quandoquidem manifeſtè confeſſus eſt ipſum filium Dei verum. Nam quòd dixit filium Dei viuentis, oſtendit filium genuinum eſſe, cum appoſitione viuentis, velut in omni fermè hæreſi de hoc à me dictum eſt. Sed & de Sancto Spiritu idem nos munit, dicens ad Ananiam & vxorem eius; cur tentauit vos Satanas, vt mentiremini Spiritui Sancto? Non homini mentiti eſtis ſed Deo. Quia ex Deo eſt ſpiritus, & non alienus à Deo. Sed & hic firma petra ędificationis, & fundamentum domus Dei factus eſt, in eo quòd abnegauit ipſum, & rurſus conuerſus eſt, & à Domino inuentus ac dignus factus vt audiret, paſce oues meas: & paſce agnos meos: & paſce oues meas.

Idem in libro cui Ancorati nomen eſt. Petrus (inquit) princeps Apoſtolorũ dignus factus eſt, vt beatus prędicaretur à Domino, quòd pater ipſi reuelaſſet. Et paulo poſt. Ipſe autem Dominus conſtituit eum primum Apoſtolorum, petram firmam ſuper quam Eccleſia Dei ędificata eſt, & portæ inferorum non valebunt aduerſus illam. Portæ autem inferorum ſunt hæreſes & hęreſiarchæ. Iuxta omnem enim modum in ipſo firmata eſt fides, qui accepit clauem cœlorum, & ſoluit in terra, & ligat in cœlo. In hoc enim omnes quæſtiones & ſubtilitates fidei inueniuntur. Hic eſt qui ter negauit, & ter ſe deteſtatus eſt antequam gallus caneret. Hic excellentiam ſuæ erga Dominum ſuum dilectionis ſignificans, affirmans dixit: Etiam ſi omnes negabunt te, ego non negabo: quantum in homine eſt, dico. Hic eſt qui plorauit ad vocem galli, vt vere confiteretur filij Dei conceptionem, non in apparentia eſſe, ſed veram: vt diceret ipſum verum hominem, in plorando ob eum qui propter conceptionem ſuam traditus eſſet. Hic eſt ſocius

eius

eius qui ſuper pectus Domini recubuit. Ille enim à Domino diſcens, & à filio accipiens cognitionis facultatem, reuelauit. Hic verò à patre accepit, certitudinem fidei fundans. Hic in naui,in mari Tiberiadis nudus rurſus vbi vocatus fuit, piſcatus eſt. At diſcipulus quem diligebat Ieſus, ob verbum quòd dixit Saluator, pueri nunquid obſonij habetis? Et ait; Mittite in dexteram nauigij partem, & inuenietis. Ob hoc, inquam verbum,conſternati illi ſunt. Et dicit Ioannes quem diligebat Ieſus,Dominus eſt: homo quidem ſecundum carnem à Maria genitus in veritate, non apparentia: Deus autem ſpiritus exiſtens, qui à cœleſtibus ex patre venit, hic eſt qui audiuit ex ipſo, Petre paſce agnos meos. cui concreditum eſt ouile: qui bene deduxit per virtutem Domini ſui: qui confitetur de carne, qui verè quę patris ſunt denunciat de filio: qui ſpiritum indicat & dignitatem ipſius in deitate: qui dexteram porrexit Paulo & Barnabę ſocietatis, cum Iacobo & Ioanne, vt per tres teſtes ſtet omne verbum. Nihil enim ſine duobus, aut tribus teſtibus eſſe poteſt.

INNOCENTIVS PAPA epiſt.2. ad Victricium Rothomagenſem Epiſcopum. Incipiamus ergo adiuuante Deo, & ſancto Apoſtolo Petro, per quem & Apoſtolatus & Epiſcopatus in Chriſto cepit exordium. &c. *Anno 402.*

PAVLINVS quoque eorum temporum, Epiſcopus Nolanus, hunc Petri primatum, in Felicis natali 4. ſic expreſſit. *Anno 420.*

. . . . ſic ipſa piorum
Gratia concordat, veterem remeare recenti
Hiſtoriæ video ſpeciem, qua iuſſus adiri
Biſſeno princeps ſuper agmine diſcipulorum
Petrus, ſponte ſua vinclis labentibus, è que
Carcere proceſſit clauſo, qua pręuius illum
Angelus Herodi prędam furatus agebat.

CYRILLVS Epiſcopus Alexādrinus lib.2.ſuper Ioan. *Anno 420.*

 cap.

cap. 12. Chriſtus Petrum inſtruit, eum ſe eſſe qui cuncta etiam antequam fiant nouit; nec Simon fore iam ſibi nomen, ſed Petrus prædicit: vocabulo ipſo commode ſignificans, quod in eo, tanquam in petra lapideque firmiſſimo ſuam eſſet ędificaturus Eccleſiam. &c.

Ioā. 6. G. Idem lib. 4. cap. 28. in illud Ioannis: Domine, ad quem ibimus? Per vnum qui præerat, omnes reſpondent, ſanctā profecto, ſanctiſq; congruentem diſciplinam optime conſeruantes; & poſterioribus prudentiæ, & modeſtiæ laudabilia præbentes exempla. Decet enim non omnes confuse, nec proſilientes imprudenter, quaſi rapta vti oratione; ſed cedere ijs, qui & conſilio & ordine prępoſiti ſunt.

Idem lib. 9. cap. 15. Per Petrum qui omnibus præerat, interrogare maluerunt.

Io. 13. D. Idem lib. eodem cap. 25. Petro quia maior erat; cæteri diſcipuli committebant; vt Chriſtū rogaret, quo ire vellet.

Idem lib. eodem cap. 29. Cum Chriſtus vna nocte ter negaturum eſſe Petrum dixit, tunc breuiſſime magnitudinem periculorum ante oculos poſuit. Vnde alij quoq; diſcipuli commoti, cogitabant qualis, quantaq; tentatio illa futura eſſet, qua primus eorum adeo quatietur, vt in breuiſſimo tempore ter in negationem lapſurus eſſet, quomodo ergo minores nos euademus? aut quis feret Petro ſuccumbente?

Idem lib. 9. ſuper Ioannem cap. 35. Diſcipuli non dubitarunt exclamare per principem conſortij ſui. Tu es Chriſtus filius Dei viui.

Idem lib. 10. ſuper Ioannem cap. 41. Beatus enim Petrus diſcipulorum omnium princeps, narranti quæ paſſurus erat

Mat. 16. D. Saluatori reſiſtebat clamans: Propitius tibi eſto Domine, ne fiat tibi hoc.

Idem ſuper Ioannem. Chriſtus omiſſis cæteris venit ad Petrum, cęteris prælatum, neque admittam aliquem temerarium verba de Ieſu infringere volentem, quaſi oratio eius exau-

exaudita non fuerit.

Idem lib. 12. cap. 63. Trahit autem Petrus rete, per quē labor Apoſtolorum non eſſe inanis intelligitur. Nimirum quia ſine capite nullius vigoris membra eſſe poſſunt.

Idem lib. 12. cap. 64. in eundem Ioannem. Vos autem quem me eſſe dicitis? Petrus vt princeps caputq; cęterorum primus exclamauit: Tu es Chriſtus filius Dei viui. &c. Ex quibus apparet (vt Cyrillus teſtatur) Petrum fuiſſe principem & caput omnium Apoſtolorū. Vbi deinde addit: Tertia confeſſione Petri, trinæ negationis delictum euacuatum eſt. Dixit autem, paſce agnos meos: Apoſtolatus ſibi renouans dignitatem, ne propter negationem, quæ humana infirmitate accidit, labefactata videretur.

Idem lib. 14. Theſaur. cap. 2. vbi agit de Spiritu Sancto, qui eſt Deus. Petrum Apoſtolorum apicem vocat, & lib. 4. de Trinitate, & alibi, ſæpe beatum Petrum cęteris prælatum ſcribit.

Ex Concilio Epheſino tom. 2. cap. 16. Philippus presbyter Apoſtolicæq; ſedis Legatus, in Concilio Epheſino dixit: Nulli dubium, immo ſeculis omnibus notum eſt, ſanctum beatiſſimumq; Petrum Apoſtolorum principem & caput, fideiq; columnam, Eccleſiæ catholicæ fundamentum, à Domino Ieſu Chriſto Saluatore noſtro, humanique generis redemptore cœleſtis regni claues accepiſſe, ſoluendiq; atque ligandi poteſtate quam acceperat, vſum fuiſſe, necnon per ſucceſſores ſuos hucuſque ſemper viuere, cauſaſq; decernere, ſemperq; victurum eſſe. *Anno 430.*

In eiuſdem Concilij tom. 6. cap. 13. ſuper illa verba. Vos autem quem me eſſe dicitis? Vos (inquit) qui me tres iam annos ſequuti eſtis, quiq; meam virtutem & prodigia vidiſtis, & ſuper mare ambulantem ſpectaſtis, & in eadē menſa mecum communicaſtis, quem me eſſe dicitis? Mox Petrus Apoſtolorum coriphęus, corundemq; os reſpondit, Tu es Chriſtus filius Dei viui.

In eiuſdem Concilij tom.2.cap.15. Philippus presbyter & Apoſtolicæ ſedis Legatus, dixit. Gratias agimus ſanctæ venerandæq; huic Synodo, quod litteris Cęleſtini ſanctiſſimi, beatiſſimiq; Papæ vocis recitatis, ſancta Eccleſiæ membra, ſanctis veſtris vocibus, pijsq; pręconijs, ſancto veſtro capiti vos exhibueritis, non enim ignara eſt veſtra beatitudo, totius fidei, cæterorumq; omnium Apoſtolorum caput beatum Apoſtolum Petrum extitiſſe.

Anno S. Leo Papa ſermo.2. anniuerſarij electionis ſuæ.
440. Manet ergo diſpoſitio veritatis, & B. Petrus in accepta fortitudine petræ perſeuerans, ſuſcepta Eccleſiæ gubernacula non reliquit. Sic enim præ cęteris eſt ordinatus, vt dum petra dicitur: dum fundamentum pronuntiatur: dum regni cœlorum ianitor conſtituitur: dum ligandorum ſoluendorumq; arbiter, manſura etiam in cœlis iudiciorum ſuorum definitione, præficitur, qualis ipſi cum Chriſto eſſet ſocietas, per ipſa appellationum eius myſteria noſceremus.

Idem epiſt.89. ad vniuerſos Viennenſis prouinciæ Epiſcopos. Ita Dominus noſter Ieſus Chriſtus hũmani generis Saluator inſtituit, vt veritas, quæ antea legis & prophetarum pręconio continebatur, per Apoſtolicam tubam in ſalutem vniuerſitatis exiret, ſicut ſcriptum eſt: In omnem
*Pſal.*18. terram exiuit ſonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum. Sed huius muneris ſacramentum ita Dominus ad omnium Apoſtolorum officium pertinere voluit, vt in beatiſſimo Petro, Apoſtolorum omnium ſummo, principaliter collocaret; vt ab ipſo quaſi quodam capite, dona ſua velut in corpus omne diffunderet, vt exortem ſe myſterij intelligeret eſſe diuini, qui auſus fuiſſet à Petri ſoliditate recedere. Hunc enim in conſortium indiuiduę vnitatis aſſumptũ, id quod ipſe erat, Dominus voluit nominari, dicendo: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ędificabo Eccleſiam meam; vt ęterni ędificatio templi, mirabili munere gratię Dei in Petri ſoliditate conſiſteret; hac Eccleſiam ſuam firmitate

corro-

corroborans, vt illam, nec humana temeritas poſſet appetere, nec portę contra illam inferi prę̨ualerent. Verùm hanc petrę iſtius ſacratiſſimam firmitatem, Deo (vt diximus) ędificante conſtructam, nimis impia vult prę̨ſumptione violare, quiſquis eius poteſtatem tentat infringere, fauendo cupiditatibus ſuis, & id, quod accepit à veteribus, non ſequendo.

Idem ſermone primo de aſcenſione Domini. Petro (inquit) Apoſtolo ſupra cęteros poſt regni claues, ouilis Dominici cura mandatur.

Idem ſermone habito in Synodo. Admonente diuinæ vocis imperio, quo beatiſſimus Apoſtolus Petrus trina admonitione, miſticis ſanctionibus, imbuitur, vt Chriſti oues, qui Chriſtum diligit paſcat, & ipſius ſedis, cui per abundantiam diuinę gratiæ prę̨ſumus, pro reuerentia coarctamur, ne profeſſio ſummi Apoſtoli non inueniatur in nobis, quia quoties quis negligenter paſcit Dominicum gregem commendatum, toties conuincitur ſuũ non amare paſtorẽ.

Idem ſerm. 3. de anniuerſario die aſſumptionis ſuæ ad Pontificatum. Vnus de toto mundo Petrus eligitur, qui & vniuerſarum gentium vocationi, & omnibus Apoſtolis, cunctiſq; Eccleſię patribus prę̨ponatur; vt quamuis in populo Dei multi ſacerdotes ſint, multiq; paſtores, omnes tamen proprie regat Petrus, quos principaliter regit & Chriſtus. Magnum & mirabile huic viro dilectiſſimi conſortium potentię ſuę tribuit diuina dignatio; & ſi quid cum eo commune cęteris voluit eſſe principibus, nunquam niſi per ipſum dedit, quicquid alijs non negauit. Omnes deniq; Apoſtolos Dominus, quid de ſe opinentur homines, interrogat: & tamdiu ſermo reſpondentium communis eſt, quamdiu humanę intelligentię ambiguitas explicatur. At vbi, quid habeat ſenſus diſcipulorum, exigitur, primus eſt in Domini confeſſione, qui eſt primus in Apoſtolica dignitate & poteſtate. Qui cum dixiſſet: Tu es Chriſtus filius Dei viui:

reſpondit ei Ieſus: Beatus es Simon Bar Iona, quia caro & ſanguis non reuelauit tibi, ſed pater meus, qui in cœlis eſt. Ideſt, ideo beatus es, quia pater meus te docuit, nec terrena opinio te fefellit, ſed inſpiratio te cœleſtis inſtruxit; & non caro & ſanguis, ſed ille me tibi, cuius ſum vnigenitus filius, indicauit. Et ego (inquit) dico tibi; hoc eſt, ſicut meus pater tibi manifeſtauit diuinitatem meam: ita & ego tibi notam facio excellentiam tuam, quia tu es Petrus. Ideſt, cùm ego ſim inuiolabilis petra, ego lapis angularis, qui facio vtraque vnum, ego fundamentum, præter quod nemo poteſt aliud ponere: tamen tu quoque petra es, quia mea virtute ſolidaris, vt quę mihi poteſtate ſunt propria, ſint tibi mecum participatione communia. Et ſuper hanc petram ędificabo Eccleſiam meam, & portę inferi non prąualebunt aduerſus eam. Super hanc (inquit) fortitudinem ęternum extruam templum: & Eccleſiæ meæ cęlo inſerenda ſublimitas, in huius fidei firmitate conſurgit. Hanc confeſſionem portæ inferi non tenebunt, mortis vincula non ligabunt; Vox enim iſta, vox vitæ eſt. Et ſicut confeſſores ſuos in cœleſtia prouehit: ita negatores ad inferna demergit. Propter quod dicit beatiſſimo Petro: Tibi dabo claues regni cœlorum; & quęcunque ligaueris ſuper terram, erunt ligata & in cœlis, & quęcunque ſolueris ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlis. Tranſiuit quidem in alios Apoſtolos vis poteſtatis iſtius, & ad omnes Eccleſię principes decreti huius conſtitutio cõmeauit: ſed non fruſtra vni commendatur, quod omnibus intimatur. Petro enim ideo hoc ſingulariter creditur, quia cunctis Eccleſię rectoribus Petri forma prępponitur. Manet ergo Petri priuilegium, vbicunq; ex ipſius fertur ęquitate iudicium. Nec minima eſt vel ſeueritas vel remiſſio, vbi nihil erit ligatum, nihil ſolutum, niſi quod beatus Petrus aut ſoluerit, aut ligauerit. Inſtante autem paſſione ſua Dominus, quę diſcipulorum erat turbatura conſtantiam, Simoni inquit: Simon, ecce Satanas

expo-

expoſtulauit vos,vt cribraret ſicut triticum: ego autem rogaui pro te, vt non deficiat fides tua: & tu aliquando conuerſus, confirma fratres tuos, vt non intretis in tentationẽ. Commune erat omnibus Apoſtolis periculum de tentatione formidinis, & diuinæ protectionis auxilio pariter indigebant. Quoniam Diabolus omnes exagitare,omnes cupiebat elidere, & tamen ſpecialis à Domino Petri cura ſuſcipitur, & pro fide Petri proprie ſupplicatur,tanquam aliorum ſtatus certior ſit futurus, ſi mens principis victa non fuerit. In Petro ergo omnium fortitudo munitur, & diuinæ gratiæ ita ordinatur auxilium, vt firmitas, quæ per Chriſtum Petro tribuitur,per Petrum Apoſtolis conferatur. Cum itaq; dilectiſſimi tantum nobis videamus præſidium diuinitus inſtitutum, rationabiliter & iuſte in Ducis noſtri meritis & dignitate lętamur, gratias agentes ſempiterno regi redemptori noſtro Domino Ieſu Chriſto, qui tantam potentiam dedit ei, quem totius Eccleſiæ principem fecit: vt ſi quid etiam noſtris temporibus rectè per nos agitur, rectèq; diſponitur, illius operibus,illius ſit gubernaculis deputãdum, cui dictum eſt: Et tu conuerſus, confirma fratres tuos. Et cui poſt reſurrectionem ſuam Dominus ad trinam æterni amoris profeſſionem myſtica inſinuatione ter dixit: Paſce oues meas. Quod nunc quoque proculdubio facit,& mandatum Domini pius paſtor exequitur, confirmans nos cohortationibus ſuis, & pro nobis orare non ceſſans, vt nulla tentatione ſuperemur. Si autem hanc pietatis ſuæ curam omni populo Dei, ſicut credendum eſt, vbique prætendit; quanto magis nobis alumnis ſuis opem ſuam dignatur impendere, apud quos in ſacro beatæ dormitionis thoro, eadem qua præſedit carne, requieſcit? Illi ergo hunc ſeruitutis noſtræ natalitium diem,illi aſcribamus hoc feſtum,cuius patrocinio, ſedis ipſius meruimus eſſe conſortes, auxiliante nobis per omnia gratia Domini noſtri Ieſu Chriſti,qui viuit & regnat cum Deo patre & Spiritu Sancto in ſecula ſeculorum

O

lorum amen. Et penè eadem ſcripſit ſerm.2.in natiuit. Apoſtolorum Petri & Pauli.

Idem in homil. de transfiguratione Domini. Interrogauerat Dominus diſcipulos ſuos, inter diuerſas aliorum opiniones, quid ipſi de eo crederent, quidue ſentirent. vbi Petrus Apoſtolus per reuelationem ſummi patris corporea ſuperans, & humana tranſcendens, vidit mentis oculis filium Dei viui, & confeſſus eſt gloriam deitatis: quia non ad ſolã reſpexit carnis ſubſtantiam & ſanguinis, tantumque in hac fidei ſublimitate complacuit, vt beatitudinis fœlicitate donatus, ſacram inuiolabilis petrę acciperet firmitatem, ſuper quam fundata Eccleſia, portis inferi & mortis legibus prę ualeret: nec in ſoluendis & ligandis quorumcunque cauſis, aliud ratũ eſſet in cœlis, quàm quod Petri ſediſſet arbitrio.

Idem epiſt. 84. ad Anaſtaſium Epiſcopum Theſſalonicenſem. Hæc connexio totius quidem corporis vnanimitatẽ requirit, ſed precipue exigit concordiam ſacerdotum. Quibus & ſi dignitas non ſit communis, eſt tamen ordo generalis, quoniam & inter beatiſſimos Apoſtolos in ſimilitudine honoris fuit quædam diſcretio poteſtatis, & quum omniũ par eſſet electio, vni tamen datum eſt, vt cęteris præemineret. De qua forma, Epiſcoporum quoque eſt orta diſtinctio, & magna diſpoſitione prouiſum eſt, ne omnes ſibi omnia vindicarent, ſed eſſent in ſingulis prouincijs ſinguli, quorum inter fratres haberetur prima ſententia. Et rurſus quidam, in maioribus Vrbibus conſtituti, ſolicitudinem ſuſciperent ampliorem, per quos ad vnam Petri ſedem vniuerſalis Eccleſiæ cura conflueret, & nihil vnquam à ſuo capite diſſideret. Qui ergo quibuſdam ſcit ſe eſſe præpoſitum, non moleſtè ferat, aliquem ſibi eſſe prælatum: ſed obedientiam quam exigit, etiam ipſe dependat. Et ſicut non vult grauis oneris ſarcinam ferre, ita non audeat alijs importabile pondus imponere.

Anno 450. BEATVS MAXIMVS Epiſcopus Taurinen. in ſerm. 1. de

de natali Apoſtolorum Petri & Pauli. Hic eſt Petrus (inquit) cui Chriſtus Dominus communionem ſui nominis libenter indulſit; vt enim (ſicut Apoſtolus Paulus edocuit) petra erat Chriſtus, ita per Chriſtum Petrus factus eſt petra, dicente Domino: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam. Nam ſicut in deſerto iuſſu Dominico, ſitienti populo aqua fluxit è petra, ita vniuerſo mundo perfidię ariditate laſſato, de ore Petri fons ſalutiferę confeſſionis emerſit. Hic eſt Petrus cui Chriſtus aſcenſurus ad patrem, paſcendas ouiculas ſuas agnoſque commendat, vt quos ille pietate, miſerationeq; redemerat, hic fidei ſuę virtute ſeruaret. Et recte ſanè ei arbiter occultorum Dei filius paſcendas oues ſuas, tuendaſq; commiſit, cui nouerat in nutriendo grege Dominico, nec ſtudium deeſſe, nec fidē.

Idem in homil. 3. de Apoſtolis. Quanti ergo meriti apud Dominum ſuum Petrus erat, vt ei poſt nauiculæ paruæ remigium totius Eccleſiæ gubernacula traderentur?

PROSPER AQVITANICVS Epiſcopus Regien. lib. 2. cap. 9. de vocatione gentium, qui liber inter opera quoq; D. Ambroſij excuſus iam pridem fuerat, ita ſcripſit. *Anno 450.* Quis ergo ambigat, quis ignoret, hanc fortiſſimam petram (de Petro autem loquitur) quæ ab illa principali petra communionem, & virtutis ſumpſit & nominis, hoc deſiderium ſemper habuiſſe, vt ei moriendi pro Chriſto conſtantia donaretur?

Idem libro de ingratis in principio.

. . . peſtem ſubeuntem prima recidit
Sedes Roma Petri, quæ paſtoralis honoris
Facta caput mundo, quicquid non poſſidet armis
Relligione tenet.

Ita Proſper qui Auguſtini diſcipulus fuit.

EX CONCILII Chalcedonenſis Actione prima. *Anno 451.* Poſt lectionem epiſt. Leonis Papę. Reuerendi Epiſcopi clamauerunt: Hæc patrum fides, Hæc Apoſtolorum fides, om-

nes ita credimus, orthodoxi ita credimus, Anathema qui ita non credit. Petrus per Leonem ita locutus eſt.

Ex eiuſdem Concilij Actione 3. Sanctiſſimus & beatiſſimus Archiepiſcopus magnæ & ſenioris Romæ Leo. Per nos, & per præſentem Synodum, vnà cum ter beatiſſimo, & omni laude digno beato Petro Apoſtolo, qui eſt petra, & crepido catholicæ Eccleſiæ, & ille qui eſt rectæ fidei fundamentum, nudauit Dioſcorum tam Epiſcopatus dignitate, quam etiam & ab omni ſacerdotali alienauit miniſterio.

Ex eiuſdem Concilij actione 16. in reſponſione, ſeu allocutione ſancti & vniuerſalis Chalcedonẽſis Concilij, habita apud Marcianum pijſſimũ & amatorẽ Chriſti Imperatorẽ. Quòd non innouans (inquit) aliquid aduerſus Nicęnam fidem nunc ſanctiſſimus Archiepiſcopus Leo ſcripſit Epiſtolam ad ſanctę memorię Flauianum Conſtantinopolitanę regiæ Vrbis Epiſcopum: ſed ſanctos patres ſecutus ſit, qui & poſt magnam Synodũ Nicęnam, hęreſes, quæ per vnumquodque tempus exortæ ſunt, ſimiliter refutauerunt: & hoc veſtrum decebat Imperium, vt circa ſubiectos ſibi prouidentia ex his, quæ ad Deum pertinent, initium ſumeret, & prima contra Diabolum proprietate militia conueniret. Vnde nobis impenetrabilem in omni errore propugnatorẽ Deus prouidit, & Romanę Eccleſię Papam ad victoriam pręparauit, doctrinis eum per omnia veritatis adſtringens, vt (quemadmodum Petrus) & hic affectu feruentiore decertans, omnẽ ad Deũ ſenſũm, intelligentiamq́; perducat.

In fine Concilij eiuſdem in exemplari epiſt. Paſchaſini, & aliorum de damnatione Dioſcori Alexandrini quondam Epiſcopi, hæc ſcripta leguntur. Sanctiſſimus ac beatiſſimus Papa, caput vniuerſalis Eccleſię Leo, per nos, vt Legatos ſuos, Sancta Synodo conſentiente, Petri Apoſtoli pręditus dignitate, qui Eccleſiæ fundamentum, & petra fidei, & cœleſtis regni ianitor nuncupatur; Epiſcopali eũ dignitate nudauit, & ab omni ſacerdotali opere fecit extorrẽ.

Gelasivs Papa epiſt. 4. ad Epiſcopos Dardaniæ, in tom. Concil. 2. quanquam non iiſdem verbis. Cuncta per mundum nouit Eccleſia, quod ſacroſancta Romana Eccleſia fas de omnibus habeat iudicandi, neque cuiquam de eius liceat iudicare iudicio. Et infra, & hoc nimirum pro ſuo principatu quem beatus Apoſtolus Petrus Domini voce & tenuit ſemper, & tenebit. *Anno 494.*

Idem in Concilio 70. Epiſcoporum in principio. Quamuis vniuerſæ per orbem catholicæ Eccleſiæ vnus thalamus Chriſti ſit. Sancta tamen Romana catholica & Apoſtolica Eccleſia, nullis Synodicis conſtitutis cęteris Eccleſijs pręlata eſt, ſed Euangelica voce Saluatoris noſtri primatum obtinuit. Tu es (inquiens) Petrus, & ſuper hanc petram ędificabo Eccleſiam meam.

Symmacvs Papa ex libro Ennodij tom. 2. Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & quæcunque ſolueris ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlis. Et rurſus ſanctorum voce patet Pontificum dignitatem ſedis eius factam toto orbe venerabilem, dum illi quicquid fidelium eſt, vbique ſubmittitur: dum totius corporis caput eſſe deſignatur: de qua mihi videtur dictum per prophetam: Si hæc humiliatur, ad cuius confugietis auxilium, & vbi relinquetis gloriam veſtram? *Anno 984.* *Iſa. 10. A*

Ex 5. Synodo Conſtantinopolitana, actione prima, ex epiſtola Felicis Papæ ad Petrum Antiochiæ Epiſcopum, deponentis ipſum ab Antiochena Eccleſia. Quoniam non ſtatuiſti credere veritati, & litteris noſtris ad te ſcriptis, nunc incepi ſententiare contra te: imò ille, qui vertex eſt omnium paſtoralium ſedium, in ſanctis laudibus florens, Apoſtolorum verè optimus Petrus, cuius tu nomine æqualis es, ſed non ſententia neque fide, quoniam ab iſtius recta intentione & immaculata fide valde declinaſti. *Anno 553.*

Ex eadem epiſtola prope finem. Quis (inquit) non defleret ſic dicentes de intemerato triſagio, quod mihi valdè

con-

conuenit refutare, & fletum meritò dare in hos animarum ſimplicium cauillatores, ac impium facinus fingentes, quos & alienos cenſemus ab orthodoxa fide & catholica Eccleſia,& à communione ducis noſtri glorioſi prædeceſſoris Petri, qui claues regni à Saluatore noſtro recepit?

Ex eadem actione ex epiſt.Felicis Romani Pontificis miſſa ad Zenonem Imperatorem. Quoniam (inquit) fideli mente credidiſti,nec ambigis, & temporalis ſolij poteſtatē, & æternæ vitæ retributionem ſuperno ex momento pendere; per noſtram etiam paruitatem dignare ſuſcipere, venerabilem ac diuinam beatiſſimi Petri confeſſionem, Apoſtolorum ſcilicet principis. cui & regni claues à Saluatore traditæ ſunt, qui etiam præparabit Chriſtianiſſimo Imperio veſtro locum in cœlo, cum ſanctis Angelis: quiq; immutabilem & immaculatam fidem in Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Dei filium vnigenitum primus exponens, à Saluatore ipſo beatus eſt dictus. Nam cum ipſe dixiſſet ad Dominum, Tu es Chriſtus filius Dei viui, ab ipſo audire meruit, Beatus es Simon Bar Iona. &c.

Anno Pelagivs epiſtola ad Vigilium Epiſcopum, in fine
555. to.2.Concil. Memor enim ſum, me ſub illius nomine Eccleſiæ præſidere,cuius à Domino noſtro Ieſu Chriſto eſt glorificata confeſſio, & cuius fides omnes quidem hæreſes deſtruit, ſed maxime impietatem præſentis erroris expugnat.

Ex 6. Synodi actione 4. ex epiſtola Agathonis Romani Pontificis ad Conſtantinum maiorem Imperatorem, Heraclium, & Tiberium Aug. epiſtolæ ipſius initium eſt. Conſideranti mihi. &c. Cum corde cōtrito & profluentibus lachrymis exoro,vt porrigere dignemini clementiſſimam dexteram Apoſtolicæ doctrinæ, quam cooperator piorum laborum veſtrorum beatus Petrus Apoſtolus tradidit,non vt ſub modio condatur, ſed tuba clariùs in toto orbe prędicetur. quia eius vera confeſſio, à patre de cœlis eſt reuelata, pro qua à Domino omnium beatus eſſe pronunciatus eſt

Petrus:

Petrus: qui & ſpiritales oues Eccleſię ab ipſo redemptore omnium, terna commendatione paſcendas ſuſcepit: cuius adnitente præſidio, hæc Apoſtolica eius Eccleſia nunquam à via veritatis in qualibet erroris parte deflexa eſt, cuius authoritatem, vtpotè Apoſtolorū omnium principis, ſemper omnis catholica Chriſti Eccleſia, & vniuerſales Synodi fideliter amplectentes, in cunctis ſecutæ ſunt, omnesq; venerabiles patres Apoſtolicam eius doctrinam amplexi, per quam & probatiſſima Eccleſię Chriſti luminaria claruerūt, & ſancti quidem Doctores venerati atque ſecuti ſunt, hæretici autem falſis criminationibus ac derogationū odijs conſecuti. Hæc eſt Apoſtolorum Chriſti viua traditio, quam vbique eius tenet Eccleſia. Et paulo poſt in eadem epiſt. Agathonis Papæ. Hæc eſt (inquit) veræ fidei regula, quam & in proſperis, & in aduerſis, viuaciter tenuit ac defendit hæc ſpiritualis mater veſtri tranquilliſſimi Imperij, Apoſtolica Chriſti Eccleſia: quæ per Dei omnipotentis gratiam à tramite Apoſtolicæ traditionis nunquam errasse probabitur, nec hęreticis nouitatibus deprauata ſuccubuit: ſed vt ab exordio fidei Chriſtianæ percepit ab authoribus ſuis Apoſtolorum Chriſti principibus, illibata finetenus permanet, ſecundum ipſius Domini Saluatoris diuinam pollicitationem, quam ſuorum diſcipulorum principi in ſacris Euangelijs fatus eſt: Petre Petre (inquiens) ecce Satan expetiuit vt cribraret vos, ſicut qui cribrat triticum; ego autem pro te rogaui, vt non deficiat fides tua. Et tu aliquando conuerſus, confirma fratres tuos. Conſideret itaque veſtra tranquilla clementia, quoniam Dominus & Saluator omnium, cuius fides eſt, qui fidem Petri non defecturam promiſit, cōfirmare eum fratres ſuos admonuit. Quòd Apoſtolicos Pontifices meę exiguitatis prędeceſſores, confidenter feciſſe ſemper, cunctis eſt cognitum: quorum & puſillitas mea, licet impar & minima, pro ſuſcepto tamen diuina dignatione miniſterio, pediſſequa cupit exiſtere.

Ex

Anno 789. Ex Synodo 7. quæ eſt Nicena ſecunda, in Actione prima ex epiſt. Conſtantini, & Irene matris Rom. Imperat. Quandoquidem (inquit) ex vniuerſo terrarum orbe Deus vos coniunxit, propriam voluntatem confirmare volens, depoſitis in medio ſanctis Euangelijs, veraciter & prudenter clamantibus: iuſtè iudicate, ſtate firmi pietatis propugnatores, & omnem vaniloquentiam, nuperamq; inductionem excindere, animo prompto contendite. Quemadmodum & Petrus Apoſtolicæ ſedis primus Dux, ſeruilem & temerariam inſaniam verberans, Iudaicę auditus inſtrumentum gladio amputauit.

Ex eiuſdem Synodi Actione 2. ex epiſt. Adriani ſanctiſſimi Papæ, ad Taraſium Patriarcham Conſtantinopolitanū. In primis veſtra ſanctitas pijſſimis & triumphatoribus noſtris Imperatoribus alacriter ſuggerat, vt falſam congregationem illam ſine conſenſu ac præſentia Apoſtolicę ſedis, contra omnem patrum venerabilium traditionem, contra venerandas imagines ſine ordine & debita conuocatione factam execretur, & anathematizatam pręſentibus Apocriſarijs noſtris cognoſcat: quo omne zizanium ab Eccleſia eradicetur, & Ieſu Chriſti Domini noſtri verbum impleatur, cùm ait: & portę inferi non præualebunt aduerſus eam. Et alibi: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ędificabo Eccleſiam meam, & tibi dabo claues regni cœlorum; & quæcunque ligaueris ſuper terram, erunt ligata & in cœlis; & quęcunque ſolueris ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlis. Cuius etiam ſedes in omnem terrarum orbem primatum tenens refulget, & caput omnium Eccleſiarum Dei conſiſtit. Vnde & ipſe beatus Petrus Apoſtolus, Domini Eccleſiam paſcens, nihil diſſolutum dimiſit, ſed tenuit ſemper & retinet principatum, cui ſi adhęrere cupit veſtra ſanctitas, & noſtrę Apoſtolicę ſedis (quę eſt omnium Eccleſiarū Dei caput) ſacram & orthodoxam formam incorrupte atq; incontaminate ex profundo corde & ſinceritate mentis cu-

ſtodi-

ſtodire ſtudet: vt reuera orthodoxa Dei cultrix conſiſtens, hoc primum omnipotenti Domino ſacrificium offerat, & vt ex perſona noſtra prædictorum pijſſimorum Imperatorum à Deo coronatorum ſublimia veſtigia obſecret, & vt in conſpectu Dei per terribile illos adiuret iudicium, vt ſacras imagines in ipſa à Deo conſeruata & regia Vrbe, & in omni loco in antiquum reſtituere, & ſtabilire iubeant, conſeruantes traditionem huius ſacræ ac ſanctiſſimæ noſtræ Romanæ Eccleſiæ, & perſequentes, atque abhominantes malignorum & hæreticorum errorem per certamen veſtrũ & fidelem ſolicitudinem. Si autem ſacras & venerabiles imagines illis in partibus non reſtituerint, conſecrationem veſtram modis omnibus recipere non audemus, & maxime ſi ſectatus fueris eos, qui non credunt veritati. Huius rei cauſa ſummo labore, fidei, & conatu in his omnibus indubitanter conuenit veſtræ ſanctitati ſacroſanctas imagines Domini & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti, & ſanctæ ipſius genitricis, ſemperq; Virginis Mariæ, & ſanctorum Apoſtolorum, & omnium ſanctorum prophetarum, atque martyrum ſimul & confeſſorum illis in partibus in antiquo erigere ſtatu, quatenus vno conſenſu digne propheticum canamus canticum, dicentes: Domine ſaluos fac pijſſimos Reges, & exaudi nos in die, qua inuocauerimus te, quia dilexerunt decorem domus tuæ, & locum tabernaculi gloriæ tuę. &c.

Sanctorum Patrum intra milleſimum annum auctoritates de eadem re ſententiæ. Cap. X.

CONSILIVM noſtrum non erat eorum patrum, qui poſt D. Gregorium Papam fuere, ſententias contexere, quia eo nomine apud noſtri temporis ſectarios ſuſpe-

ſti haberi poſſunt, quod multa (vt aiunt) in Eccleſiæ Romanæ gratiam ſcripſerint, quam poſt Gregorij tempora omnium Eccleſiarum primatum ſibi vendicaſſe ſectarij ipſi falſo aſſerunt. Cęterum propter hanc vnam ineptam, falſamq; eorum calumniam ab his recitandis me reuocare nõ potui, pręſertim cum ſanctiſſimi & doctiſſimi fuerint, vt eorum ſcripta teſtantur, & miraculis clari, & vita inſignes, & tanto deinde (quod plus eſt) eiuſdem ſemper continuatæ doctrinæ, per tot ętates conſenſu. & quamuis ab aduerſarijs negentur, tamen adhibemus illis velut tormẽtum quodam, cum oſtendimus, omnes illos, tot, tamq; illuſtres ſanctos, contrarium ſenſiſſe. Demum quia ſunt longe digniores, quibus fidem habeamus, quam ipſi ſectarij: & poſtremo quia plurimum ſplendoris huic meo labori ſuis teſtimonijs afferre poſſint. In gratiam igitur piorum hominum (non quod contra aduerſarios horum auctoritate multum me proficere poſſe ſperem) eorum ſententias ſuggeram, qui & magni nominis in Eccleſia Dei fuerunt, & de ipſorum ſcriptis à nullo vnquam dubitatum eſt. Sunt autem inter alios hi Martinus Papa I. Agatho Papa, Venerabilis Beda, Alcuinus, Nicolaus Papa, octaua Synodus, Theophylactus Bulgariæ Archiepiſcopus, Ignatius Patriarcha Conſtantinopolitanus, Leo IX. & Alexander II. Romani Pontifices, S. Bernardus, Innocentius Papa III. & poſtremo gloſa ordinaria, quæ aut Strabi, aut Rabani, aut alterius cuiuſpiam vetuſti patris opus eſt.

Anno 647. MARTINVS PAPA I. poſt Gregorium annis quadraginta, in Lateranenſi Synodo Actio. 2. in fine. Donec iudicium de eo noſtræ Apoſtolicæ auctoritatis, hoc eſt principis Apoſtolorum Petri cognoſcat, vtpotè quoniam ſolus atque prę omnibus creditus eſt, atque accipere meruit à Rege Regum Chriſto Deo claues regni cœlorum, ad aperiendum rectè credentibus in eundem Dominum noſtrum, & claudendum infidelibus hęreticis.

In eodem Concilio extant teſtimonia idem probantia Stephani Dorienſis Epiſcopi, & Sergij Cyprienſis ead.act. 2. to.2. 772. 778.& teſtimonium Africani Concil.ibi.780.

Agatho Papa Imperatori Conſtantino ſcribens, ait; Hæc Apoſtolica Chriſti Eccleſia per Dei omnipotentis gratiam à tramite Apoſtolicæ traditionis nunquam erraſſe probatur. *Anno 679.*

Beda Presbyter, homil.in die feſto Apoſtolorum Petri & Pauli, cap. 16. Matth. Qui, inquit, Regem cœlorum maiori præ cęteris deuotione confeſſus eſt, merito præ cęteris ipſe collatis clauibus regni cœleſtis donatus eſt: ſed non fruſtra vni commendatur, quod omnibus intimetur. Petro enim ſingulariter creditur, quia cunctis Eccleſiæ rectoribus Petri forma præponitur. *Anno 720.*

Idem in cap.22. Lucæ. Recte primus Apoſtolorum de amore requiritur, qui enim regem cœlorum maiori dilectione præ cęteris confeſſus eſt, merito præ cęteris ipſe collatis clauibus regni cœleſtis donatus eſt.

Idem in homil. in vigilia Apoſtolorum Petri & Pauli. Quod enim dicit hic, paſce oues meas, hoc eſt vtique quod ei ante paſſionem dixerat apertius: Ego pro te rogaui, vt non deficiat fides tua.

Idem in cap.22. Lucæ. Sicut ego tuam fidem ne Satana tentante deficiat protexi, ita & tu infirmiores quoſque fratres exemplo tuæ pœnitentiæ ne de venia forte deſperent, erigere & confortare memento. &c.

Idem homil. 1.hiemali de Sanctis, & refertur in catena aurea S. Thomæ, ſuper cap.1.Ioannis. Intuitus autem Simonem Ieſus non exterioribus ſolum oculis, ſed & interno diuinitatis intuitu. Vidit cordis eius ſimplicitatem, vidit animi ſublimitatem, cuius merito cunctæ eſſet pręferendus Eccleſiæ.

Alcvinvs Caroli Magni Imperatoris præceptor, ac Gymnaſij Pariſienſis fundator, qui ſuper quatuor Euange- *Anno 790.*

lia ſcripſit ſuper Ioannem, ſic ait. Trinæ negationi redditur trina confeſſio, ne minus amori lingua ſeruiat, quam timori: & ſicut fuit indicium timoris negare paſtorem, ſic officium amoris paſcere Domini gregem. Et infra. Paſcere oues eſt, credentes ne deficiant confortare: terrena ſubſidia ſi neceſſe eſt ſubditis prouidere; exempla virtutum prębere; aduerſarijs obſiſtere; peccantes corrigere.

Anno 858. NICOLAVS PAPA in epiſt. ad Mediolanen. Eccleſiam (inquit) Romanam ſolus ipſe fundauit, & ſuper petrã fidei mox naſcentis erexit; qui beato Petro ęternæ vitę clauigero, terreni ſimul & cœleſtis imperij iura commiſit. Non ergo quęlibet terrena ſententia, ſed illud verbum quo conſtructum eſt cœlum & terra, per quod denique omnia condita ſunt elementa, Romanam fundauit Eccleſiam. Illius certe priuilegio fungitur, cuius auctoritate fulcitur. Vnde non dubium eſt, quia quiſquis cuilibet Eccleſiæ ius ſuum detrahit, iniuſtitiam facit. Qui autem Romanę Eccleſiæ priuilegium ab ipſo ſummo omnium Eccleſiarum capite traditum auferre conatur, hic proculdubio in hęreſim labitur, & quum ille vocetur iniuſtus, hic eſt dicendus hęreticus.

Anno 880. THEOPHYLACTVS Bulgarię Archiepiſcopus, in commentarijs cap. 22. in Lucam. Ideo (inquit) Chriſtus ante Petri caſum, pœnitentiam & reſtitutionem, & priorem ſtatum, ei dicit. Et tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos. At ſi dicat: Poſtquam me negato ploraueris, ac te pœnituerit, corrobora cęteros, quum te principem Apoſtolorum deputauerim, hoc enim decet te, qui poſt me, Eccleſiæ petra es fundamentũ. Et infra. Quum eſſet Apoſtolus denegauit, ac iterum per pœnitentiam obtinuit primatum, vt eſſet antiſtes mundi.

Idem ſuper Ioan. cap. vltimo. Quum ergo prandiſſent, finito prandio, commiſſionem ouium commendat Petro, & non alij. Et ſuper illud ſequere me, ait. In hoc, quod

dixit Dominus Petro, ſequere me, cunctorum fidelium prę-
laturam ei conſtituit. Et infra; Cum Dominus dixit Pe-
tro, ſequere me: non modo intellexit de genere martyrij,
ſed & ordinem magiſterij. Vnde quidam alius ait, ſeque-
re me, gerendo vices meas, & in officio paſtorali, & in mar-
tyrio. &c. Et infra. Super illud donec veniam ait, ideſt,
dum hunc ſcilicet Ioannem volens dirigam ad prædican-
dum, te nunc dirigam ad orbis terrarum Pontificatum, &
in hoc ſequere me. &c. Item ſuper illud Lucæ: Domine *Luc. 12. E.*
ad nos dicis hanc parabolam, an ad omnes? Petrus (inquit)
cui iam commiſſa Eccleſia fuerat, quaſi omnium curam ge-
rens inquirit, vtrum ad omnes Dominus parabolam pro-
tuliſſet.

In octaua Synodo Conſtantinopolitana quarta, ſub *Anno 868.*
Ioanne VIII. & Adriano II. Nicolai ſucceſſoribus cele-
brata, actio. 1. in libello ab omnibus Concilij patribus ſub-
ſcripto, qui Nicolai Papæ fuerat, ita continetur. Prima
ſalus eſt recte fidei regulam cuſtodire, & à conſtitutis pa-
trum nullatenus deuiare. Quia non poteſt Domini Dei
Saluatoris noſtri ſententia prætermitti dicentis. Tu es Pe-
trus, & ſuper hanc petram ędificabo Eccleſiam meam. Hęc
quæ dicta ſunt, rerum probantur effectibus, quia in ſede
Apoſtolica immaculata ſemper eſt obſeruata religio. Iſte
liber per Hadrianum Papam miſſus eſt ad 8. Synodũ Con-
ſtantinopolitanam quartam, & omnes Concilij patres ſe
ſub hac forma ſubſcripſerunt. Sequimur autem ſanctam
Synodum, & amplectimur, quam beatæ recordationis Pa-
pa Nicolaus (cui & ipſe Domine coangelice ſumme Ponti-
fex Hadriane ſubſcripſiſti) ante ſacratiſſimum Petri Apo-
ſtolorum eximij corpus celebrauit, ſimul & quam tu ipſe
ibi nuper egiſti, & omnia quæ in eis ſtatuta ſunt, ſecundum
decreti veſtri moderationem venerabiliter conſeruabimus,
recipientes quos recipiunt, & damnantes omnes qui in il-
lis damnati ſunt.

Anno 863. IGNATIVS Patriarcha Conſtantinopolitanus, qui eidem Concilio interfuit, in epiſtola ad Adrianum Papam II. ſic ſcribit. Omnium magiſter Deus dicit Petro magno & ſummo Apoſtolorum: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam. Tales enim beatas voces,non ſecundum quandam vtique ſortem, Apoſtolorum principi Petro ſolum circumſcripſit & definiuit,ſed ad ſucceſſores quoq; deriuari voluit.

Anno 1049. LEO IX. Papa, in libro quem contra Michaelem Conſtantinopolitanum, & Leonē Acridanum Epiſcopos ſcripſit, ait cap.7. Taliter ſancta Eccleſia ſuper petram, ideſt Chriſtum, & ſupra Petrum, vel Cepham filium Ioannis, qui prius Simon dicebatur ędificata eſt, quod inferi portis diſputationibus ſcilicet Hęreticorum, qui vanos ad interitum introducunt,nullatenus foret ſuperanda. Sic pollicetur ipſa veritas, per quam ſunt vera quæcunque vera ſunt, portæ inferi non præualebunt aduerſus eam, cuius promiſſionis effectum ſe precibus impetraſſe à patre, ipſe filius profitetur, dicendo ad Petrum; Simon ecce Satanas expetiuit vos vt cribraret ſicut triticum: Ego autem rogaui pro te, vt non deficiat fides tua,& tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos. Erit ergo quiſquam tantæ dementiæ qui orationem illius, cuius velle eſt poſſe, audeat in aliquo vacuam putare?

Idem epiſtola ad Petrum Epiſcopum Antiochenum. Poſtquam multa de dignitate Petri, & Romanæ ſedis pręrogatiua locutus eſt: Nimirum ſolus eſt (inquit)pro quo ne deficeret fides eius Dominus & Saluator aſſeruit ſe rogaſſe dicens: Simon Simon ecce Satanas expetiuit vos vt cribraret ſicut triticum. Ego autem rogaui pro te,vt non deficiat fides tua, & tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos. Quæ venerabilis & efficax oratio obtinuit,quod hactenus fides Petri non defecit, nec defectura creditur in throno illius in ſeculum ſeculi, ſed confirmabit corda fra-

trum varijs concutienda fidei periclitationibus, ſicut vſque nunc confirmare non ceſſauit.

ALEXANDER II. Papa, qui paulo poſt Leonem IX. vixit, in quodam canone Concilij Romæ à ſe celebrati. Quum omnibus diſcipulis (inquit) parem ligandi atque ſoluendi poteſtatem Dominus daret, Petro præ omnibus claues regni cœleſtis ſe daturum promiſit. Quicunque ergo ab vnitate Eccleſiæ, quæ per Petrum intelligitur fuerit alienus, execrare poteſt, conſecrare non poteſt. *Anno 1061.*

S. BERNARDVS Abbas Clareuallenſis in ſermone tertio de ſeptem miſericordiarum fragmentis. Teſtis eſt (inquit) Paulus gentium doctor, qui plus omnibus cum diuina gratia laborauit. Teſtis & Matthęus de teloneo electus in Apoſtolum, cui etiam noui teſtamenti primum ſcriptorem eſſe donatum eſt. Teſtis & Petrus, cui poſt trinam negationem totius Eccleſiæ paſtoralis cura commiſſa eſt. *Anno 1120.*

Idem lib. 2. de conſideratione ſui ad Eugenium III. Papam. Cui enim non dico Epiſcoporum, ſed etiam Apoſtolorum ſic abſolute & indiſcrete totæ cōmiſſæ ſunt oues? Si me amas Petre paſce oues meas. Quas? illius, aut illius populos ciuitatis; aut regionis; aut certe regni? Oues meas (inquit) Cui non planum non deſignaſſe aliquas, ſed aſſignaſſe omnes? Nihil excipitur vbi diſtinguitur nihil. Et forte pręſentes cæteri condiſcipuli erant, quum committens vni, vnitatem omnibus commendaret, in vno grege & vno paſtore, ſecundum illud: Vna eſt columba mea, formoſa mea, perfecta mea. Vbi vnitas, ibi perfectio. Reliqui numeri perfectionem non habent, ſed diuiſionem, recedentes ab vnitate. Inde eſt quod alij ſinguli ſingulas ſortiti ſunt plebes, ſcientes ſacramentum. Denique Iacobus qui videbatur columna Eccleſiæ, vna contentus eſt Hieroſolyma: Petro vniuerſitatem cedens. Pulcre vero ibi poſitus eſt ſuſcitare ſemen defuncti fratris, vbi occiſus eſt ille: Nam dictus eſt frater Domini. Porrò cedente Domini fratre,

tre, quis ſe alter ingerat Petri pręrogatiuę? Ergo iuxta canones tuos, alij in partem ſollicitudinis,tu in plenitudinem poteſtatis vocatus es. Aliorum poteſtas certis arctatur limitibus, tua extenditur & in ipſos qui poteſtatem ſuper alios acceperunt. Nonne ſi cauſa extiterit,tu Epiſcopo cęlum claudere, tu ipſum ab Epiſcopatu deponere, etiam & tradere Satanæ potes? Stat ergo inconcuſſum priuilegium tuum tibi, tam in datis clauibus,quam in ouibus commendatis. Accipe aliud quod nihilominus prærogatiuam confirmat tibi. Diſcipuli nauigabant, & Dominus apparebat in littore: quodque iucundius erat, in corpore rediuiuo.
Io.21.C. Sciens Petrus quia Dominus eſt, in mare ſe miſit, & ſic venit ad ipſum, alijs nauigio, peruenientibus. Quid iſtud? Nempe ſignum ſingularis Pontificij Petri, per quod non nauem vnam, vt cæteri quique ſuam, ſed ſeculum ipſum ſuſceperit gubernandum. Mare enim ſeculum eſt: naues Eccleſiæ. Inde eſt quod altera vice inſtar Domini gradiens ſuper aquas, vnicum ſe Chriſti Vicarium deſignauit, qui non vni populo, ſed cunctis præeſſe deberet. Siquidem aquæ multæ, populi multi. Ita quum quiſque cæterorum habeat ſuam, tibi vna commiſſa eſt grandiſſima nauis,facta ex omnibus, ipſa vniuerſalis Eccleſia toto orbe diffuſa. &c.

Idem in epiſt. 190. ad Innocentium II. Papam,contra Petrum Abailardum. Oportet ad veſtrum referri Apoſtolatum pericula quęque,& ſcandala emergentia in regno Dei, ea pręſertim quę de fide contingunt. Dignum namque arbitror ibi potiſſimum reſarciri damna fidei, vbi non poſſit fides ſentire defectum. Hęc quippe huius prærogatiua ſe-
Luc.22.C dis. Cui enim alteri aliquando dictum eſt: Ego pro te rogaui Petre, vt non deficiat fides tua? Ergo quod ſequitur, à Petri ſucceſſore exigitur: Et tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos. Id quidem modo neceſſarium. Tempus eſt, vt veſtrum agnoſcatis pater amantiſſime principatum, probetis zelum, miniſterium honoretis.

Idem

Idem epiſt.237.prima ad Eugenium Papam. Locus (inquam) in quo ſtas, terra ſancta eſt: locus Petri eſt, locus principis Apoſtolorum, vbi ſteterunt pedes eius. Locus illius eſt, quem conſtituit Dominus dominum domus ſuæ, & principem omnis poſſeſſionis ſuæ. Et paulo infra. Merito tali paſtori, tali nutricio commiſſa eſt Eccleſia: quum adhuc tenera, adhuc incunabulis eſſet.

Et epiſt.242. ad Romanos, quando diſceſſerunt ab Eugenio III. Papa, ait. Cur Regem terræ, cur Dominum cęli, furore tam intolerabili, quam irrationabili in vos pariter prouocatis, dum ſacram & Apoſtolicam ſedem diuinis, regalibuſq; priuilegijs ſingulariter ſublimatam, auſu ſacrilego inceſſere, ſuoq; minuere honore contenditis? &c.

Idem epiſt.131. ad Mediolanenſes, de plenitudine poteſtatis Apoſtolicæ, ait. Romana Eccleſia valde clemens eſt: ſed nihilominus potens. Fidele conſilium, & omni acceptione dignum: Noli abuti clementia: ne potentia opprimaris. Sed dicit aliquis. Debitam ei reuerentiam exhibebo; & nihil amplius. Eſto. Fac quod dicis; quia ſi exhibeas debitam & omnimodam. Plenitudo ſiquidem poteſtatis ſuper vniuerſas orbis Eccleſias, ſingulari prærogatiua Apoſtolicæ ſedi donata eſt. Qui igitur huic poteſtati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit. Poteſt ſi vtile iudicauerit, nouos ordinare Epiſcopatus vbi hactenus non fuerunt. Poteſt eos qui ſunt, alios deprimere, alios ſublimare, prout ratio ſibi dictauerit, ita vt de Epiſcopis creare Archiepiſcopos liceat: & è conuerſo ſi neceſſe viſum fuerit; poteſt à finibus terræ ſublimes quaſcunque perſonas Eccleſiaſticas euocare, & cogere ad ſuam præſentiam, non ſemel, aut bis, ſed quoties expedire videbit. Porrò in promptu eſt ei omnem vlciſci inobedientiam; ſi quis forte reluctari conatus fuerit. &c.

INNOCENTIVS III. Papa in lib.1. myſteriorum miſſę cap.8. de primatu Romani Pontificis. Omnibus autem *Anno 1198.*

Q Apo-

Apoſtolis Chriſtus vnum præpoſuit, videlicet Petrum, cui totius Eccleſiæ principatum, & ante paſſionem, & circa paſſionem, & poſt paſſionem commiſit. Ante paſſionem cum dixit. Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam. &c. Licet enim vniuerſis Apoſtolis communiter dixerit, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt; principaliter tamen Petro commiſit cum dixit, quodcunque ligaueris ſuper terram. &c. Et infra. Circa paſſionem autem, cum pluraliter dixiſſet de omnibus, Simon, ecce Satanas expetiuit vos, vt cribraret ſicut triticum; ſingulariter tamen pro
Luc. 22. C Petro ſubiunxit: Ego autem pro te rogaui, vt non deficiat fides tua. Statimq; ſubiunxit: Et tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos. Ad Petrum igitur tanquam ad magiſtrum pertinet cæteros confirmare, cuius fides in nulla tentatione defecit. Fides enim Apoſtolicæ ſedis ſupra firmam petram ſtabili ſoliditate fundata, nullis vnquam errorum ſordibus potuit inquinari: ſed abſque ruga manens & macula, pro neceſſitate temporum; à cæteris maculas deterſit errorum. Poſt paſſionem autem, quum tertio quæſiſ-
Io. 21. E. ſet à Petro; Simon Ioannis diligis me plus his? & ille tertio reſpondiſſet; Domine tu ſcis, quia amo te. Tertioq; præcepit: paſce oues meas: ſtatimq; ſubiunxit; Sequere me. Petrus enim ſequutus eſt Chriſtum, non ſolum in genere martyrij, ſed & in ordine magiſterij. Hæc ille.

Idem regiſtri lib. 2. epiſt. 201. ad Ioannem Patriarcham Conſtantinopol. Apoſtolicæ ſedis primatus, quem non homo, ſed Deus, immo verius Deus homo conſtituit, multis quidem, & Euangelicis & Apoſtolicis teſtimonijs comprobatur: à quibus poſtmodum conſtitutiones canonice proceſſerunt, concorditer aſſerentes, ſacroſanctam Romanam Eccleſiam in beato Petro Apoſtolorum principe conſecratam, quaſi magiſtram & matrem cæteris præeminere. Hic enim cum interroganti Domino, quem homines eſſe

dice-

dicerent filium hominis, alijs referentibus opiniones aliorum, ipſe velut inter cęteros primus, eum eſſe Chriſtum Dei viui filium reſpondiſſet, audire promeruit: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ędificabo Eccleſiam meam. Et poſt pauca: Tibi dabo claues regni cœlorum. Nam licet primum,& præcipuum Eccleſiæ fundamentum ſit vnigenitus Dei filius Ieſus Chriſtus, iuxta quod dicit Apoſtolus: quia fundamentum poſitum eſt,præter quod aliud poni nō poteſt, quod eſt Chriſtus Ieſus. Secundum tamen, & ſecundarium Eccleſiæ fundamentum eſt Petrus; & ſi non tempore primus, auctoritate tamen præcipuus inter cęteros; de quibus Paulus Apoſtolus inquit: Iam non eſtis hoſpites & aduenæ, ſed eſtis ciues ſanctorum, & domeſtici Dei, ſuperędificati ſupra fundamentum Apoſtolorum & Prophetarum. Quos & fundamenta eſſe in montibus ſanctis Dauid propheta teſtatur. Huius etiam primatum veritas per ſeipſam expreſſit, cum inquit ad eum. Tu vocaberis Cephas, quod & ſi Petrus interpretatur,caput tamen exponitur, vt ſicut caput inter cętera membra corporis, velut in quo viget plenitudo ſenſuum, obtinet principatum, ſic & Petrus inter Apoſtolos,& ſucceſſores ipſius, inter vniuerſos Eccleſiarum pręlatos prærogatiua pręcelleret dignitatis, vocatis ſic cęteris in partem ſolicitudinis, vt nihil ei de poteſtatis plenitudine deperiret. Huic Dominus oues ſuas paſcendas vocabulo tertio repetito,commiſit, vt alienus à grege dominico cenſeatur: qui eum etiam in ſucceſſoribus ſuis noluerit habere paſtorem. Non enim inter has, & illas oues diſtinxit, ſed ſimpliciter inquit: Paſce oues meas, vt omnes omnino intelligantur ei eſſe commiſſæ. Iacobus enim frater Domini qui videbatur eſſe columna, Hieroſolymitana ſola cōtentus,vt ibi ſemen fratris præmortui ſuſcitaret, vbi fuerat crucifixus, Petro non ſolum vniuerſam Eccleſiam, ſed totum reliquit ſeculum gubernandum: quod ex eo etiam euidenter apparet, quia cum Do-

Eph.2.D.

Io. 21. C. minus apparuiſſet in littore diſcipulis nauigantibus, ſciens Petrus quod Dominus eſt, ſe miſit in mare, ac alijs nauigio venientibus, ipſe ſine beneficio nauis ad Dominum feſtinauit. Cum enim mare mundum deſignet, iuxta verbum

Pſal. 103. C. Pſalmiſtæ dicentis: Hoc mare magnum & ſpatioſum, illic reptilia, quorum non eſt numerus: per hoc quod Petrus ſe miſit in mare, priuilegium expreſſit Pontificij ſingularis, per quod vniuerſum orbem ſuſceperat gubernandum: cæteris Apoſtolis vt vehiculo nauis contentis, cum nulli eorum vniuerſus fuerit orbis commiſſus, ſed ſingulis ſingulæ prouinciæ, vel Eccleſiæ potius deputatæ. Iterum etiam vt ſe vnicum Chriſti Vicarium deſignaret, ad Dominum ſuper aquas maris mirabiliter ambulantem, & ipſe ſuper aquas maris mirabiliter ambulauit. Nam quum aquæ multę ſint populi multi, congregationeſq; aquarum ſint maria, per hoc quod Petrus ſuper aquas maris inceſſit, ſuper vniuerſos populos ſe poteſtatem accepiſſe monſtrauit. Pro eo Dominus ſe oraſſe fatetur inquiens, in articulo paſſionis. Ego pro te rogaui Petre, vt non deficiat fides tua, & tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos. Ex hoc innuens manifeſte, quod ſucceſſores ipſius à fide catholica nullo vnquam tempore deuiarent, ſed reuocarent magis alios, & confirmarent etiam hęſitantes, per hoc ſic ei confirmandi alios poteſtatem indulgens, vt alijs neceſſitatem imponeret obſequendi: quod & tunc Petrus agere cœpit, quando quibuſdam ex diſcipulis abeuntibus retro, & durus eſt hic ſermo dicentibus, cum dixiſſet Ieſus ad duodecim: Nunquid

Io. 6. C. & vos vultis abire? Solus ipſe reſpondit pro cęteris: Domine verba vitæ ęternæ habes, & ad quem ibimus? Huic pręterea dictum in Euangelio & audiſti ſępius & legiſti: Quodcunque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis, &, quodcunque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis. Quod ſi omnibus etiam Apoſtolis ſimul dictum eſſe reperias, non tamen alijs ſine ipſo; ſed ipſi ſine alijs attribu-

tributam eſſe cognoſces ligandi, & ſoluendi à Domino facultatem; vt quod non alij ſine ipſo, ipſe ſine alijs poſſet ex priuilegio, ſibi collato à Domino, & conceſſa plenitudine poteſtatis. Ad quod nimirum videtur illud non incongrue pertinere, quod ipſe ſolus legitur interrogaſſe Ieſum: Si peccauerit in me frater meus, dimittam ei vſque ſepties? *Mat.* 18. C.
Et ei ſoli Ieſus legitur reſpondiſſe. Non dico tibi vſque ſepties, ſed vſque ſeptuagies ſepties. Quia profectò ſeptenarius vniuerſitatis eſt numerus, eò quòd omne tempus ſeptenario dierum numero noſcitur comprehendi. Septenarius ergo numerus in ſe ipſum multiplicatus, in hoc loco ſignificat vniuerſorum vniuerſa peccata; quia ſolus Petrus poteſt non ſolum omnia, ſed omnium crimina relaxare. Demum poſt paſſionem ſuam Dominus Petro dixiſſe legitur. Tu me ſequere: quod vtique non tam de ſequela perferendæ paſſionis, quàm creditę diſpenſationis debet intelligi, quum & Andreas, & quidam alij pręter Petrum, ſicut Dominus fuerint crucifixi; ſed ſolum Petrum ſubſtituit ſibi Dominus, & in officio Vicarium, & in magiſterio ſucceſſorem. Vnde poſt aſcenſionem Domini Petrus velut ſucceſſor ipſius regere cœpit Eccleſiam, ad complendum duodenarium diſcipulorum numerum loco Iudæ pręuaricatoris ex verbis prophetę, alium inſtituens, & faciens ſubrogari, & recepto paraclito diſcipulos non muſto repletos, ſed Spiritus Sancti gratia illuſtratos, ex verbis Ioelis apertius comprobauit. Hic pœnitentiam agere iuſſit, & baptizari credentes. Hic inter diſcipulos curando claudum primus *Act.* 3. *A.*
fuit miraculum operatus; & in Ananiam, & Sapphyram *Act.* 5. *A.*
vxorem ipſius tanquam primus, & præcipuus inter eos, qui mentiti fuerant Spiritui Sancto, mortis ſententiam promulgauit. Hic Simoniacę peſtis radicem contra primitiuam Eccleſiam pullulantem Apoſtolica falce ſuccidit; ſolus in Simonem magum ſententiam damnationis promulgans, licet non ei ſoli, ſed omnibus communiter pecuniam obtuliſ- *Act.* 8. D.

ſet.

Act. 10. B. ſet. Ipſe prçterea cum in eum mentis cecidiſſet exceſſus, vidit cœlum apertum; & deſcendens vas quoddam, velut lintheum magnum, quattuor initijs in terram de cœlo ſubmitti, quód omnia quadrupedia, & ſerpentia terræ, ac cœli volatilia continebat. Et quum facta eſſet vox, dicens ad eum; Surge Petre, macta, & manduca: Reſpondit, abſit Domine, quia nunquam immunda, & communia manducaui; Et vox ad eum eſt facta ſecundò: Quod Deus purificauit, tu commune ne dixeris: per quod innuitur manifeſtè, quod Petrus prælatus fuerit populis vniuerſis: cum vas illud orbem, & vniuerſitas contentorum in eo, vniuerſas ſignificet tam Iudçorum, quàm gentium nationes. Qui licet poſtmodū ex reuelatione diuina ab Antiochia fuerit tranſlatus ad Vrbem, non tamen conceſſum ſibi primatum deſeruit; ſed ſecum potius cathedræ tranſtulit principatum; cum Dominus eum nullatenus minorare voluerit, quem Romç prçuiderat martyrio coronandum. Sanè cum ipſe poſtmodum, immo Dominus potius, qui ſe in eo pati aſſeruit. Venio (inquit ad eum) Romam iterum crucifigi; Romanam Eccleſiam ſuo ſanguine conſecraſſet, primatum cathedrç ſucceſſori reliquit, totam in eo transferens plenitudinem poteſtatis. Pro patre ſiquidem nati ſunt ei filij, quos Dominus principes ſuper omnem terram conſtituit. Sanè cum per nauem Petri Eccleſia figuretur, tunc Petrus, iuxta prçceptum Dominicum, nauim duxit in altum, laxās prçdicationis retia in capturam; cum ibi poſuit Eccleſiæ principatum, vbi vigebat ſecularis potentiç altitudo, & imperialis monarchia reſidebat; cui ferè ſingulç nationes, ſicut flumina mari tributa ſoluebant certis temporibus conſtituta. Ipſe quidem primus Iudços; ipſe quoque primus Gentiles poſt aſcenſionem Chriſti conuertit ad fidem, vt ſuper vtroſque fideles ſe primatū accepiſſe monſtraret. Cum
Act. 2. G. ipſo die Pentecoſtes ad verbum exhortationis ipſius circiter tria millia Iudçorum baptiſmi receperint ſacramentum;

ac deinde Cornelium Centurionem,& ſuos quaſi primitias *Act.* 10.
gentium, ad reuelationem angelicam baptizarit. Cum au- *A.*
tem inter Apoſtolos ad conſultationem credentium magna
fieret conquiſitio, vtrum oporteret circuncidi fideles,& le-
gem Moſaicam obſeruari, Petrus, principali fretus auctoritate, reſpondit. Quid tentatis Deum imponere iugum *Act.* 15. *B.*
ſuper ceruicem diſcipulorum, quod neque patres noſtri, neque nos portare potuimus? Cuius ſententiam ſubſecutus Apoſtolicum ſuper ipſa quęſtione decretum Iacobus promulgauit. Paulus etiam poſtquam abijt in Arabiam, *Gal.* 1. *D.*
& iterum redijt in Damaſcum, deinde poſt tres annos venit Hieroſolymam, vt Petrum videret, cum eo Euangeliũ, quod in gentibus prædicauerat, collaturus; ne forte in vacuum curreret, aut etiam cucurriſſet. Cuius etiam ſingularis Apoſtolatus priuilegium recognoſcens, Antonomaſicè ſcribit de illo; Qui operatus eſt Petro in Apoſtolatu, operatus eſt mihi inter gentes. *Gal.* 2. *B.*
Vt autem, quem Dominus cæteris pręfecit priuilegio dignitatis, præ cęteris quoque virtutis priuilegio decoraret, tantam ei cõtulit poteſtatem, quod ad vmbram eius ſanabantur infirmi, vt in eo intelligatur eſſe completum, quod Dominus dixerat. Qui credit *Io.* 14. *B.*
in me, opera, quę ego facio, & ipſe faciet; & maiora horum faciet. Hęc autem non idcirco pręmiſimus, vt nos, qui ei (licet indigni) ſucceſſimus in Apoſtolatus officio, extraneos ambulare velimus in magnis, aut ſuper nos in mirabilibus exaltare; cum à Domino dictum eſſe nouerimus. Omnis qui ſe humiliat, exaltabitur, & qui ſe exaltat, humiliabitur. Vnde cum inter diſcipulos eius quæſtio de maioritate fuiſſet exorta, reſpondit: Qui maior eſt inter vos, erit omnium ſeruus: & qui præceſſor, tanquam miniſtrator, ſeipſum in exemplo proponens, quia filius hominis non venit miniſtrari ſed miniſtrare; propter quod & ipſe Petrus aiebat: Non quaſi dominantes in clero, ſed forma facti gregis ex animo; nam & alia dicit ſcriptura; Quanto maior es, hu-
uilia

Eccl. 32. milia te in omnibns; & iterum, principem te conſtituere
A. noli extolli: eſto in illis, quaſi vnus ex illis. Deus enim ſuperbis reſiſtit, humilibus autem dat gratiam. &c.

Glosa ordinaria Matth. cap. 16. ex Rabano, citata à D. Thoma in catena aurea. Habent quidem (inquit) eandem iudiciariam poteſtatem alij Apoſtoli, quibus poſt reſurrectionem ait. Accipite Spiritum Sanctum. &c. Habet etiam omnis Eccleſia in Epiſcopis, & presbyteris; ſed ideo ſpecialiter Petrus accepit, vt omnes intelligant, quod quicunque ab vnitate fidei, & ſocietate eius ſe ſeparauerit, nec à peccatis ſolui, nec cœlum poteſt ingredi.

Et alia Gloſa ordinaria, Apud D. Thomam in catena eodem ſtatim loco. Specialiter illam poteſtatem Deus Petro conceſſit, vt ad vnitatem nos inuitaret. Ideo enim eum principem Apoſtolorum conſtituit, vt Eccleſia vnum principalem haberet Chriſti Vicarium, ad quem diuerſa membra recurrerent, ſi forte inter ſe diſſentirent.

Alia Gloſa Moralis in cap. 21. Ioan. Ter dictum eſt (inquit) Paſce; ad ſignificandum, quod habens curam animarum, debet ſubditos paſcere, paſtu verbi dei, & boni exempli, & prout poteſt, etiam ſubſidio temporali.

Alia Gloſa Venerabilis Bedæ in cap. 5. epiſt. 1. Petri. Paſcite, qui eſt in vobis, gregem Dei; ſicut Dominus beato Petro totius gregis eius, hoc eſt Eccleſiæ, curam habere iuſſit, ita ipſe Petrus ſequentibus Eccleſiæ paſtoribus iure mandat, vt eum quiſque, qui ſecum eſt, gregem Dei ſollicita gubernatione tuteтur.

Alia Gloſa Moralis in cap. vlt. Ioan. Amen dico tibi, cum eſſes iunior. &c. Per hoc quod hîc dicitur, paſſio Petri futura ſignificabatur, eò quod tunc Eccleſiæ præficiebatur. Nam in primitiua Eccleſia ille, qui populis præficiebatur, primus ad tormenta ducebatur.

Et alia Gloſa ordin. Ideo voluit Dominus Apoſtolorũ principem prius alio nomine vocari, vt ex commutatione

no-

nominis ſacramenti viuacitas commendaretur.

Alia Gloſa quæ eſt Rabani. Simon, ideſt obediens, qui propter primatum Apoſtolici ordinis vocatur Petrus, ideſt firmus.

Eorum quæ contra Petri Primatum à Centuriarum auctoribus ex ſacris litteris afferuntur, diſſolutio. Cap. XI.

NON ſatis eſt nobis, quæ inſtituimus, accuratiſſimè tot ſanctorum patrum teſtimonijs probaſſe, niſi etiam ea, quæ contra noſtram ſententiam ex ſacris litteris argumenta à Centuriarum auctoribus afferuntur, diſſoluerimus, quæ in hæc quattuor contraximus, ita vero ſcribunt. „

PRIMVM. Chriſtus aliquoties contendentibus Apo- „
ſtolis de primatu, negauit eos debere imperare, & regnare; „
inquit enim: Reges gentium dominantur eis, vos autem
non ſic. Nec tantum eos non vult dominari, ſed etiam vult „
eos ſeruire, & ſubiectos eſſe, cum inquit. Qui vult eſſe „
maximus, ſit minimus. Et quidem præponit ſe eis pro „
exemplo; qui venit in terram, non vt alij ei ſeruiant, ſed vt
ipſe alijs miniſtraret: idq; ſumma & duriſſima ſeruitute; ac „
negat planè, ſe eſſe conſtitutum Iudicem; prohibetq; ſeue- „
riter, ſe quemquam magiſtrum, patrem, aut Dominum „
appellare; conſonat huic ſententię & Pauli doctrina. 1. Co-
rinth. 3. & 4. qui dicit. Petrum & Paulum omnes Apoſto- „
los eſſe Eccleſiæ, & non eſſe Eccleſiam ipſorum, eos eſſe „
tantum miniſtros quoſdam Euangelij Chriſti, per quorum
prædicationem homines ad Deum conuertuntur, ſic & Pe- „
trus docet in prima epiſt. cap. 5. Non dominantes, ſed for- „
ma facti gregis. Non conſtituit igitur Chriſtus Petrum Do „
minum ſuper Eccleſiam, & omnes Chriſtianos: multo mi-
nus alios, qui ſiue Antiochiæ, ſiue Romæ, ſiue in Ponto, „

aut Galatia, aut Cappadocia à Petro ordinati ſunt, quibus omnes Chriſtiani ſub pœna ęterni exitij obedire cogantur.

SECVNDVM. Illud obſeruandum eſt, quod poſtquam Chriſtus dixerat ad Petrum. Tu es Petrus, &c. ſæpius orta eſt inter Apoſtolos dubitatio, & contentio de primatu; quiſnam primus inter eos eſſe in poſterum debeat, & ſemel Lucæ cap. 22. iam in vltima cœna. Quæ profectò dubitatio & contentio orta non fuiſſet, ſi Chriſtus ſemel, vnum reliquis omnibus præfeciſſet: Ad hæc, & Chriſtus eis reſpondiſſet, ſe iam vnum Petrum ſemel cęteris præpoſuiſſet, & reliquos omnes ei obtemperare debere, nec de re à ſe penitus concluſa adhuc litigare, verum illud, &c. Ibidem Lucæ cap. 22. contrarium reſpondet, neminem illorum debere alteri pręferri, verum omnes ſibi mutuo, ac omnibus alijs Chriſtianis promptè miniſtrare: ſed adſcribam & verba Euangeliſtæ. orta eſt autem & contentio inter eos, quis eorum videretur eſſe maior, dixit autem eis. Reges gentium dominantur eis, & qui poteſtatem habent in eos benefici vocantur: Vos autem non ſic, ſed qui maior eſt inter eos, fiat æqualis iuniori, & qui princeps eſt, ęqualis miniſtranti. Nam vter maior eſt, qui accumbit, an qui miniſtrat? nonne qui accumbit? At ego in medio veſtrum ſum, vt qui miniſtrat. Hinc igitur manifeſtè apparet, tum Petro ante paſſionem non fuiſſe datum primatum, tum etiam Chriſtum planè noluiſſe conſtitui ſuperioritatem inter Apoſtolos.

Reſponſio.

QVONIAM hæc duo argumenta ex eodem capite, loco, & ijſdem rationibus manant, vnica reſponſione vtriq; ſatisfaciam. Centuriarum auctores Petri primatum deſtruere, demoliri, & omnino extirpare conati, tanta vi furoris efferuntur, vt neque quid dicant, conſiderent, neque ab

alijs

alijs ſcripta, vel oſcitanter examinent; ſed impetu quodam impulſi, quicquid in buccam venit, modo ad rem ſuam facere ex leuibus quibuſdam argumentis videatur, euomunt, exaggerant, repetunt, inculcant, nulla diſtinguendi ratione cognita, verba, res, tempora, ordinem, confundũt. Ante omnia, verba illa ſuauiſſima, quibus paſſim Ieſus Chriſtus & Apoſtoli de Petri primatu vtuntur paſcere, regere, gubernare, ad inſtar paſtoris, patris, Epiſcopi, confundunt; cum verbis ab Euangelio penitus alienis, neque ab vllo vnquam vſurpatis, dominari, regnare, imperare, ritu Tirannorum, Regum & Imperatorum. Conſtat ſanè Chriſtum ambitionem, faſtum, tumorem, mentis elationem, iniuſtũ principatum, tyrannidem, appetitum ſuperbe dominandi ſicut principes gentium, non legitimam & Eccleſiaſticam poteſtatem damnaſſe, quæ à Deo, ad vnitatem Eccleſię ſeruandam inſtituta eſt, & cui qui reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit. Voluit quidem ipſe præſidentium humilitatem docere, non auferre ęquam poteſtatem, quemadmodum in Eccleſiaſtico cap. 32. ſcriptum eſt: Rectorem te poſuerunt, noli extolli, ſed eſto quaſi vnus ex ipſis, curam illorum habe, & ſic conſidera, & omni cura explicita recumbe; vt læteris propter illos. Et cap. 3. Quanto maior es, humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam. Et D. Petrus, non dominantes in clero, ſed forma facti gregis ex animo. 1. Pet. 5. A.
Neminem profecto tam delirum eſſe opinor, qui ita argumentari auſit: Quoniam & Chriſtus miniſtrauit, & alios maiores miniſtrare minoribus ſuo exemplo docuit, & præcepit. Nullam itaque Chriſtus præ cęteris poteſtatem habuit; aut legitimum principatum abrogauit? qui dixit: Data eſt mihi omnis poteſtas in cœlo & in terra: & per os Pauli Chriſtianos ſuos docuit eos prępoſitis ſuis obedire, & ſubiacere debere, qui peruiligant rationem pro animabus eorum reddituri. Et quidem, quum Chriſtus dixit, Qui maior eſt veſtrum, fiat ſicut minor; & qui princeps eſt, ſi-

cut miniſtrator; ſatis expreſſe conſtat, ipſum inter eos aliquem poteſtate cæteris præſtantiorem eſſe voluiſſe; quanquam ea verba adiunxerit, ſit ſicut iunior, ob miniſterij exhibitionem. Hinc optime D. Hieronymus in com. cap. xx.in Matth.ſcribit. Chriſtus voluit ſuos ad ſummitatem virtutum non potentia, ſed humilitate peruenire. Nam exiſtentes in poteſtate, debent ſe intus humiliare, ac ſi non eſſent in poteſtate conſtituti; vt paruuli fiant humilitate quidem, non ſenſu, vel ætate; qui maior eſt (inquit) Chriſtus ſcilicet prælatione, fiat ſicut iunior per humilitatem, & exhibitionem miniſterij; & ita non delet, ſed confirmat prælationem, & ei modum imponit. Nam quod Reges gentium faciunt, violenter homines ſeruitio præmentes, hoc paſtores Eccleſiæ facere non debent, ſed (vt tradit tract. 12.in Matth.Origenes) ſubditis ſuis potius miniſtrare. Rectè igitur Chriſtus contendentibus aliquoties de principatu ſine humilitate, non de primatu cum charitate Apoſtolis, & aliquando quis maior eſt in regno cœlorum inepte quærentibus, vel ad dexteram, & ad ſiniſtram illius ſedere imperite petentibus, illos admonuit prælationem non eſſe temerè vſurpandam, & ambiendam: inſuper obiurgauit illos, negauitq; eos debere imperare, & regnare, ritu Regum, quum ait: Reges gentium dominantur eis, & qui poteſtatem habent in eos benefici vocantur, vos autem non ſic; ſed qui maior eſt inter vos, ſcilicet poteſtate, fiat ſicut iunior, humilitate, & qui princeps eſt, tanquam miniſtrator, mei exemplo. Nam quis maior eſt, qui accumbit, an qui miniſtrat? nonne qui accumbit? At egò in medio veſtrum ſum, vt qui miniſtrat. Ergo quia miniſtro nullam habeo poteſtatem? Abſit. Hactenus Chriſtus diſcipulos, inaniter de principatu, quem more gentium cominiſcebantur, grauiſſimè redarguit; & iure; non enim eorum poteſtas regia, & tyrannica futura erat, ſed tanquam patris in filios; paſtoris in oues; gubernatoris ſuæ fidei creditos: humili-

militatem quoque, quam paſtor Eccleſiæ gerere debet, oſtendit; & profectò Chriſti verba aperte explicant, de quo principatu ipſe loqueretur, quum ait: Reges gentium, quoniam illorum eſt ambire imperium, quod ſcite exponit D. Ioannes Chriſoſtomus: prima quæque appetere, tyrannica paſſio eſt. Hunc vero eſſe legitimum verborum Chriſti ſenſum, ex ſui, quod exhibet, exemplo liquet. Quis enim ignorat, ipſum eſſe totius Eccleſiæ caput, omnibus prælatum? & tamen ſumma docuit humilitate, alijs miniſtrando; etſi per hoc alijs ſuperior eſſe non deſierit, docens alios pręfectum dignitate non ſuperbire, ſed humiliter alijs miniſtrare, quod ſuper eo loco docet & D. Baſilius in reg. lat. diſput. interrog. 30. Non extollat præſidentem dignitas, ne ab humilitatis beatitudine corruat. Quare vanum eſſet exemplum, ſi auctorum centuriarum intelligentiā caperemus, verba ſcilicet Domini prohibentia eſſe prælationis, quum ipſe fuerit veriſſimus pręlatus. Dicamus igitur, Chriſtum non prohibuiſſe prælationem; ſed docuiſſe in pręlatione humilitatem. Sequuntur centuriarum auctores. [Hinc igitur manifeſte apparet, tum Petro ante paſſionem non fuiſſe datum primatum] rectè, quia poſt paſſionem, cum ei dictum eſt, paſce oues meas, quamuis tamen ante paſſionem promiſſus eidē fuerit. Matth. 16. Tibi dabo. &c. [tum etiam Chriſtum planè noluiſſe conſtitui ſuperioritatem inter Apoſtolos] hoc falſiſſimum: quia ſtatim finita obiurgatione, per quam illos capaces, & humiliores fecerat, eos ſuæ voluntatis admonuit; & ſtatim exponens, quis ſit ille maior futurus, poſt mortem ſuam, qui tamen debeat eſſe ſicut iunior, ad Petrum conuerſus, ſubijcit hæc verba, quæ ipſi reticuerunt. Simon ecce Satanas expetiuit vos, vt cribraret ſicut triticum, ego autem rogaui pro te, vt non deficiat fides tua, & tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos. Et apud Ioan. cap. vlt. poſt reſurrectionem, Simon diligis me plus his? paſce oues meas. Chriſti igitur

verbis non inducta eſt inter Apoſtolos æqualitas,excludens prelationem, ſed magiſter humilitatis,ipſos ad humilitatem exhortans, omnem ſuperioritatem excluſit ſuperbe, & iniuſtæ poteſtatis. Interdicitur enim dominatio, & inducitur adminiſtratio. Ad id vero, quod auctores centuriarum pro ſua ſententia contra Petri primatum ex Lucæ cap. 22. attulerunt,ſcitiſſime Diui Auguſtinus,& Gregorius reſpondent. Ille quidem homil.4. cuius verba commodius infra in reſponſione ſimilis argumenti adijciam; hic vero regiſtri lib.1.epiſt.24.ad quatuor Patriarchas,ita. Rurſus cum me ad conſiderandum confero, qualis in humilitate, qualiſque eſſe rector debeat in diſtrictione perpendo,quoniam neceſſe eſt, vt & bene agentibus ſit per humilitatem ſocius, & contra delinquentium vitia per zelum iuſtitiæ erectus,quatenus & bonis in nullo ſe preferat, & quum prauorum culpa exigit, prioratus ſui poteſtatem agnoſcat, vt & honore ſuſpenſo equalem ſe ſubditis bene viuentibus deputet, & contra peruerſorum culpas ex zelo iuſtitiæ excreſcat. Hinc eſt namque quod Petrus auctore Deo ſancte Eccleſie principatum tenens à bene agente Cornelio, & ſeſe ei humiliter proſternente immoderatius venerari recuſauit, ſeq; illi ſimilem recognouit, dicens. Surge, ne feceris,& ego homo ſum. Sed quum Ananiæ & Sapphyre culpam reperit,mox quanta potentia ſuper cæteros excreuiſſet, oſtendit. Verbo namque eorum vitam perculit,quam ſpiritu perſcrutante deprehendit; & ſummum ſe intra Eccleſiam contra peccata recoluit, quod honore ſibi vehementer impenſo corã beneagentibus fratribus non agnouit. Hic communionem equalitatis meruit ſanctitas actionis, illic zelus vltionis vim aperuit poteſtatis, hinc eſt, quòd Paulus bene agentibus
2. Cor. 1. D. fratribus prælatum ſe eſſe neſciebat,cum diceret.Non quia dominamur fidei veſtræ, ſed adiutores ſumus gaudij veſtri. Ad que ideo adiunxit; fide enim ſtatis, ac ſi id, quod præſul erat, aperiret, dicens, ideo non dominamur fidei veſtre,

quia

quia fide ſtatis, ęquales enim vobis ſummus, in quo vos ſtare cognoſcimus, quaſi prę latum ſe eſſe fratribus neſciebat, quum diceret: Facti ſumus paruuli in medio veſtrum; 1. Theſ. 2 B.
& rurſus: Nos autem ſeruos veſtros per Chriſtum; ſed cum culpam, quę corrigi debuiſſet, inuenit, illico ſe magiſtrum 2. Cor. 4. B.
eſſe recoluit, dicens: Quid vultis, in virga veniam ad vos? 1. Cor. 4. D.
Summus itaque locus bene regitur, cum is qui pręeſt, vitijs potius, quàm fratribus dominatur. Bene acceptam poteſtatem regit, qui & tenere illam nouit, & impugnare: Bene hanc regit, qui ſcit per illam ſuper culpas erigi, ſcit cum illa cęteris in æqualitate componi. Sic autem ſeruanda eſt virtus humilitatis, vt non ſoluantur iura regiminis; nedum prælatus quiſque plus ſe, quàm decet, deijcit, ſubditorum vitam reſtringere, ſub diſciplinæ vinculo non poſſit, & ſic ſeruanda eſt diſciplinę ſeueritas, nedum pluſquã neceſſe eſt zelus accenditur, manſuetudo funditus amittatur. Sępe namque vitia, virtutes ſe eſſe mentiuntur, vt tenacia parſimonia, effuſio largitas, crudelitas zelus iuſtitię, remiſſio pietas velit videri. Diſciplina ergo vel miſericordia multum deſtituitur, ſi vna ſine altera teneatur. Sed magna diſcretionis arte ſeruanda eſt, & iuſtè conſulens miſericordia, & pie feriens diſciplina. Hinc namque eſt, quod docente veritate per Samaritani ſtudium ſemiuiuus in ſtabulum ducitur, & vinum atque oleum vulneribus eius adhibetur, ſcilicet, vt per vinum mordeantur vulnera, & per oleum foueantur. Neceſſe quippe eſt, vt is, qui ſanandis vulneribus pręeſt, in vino morſum doloris adhibeat; in oleo molliciem pietatis; quatenus per vinum mordeantur putrida, per oleum ſananda foueantur. Sit ergo amor, ſed non emolliens, ſit rigor, ſed non exaſperans. Quod bene illa tabernaculi arca ſignificat: in qua cum tabulis, virga ſimul, & manna eſt; quia cum ſcripturæ ſacræ ſcientia, in boni rectoris pectore, ſi eſt virga diſtrictionis, ſit & manna dulcedinis. Suſcepto itaque paſtoralis curę onere, cum cun-

&a hęc, atq; alia huiuſmodi multa conſidero, videor, quod eſſe non poſſum; maxime quia hoc in loco quiſquis paſtor dicitur, curis exterioribus grauiter occupatur, ita vt ſæpe incertum fiat, vtrum paſtoris officium, an terreni proceris agat. Et quidem quiſquis regendis fratribus prǽeſt, vacare funditus à curis exterioribus non poteſt; ſed tamen curandum magnopere eſt, ne ab ijs immoderate deprimantur. &c. Ita ille. Quibus verbis nihil aptius argumentis ſupradictis reſponderi poteſt; ſequuntur auctores [Et certe Chriſtus noluit Apoſtolos dominari more regum, ſed voluit eos ſeruire ouiculis ſuis] hactenus recte [& ſubiectos eſſe] hoc nimium eſt, cui nam quęſo? aut quo ſubiectionis genere? ſi omnes ſubiecti ſunt, quis rector? Cum inquit [qui vult eſſe maximus ſit minimus] falſa illatio: quia dicit, ſit ſicut minimus, ideſt ita ſe gerat per humilitatem, ac ſi minimus eſſet. [Vult quidem Chriſtus Apoſtolos ſuos miniſtrare, proponens ſe eis pro exemplo, qui venerit non vt alij ei ſeruiant, ſed vt ipſe alijs miniſtret] non tamen ita ſubiectos eſſe, vt eius iuſſu tollant regimen Eccleſiaſticum, quod inter rectores & ſubiectos eſt, [idque ſumma & duriſſima ſeruitute] Hic fruſtra exaggerant verba [ac negat planè ſe eſſe conſtitutum iudicem] tamen dixit, data eſt mihi omnis poteſtas in cœlo, & in terra [prohibetq; ſeueriter, ſe quemquam magiſtrum, patrem, aut Dominum appellare] ſuapte natura ſcilicet, qua ſolus Deus eſt, & pater, & magiſter, & Dominus, non participatione, qua multi magiſtri, & patres eſſe poſſunt, Paul. 1. Thimot. in Euangelio poſitus ſum ego prædicator & Apoſtolus, & magiſter gentium, adde eandem appellationem Chriſtum non prohibere quando alicui cura patris, aut magiſtri tradita eſt. Addunt [illud vero in primis obſeruandum eſt, quòd poſtquam Chriſtus dixerat ad Petrum. Tu es Petrus, ſæpius orta eſt inter Apoſtolos dubitatio, & contentio de primatu] falſum; quia de principatu, more gentium [quiſnam

primus inter eos eſſe in poſterum debeat] falſum quia maior, ritu regum, [vt ſemel Lucæ 22. in vltima cœna, quæ profectò dubitatio & contentio orta non fuiſſet, ſi Chriſtus ſemel vnum reliquis omnibus præfeciſſet] O peruerſum ſcripturarum ſenſum: ideo contentio orta, quia eis ſæpe Petrum inſinuauerat paſtorem, non tamen præfecerat: quod optime his verbis exponit Origenes homil.5. ſuper Matthæum, vbi ait. Ieſus mittit Petrum cum hamo comprehendere piſcem, in cuius ore dicebat inueniendum eſſe ſtaterem, vt daretur pro ſe, & Petro; Ego arbitror, quoniã maximum hunc honorem exiſtimantes, in Petrum à Chriſto collatum, quaſi per hoc iudicaſſet, eum cæteris diſcipulis meliorem, cupiebant, quod ſuſpicabantur, cautè cognóſcere, ſimul autem ſperabant, quod & cauſam ipſam reuelationis interrogantes indicarent. Hoc ergo volens oſtendere Matthæus adijcit propter illud, quod ait. Hunc accipiens da propter me, & te. In illa die vel hora acceſſerunt diſcipuli ad Ieſum, dicentes: Quis putas maior eſt in regno cęlorũ?&c. Præterea multæ potuerunt eſſe cauſę, cur dubitarent ſic, & contenderent Apoſtoli, etiam ſi nouiſſent, ijs prælatum fuiſſe D. Petrum Apoſtolum. Id enim primo fieri poteſt, eos contendiſſe de meritorum dignitate; vel dubitaſſe de altiori gradu in regno cœlorum poſtea obtinendo, non de poteſtate paſtorali. Vnde inter alia Saluator tunc eos reprehendens, de hoc quoque reſpondit Lucæ 22. Ego diſpoſui vobis, vt edatis, & bibatis ſuper menſam meam in regno meo; & ſedeatis ſuper thronos, iudicantes duodecim tribus Iſrael: aut etiam abſolute, aut in genere dubitaſſe: Quis maior? non habita ratione huius vel alterius rei. Non quis poteſtate maior, vel dignitate, vel ſapientia, & virtute, aut honore, vel præmio, ſed abſolute; quis maior? atque hoc quidem dubitare potuerunt, & de eo contendere, etiã ſi ſcirent Petro promiſſam poteſtatem. & ideo ibidem Saluator eis reſpondit, & de poteſtate, ritu & more gentium,

& de merito, ac præmio futuro, prœterquam quod non ita ante Spiritus Sancti ſuſceptionem erant perſpicaces, & ſpirituales, vt ſingula Chriſti verba, vel memorarentur, vel conſiderarent diligentius, vel clare intelligerent: & præſertim, quia ex parte ſimilia eis verba dicta videbant, Matth. octauo, licet non eadem: Quæcunq; ligaueritis erunt ligata &c. & factos omnes eſſe Apoſtolos, & miſſos ad prædicandum: & ideo cauſam habere dubitationis potuerunt & contentionis, ac maxime quia proprium eſt ambitionis homines excęcare, vt iſtos centuriarios odium in Apoſtolicā ſedem & ambitio, ac malitia excęcaſſe videntur, vt videntes non videant, & intelligentes non intelligant. [Ad hæc & Chriſtus eis reſpondiſſet, ſe iam vnum Petrum ſemel cęteris præpoſuiſſe, & reliquos omnes ei obtemperare debere, nec de re ab ſe penitus concluſa amplius litigare] An non id fecit Chriſtus, & tunc cum illico dixerit, Simon ecce Satanas expetiuit vos vt cribraret, ſicut triticum; ego autem rogaui pro te,vt non deficiat fides tua; & tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos. & paulo ante, Tu es Petrus,&c. tibi dabo claues, tibi vni non alijs. Item paucis diebus poſt reſurrectionem longe apertiſſime: Simon diligis me plus his, paſce oues meas, quod illi ſoli, non alijs dixit Apoſtolis, qui tunc præſentes aderant. Quid igitur hi poſtulant, centies dici à Saluatore oportere? Sed nec tunc locus erat inter reprehendendum hęc dicendi, ne eadem fortaſſe re, vnius ſcilicet prælatione, commemorata, magis eos irritaſſet. Immo è contra aduerſarij ſi aliquid ſenſus ſpiritualis haberent, oporteret eos contrarium colligiſſe: ſcilicet ideo cœpiſſe de hoc dubitare Apoſtolos, quia audierant illa verba, à Chriſto D. Petro dicta Matth. 16. Et inde occaſionem ſumpſiſſe ipſam ambitionem, vel curioſitatem ſicut ſenſerunt aliqui doctores ex ſupra citatis, & Origenes homil.5.ſuper Matthæum, vt paulo ſupra citaui. Vnde Matth.17. poſtquam Saluator iuſſit ſolui pro ſe

&

& Petro, ſtatim ſubiunxit Euangeliſta Apoſtolorum contentionem: Quis putas maior eſt in regno cœlorum? ſicut etiam indigne tulerunt filiorum Zebedei poſtulatũ,vt vnus ſederet à dextris, & alius à ſiniſtris in regno Chriſti, Matth. 20.& Marci 10. Addunt. [Verum ille contrarium reſpondet Lucæ cap.22. Neminem illorum debere alteri præferri] hoc falſum; neque eius rei veſtigium vllum in Euangelio extat [verum omnes ſibi mutuo, ac omnibus alijs Chriſtianis prompte miniſtrare] Hoc recte, nec nos negamus. Male igitur faciunt, qui legitimi primatus iuſtam, & humilem poteſtatem, quam Chriſtus ſanxit, Petrus exercuit, cum iniquo & ambitioſo dominatu à Petri morib⁹ alieno à Chriſto damnato, confundunt. [Conſonat huic ſententiæ Pauli doctrina prima epiſt.Corinth.cap.3.& 4. qui dicit, Petrũ & Paulum & omnes Apoſtolos eſſe Eccleſiæ, non eſſe Eccleſiam ipſorum] Eſto, ergo inter hos primus nullus eſſe debet Eccleſiæ Apoſtolus? non video, quanam ratione ex ijs verbis id conſequi poſſit [eos eſſe tãtum miniſtros quoſdam Euangelij Chriſti, per quorum prædicationes homines ad Deum conuertantur] Quid ex his verbis ſequatur, quod Petri primatui repugnet, non agnoſco [ſic & Petrus docet prima epiſt. cap. 5. non dominantes, ſed forma facti gregis] Non dominantes, quia Chriſtus dominatum more regum prohibuit, ergo non paſcentes? Abſit, quia, paſcite, qui in vobis eſt, gregem Dei, prouidentes non coacte, ſed ſpontanee ſecundum Deum. [Non conſtituit igitur Chriſtus Petrum dominum ſuper omnem Eccleſiam;& ſuper omnes Chriſtianos] ſi in Domini verbo tyrannũ intelligas, certe non conſtituit; ſi principem, & paſtorem, ipſiſſimum fecit, quia ei ter dixit, paſce oues meas; & Eccleſia omnis eum principem Apoſtolorum vocat.

Tertium. Chriſtus dixit ad diſcipulos Ioan.20.Sicut „ me miſit viuens pater, ita & ego mitto vos; Certo certius „ eſt, Chriſtum non miſſum à patre, vt conſtituat regna, ac „

 poli-

" politias,nec habuiſſe gladium politicum; Negat enim ſuum
" regnum eſſe de hoc mundo, aut ſe hic conſtitutum iudicẽ.
" Igitur nec vllus Apoſtolorum, aut Chriſti Vicarius debet
" ſibi quicquam tale vſurpare, quod ipſi Chriſto, à patre de-
" mandatum, non fuit. Ad hæc eodem iure dixit, ſe ſingu-
" los mittere, nulli igitur dat aliquam prærogatiuam.

Reſponſio.

QVID contra Petri primatum locus hic Ioannis faciat, non liquet: Chriſtus cui data eſt poteſtas in cœlo, & in terra, miſſus eſt à patre in mundum, vt doceret veritatem; genus humanum de poteſtate Satanæ redimeret; Eccleſiam conſtitueret; & nos ad cœlum per fidem & charitatem reuocaret; qua ratione vt eadem per prædicationem operentur, ipſe Apoſtolos & diſcipulos miſit: Quibus Petrum vice ſua præfecit, quum ei dixit, paſce oues meas. Vt vero eorum verba excutiamus; cum dicunt: Chriſtum non miſſum eſſe à patre, vt conſtituat regna, & politias; nec eum habuiſſe gladium politicum, & ita nec reliquiſſe Apoſtolis; hic diſtinctione opus eſſe videtur: Aut enim ipſi intelligunt in his, quę ad animam ſpectant, fidem, & religionem, & æternam deniq; ſalutem conſequendam, & hoc falſiſſimum eſt; cum ad hoc venerit ipſemet Chriſtus, & ad hoc ipſos Apoſtolos miſerit, & reliquerit, & Petrum paſtorem conſtituerit, vt conſtat ex mille Euangelij locis: Aut intelligũt ſecularem gubernationem, & ſecularem poteſtatem, & temporalium rerum, & corporum dominium; & ad hoc non dicimus, eſſe reges alienorum regnorum directe conſtitutos, vel Apoſtolos, vel D. Petrum. At indirecte: Quantum ad illum ſupremum finem ſalutis animarum, ipſis commiſſam, etiam ad hoc ſe extenderet, quatenus vel impediret, noceret, vel prodeſſet, vel eſſet neceſſariũ ad illum finẽ: ſiquidẽ ex fine, omnia quę ſunt ad finẽ pendẽt; & hęc omnia ad illũ finẽ, tum ex Deo ipſo, tũ ex natura ipſa rerũ ad felici

tatem

tatem ordinantur. Ea porro temporis conditio, & Chriſti aduentus cauſa, tunc non permittebant, vt nec Chriſtus, nec Apoſtolorum aliquis conſtituerent regna & politias; aut vt gladio politico vterentur; ſed Eccleſiam ædificarent, qua conſtituta Petri & Apoſtolorum ſucceſſores Epiſcopi, ſi è Reipublicæ Chriſtianæ commodo, & vtilitate Eccleſię eſſet, eos regna & politias condere, vel reformare, quo animarum ſaluti conſuleretur, obnoxij erant; & hactenus id munus eorum eſt, cum paſtoribus non minor cura incumbat publicæ tranquillitatis, & pacis tuendæ, conſeruandęq́;, quàm animarum, & prædicationis Euangelij; quæ proculdubio ſine publica pace parum exerceri poteſt. Ad hæc eodem iure dixit, ſe ſingulos mittere. Non verentur, quò ſua mendatia aſtruant, Euangelia falſare; hoc namque falſum eſt, nec in Euangelio reperitur. Sed faciamus ita eſſe; Eodem iure & poteſtate Apoſtolatus & ordinis ſingulos mittit, quibus dixit: accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata, remittentur eis; & quorum retinueritis, retenta ſunt. non vero iuriſdictionis & paſtoralis poteſtatis; quia ſoli Petro dictum eſt in vniuerſum, paſce oues meas. [Nulli igitur dat aliquam prærogatiuam] falſum. An non ſunt iſtæ vnius Petri prærogatiuę? Beatus es Simon Bar Iona; quia caro & ſanguis non reuelauit tibi; ſed pater meus, qui in cœlis eſt. Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam; tibi dabo claues regni cœlorũ; quodcunque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis; & quodcunque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis. rogaui pro te, Petre, vt non deficiat fides tua; & tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos. Simon quia diligis me plus his, paſce agnos meos; iterum paſce agnos meos: tertio, paſce oues meas: iterum, ſequere me. Quæſo ſi aliqua Petrum prę cęteris Apoſtolis prærogatiua Chriſtus inſigniret, quaſnam verborum formulas ijs illuſtriores, præſtantioreſq́; concipere potuiſſet? Ad hæc ſi veritatem

Matt.16. C. *Luc.22.C* *Io.21.E.*

quis

quis fateri velit, neceſſe eſt, vt concedat, Chriſtum Saluatorem noſtrum re ipſa, ẽt regem fuiſſe, immo regem regum,& dominum dominantium etiam ſecundum humanitatem, idq́; ex vi vnionis ad verbum, vnde dicit Ioannis 5. de ſe ipſo, Pater omne iudicium dedit filio,& qui dicit omne, nihil excludit; & id dixit ante reſurrectionem. & Matthęi 17. de petentibus didrachma dixit, Ergo filij ſunt libe-

Io. 12. B. ri, ſed ne ſcandelizemus eos.&c.Itẽ turba acclamans,quam Chriſtus approbauit; Benedictus qui venit in nomine Do-

Matth. 2. A. mini Rex Iſrael. Item Magi, vbi eſt, qui natus eſt rex Iudęorum? Vidimus enim, &c. & Magorum adoratio trino oblato munere; ex communi omnium patrum ſententia inter alia teſtati ſunt, auro Regem, thure Deum, myrrha hominem;vel ẽt ſacerdotem, regem,& prophetã ſignificari.

Apoc. 19 C. Sed & in Apocalypſi etiam vocatur rex regum,& dominus dominantium. Et D. Paulus ait: Deum patrem ſubieciſſe

Cor. 15. D. omnia filio ſub pedibus eius, & ipſemet filius ait; Omnia

Matt 11. D. mihi tradita ſunt à patre meo. Ergo omnium Dominus. Item poſt reſurrectionem,antequam miſiſſet Apoſtolos,ait:

Luc. 10. D. Omnis poteſtas mihi tradita eſt in cœlo & in terra à patre meo; ſed quemadmodum etiam erat ſummus ſacerdos, ita decebat, vt eſſet ſummus Rex. Item merito ſapientiæ, & virtutis, ac dignitatis quam habebat etiam ante mortem, dignus erat, vt pater omnium Regem & Imperatorem conſtitueret: Nam & hoc nouit Ariſtoteles lib. 1. Politicorum. Quoſdam eſſe natura ſeruos; & alios liberos & Dominos, & quibus natura debeatur vt cæteris prẹſint, &c. Et 3. Politi.ait: Quod ſi quis ſic virtute, & ſapientia longe cẹteros excelleret, ei iure regnum, & imperium deberetur.

Io. 18. G. Et interrogatus à Pilato, dixit; Quoniam rex ſum ego: &, Tu dixiſti. Nec obſtat, quod dixerit, regnum ſuum non eſſe de hoc mundo; & alibi, Filium non veniſſe, vt iudicet quemquam; nam id, non de regni poteſtate, aut iudiciaria poteſtate dixit,ſiquidẽ eſt, & erat conſtitutus iudex viuorũ

&

& mortuorum; ſed de eius vſu dumtaxat dixerat, & intellexerat, quod ſcilicet ea vti nollet, dum noſtræ redemptionis myſterium exerceret, non vero quod non haberet, quẽadmodum rectè dixit D. Tho. inſignis doctrinæ vir 3. part. q. 59. art. 2. & 4. & 3. par. q. 22. ar. 1. ad 3. & ſecunda ſecun. q. 67. ar. 1. ad 2. Nam non dixit filius non habet poteſtatẽ iudicandi, ſed non venit iudicare.

QVARTVM. Quod attinet ad locum Matthæi 16. Tu es Petrus, & ſuper hanc petrã ędificabo Eccleſiam meã, &c. haud dubio veriſſima eſt interpretatio Pauli, Auguſtini in multis locis, Hieronymi, Lirani ſuper hunc locum. Item Eſayæ, ac ipſius Petri, qui dicunt petra erat Chriſtus, ſupra Chriſtum enim, qui eſt firma petra, non ſupra Petrum, ædificata eſt Eccleſia, quia etiam poſt aſcenſionem Chriſti perniciosè nutauit, & eodem 16. Matthæi cap. paulo poſt Satanas appellatus eſt; non poteſt aliud fundamentum ędificij Eccleſiæ poni, teſte Spiritu Sancto, pręter Chriſtum. Quod porrò ſequitur eodem loco; tibi dabo claues, rectè patres explicant, quod ad Petrum ſermo dirigatur, tanquã omnium Apoſtolorum perſonam gerentem: quod etiam ex eo apparet, quòd ius clauium hic promiſſum, Ioannis cap. 20. omnibus Apoſtolis ex ęquo datur.

Reſponſio.

CVM quid de ſupradicto Matthęi teſtimonio, Tu es Petrus, tot veterum ſanctorum patrum nobiliſſimus cœtus ſcripſerit accuratè attulerimus: quicquid Centuriarum auctores modo dicant, nihil moramur. Illud animaduerſione dignum, eos Lyrani recentiſſimi auctoris in ſuis mendacijs aſſerendis ſententiam falsò interpretatam modo citare, qui Irenei, Origenis, Tertulliani, Cipriani, Auguſtini, Hieronymi, Baſilij, Ioannis Chriſoſtomi, vetuſtiſſimorum, probatiſſimorumq; aut aliorum omnium patrum teſtimonia, cum

cum ſententię ſuę repugnant, omnino reijciunt, eos porro falſo Lyrani & aliorum patrum auctoritates citaſſe dixi, quoniam, quanquam hi aliquando ſcribant ſuper petram Chriſtum ędificatam principaliter Eccleſiam, non tamen negant, eam etiam ſupra Petrum, Chriſtum confitentem, eſſe conſtructam: quemadmodum illi more ſuo ex ſe addiderunt. Nam & Petrum poſt aſcenſionem pernicioſe nutaſſe omnino falſum eſt, vt infra oſtendam, quemadmodum etiam, quod Satanę appellatio fidem eius abſtulerit. Plura autem Eccleſię fundamenta eſſe, principale ſcilicet, præter quod non poteſt aliud principale fundamentum poni, & ſuccedentia, ſacræ literæ docent, ſancti patres affir-
Pſal. 86. A. mant. Illæ quidem fundamenta in montibus ſanctis eſſe commemorant, & Ioannes in Apocalypſi cap. 21. duodecim fundamenta Eccleſiæ profitetur, duodecim Apoſtolos
Eph. 2. D. ſignificantia, quæ Paulus ad Epheſios repetit, cum ait; Fundati ſupra fundamentum Apoſtolorum & prophetarum. Hilarius vero in commentarijs in Matth. canone 16. de Petro loquens, ait. O in nuncupatione noui nominis fœlix Eccleſiæ fundamentum, dignaq; ædificatione illius petra, quæ inferni leges, & tartari portas, & omnia mortis clauſtra diſſolueret. Ad locum porrò Matthæi, Tibi dabo claues regni cœlorum: vt omittam Origenis teſtimoniũ, qui Petro claues regni cœlorum, cæteris vero Apoſtolis vnius tantum cœli traditas myſterioſe nimis annotauit, & propterea magnum inter Petrum & alios Apoſtolos poteſtatis diſcrimen eſſe affirmat: Illud ſcitu dignum, non parum pręſtantię Petri conferre, quòd cunctis Apoſtolis non ſine Petro clauium poteſtas data eſt, Petro tamen ſine alijs eadem conceſſa legitur. Poſtremo notatu longè digniſſimum eſt: Chriſtum, quoties ad Petrum ſolum cęteris excluſis ſermonem facit, ſoluſq; Petrus pro ſe tantum Chriſto reſpondet, ſingularis numeri verbis vti, quemadmodum ſic. Tu es Chriſtus filius Dei viui, &c. Beatus es Si-

mon

mon Bar Iona, &c. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus,&c. tibi dabo claues regni cœlorum, &c. Item Ioannes cap. 21. Petre amas me plus his? Domine tu omnia noſti,tu ſcis, quia amo te; paſce agnos meos; & ſimilia. Vbi vero Chriſtus Petrum, vel viciſſim Petrus Chriſtum nomine omnium diſcipulorum alloquitur, multitudinis vocibus vtuntur, Matthæi cap. 19.& Marci cap. 10.tunc reſpondens Petrus dixit ei: Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te; quid ergo erit nobis? Ieſus vero dixit non Petro ſoli, qui eum nomine omnium interrogauerat: ſed illis videlicet Apoſtolis: In regeneratione ſedebitis ſuper duodecim ſedes iudicantes duodecim tribus Iſrael. Et Ioannis cap.6.ex hoc multi diſcipulorum eius abierunt retro, & iam nõ cum illo ambulabant; dixit ergo Ieſus ad duodecim: Nunquid & vos vultis abire? Reſpondit ei Simon Petrus, nomine ſcilicet omnium: Domine ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes, & nos credimus, & cognouimus, quia tu es Chriſtus filius Dei. Item Matthæi cap. 15. Reſpondens autem Petrus dixit Chriſto, ediſſere nobis parabolam iſtam:At ille dixit,adhuc & vos ſine intellectu eſtis? Poſtremo Lucæ cap. 5. Ieſus dixit ad Simonem, duc in altum, & laxate retia veſtra in capturam; & reſpondens Petrus, dixit illi: Præceptor per totam noctem laborantes nihil cœpimus, in verbo autem tuo laxabo retia. Clare ex hiſce, & compluribus huiuſmodi locis,quæ ſupra diximus, perſpicua ſunt; quia vbi Chriſtus ad Petrum aliorum nomine reſpondit,vel ipſe D. Petrus Chriſtum alloquitur,pluralis numeri verbis vtuntur: cum vero ipſum Petrum cæteris excluſis, ſingularis tantum numeri nomine. Hinc illud etiam aperte intelligitur; Hoc ipſo, quod aliorum reſpõdet nomine, & quod aliorum perſonam ſuſtinet, eum omnium principem eſſe.

DE VSV PRIMATVS ET POTESTATIS BEATI PETRI

PARS SECVNDA.

Quod Petrus primatus poteſtatem ſibi à Chriſto traditam, actu in Eccleſia exercuerit, ex aliquot Actuum Apoſtolorum locis probatur. Cap. I.

AD EA, quę ſupra ex hiſtoria Euangelica de Petro paſtore vniuerſi gregis Chriſtiani à Chriſto conſtituto deprompſimus confirmanda, rerum euentum, vſum & conſuetudinem Eccleſiæ addere operę pretium duximus, quæ optima Chriſti verborum interpres, primatum primum in Petri perſona, deinde in ſucceſſoribus eius aperte oſtendit: ita vt iure dubitari non poſſit de Chriſti voluntate, in vno paſtore conſtituendo, qui ſuam perſonam in terris repreſentans, Eccleſiam

cleſiam ſuam regeret; nec de ea perſona cui primum hoc munus commendatum fuerit; nec de illis, in quos poſtea per ſucceſſionem idem munus deriuatum eſt. Petrum vero, & ante & poſtquam illud, quod inſigne eſt paſtoris ouiū Chriſti per effuſionem Spiritus Sancti commune cum reliquis Apoſtolis & paſtoribus acceperat, ſtatim illud ſuum ſingulare officium ſupra vniuerſum gregem exequi cœpiſſe, ex Actis Apoſtolorum ſatis conſtat; cum gentium ſimul & Iudęorum tanquam agnorum, & ouium paſcendi munus, Chriſto in cœlis abeunte, exercere cœpit; quod duodecim ex Actis Apoſtolicis, Epiſtolis Pauli, & Petri Actis, repetitis locis facile, & aperte demonſtrari poteſt. Cæterum quum aliqua, prima facie, his, quę de primatu Petri dicturi ſumus nonnihil aduerſari videantur, ea tamen ſi accuratius examinentur, non ſolum non officiunt, ſed plurimum conducunt. Illud ſcitu dignum, non omnino ſemper Petro viſum fuiſſe plenaria ſua poteſtate vbiq; vti: Immo ei ad multa condeſcendere neceſſe fuit, tum humilitatis exercendæ, tum vnitatis Eccleſiaſticæ conſeruandę cauſa; quippe cui maxime curę fuerit, fratrum infirmitati, & nouorum in fide imbecillitati ſubuenire. Nam qui fidelium tenuitate ita vrgebantur, vt immutarint ea, quæ Chriſtus ipſe in cœlum iamiam aſcenſurus nouiſſimis ſuis verbis conſtituerat (ſcilicet de baptizandis gentibus in nomine patris, & filij, & ſpiritus ſancti) cum eas in nomine Chriſti baptizarēt. Quid mirum ſi de ſuo iure quiſquā non nihil imminui pateretur? quibus oſtenditur, Petrum vbi opus fuit vbique ſic traditam ſibi à Chriſto poteſtatem exercuiſſe, vt lyppis & tonſoribus manifeſtiſſimum eſſe potuerit illum principem & caput Eccleſię fuiſſe.

Principio quidē illico poſt Chriſti aſcenſionē Petrus veluti ipſius ſucceſſor, regere cępit Eccleſiā. & cum ipſe opportunum eſſe iudicaſſet, vt in locum Iudę alius ſubrogaretur, quo ſacer ille duodenarius numerus à Chriſto inſtitutus

expleretur, habuit de ea re grauiſſimam concionem ad reliquum exorientis tunc Eccleſiæ cœtum: erant enim tunc
Act.1.c. aſtantes circiter 120. quibus Petri perſuaſio placuit, atque ita duobus propoſitis, ſorte Mathiam in Iudæ locum ſuffecerũt. Dicet quis, non igitur eum Petrus delegit. Ita quidem; ſed videndum qua nam ratione id alijs permiſerit, quibuſdam enim Ioſeph Barſabas iuſtus, quibuſdam verò Mathias ea functione digni videbantur; nam in eos duos conſenſerat omnis Eccleſia. At Petrus, ne ſuo ſenſui nimis inniti videretur, vel vnitatem lęderet, atque ſucceſſores ſuos erudiret, hoc primo Primatus ab ſe exerciti exemplo, neminẽ ſcilicet in Eccleſiaſticis muneribus tradendis proprios affectus debere ſequi, aut nimis imperiosè agere, rem ſorte tranſigi curauit, quatenus in hoc longe ſinceriſſimo Concilio nullus humano affectui locus pateret, ſed id diuinitus fieri crederẽt. Quod optime Dionyſius Eccleſiaſticę Hyerarchię cap. 5. exponit his verbis: Oportet Pontificem ſanctum non motu proprio ſacerdotales actiones conficere, ſed ſub Deo agens has pontificaliter, cœleſtiq; celebrare munditia. Ita ille. Ob has igitur rationes, ſuæ poteſtatis amplitudine tunc Petrus ſic vti noluit, qui præcipuus totius rei geſtæ auctor fuit: quemadmodum ex Actorum cap. 1. manifeſte conſtat. Nam & ipſe primus & ſolus ſufficiendum eſſe aliquem in locum Iudæ definiuit, quod fuit omnium maximum; & præterea præſcripſit, ex quibus is eligi deberet: nempe non ex omnibus, ſed ex ijs ait, qui nobiſcum ſunt congregati; nec hoc ſolum, ſed ait in omni tempore, quo intrauit, & exiuit inter nos Dominus IESVS incipiens à baptiſmate Ioannis, vſque in diem, qua aſſumptus eſt. Ecce, præſcripſit eis, ex quibus perſonis eligi ille deberet. Deinde ipſemet aſtantibus præſcripſit, vt quærerent, & viderent, quem ſcilicet ex illis dictis, dignum eligendum putarent. Poſtremo, cum ſtatuiſſent duos, noluit alterutram partem contriſtare, aut imperiosè præiudicare; ſed ſuaui-

tate quadam gubernationis, & pręſertim in initio (quod ſic expediebat) ſorte definiendum eſſe expedire iudicatum eſt; atque id etiam merito, vt Deus ſigno ſuo teſtificaretur, quem eligeret. Immo etiã vt eodem ſigno planè oſtenderetur, quæ à diuo Petro facta, & ordinata fuerant in ea electione, Spiritum quoque Sanctum approbare.

Secvndo. Huic exemplo proximum eſt & illud, quod cũ cõpletis diebus Pentecoſtes, omniũ nationum ad diem feſtum confluentium, linguis totus ipſe Apoſtolorum cœtus dono Spiritus Sancti, in eoſdem cœlo miſſi, loqueretur, confluentibus ad prodigij nouitatem populis, ac ſtupentibus cunctis, qui tunc aderant ex omnibus nationibus, Iudęis, & multis id miraculi temulentiæ adſcribentibus, ſolus Petrus, vt princeps & caput cæterorum concionem habuit, qua ſtultam illorum opinionem ex ſcripturis confutauit apertiſſime, perſuaſitq; pluribus, Ieſum, quem ipſi crucifixerant, conſcenſis cœlis Sanctum inde Spiritum iuxta prædictionem ſuam, & aliorum prophetarum vaticinia ſuper credentes tum effudiſſe: qua concione, ſic commotà fuit ipſa multitudo, vt conuerſi ſint ex auditoribus ipſa hora circiter tria millia, Actorum cap. 2. Hic notatu dignum, quem in modum ſcriptura ſeorſum à cæteris Petrum nominatim exprimit. Stupebãt (inquit) omnes, & mirabantur ad inuicem dicentes, quid nam vult eſſe hoc? Alij autem irridentes, dicebant, muſto pleni ſunt iſti. Stans autem Petrus cũ vndecim, &c. quod & cap. 5. ſimiliter facit. Vbi ita ſcriptum eſt: Et interrogauit eos princeps ſacerdotum, &c. Reſpondens autem Petrus, & Apoſtoli dixerunt, &c. Profecto eum non ita ſeiungeret à cæteris Lucas niſi maior in eo, quàm in alijs fuiſſet auctoritatis vis, præſertim in iudicio cum reſpondere deberent, & in re omnibus communi.

Tertio, non pręterеundum, quòd proxime ſequitur Actorum 3. quum occaſione claudi, quem Petrus in no-

mine

mine Ieſu Chriſti ſanauit, ſecundam ad plebem, tertiam ad Pontifices publice habuit conciones, quarum priore ex eis quinque millia conuertit. At dicet quiſpiam, Ioannem etiam adfuiſſe. Adfuit vtique & Ioannes, ſed ſolus Petrus hominem ſanauit. Argentum (inquit Petrus) & aurum non eſt mihi, quod autem habeo, tibi do: In nomine Ieſu Chriſti Nazareni ſurge, & ambula. Ecce, Petrus in ſua ipſius perſona ſolus claudo loquitur; nec potuit ea res latere populum; quum is, quem ſanauerat, claudus fuiſſet ab vtero matris ſuę, vt & opera ſuorum quotidie baiularetur, & ad quandam Templi portam, ſpecioſam nomine, eleemoſynę petendę cauſa collocaretur. Hoc porrò inſigne miraculum primum quod ab aliquo Apoſtolo poſt Chriſti reſurrectionem factum legitur, ipſi Petro velut Apoſtolorum Principi adſcriptum eſt; ſimulque & conciones quot quot hactenus habitę ſunt, non aliunde manauerunt, quàm ab eodem Petro.

QVARTO loco, ſuccedit quòd de Anania, & Sapphyra traditum eſt, Actorum cap. 5. in quorum fraudolentiam Petrus, tanquam primus & pręcipuus inter Apoſtolos, ſeuerè animaduertit. Nam illi rebus ſuis & poſſeſſionibus diuenditis, non vniuerſum pretium attulerunt ad pedes Apoſtolorum, quemadmodum cęteri faciebant; ſed aliquam partem ſibi repoſuerunt. Quo factum eſt, vt primum vir, deinde paulo poſt & vxor, quę facinoris etiam conſcia fuerat, Petro fraudem vtrique palàm exprobrante, diuino iuditio percuſſi protinus expirarent, Petro in eos ſententiam mortis, quod mentiti eſſent Spiritui Sancto, proferente. Quis hic iam non apertiſſime cernit eximiam pręcęteris in Petro fuiſſe poteſtatem? cum ad eius verbum vterque, alter poſt alterum, trium tantum horarum interuallo, ſententiam mortis exceperint: vt Petri iuriſdictio indicetur. Quis iam non videt, ſummam in D. Petro fuiſſe poteſtatem, qui vitę etiã, & mortis poteſtatem acceperit?

QVIN-

Qvinto, cùm Apoſtoli cæteri multa ſigna, prodigiaq; palàm in populo ederent, de nullo tamen id ſcriptura nominatim expreſſit, præterquam de ſolo Petro: ſic enim de illis ſcriptum eſt Actorum 5. per manus Apoſtolorum fiebant ſigna & prodigia multa in plebe: de Petro vero ſubiungitur, quod tam viri quàm mulieres in plateas infirmos exportabant, illicque in lectulis, & grabatis eos reponebant, vt illac tranſeuntis Petri, vel vmbra ſaltem, obumbraret illorum quemquam; nam cuncti ægrotantes, & qui vexabantur à ſpiritibus immundis, quos multitudo vicinarum Ciuitatum eius rei gratia Hieroſolyma afferebat, omnes ſanabantur. Vide quantum diſcriminis inter Petrum, cæteroſq; ſcriptura facit. Iſti per manuum impoſitionem ſanabant: Petrus verò per ſuam ipſius vmbram. illi confuſim, & indiſtincte narrantur; Petrus verò ſolus, & nominatim. illi denique, cum plures eſſent, plurimos; at Petrus ſeorſum omnes quotquot ex vicinis vrbibus ad eum ſanandi cauſa confluebant.

Sexto, addenda ſeptem diaconorum ordinatio, quem ſanè locum ſi, qui Petri prærogatiuæ detrahunt, nobis obijcere ſolent; atque ſi res accuratius examinetur, perſpicuum erit eam nihil propoſitum à nobis argumentum labefactare, immo iuuare plurimum. Primum non erat ea res magni momenti, vt ſolius eſſet ſummi paſtoris, quàm à quocunq; Epiſcopo fieri quotidie cernimus. Deinde Apoſtoli ſeptem hos Diaconos non ipſi per ſe elegerunt; ſed id negocij vniuerſo diſcipulorum cętui permiſerunt. Tertiò obſeruandum quod res ipſa ita exigebat. Fuit enim murmur Græcorum aduerſus Hebræos, eo quod non ſatis accuratè ſuarum viduarum indemnitati proſpiceretur; quamobrem horum miniſtrorum electio tunc cunctæ multitudini permiſſa eſt, ne ſi forte quiſquam parum diligens huic officio præpoſitus eſſet, maioris in ipſos Apoſtolos murmuris occaſio inde ſurrexiſſet. Quartò, & illud animaduertendum, quod

quod non alia ratione id referri videtur à Luca, niſi vt nobis pateret, Stephanum & Philippum, quorum res geſtas eſſet deſcripturus, ex numero ſeptem Diaconorum fuiſſe. Quid enim de conſtitutis vbique locorum Epiſcopis non meminit potius, quam de ſeptem illis miniſtris? Siquidem D. Petrus Epiſcopos & presbyteros eligere poterat; ſicut etiam elegit D. Paulus, vt conſtat ex Actis Apoſtolorum, & ex eius epiſtolis ad Titum & Timotheū; haud dubie igitur à fortiori ſequitur Petrū potuiſſe quoq; Diaconos, qui longe ſunt inferiores creare. Neque enim quiſquam Apoſtolorum, aut diſcipulorum ſibi ſuo arbitrio ſuſcepiſſe, credendum eſt, Epiſcopatum: quod Euſebius & Hieronymus tradunt. De qua tamen re nihil certi refert Lucas. Atqui notum eſt Paulum Epiſcopos inſtituiſſe Titum & Timotheū, quibus & poteſtatem fecit presbiteros locis opportunis ordinandi. Quid igitur dicemus? licuiſſe iſtud paulo, Petro non licuiſſe? Quid dici poteſt abſurdius? Sed & Chryſoſtomus affirmat, ſe credere Iacobum à Petro totius orbis terrarum magiſtro fuiſſe Hyeroſolimis Epiſcopum conſtitutum. Quis ergo dubitare poteſt quin & de cæteris quibuſdam idem à Petro ſit factum? nec tamen iſta memorat Lucas. Nihil ergo nobis obeſt electio miniſtrorum; ſed magis prodeſt; id quod iam claruit, maiores fuiſſe Petro reſeruatas functiones. Animaduerſione præterea dignum eſt, quod populus hic non aſſumit ſibi eligendi poteſtatem; ſed id agunt, quod eis præſcribunt Apoſtoli. Item neque eis dant Apoſtoli eos ordinandi poteſtatem, ſed tãtum vt conſiderarent viros boni teſtimonij ſeptem: quia videlicet habere debeant bonum teſtimonium, tum à noſtris, tum ab ijs, qui foris ſunt: vt ait D. Paulus ad Timotheum. Quos conſtituamus (dicunt Apoſtoli) ſuper hoc opus. Itaque illi quæſiuerunt, ſed Apoſtoli conſtituerunt. & ita gloſa interlinearis in verbo, conſtituamus, ait: vos eligite, nos conſtituamus. At vos, ò Lutherani, & veſtri miniſtri conſti-

tuuntur, & ordinantur à plebe, populo, & ſecularibus magiſtratibus, non ab Apoſtolis, vel eorum ſucceſſoribus; immo vos pro eodem reputatis eligere populum,& poſt populi electionem conſtituere,ſeu ordinare:& idem (errantes) eſſe exiſtimatis vocari à populo, ſeu nominari & præfici, contra hanc Apoſtolorum ordinationem: quia Apoſtoli conſtituerunt, non populus, & eos ordinarunt per manus impoſitionem, vt ibidem dicitur, Apoſtoli, non populus. Item hoc quod populo inquiſitionem,& nominationem eorum permiſerunt Apoſtoli, id fecerunt ob euitandũ ſcandalum & ſeditionem, vt conſtat ibidem ex Actis Apoſtolorum; non verò quod aliter facta irrita fuiſſet electio. Item Apoſtoli manifeſte ibi præcipiunt, & imperant, & præſcribunt alijs, quid debeant facere; nam conuocant multitudinem, & conſtituunt, ac definiunt, vt eligantur aliqui diaconi, & eis præſcribunt eligendi modum,& numerum ſcilicet ſeptem, & qualitatem perſonarum,ſcilicet boni teſtimonij, ac plenos Spiritu Sancto, & ſapientia, non alios. At vos Lutherani contra; & electionem, & numerum, & modum electionis in veſtris miniſtris, à magiſtratibus, & ſecularibus poteſtatibus,ac plebe accipitis; contra Apoſtolorum ordinationem: ſed non ſic fecit populus ille; nihil enim aliud eſt credendum feciſſe populum,ꝗ̃ quod eis Apoſtoli præſcripſerunt; nempe vt conſiderarent perſonarum qualitatẽ, vt ſupra. Item,quale id fuit genus electionis, declarat ipſemet ſanctus Lucas, ſubiungens, & hos ſtatuerunt coram Apoſtolis. Ad quid? vt ſcilicet ipſi Apoſtoli eos conſtituerent ſuper id opus, ad quod fuerant electi, & eos ordinarent per manuum impoſitionem quos multitudo elegiſſet: ideſt ſeparaſſet, ac nominaſſet, tanquam viros boni teſtimonij. Non ergo populus ipſe, vt vos Lutherani, ſed Eccleſiaſticæ poteſtates vere elegerunt, & ordinarunt, vt nos noſtros miniſtros Eccleſiæ ordinamus. Adhuc dicet quiſpiam,non ſolum Petrum eis manus impoſuiſſe, ſed vnà cum Petro

cæteros etiam Apoſtolos,eſto: At quid hoc auctoritati Petri deroget, non video: hoc enim, ideo factum eſt, vt quo plures eſſent cumprecatores, qui manus imponerent tanto copioſior in electos deſcenſura gratia ſperaretur.

SEPTIMVM argumentum, quod ad rem noſtram maxime pertinet, affertur ex Actorum cap. 8. de rebus geſtis Petri in Samaria, id quod etiam Centuriarum auctores,vt Petri primatum labefactent, nobis imperite opponunt. Nimirum qui ſic argumentatur. Petrus ab Apoſtolis in Samariam miſſus eſt; ergo nullam prę cęteris Apoſtolis poteſtatem habuit, immo minorem: nam qui mittitur,minor eſt eo, à quo mittitur. Attamen ſi accuratius rem totam contemplemur, facilè perſpiciemus, id maximum eſſe pro Petri auctoritate teſtimonium. Primum eorum argumento reſpondentes dicimus, falſum eſſe,maiorem eſſe qui mittit,quàm qui mittitur; quia ſic falſo argumentabantur Ariani: Pater miſit filium, ergo maior eſt filio; vterque miſit Spiritum Sanctum, ergo maior Spiritu Sancto;qua re nihil pernicioſius. At ad rem ipſam redeamus, quæ erat vehementer ardua, cum propter magum quendam nomine Simonem, qui miris illam gentem præſtigijs illuſerat, vſque adeo, vt crederent in illum omnes à minimo vſq; ad maximum,appellantes illum Dei virtutem,quæ vocatur magna. Tum propter Chriſti verbum, qui prædixerat, Apoſtolos etiam in Samaria teſtes ſibi futuros. Et quanquam Philippus ipſos Samaritas ſua prædicatione ſimul & miraculis conuertiſſet, non potuit eis ſigno ſenſibili, conferre Spiritum Sanctum, & metus erat, ne mox in priſtinos errores relaberentur. Ob has igitur aliaſq; rationes,neceſſaria fuit præſentia Petri, cui comes erat maximus aliorum Apoſtolorum Ioannes adiunctus. Nam cum his duobus hactenus præcipuè cooperatum fuiſſe Spiritum Sanctum, Apoſtoli compertiſſimum habebant: fuerant enim hi duo pariter in ſanatione claudi præſentes ad portam ſpecioſam Templi:

fue-

fuerant ſimul quando ad Petri prædicationem cõuerſi ſunt ex Iudęis quinque millia: fuerant & pariter in carcerem coniecti: ſed & vnà coram ſacerdotibus, & Pontificibus examinati die poſtera, facti ſui rationem reddiderunt. Quid ſi alicuius negotij difficultas præſentiam Romani Pontificis expoſceret, à Cardinalibus, vel pro pace publica ab aliquo Rege, ad iter rogaretur: num ea profectio derogaret auctoritati ſuæ? minime omnium: immo eam augeret; perinde ac magni momenti moles, ſine tantæ maieſtatis præſentia tranſigi non poſſet. Sic profectò prærogatiua Petri magis ex hoc itinere innotuit. Nam à Philippo prius baptizati, protinus vt in eos Petrus manus impoſuit, Spiritum Sanctum acceperũt: id quod Philippus, vir alioqui ſanctiſſimus, & Spiritu Sancto plenus pręſtare non valuit. Sed & inſignẽ illum magum Simonem pecunia cupientem emere donum Sancti Spiritus, ita repreſſit: vt etiam adegerit ad veniam implorandam, ac ſimoniacæ peſtis radicem contra Eccleſiam pullulantem Apoſtolico gladio ſuccidit; ſolum in Simonem magum ſententiam damnationis pronuncians: licet non ei ſoli, ſed alijs communiter pecuniam obtuliſſet.

OCTAVO, maxime enitet auctoritas Petri ex viſione cęlitus oſtenſa, Actorum 9. 10. qui poſitus in mentis exceſſu vidit cœlum apertum, atque inde vas quoddam veluti lintheum ſummitti è cœlo in terram, in quo erant omnia quadrupedia, & ſerpentia terræ, beſtiæq́;, reptilia, & volatilia cœli. Et cum facta eſſet vox ad eum; ſurge Petre macta, & manduca: Reſpondit; Abſit Domine, quia nunquã immunda, & communia manducaui. Et vox ad eum facta eſt ſecundo, quod Deus purificauit, tu commune ne dixeris. Qua certè viſione manifeſte innuitur, quod Petrus Prælatus fuerit cunctis gentibus. Ipſeq; admonebatur, omnes gentes, ſuæ fidei commiſſas, Chriſti Eccleſiæ vnire, & inſerere: cum vas illud orbem terrarum, & vniuerſa in eo contenta animalia, vniuerſas ſignificaret, tam Iudęorum,

quàm gentium nationes; gentium enim immunditiæ per quadrupedia terræ,perq́; beſtias,reptilia & volatilia cœli ſignificabantur, & illas iam Deus intra lintheum Eccleſię recipiendas decreuerat. Propter quòd, & Petro iuſſum erat, vt mactaret eas primum,hoc eſt per verbum Dei,quod gladio quouis bicipite penetrantius eſt,tetrum peccati ſanguinem effunderet, eiſq; ſubinde veſceretur,hoc eſt,more cibi, traduceret eas in Eccleſiæ corpus,& incorporaret eas Chriſto. Quamobrem ipſe vt primus Iudæos, ita quoq; & gentiles conuertit ad fidem, vt ſupra vtroſque fideles,ſe paſtoralem curam accepiſſe monſtraret. An hæc non indicant, Petrum totius Eccleſiæ caput fuiſſe? cui vni primum iuſſum eſt, gentes in Eccleſiam recipere, & eas corpori Chriſti adunare? ſimul & cui admirabile hoc miſterium, quod adhuc cæteros Apoſtolos latuerat, tam aperte fuerit monſtratum. & ne ſcrupulus aliquis dubitationis eum teneret, ter fuit admonitus. Inſuper è veſtigio poſt viſionem venerunt à Cornelio, viro Gentili,quidam, qui Petrum accerſerent, quatenus illum in fide Chriſti erudiret. Nam ita præmonitus ab Angelo Cornelius fuerat, vt quoſdam eius rei cauſa mitteret ad Petrum. Petroq; viciſſim à Spiritu Sancto iuſſum erat,ne quicquam heſitaret,vnà cum illis ire. Cum igitur acceſſiſſet ad Cornelium Petrus, habita concione, nondum finitis verbis,cecidit illicò ſuper omnes gentes, quæ tum aderant Spiritus Sanctus, atq; hæ tum primum Petri miniſterio,ad Chriſtum traductæ ſunt, & baptizatæ.

Nono, cum inter Paulum & pſeudoapoſtolos ob exortam quæſtionem ſuper obſeruatione Circumciſionis, & legalium moſaicorum habita fuiſſet Hieroſolymis auguſtiſſima Apoſtolorum ſynodus,in hac Petrus vt princeps,& caput cæterorum,ſuam ſententiam de fide pronuncians,primus dixiſſe refertur, & ſuo eam exemplo comprobauit;ſcilicet quòd gentibus ad Chriſti fidem per os ſuum Dei iuſſu

con-

conuerſis, non eſſet hoc iugum imponendum, & maximè cum per ipſius verba, Deo ſic eum præ cæteris ad hoc munus eligente, gentes aliquæ credidiſſent, ſanctumq; (quemadmodum Iudęi) ſpiritum recepiſſent. Ait enim Actor. 15. Nunc autem quid tentatis Deum, imponere iugum ſuper ceruices diſcipulorum, quod neque patres noſtri, neq; nos portare potuimus? ſed per gratiam Domini noſtri Ieſu Chriſti credimus ſaluari, quemadmodũ & illi. Quam ſententiã ſubinde Paulus, & Barnabas confirmarunt. Et poſtremo Iacobus (quippe quem ita decuit, ꝙ in ſua ſede eſſet) totius Sinodi decretum promulgauit. Fuit enim is, vt ſupra diximus (auctore Chriſoſtomo) per Petrum illic inſtitutus Epiſcopus, quanquam ab alijs referatur, id à Petro Iacobo, & Ioanne fuiſſe factum, & ſanè credibile eſt, Petrum id feciſſe ex conſenſu cæterorum.

DECIMO, multum confert id, quod ad Galatas cap. 1. Paulus ſcribit; poſt annos tres ſe veniſſe Hyeroſolima Petri viſendi cauſa; & apud eundem manſiſſe dies quindecim. Animaduerſione dignum quanam epiſtola Paulus id teſtetur. Nimirum in ea, qua cęteris Apoſtolis ſuam auctoritatem ęquare, vel enixiſſimè conatur, & qua ſe ipſum contraponit Petro: nempe quod erat ipſe in gentium Apoſtolatum miſſus, quemadmodum Petrus in circunciſionem: quum certe non potuit ignorare Paulus Petro, ſpirituali quadam reuelatione fuiſſe commiſſum, vt per eum in gentes Sancti Spiritus gratia infunderetur, & maxime quum interfuit Concilio Hyeroſolimitano, vbi Petrum audierat hanc ſibi reuelationem factam, expoſuiſſe toti Concilio, quum dixit: Vos ſcitis, quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis elegit per os meum audire gentes verbum Euangelij, & credere. Cæterum ne ſuam D. Paulus apud Galatas auctoritatem minueret, non quod Petro Chriſtus, ſed quod ſibi copioſe donauerat, retulit. Et certe quidem id facere potuit, quando pſeudoapoſtoli ſpecie nominis Petri,

ma-

magnos induxerint inter Galatas errores. In hac tamen epiſtola tantum honorem ſe Petro detuliſſe, vel ingenue confitetur, quod eius viſendi gratia (vtpote primo inter Apoſtolos) ſe Hyeroſolima veniſſe teſtatur. Nam vt Hieronymus ait, quanquam non diſcendi ſtudio Petrum conueniſſet, qui & ipſe eandem prædicationis habebat auctoritatem; honoris tamen deferendi cauſa id fecit. Quam rem & Ambroſius pariter atteſtatur: Dignum (inquit) fuit vt cuperet videre Petrum, quia primus erat inter Apoſtolos, cui delegauerat Saluator curam Eccleſiarum, non vtique vt aliquid ab eo diſceret, qui iam ab auctore didicerat, à quo & ipſe Petrus fuerat inſtitutus; ſed propter affectum Apoſtolatus, & vt ſciret Petrus hanc illi datam licentiam, quam & ipſe acceperat. Hæc Ambroſius.

VNDECIMO: Clemens lib. 6. Hipotypoſeon, & Papias Apoſtolorum diſcipulus auctores ſunt. Petrum Marci Euangelium approbaſſe, idq; ſua auctoritate legendum Eccleſiæ tradidiſſe.

DVODECIMO: huc referri poſſunt D. Ambroſij verba in oratione de Baſilicis tradendis lib. 5. epiſt. poſt epiſt. 32. Petrus inſtante paſſionis ſuę tempore, rogatus à fratribus nocte muro egredi cœpit, & videns ſibi in porta Chriſtum occurrere, vrbemq; ingredi, ait: Domine quo venis? Reſpondit Chriſtus; Venio iterum crucifigi. Intellexit Petrus ad ſuam crucem diuinum pertinere reſponſum. Chriſtus enim non poterat iterum crucifigi, qui carnem paſſione ſuſceptæ mortis exuerat. quod enim mortuus eſt, mortuus eſt ſemel: quod autem viuit, viuit Deo. Intellexit ergo Petrus, quod iterum Chriſtus crucifigēdus eſſet in ſeruulo. Itaque ſponte remeauit. Interrogantibus Chriſtianis reſponſum reddidit, ſtatimq; correptus per crucem ſuam honorificauit Dominū Ieſum, &c. Qua in re Chriſtus Petri excellentiam oſtendere voluit, dum ſe in eo iterum crucifigi imperauit.

Qvis iam non certò certius ex tot his locis, partim ex Actis Apoſtolorum ita enucleate expreſſis, partim ex adeo diligenti & præcipua cura, circa tunc exorientem Eccleſiã, ab eo vno præſertim ſemper adhibita, non intelligat, Petrũ fuiſſe principem & caput totius Eccleſiæ? quæ hæc omnia ita perſpicuè præſeferunt, vt nullum ſanę mentis hominem id inficiari poſſe exiſtimemus. Niſi enim caput Eccleſię fuiſſet, Chriſti promiſſiones irritæ extitiſſent; & Spiritus Sanctus hanc rem in diuinis ſcripturis toties nõ repetiſſet, totq; modis non inſinuaſſet, niſi hanc rẽ à cunctis Chriſtianis certiſſimè credi voluiſſet. Sed ne quis forte exiſtimet huius grauiſſimæ q̃ſtionis ſanctiſſimos quoq; viros aſſertores nõ eſſe, repetamus quid veteres patres de ea re memorię ꝓdiderũt.

Sanctorum Patrum ſententiæ de vſu ſummæ poteſtatis Apoſtoli Petri. Cap. II.

De Petri porrò primatu poſt Chriſti mortem multi veteres ſcriptores mentionem faciunt, qui apertiſſime Petrum, eum actu vſurpaſſe demonſtrant, inter quos primus occurrit nobis.

Dionysius cap. 3. de diuinis nominibus ad Thimoteum ſupra citatus, vbi refert Apoſtolos in morte B. Virginis conueniſſe: Petri omniũ ſupremi meminit, inter eos ibidẽ adfuiſſe, quia videlicet decebat in tantę rei munere pontificali, in qua funus matris Dei efferendũ erat, ſummus ipſe intereſſet Põtifex cũ cęteris. Sic ergo ait: Namq; & apud ipſos diuino Spiritu plenos Põtifices noſtros, cũ vt nos (vt noſti) & pleriq; ex ſanctis fratribus nr̃is ad contuendũ corpus illud, quod auctorẽ vitę Deumq; cęperat cõueniſſemus, aderat autẽ, & fratrer Domini Iacobꝰ, & Petrus ſupremũ decus, & antiquiſſimũ Theologorũ columen. Vbi poſt contuitum placuit, vt infinite potentẽ diuinę infirmitatis bonitatẽ Põtifices laudarent oẽs, quiſq; pro captu ſuo. Hęc ille. Itaq; nõ ſolũ ex hoc loco ſummã Petri poteſtatem, ſed eius quoq; vſum merito colligimus.

Anno 78.

Anno 250. D. CYPRIANVS in epiſt. ad Quintum, vbi ait. Nam nec Petrus, quem primum Dominus elegit, & ſuper quem ædificauit Eccleſiam ſuam, cum ſecum Paulus de circunciſione diſceptaret, poſtmodum vindicauit ſibi aliquid inſolenter, aut arroganter aſſumpſit, vt diceret, ſe primatum tenere, & obtemperari à nouellis, & poſteris ſibi potius oportere. Nec deſpexit Paulum, quòd Eccleſię prius perſequutor fuiſſet, ſed conſilium veritatis adminiſtrationi legitime quam Paulus vindicabat, facilè conſenſit: documentum, ſcilicet nobis & concordiæ & patientię tribuens, vt non pertinaciter noſtra amemus, ſed quæ aliquando à fratribus, & collegis noſtris vtiliter, & ſalubriter ſuggeruntur, ſi ſint vera, & legitima, ipſa potius noſtra ducamus; cui rei Paulus quoque proſpiciens, & concordiæ, & paci fideliter conſulens, in epiſtola ſua poſuit, dicens, prophetæ autem duo, aut tres loquantur, & cæteri dijudicent, ſi autem alij reuelatum fuerit ſedenti, ille prior taceat.

Anno 370. D. AMBROSIVS in oratione in Auxentium de baſilicis tradendis poſt epiſt. 32. ait. Idem Petrus poſtea, victo Simone, cum pręcepta Dei populo ſeminaret, doceret caſtimoniam, excitauit animos gentilium; quibus eum quærentibus, Chriſtianę animę deprecatę ſunt, vt pauliſper cederet. Et quamuis eſſet cupidus paſſionis, tamen contemplatione populi precantis inflexus eſt. Rogabatur enim, vt ad inſtituendum & confirmandum populum ſe reſeruaret.

Anno 390. D. HIERONYMVS epiſt. 89. ad Auguſtinum Epiſcopum, ait. Rurſus cum multo poſt tempore Paulus, & Barnabas veniſſent Antiochiam, & congregata Eccleſia, retuliſſent, quanta feciſſet Deus cum illis, & quia aperuiſſet Deus gentibus oſtium fidei, quidam deſcendentes de Iudęa, docebant fratres, atque dicebant: Niſi circuncidamini ſecundum morem Moiſi, non poteſtis ſalui fieri. Commota igitur ſeditione non minima aduerſus Paulum & Barnabam, ſtatuerunt aſcendere, & ipſi, qui accuſabantur, &

ij, qui accuſabant ad Apoſtolos & presbiteros Hieroſolymam ſuper hac quæſtione: Cumque Hieroſolymam perrexiſſent, exurrexerunt quidam de hæreſi Phariſeorum, qui crediderant in Chriſtum, dicentes; Opportet circuncidi eos, & præcipere illis, vt ſeruent legem Moiſi. Et quũ magna ſuper hoc verbo oriretur quæſtio, Petrus ſolita libertate, Viri (inquit) fratres, vos ſcitis, quoniam ab antiquis diebus in nobis elegit Deus per os meum audire gentes verbum Euangelij, & credere, & qui nouit corda Deus teſtimonium perhibuit, dans illi Spiritum Sanctum, ſicut & nobis, & nihil diſcreuit inter nos, & illos, fide purificans corda illorum, nunc autem quid tentatis Deum imponere iugum ſuper ceruicem diſcipulorum; quod neque patres noſtri, neque nos portare potuimus? ſed per gratiam Domini noſtri Ieſu Chriſti credimus ſaluari, quemadmodum & illi. Tacuit autem omnis multitudo, & in ſententiam eius Iacobus Apoſtolus & omnes ſimul presbiteri tranſierunt. Hęc non debent eſſe moleſta lectori, ſed & mihi, & illi vtilia, vt probemus ante, Apoſtolum Paulum non ignoraſſe Petrum principem huius decreti, legem poſt Euangelium non eſſe ſeruandam. Denique tantæ auctoritatis Petrus fuit, vt Paulus in epiſtola ſua ſcripſerit: Deinde poſt annos tres veni Hieroſolymam videre Petrum, & manſi apud eum diebus quindecim. Rurſumq; in conſequentibus. Poſt annos quatuordecim aſcendi iterum Hieroſolymam cum Barnaba aſſumpto & Tito: Aſcendi autem ſecundum reuelationem, & contuli cum eis Euangelium, quod prædico in gentibus. Oſtendens ſe non habuiſſe ſecuritatem prædicandi Euangelij, niſi Petri, & cęterorum Apoſtolorum, qui cum eo erant, fuiſſet ſententia roboratum: Ita Diuus Hieronymus. Vbi inter alia, hæc duo ſunt maxime ponderanda: alterum, quod diuus Petrus princeps fuerit illius decreti Hieroſolymitani, cuius omnes ſententiam ſequuti fuerint: alterum, quod diuus Paulus

lus oſtendit ſe non habuiſſe ſecuritatem prędicandi Euangeliũ, niſi Petri, & qui cum eo erant ſententia fuiſſet roboratum. Cum tamen & Apoſtolus eſſet, & ex Deo per reuelationẽ Euangeliũ accepiſſet. In quo ſanè ſumma Petri paſtoralis poteſtas oſtenditur, eiuſq; vſus, iuxta pręceptum Saluatoris confirmantis fratres, eorũq; fidẽ & prędicationẽ.

Anno 395. D. AVGVSTINVS Eccleſię ſanctę lumen, ſerm. 3. de natali ſanctorum Petri, & Pauli, ita ſcribit. Cum omnes beati Apoſtoli parem gratiam apud Dominum ſanctitatis obtineant, neſcio, quo tamen pacto Petrus & Paulus videntur prę cęteris peculiari quadam in Saluatorem fidei virtute præcellere: quod quidem ex ipſius Domini iudicio poſſumus approbare. Nam Petro ſicut bono diſpenſatori, claues regni cœleſtis dedit; Paulo tanquam idoneo Doctori gentium, magiſteriũ Eccleſiaſticæ inſtitutionis iniunxit; ſcilicet, vt quos iſte erudiret ad fidem, ille ſuſcipiat ad ſalutẽ; vt quorum corda Paulus patefecerit doctrina verborum, eorum animabus Petrus aperiat regna cœlorum. & infra. Ergo beati Petrus & Paulus eminent ſuper vniuerſos Apoſtolos, & peculiari quadam prærogatiua excellunt.

Idem in enarratione pſal. 108. in principio: quædam à Chriſto dicuntur, quæ ad Apoſtolum Petrum proprie pertinere videntur, nec tamen habent illuſtrem intellectum, niſi quum referuntur ad Eccleſiam; cuius ille agnoſcitur in figura geſtaſſe perſonam, propter primatum, quem in diſcipulis habuit, ſicuti eſt; tibi dabo claues regni cęlorũ. &c.

Idem cap. 1. ad Galatas in commentarijs, ait. Nam & quod viſus ſit ire Hieroſolymam ad hoc iſſe, vt videret Apoſtolum, nõ diſcendi ſtudio, qui & ipſe eandem prędicationis haberet auctoritatẽ, ſed honoris priori Apoſtolo deferendi.

Anno 440. S. LEO Papa in ſermone 2. de anniuerſario die aſſumptionis ſuæ. Manet ergo diſpoſitio veritatis, & beatus Petrus in accepta fortitudine perſeuerans, ſuſcepta Eccleſiæ gubernacula non reliquit.

Idem

Idem ſermone 3. de eadem re. Et cui poſt reſurrectionem ſuam, Chriſtus ad trinam æterni amoris profeſſionem, myſtica inſinuatione ter dixit, paſce oues meas, quod nunc quoque proculdubio facit, & mandatum Domini pius paſtor exequitur, confirmans nos cohortationibus ſuis, & pro nobis orare non ceſſans, vt nulla tentatione ſuperemur. Si autem hanc pietatis ſuæ curam omni populo Dei, ſicut credendum eſt, vbique prętendit; quãto magis nobis alumnis ſuis, opem ſuam dignatur impendere, apud quos in ſacro beatæ dormitionis thoro, eadem qua præſedit carne, requieſcit. Illi ergo hunc ſeruitutis noſtræ natalitium diem, illi adſcribamus hoc feſtum, cuius patrocinio, ſedis ipſius meruimus eſſe conſortes.

D. GREGORIVS Papa epiſt. 24. lib. 1. ad quatuor Patriarchas. Petrus namque (auctore Deo) ſanctæ Eccleſiæ principatum tenens, à bene agente Cornelio, & ſeſe ei humiliter proſternente, immoderatius venerari recuſauit, ſeq; illi ſimilem recognouit, dicens: Surge ne feceris, & ego homo ſum. Sed cùm Ananię & Sapphirę culpam reperit, mox quanta potentia ſuper cæteros excreuiſſet, oſtendit: Verbo namque eorum vitam perculit, quam ſpiritu perſcrutante deprehendit; & ſummum ſe intra Eccleſiam contra peccata recoluit, quod honore ſibi vehementer impenſo, corã bene agentibus fratribus non agnouit. Hic communionem ęqualitatis meruit ſanctitas actionis, illic zelus vltionis vim aperuit poteſtatis. Eadem repetit cap. 19. expoſitionis in Iob. Item moralium lib. 26. cap. 22. in 30. caput Iob. Item parte 2. cap. 6. libri paſtoralis curæ. *Anno 590.*

Idem lib. 4. epiſt. 38. Ioanni Patriarchæ Conſtantinopolitano. Certe Petrus Apoſtolus primum membrum ſanctæ & vniuerſalis Eccleſiæ eſt, Paulus; Andreas, Ioannes, quid aliud quam ſingularium ſunt plebium capita? Et tamen ſub vno capite, omnes membra ſunt Eccleſiæ.

Idem regiſtri libro 9. epiſt. 39. ad Theotiſten patriciam.

Certe enim Petrus poteſtatem regni cœleſtis acceperat, vt quęque in terra ligaret vel ſolueret, eſſent in cœlo ligata, vel ſoluta, ſupra mare ambulauit, ęgrotantes vmbra curabat; peccantes verbo occidebat, mortuos oratione ſuſcitabat. Et quia ex admonitione ſpiritus ad Cornelium gentilem fuerat ingreſſus, contra eum quęſtio à fidelibus facta eſt: Cur ad Gentiles intraſſet, & comediſſet cum eis; cur eos in baptiſmate ſuſcepiſſet. Et tamen idem Apoſtolorum primus tanta donorum gratia repletus, tanta miraculorum potestate ſuffultus, querelę fidelium non ex poteſtate, ſed ex ratione reſpondit, cauſam per ordinem expoſuit, quomodo vas quoddam velut lintheum in quo quadrupedia terrę, & beſtię, reptilia, atque volatilia inerant, de cœlo ſubmitti viderit, vocemq; audierit: Surge Petre, occide & manduca. qualiter tres viri venerint eum ad Cornelium vocantes: qualiter Spiritus Sanctus hunc cum eis ire pręceperit. Qualiter idem Spiritus Sanctus qui venire in baptizatos in Iudęa poſt baptiſmum conſueuerat, in gentibus ante baptiſmum venit. Si enim cum à fidelibus culparetur, auctoritatem quam in ſancta Eccleſia acceperat, attendiſſet, reſpondere poterat, vt paſtorem ſuum, oues quę ei commiſſę fuerant, reprehendere non auderent: Sed ſi in querela fidelium aliquid de ſua poteſtate diceret, profecto doctor manſuetudinis non fuiſſet. Humili ergo eos ratione placauit, atq; in cauſa reprehenſionis ſuę, etiam teſtes exhibuit; dicens; Venerunt autem mecum ſex fratres iſti. Si ergo paſtor Eccleſię, Apoſtolorum princeps, ſigna & miracula ſingulariter faciens, non dedignatus eſt, in cauſa reprehenſionis ſuę rationem humiliter reddere, quanto magis nos peccatores, quum de re aliqua reprehendimur, reprehenſores noſtros ratione humili placare debemus?

Idem lib. 28. cap. 16. expoſitionis moralis in Iob cap. 38. Penſemus quale Eccleſiæ oſtium extitit Petrus, qui inueſtigantem fidem Cornelium recepit, pretio quærentem mi-

racula,

racula, Simonem repulit, illi dicens: In veritate comperi, quoniam non eſt perſonarum acceptor Deus, ſecreta regni benigne aperuit, huic (inquiens) Pecunia tua tecum ſit in perditionem, per diſtrictæ damnationis ſententiam cœleſtis aulæ aditum claudit.

Oecumenius Act.cap.2. Surgit Petrus, non Iacobus, & tanquam feruentior, & velut is cui diſcipulorum præſidentia commiſſa erat. Et infra ſtatim: Vide autem quomodo vniuerſa communi decreto faciat, & non ex primatu, neq; ſua auctoritate.

Idem cap. 1. ad Galatas. Deinde redij Hieroſolymam vt viderem Petrum, conſidera animi modeſtiam, poſt tot, tantaq; certamina, abijt vt videret Petrum tanquam maiorem; vt autem etiam maneret, cauſa honoris, quem Petro deferebat, actum eſt. Denique pleraque alia teſtimonia antea allata pro ipſo Petri primatu, eius quoq; vſum oſtendunt, quæ hic iterum repetere non eſt opus, ne faſtidium lectori generatur.

Ad ea quæ contra vſum primatus Petri à Centuriarum auctoribus ex ſacris litteris afferuntur, reſponſio. Cap. III.

QVANQVAM Centuriarum auctores omnia argumenta, quæ contra Petri primatum, & eius vſum, ex ſacris litteris afferunt in vnum congeſſerint, nos tamen ea ſeorſum ordine recto diſtinximus, vt facilius pio lectori illorum artes pateant, & accuratius tota hæc diſputatio explicetur. Has porrò eorum ſecundi generis ratiocinationes in ſex partes diſtribuimus.

Argu-

Argumenta contra vſum Primatus Petri.

PAVLVS aliquoties in epiſtola ad Galatas clare teſtatur, ſe quidem eſſe Apoſtolum gentium, Petrum vero Iudęorum, eiuſq; Apoſtolatum inter Iudęos, ſuum inter incircumciſos eſſe: verba eius cap. 2. hæc ſunt. Cognoſcentes quod mihi ſit concreditum Euangelium prępntij, ſicut Petro circumciſionis (nam qui in Petro efficax fuit ad Apoſtolatum circumciſionis, efficax fuit & in me erga gentes) cumq; cognouiſſent gratiam mihi datam Iacobus, Cephas, & Ioannes, qui videbantur eſſe columnæ, dexteras dederunt mihi, ac Barnabæ ſocietatis: vt nos in gentes, ipſi vero in circumciſionem Apoſtolatu fungeremur.

PRIMVM diuinam ordinationem, deinde ſanctiſſimam dexteram pactionem ſtatuiſſe, ait: Vt alter ſit Iudęorum, alter gentium Apoſtolus: hæc profecto clariſſime, ac ſine omni ambiguitate oſtendunt, Petrum non eſſe ſummum Epiſcopum in tota Eccleſia; nam ſi Chriſtus vniuerſalem eum Apoſtolum ſupra omnes gentes conſtituiſſet, obſecro quomodo vel ipſemet, vel Paulus auſus fuiſſet eius functionem decimooctauo demum poſt paſſionem Chriſti anno tantopere coarctare, idq; tam ſancto pacto? ſed ſupra clare teſtatus eſt Paulus, Petro diuinitus eas metas circumſcriptas, vt ſit circumciſorum Apoſtolus.

Ita ex his locis Pauli, animaduertimus Petrum diuino & humano iure particularem, & non vniuerſalem Epiſcopum conſtitutum. Item quam latè ſe extendat illud Ioannis 21. Paſce oues meas. Nec hoc ius, hancq; functionem diſtinctionem irritam facit, quod aliquando per occaſionem, & Paulus Iudęis, & Petrus gentilibus eſt concionatus, de iure enim hic, non de facto diſputamus.

Re-

Reſponſio.

CENTVRIARVM auctores primatus Petri, & vnitatis Eccleſiaſticæ vehementiſſimi hoſtes, ſex argumenta contra eius prærogatiuas tam parum apte, quàm ſcripturæ locis male explicatis, promunt; vt vero primo ſatisfiat ipſius Pauli verba integra cap. 2. ad Galatas prius ſubijciamus. Ait vero: Ab jis aũt qui videbant eſſe aliquid (quales aliquã-do fuerint nihil mea intereſt; Deus enim perſonam hominis non accipit) mihi enim qui videbantur eſſe aliquid nihil contulerunt. Sed contra, cum vidiſſent quod creditum eſt mihi Euangelium prꝑputij, ſicut & Petro circumciſionis (qui enim operatus eſt Petro in Apoſtolatum circumciſionis, operatus eſt & mihi inter gentes) & cum cognouiſſent gratiam quæ data eſt mihi, Iacobus & Cephas & Ioannes, qui videbantur columnæ eſſe, dexteras dederunt mihi & Barnabæ, ſocietatis, vt nos in gentes, ipſi autem in circumciſionem; tantum vt pauperum memores eſſemus, quod etiam ſollicitus fui hoc ipſum facere. Omitto hic, quod Paulus, Petrum non ſolum eſſe aliquid in Eccleſia Dei, ſed etiam columnam cum alijs duobus Apoſtolis Iacobo Epiſcopo Hieroſolymitano, & Ioanne Euangeliſta diſcipulo dilecto appellat: nonne etiam aperte ipſum caput in Eccleſia eſſe confitetur, quum dicit, illum eundem magiſterium habere inter Apoſtolos & in circumciſione, quem ipſe habebat inter gentes. Certo certius eſt Paulum gentium non tantum Apoſtolum, ſed etiam magiſtrum ſummum fuiſſe. Sic ergo fuit Petrus inter Apoſtolos omnes, quibus primo circumciſio concredita eſt. At cum penes Eccleſiam circũciſionis, tunc ſumma rerum, & maxima dignitas eſſet, ab ea namque gentiũ Eccleſia exorta, coalita, & nutrita fuerat. Idcirco ſequi videtur, totius gregis Dominici magiſtrum & caput fuiſſe Petrum, à quo

&

& Eccleſia gentium dependebat, vt legitur in Actis Apoſtolorum, in Concilio Hieroſolymitano, & diſerte explicat ipſe Paulus cap. 2. ad Galatas, cum ait: Deinde poſt annos quatuordecim, iterum aſcendi Hieroſolyma cum Barnaba, aſſumpto & Tito, aſcendi autem ſecundum reuelationem, & contuli cum illis Euangelium, quod prædico in gentibus, ſeorſum autem ijs qui videbantur aliquid eſſe, ne forte in vanum currerem, aut cucurriſſem, &c. Vt ſcilicet decerneretur à patribus Eccleſiæ circumciſionis, in Hieruſalem quid agendum, quid ſuſcipiendum, quidue reíjciendum eſſet; quod explicatur in 15. cap. Actuum, vbi recitatur, cur Paulus aſcenderit Hieroſolyma, ſicut ſcripſit ad Galatas: Quidam enim deſcendẽtes de Iudęa, docebant fratres, quia niſi circumcidamini ſecundum morem Moiſis, non poteſtis ſaluari. Facta ergo ſeditione non minima Paulo & Barnabæ aduerſus illos, ſtatuerunt vt aſcenderent Paulus & Barnabas, & quidam alij ex illis ad Apoſtolos & presbiteros in Hieruſalem, ſuper hac quæſtione: quo cum veniſſent, facta ſynodo ſuper hac re, quicquid decreuit ſanctus ille circumciſionis ſenatus, Apoſtolus Paulus, non tantum cum Eccleſia ſua gentium ratum habuit, ſed id vbique obſeruari mandauit: vt ex Actorum cap. eodẽ liquet. Præterea illud maxime notatu dignum eſt, quod & ſi Paulus ſcribat ſe gentium Apoſtolum eſſe, tamen longe ante, hoc officio Petrum functum, & id a Deo ſibi commẽdatum fuiſſe, Paulum autem à Deo quidem, ſed ex Petri conſenſu, idem munus vſurpaſſe, vtriuſq; verba oſtendunt. ſic enim apud Lucam Apoſtolum in Actis Apoſtolorum, Petrus de ſua cura in gentes dicit; ſicut elegit Deus gentes per os meum audire verbum eius: quod factum eſt, quum per lintei de cœlo deſcendentis viſionem, ipſe primus omnium, gentibus prędicare Euangelium iuſſus eſt, quum Cornelium Centurionem primus docuit: at Paulus cum de eodem munere loquitur, iubente quidem Deo, ſed conſenſu Petri, & illorum

rum Apoſtolorum qui cum eodem aderant, ſe illud exequutum fuiſſe, teſtatur, cum dicit: Cepham cum alijs, ſibi dexteram dediſſe ſocietatis, vt Petrus in circumciſione, ipſe autem in gentibus euangelizaret. Petrus vero, nullo aliorum conſenſu requiſito, id exequutus eſt, cui ſummus paſtor vniuerſi gregis curam tradiderat, & Iudęorum præcipue, quorum Eccleſia tunc gentium Eccleſiæ princeps & magiſtra erat. Cum igitur in duabus Eccleſijs, circumciſionis videlicet, & gentium, duo capita ſint, & magiſtri, certum eſt eum eſſe præcipuum & primum, qui principalioris Eccleſiæ & dignioris eſt Epiſcopus. Hic autem eſt Apoſtolus Petrus, quem ex comparatione Pauli, caput in ea fuiſſe conſtat; ipſamq; Eccleſiam tunc principaliorem eſſe demonſtraui, quippe quæ mater, nutrix, & magiſtra eſſet Eccleſiæ gentium. Animaduerſione autem dignum eſt, quod quanquam Petro Apoſtolatum circumciſionis, Paulo vero gentium magiſterium conceſſum fuiſſe diximus, id tamen non ita intelligi debet, vt Paulus gentium, Petrus vero Iudęorum tantum doctores fuerint: Petrus enim ſæpe Gentilibus prædicauit, Paulus vero Iudęos ſæpius docuit, Actorum capitibus 9. 13. 14. Damaſci, Salaminæ, Antiochiæ, Iconij, & alibi. Et D. Hieronymus auctor eſt: Nec Petro adeo circumciſionis Eccleſia præſcripta fuit, quin & Gentilibus quoque quotieſcunque opus eſſet, prædicare non poſſet; nec Paulo ita gentium Apoſtolatus datus eſt, vt Iudæos etiam, quando oportuiſſet, docere nequiret: ſed id præcipue quadam ratione factum fuiſſe eſt intelligendum: principaliter enim Petro circumciſionis, deinde gentium cura commiſſa; Paulo vero ſecus, quia præcipue gentibus, deinde Iudæis Euangelizabat. quæ principalitas ad officium Apoſtolatus referri debet, quo omnes Apoſtoli ęquales fuerunt, non quo ad iuriſdictionem: quia, vt ſupra dixi, Paulum multoties Iudæis, & Petrum gentibus prædicaſſe reperitur. Et non ſolum Petrus gen-

tibus prędicauit,ſed etiam primus fuit,qui iiſdem ad Chriſti gratiam reuocatis, & admiſſis, ſacrum baptiſmatis ſacramentum porrigeret, Cornelio ſcilicet Centurioni Cęſarienſi, omniq; eius familiæ, qui Gentiles erant: quod D. Auguſtinus tradit, de ſanctis,ſermone 16. is eſt 2. de cathedra ſancti Petri. Eſt 47. Ambroſij: & 35. Maximi. Petrus petra dicitur, eo quod primus in nationibus fidei fundamenta poſuerit, & tanquam ſaxū immobile,totius operis Chriſtiani compagem molemq; contineat. Porrò autem initiò exorientis Eccleſię, cùm pauci admodum eſſent Chriſtiani, hiq; infirmi, imbecilles, & adhuc in fide, & Chriſti religione rudes, & noui, tum propter hominum credentium paucitatem, tum ſchiſmatis tollendi cauſa, munia prædicationis inter duos ſummos Apoſtolos diuiſa ſunt: ne ſi duo eſſent primarij,in vtraq; gēte Apoſtoli alius(vt iam cęperat) Cephæ, alius vero Pauli, ſe eſſe diceret, quod ſeuere & aſpere reprehendit Paulus; atque ita Eccleſiam Chriſti ſcinderent. Voluit igitur Paulus plus conuerſioni gentium vacare, Petrus vero Iudæorum; quamuis vter vtri prędicaret, quando opportunitas daretur nullum eſſet diſcrimen. Cum autem plures ad Chriſti fidē conuerſi fuiſſent, hiq; in Chriſtiana religione eruditiores & perfectiores euaſiſſent, ita vt ſchiſmatis periculum nequaquam amplius immineret, tunc gentium, & Iudæorum, confundi Eccleſia cœpit; atque ea diſtinctione ſublata, & Paulus Iudæorum, & Petrus gentium, Apoſtoli fuerunt: Petrus enim & Paulus in Vrbe Roma ambo Euangelizantes, occiſi; Ioannes in Aſia gentibus ſimul & Iudęis prædicans,Epheſi iam ſenex obijt. Philippus in Aſia; Andreas in Achaia; ambo Iacobi Hieroſolymis; & cęteri Apoſtoli per diuerſas orbis partes,Iudęis & Gentilibus prædicando peragrantes, in Domino dormiere. Cæterum quæ ſupra diximus,etiam Chriſti auctoritate confirmari poſſunt,dicentis; Super hanc petram ędificabo Eccleſiam meam: non quidem tantum ex Iudæis,

ſed

ſed ex gentibus quoque collectam, ideſt vniuerſalem; ſi enim tantum Iudęi ſub Petri primatu conſtituti fuiſſent, & non gentes, fruſtra dixiſſet Dominus, ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, quòd non tantum ex Iudæis, ſed etiam pro maiori parte ex gentibus erat congreganda. Ad hæc alioqui res abſurdiſſima, & quæ nulla ratione fieri poteſt ſequeretur; Petrum ſcilicet à gentium prędicatione reiectum eſſe, quod ne diſcipulorum quidem vlli Christi factum legitur. poſtremo Ioannes & Iacobus cunctis alijs Apoſtolis minores eſſent, quibus & ad gentes, & ad Iudęos prædicare interdictum fuiſſe, non legitur; quos tamen cæteris prętantiores fuiſſe, ex eo liquet, quod Paulus illos columnas Eccleſię, & qui videbantur eſſe aliquid, vocat: à quibus dexteram ſocietatis accepit, cum quibus contulit Euangelium ſuum, ne in vanum curreret, aut cucurriſſet. Hinc B. Hieronymus in comment. cap. 2. epiſt. ad Galatas. Occulta hic oritur quæſtio, quid igitur? Petrus ſi inueniſſet ex gentibus, non eos adducebat ad fidem? aut Paulus ſi ex circumciſione aliquos reperiſſet, non eos ad baptiſmum Chriſti prouocabat? Quæ ita ſoluitur, vt dicamus, principale ſingulis in Iudęos, & gentes fuiſſe mandatum, vt qui defendebant legem, haberent quem ſequerentur, qui legi gratiam præferebant, non deeſſet eis doctor & præuius. In commune vero hoc eos habuiſſe propoſiti, vt Chriſto ex cunctis gentibus, Eccleſiam congregarent. Legimus enim & à D. Petro Gentilem baptizatum fuiſſe Cornelium; & à Paulo in ſinagoga Iudæorum Chriſtum ſępiſſime prædicatum. Hæc Hieronymus. Stat ergo inuicta patrum ſententia: Petro non ſolum paſturam ouiis Iudaici commiſſam, etiam ſi Apoſtolatus ei & ſors obuenerit in circumciſionem; ſi ergo, vt credendum eſt, Chriſtus ſuper Petrum, ſeu Petri fidem, vniuerſalem Eccleſiam ædificauit; dicere etiam nos conuenit, ipſum omnium fidelium, tam ex Iudæis, quàm ex gentibus, congregatorum caput fuiſſe: Pau-

liq́ue ſententiam intelligendam; quemadmodum nos ex ſanctorum patrum ſcriptis explicauimus. Vbi illud etiam annotare placuit, in eo loco D. Paulum non loqui de poteſtate ipſa per ſe Apoſtolatus, aut eius latitudine, quanta in Petro fuerit, aut quanta in ſe ipſo; nam non ſolum D. Petrus, ſed cæteri etiam Apoſtoli poteſtatem à Chriſto acceperunt Apoſtolatus prædicandi Euangelium omni creaturæ, & docendi omnes gentes. Quod quidem manifeſte conſtat ex Euangelio Matth. vltimo, cum ait: Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine patris, & filij, & ſpiritus ſancti; docentes eos ſeruare omnia quę mandaui vobis. Et Marci 16. Euntes in mundum vniuerſum, prędicate Euangelium omni creaturæ. Non ergo loquitur D. Paulus de poteſtate Apoſtolatus ſua & aliorũ, de eiuſue latitudine, quę omnium erat vniuerſalis in omnes gentes, à Chriſto Domino noſtro conceſſa; ſed loquebatur D. Paulus de eius poteſtatis opere, & exercitio, erga hos, vel illos populos: quia creſcente numero gentium, & cum latè paterent, indiguerunt particularibus quibuſdam perſonis, qui eorum prædicationi incumberent; & merito, cum vnus omnia præſtare non poſſet, nec omnes omnia; etiam ſi ad id poteſtatem haberent; ſed neceſſe erat diſtribui munera, & poteſtatis exercitia. Secundo, nec de ipſo tantum opere & exercitio poteſtatis Apoſtolicæ loqui D. Paulum ſimpliciter, ſed de primo tantum, in quo ſe exercuerunt; & ad quod primo deſtinati erant, vt illic laborarent. Nam primo ad ſaluandas reliquias Iſrael miſſi ſunt Apoſtoli, deinde ad ſalutem Gentilium. Nam & Saluator ait; Salus ex Iudęis eſt. & male ex hoc infertur non habuiſſe poteſtatem erga alios. Nam & ipſemet Chriſtus ait, de ſe: Non ſum miſſus niſi ad oues quæ perierunt ex Iſrael, ſcilicet primo: & tamen alibi etiam ait: Alias oues habeo, & illas oportet me adducere: & alibi, ſe effundere ſanguinem pro illis, & pro multis. Et in cruce orat pro omnibus, qui credituri

turi ſunt in nomine eius. Atque ideo initio, prædicatio Euangelica ad eos potiſſimum qui erant ex circumciſione fiebat, vt habetur in Actis Apoſtolorum, nemini loquentes verbum, niſi ijs qui erant ex circumciſione; atque ita ſimiliter primi Apoſtoli, & D. Petrus Chriſti Vicarius, ipſummet Chriſtum imitantes, & eius voluntatem ſequentes, prius procurarunt ſalutem Iſrael, & deinde Gentilium; aperto iam latè Gentilium hoſtio, delecti ſunt aliqui priuatim ad eos particulatim conuertendos, ſcilicet D.Paulus, & D.Barnabas extra numerum duodecim, qui huic operi primo, & per ſe incumberent. Alijs nihilominus poſt Iudęos, in idem quoque opus incumbentibus. Immo & ipſemet D.Paulus, & eius comes Barnabas, in Actis Apoſtolorum cap. 13. cum ibi Iudęis prædicarent, & eorum prædicationem non reciperent, Iudęis dicunt: Vobis oportebat primum loqui regnum Dei, ſed quoniam repellitis illud, & indignos vos iudicatis ęternæ vitæ, ecce conuertimur ad gentes. Ergo ſenſus D.Pauli eſt, ſibi creditum eſſe Euangelium præputij, & Petro circumciſionis; ideſt, ſicut Petrus primo ſe exercuit circa Iudęos, & ad id primum fuit munus deſtinatum ſui Apoſtolatus ex Dei voluntate; ita diuus Paulus electus primo vt ſe exerceret erga Gentiles conuertendos, quia tunc iam erat latè apertum Gentilium hoſtiũ; At nihilominus, & D. Petrus in Gentilium, & D.Paulus in Iudæorum conuerſione, poteſtatem exercebant, & habebant: vt ex Actis Apoſtolorum ſatis conſtat, & ex Euangelio, vt oſtendimus. Ad ea vero verba, quę Centuriarum auctores Pauli loco, ex ſe, more ſuo adiungunt, faciamus ſatis: ſcribunt enim [Pauli verba ad Galatas, profecto clariſſime, ac ſine omni ambiguitate oſtendunt, Petrum non eſſe ſummum Epiſcopum in tota Eccleſia] Quantum id oſtendant, ſupra ſatis ex eiſdem Pauli verbis, ſanctorum patrum ſententia, rectiſſime & ſciuſſime interpretatis expoſuimus [nam ſi Chriſtus Petrum vniuerſalem Apoſtolum

ſupra

ſupra omnes gentes cõſtituiſſet,&c.] Eſto,vniuerſalis Apoſtolus non diceretur, at erat vniuerſalis omnium paſtor, à Chriſto electus. Deinde etiam diſtinguendum eſt quo ad Apoſtolatum; Negamus eum vniuerſalem Apoſtolum eſſe, aut vnquam vocatum,eà ſcilicet ratione,vt ille ſolus,& non alij ſint Apoſtoli: at rectè vniuerſalis Apoſtolus, & vniuerſale omnium caput à ſanctis patribus dicitur; quod ſcilicet erga omnes,tum officium & poteſtatem Apoſtolatus exercere; tum paſtorali cura vti poterat; ex poteſtate ſibi diuinitus tradita; qua fuit princeps Apoſtolorum, & ſummus Eccleſię paſtor. [obſecro quõmodo vel ipſemet, vel Paulus auſus fuiſſet eius functionem tantopere coarctare, idq; tam ſancto pacto, ſed ſupra clare teſtatus eſt, Paulus Petro diuinitus eas metas circumſcriptas,vt ſit circumciſorum,Apoſtolus. &c.] Miror eos non addidiſſe vocem, tantum, quo eum omnino à magiſterio gentium arcerent. Petro ne diuinitus pręſcripta eſt Iudęorum cura ? cui dictum eſt,ſuper hanc petram ędificabo Eccleſiam meam,paſce agnos meos, & oues meas, ideſt Iudęos, & Gentiles, qui gentes non ſolum docuit, ſed ijſdem primus (Dei iuſſu) Euangelium prędicauit, vt ex his quę ſupra dicta ſunt, ſatis patet. [Ita ex his locis Pauli animaduertimus, Petrum, diuino & humano iure, particularem & non vniuerſalem Epiſcopum conſtitutum] Quod planè, & iure, ex his quę dicta ſunt ſupra, negamus. quãtum hæ verborum ambages præſtant, pij lectores viderint. [Item quam latè ſe extendat illud Ioannis, paſce oues meas] cuperem vehementer id à vobis explicatum fuiſſe;longe melius argumentatum eſſet,ex clariſſimis Ioannis verbis ter repetitis, paſce oues meas: Intelligi poteſt Pauli locus ſupra citatus,quo in ſenſu accipiẽdus ſit, & recta eius intelligentia; an fortaſſe pro ouibus, Chriſtus Iudæos tantum intelligi voluit; qui primo per Petrum Gentiles ad ſe conuertit? quod planè animaduerterunt, cum à veritate coacti, ſequentia verba ſubiunxere. [Nec

hoc

hoc ius, hancq; functionum, diſtinctionem irritam facit, quod aliquando per occaſionem, & Paulus Iudæis, & Petrus Gentilibus concionati ſunt. De iure enim hic, non de facto, diſputamus] Ergo vterque Apoſtolus male, & contra ius fecit, in meſſem alienam manus mittendo. Et qui poteſtatem in omnes gentes diuino iure, ex Chriſti ore acceperunt Euangelium prędicandi Apoſtoli, contra ius faciũt. & longe minore auctoritate fuit Petrus, quam alij Apoſtoli, quibus metæ prędicationis non fuerunt circumſcriptæ. Quibus rebus nihil abſurdius, nec dici, nec excogitari quidem poteſt.

Argumentum ſecundum.

PETRVS haud dubie functione ſibi à Chriſto mandata, vere & integre functus eſt, fuit enim fidelis, ac bonus Chriſti miniſter, ac ſyncere oues Chriſti pauit. Iam conſtat eum neque voluiſſe dominari Apoſtolis & clero, ſed ſe cæteris presbyteris exęquaſſe, appellat enim ſe compresbyterum 1. Petri cap. 5. Multo minus gladium, & politicam functionem ſibi vſurpaſſe, & Reges, & Cæſares ſibi ſubiectos contendiſſe: quin potius mandaſſe Chriſtianis omnibus, vt ſint ſuis magiſtratibus ſubiecti. 1. Pet. cap. 11. Si igitur Petrus integre ſua functione functus eſt, neq; tamen ſuperioritatem ſuper Apoſtolos vſurpauit, immo etiam patienter Pauli obiurgationem tanquam inferior tulit, neque politicam gubernationem ſibi rapuit, ſequitur neceſſario, quod illa non pertinuerint ad Petri officium.

Reſponſio.

PETRVS haud dubie functione ſibi à Chriſto mandata, vere & integre functus eſt. Fuit enim fidelis, ac bonus Chri-

Chriſti miniſter, ac ſincere oues Chriſti pauit. Iam conſtat eum, nec voluiſſe dominari Apoſtolis, nec clero] Optime hactenus, dominatu ſcilicet importuno, iniquo, & tyrannico, ſed paſtoralis curæ ſollicitudine prę omnibus laborauit, cæteris præfuit: quod totus liber Actuum Apoſtolorum teſtatur [ſed ſe cæteris presbyteris exæquaſſe, appellat enim ſe compresbyterum] Male intellecta exæquatio, quia appellatio illa non eſt dignitatis, aut magiſtratus, ſed humilitatis ordinis, vel ætatis. Nam & compresbyter fuit, & princeps aliorum Apoſtolorum: compresbyter ętate, vel ordine; princeps paſcendi iure: in bonos humilis miniſter, in malos ſeuerus pręlatus, & iudex. Quod his verbis homil. 4. libro 50. homiliarum ſcitiſſime docet D. Auguſtinus, cum ait: Vt autem bonitatis huius, diſciplinæque magiſterium in noſtris fuiſſe maioribus plenius perfectiusq; diſcamus, pauca de pluribus venerabilium patrum recenſeamus exempla. Impleuit ſine dubio bonitatis, ac diſciplinę iſtius formam beatus Petrus, cum ſicut vere bonus, oblatos ſibi dicitur curaſſe infirmos, & vt diſciplinę cœleſtis amator, iuſta vltione puniſſe mendaces, perhibetur. Nimirum bonitatis eius gratiam teſtatur Aeneas ille debilis, qui claudus ab infantia ſedens in porta templi Domini atq; mendicans, in nomine Chriſti Ieſu Apoſtoli curantis imperio, antiquam recepit ſanitatem. Probauerunt & diſciplinę eius ſeueritatem Ananias & Sapphira, qui diſtrahentes agrum quem vendere nemo cogebat, dum de pretij quantitate mentiuntur Apoſtolo, mortem ſibi falſitate mercati ſunt. Quo facto, edocuit glorioſiſſimus Petrus, ineſſe ſibi bonitatem ac diſciplinam, dum remedium prętat infirmo; & competentem ſumit de mendacibus vltionem; quod cũ recte, ſanctéq; feciſſe cœleſtis iudicij conſenſus oſtendit. De perfectione vero ſcientiæ eius quis ambigat, qui Chriſtum Dominum viui Dei filium eſſe de cœlo (ſibi patre reuelante) cognouit? Et quia bonitas, ac diſciplina ſcientiaq;

non

non deerat, paſcendas illi Dominus commendauit ouiculas, &c. D. Gregorius regiſtri lib. 1. epiſt. 24. eandem ſententiam ijſdem propemodum verbis refert. Sequuntur auctores Centuriarum [multo minus gladium, & politicam functionem ſibi Petrum vſurpaſſe conſtat, & Reges, & Cæſares ſibi ſubiectos contendiſſe] optime ſcilicet, quia illorum temporum conditio id non ferebat [at potius mandaſſe omnibus Chriſtianis, vt ſint ſuis magiſtratibus ſubiecti] & id recte [ſi igitur Petrus integre ſuo munere functus eſt, neque tamen ſuperioritatem ſuper Apoſtolos vſurpauit] Hoc falſum, quia præter Actuum Apoſtolorum loca; Ioannes Chriſoſtomus auctor eſt, Iacobum ab eo fuiſſe creatum Epiſcopum Hieroſolymitanum. Et Clemens Alexandrinus lib. 6. & 7. Hipotypoſeon tradit Petrum, Iacobum, & Ioannem præcipuos Apoſtolos, columnas Eccleſiæ, ſcientiam ſibi à Domino traditam alijs Apoſtolis communicaſſe. Quibus patribus, magis quam auctoribus Centuriarum credendum opinor. [Immo etiam patienter Pauli obiurgationem tanquam inferior tulit] falſiſſimum. cum enim id factum propter quod Petrus reprehenſus à Paulo eſt, pertineret ad ædificationem fidei, quæ erat munus Apoſtolatus, non mirum ſi Paulus reprehēdit Petrum, & iure in re (Apoſtolatu ſcilicet) qua erant pares; quanquam regimine & poteſtate Petrus emineret, neque enim inconueniens eſt, vbi id neceſſitas requirit, maiores etiam à minoribus reprehendi, & moneri. Et ſic intelligenda ſunt verba diui Ambroſij, relata in gloſſ. ord. in cap. 2. epiſtolæ ad Galatas, in verbo reſtiti. 2. q. 7. Paulus Petrum reprehendit, quod non auderet, niſi ſe non imparem ſciret. non imparem intelligo in Apoſtolatu. qua ratione fit, vt ſi vnus è duodecim Apoſtolis nunc in terris eſſet, ille in his quę ſunt fidei, nec Romano Pontifici, nec generali Concilio ſubiaceret: in his vero quæ ad regimen, & Eccleſiaſticam poteſtatem pertinent maxime. Ea ratione Petrus fuit &

æqualis, & ſuperior Paulo, qui Petrum, quanquam cum in rebus fidei reprehendiſſet, tamen velut Eccleſiæ caput venerabatur: & vt eum vnum videret Hieroſolyma aſcendens, apud eum diebus quindecim manſit. Et vt docte examinat Hieronymus in epiſtola ad Auguſtinum, quæ 89. eſt apud Hierony. apud Auguſt. vero 11. anno 14. poſt iterum Hieroſolyma ad Petrum reuerſus eſt, quaſi ſecuritatem non habuerit prædicandi Euangelium, niſi eſſet Petri ſententia confirmatus. Itaque facile concedi poteſt, vbi imminet periculum fidei, ſuperiorem ab inferiori melius ſentiente, emendari poſſe. Certo autem certius eſt, Paulum æqualem fuiſſe Petro in Apoſtolatu, & fidei defenſione. Quare Irenæus Lugdunenſis reprehendit Victorem Papam vehementius in Aſianas Eccleſias inſurgentem. Euſeb. hiſt. Eccleſ. lib. 5. cap. 24. Et Michael Cęſenas ordinis Minorum generalis miniſter, acerrime reſtitit Ioanni 22. Papæ, aliquando affirmanti animas ſanctorum perfecta beatitudine non frui, quouſque iterum corpus aſſumerent. Hanc rem optime explicat beatus Gregorius lib. 2. ſuper Ezechielem homil. 18. vbi ita ait. Cum Petrus Apoſtolus ſeruari adhuc in circumciſione legis conſuetudinem vellet, ei in faciem reſtitit, eumque hac in re fuiſſe reprehenſibilem dicit. Et in hoc eius ſtudium diſcipulis loquens non ſolum culpam, ſed quod eſt magis hypocriſim, ideſt ſimulationem nominat, dicens. Cum veniſſet Petrus Antiochiam in faciem ei reſtiti, quia reprehenſibilis erat. Et paulo poſt, & ſimulationi eius conſenſerunt cęteri Iudæi. Idem vero Apoſtolorum primus cum multa diſcipulos admoneret, atque à quibuſdam detrahi Pauli ſcriptis agnoſceret dicit; Sicut cariſſimus frater noſter Paulus ſecundum datam ſibi ſapientiam ſcripſit vobis, loquens in eis, de his, in quibus ſunt quædam difficilia intellectu, quæ indocti, & inſtabiles deprauant, ſicut cæteras ſcripturas, ad ſuã ipſorum perditionem. Ecce Paulus in epiſtolis ſuis ſcripſit

Petrum

Petrum reprehenſibilem: Et ecce Petrus in epiſtolis ſuis aſſerit Paulum in his quæ ſcripſerat admirandum. Certe enim niſi legiſſet Petrus Pauli epiſtolas, non laudaſſet; ſi autem legit, quia illic reprehenſibilis dicitur, inuenit. Amicus ergo veritatis laudauit etiam quod reprehenſus eſt, atque ei hoc ipſum placuit, quia in his non placuerat, quę aliter quam debuerat ſenſit, ſeque etiam minori fratri ad conſenſum dedit, atque in eadem re factus eſt ſequens minoris ſui, etiam vt in hoc prętret, quatenus qui primus erat in Apoſtolorum culmine, eſſet primus & in humilitate. Penſate, fratres cariſſimi, in quo mentis vertice ſtetit, qui illas epiſtolas laudauit, in quibus ſcriptis ſe vituperabilem inuenit, quę illa manſuetudo tanta eſſe potuit? quæ quies animi, quæ ſoliditas atque imperturbatio cogitationis? Ecce à minore ſuo reprehenditur, & reprehendi non dedignatur, non ad memoriam reuocat, quod primus in Apoſtolatum vocatus eſt, non quod claues regni cœleſtis acceperit, non quod peccata quæcunque in terra ſolueris, eſſent ſoluta & in cœlo, non quod in mari pedibus ambulauit, non quod paraliticos in Ieſu nomine iubendo erexerat, non quod ægros corporis ſui vmbra ſanauerat, non quod mentientes verbo occiderat, non quod mortuos oratione ſuſcitabat. Ex hoc ergo loco (quia reprehenſus eſt Petrus) non poſſunt Centuriarum auctores probare, cum non fuiſſe vniuerſalis Eccleſię paſtorem.

Argumentum tertium.

Iſta quæſtio iam dudum à Paulo definita eſt. Nam pſeudoapoſtoli quidam, inimicique gratuitę iuſtitię Chriſti, tempore Apoſtolorum omnes Eccleſias pie à Paulo inſtitutas, hoc potiſſimum telo inſtructi perturbant. Petrus & Iacobus ſunt ſupremi Apoſtoli, illi cum Domino Ieſu

multum verſati, & ab eo tanquam princeps Apoſtolorum
" facti ſunt, illis potius credendum eſt, quam Paulo, qui eis
" nullo modo par eſt. Nos porrò ſumus illorum diſcipuli,
" iam recta ab eis venimus; ſic illi ſeruant, & docent; credi-
te nobis & cætera. Contra hos ſeductores, iuſtitiæq; Chri-
" ſti ſubuerſores, acerrime pugnat Paulus in Galatas, & Co-
" rinthios, contendens ſe nullam prorſus ſuperioritatem, vel
" Petri, vel aliorum dignoſcere, ſe docere ſine Petri ordina-
tione, aut permiſſione; ſe nihil ab eo didiciſſe, aut acce-
" piſſe, ſe adeo non agnoſcere eum ſuperiorem, vt etiam
" in faciem coram plurimis auſus ſit eum obiurgare: Neque
ſe, neque Petrum eſſe dominum Eccleſiæ, nec pro ea cru-
" cifixum, ſed omnes Apoſtolos ex æquo eſſe Eccleſiæ mini-
" ſtros, Eccleſiam vero eſſe Chriſti, Chriſtum autem Dei.

Reſponſio.

[CONTRA hos ſeductores iuſtitiæq; Chriſti ſubuerſores acerrime pugnat Paulus & in Galatas & Corinthios cõtendens, & cętera] Dico Pauli non fuiſſe intentionem increpare eos, qui eſſent ſecuti Petrum per obedientiam, vti à Chriſto principem & Vicarium conſtitutum: ſed quia ſingularitatem aſpiciebant perſonarum, quaſi ad baptiſmum pluris momenti eſſet perſona vnius quam alterius, quaſi nõ eſſet idem ſacramentum baptiſmatis ab vno Chriſto originem, & vim habens, à diuerſis miniſtris impartitum, & hãc eſſe Pauli ſententiam clare indicant verba diuiſionis & ſchiſmatis: nam paulo ante cap. 1. dixerat; Obſecro vos fratres per nomen Domini noſtri Ieſu Chriſti, vt id ipſum dicatis omnes, & non ſint in vobis ſchiſmata. Vt vero Theophilactus ex D. Ioan. Chriſoſtomo eo loco meminit, prius enumerat ſe Paulus quam Petrum, non vt ſe prӕferat Petro, ſed vt eum ſibi potius anteponat, quemadmodum Chriſti

deinceps

deinceps nomen honoris gratia ſubdit. Docuit igitur Paulus eo,loci ſchiſmata vitanda. quæ res adeo primatum non labefactat, vt eum potiſſimum aſtruat, quoniam ſchiſmata melius tolli non poſſunt, quam ſi ab omnibus, vno capiti obediatur. Ideo D. Hieronymus ſcribit, vnus eligitur, vt capite conſtituto, ſchiſmatis tollatur occaſio. Tota ergo Pauli intentio eſt, diſſidentes fratres ad vnitatem reuocare; ſacramenta non ex miniſtris, ſed ex Chriſto manaſſe oſtendere; quæ res primatui Petri nihil omnino officit. Addunt. [Paulus ſe nullam prorſus ſuperioritatem vel Petri, vel aliorum cognoſcere] Hoc falſum; quia aſcendit ad eum videndum honoris ergo, Hieroſolyma [ſe docere ſine Petri ordinatione aut permiſſione, ſe nihil ab eo didiciſſe, aut accepiſſe.] Et hoc ex parte falſum, quia iterum profectus eſt Hieroſolyma, & contulit cum eo Euangelium, quod prædicabat in gentibus, ne forte in vanum curreret aut cucurriſſet [ſe adeo non agnoſcere Petrum ſuperiorem, vt etiam in faciem coram plurimis eum auſus ſit obiurgare] hoc primatui Petri nihil offeciſſe ſupra oſtendimus. [Neque ſe, neque Petrum eſſe dominum Eccleſiæ, nec pro ea crucifixum, ſed omnes Apoſtolos ex æquo eſſe Eccleſiæ miniſtros] ſcilicet quo ad prædicationem, doctrinam, Apoſtolatum, & ſacramentorum exhibitionem, non quo ad iuriſdictionem, quia Petrus reliquis prælatus eſt [Eccleſiam vero Chriſti, Chriſtum autem Dei] optime dictum eſt.

Argumentum quartum.

ACTORVM cap. 8. ſcriptum eſt, quod Apoſtoli miſerint Ioannem & Petrum in Samariam. Non mittit autem inferior ſuperiorem, ſed contra. quare ſequitur Petrum non fuiſſe ſuper omnes Apoſtolos dominum, ſed ſingulis Apoſtolis æqualem, toto autem Concilio inferiorem.

Re-

Reſponſio.

Oportet mendacem eſſe memorem; ſuperiori argumento Petrum Paulo inferiorem faciunt, hoc loco ęqualem, & nos certe cunctis Apoſtolis ex eodemmet argumento faciemus Dei auxilio ſuperiorem; aiunt enim [Petrus ab Apoſtolis in Samariam miſſus eſt, non mittit autem inferior ſuperiorem] hoc falſum [ſed è contra. quare ſequitur Petrum non fuiſſe ſuper omnes Apoſtolos dominum] Nec nos dominum dicimus, ſed paſtorem [ſed ſingulis Apoſtolis æqualem, toto autem Concilio inferiorem] falſum, & falſa eſt argumentandi formula, non enim admodum diuerſo argumentationis genere ratiocinabantur Arriani; quia pater miſit filium, Ioannis cap. 6. & 20. & ad Galatas 4. igitur pater maior eſt filio; quia mittens maior eſt eo, qui mittitur. Hæc quo ad argumentandi formulam. Ad rem, dicimus hanc miſſionem Petri & Ioannis ab Apoſtolis maxime quadrare cum Petri poteſtate. Nonne dixit Chriſtus miniſtrum illum eſſe debere, qui futurus eſſet inter Apoſtolos maior? Sic ergo decuit Petrum magiſtri monita implere, vt miniſtrum ſe cæteris exhiberet. Falſum porrò eſt ſemper miſſos minores eſſe ijs qui mittunt; frequens enim vſus eſt, præſtantiores è Collegio & Senatu ad res arduas tractandas mitti, conſilio vel amore, non auctoritate inferiorum; quare in Ioſue 22. cap. legitur, quod cũ audiſſent Iſraelitæ Rubenitas, Gadditas, & Manaſſitas aram erexiſſe ſuper Iordanis tumulos contra ſe, conuenerunt omnes in Silo, vt bellum ijs indicerent. Interea miſerunt ad illos in Galaaditidem Legatos Phinees filium Eleazari pontificis, & decem principes cum eo, ſingulos ex ſingulis tribubus, vt eos de hoc ſacrilegio reprehenderent. Ecce filij Iſrael inferiores populi miſerunt Phinees eorum coram Domino ducem (vt ſcriptum eſt primo Paralipomenum cap. 9.) &

decem

decem principes ſuos, ex qua re manifeſte patet, illud in diuinis litteris non conſequi. Eſt miſſus, ergo mittentibus eſt minor. Illud porrò negocium pro quo Petrus miſſus eſt, tanti fuit, vt vel maxime Petri perſonam requireret, in quo profectò Petri præſtantia varijs modis illuſtrior euaſit, partim ex Simonis magi reprehenſione, partim ex Sancti Spiritus quum Philippus Diaconus præſtare non potuit collatione; partim ex Ioannis comitatu, qui cum eſſet inter cæteros poſt Petrum illuſtrior, vnà cum eo miſſum fuiſſe conſtat, vt ex tam egregiorum Legatorum Collegio, negocium ſummi momenti eſſe, apertius intelligeretur: ſed quia plura de his paulo ante, alia proſequamur.

Argumentum quintum.

QVOD Paulus cum toties faciat mentionem capitis Eccleſiæ, nuſquam Petri meminerit 1. Cor. 12. ad Ephe. 1. Col. 1. & 2. & quidem Petrus ipſe 1. epiſt. cap. 2. Chriſtum angularem lapidem Eccleſiæ facit.

Reſponſio.

FALSVM, quia bis Petrum honorifice commemorat, & Eccleſiæ paſtorem agnoſcit ad Galatas cap. 1. & 2. vt accurate ſupra demonſtraui. Ad hoc argumentum à negatione non concludit. Non enim ſequitur id non legitur, aut eius mentio non eſt, ergo non fuit. Eadem eſt reſponſio de Chriſto angulari lapide Eccleſiæ, quæ & de Chriſti fundamento ſupra data eſt, primario ſcilicet & conſequente.

Argumentum ſextum.

REFERT Euſebius ex 6. & 7. Hipotypoſum Clementis, quod Dominus poſt reſurrectionem ſcientiam tribuerit

Iacobo

Iacobo iuſto & Ioanni, & Petro : ij vero reliquis Apoſtolis
" tradiderunt, & Apoſtoli ſeptuaginta diſcipulis. Quod ſi
" verum eſt, ſatis inde apparet Iacobum iuſtum, Ioannem,
" & Petrum æquales à Chriſto eſſe conſtitutos, & nulli primatum ſigillatim competere. Euſebius lib. 2. cap. 1.

Reſponſio.

Si hoc verum eſt, in traditione ſcientię fuerunt æquales Petrus Ioannes, & Iacobus, & alijs nouem Apoſtolis ſuperiores, & in paſtorali cura Petrus & cæteris, & illis duobus præfuit; quia illi ſoli dictum eſt, paſce oues meas. Cęterum optima admodum eſt conſecutio: Tradidit illis tribus Dominus poſt reſurrectionem ſcientiam. ergo illi tres ſunt æquales in poteſtate. Tenet illatio, vt dicitur, ab angulo ad parietem; ſcilicet à ſcientiæ infuſione, vel traditione ad poteſtatem: qua ratione omnes prophetę ſuperiores eſſent & poteſtate, & ſacerdotio. Item ridicula eſt alia illatio. Tradidit illis ſcientiam ergo & ęqualiter, & ęqualem ſcientiam ſingulis, cum certum ſit & D. Petrum ex Dei patris reuelatione didiciſſe, & D. Ioannem vt aquila in Euangelij ſui conſcriptione euolaſſe. Tam inepte igitur fucatis argumentis ſunt ne decipiendi Chriſtiani?

DE ADVENTV PETRI AD VRBEM ROMAM EIVSQ. IBI SEDE ET MORTE.

PARS TERTIA.

Quod Petrus Romam venerit, & Romanam Eccleſiam fundauerit, eamque cum Paulo Apoſtolo ſanguine ſuo conſecrauerit, probatur, ex multis vetuſtis Sanctorum Patrum, Græcorum & Latinorum monumentis. Cap. I.

PORRÒ autem Petrum Chriſti Vicarium, & (vt ſupra oſtendimus) ſummum Eccleſiæ ſuæ caput, Romam nõ tantum veniſſe, ſed etiam Romanam ipſam Eccleſiam fundaſſe; morte deinde, ac ſanguine ſuo eam cum Paulo Apoſtolo conſecraſſe, ita clarum eſt, & totius terrarum orbis, cunctarumq; Eccleſiarum omnibus ſeculis, maximo ſemper conſenſu confirmatum; vt id, aliquo teſtimonio indigere, minime opus eſſe crediderim: niſi noſtrorum, & ſuperiorum temporum aliquot hæretici, huic quoque certiſſimę & clariſſimæ rei

tius fidem catholicam prædicarunt. Alia etiam apparet cauſa, conſtituendi primatus in Eccleſia Romana, quod Dominus Romæ permiſurus eſſet ſanguinem martyrum copioſiſſime effundi, ob id, vt gloriaretur vniuerſalis Eccleſia: quoniam gloria loci, congruit excellentiæ præſidentis. Priorem cauſam innuere videtur beatus Papa Leo in ſerm. 1. de natali Apoſtolorum Petri & Pauli, vbi ita ait: Beatiſſimus Petrus princeps Apoſtolici ordinis, ad arcem Romani deſtinatur Imperij, vt lux veritatis quæ in omnium gentium reuelabatur, ſalutem efficacius ſe ab ipſo capite, per totum mundi corpus effunderet. At Romanæ Eccleſiæ hoſtes, non contenti, contra tot ſacræ ſcripturæ teſtimonia, tot ſanctorum patrum ſententias, primatum Petro adimere voluiſſe, maiora mendacia fabricare auſi, eum Romæ aliquando vixiſſe, aut in ea Vrbe quam videre nunquam potuerit, obijſſe, omnino inficiantur: etſi omnes veteres patres, nemine diſſentiente, contrarium clament; ita vt, ne vnum quidem eorum ſententiæ ſuffragatorem habeant. Quo fit, vt contra tantam impudentiam, Tertulliani verba aduerſus Hermogenem hæreticum ſcripta, à D. Hieronymo contra Iouinianum repetita, afferre cogar. Homo in ſeculo hæreticus, etiam turbulentus eſt, qui loquacitatem facundiam exiſtimet, impudentiam conſtantiã deputet, maledicere ſingulis officium bonæ conſcientiæ iudicet. Primus omnium hoc mendacium, diabolico aſtu, celebris ille impietate Marſilius Patauinus (quod ſciam) inuenit. Qui contra Ioannem XXII. Papam, à quo ob hæreſim excommunicatus fuerat, opus edidit, & contra Romani Pontificis poteſtatem. Rem ab eo potius inchoatam, quam perfectam, craſſius extulit. Ante annos quinquaginta, Vlricus quidam Velenus Minhonienſis, qui libello ſcripto, Petrum non modo Romæ non mortuum, ſed nec aliquando Romam vidiſſe affirmare conatur: libro in capita diuiſo, quas perſuaſiones appellat. Et ſi ſuſpitio-

nem mihi iniecerit, eum nõ tam ex animo id feciſſe, quodq́; ipſi ita perſuaſum foret, quam vt tali facinore nomen & famam apud poſteros produceret: conſilium ſiquidem animumq́; ſuum viſus eſt ipſemet declaraſſe, cum fronti operis vulgata illa carmina inſcripſerit Iuuenalis, ſatyra prima.

Aude aliquid breuibus Gyaris, & carcere dignum
Si vis eſſe aliquis, probitas laudatur & alget.

Aduerſus hunc perſuaſorem, & eius inania commẽta, duo præſtantiſſimi patres accuratiſſime ſcripſerunt, ante annos circiter 40. Gregorius Corteſius Mutinenſis, tunc monachus Caſinas; & Ioannes Fiſcherius Anglus Epiſcopus Roffenſis, ambo poſtea S. R. Eccl. Cardinales à Paulo III. Pontifice Maximo, omnem induſtriam liberaliter exornare ſolito, virtutis ergò creati: quorum pro maiori parte argumenta, & ſolidas reſponſiones, huic operi includam. In hac igitur quæſtione, illud mihi commune eſt, cum ijs qui Petrum Romæ fuiſſe negant, aliquid quo manifeſte & aperte in alterutram partem iudicare poſſimus, in diuinis libris reperiri. Quare id ſolum quærimus, potuerit ne Petrus Romam aliquando veniſſe, ita vt ex eiuſmodi profectione nihil contrarium, nihil repugnans his quæ in ſacris litteris habentur omnino reſultet. Quod cum (vt ſpero) enucleate oſtenſum fuerit, reliquum erit, vt tantum illorum ſententijs innitamur, qui proxime ad Apoſtolos, & tempore, & ſanctitate accedunt, qui omnes vno ore, eiuſmodi profectionem ad Vrbem Romam, tam vere, quam conſtanter aſſeruerunt. A Ieſu Chriſti morte, vſque ad Petri obitum, qui fuit (auctoribus penè cunctis conſentientibus) 3. Kalendas Iulij, nouiſſimo Neronis anno, non quidem Iuliano, ſed Imperij, ideſt tertiodecimo, Chriſti vero 68. vt ex noſtris Faſtis Conſularibus conſtanti temporum ratione liquet, trigintaquattuor anni, & menſes tres interſunt. Siquidem Chriſtus decimonono Tiberij anno, ætatis vero ſuę 33. menſe tertio, 7 Kalendas Aprilis, cruci affixus

fixus fuit:vt accuratiſſime in Faſtorum Conſularium Commentarijs probaui. Superſunt autem integri quattuor Tiberij (tres enim & viginti imperauit annos) totidem propemodum Caij, quattuordecim Claudij non integri, treſdecim Neronis, qui annos reddunt plus minus 35. aliquot ſcilicet menſibus detractis, in quibus non ſemel tantum, ſed iterum, ac tertio potuiſſe Petrum Romam proficiſci, maniſeſtiſſimis argumentis conuinci poteſt. Sed quoniam primam eius profectionem in ſecundum Claudij annum reijciunt Euſebius, & Hieronymus, qua ratione id fieri potuerit, diligentius inquirendum eſt. Cumq; omnes conſentiāt Paulū anno primo à Chriſti morte (is fuit 35.ab initio) ad fidem Chriſti vocatum fuiſſe, & idem, anno quarto eum Hieroſolyma veniſſe, & vidiſſe Petrum, concedant neceſſe eſt. Siquidem triennio poſt illam euocationem, vt ipſe ait cap. 1. ad Galatas, aſcendit Hieroſolyma videre Petrum, & manſit apud eum dies quindecim; anno ſcilicet Chriſti 38. forte azimorum tempore, quo ad 6. Kal. Aprilis Tib. Cæſari mortuo, C. Caligula Imperator ſucceſſerat. Ad quam vſque diem, Euſebij in chronico auctoritate, & varijs inſuper coniecturis, aſſequi poſſumus, Petrum ex Iudæa, & finitimis locis non diſceſſiſſe. Qui Paulo Cæſaream primum, deinde Tarſum dimiſſo, Hieroſolymis diſcedens, terram Paleſtinam euangelizando circuiuit; Lyddæ Aeneam paraliticum ſaluti reſtituit: accerſitus deinceps à diſcipulis Ioppen, Tabitham mortuam reuocauit ad vitam. Quumq; multos dies (vt ait Lucas) apud Simonem Coriarium hoſpitatus eſſet, accitus Cæſaream Angeli iuſſu, à Cornelio Centurione, tunc primum ex gentibus (gentium enim nomine appellant ſacræ litteræ eos qui ex Iudæorum populo non eſſent) trophęum erexit. Quibus in functionibus cum ferè biennium (Chriſti ſcilicet 39. & 40.) conſumpſiſſe, Acta Apoſtolorum accuratius contemplanti liquebit: Anno demum ſexto à paſſione Chri
ſti

ſti finito, is fuit quadrageſimus currens natalis eiuſdem, Hieroſolyma redijt. Superſunt porrò duo anni, vſque ad carcerem Petri, quam anno 43. Chriſti fuiſſe oſtendam, quibus Petrus, vel Hieroſolymis (vt ego opinor) ſemper manſit, vel etiam Antiochiam accedere potuit; vbi mira incrementa religio noſtra cœperat. iam inde ab obitu Stephani, eò enim ex Iudęa peruenerant diſcipuli quidam profugi natione Iudæi. Quò deinde iuſſu Apoſtolorum profectus Barnabas, adiuncto ſibi Paulo, qui à fuga ex Hieroſolymis ad eam vſque diem in Cilicia ferè ocioſus ſederat, eiuſmodi adiumentum, iam inualeſcentibus rebus, & vtriuſq; magiſterio numeroſa Eccleſia ex Iudæis & gentibus collecta, præſtitit, vt diſcipuli Antiochię primum Chriſtiani appellati fuerint. Petrus vero ſi modo (vt prædixi) Antiochiam venit; Hieroſolyma redijt ſub initium Imperij Claudij, quod fuit anno Chriſti 42. Qua in re illud animaduerſione dignum eſt, ſeptennij ſpatium, quo Petrum Antiochiæ fuiſſe Damaſus & Gregorius auctores ſunt; alio ab hoc tempore quærendum eſſe, quod infra ego enucleate aperiam. Porrò autem nono à Chriſti paſſione anno exacto, is fuit 43. natalis eius, Imperij verò Claudij ſecũdus paulo ante inchoatus, quum ęſtate ſuperiori Iacobus Ioannis frater ab Agrippa Rege occiſus fuiſſet, ipſe Petrus azimorum tempore carceri incluſus eſt, & diuinitus ab Angelo liberatus. Hæc vero hoc ipſo anno accidiſſe, certiſſima ratione probare poſſum. Duo fuerunt eodem tempore Herodes, alter cognomine Antipas tetrarcha Galileæ, eius Herodis filius, qui pueros Betlheemiticos, Chriſto nato, nefarie trucidauit. Hic Chriſto paſſionis tempore veſte alba illuſit; hic violato ſanguinis, & hoſpitij iure, vxorẽ Herodiadem à fratre Philippo abduxit; hic denique humana & diuina cuncta permiſcens, in Macherunte caſtello iugulauit Ioannem Baptiſtam. Alter natus Ariſtobulo filio Herodis maioris Regis, cognomine Aſcalonitæ, & Mariam-

riammes, Agrippa in gratiam M. Agrippæ generi Auguſti Cæſaris vocatus. Qui à C. Caligula Imperatore, duarum tetrarchiarum Itureæ, & Traconitidis regionis, quæ Philippi, & Abillenæ, quę Lyſaniæ fuerant, Rex appellatus; magnæ apud Caium auctoritatis erat. Inter hos Herodes diu occultę inimicitiæ, inteſtinaq; odia intercеſſerunt, nutriente potiſſimum Herodiade alterius ſorore, vxore alterius, fœmina vehementis ingenij, & ſupra muliebres ſpiritus. Poſtremo Agrippæ accuſatione Antipa, à Caio tetrarchiæ Galileæ multato, & cum Herodiade Lugdunum Galliæ perpetuo exilio relegato, ea quoque Paleſtinæ pars ceſſit Agrippæ: Qui ſub exitu Imperij Cai, Romam pro gente Iudæorum, pro patrijs ritibus tuendis, & ne templũ Cęſaris imagine profanaretur deprecaturus accedens, paulo poſt eum ſuorum conſpiratione, menſe Ianuario extinctum vidit. Maximo autem in adipiſcendo Imperio Claudio vſui fuit, à quo beneficij accepti memore, tribus ei à Caio donatis tetrarchijs confirmatis, regno Iudææ, & Samariæ, Hieroſolymis aditis auctus eſt; primuſq; poſt Herodem Idumeum auum, partem Syriæ longe maximam, quam in tetrarchias Auguſtus diuiſerat, ſolus obtinuit: fœdereq; publice medio foro priſco ritu cum Claudio cæſo, Hieroſolyma anno primo Imperij Claudij ineunte, vere redijt. Qui quo munitior eſſet, ad omnes caſus, contra vires, doloſq; & ſororis & Antippæ, & popularium animos ſibi conciliaret, gentem Iudæorum ſtatuit inſigni aliquo munere demereri, remiſſo eis tributo, quod ſoliti erant in ſingulas ædes pendere. Cum vero vehementer illos infenſos Chriſtianis ſciret, iniecit manus (ait Lucas Act. 12.) vt malis afficeret quoſdam de Eccleſia. Trucidato igitur Iacobo fratre Ioannis, Petrum initio ſequentis anni, qui fuit ſecundus Claudij, & regni ſui vniuerſalis; Chriſti vero 43. azimorum tempore, coniecit in carcerem; vt feſto celebrato, eum necaret. Qui diuino beneficio Angeli opera edu-

eductus, exiens, abijt in alium locum. Tunc enim, proculdubio, Romam iter inſtituit, quo Herodis iram euitaret, & Simonem magum ab ſe Iudæa exactum, Romæ ritu Dei cultum, denuo expugnaret. Quę omnia ſecundo annò Claudij contigiſſe, ex eo intelligitur, quod ea ſub Claudio facta fuiſſe, à Luca memorantur. qui deſcripta famis acerbitate, qua ſub eo principe per vniuerſum orbem terrarum laboratum eſt, ſtatim ſubiunxit; illud tempus ſcilicet, quo fames inualuiſſet. Nec illud ante, aut poſt accidere potuit. Non ante: quia anno ſuperiore, azimorum tempore, Herodes Romæ (vt ex Tranquillo in Claudio, & Ioſepho librò 19. antiquitatum liquet) non Hieroſolymis erat. Non ſuperioribus ſub Caio, à quo trium tetrarchiarum rex conſtitutus fuerat: quod tunc nihil ei iuris Hieroſolymis eſſet, quæ à procuratore Romano adminiſtrabantur. Id vero nec ſequenti anno Claudij ſcilicet tertio fieri potuit: quoniam (vt Ioſephus ſcribit) eodem anno Agrippa ipſe Cæſareæ fato conceſſit. Sed nec 25. anni, quibus Petrus Romanam ſedem obtinuiſſe conſtanti omnium ſcriptorum teſtimonio liquet, conreſponderent. At vero Petrus, vt Herodis, cuius tum latè patebat imperium, vim furoremq́; declinaret, ſimul etiam vt Simonis Samaritæ veſtigijs inſiſteret, Romam, tunc liber factus, profectus eſt. Nec eius vlla eſt deinceps in Actis Apoſtolorum mentio, vſque ad tempora conuentus Hieroſolymitani, in quo de circumciſione actum eſt. Cum igitur ex Iudæa azimorum tempore anno Chriſti 43. currente, ſecundi vero Claudij initio (nam is Imperium 9. Kal. Februarij obtinuerat) diſceſſiſſet (annua peregrinatione habita, per eas gentes, ad quas priorem epiſtolam ſcripſit, Cappadoces ſcilicet, Galatas, Aſianos, Ponticos, & Bithynos) Romam anno qui ſecutus eſt, venit. is fuit Chriſti 44. adhuc vero ſecundus Imperij Claudij penè exactus, tantum enim ſupererant ſeptem dies, ſiquidē Petrus Vrbem primum inijt 15. Kal. Februarij, vt in martyrologio,

rologio, ex antiqua patrum traditione auctor eſt D.Hieronymus. Cum igitur Romam perueniſſet, per initia Imperij Claudij, vt Oroſius lib.7. cap. 4. ſcribit, ſiue (quod nequaquam diuerſum eſt, anno ſecundo, vt Hieronymus & Euſebius tradunt) eiuſmodi religionis fundamenta iecit: vt poſtea ad Romanos ſcribens Paulus, gratias agit Deo quod illorum fides in vniuerſo mundo nuntiaretur. Iam vero, ſi ab hoc tempore ſupputetur annorum ratio, vſque ad poſtrema Neronis tempora, & 3. Kal.Iulij, anni Chriſti 68. anni 24. menſes quinque dies duodecim inuenientur. Tot nempe, quod ſcribunt Euſebius, Hieronymus, Rufinus & alij (vt illorum verbis vtar) cathedram ſacerdotalem Romæ tenuiſſe. Non autem vltimo Neronis anno (Iuliano ſcilicet) ſed Imperij, vt D. Hieronymo placet, interfici potuit; ſi tamen (vt Eccleſiæ traditio habet) 3. Kal. Iulij ſub Nerone exceſſit: quod paulo ante eodem menſe ad 4. idus Iunij Nero iam (vt Dio refert) ſe ipſe interfecerat. Et ſi autem veteres ſcribant, Petrum Romæ annis 25. cathedram ſacerdotalem tenuiſſe, non tamen illico conſequitur, illum toto eo temporis ſpatio ſemper in Vrbe permanſiſſe. Inciderunt namque ea tempora circa ſextum Claudij annum, quibus Iudæi tumultuantes, impulſore Chreſto quodã (vt ſcribit Suetonius in Claudio cap. 25.) cum in proprium excidium præcipites ferrentur, Roma expulſi ſunt. Quæ res præcipue male intellecta eos fefellit, qui Petrum Romam veniſſe negant, id ſibi pro certo conſtituentes, totis 25. annis, quibus Petrum Romæ ſediſſe veteres auctores affirmant, eum Romæ perpetuo fuiſſe: quæ omnino res falſa eſt: & certum auctorem qui eam explodat habet Epiphanium, qui contra 27. Carpocratitarum hæreſim ſcribit, Petrum ſæpe Pontum, & Bithyniam viſitaſſe. & Sophronius tradit, eum in Hiſpaniam aliquando profectum fuiſſe. Iudæos porrò magno Romanorum odio conflagraſſe, teſtimonia multa ſunt; nam Tyberius

eos Vrbe primum eiecit,cuius exemplum Claudius imitatus eſt. Cum enim conſueuiſſent Iudæi magnam auri vim ad templi ornatum ex omnibus prouincijs quotannis Hieroſolyma portare M. Tullio Cicerone Conſule (vt ipſe ait in oratione pro Flacco) iudicauit ſenatus, aurum exportari non oportere: quod cum ſub Tyberio feciſſet quidam ex Iudæis, Roma omnes expulſi ſunt, Ioſepho & Tacito auctoribus. Quos publice odio fuiſſe præter ea quæ ſunt apud Trogum, etiam ex Quintiliano lib. 3. cap. 7. conijcimus: Eſt conditoribus (inquit) Vrbium infamiæ, contraxiſſe aliquam pernicioſam cæteris gentem, qualis eſt primus Iudaicæ ſuperſtitionis auctor. Minime autem mirum eſt, in tam magna Ciuitate Iudæos tumultum excitare potuiſſe, cum multi forent ex Romanis illorum ſuperſtitioni addicti. Vnde illud Iuuenalis ſatyra 14.

Quidam ſortiti metuentem Sabbata patrem
Nil præter nubes, & cœli numen adorant.

Quod manifeſtius ipſe teſtatur Cicero pro Flacco: ſequitur (inquit) auri illa inuidia Iudaici, hoc nimirum eſt, quod illa turba quæſita eſt: ſcis quanta ſit manus, quanta concordia, quantum valeant in concionibus, ſubmiſſa voce loquar, tantum vt iudices audiant. Neque enim deſunt qui iſtos in me; atque optimum quenque incitent. Nihil igitur mirum, ſi ſub Claudio quoque tumultus, & nouarum rerum cupidi, non ſecus, atque ſub alijs Imperatoribus vexati ſunt, maxime cum (vt Tacitus ait Annal. 12. Oroſ. 7. cap. 4.) illis ipſis diebus, Cumano procuratore Iudææ, non tumultum modo, ſed penè etiam iuſtum bellum iu ſyria excitarint. Quare à principe, vt ingenij obtuſi & ſtupidi, ſic præcipiti iracundia, Roma expulſi fuere, quod Apoſtolorum quoque Acta teſtantur. Denique Tranquillus in Claudio cap. 25. Iudęos(inquit)impulſore Chreſto quodam aſſidue tumultuantes Roma expulit. Cum namque nouum illud nomen ex Iudæa audiret, vulgoque

iacta-

iactaretur, nuper Chriſtianorum exortam factionem, in quam ipſe, & Dio, & Tacitus adeo impie inuehuntur, credidit, tumultus illos à Chriſto, qui tamen multis iam ante annis obierat, excitari. Vt erant ferè omnes ignari, eorũ quæ de Chriſto loquerentur: quod probat contra Celſum Origenes: & apud Tertullianum, ridiculus ille Ononychites, & quod quidam Galilæos, & Nazarenos Chriſtianos appellabant. Quin & emendati codices Tranquilli non Chriſtum, ſed Chreſtum habent; cum namque cauſam ignorarent ſacroſancti nominis, non ἀπὸ τοῦ χρίεσαι χρισόν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ χρᾶσται χρησὸν dici putabant: quod Lactantius in libro de vera ſapientia, & Tertullianus in Apologetico teſtantur. Expulſos etiam à Claudio non Chriſtianos, ſed Iudæos, illud maxime probat, quod (vt Tertullianus ait & cæteri conſentiunt) non ille, ſed Nero primus in Chriſtianos deſæuijt, quo nomine Petrus, qui gente Iudæus erat, ex Bethſaide vico Galileæ, ſimul cum cæteris diſcedere eſt coactus; quód Priſcillæ quoque & Aquilæ accidiſſe ſcimus, ex Apoſtolorum Actis. Eo igitur tempore qui fuit annus Chriſti 47. ſextus Imperij Claudij, quo ſeditionem Iudæorum fuiſſe, & Bedas in Chronico teſtatur; & ex Cornelio Tacito aperte elicitur, quartus aduentus Petri ad Vrbem, Simone mago extincto, & Eccleſia Romana conſtituta, Roma diſcedens, Hieroſolyma rurſus redijt. Et (Agrippa cuius metu, ex Iudæa aufugerat, iam vita functo) morti beatiſſimæ Virginis, quæ anno ſequenti accidit (vt Euſebius tradit in chronico) interfuit. Cæterum anno qui ſecutus eſt, Chriſti 49. Claudij 8. Is erat à Pauli conuerſione 14. finitus, Paulus Hieroſolyma abijt, & quæſtione de circumciſionis neceſsitate à pſeudoapoſtolis excitata, Concilio Hieroſolymitano interfuit; cum Petro & alijs Apoſtolis contulit Euangelium ſuum, ne forte in vanum curreret aut cucurriſſet, à quo, & à Ioanne, Iacoboq; fratre Domini Epiſcopo Hieroſolymitano, dexteras ſocie-

tatis accepit. Inde Antiochiam redijt; Ad quam, cum Hieroſolymis (relicto ibidem Iacobo Epiſcopo) acceſſiſſet Petrus, ea reprehenſio Petri à Pauló facta accidit, quam ipſe in epiſtola ad Galatas cap. 11. commemorat. Manſit vero Petrus Antiochiæ ab 8. anno Claudij, vſque ad eius obitum, & Neronis Imperium annis continuis ſeptem; atq; ita neceſſarium erit ſeptem Epiſcopatus Antiochenis annos, intra numerum annorum 25. Pontificatus Romani includere. Hi vero ſunt ſeptem illi anni, quibus eum Antiochiæ Epiſcopum manſiſſe, Damaſus & Hieronymus affirmant. Conſtans enim fama eſt, veterum auctorum ſententijs confirmata, Petrum Apoſtolum Antiochiæ annis ſeptem, Romæ vero 25. Epiſcopatum tenuiſſe; quod ſi ſeptem anni Epiſcopatus Antiocheni diſtinguantur à vigintiquinque pontificatus Romani, nulla ratione fieri poterit, vt hæc ipſa, Actis Apoſtolorum, epiſtolis Pauli, & temporum rationi reſpondeant. Erunt ergo 7. anni Epiſcopatus Antiocheni Petri, illi ſcilicet quibus Vrbe à Claudio exactus, in Oriente permanſit. Ab anno enim Imperij Claudij 8. qui 14. imperauit, vſque ad primum Neronis, totidem numerantur, quæ ſeptem annorum digeſtio veritati ipſi, & cunctis veterum auctorũ monumẽtis mirifice quadrat. Quod etiam innuere videtur Damaſus, quum in Petri vita ſcribit: Beatus Petrus Apoſtolus primo ſedit in cathedra Epiſcopatus Antiochiæ annis 7. Hinc ingreſſus eſt Vrbem Romam, Nerone Cęſare (ſecundum eius aduentum intelligens) cum poſt Claudij mortem Romam Neronis Imperij initio, ab Antiochia iterum cum Marco Euangeliſta redijt: & eam Eccleſiam ſua abſentia collapſam reſtituit: Linum & Cletum ſibi coadiutores ordinauit: à Marco ſcriptum Euangelium probauit, priorem epiſtolam ſcripſit. Et hæc primo Neronis anno, vt ex Damaſo intelligitur, tranſegit: inde diſcedens, totum Occidentem & Africam docendo peragrauit: ad extremum nouiſsimis Neronis annis, eo in Chriſtia-

Hæc eſt Honuphrij, immo aliquorum etiam veterum Doctorum opinio. Veruntamen altera ſententia, quæ aſſerit Petrum ſeptẽnio poſt erectam Antiochenam Eccleſiam, Romam aduenisse, Romanamq́; ſedem fundaſſe, vt communior, & veritati proximior tenetur.

nos

nos tanquam publici incendij auctores deſęuiente, Romam redijt: vbi de morte eius & Pauli, ea ſubſecuta ſunt, quæ conſenſu omnium ſcriptorum memoriæ ſunt cōmendata. Porrò autem ſi vitæ eius decurſum ſic diſtinxerimus, nihil eſt, vt opinor, quod ſacris litteris repugnet, & maximorum, ſanctiſſimorumq; auctorum de illius profectione ad Vrbem & obitus, tam pie, quam vere tuta erit opinio. Supereſt igitur, vt quoniam nihil obſtare diuinos libros aſſertioni noſtræ oſtendimus, auctores quoque veteres enumeremus, qui in hac nobiſcum opinione fuerunt. Quorum vetuſtiſſimus eſt

PHILO ALEXANDRINVS vir eruditiſſimus, ſacerdos Iudæus, de quo ita in libro de viris illuſtribus tradit D. Hieronymus: Aiunt Philonem ſub C. Caligula Romæ periclitatum, quò legatus gentis ſuæ miſſus fuerat: cum ſecunda vice veniſſet ad Claudium, in eadem Vrbe locutum eſſe cū Apoſtolo Petro, eiuſq; habuiſſe amicitias, & ob hanc cauſam, etiam Eccleſiam Marci diſcipuli Petri, apud Alexandriam ſectatores ornaſſe laudibus. Eadem refert Euſebius hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libro ſecundo cap. 16. & 17. *Ann. Chriſti 50.*

PAPIAS HIEROPOLITANVS in Aſia Epiſcopus Ioannis Apoſtoli & Euangeliſtæ auditor, Polycarpiq; Smyrneorum Epiſcopi & Martyris condiſcipulus, quinque libros ſcripſit, quos prænotauit Explanationes verborum Domini, in quibus cum in præfatione aſſerat, ſe non varias opiniones ſequi, ſed Apoſtolos auctores habere, ait: Conſiderabam quid Andreas, quid Petrus dixiſſent, quid autem Philippus, vel Thomas, quid vero Iacobus, quid Ioannes, aut quid Matthæus, vel alius quis ex diſcipuli Domini, quęque Ariſtion, vel Ioannes presbyter, cæteriq; diſcipuli dicebant: Nec enim tantum mihi librorum lectiones prodeſſe credebam, quantum viuæ vocis pręſentiſq; magiſteriū. &c. Is in altero horum librorum, poſtquam Petrum Romam veniſſe, Romanamq; Eccleſiam fundaſſe per longum de- *Ann. Chriſti 107.*

ſcri-

ſcripſerat, inquit. Petrus in epiſtola ſua quam de Vrbe Roma ſcripſit meminit Marci, in qua tropice Romam Babylonem nominauit, cum dixit; Salutat vos ea, quæ in Babylone collecta eſt Eccleſia,& Marcus filius meus. Ita Euſebius hiſtoriæ Eccleſiaſticæ lib. 3. cap. 39. & Hieronymus in lib. de viris illuſtribus.

An. 147. BACCHIVS IVSTINVS Philoſophus & martyr in Apologetico ad Antoninum Pium, ſcripſit enim & alterum ad gentes, omnia illa quæ de Simone Samarita à cæteris dicta ſunt, diffuſe perſecutus eſt.

An. 178. DIONYSIVS Corinthiorum Epiſcopus Apoſtolicis temporibus vicinus, quod Petrus & Paulus eodem tempore paſſi ſint Romæ, diſputans, ita ſcripſit; Sed & vos habentes commonitionem à Petro & Paulo, plantationem Romanæ & Corinthiorum Eccleſiæ coniunxiſtis. Ambo etenim ſimul aduentantes, & in noſtra Corinthiorum Eccleſia docuerunt, & per omnem Italiam, atque in Vrbe hac ſimul docentes, etiam martyrio pariter vno, eodemq́; tempore coronati ſunt. Hæc ille, vt refert Euſeb. hiſt. Eccl. lib. 2. cap. 25.

An. 184. IRENAEVS EPISCOPVS Lugdunenſis Polycarpi Smyrnei Epiſcopi, Ioannis Euangeliſtæ auditoris diſcipulus, vetuſtiſſimus inter omnes noſtræ religionis ſcriptores, quorũ opera ad hanc vſque noſtram ætatem, poſt Apoſtolos peruenerunt lib. 3. aduerſus Valentini,& aliorũ hęreſes cap. 1. ſic ait: Matthæus in Hæbreis ipſorum lingua ſcriptum edidit Euangelium, cum Petrus & Paulus Romæ Euangelizarent, & fundarent Eccleſiam.

Idem fuſius eodem libro cap. 3. refert his verbis: Sed quoniam valde longum eſt, in hoc tali volumine omnium Eccleſiarum enumerare ſucceſſiones, maximæ & antiquiſſimę, & omnibus cognitæ à glorioſiſſimis duobus Apoſtolis Petro & Paulo Romæ fundatę & conſtitutæ Eccleſiæ, eam quam habet ab Apoſtolis traditionem, & annunciatam

tam

tam hominibus fidem, per ſucceſſionem Epiſcoporum peruenientem, vſque ad nos, indicantes confundimus omnes eos, qui quoquo modo, vel per ſui placentiam malam, vel vanam gloriam, vel per cęcitatem & malam ſenten tiam, pręter quam oportet colligunt. Ad hanc enim Eccleſiam propter potentiorem principalitatem, neceſſe eſt omnem conuenire Eccleſiam, hoc eſt, eos qui ſunt vndiq; fideles, in qua ſemper ab ijs qui ſunt vbique conſeruata eſt ea, quę eſt ab Apoſtolis traditio. Fundantes igitur & inſtruentes beati Apoſtoli Eccleſiam, Lino Epiſcopatum adminiſtrandæ Eccleſiæ tradiderunt.

Clemens presbyter Alexandrinus Origenis pręceptor floruit ſub Commodo, qui cum ſenex iam ſcriberet, potuerat certe memoriam habere Hadriani & Antonini Pij temporum, Neronianis vicinorum, vt veriſimile ſit, temporibus Hadriani aliquos ſuperfuiſſe qui Petrum viderant, quoſque Dionyſius, Irenęus, Clemens, Tertullianus, & cęteri, quos teſtes acceſſemus, alloqui potuerunt. Clemens igitur Alexandrinus Petrum Romæ fuiſſe profitetur. In cuius nomine errauit noſter hic nouę opinionis aſſertor, namque eum qui librum Hipotypoſeon ſcripſit Clementē Romanum pontificem fuiſſe exiſtimat. Quare idcirco eius auctorem redarguit, quod non ſit tutum illius libris credere, quod ſuppoſititij ſint, quod falſo Clementi adſcripti, quod deniq; ab hęreticis magna ex parte deprauati. Qui ſi vt falſo diſtinguere voluit inter duos Marcos, ſic vere duos Clementes diſtinxiſſet, non vtique in tam manifeſtum incidiſſet errorem. Duo ſiquidem Clementes fuerunt, alter Romanus, & Petri diſcipulus, qui librum ſcripſit recognitionum, apud quem nihil eorum reperitur, quæ perſuaſor citat, nec eius nos opera ab hęreticis potiſſimumq; Eunomianis in quibuſdam quę ad dogmata ſpectant, corruptos negamus. Alter Alexandrinus pręceptor Origenis, qui cū alia plurima, tum eum quem iam diximus librum compo- An. 190.

ſuit,

ſuit, ab Hieronymo latine informationum appellatum. Quod opus (ſicut & alia eiuſdem, extant enim etiam ad hanc diem complura accurate latine edita) non corruptum fuiſſe mihi perſuadeo. Nam cum id affirmare voluiſſet Rufinus, in opere quod inſcripſit de adulteratione librorum Origenis, eo potiſſimum argumento, quod nequaquam illi credibile videretur, eruditum adeo catholicorũq; virum, vel ſibi contraria ſenſiſſe, vel ea quæ de Deo credere impium eſt, ſcripta reliquiſſe: Hieronymus, Apolo. 2. cont. Rufinum, in hæc ferè verba reſpondet: ſi conceditur vt quicquid in libris omnium reperitur, ab alijs corruptum ſit, nihil eorum erit quorum fertur nominibus. & infra: Et quomodo (inquies) in libris eorum vitioſa nonnulla ſunt, ſi me cauſam vitiorum neſcire reſpondero, non ſtatim illos hæreticos iudicabo: Fieri enim poteſt vt vel ſimpliciter errauerint, vel alio ſenſu ſcripſerint, vel à librarijs imperitis eorum paulatim ſcripta corrupta ſint, vel certe ante quam in Alexandria, quaſi demonium meridianum, Arrius naſceretur, innocenter quædam, & minus caute locuti ſunt: & quæ non poſſunt peruerſorum hominum calumniam declinare. Cum Hieronymo igitur non modo Clementis Alexandrini ſcripta adulterina non eſſe opínor, ſed eo magis illis fidem adhibendam puto, quod Alexandrinus patria, nec ita multum diſtans à Marci Euangeliſtæ temporibus, ea quæ ſcripſit ab illis potuit accepiſſe, qui rebus geſtis interfuiſſent: ait vero: Cum Petrus Romæ Euangelium diuulgaret, rogatum Marcum ea quæ à præceptore dicebantur excepta publicaſſe. Quod cum intellexiſſet Petrus tantum abfuit vt grauate tulerit, vt etiam mirum in modum ſit delectatus. ita ille lib. 6. Hipotypoſeon, ex quo ſancti Marci Euangeliſtæ vitam deſcripſit in libro de Viris Illuſtribus D. Hieronymus ſic. Marcus diſcipulus & interpres Petri, iuxta quod Petrum referentem audierat, rogatus Romæ a fratribus, breue ſcripſit Euangelium;

gelium, quod cum Petrus audiſſet, probauit, & eccleſiæ legendum ſua auctoritate tradidit: aſſumpto itaque quod ipſe conſecerat euangelio, perrexit Aegyptum, & primus Alexādriç Chriſtum annuncians eccleſiã conſtituit, ita D. Hieronymus.

Eusebius vero hiſtoriæ eccleſiaſticę lib. 6. cap. 11. hanc rem ex eodem Clemente, ſic tradit. Cum Petrus Romę publice prædicaſſet verbum dei, & in ſpiritu expoſuiſſet euangelium, auditores rogaſſe Marcum, qui olim iam ſectator ipſius fuiſſet, conſcribere ea, quæ ſciebat ab apoſtolo prædicata, cumq; id factum Petrus poſtmodum cognouiſſet, licet fieri ipſum non iuſſerit, tamen factum non prohibuit.

Septimius Florens Tertullianus Afer apud Carthaginem proconſulari patre natus acerrimi ingenij vir, quem Cyprianus martyr præceptorem ſolitus eſt appellare, & Lactantius in omni literarum genere peritum fuiſſe ſcribit, & Euſebius Cæſarienſis omnium eccleſiarum ſermone, dum adhuc viueret, celebratum aſſerit, in libro de præſcriptionibus aduerſus hæreticos ſic ait; Si autem Italiæ adiaces, habes Romã vnde nobis quoque auctoritas præſto eſt. Felix eccleſia, cui totã doctrinã Apoſtoli cũ ſanguine ſuo pfuderunt: vbi Petrus paſſioni dominicæ adæquatur: vbi Paulus Ioannis exitu coronatur: vbi Apoſtolus Ioannes poſtquam in oleum igneum demerſus nihil paſſus eſt, in inſulam relegatur.

Idem in eodem libro paulo ante retulerat: Hoc enim modo eccleſiæ apoſtolicæ cenſus ſuos deferunt; ſicut Smyrnęorũ eccleſia habens Polycarpum ab Ioanne collocatum refert: ſicut Romanorum Clementem à Petro ordinatum edit, proinde vtique & ceteræ exhibent quos ab Apoſtolis in Epiſcopatum conſtitutos apoſtolici ſeminis traduces habent.

Idem libro 4. aduerſus Marcionem. Videamus (inquit) quod lac à Paulo Corinthij hauſerint, ad quam regulã Galatę ſint recorrecti: quid legãt Philippẽſes, Theſſalonicẽſes, Epheſij, quid etiam Romani de proximo ſonent, quibus Euangelium & Petrus, & Paulus ſanguine quoque ſuo ſignatum reliquerunt.

Idem in libro de baptiſmo: Nec quidquam refert inter eos, quos Ioannes in Iordane, & quos Petrus in Tiberi tinxit.

Idem in libro Scorpiaco aduerſus Gnoſticos: vitas Cęſarum legimus, orientem fidem Romę primus Nero cruentauit, tunc Petrus ab altero cingitur, cum cruci adſtringitur: tunc Paulus ciuitatis Romanæ conſequitur natiuitatem, cũ illic martyrij renaſcitur generoſitate.

Caivs quidam vetuſtus ſcriptor cum Zephyrino Papa apud Euſebium hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libro ſecundo capite 24. aduerſus Proclum quendam cataphrygam hæreticum diſputans ita ait: Ego trophæa Apoſtolorum habeo, quę oſtendam, ſiue enim via triumphali pergas, quæ ad Vaticanũ ducit, ſiue via oſtienſi, trophæa eorum inuenies defixa, quibus ex vtraque parte locatis Romana communitur eccleſia.

Origenes libro 3. explanationum in Geneſim ait: Petrus in Ponto, Galatia, Bithinia, Cappadocia, & Aſia diſperſis Iudæis prædicaſſe videtur, qui & circa vitæ finem Romæ conſtitutus capite demiſſo cruci eſt affixus, eo quod ipſe hunc paſſionis modum expetijſſet.

Divvs Cyprianus Epiſcopus Cartaginenſis martyrio, doctrina, & ſanctitate illuſtris epiſtola tertia libri primi ad Cornelium Papam ſcripta de eccleſia Romana loquens ait: Nauigare inſuper audent ad Petri Cathedram, atque eccleſiam Principalem, vnde ſacerdotalis vnitas exorta eſt.

Idem epiſtola 2. libri 4. ad Antonianum. Factus eſt Cornelius Epiſcopus de Dei & Chriſti eius iudicio, cum nemo ante ſe factus eſſet, cum Fabiani locus, ideſt, cum locus Petri, & gradus cathedræ ſacerdotalis vacaret.

Idem in libro de vnitate Catholicæ eccleſiæ, de Romana eccleſia loquens ait: Qui cathedram Petri, ſuper quam eſt eccleſia fundata, deſerit, in eccleſia ſe eſſe non confidat.

Petrvs Archiepiſcopus Alexandrinus, quem græci ſacrum martyrem vocant, regulas quaſdam edidit ab illis obſeruandas, qui minus conſtantes in martyrio fuiſſent, in earum nona ſic ait. Petrus Apoſtolus præfectus ſæpe captus & coniectus in

Ex Photio in Nomo canone.

in carcerem, & ludibrio habitus poſtremo Romæ affixus eſt, cruci: æque etiam ſplendidiſſimus Paulus in eadem Vrbe capitali ſupplicio eſt affectus.

Dicamus cunctos hos præſtantiſſimos patres mentiri: falſamque vulgi opinionem ſecutos, qui omnes ante pacem eccleſiæ datam perſequutionum tempore vixere, cum adhuc Petri prædicatio in memoria ſcripta permaneret.

Arnobius Afer Rhetor in eo opere, quod aduerſus gentes ſcriptum reliquit, libro 2. Enumerari (inquit) poſſunt atque in vſum computationis venire ea, quæ in India geſta ſunt, apud Seras, Perſas, & Medos, in Arabia, Aegypto, Aſia & Syria apud Galatas, Parthos, Phrygas, in Achaia, Macedonia, Epiro, in inſulis ac prouincijs omnibus, quas ſol oriens atque occidens luſtrat, ipſam denique apud dominam Romam; in qua cum homines ſint Numæ regis artibus atque antiquis ſuperſtitionibus occupati, non diſtulerunt tamen res patrias linquere, & veritati coaleſcere Chiſtianæ: viderunt enim curſum Simonis magi, & quadrigas igneas Petri ore difflatas & nominato Chriſto euanuiſſe; viderant, inq;, fidentem dijs falſis, & ab eiſdem metuentibus proditum pondere præcipitatum ſuo cruribus iacuiſſe præfractis: poſt deinde prælatum Brundum cruciatibus, & pudore defeſſum ex altiſſimi culminis ſe rurſum præcipitaſſe faſtigio: quæ omnia vos geſta neque ſcitis, neque ſcire voluiſtis, neque vnquam vobis neceſſaria iudicaſtis, ac dũ veſtris fiditis cordibus, & quod Typhus eſt, ſapientiam vocatis, dediſtis circumſcriptoribus locum.

L. Cælius Lactantius Firmianus Arnobij diſcipulus Rhetor etiam, & declamator egregius, qui in poſtrema ſenectute Criſpum Cæſarem Conſtantini filium liberalibus diſciplinis erudiuit, vir omnium chriſtianorum diſſertiſſimus in libro 4. de vera ſapientia ad Conſtantinum maximum Auguſtum ſcribens capite 21. ſic ait: Diſcipuli vero per prouincias diſperſi fundamenta eccleſiæ vbique poſuerunt, facientes & ipſi in nomine magiſtri Dei magna & pene incredibilia miracula, quia diſcedens inſtruxerat eos, virtute, ac poteſtate

qua poſſet nouę annuntiationis ratio fundari, & confirmari: ſed & futura aperuit illis omnia, quæ Petrus & Paulus Romę prædicauerunt: & ea prędicatio in memoriam ſcripta permanſit, in qua cum multa alia mira, tum etiam hoc futurum eſſe dixerunt, vt poſt breue tempus immitteret Deus regem, qui expugnaret Iudæos, & ciuitates eorum ſolo adæquaret: ipſos autem fame ſitiq; cõfectos obſideret: & paulo poſt, Itaq; poſt illorum obitum, cum eos Nero interemiſſet, Iudæorũ nomen & gentem Veſpaſianus extinxit, fecitque omnia quæ illi futura prædixerant.

EVSEBIVS Cęſarienſis Epiſcopus vir in diuinis ſcripturis eruditiſſimus, & in indaganda temporum veritate dirigendiſque rerum geſtarum ſæculis ita diligens, vt non erubuerit D. Hieronymus eius Chronicum multis etiam in fine additis interpretari, lib. 2. hiſtoriæ eccleſiaſticæ cap. 13. de Petro apoſtolo & Simone mago loquens. Hunc igitur (inquit) talium malorum patrem & opificem Simonem per id temporis malitioſa illa potentia, honeſtique hoſtis, & humanæ ſalutis inimica, tanquam magnum eximiorum ac diuinorum apoſtolorum aduerſarium producens ad vrbem maximam ire compulit Romam; vt ibi potentiſſimis athletis domini ac Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti Apoſtolis in hoc ipſum ab eo ſubrogatis, obſiſteret: Verum diuina virtus & ſupra cęleſtis gratia in maximo præcipue certamine miniſtris ſuis opem ferens per illorum apparitionem ac pręſentiam accenſam mali flammam confeſtim extinxit, humiliataque per eos ac deturbata quæuis ſublimitas, quæ ſe contra Dei potentiam extollebat. Qua propter nec Simonis obluctatio nec cuiuſquam alterius illorum, qui tunc prodibant apoſtolicis illis tẽporibus ſubſiſtere potuit. Veritatis enim ſplendor ac diuinus ille ſermo, qui iampridem hominibus ob eorum ſalutem diuinitus illuxerat, in omnique terra obtinebat, per apoſtolos ſuos totius mendacij diſcuſſa caligine ex humanis mentibus cuncta vincens ac ſuperans, ignorantiæ tenebras effugabat: prædictus vero magus confeſtim maius diuino quodam, & inopinato fulgore percuſſus, cæcita-

tem

tem continuò male ſanæ mentis incurrit, Qui poſtquam primum in Iudæa malitioſe contra Petrum apoſtolum egiſſe deprehenſus fuerat, maximo ac tranſmarino itinere ab oriente ad occidentem vſque profugit, eam duntaxat fugam ad hoc ſatisfacturam ratus, vt animi ſui ſententia viueret. Vrbem igitur Romam ingreſſus auxilio potentiæ eius, qui in hoc ſęculo præſidet adiutus plurimum breui tempore conatus eius vſque adeo profecerunt, vt decreto ſimulacro cum alijs illic conſtitutis velut Deus ſit honoratus: Sed non in longum permanſit fraude quæſita diuinitas, eueſtigio namque ſub ipſo Claudij principatu optima illa Dei omnium & humano generi amica prouidentia probatiſſimum omnium apoſtolorum & maximum fidei magnificentia & virtutis merito reliquorum omnium principem Petrum ad Vrbem Romam velut aduerſus humani generis communem perniciem repugnaturum deduxit, ducem quidem & magiſtrum militię ſuæ ſcientem diuina pręlia gerere, & virtutum caſtra ductare: iſte adueniens ex orientis partibus vt cęleſtis quidam negotiator, diuina munitus armatura, pretioſiſſimam ſpiritualis lucis negotiationē & ſalutarem animarum lucem ac doctrinam, prædicationem videlicet regni cœleſtis prædicans aduexit, ſalutariſque prædicationis verbo primus in Vrbe Roma euangelij ſui clauibus ianuam regni cœleſtis aperuit: Igitur cum Romanæ vrbi clarum verbi Dei lumen fuiſſet exortum, confeſtim Simonis vnà cum ipſo potentia extincta eſt atque deſtructa: Sermo autem veritatis & lucis qui per Petrum prædicabatur, vniuerſorum mentes placido illuſtrauit auditu, ita vt quotidie audientibus eum nulla vnquam ſatietas fieret.

Cap. 14. *Cap. 15.*

Idem libro eodem cap. 25. de Petri & Pauli morte loquens ſic ſcribit. Igitur Nero vt apertum ſe hoſtem diuinitatis, pietatiſque profeſſus eſt, ipſorum prius Apoſtolorum (quippe qui duces & ſigniferi erant in populo Dei) expetit neces, Et Paulum quidem capite in ipſa vrbe Roma truncauit, Petrum vero crucis patibulo condemnauit. Horum teſtimonium quærere extrinſecus ſuperfluum puto, cum rem geſtam inſi-

gnia

gnia vſque in hodiernum & ſplendidiſſima eorum monumenta teſtantur, illic enim cœmiteria habentur, in quibus Petri & Pauli nuncupatio adhuc vſque obtinet.

Idem in libro 3. de demonſtratione euangelica capite quinto, ait, Petrus Romæ capite in terram verſo cruci affigitur, & Paulo caput abſcinditur.

Idem in chronico ſecundo anno Claudij: Petrus apoſtolus natione Galilæus christianorum pontifex primus cum primũ Antiochænam eccleſiam fundaſſet, Romam proficiſcitur, vbi euangelium prædicans 25. annis eiuſdem Vrbis epiſcopus perſeuerat. Idem paulo poſt: Vltimo Neronis anno, primus Nero ſuper omnia ſcelera ſua etiam perſecutionem in Chriſtianos facit, in qua Petrus & Paulus glorioſe Romę occubuerunt. Idem: Poſt Petrum primus Romanam eccleſiam tenuit Linus annis 11.

D. ATHANASIVS Alexandrinus Epiſcopus in apologia de fuga ſua: Petrus quoque, inquit, qui ob metum Iudæorum in latebris ſe habuit, & Paulus apoſtolus in ſporta demiſſus & ita fugiens, cum audiſſent oportere ſe Romæ martyriũ ſubire, nõ abiecerunt eam profectionem, ſed potius cum gaudio abierunt.

D. HIERONYMVS, quo nemo fuit in hiſtoriarum veritate indaganda diligentior, in explicanda eloquentior, cautior in conferenda; ille qui modo hoc fabulam, modo illud con fictum mendacium, vt erat veritatis aſſertor ingenuus, dicere non verebatur, ipſius nempe illud eſt; quæ de diuinis ſcripturis teſtimonium non habent, eadem facilitate contemni qua probari; ipſius quoque in libro de uiris illuſtribus: Baptizati Leonis, rurſuſque in Daniele, Belis Draconiſque fabula, hic ipſe Hieronymus, vt ſibi contrarius, vt malos ſecutus auctores in hac cauſa reprehenditur, vir certe vt omnibus latinis multorũ iudicio præferẽdus, ita fortaſſe cuiuis græco, iudicio, doctrina & eloquentia comparandus. Hic, quod ipſe in opere contrà Iouinianum teſtatur, annis quadringentis elapſis à Chriſti morte, iam ſenex ſcribebat, vt certum ſit ad id tempus, quo

primo

primo adoleſcens adhuc Romam venit à morte Petri; qui annis 35. poſt Chriſtum vixit, non plus annis trecentis fluxiſſe, vt fere adhuc Romæ veſtigia mortis Petri impreſſa eſſent; cum igitur locum illum in epiſtola ad Galatas tractaret, quo ſe ſcribit Paulus in faciem Cephæ teſtitiſſe, ſic ait: Sunt qui Cephã non putent apoſtolum, ſed alium de 70. diſcipulis iſto vocabulo nuncupatum, & dicunt nequaquam Petrum a conuictu gentium ſe potuiſſe ſubtrahere, qui centurionem Cornelium baptizauit, & infra; maxime cum Lucas ſcriptor hiſtoriæ nullam huius diſſenſionis faciat mentionem, nec dicat vnquam Petrum Antiochiæ fuiſſe cum Paulo, & paulo poſt: Non mirum eſt, inquit, ſi Lucas hanc rem tacuerit, cum & alia multa quæ Paulus ſuſtinuiſſe ſe replicat, hiſtoriographi licentia prætermiſerit, denique primum Epiſcopum Antiochenæ eccleſię Petrum fuiſſe accepimus, & Romam exinde tranſlatum, quod Lucas penitus omiſit. Poterat vel hic tantum locus ſilentium imponere cuilibet ſecus opinanti; ſed longe expreſſiora ſunt, quæ in libris de uiris illuſtribus ſcripſit, vbi cum id tantum ageret, curaretque vir omnium diligentiſſimus, vt quæ de vno quoque certa erant, affirmaret, notaretque dubia, nequaquã ſit veriſimile aut vulgi tantum opinionem, aut quod Petrus ait, doctas fabulas ſecutum: præſertim cum id nequaquam de Hieronymo dici poſſit, quod paſſim nunc in Theologos, nec ſatis ſcio an falſo iactant, non ſatis ſcilicet verſatum fuiſſe hominem in ſacris litteris, vt conſequentia pugnãtiaque non videret, ſic vero in libro de viris illuſtribus in vita beati Petri ait. Simon Petrus filius Ioannis prouincię Galileæ vico Bethſaida frater Andreæ apoſtoli & princeps apoſtolorum poſt epiſcopatum Antiochenſis eccleſiæ & prædicationem diſperſionis eorum qui de circumciſione crediderant in Ponto, Galatia, Cappadocia, Aſia, & Bithynia, ſecũdo Claudij anno ad expugnandum Simonem magum Romam pergit, ibique 25. annis cathedram ſacerdotalem tenuit vſque ad vltimum annum Neronis, ideſt 14. à quo & affixus cruci martyrio coronatus eſt, capite ad terram verſo, & in ſublime pedibus eleua-

In Com. cap. 2.

tis, aſſerens ſe indignum, vt ſic crucifigeretur vt dominus ſuus; & paulo poſt: Sepultus Romę in Vaticano iuxta viam triumphalem totius orbis veneratione celebratur.

Idem in vita Pauli ait, Hic ergo Paulus 14. Neronis anno eodem die quo Petrus Romæ pro Chriſto capite truncatus ſepultuſque eſt in via oſtienſi anno poſt paſſioné Domini 37.

Idem in Clementis Papæ vita, Clemens de quo apoſtolus Paulus ad Philippenſes ſcribens ait, cum Clementi & cæteris cooperatoribus meis, quorum nomina ſcripta ſunt in libro vitæ quartus poſt Petrum Romę epiſcopus, ſi quidem ſecundus Linus fuit, & tertius Anacletus, tametſi plerique latinorum ſecundum poſt Petrum apoſtolum putent fuiſſe Clementem.

Idem ſuper Eſaiam cap. 52. inquit. Clemens vir apoſtolicus poſt Petrum Romanam rexit eccleſiam.

Idem contra Luciferianos ſcribens ait, B. Ciprianus ad Stephanum, tunc Romanæ vrbis epiſcopum qui à B. Petro 27. fuit.

Divvs Ambroſius libro 3. capite 1. de Sacramentis, vtique ipſe auctor eſt nobis huius aſſertionis Petrus apoſtolus qui ſacerdos fuit eccleſiæ Romanæ. Idem ſermone 66. in natali apoſtolorum Petri, & Pauli: Non enim ſine cauſa factum putemus, quod vna die, vno in loco, vnius tyranni tolerauere ſententiam, vna die paſſi ſunt, vt ad Chriſtum pariter peruenirent, vno in loco, ne alteri Roma deeſſet, ſub vno perſecutore, vt æqualis crudelitas vtrumque conſtringeret: dies ergo pro merito, locus pro gloria, perſecutor decretus eſt pro virtute, & in quo tandem loco martyrium pertulerunt, in vrbe Roma, quę principatum, & caput obtinet nationem; ſcilicet, vt vbi caput ſuperſtitionis erat, illic caput quieſceret ſanctitatis: & vbi gentilium principes habitabant, illic eccleſiarum principes morarentur eſt.

Item oratione in Auxentiũ de Baſilicis tradendis poſt epiſt. 32. Idem Petrus poſtea victo Simone cum præcepta Dei populo ſeminaret, doceret caſtimoniam, excitauit animos gentilium, quibus cum quærentibus chriſtianæ animæ deprecatæ

ſunt,

ſunt,vt pauliſper cederet, & quamuis eſſet cupidus paſſionis, tamen contemplatione populi precantis inflexus eſt. Rogabatur enim, vt ad inſtituendum & confirmandum populum ſe reſeruaret: Quid multa? nocte muro egredi cæpit,& videns ſibi in porta Chriſtum occurrere,Vrbemque ingredi,ait: Domine quò venis? reſpondit Chriſtus,venio iterum crucifigi: Intellexit Petrus ad ſuam crucem diuinum pertinere reſpõſum, Chriſtus enim non poterat iterum crucifigi, qui carnem paſſione ſuſceptæ mortis exuerat,quod enim mortuus eſt,mortuus eſt ſemel, quod autem viuit, viuit Deo: Intellexit ergo Petrus quod iterum Chriſtus crucifigendus eſſet in ſeruulo; Itaque ſponte remeauit,interrogantibus Chriſtianis reſponſum reddidit; ſtatimque correptus per crucem ſuã honorificauit Dominum Ieſum: Simonem autem à Petro in vrbe Roma victũ cum ex ipſo Ambroſio in prçcitato ſerm.*66*.tum ex communi ſcriptorum omnium ſententia planiſſime conſtat.

RVFINVS presbiter Aquileienſis diui Hieronymi contemporaneus in inuectiua contra eundem Hieronymum ait, Petrus per 24.annos Romanæ eccleſiæ præfuit.

OPTATVS Afer Epiſcopus Mileuitanus lib.2.contra Donatiſtas: Ignorantia tibi adſcribi non poteſt,& infra, Igitur negare non potes ſcire te in Vrbe Roma Petro primo cathedrã Epiſcopalem eſſe oblatam,in qua ſederit omniũ apoſtolorum caput Petrus (vnde Cephas appellatus eſt) in qua vna cathedra vnitas ab omnibus ſeruaretur, ne cæteri apoſtoli ſingulas ſibi quiſque defenderẽt,vt iam ſchiſmaticus & peccator eſſet, qui contra ſingularem cathedram alteram collocaret: Ergo Cathedra vnica,quç eſt prima de dotibus; in qua ſedit prior oĩbus Petrus,cui ſucceſſit Linus, Lino ſucceſſit Clemens &c.

EPIPHANIVS Salaminæ Cypriorum Epiſcopus contra Carpocratitas hæreſi 27.ait. Etenim in Vrbe Roma fuerunt primi Petrus & Paulus apoſtoli ijdem ac epiſcopi; deinde Linus &c. & paulo infra, Paulus poſtquam venerat Romam, in Hiſpaniam profectus eſt,Petrus vero Pontum & Bithiniã viſitauit:& infra,Qui ambo 12.Neronis anno Romç mortui ſunt.

IOANNES Antiochenus Epiſcopus Conſtantinopolitanus ob eloquentiam Chryſoſtomus cognominatus, quo apud græcos nemo eloquentior, nemo grauior, nemo conſtantior fuit, in commentarijs epiſtolæ ſecundæ ad Timotheum cap. 4. homilia 10. ait, Aiunt quidam hunc Linum ſecundum poſt Petrum Romanæ eccleſiæ Epiſcopum fuiſſe; ita ille: Quo in loco verbum, aiunt, de quo tam multa verba perſuaſor facit, vt etiam ad grammaticos deſcendat, præter id, quod de re multis iam annis pręterita aliter loqui non poterat Chryſoſtomus, patet etiam non ad Petri in Romana vrbę ſacerdotium, ſed quod tunc agebat, ad Lini ſucceſſionem referendum eſſe; dubitarique non vtrum Linus ſecundus fuerit à Petro Romanæ eccleſiæ pontifex, ſed an vnus idemque ille eſſet; de quo Paulus in Epiſtola meminit, & is qui pontifex Romanus fuit.

Idem in demonſtratione aduerſus gentiles, quod Chriſtus eſt Deus: Romę, quæ inter alias vrbes maxime regia eſt, oĩbus poſthabitis, ad ſepulchra piſcatoris & Coriarij currunt reges.

Idem homilia in pſalmum 48. Piſcator autem Petrus qui virtutem eſt conſecutus, & ciuitatem maxime regiam (Romã ſcilicet) occupauit, etiam poſt mortẽ reſplendet ſole clarius.

Idem in commentarijs epiſtolæ ad Romanos c. 16. homilia vltima id eſt 32. Ego & Romam propterea diligo, tametſi & aliunde queam illam laudare nempe à magnificentia, ab antiquitate, à pulchritudine & multitudinę, à potentatu, à diuitijs, & à rebus in bello fortiter geſtis, ſed relictis iſtis omnibus ob id illam beatam deprędico, quod erga illos Paulus dum viueret, adeo fuit beneuolus, adeo illos amauit, coràm diſſeruit, & poſtremo vitam apud eos finiuit, vnde & ciuitas iſta hinc facta eſt inſignis pluſquam à reliquis omnibus, & quemadmodum corpus magnum ac validum, duos habet oculos illuſtres, ſanctorum videlicet illorum corpora: Non ita cœlum ſplendeſcit, quando radios ſuos ſol ex ſe ſe dimittit, quemadmodũ Romanorum vrbs duas illas lampades vbiq; terrarum effundens. Hinc rapietur Paulus, hinc Petrus; conſiderate & horrete quale ſpectaculum viſura ſit Roma Paulũ, videlicet, repente

te ex theca illa cum Petro reſurgentem in occurſum Domini ſurſum ferri. Qualem roſam Chriſto mittet Roma? qualibus coronis duabus ornatur Vrbs iſta? qualibus catenis aureis cincta eſt? quales habet fontes? Propterea celebro hanc Vrbem, non propter copiam auri, non propter columnas, neque propter aliam phantaſiam, ſed propter columnas illas eccleſię. Quis mihi nunc dabit circumfundi corpori Pauli, affigi ſepulchro, videre pulverem corporis illius, quæ adhuc in Chriſto deerant, adimplentis? ſtigmata illius geſtantis: prædicationem euangelij vbique ſeminantis? pulverem, inquam, oris illius, per quod Chriſtus locutus eſt, p quod lux emicuit quouis fulgore clarior, & vox exilijt dæmonibus quouis tonitru terribilior, p quod beatũ illud verbum locutus eſt: optabam anathema eſſe pro fratribus meis, per quod locutus eſt corã regibus, & nõ eſt confuſus, per quod Paulum didicimus, per quod Pauli dñm.

D. AVRELIVS Auguſtinus Epiſcopus Hipponeñ. libr. 2. contra literas Petiliani Donatiſtæ cap. 51. Verum tamen ſi omnes per totum orbem tales eſſent, quales vaniſſime criminaris, Cathedra tibi quid fecit eccleſię Romanę in qua Petrus ſedit, & in qua hodie Anaſtaſius ſedet?

PAVLVS Oroſius lib. 7. ca. 6. Tiberius, inquit, Claudius ab Auguſto Quartus regnum adeptus eſt; manſitque in eo annos 14. exordio regni eius Petrus apoſtolus Domini noſtri Ieſu Chriſti Romam venit, & ſalutarem cunctis credentibus fidem fideli verbo docuit, potentiſſimiſque virtutibus approbauit, atque exinde Chriſtiani Romæ eſſe cœperunt: ſenſitque hoc collatum fidei ſuæ Roma beneficium.

Idem eodem lib. ca. 7. primus Romę Nero Chriſtianos ſupplicijs & mortibus affecit ac põẽs prouincias pari perſecutione excruciari imperauit, ipſumq; nomẽ extirpare conatus, beatiſſimos Chriſti apoſtolos Petrũ cruce, Paulũ gladio occidit.

LEO Papa ſermone primo de apoſtolis, Beatiſſimus Petrus princeps apoſtolici ordinis ad arcem Romani deſtinatur imperij, vt lux veritatis, quæ in omnium gentium reuelabatur ſalutem, efficacius ſe ab ipſo capite per totum mundi corpus

effunderet, & paulo poſt, Iam populos, qui ex circunciſio ne crediderant erudieras: iam Antiochenam eccleſiam, vbi primum Chriſtiani nominis dignitas eſt orta, fundaueras: iam Pontum, Galatiam, Cappadociam, Aſiã, atque Bithiniam legibus euangelicæ prædicationis impleueras, nec aut dubius de prouentu operis aut de ſpatio tuæ ignarus ætatis Trophęũ crucis Chriſti Romanis arcibus inferebas, quo te diuinis præordinationib⁹ anteibât & honor poteſtatis, & gloria paſſionis.

An. 700. BEDA in libro de ratione temporum: Petrus apoſtolus cũ prius Antiochenã fundaſſet eccleſiam Romam pergit, ibique 25. annis Cathedram tenet Epiſcopalem, ideſt vſque ad vltimum Neronis annum, & infra. Nero primus ſuper omnia ſcelera ſua etiam Chriſtianos perſequitur, quorum eximios Romæ Petrum cruce, Paulum occidit gladio.

Idem in commentarijs prioris epiſtolæ catholicę Petri cap. 5. in fine Salutat vos Eccleſia quæ eſt in Babilone collecta, & Marcus filius meus: Babilonem typice Romam dicit, videlicet propter confuſionem multiplicis idololatriæ; in cuius medio ſancta eccleſia iam rudis, & perparua fulgebat iuxta exẽplum plebis Iſraeliticæ, quę quondam parua numero, & captiuata ſuper flumina Babylonis ſedens abſentiam ſanctæ terræ deflebat, nec canticum domini in terra aliena cantare volebat: & paulo poſt: Marcum autem filium ſuum euangeliſtam dicit, qui eius in baptiſmate dicitur filius effectus, Vnde patet, ꝙ priuſquam Marcum Alexandriam de Roma ad Euangelizandum mitteret, epiſtolam hanc ſcripſit; tempore autem Claudij Principis & Petrus & Marcus Romam venerunt, & ipſe Marcus deſcripto Romæ euangelio ſuo Alexandriam miſſus eſt; vnde colligitur quia epiſtolam hanc Petrus dum quæritur vbi vel quãdo ſcripſerit, locus erat Romę, tẽpus Claudij Cęſaris.

An. 850. THEOPHILACTVS Bulgarorũ Pontifex cuius cõmẽtarios recte quis Chryſoſtomi epitomas dixerit, nihil. n. ferè apud ipſum eſt nõ à Chryſoſtomo ſumptum, nam eadem prorſus repetit verba: corpus pręterea Pauli, de quo ęque ac de Petro, negat perſuaſor Romę quieſcere, idem Chryſoſtomus ait in ea

actione

actione quam habuit contra obſeruantes Neomenias. Nuper, inquit, cũ Paulũ laudarem, nõ ſecus geſtiebatis ac ſi ipſum vidiſſetis pręſentẽ, & quidẽ corpus eius in regia Roma poſitũ eſt.

Hi ſunt auctores, quorũ fidei hęc veritas innititur; hos oẽs redarguat neceſſe eſt, qui diu inclitam opinionẽ infirmare voluerit, iſtis obiicienda eſt ſacrarũ literarũ ignorantia, acta Apoſtolorum & Petri Epiſtolas non ſatis diligenter euoluiſſe dicẽdi ſunt, quorũ plerique vel in Paulum ediderant commentarios, vel proprijs commẽtationibus reipub. Chriſtianæ mirum in modum profuerunt, dicendi erunt temporũ rationem non habuiſſe, qui vt nos qua quidque ętate geſtũ eſt, ſciamus, labore & diligentia ſua perfecerunt. Ad ſummũ ea quæ penè viderunt; dicendi ſunt ignoraſſe: Enimuero ſi hoc temerariũ, ſi omnino alienum à Chriſtiana moderatione eſt, ſi denique impiũ tot ſacris auctoribus fidem abrogare, diuinis libris, vt ſatis patuit, non aduerſantibus, eorũ opinioni omnino eſt accedendũ: Nec committendũ eſt, vt vel odio in Romanũ Pontificẽ, vel in mores Deo dicatorũ hominum ſi fortaſſe à priſca ſeueritate diſceſſerunt, mendacij alicuius patrociniũ aſſumamus; ſtudiũ magis omne & cura ad id conuertenda ſunt, vt vel noſtris moribus caſtigatis cæteris exemplũ vitę eſſe poſſimus, cũ pleroſq; ſciamus aliquando labentibus & pene iã euerſis Chriſtianorũ rebus morũ magis integritate quam aduerſus peccantes contumelijs & opprobriis tuliſſe opem: Adhibenda eſt quidem ſeueritas orationis, paulo etiam incitatiores adhortationes habendæ, caſtigatio deniq; vehementior cũ grauitate coniuncta, & hæc omnia, ſi ita prius nos inſtituerimus, vt cũ ardua, cũ difficilia, deniq; cum Chriſtianæ religioni conſentanea nos oſtenderimus deſiderare, nobis ipſis pareamus decretiſq; noſtris, ne cum vita pugnet oratio: Quod ii mihi facere videntur, qui non pia eruditione, ſed cõuiciis & maledictis libros refereiunt, ſi. n. index vitæ morumque eſt oratio, ſatis patet eos qui mente effrenata, animoque præcipiti ad maledicendum feruntur, interius æſtu, tumultuque peſſimorum affectum laborare. Quõ autem diximus nihil nobis illis perſuaſionibus perſuaſum eſſe,

ratio-

rationem quoq; quare id dixerimus afferre neceſſe eſt.

Quæ ab Hæreticis contra Petri ad Vrbem aduentum afferuntur, ſingillatim & per capita diluuntur. Cap. II.

„ In hoc libello grauiſſimis, certiſſimiſq; & in ſacra ſcriptura
„ fundatis rationibus variis probatur, apoſtolum Petrum Romã
„ non veniſſe, neque illic paſſum, proinde ſatis friuole & temere
„ Roman. Pontifex ſe Petri ſucceſſorem iactat & nominat.
„ Liber hic duas habet particulas, quarum prior decẽ & octo
„ cõprehendit perſuaſiones, quod Petrus nunq̃ poſt Chriſti paſ
„ ſionẽ Romæ fuerit, & q̃d Hieroſolimis & nõ Romæ paſſus ſit.
„ Altera particula ſeptẽ habet cauillos, quibus Romana Cu-
„ ria illis perſuaſionibus occurrere conſueuit, quibus tamen
„ viciſſim ſeptem correſpondent reſponſiones eos non aliter at-
„ que rudera quędam diſſipantes.

Prima Perſuaſio.

„ CVM diligentiſſime euoluerim quotquot ad manum fue-
„ rãt hiſtoricorum ac Theologorũ, eosque nõ infimæ con-
„ ditionis libros de aduentu Petri Romá, de paſſione, & auctore
„ mortis ipſius, nihil aliud q̃ meras controuerſias illic reperire
„ potui, cũ nemini fere cũ altero ſatis cõueniat, ſed quilibet ſuũ
„ proferat iudiciũ, vel hoc ſolo ſuſpectũ, quod à cæteris diſſen-
„ tiat omnibus, & vt paucos commemorẽ è multis, Quidam in
„ exordio imperii Claudii Petrum Romá veniſſe contendunt,
„ quorum è numero eſt Oroſius hiſtoricus nõ triuialis, Quidam
„ anno Claudii ſecundo, & illi ſunt Hieronymus & qui ſuę inni-
„ tuntur auctoritati, Quidã anno eiuſdem imperii quarto; atq;
„ eſt liber ille, qui temporũ hiſtorias ceu faſciculo quodã cõpre-
„ hẽdit; pterea ab his oĩbus diſſentit liber ille qui ſanctorũ vitas
„ enarrat, & cõiter, paſſionale, nominat., Is.n. anno poſt paſſionẽ
„ Chriſti 20. Petrũ Romã applicuiſſe teſtat, q q̃dẽ ann⁹ tredeci
„ m⁹ fuiſſet imperii Claudii; ſimiliter q̃ annos mũdi, & annos ab
„ Vrbe cõdita recẽſẽt, vſq; ad aduẽtũ Petri Romã, vel ei⁹ paſſio

nem

nē q̃ mutuo pugnent, nemini obſcurū eſt, q enneades Antonii Sa „
bellici, hiſtoriā pōtificū Platinæ, ipſumq; Oroſiū viderit, Quæ q dē „
diuerſitas, & ſi nil aliud eſſet teſtimonio, ſuſpectū tn̄ Petri Romā „
aduentū redderet, & falsā hanc ꝓbaret cōiecturā, qđ Petrus vnq̃ „
Romę fuiſſet, Quę tn̄ adeo inualuit, vt tot ſęculis, qui ei reclamare „
auſus fuiſſet, habuerit adhuc neminē: & parū abfuit ne Romanen „
ſiū aulicorū Tyrannis in fidei articulos eā retulerit, vt quod nulla „
ratione ꝓbari poteſt, ſola neceſſitate credi videat: Accedit ad hoc „
licet neuter hiſtoricorū cū altero ſentiat, tn̄ aduerſus legē Chriſti „
quaſi ex cōpoſito oēs decertant, vt vel hoc vnū vanas eorū fabulas „
ac deliramēta ꝓdat, quod cū Paulo apoſtolorū oīum in ſcribēdo „
locupletiſſimo, cū Luca Euāgeliſta ſimul & apoſtolicarū actionū „
hiſtoriographo inęxcuſabiliter cōtendant, vt inferius liquido pro- „
babitur, ſi nulla eſt ſacræ ſcripturę ad ſtipulatio qua id cōfirmari „
poſſit, & tā remota hiſtoria adeo confuſa eſt, & fallax, nō ſtulte Pe „
trū nunq̃ poſt Chriſti paſſionē Romæ fuiſſe credit. Alioqui ſi illic „
eū aliqn̄ fuiſſe verū eſſet, vero oīa, dicente Philoſopho, cōſonarēt: „
At diſſonante lege, diſſidentibus mutuo hiſtoricis, quis niſi emotę „
mentis verū hoc aliqn̄ putauerit? Quanta ſit.n.in tā vetuſtiſſimis „
rebus tā remotæ hiſtoriæ fides argumento eſt Bartholomæus ille „
Platina, qui Romanorū Pontificū res geſtas deſcribens ac multo „
etiā poſteriora iſtis tēpora tractans, ſæpius cōquæritur variationē „
hiſtorię, maiorū neglectū, tēporū perturbationē, quibus diſtrictus „
nihil interea affirmare audet. Nempe ſi Petrus Romanorū fuerat „
Epūs, dicāt, quē ſibi ſucceſſorē nominauerit, & quis in locū ipſius „
fuiſſet ſuffectus? Si Linū dixerint, Latinorū turba obiter reclama- „
bit, quoue id probet, diē dicet, īmo & Gręcorū plurimi in hac cau „
ſa Latinos nō deſtituent; Chryſoſtomo in ſecundā ad Timothæū „
epiſtolā dicēte, Hūc Linū aiunt quidā ſecundū poſt Petrū Roma- „
nę eccleſiæ Epūm fuiſſe. Donatus vero Terentianus interpres, in- „
quit, aiunt, vſurpatur de re incerta, q̃ nos dicimus eſſe falſam; Sin „
aūt Clemēti hic honor dabitur, quod multis placet, plures adhuc „
erunt, q id improbent, & hanc gloriā erga Linū reponant: Clemē- „
tē nō primo, nec ſecūdo, ſed tertio gradu primū poſt Petrū ſtatuē „
tes, deinde Pius ne Anicetū, vel Anicetus Piū pręceſſerit? Vrbanus „

ſub

„ ſub Diocletiano ne, vel ſub Aurelio Antonino degerit? Cornelius
„ ſub Gallo, an ſub Voluſiano, vel forte Decio paſſus ſit? hiſtoria va-
„ riat, nec aliquid certi de his rebus definiri pōt. Nec mirũ ſi & mul-
„ to his poſteriora tẽpora, eorumq; geſta adeo ſunt hiſtoricorũ fig-
„ mentis deprauata, vt nemini poſthac integrũ ſit res grauiores eo-
„ rũ libris tueri, ſi quidẽ id meretur, vt habet prouerbiũ, mendax, ne
„ ſi vera tandẽ dixerit, ei credat. Porro ſi nec Theologi eadẽ hic ſen-
„ tiunt, falſitas exinde illorũ emergit: Diſcordia.n. in ſcriptoribus, vt
„ dixit ille, teſtimoniũ eſt falſitatis. Immo Auguſtinus veritatem ex
„ eo cognoſci docet, ſi ſcriptores cōcorditer in ea cōuenerint, neq;
„ vnus diſſentiat ab altero, vel a plurib⁹ plurimi. Et idẽ Auguſt. cũ i
„ multis alijs locis ad Hieronymũ & Fortunatũ tũ & hic ad Vincẽ-
„ tiũ de quorũlibet etiã ſanctiſſimorũ hoĩum ſcriptis loquitur. Hoc
„ genus, inq̃t, litterarũ ab auctoritate canonũ diſtinguẽdũ eſt, nō.n.
„ ſic leguntur, tanq̃ ex eis ita teſtimonia proferãtur, vt cōtra ſentirẽ
„ nō liceat: Et nos Theologis duntaxat in eiuſmodi rebus ex ſacra
„ ſcriptura nō deducibilibus & ex eorũ varietate dubitabilibus crẽ
„ dere nō adſtringimur, ſed nec Eccleſię q̃dẽ, vt Thomas in qđ libe-
„ tis diſputat: Ea ꝑpr ad hunc modũ ſermonẽ claudere licet, qđ Pe
„ trus nunq̃ poſt paſſionẽ Chriſti Romæ fuerit, de cuius aduẽtu il-
„ luc diuina ſcriptura ſilet, hiſtoria ſecum diuariat, Doctores minus
„ digni ſunt, q̃ quibus hic credat, pręſertim dũ ita mutuo diſceptẽt.

Diſſuaſio Prima.

PRima igitur pſuaſio diuerſitati q̃ inter auctores eſt, inniti vr: Quæ argumentandi ratio parũ valida eſt, q̃m plurima quæ à præclariſſimis hiſtoricis memoriæ cōmendata ſunt, & ſane q̃ veriſſima, facillime hac ratione falſa eſſe aut oĩno ficta probarent, cũ nihil apud veteres hiſtoricos magis deſideretur q̃ temporũ ratio. Cęterũ nos nihil inter veteres patres de Petri ad vrbẽ aduẽtu diuerſum eſſe iã diximus, Quod ſi maxime eſſet, non tñ illico eſſet conſequens, falſum eſſe quod aſſerunt; Quot namque hiſtorias legimus quas qui ſcripſere, non omnino in temporibus conſentiunt, cum de rebus ipſis nulla ſit ambiguitas, & vt omittamus cetera Romana, Græca & Barbara in temporum rationibus mire

diſcor-

diſcordantia; nonne idem in ſacris hiſtorijs contigit? in quibus, quoniam neque Moſes, neque Ieſus naue, neq; Samuel, neque Eſdras, neque auctores libri Regum, neque Euangeliſtæ, nec cæteri qui ſcripſerunt, aut olympiadibus, aut annis, aut alia ſimili ratione (vt Græci Latiniq; ſcriptores annotarunt tempora) varia deinceps de rerum geſtarum temporibus auctores, prodiderunt. In annis mundi conſtituendis, inter ſe ipſos Hebræi non conſentiunt. Ioſephus qui ab orbe terrarum condito vſque ad diluuium annos 1781. alias 2656. enumerat, ab Hebraicis biblijs diſſentit, quæ 1656. edunt. Cum his non conueniunt 70. interpretes qui ante diluuium omnes 2262. aliàs 2242. profitentur, multa annorum centenaria ſupra Hebraica biblia addentes. Qui etiam in generationibus poſt diluuiũ enumerandis, Cainam inter Arphaxad & Sala interponunt, quem lucas Euangeliſta cap. 3. commemorat, Hebręi non agnoſcunt. Moſen, ſcribit Tertullianus annis 300. ante Troiæ excidium fuiſſe; nongentis Lactantius, ducentis Euſebius, aliter alij. Quanta, bone Deus, in ſeptuaginta Danielis hebdomadibus interpretãdis eſt ſcriptorum controuerſia? Aliter enim Africanus, aliter Hippolytus Portuenſis Epiſcopus, aliter Clemens Alexandrinus, aliter Origenes, aliter Tertullianus, aliter Apollinaris Laodicenus, aliter Euſebius, aliter Hieronymus ipſe in commentarijs in Danielem, earum myſteria & tempora interpretantur. Poſtremo non minor de tempore mortis Ieſu Chriſti controuerſia eſt. Tertullianus, & qui illum ſecuti ſunt Lactantius, Oroſius, Paulus Diaconus, & alicubi, diuus Auguſtinus cum 31. ætatis anno mortuum ſcribunt. Ignatius, Auguſtinus alibi, Apollinaris, Victor Lemouicenſis Epiſcopus, & ex recentioribus Petrus comeſtor, Marianus Scotus, Rogerius Bacco, Ioannes de Muro, Nicolaus Lyranus, Paulus Burgenſis, Ioannes Lucidus Gallus, Petrus Pitatus Veronenſis anno 33. Ioannes Chryſoſtomus,

Niceta Græcus ſcriptor, Bedas; ex recentioribus, Albertus Magnus, Gerlandus Hlotharingus, Ioannes de Monte Regio, Bernardus Mutinenſis, Campanus Nouarienſis, Paulus Epiſcopus Foroſempronienſis, Lucas Gauricus & alij 34. Irenęus vetuſtiſſimus auctor 40. alij, vt D. Auguſtinus tradit, 46. Quæ cum ita ſint, ſi perſuaſoris argumentatio vera eſſet, neque mundus creatus, neque Moſes vnquam fuiſſet, neque Danielis hebdomadæ veræ, neque Chriſtus paſſus eſſet, quia varia de his auctores prodidere. Quibus rebus nihil abſurdius excogitari poteſt. Quum igitur tam variæ ſint, tamq; in multis diuerſæ ſententiæ, illud quidem fieri non poteſt, vt plus vna vera ſit, nec tamē contra neceſſe eſt, vt falſæ ſint omnes: quoniam non de re geſta, ſed de tempore tantum dubitari contingit. Id vero quod nos quærimus de prima Petri profectione ad Vrbem Romam, nihil habet controuerſię. Hieronymus namq;, & Euſebius anno Claudij ſecundo: Oroſius per initia imperij eius veniſſe ſcribunt: quibus in verbis, quid contrarium ſit, non video. Nam de faſce illo temporum à perſuaſore citato, & ſi is ego ſum, qui non libenter de ſcriptore aliquo grauius iudicare velim, cum omnes quoad ipſorum fieri poteſt, pro communi hominum vtilitate laborēt: Illud tamen nunc cogor dicere, in faſce illo, non ordinis, non temporum, non denique veritatis vllam rationem haberi, & ſi ſingula exequi vellemus, in quibus peccaſſe conuincitur, doctis, vt opinor, ſuperuacuum videri poſſet, apud quos iam eiuſmodi de illo prępiudicium factum eſt; vt quoſdam audierim, qui faſcem mendaciorum, non temporum appellarent. Picus certe in defenſione Origenis feſtiue ſimul & grauiter opus illud exagitat. Nam de eo libro qui ſanctorum vitas continet, à perſuaſore citato, ſuperfluum eſt omnino loqui: cum & ſi in tempore non nihil variet, tamen non ideo res ipſas geſtas falſas eſſe neceſſe ſit. Eiuſmodi igitur auctori, ſiquis in temporum ratione, fidem

habere

habere voluerit, per me habeat, licet nos certè æmulos non habebit. cęteri verò qui poſterius ſcripſere, & quos perſuaſor hic citat, Sabellicus, Platina, & alij, ab Hieronymo, Euſebio, Oroſioq; ne latum quidem vnguem diſſentiunt, vt ibi mirus ſit auctorum nemine diſſentiente, conſenſus, vbi hic noſter potiſſimum ſuper eorum diſſenſione innitebatur. Imprudens igitur eſt argumentatio, vt ſiqua fuerit inter auctores in annorum ſupputatione diſcordia, quiſquam ob eam rem auſit affirmare Petrum nunquã Romam veniſſe. Nam quod Perſuaſor ait; ſi Petrus Romanorum fuit Pontifex, dicant quis in locum ipſius ſit ſuffectus. Nihil eſt quod facilius explicare poſſim, Clementem enim dicam; & eo potiſſimum auctore, qui proximus fuit temporibus Apoſtolorum Tertulliano inquã, in libro de præſcriptionibus aduerſus hæreticos. Qui cum aliquot Apoſtolicos viros enumeraſſet(ſic enim ipſe diſcipulos Apoſtolorum nominat) qui præceptoribus in Pontificatu ſucceſſiſſent, ordinatum ſcribit à beato Petro Clementem Romanum Epiſcopum. Chryſoſtomus quoque in eo loco epiſtolę ad Timotheum, quem citauimus, Aiunt(inquit) ſecundum à Petro Linum fuiſſe Romanum Pontificem, ſciens ſcilicet priorem illo fuiſſe Clementem. Hieronymus porrò in Petri, & Clementis vitis, nihil affirmat. pleroſq; tamen Latinorum ait, Tertulliano acceſſiſſe: alibi tamen Clementem Petro ſufficere videtur. Damaſus in Petri, & Clementis vitis diſerte Petrum, Clementem ſucceſſorem ſuum in Epiſcopatu deſignaſſe ſcribit: quod infra latius aperiam. Enimuero ipſemet Clemens in epiſtola ad Iacobum Epiſcopum Hieroſolymitanum, ſi illam recipere velimus, illud ipſum quod Tertullianus, & Damaſus ſcribũt, affirmat. demumque totidem ferè verbis repetitum eſt à Simeone, quem Græci Metaphraſten vocant. Addamus præterea Eucherium Epiſcopum Lugdunenſem, qui eadẽ ętate, qua Auguſtinus vixit, non minus celebrem eloquen-

tia, quam ſanctitate, qui in Epiſtola ad Valerianum ait: Clemens vetuſta proſapia Senatorum atque etiam ex ſtirpe Cęſarum omni ſcientia refertus, omniumq; liberalium artium peritiſſimus, ad hanc iuſtorum viam tranſijt, itaque in ea excellenter effloruit, vt principis quoque Apoſtolorum ſucceſſor extiterit. Nec in hac parte Gręci à Latinis diſcrepant; etiam ſi aliqui dixerunt, in exercendo pontificatu, Linum, Cletumq; pręceſſiſſe; ſiquidem omnes conſentiunt, viuente adhuc Petro, qui ferè toto tempore ſui pontificatus abſens fuit, illos Romanæ Eccleſię curam geſſiſſe. Mortuo deinde Petro, Clementem qui ab illo deſignatus fuerat, ſucceſſiſſe. hoc Rufinus in prohemio interpretationis ipſiuſmet Clementis recognitionum, compluresq; alij affirmauere. Quod ſi daremus neſcire nos, quis Petro ſucceſſerit, num idcirco ſtatim ſequeretur Petrum Romæ non fuiſſe? quæro quis locus hic ſit argumentandi? qualis ſit hæc obiectio, quam ſi conceſſerimus, nihil tamen inferior cauſa noſtra futura ſit? quod rurſus dicemus de illa nominum Pontificalium congerie, de quorum temporibus dubitat Perſuaſor noſter. Quam tamen nos in hiſtoria Eccleſiaſtica noſtra enucleauimus. Cęterum vt totam hanc controuerſiam expediamus, quę de prima Romanorum Pontificum ſucceſſione alibi ſcripſimus, hic ſubijcere commodum erit.

De ordine ſex Pontificum Romanorũ qui primi eam Eccleſiam gubernarunt.

QVVM de Lini, Cleti, Clementis, Anacleti, & Euariſti, qui poſt Petrum Apoſtolum Romę Pontifices numerantur ſucceſſione, diuerſę admodum veterum ſcriptorum ſententię ſint, alijs ſucceſſores Petri, alijs vero Petri in Eccleſię gubernatione ſocios, & coadiutores eos appellantibus,

tibus, alijs etiam Cletum pro Anacleto accipientibus, eorumq́; ſeriem, alterum alteri varie prǫponendo enumerantibus: conſtitui, hoc loco vbi perſuaſor hanc mihi obtulit occaſionem, breuiter de hac re verba facere: & quid vnuſquiſque veterum ſcripſerit demonſtrare. Vt rebus his accurate explicatis, ex ſingularum inter ſe collatione, quæ verior & probabilior ſententia fuerit intelligatur. Varia enim hæc ſucceſſio Pontificum apud eos eſſe videtur, qui de ea ſcripſerunt, quam diuerſis ſuis opinionibus ambiguam reddunt. Ego tamen probabiliorem ſequutus opinionem, quæ Damaſi Papæ eſt, reliquas omiſi. De quibus omnibus nunc diligenter diſputabo: vt ſingularum fundamentis, & auctoribus cognitis, vniuſcuiuſque ratio intelligatur, probabiliorq́; cǫteris ſuſcipiatur: quum veritas vna fuerit. In his enumerandis opinionibus à vetuſtiſſima quǫ Irenǫi eſt incipiam. Is lib. 3. cap. 3. aduerſus hǫreſes ſuorum temporum, hanc rem ita tradidit: Fundantes & inſtruentes beati Apoſtoli Petrus & Paulus Eccleſiam, Lino Epiſcopatum adminiſtrandǫ Eccleſiǫ tradidere. Huius Lini, Paulus in his quǫ ſunt ad Timotheum epiſtolis meminit. Succeſſit autem ei Anacletus, poſt eum, tertio loco ab Apoſtolis Epiſcopatum ſortitur Clemens. Clementi ſucceſſit Euariſtus, & Euariſto Alexander, ac deinceps ſextus ab Apoſtolis conſtitutus eſt Xyſtus. Hanc Irenǫi opinionem ſequitur Euſebius tam in chronico, quàm in libris hiſtoriǫ Eccleſiaſticǫ. Qui poſt Petri mortem Linum annis 11. vel 12. deinde Anacletum annis 12. poſtea Clementem annis 9. demum Euariſtum annis 8. vel 9. Romanos Pontifices enumerat. In reliquis conuenit S. Hieronymus in libro de viris illuſtribus, in vita ſancti Clementis Papǫ. vtriuſque ſententiam ſequi videtur quum ait: Clemens quartus poſt Petrum Romǫ Epiſcopus, ſiquidem ſecundus Linus fuit, & tertius Anacletus. quanquam Tertullianus in libro de prǫſcriptione aduerſus hǫreticos, diſerte Clementem.

IRENAEVS *Petrus Linus Anacletus Clemens Euariſtus Alexander.*

EVSEBIVS *vt ſupra.*

D. HIER. *vt ſupra.*

tem à Petro Epiſcopum Romanum factum fuiſſe tradit. Idem Hieronymus lib. 1. aduerſus Iouinianum meliores auctores fortaſſe ſecutus Clementem ſtatim Petro ſubijcit. Quod etiam facere videtur ſuper Eſaiam cap. 52. Optatus Afer Epiſcopus Mileuitanus libro ſecundo contra Donatiſtas, & qui ab eo accepit aduerſus eoſdem epiſtola 165. D. Auguſtinus, Irenæi, Euſebij, & Hieronymi ſententiam ex parte ſecuti videntur, nam & ipſi cum ijſdem Cletum Pontificem non agnoſcunt, verum in eo diſcrepant, & veritati magis (vt opinor) adherent, quod Anacleto Clementem præponunt ſic: Petrus, Linus, Clemens, Anacletus, Euariſtus. D. Epiphanius lib. 1. Tomo 2. hæreſi 27. Petrũ & Paulum primos Romæ Epiſcopos facit. His Linum, Cletum, Clementem, & poſtremo Euariſtum ſubijcit. In qua re ab Irenęo, & Optato differt, quod pro Anacleto Cletũ habet, ab Optato vero, & Auguſtino tantum, quod eundem Cletum Clementi præponit. Sic autem ſcribit: In Vrbe Roma fuerunt primi Petrus & Paulus Apoſtoli ijdẽ & Epiſcopi, deinde Linus, deinde Clemens, qui contemporaneus fuit Petri & Pauli. Huius mentionem Paulus in epiſtola ad Romanos facit. & nemo miretur, quod ante ipſum alij Epiſcopatum aſſumpſerunt, quum ſub Apoſtolis hic fuerit contemporaneus Petri, & Pauli, nam & illi contemporanei Apoſtolorum fuerunt. Siue igitur, ipſis ſuperſtitibus, à Petro accepit impoſitionem manuum Epiſcopatus, & eo recuſato remoratus eſt. dicit enim in vna epiſtola ſua, ſecedo ab eo, erigatur populus Dei. Hoc enim in quibuſdam commentarijs reperimus: ſiue poſt Apoſtolorum ſucceſſionem à Cleto Epiſcopo hic conſtituitur, non ita clare ſcimus. Verumtamen etiam hic potuit ſuperſtitibus adhuc Apoſtolis Petro & Paulo, alios Epiſcopos conſtituere; propterea quod Apoſtoli ſæpe ad alias terras ablegabantur, propter Chriſti prædicationem. Non potuit autem Vrbs Roma ſine Epiſcopo eſſe; Paulus enim in Hi-

OPTAT. AVGVST. *Petrus Linus Clemens Anacletus Euariſtus Alexander.*

EPIPHANIVS *Petrus Linus Cletus Clemens Euariſtus Alexander.*

ſpaniam profectus eſt: Petrus verò ſæpe Pontum,& Bithyniam viſitauit. Poſſibile eſt autem, poſtquam diſceſſit, ac recuſauit Clemens (ſi modo ſic factum eſt, rationem enim ſic in eo non decerno) poſtea, poſt obitum Lini, & Cleti, quorum vterque ad 12. annos Epiſcopatum tenuit, poſt ſanctorum Petri & Pauli obitum, qui contigit duodecimo anno Neronis, hunc rurſus coactum eſſe ad recipiendū Epiſcopatum . . Attamen Epiſcoporum Romæ ſucceſſio hanc conſequentiam habuit: Petrus & Paulus, Linus, Cletus, Clemens, Euariſtus, &c. Hæc Epiphanius. Latinorum quidam (vt idem Hieronymus eo loco tradit) quorum primus eſt Tertullianus, ſecūdum poſt Petrum Apoſtolum putant fuiſſe Clementem. Quos ipſe libro primo (vt dixi) contra Iouinianum, & in Eſaiam ſecutus eſt. Quum illic ſcripſerit: Clęmens ſucceſſor Apoſtoli Petri ſcribit epiſtolas, omnemq́; penè ſermonem ſuum de virginitatis puritate contexuit. Hic vero Clemens vir Apoſtolicus poſt Petrū Romanam Eccleſiam rexit. Hos ex parte agnoſcit Ioannes Papa III. in epiſtola decretali ad Epiſcopos Germaniæ & Galliarum: Vbi ſi autem (inquit) Petrus Princeps Apoſtolorum adiutores ſibi adſciuit Linum, & Cletum, non tamen pontificij poteſtatem, aut ſoluendi, aut ligandi normam eis tradidit: ſed Clementi ſucceſſori ſuo, qui ſedem Apoſtolicam poſt eum, & poteſtatem pontificalem, tradente ſibi beato Petro Apoſtolo, tenere promeruit. Linus vero & Cletus miniſtrabant exteriora, Princeps autem Apoſtolorum Petrus, verbo & orationi inſiſtebat. Linum namque, & cletum nihil vnquam legimus ex pontificali miniſterio, poteſtateue egiſſe: ſed quantum eis à beato Petro præcipiebatur, tantum ſolummodo agebant. Illud inter Ioannem hunc & Tertullianum, Latinoſque, quos citat diuus Hieronymus, & ipſum etiam Hieronymum diſcrimen eſt: quod quem illi Anacletum, hunc cum Epiphanio, & Damaſo, Cletum Ioannes vocat. Tertulliani & Ioannis

LATINI *quidam* *Petrus* *Clemens* *Linus* *Anacletus* *Euariſtus* *Alexander.*

IOAN. III. *Petrus* *Linus* *Cletus* *Clemens* *Anacletus* *Euariſtus* *Alexander.*

Rufinus et Marian⁹ Scotus vt ſupra.

nis Tertij ſententiam ſequitur, auctor ille qui Rufini nomine vulgatus eſt, quique libros 10. recognitionum Clementis è Gręco in Latinum vertiſſe traditur, qui ait: Quidam requirunt quomodo Linus, & Cletus in Vrbe Roma ante Clementem fuerint Epiſcopi, quum ipſe Clemens ad Iacobum ſcribens, ſibi dicat à Petro docendi cathedram traditam, cuius rei hanc accepimus eſſe rationem, quod Linus, & Cletus fuerunt quidem ante Clementem Epiſcopi in Vrbe Roma, ſed ſuperſtite Petro, videlicet vt illi Epiſcopatus curam gererent, ipſe vero Apoſtolatus impleret officium: ſicut inuenitur etiam apud Cæſaream feciſſe. vbi cum ipſe eſſet præſens, Zacheum tamen ab ſe ordinatum habebat Epiſcopum. & hoc modo vtrunque verum videbitur, vt & illi ſcilicet ante Clementem numerentur Epiſcopi, & Clemens tamen poſt obitum Petri docendi ſuſceperit ſedem. Idem propemodum Marianus Scotus, antiquo in chronico, quod rudimentum nouitiorum dicitur, Sabellicus, & alij quidam recentiores referunt. Quam etiam opinionem confirmare videtur Anaſtaſius Bibliothecarius, vel potius Damaſus Papa in vita ſancti Clementis, vbi ait: Hic ex præcepto beati Petri ſuſcepit Eccleſiæ pontificatum gubernandum, ſicut ei fuerat à Domino Ieſu Chriſto cathedra tradita, vel commiſſa. quare in epiſtola quæ ad Iacobum ſcripta eſt, qualiter ei commiſſa eſt à beato Petro Eccleſia reperies. Ideo Linus, & Cletus ante eum conſcribuntur, quia ab ipſo principe Apoſtolorum ad miniſterium ſacerdotale exhibenudm ſunt Epiſcopi ordinati. Quanquam verò in libro de Romanis pontificibus, qui Damaſi nomine eſt publicatus, poſt Petrum ſtatim Linus, deinde Cletus, quarto loco Clemens, quinto Anacletus, ſexto Euariſtus relati ſint: id tamen ab Anaſtaſio Bibliothecario, qui & Damaſum ſuppleuit, vitas Romanorum Pontificum vſque ad ſua tempora ſcribens, & librum Damaſi multis de ſuo inſertis, quemadmodum Paulus Diaconus de Eutro-

ANASTASIVS *bibliothecarius*

Petrus Linus Cletus Clemens Anacletus Euariſtus Alexander.

Eutropio fecerat, non parum immutauit, præter Damaſi ſententiam factum fuiſſe oſtendam. Nam vt ex Imperatorum, & Conſulatuum ſerie, quam in recenſenda Romanorum Pontificum ſucceſſione, religioſe admodum Damaſus & integre refert, liquet: quod Linus, viuente Petro, Epiſcopatum Romanum adminiſtrauit. Clemens Petro ſucceſſit, huic Cletus, poſtea Anacletus, deinde Euariſtus, demũ Alexander, vt ego etiam in meis chronicis, & in hoc libro recte conſtitui. Quæ ita eſſe vt conſtet, Conſulum, & Imperatorum nomina, in meis Faſtis diligentiſſime collecta ſubijciam; iiſque Damaſi verba apponam, vt ex vtriuſque rei collatione, magis res ipſa elucidetur. Ordo igitur Imperatorum, & Conſulum ſequens eſt.

Damasus. Petrus. Linus. Cletus. Clemens. Anacletus. Euariſtus. Alexander.

Imp. Caesar Avgvstvs. ſub quo natus eſt Ieſus Chriſtus.

Ti. Caesar Avgvstvs. cuius Imperij anno 19. Ieſus Chriſtus eſt crucifixus.

C. Caesar Avgvstvs Caligvla quartus Romanorum poſt C. Iulium Cæſarem, princeps.

Ti. Clavdivs Caesar Avgvstvs Germanicvs in cuius Imperij anni ſecundi fine, quum ſanctus Petrus Apoſtolus Romam veniſſet, cathedram ſacerdotalem tam ſub eo, quã ſub eius ſucceſſore Nerone, annis 25. tenuit. de quo ita ſcribit Damaſus: ſanctus Petrus ingreſſus eſt Vrbem Romam Nerone (alias Claudio Cæſare, qui & ipſe Nero vocatus eſt) ibique ſedit in cathedra Epiſcopatus annis 25. Fuit autem temporibus Tiberij Cæſaris, Caij, Claudij, & Neronis. Martyrio vero cum Paulo coronatus eſt poſt paſſionem Domini anno 35. Ita Damaſus.

IMP. NERO CLAVDIVS CAESAR AVGVSTVS GERMANICVS.

Anni Xpi	Anni Imp.	Conſules Romani ſub Imperatoribus		
56	1	Nero Cæſ. Aug.	Vetus	*Linus natione Italus, ſedit an. 11. menſes 3. dies 12. Fuit tẽpore Neronis à Conſulatu Saturnini & Scipionis, vſque ad Capitonem & Rufum Conſules. ita Damaſus Papa.*
57	2	SATVRNINVS	SCIPIO	
58	3	Nero Cæſar II.	Piſo	
59	4	Nero Cæ. Aug. III.	Meſſala	
60	5	Apronianus	Capito	
61	6	Nero Aug. IIII.	Lentulus	
62	7	Pætus	Turpilian⁹	
63	8	Celſus	Gallus	
64	9	Regulus	Rufus	
65	10	Baſſus	Craſſus	
66	11	Nerua	Veſtinus	*Hoc anno 3. Kal. Iulij Petrus & Paulus occiſi ſunt. D. Hierony. Eodem anno Linus Epiſcopus martyrio coronatus 9. Kal. Octobr. Damaſus.*
67	12	Paullinus	Teleſinus	
68	13	CAPITO	RVFVS	
69	14	TRACALVS	ITALICVS	*Clemens natione Romanus, &c. Sedit annos 9. Fuit tẽporibus Galbee et Veſpaſiani à cõſulatu Tracali & Italici uſq; ad Veſpaſianũ VII. & Titum (deeſt nota) V. Conſules. ita Damaſus Papa.*

His Conſulibus 4. idus Iunij Nero Imperator ſe ipſe interfecit.

SER. GALBA IMP. CAESAR AVGVSTVS.

70 1 Ser. Galba Aug. II. T. Vinius.

IMP. M. SALVIVS OTHO CAESAR AVGVSTVS.

A. VITELLIVS GERMANICVS IMP. AVGVSTVS.

IMP.

IMP. CAESAR VESPASIANVS AVGVSTVS ET TITVS CAES.

71 1 Veſpaſianus Aug. II. Titus Cęſar.
72 2 Veſpaſianus Aug. III. Nerua.
73 3 Veſpaſianus Aug. IIII. Titus Cæſ. II.
74 4 Domitianus Cęſar II. Meſſallinus.
75 5 Veſpaſianus Aug. V. T. Cæſar III.
76 6 Veſpaſianus Aug. VI. Tit. Cę. IIII.
77 7 VESPASIANVS AVG. VII. TITVS CAE. V. DOMITIANVS CAESAR V. ſuffectus
78 8 Veſpaſianus Aug. VIII. Titus Cę. VI.
79 9 Verus Priſcus.
80 10 Veſpaſianus Aug. IX. T. Cæ. VII.

S. Clemēs obijt mart. 9. Kal. Decembris. Damaſus. Cletus natione Romanus &c. ſedit ann. 7. menſ. 1. dies 11. Fuit temporibus Veſpaſiani et Titi, à Conſulatu Veſpaſiani VII. et Domitiani V. vſq; ad Domitian. IX. & Rufū (deeſt nota) II. Conſules. ita Damaſus.

IMP. TITVS CAESAR VESPASIANVS AVG.

81 1 Titus Cę. Aug. VIII. Domitianus Cęſar VII.
82 2 Siluanus Pollio.

IMP. CAESAR FL. DOMITIANVS AVG. GERMANICVS.

83 1 Domitianus Aug. VIII. Sabinus.
84 2 DOMITIANVS AVG. IX. RVFVS II.

S. Cletus obijt 6. Kal. Maij. vac ſedes dies 20. Damaſus.

85	3	DOMITIANVS AVG. X.	SABINVS.
86	4	Domitianus Aug. XI.	Fuluus.
87	5	Domitianus Aug. XII.	Dolabella.
88	6	Domitianus Aug. XIII.	Saturninus.
89	7	Domitian⁹ Aug. XIIII.	Rufus.
90	8	Fuluus II.	Atratinus.
91	9	Domitianus Aug. XV.	Nerua II.
92	10	Traianus.	Glabrio.
93	11	Domitianus Aug. XVI.	Saturninus
94	12	Collega	Priſcinus.
95	13	Vorquatus	Clemens.

Anacletus natione Græcus &c. ſedit annos 12. menſes 2. dies 10. Fuit tempore Domitiani à conſulatu Domitiani X. & Sabini uſq; ad Domitianum XVII. & Clemente Conſules. Damaſus.

96	14	DOMIT. AVG. XVII.	CLEMENS.

S. Anaclet⁹ obijt 3. idus Iulij. vac. ſedes dies 13. Damaſus.

97	15	VALENS	VETVS.

IMP. NERVA CAESAR AVG.

Euariſtus natione Græcus, &c. ſedit annis 12. menſis 10. dies 12. Fuit tẽporibus Domitiani, Nerua, Traiani à conſulatu Valentis & Veteris vſq; ad Gallum & Braduã Conſules. Damaſus.

98	1	Nerua Auguſtus III.	Rufus III.
99	2	Nerua Auguſtus IIII.	Traianus Cæſar II.

IMP. CAESAR NERVA TRAIANVS OPTIMVS AVGVSTVS.

100	1	Senecio II.	Palma.
101	2	Traianus Auguſtus III.	Fronto III.
102	3	Traianus Aug. IIII.	Pætus.
103	4	Senecio III.	Sura II.

104 5 Tra-

104	5	Traianus Aug.V.	Maximus II.
105	6	Suranus II.	Marcellus.
106	7	Candidus II.	Quadratus II.
107	8	Verus	Cerealis.
108	9	Senecio IIII.	Sura III.
109	10	GALLVS	BRADVA.
110	11	Palma II.	Tullus II.
111	12	Criſpinus	Orfitus.
112	13	Piſo	Bolanus
113	14	Traianus Aug.VI.	Africanus II.
114	15	Celſus II.	Criſpinus.
115	16	Haſta	Vopiſcus.
116	17	Meſſalla	Pedo.
117	18	AELIANVS	VETVS.
118	19	Niger.	Apronianus.

S.Euariſtus occiſus 6.Kal. Nouemb. vac.ſedes dies 18 Damaſus. Alexander natione Romanus &c. Fuit tempore Traiani, vſq; ad Aelianum & veterum conſules. Damaſus.

S.Alexãder Papa obijt 5 non.Mai. uac.ſedes dies 25. cui ſubrogatus eſt Xyſtus.Damaſus.

His Conſulibus Traianus Imperator mortuus eſt.

Ex hoc ergo Conſulum & Imperatorum indice à Damaſo Papa tam accurate obſeruato in Romanorum Pontificum annis,& temporibus recenſendis,ordo quem in deſcribẽda hac ſucceſſione obſeruaui,ſatis manifeſtus eſt. quanquã ordinem ipſum à Damaſo traditum ; Bibliothecarius parum immutarit, Cletum Clementi præponendo. qui etiã caute legendus eſt;quum multa aliena,Damaſi libello interpoſuerit,quę enarrare modo ſuperuacaneum eſt. His igitur omnibus conſtitutis,illud nunc ſupereſt, vt oſtendam ordinem à cęteris ſeruatũ,minus probabilẽ eſſe: Tertulliani vero, & Damaſi,firmũ & legitimũ.Quod diſcrimẽ ex Cleti, & Anacleti confuſione, itẽ ex primaria Lini & Cleti inſtitutione, Epiſcopiq; Romani Clementis ſucceſſionis ignoratione,accidiſſe exiſtimo. Atq; in primis ab Iręneo incipiã,quem Euſebius ſecutus eſt.Qui ꝓpter nominis ſimilitudinẽ,vel Cletum omiſerit,vel cũ Anacleto confuderit:cũ tam ex Damaſo,quàm ex Eccleſiaſtica traditione(quã omnibus auctoribus prępono)manifeſte liqueat,Cletũ ab Anacleto,nomine, patria,patre, reb⁹ geſtis,mortis tẽpore,& die,diuerſum eſſe.

Ille enim fuit natione Romanus, Aemiliani filius, ſub Veſpaſiano creatus, & initio Imperij Domitiani 6. Kal. Maij occiſus. Hic vero natione Græcus, patria Athenienſis, patre Antioco, nouiſſimis Domitiani temporibus 3. idus Iulij interfectus. Vtriuſque tanquam diuerſi, feſtum diem, ſancta mater Eccleſia adhuc diuerſum celebrat. Quod ſi duo fuerunt Cletus, & Anacletus, totque annis ſinguli ſederunt, quot referuntur; profecto poſt Petri mortem nulla ratione recte conſtitui poterunt, Linus, Cletus, Clemens, & Anacletus, quum 11. minimum anni ſuperfluant. Irenęus igitur quanquam illis temporibus ſatis vicinus, aduena tamen & Græcus, ex nominum ſimilitudine, falli potuit: ita vt Cletum cum Anacleto confunderet, eosque Clementi tanquam Pontifices præpoſuerit, quod illos à Beato Petro viuente, coepiſcopos, ſiue coadiutores ordinatos fuiſſe intel lexerat. Sed neque Latinorum veterum, quos D. Hieronymus citat, eiuſdemq; contra Iouinianum, & in Eſaiam ſententia omnino ſequenda eſt, quanquam Clementem ſta tim Petro ſubijciant, tum quod etiam ipſi Cletum cũ Anacleto confundant, tum etiam quod Linum poſt Clementem Epiſcopum faciant, quum ante Clementem obierit. Eadem ratione neque Epiphanij, neque Optati, vel Auguſtini opiniones (vt opinor) ſequendæ ſunt. Quanquam hi duo poſteriores veritatem magis attigerint, Clementem Lino ſubijcientes. Ioannis III. Papæ ſententia, quanquam ex parte vera, nequaquam omnino recta eſt, quod Linum & Cletum Pontificatu Romano omnino excludat, quia ſi ita eſſet, numerus annorum Pontificatus Cleti ſuperflueret, quod eſt falſum. Multo minus Epiphanij, Bibliothecarij, Platinæ & aliorum quorundam ſententias ſequi debemus, qui Linum & Cletum Petro poſtponũt, & Clementem, vtriſque ſubijciunt, aſſeruntq; beatum Petrum Clementem quidem ſucceſſorem ſuum deſignaſſe; verum ipſum, cum omnium modeſtiſſimus eſſet, Linum & Cletum

ante

ante coepiſcopos, ſiue coadiutores ordinatos, ſponte ſibi in tanto honore quanquam inuitos penè, ac reluctantes prætuliſſe, coegiſſeq; vtrunque ante ſe munus pontificatus obire, ne poſteris hæc principatus ambitio pernicioſi exempli haberetur. tametſi eidem Petrus quaſi ex teſtamento ſucceſſionis locum tradiderit. Quæ ſi vera ſunt, quanquam ab Epiphanio vt dubia referantur, aut pontificatuum tempora contrahere præter ſcriptorum ſententiam neceſſe eſt, aut vnus omnino excludendus; vtrunque vero eſt perabſurdum. Neque ego vnquam exiſtimarim Clementem onus ſibi à Petro impoſitum, vlla ratione recuſaſſe: præſertim quum eius rei multa in alijs Ciuitatibus exempla haberet; neque tanti feciſſe malum, rudi adhuc, & ſimpliciſſima Chriſtiana pietate poſteriorum temporum exemplum, in ſuſcipiendo pontificatu, qui tum potius cruciatus erat, vt Petri voluntatem non ſine matura conſideratione, & maxime neceſſaria cauſa negligeret: ipſumq; id parum conſiderate egiſſe oſtenderet, Lino ſibi & Cleto ob eam potiſſimum cauſam prępoſitis, præſertim quum hoc à nemine vetuſto ſcriptore præter vnum Epiphanium, qui id dubitans dixit (quod ſciam) referatur: quum eiuſmodi inuentum renunciationis, tempore Cęleſtini V. Papæ tum primum confirmatum fuerit. Damaſi igitur eiuſdem Romanæ ſedis Epiſcopi, viri doctiſſimi, & diligentiſſimi, qui tam accurate per Imperatorum, & Conſulum ſeriem breues Romanorum Pontificum vitas (ſancti Hieronymi rogatu) vſque ad ſua tempora conſcripſit, opinionem ſequi tutiſſimum exiſtimo: qui libris, archiuijs, epiſtolis, actionibus, reſcriptis, & alijs vetuſtis Romanæ Eccleſiæ monumentis inſtructiſſimus, ante mille & ducentos annos ex inſtituto hæc perſequutus eſt. Quod vero de ſacro miſſæ canone obijci poſſet, de Petro, Lino, Cleto, Clemente, &c. nihil efficit. Illic enim vt chorepiſcopi, & Petri coadiutores ei ſtatim ſubiunguntur, Clementi prælati, quum ante ipſum etiam ſine

ne ſumma tamen poteſtate Romanæ Eccleſiæ præfuerint. Linus igitur, quanquam omnino Papalem non habuerit au ctoritatem, quum ſub Petro vixerit, & duo ſimul ſupremi Pontifices eſſe non poſſint, vices tamen Petri in omnibus, eo abſente, Romæ egit tanquam Epiſcopus: non ita claro, & manifeſto adhuc tantæ poteſtatis vſu, & munere. Cæterum quod ego Damaſi ſententiam ſecutus fuerim, aperte ex ſupra citato Conſulum catalogo, Damaſique verbis eidem adiunctis, liquet. Quam Damaſi, ex Tertulliano opinionem, D. Hieronymus contra Iouinianum, & in Eſaiam, veteres illi, quos idem citat Latini, Ioannes III. Epiphanius alicubi, Optatus, & Auguſtinus ex parte, Rufinus item, Marianus Scotus, & alij recentiores, ſequi voluiſſe omnino videntur: Sed ordinem ipſum, ex conſulatuum ignoratione, non omnino intellexiſſe.

Secunda perſuaſio.

Petrvm Romam veniſſe in exordio, vel ſecundo, vel
» quarto Imperij Claudij Cæſaris, hoc eſt octauo, nono, vel
» vndecimo poſt paſſionem Chriſti anno dicentes, eorum in
» primis refellit opinio, qui Petrum in Oriente quinque, vel
ſecundum alios, ſeptem annis ſeſe continuiſſe, tandem An-
» tiochiam diuertentem, ſeptem annis in Epiſcopali ſede re-
» ſediſſe, & in Ponto, Galatia, Bithynia, ac circumiacentibus
» Aſiæ prouincijs, aliquam moram eum feciſſe adſtruunt.
Non enim ſi id verum eſſet, Romam venire, niſi poſt qua-
» tuordecim aut quindecim annos, hoc eſt ſeptimo, vel octa-
» uo Claudij anno potuiſſet. Quibus patrocinatur geſtorũ
Apoſtolicorum ſcriptor Lucas cap. 15. controuerſia enim
» inter quoſdam de hæreſi Phariſeorum ex vna, & Paulum
» ac Barnabam ex altera parte, de circumciſione, obſerua-
» tioneq; legalium habita, eas ob res diſcutiendas, in Hieru-
ſalem

ſalem illi deſcenderunt, & factum eſt conciliũ Apoſtolorũ, „
& ſeniorum, inter quos Petro primæ loquendi porrectæ „
ſunt partes, quanquam Iacobi Hieroſolymitanorum preſ- „
byteri ſententiæ omnes tandem ſubſcripſerint, eiuſq; ap- „
probauerint oratiunculam. Quæ res manifeſtat Petrum „
nondum Romam diuertere potuiſſe, ſed vnà cum Iacobo, „
& quibuſdam alijs Hieroſolymis manſiſſe, vel fortè in par- „
tibus Iudææ Chriſtum aliquandiu docentem Hieroſoly- „
mam tunc temporibus redijſſe. Et tamen multorum eſt „
opinio, Hieronymo ſuper Epiſtolam ad Galatas dicente, „
quod circiter decimum octauum annum poſt Chriſti in „
cœlum aſcenſionem, id factum fuiſſet. Quod facilimum eſt „
creditu, ſi quis modo ſeriem rerum ab Apoſtolis geſtarum „
diligentius examinauerit. Cui ergo maior habenda fides, „
Lucæ ne Euangeliſtæ, qui rebus ab Apoſtolis factis, vel in- „
terfuerat ipſe, vel à Paulo Apoſtolo cuius indiuiduus fuerat „
comes, & quo præſente hanc ſcripſerat hiſtoriam erat edo- „
ctus, an iſtis bellantibus mutuo hiſtoricorum, ac Theolo- „
gorum opinionibus? Quod ſi id neceſſario mihi dabitur, „
vt Claudij primum nono, aut vndecimo Imperij anno Pe- „
trus Romam venerit, & ibidem vigintiquinque annis Epi- „
ſcopatum tenuerit, iam non à Nerone, ſed Veſpaſiano po- „
tius martyrium paſſus fuiſſet, quod neminem adhuc vn- „
quam vel dixiſſe, vel ſcripſiſſe comperi. Et hinc manife- „
ſtarium eſt, ad nonum Claudij annum, Petrum Romam „
venire non potuiſſe.

Diſſuaſio Secunda.

Qvod verò ad ſecundam perſuaſionem attinet, & ſi ſatiſfacere poterant, quæ ſupra diximus, rurſus tamen quędam repetere non grauabimur. Ita à nobis digeſta ſunt Petri tempora, vt nouem annis poſt Chriſti mortem dixe-

rimus eum in Iudea, & finitimis regionibus permanſiſſe.
Demum anno decimo ineunte, Hieroſolymis à fuga carceris profectum, Romam annua peregrinatione perueniſſe, anni ſecundi Claudij fine, Chriſti vero 44, ibique propè quadriennio fuiſſe. Inde edicto Claudij, Roma exire coactum, Hieroſolyma, mortuo Agrippa, redijſſe, vbi exequijs Beatæ Virginis, & Concilio Hieroſolymitano interfuit. Quæ temporum accurata, certaq; diſtinctio, totam vno ictu perſuaſionem ſecundam labefactat. Mirifica deinde ſequitur perſuaſoris huius argumentatio, quoniam (inquit) anno duodecimo à Chriſti morte Hieroſolymis erat Petrus, patet illum non antea Romam potuiſſe proficiſci. At vero iſtud nos non dicimus, neque dicet Hieronymus, qui & ſecundo Claudij anno Romam profectum, & Hieroſolymis duo de uigeſimo à Chriſti morte fuiſſe ſcribit; vt niſi impudenter dicere velimus, Hieronymum ſibimet contrarium; neceſſe ſit confiteri, Roma Hieroſolymas reuertiſſe. Quod nos tunc accidiſſe dicimus, cum ab Vrbe expulſi fuere Iudæi, quanquam vt aperte in Pauli vita oſtendimus, annus ille Claudij quintuſdecimus à Chriſti paſſione, non decimuſoctauus fuit. ſed faciamus eum etiã decimumoctauum fuiſſe, ſi Petrum Romæ quadriennio tantum primum manſiſſe conſtituemus, nihil illa noſtræ ſententiæ annorum digeſtio oberit. Liberrima porrò erũt nobis tempora de Petro iudicandi, à quintodecimo à Chriſti morte anno, vſq; ad quintum & trigeſimum. Nec enim vlla in Actis Apoſtolorum Petri mentio fit, poſt id tempus, in quo quæſtio incidit de circumciſione. Quod vero legimus Petrum Romanum Pontificem annis vigintiquinque fuiſſe, miror quid in mentem venerit perſuaſori, opinari conſeqnens eſſe, illum eo interuallo, non alio in loco quàm Romæ moram trahere potuiſſe. Quaſi minus futurus fuerit Romanus Pontifex, ſi quod Paulo contigit, cura omniũ Eccleſiarum ſolicitaretur. At verò Petrum aſſiduum non

fuiſſe

fuiſſe Romæ, Hieronymus quoque, quod paulo ante diximus, Epiphanius, & Sophronius teſtatur. ille enim vbi ſecundo anno Claudij Romam profectũ dicit, & cathedram annis viginti quinque tenuiſſe. rurſus autem in epiſtola ad Galatas quęſtionem illam de circumciſione, & congreſſum Petri & Pauli Hieroſolymis, reijcit in annum duodeuigeſimum à Chriſti morte: cum tamen quintuſdecimus meo iudicio ſit, ſextus ſcilicet ab eo quo primum Romam peruenerit. Nihil igitur obſtant ſacræ litteræ, quin dicamus, & ſecundo Claudij anno Romam profectum, & octauo, Hieroſolymitano Concilio interfuiſſe, & poſtremo Neronis, qui fuit à ſecundo Claudij, quintus & vigeſimus, actum in crucem eſſe.

Tertia perſuaſio.

DENIQVE quod ne nono quidem eiuſdem Imperij Claudij anno, illuc venire potuiſſet Petrus, Tranquillus in Claudio eſt auctor, qui Chriſtianos tunc temporis Roma fuiſſe pulſos ſcribit; Claudius, inquit, Iudęos, impulſore Chreſto, aſſiduè tumultuãtes, Roma expulit. Vbi Oroſius addubitat vtrum contra Chriſtum tumultuantes Iudæos coerceri, & comprimi iuſſerit, an etiam Chriſtianos ſimul, velut cognatæ religionis homines voluerit expelli. Qui profecto ſi vel hiſtoriam rerum geſtarum ab Apoſtolis, vel ſaltem Paulinas legiſſet Epiſtolas, non ambigeret Chriſtianos Iudæorum impietate, & verſutia Cęſarem, ac populum Romanum ad vindictam excitante, vnà cum eiſdem Roma expulſos fuiſſe. Quippe vel Apoſtolo ad Romanos in epiſtola id teſtante: inter alios namque Chriſtianos, quos ſaluere iuſſerat, ſalutate (inquit) Priſcillam & Aquilam adiutores meos in Chriſto Ieſu, qui pro anima mea ſuas ceruices ſuppoſuerunt, quos ſanè niſi Chriſtianos Apoſtolus

» nouiſſet, in catalogo ſalutandorum Chriſtifidelium, neutiquam repoſuiſſet; attamen quomodo Iudæus genere Aquila ille fuerat, quamuis in Chriſtum vnà cum coniuge crediderit, nihilominus hunc tamen Lucas in Actibus Iudæũ Ponticum nominat in hæc verba. Poſt hæc (inquit) egreſſus ab Athenis Paulus, venit Corinthum, & inueniens quẽdam Iudæum nomine Aquilam Ponticum genere, qui nuper venerat ab Italia, & Priſcillam vxorem eius, eo quod præcepiſſet Claudius diſcedere omnes Iudæos à Roma, acceſſit ad eos, & quia eiuſdem erat artis, manebat apud eos, & operabatur; & nequis dubitet Chriſtianos eos fuiſſe, addit Lucas in calce capitis duo de vigeſimi dicens, Iudæus quidam Apollo nomine, Alexandrinus genere, vir eloquẽs, deuenit Epheſum, potens in ſcripturis, hic erat doctus viã Domini, & feruens ſpiritu loquebatur, & docebat diligenter ea, quę ſunt Ieſu, ſciens tantum baptiſma Ioannis, quẽ cum audiuiſſet, Priſcilla & Aquila, aſſumpſerunt eum, & diligentius expoſuerunt ei viam Domini. Hæc Lucas ad verbum, & totum hoc caput declarat Priſcillam, & Aquilam Chriſtianos ex Iudęis factos, Roma vnà cum alijs expulſos fuiſſe. Quod iterum docent Paulinę litteræ, quas nouiſſime iam vbi tempus reſolutionis ſuę propinquauerat, ad vnice dilectum diſcipulum Timotheum ſuum miſerat, ſaluta (inquit) Priſcillam & Aquilam; vnde non ſolum Chriſtianos, ſed ſynceriſſimos quoq; Chriſtianos eos fuiſſe conſtat, vtpote quos Apoſtolus data modo occaſione nunquam non ſalutabat. Nihil hic moror, quod Stapulenſis tam in hac ad Timotheum, quàm ad Romanos epiſtola innouat, verba apoſtolica ad hunc modum exponens, ſalutat vos Priſcilla, & Acyla, vel Priſca, & Acyla, Origenem, Chryſoſtomum, Ambroſium, & tot doctiſſimos alios interpretes, imo & veterem ipſam traductionem, cui in hac parte Eraſmus nihil derogat, hic ſequi malo. Quid reſtat igitur aliud dicere quàm Petrum ad nonum vſque Claudij

annum

annum Romam non veniſſe. Qui enim illac veniri tunc potuerit, cum cæteri omnes cum Iudęi, tum Chriſtiani inde pellerentur, eoſq; in tantum ſtomacharetur Roma; qui ſi poſt hac Romam aliquando venerit, ac vigintiquinque illic delituerit annis, Veſpaſiano eius imputaretur martyrium, quod de benigniſſimo erga omnes principe, credere nefas eſt, & nemo eſt omnium qui hoc affirmare audeat.

Diſſuaſio Tertia.

QVOD de exturbatione Iudęorum ab Vrbe Roma ſcribunt Lucas, & Tranquillus, nequaquam de ijs Chriſtianis qui ex gentibus conuerſi eſſent intelligi debere, manifeſtis (vt exiſtimo) argumentis oſtendimus; quandoquidem, vt Tertullianus cæterique teſtantur, primus Nero Chriſtianos pœnis affligi iuſſit, & tunc denique per tempora illius calamitatis meminerunt Chriſtianorum, Tacitus, Dio, & Tranquillus, cum ante nulla apud ipſos gentis noſtræ mentio ſit. Petrus vero Priſcilla & Aquila, & quotquot gente erant Iudæi tam Chriſtiani, quàm Moſaicę religionis cultores, quorum nulla tunc apud Romanos diſtinctio erat, Roma coacti ſunt diſcedere. Quòd ſi edicto Claudij vtriq; comprehenſi eſſent, poterat quidem Tranquillus, vel certe Lucas, vt Iudæos, ſic & Chriſtianos nominare. Cum vero ego optimis argumentis conſtituerim, Petrum penè quadriennio ante Claudij edictum ad Vrbem acceſſiſſe, indeq; ſexto Claudij anno exactum fuiſſe, cunctis, quæ perſuaſor attulit, factum ſatis eſſe opinor. Quod vero ipſe ait de Aquila, & Acyla, miror hominem non vidiſſe, quod omnibus, & lippis notum, & tonſoribus eſt, vt Flacci vtar verbis, nihil illa inter ſe differre, & alterum Latinum, alterum Græcum eſſe, cum enim ſecundo nominis Aquilæ careant Gręci elemento, ſimilem effectum ſpeciemq; eſſe ſcribit Fabius

bius eius quod ſecundum eſt in nomine Acyla, quare quod nos dicimus Quintum illi κουιντον Varrone quoque id atteſtante, in initio libri quinti de lingua Latina, vt patet apud Ioſephum de Cyrino; qui Quirinus eſt apud Latinos, licet apud Lucam Cyrenius legatur, & apud Paulum in κουαρτος, qui eſt Quartus.

Perſuaſio Quarta.

PERGAMVS iam eo ordine oſtendere ne ad vigeſimū quidem annum poſt Chriſti paſſionem, vel in cœlum aſcenſionem, Petrum Romam venire potuiſſe. Quod ex verbis Apoſtoli, à ſuſpicione apud Galatas ſeſe purgantis clariſſimum eſt: Dicit enim in ea quam ad Galatas dedit epiſtola, non à quoquam hominum, ſed ſolo Chriſti munere Euangelicum miniſterium ſibi contigiſſe; & quod dixerat, ne cuiquam videretur falſum, probat, inquiens, poſt miraculoſam ſuam ad fidem Chriſti conuerſionem, non in Hieruſalem ad Apoſtolos eſſe profectum, ſed protinus in Arabiam abijſſe, tandem iterato Damaſcum repetijſſe; & tum tertio loco primum tribus reuolutis annis, Hieroſolymam videndi Petri gratia petijſſe: poſt quindecim autem dies, quū Petrum & Iacobum fratrem Domini vidiſſet, iterum Hieroſolymis relictis, in partes Syriæ, & Ciliciæ deueniſſe. Qui deinde aſſumpto Barnaba, & Tito, poſt integros quatuordecim annos rurſum Hieroſolyma redijt, quo Euangeliū, quod in gentibus prædicauerat, cum his, qui videbantur columnæ conferret, & iterum Petrum vnà cum Iacobo, & Ioanne illic reperit, & ſic certum eſt, totis illis ſeptemdecem annis Hieroſolymis, & in circumuicinis regionibus Petrum ſeſe continuiſſe, nec vnquam Romam acceſſiſſe. Additis enim quatuordecim annis, poſt quos Hieroſolyma reuerſus erat ad annos tres, quibus proxime poſt conuer-

ſionem

ſionem ſuam viſitauerat Hieroſolyma decem & ſeptē anni proueniunt. Demum poſtquam Petrus aliquandiu citra Paulum moraretur, Antiochiam veniens, in eum incidit quem ille accerrime illic obiurgauit, & eidem in faciem reſtitit, eò quod non rectè ambulaſſet ad veritatem Euangelij, & ſimulationi non modo ipſe fuit obnoxius, ſed ad hanc alios quoq; iam tum pertraxerit: Dixi (inquit) Cephę coram omnibus, ſi tu cum Iudæus ſis, gentiliter viuis, & non iudaice, quomodo gentes cogis iudaizare? Inter quam reprehenſionem Petri, & priſtinam eorum ab inuicem diſceſſionem, aliquid temporis certe interuenerat. Ad hæc poſt Chriſti aſcenſionem, non mox Paulus Chriſtum agnouit, nimirum qui dum Stephanus ſaxis obrueretur, enecareturq́; aſſiſtens, mortem ipſius in delicijs habuerat, dicitur enim Actorum cap. 7. Teſtes autem depoſuerunt veſtimēta ſua ſecus pedes adoleſcentis, qui vocabatur Saulus, & ipſemet infra cap. 22. ad Chriſtum queribundus loquitur; cum funderetur ſanguis Stephani teſtis tui, ego aſtabam, & conſentiebam, & cuſtodiebam veſtimenta interficientium illū. Vide quàm hoc tempus ab aſcenſione Chriſti ad vſque obiurgationem Petri Antiochiæ à Paulo factam, facile viginti etiam annos ſuperet, quibus tamen Petrum certum eſt Romę nondum ire potuiſſe, quamuis nec poſtea vnquam illic fuerit. Verum demum hoc aduerſarijs quod Petrus anno vigeſimo Romam appuliſſet, iam ad tredecimum vſq; annū Imperij Claudij ille aduentus prorogaretur. Quod ſi huc trahantur 25. anni, quibus Romanam moderatus eſt Eccleſiam, interim Veſpaſiani tempori eius mors irrogaretur. Quod omnes omnium hiſtoricorum libri, vt falſiſſimum, auerſantur. Producamus huc Romanorum Imperatorum tēpora, quo res fiat euidentior. Lucas Euangelij ſui cap. 3. anno Imperij Cæſaris Tiberij quintodecimo Chriſtū dicit verbū Dei prædicare incœpiſſe, qui tandem poſt tres annos & aliquot menſes, prędicationis ſuæ mortē tulit, anno eiuſdem

» dem Imperij decimooctauo vel vltra, Tiberio, poſt paſſio-
» nem ipſius,annis tribus imperante,poſt hũc,C.Caligula an
nis tribus,menſibus decem, & octo diebus imperans, vita
» functus eſt. Claudius anno quartodecimo Imperij moritur.
» Nero totidem annos in Imperio expleſſe dicitur. Otho
» Saluius infra nonagintaquinq; dies Imperium alteri ceſſit.
A. Vitellius octo menſibus imperauit; poſt hunc Veſpaſia-
» nus ſeſe Imperatorem præſtitit, ſub quo Chriſtiani pacifi-
» ce Romæ degebant, nullis ab eo vexati perſecutionibus.
» Quæ igitur iniquitas in tam benigniſſimum Principem hãc
reijcere iniuriam, tanquam ille Petri interfector aliquan-
» do fuerit.

Diſſuaſio Quarta.

« Nec ita multum laborandum erit in quarta (vt iſte opinatur) perſuaſione, iam enim conceſſimus duodeuigeſimo poſt Chriſti mortem anno, vt Hieronymus ſcribit, vel « quintodecimo, vt ego accurate probaui, Petrum Paulũq; ſimul Hieroſolymis congreſſos. Illud verò mirum eſt quod ait, certum eſt totis illis ſeptemdecem annis Hieroſolymis, « & in collimitaneis regionibus Petrum ſeſe continuiſſe, nec « vnquam Romam acceſſiſſe; Vnde iſtud tibi adeò certum? opinor, Petrus dum claudum curaret, claudus ipſe euaſerat. Qui non potuerit tot annorum ſpatio Antiochia Ro-« mam, rurſuſq; Roma Hieroſolyma proficiſci: quin etiam « obiurgationem Pauli, quam iſte anno vigeſimo à paſſione « accidiſſe auguratur; ego vero 15. fuiſſe ſupra probaui, in alterum & vigeſimum, ſi illi commodum ſit reijciemus (mul-« ta enim nos de iure noſtro concedere perſuaſori conſtituimus) nihil noſtræ oberit ſententiæ, qui Petrum ab octauo Claudij anno 15. ſcilicet paſſionis Chriſti, vſque ad eius obitum, Antiochiæ commoratum fuiſſe iam diximus. At « ſi

ſi contentioſe agere animus eſſet, poteramus certè, vt Beda, ante primum Petri aduentum ad Vrbem omnia hęc accidiſſe contendere. Poteramus etiam cum his, quos Euſebius recitat, alterum Cepham, alterum Petrum eſſe affirmare: quid quod Sophronius ille adeo laudatus à Hieronymo, Petrum etiam dicit ad Hiſpanias acceſſiſſe, nonne eodem itinere Romam profectum potuiſſemus aſſerere, quod ſe facturum Paulus ad Romanos ſcribit, attamen id omnino vitare eſt animus, quod tantopere in alijs ducimus reprehendendum, cum perſpecta, ſcilicet, iamq; cognita veritate luctari. Accidit igitur hæc Pauli redargutio, non modo poſt id tempus, quo Petrus Roma profectus eſt Hieroſolymas, verum etiam poſt ipſius Pauli cum Petro, Iacoboq; pacti conuentionem, cuius cum Lucas non meminerit licentia (vt Hieronymus inquit) hiſtorici, mentio habetur in epiſtola ad Galatas. Hac igitur ratione quod perſuaſori tantopere iniquum videtur, nulla fiet Veſpaſiano iniuria, cautumq; erit, ne eo nomine à quopiam tanti criminis expoſtuletur.

Perſuaſio Quinta.

SVB hæc neque tunc temporis, quando Paulus Romanis ſcripſerat, Petrum Romæ fuiſſe, hæc ipſa epiſtola ad Romanos porrecta argumento eſt, quam quidem ſatis longo tempore ab Apoſtolo non fuiſſe deſcriptam conſtat, in qua ipſa, vt Origenes meminit, omnibus numeris abſolutior fuerat, quam dum Corinthijs ſcripſerit, & idcirco poſt vtranque ad Corinthios epiſtolam hanc ſcriptam fuiſſe contendit Origenes. Athanaſius verò & poſt primam quoque ad Teſſalonicenſes, attamen alteram ad Corinthios, non mox poſt eam quæ prior eſt, exarauit. Apoſtolus, ſiquidem in ea quæ prior eſt, inceſtum quendam Co-

rinthiorum Eccleſiæ ſeniorem, qui cum vxore patris rem habuerat, acriter taxat, & ex vnitate fidelium emancipandum præcipit, huncq; ſpiritui maligno in poteſtatem tribuit, modo ſpiritus in diem Domini Chriſti Ieſu ſaluus fieret. In altera verò, poſtquam ille reſipuit, ac admiſſum digna compunctione, atque pœnitudine defleuit, rurſum vnitati membrorumque Chriſti communioni reſtitutus eſt. Ac tandem poſt miſſas ad Theſſalonicenſes litteras, vbi iam tertio Corinthum venerat, per Phœbem Cenchreenſem fœminam ad Romanos epiſtolam direxit, in cuius calce multos fratrum nominatim ſaluere iubet, & qui pridem illius opera in Chriſtum crediderunt, & qui quapiam in eũ dexteritate vſi ſunt. Tum qui Eccleſiæ illius antiſtites, ac ſeniores fuerunt, veluti Narciſum, Andronicum, Iuniam, Priſcillam, & Aquilam. qui igitur fieri potuit, ſi Paulus Petrum tunc Romæ fuiſſe credidiſſet, vt digna hunc ſalutatione non dignaretur, cuius ille obſeruantiſſimus eſſe, & nihil honoris ei non deferre pro ſua canicie, & Apoſtolatus honeſtate debuerat. ſed ineluctabilis hæc eſt ratio, Petrũ Romæ tunc temporis non fuiſſe.

Diſſuaſio Quinta.

SEQVITVR difficile illud, & ineluctabile argumẽtum, quod ad Romanos ſcribens Paulus, Petrum non ſalutarit, omnino parum vrbane, & ab officio diſcedens: ſiquidem tunc Petrus Romæ fuit. Quid vero? peccatum ne Pauli confitebimur, qui nec ad Hebræos ſcribens, nominatim Iacobum ſalutauit? ſed dicent neminem ibi ſalutari: fortaſſe etiam Pauli negabunt eſſe epiſtolam. At Paulus multas epiſtolas ſcripſit, quibus neminem ſingillatim ſalutauit; vt in duabus ad Corinthios, apud quos per annum & ſex menſes manſerat; totidem ad Theſſalonicenſes, ad Galatas,

ad Epheſios, ad Philippenſes, ad Coloſſenſes, ad Hebręos, ad Titum, priore ad Timotheum, ad Philemonem. Quid igitur mirum, ſi in vna hac reliqua, ad Romanos data epiſtola, Petrum non ſalutauit? At dices, Eccleſiæ ipſius Doctores ſaluere iuſſit nominatim. Alio igitur confugiendum eſt. Nec enim illud dicere audebimus, aut immemorem Paulum, aut ab eo Petrum contemptum. Fortaſſe per Phœbem miniſtram Eccleſiæ priuatim ſalutauit, aut priuatas Petro litteras ſcripſit, quæ cum multis alijs Paulinis epiſtolis interciderunt. Sed nec iſta perſuaſori quadrabũt. Cæterum cum is confiteatur, poſt ſecundam ad Corinthios, prioremq; ad Theſſalonicenſes epiſtolam, ad Romanos ſcriptam fuiſſe, cum iam tertiò Corinthum veniſſet, ipſe idem ferè nodum ſoluit, qui ante implicuerat, quanquam rem ipſam non omnino aſſecutus fuiſſe videatur, quam nos breuibus expediemus. Illud enim ſcitu dignũ, Paulum Neronis tempore multis annis poſt ſuam ex urbana cuſtodia liberationem nouiſſimam eorum, quæ extant, epiſtolam ad Romanos ſcripſiſſe. Quam rem cognitu iucundam, nec ab vllo (quod ſciam) hactenus probe cognitam, libenter hoc loco aperiemus. Cuius rei explicandæ occaſione, breuiſſime tempora, quibus Paulus ſingulas epiſtolas ſcripſit, exponemus. De eo vero tempore quo Paulus epiſtolam ad Romanos dedit, paucis agemus.

Quatuordecim ſuperſunt Pauli epiſtolæ, plures enim edidit, quarum quę prima eſt ſcripta ad Theſſalonicenſes eam per Timotheum, Tichycum Diaconum, & Oneſimũ Acoluthum cum Athenis eſſet miſit, anno ſalutis 50. quod ipſe cap. 3. in ea epiſtola indicat. Actorum cap. 17.

Secundam ſcripſit poſteriorem ad Theſſalonicenſes, Corinthi agens, per Titum Diaconum, & Oneſimum Acoluthum anno Chriſti 51. Actorum 18.

Tertiam epiſtolam ſcripſit ad Galatas, Epheſi agens, anno ſalutis 53. Actorum cap. 19.

Quartam epiſtolam ſcripſit, priorem ad Corinthios per Timotheum ex Epheſo anno Chriſti 54. Act. cap. 19.

Quintam epiſtolam ſcripſit, priorem ad Timotheum ex Laodicea, quum Epheſo diſceſſiſſet, antequam in Macedoniam traijceret, per Tichycum, anno ſalutis 54. Actor. cap. 20.

Sextam ſcripſit, poſteriorem ad Corinthios ex Troade, poſt reditum ex Macedonia, per Titum, anno ſalutis 55. Actorum cap. 20.

Has porro ſex ſcripſit, ante cuſtodiam, in qua tum Hieroſolymis, tum in Vrbe per quadriennium detentus eſt.

Romæ verò ex carcere; primum ſcripſit ſeptimam ad Epheſios per Tichycum Diaconum Epheſum proficiſcentem, anno Chriſti 59. Primo ſcilicet cuſtodiæ Vrbanæ, quũ biennio ante, poſt Claudij mortem, & Neronis Imperij initio, Petrus ad Vrbem reuerſus Romanam Eccleſiam conſtituiſſet, & Lino, Cletoq; Epiſcopis ordinatis, per Occidentem iter ſuum prædicando inſtituiſſet.

Octauam epiſtolam ex eadem cuſtodia ſcripſit, poſteriorem ad Timotheum Epheſi agentem, qua eum ad ſe euocat, eodem anno quo ſuperiorem ad Epheſios. Hanc porrò epiſtolam hoc tempore ſcriptam fuiſſe, & non (vt aliquot putarunt) paulo ante mortem, quia ipſe dixiſſet tempus ſuæ reſolutionis inſtare, ex eo liquet, quod multarum rerũ in ea mentionem facit, quæ manifeſte pertinent ad ea tempora, quibus ex Græcia nauigans Hieroſolymis captus eſt, & Romam miſſus, quales ſunt, Lucas eſt mecum ſolus, Tichycum miſi Epheſum, quem certum eſt ex epiſtola ad Epheſios miſſum in Aſiam, in hac prima Pauli captiuitate, & non vltima. Item ſaluta Priſcam, & Aquilam, qui tunc erant Epheſi, Eraſtus remanſit Corinthi, Trophimum reliqui infirmum Epheſi, quanquam ipſe maximarum calamitatum preſſura exterritus, ſe breui à Nerone damnatum iri & moriturum ſuſpicaretur, quum dixit, mortis ſuæ tem-

pus inſtare, & poſtea abſolutus, ea verba quæ ante ſcripſerat non expunxit. Liber enim dimiſſus decennio ferè ſuperuixit.

Nonam porrò epiſtolam ad Philippenſes ſcripſit, cum Timotheo ad ſe, ex Epheſo reuerſo, per Epaphroditum anno Chriſti 60.

Decimam epiſtolam ad Coloſſenſes, paulo ante eius liberationem, cum Timotheo ſcripſit per Tichycum Diaconum ad ſe ex Epheſo reuerſum.

Vndecimam ad Philemonem, per Oneſinum Philemonis ſeruum, cum ea quæ ad Coloſſenſes cum Timotheo ſcripſit, anno Chriſti 60.

Quo anno liber factus, Hieroſolyma rediturus, Timotheum ex Italia præmiſit, & ei ad Hebręos duodecimam epiſtolam dedit.

Tertiamdecimam ad Titum, ex Nicopoli epiſtolam ſcripſit, quum ex Aſia rediјſſet, in Græciam, & Illyricum.

Qua ratione fit, vt in nulla epiſtolarum quas ex Vrbe ſcripſit, Petri mentionem fecerit, qui tum Roma aberat, nec ad eam quod ſciamus, vſque ad nouiſſimum Neronis tempus rediјt, quo cum Paulo occiſus eſt. Hæc porrò cuncta in vitis Petri, & Pauli Apoſtolum à nobis editis, firmiſſimis argumentis ex Actis Apoſtolicis, & iјſdem Pauli epiſtolis, antiquorum probatiſſimorumq́; patrum teſtimonijs promptis copioſe probauimus.

Nouiſſimam vero eorum quæ extant, ideſt decimamquartam epiſtolam; Paulus ad Romanos ſcripſit, ex Cenchreis Corinthiorum portu, per Phœben miniſtrum eius Eccleſiæ, anno circiter quinto, vel ſexto, poſteaquam ex Vrbe diſceſſerat, Chriſti verò circiter 65. Nam liber factus, ex Italia, per Ionium in Græciam nauigans, Chriſti Euangelium per Illyricum, Epirum, Achaiam, inſulam Cretam vbi Titum Epiſcopum conſtituit, Aſiam, Syriam, poſtremo Hieroſolymis, & in Iudæa prædicauit. Inde ex

Syria euangelizando ſoluens, confirmatis Aſianis Eccleſijs, in Macedoniam, Epirum, & Illyricum redijt. Nicopoli ad Titum ſcripſit epiſtolam. Inde Corinthum tertiò petijt, vbi ad Romanos epiſtolam, vt ſupra diximus, fecit, circiter Neronis Imperij annum nonum, vel decimũ, quod cum multis argumentis, tunc hoc maxime probatur.

Certo certius eſt, eam epiſtolam ex Cenchreis Corinthiorum portu ſcriptam fuiſſe. At bis tantum paulum Corinthi fuiſſe in Actis Apoſtolorum legimus, in primis quũ ex Aſia primum diſceſſit, Actorum 17. vbi annum, & ſex menſes manſit: iterum Epheſo digreſſus, Actorum cap. 20. paulo ante captiuitatem ſuam, vbi per tres menſes fuit. Inde diſcedens, in Iudæam redijt, vbi captus, Romamque miſſus, biennio in carcere ſub Nerone manſit. Inde liber factus, in Syriam redijt, mox in Græciam reuerſus eſt, quod ipſe indicat cap. 15. ad Romanos, eo conſilio, vt Hieroſolymis inuiſis, Romam rediens, in Hiſpaniam nauigaret. At Corinthum tum tertiò venit. Prima porrò vel ſecunda vice quibus Corinthi fuit, epiſtolam illam eum nõ ſcripſiſſe, magno eſt teſtimonio, quod Aquilam & Priſcam quos Corinthum primum accedens inuenerat, Italia cum Petro à Claudio pulſos, honorificentiſſimo elogio tanquã de ſe optime meritos, & longa conſuetudine coniunctiſſimos, ſalutare iubet, Romæ tunc commorantes, cum ait, ſalutate Priſcam & Aquilam adiutores meos in Chriſto Ieſu, qui pro anima mea, ſuas ceruices ſuppoſuerunt, quibus nõ ſolus ego gratias ago, ſed & cunctæ Eccleſię gentium, &c. Qui vt ex Actis Apoſtolorum, & epiſtolis prima ad Corinthios, Epheſo ſcripta, & ad Timotheum ſecunda Romã miſſa, apertiſſime intelligitur, à ſexto anno Claudij quo Vrbe fugati ſunt, vſque ad quintum Neronis, quo Paulus Vrbe liber factus è carcere exiuit, Romę nunquam fuerunt, quod ex eo liquet, quia eos anno Neronis quinto, Epheſi adhuc agentes, in epiſtola ex cuſtodia ad Timotheum ſcri-

pta ſalutat. Quo temporis interuallo, ſi ante captiuitatem ſuam epiſtolam illam Paulus ſcripſiſſet, non ſalutaſſet illos tanquam Romæ commorantes, qui toto eo tempore in Græcia & Aſia permanſerunt, & nondum pro Paulo ceruices ſuppoſuerant, quos ille Corinthum primum veniens nactus eſt, cum Roma profugi in Achaiam perueniſſent, vt Acta Apoſtolorum teſtantur. Si igitur (vt manifeſte oſtendimus) neque prima, neque ſecunda vice, cum Paulus Corinthum venit, ſcripta eſt ea epiſtola, illud conſequens eſt, vt Neronis tempore exaratam dicamus, & longo tempore poſt eius liberationem, qua tempeſtate Petrus, vt dixi, Roma diu antea aberat, & propterea Petrum non ſalutauit, ſcribens ad Romanos, qui octo ante annis Vrbem non viderat. Adijcit Origenes in commentarijs epiſtolæ ad Romanos, Priſcam & Aquilam ex Epheſo Romam rediſſe, ſcilicet circa quintum vel ſextum Neronis annum, Paulo iam liberato, & Vrbe abſente. Quos vt de Eccleſia Chriſti optime meritos, ipſe demum ſalutat. Nec illud apertiſſimo huic argumento obſtat, quòd Paulus cap. 1. ad Romanos ſcribat: Teſtis eſt mihi Deus, quod ſine intermiſſione memoriam veſtri facio ſemper in orationibns meis, obſecrans ſi quo modo tandem aliquando proſperum iter habeam in voluntate Dei, veniendi ad vos. Deſidero enim videre vos, vt aliquid impartiar vobis gratiæ ſpiritualis, ad confirmandos vos, ideſt, ſimul conſolari in vobis per eam, quę inuicem eſt, fidem veſtram atque meam. Nolo autem vos ignorare fratres, quia ſæpe propoſui venire ad vos, & prohibitus ſum vſque adhuc, vt aliquem fructum habeam in vobis, ſicut & in cæteris gentibus. &c. Et infra cap. 15. propter quod & impediebar plurimum venire ad vos, & prohibitus ſum vſque adhuc. Nunc vero vlterius locum non habens in his regionibus, cupiditatem autem habens veniendi ad vos ex multis iam pręcedentibus annis, cum in Hiſpaniam proficiſci cœpero, ſpero quòd pręteriens vi-

deam

deam vos, & à vobis deducar illuc, ſi vobis primum ex parte fruitus fuero. Quæ verba non nihil innuere videntur Paulum Romæ ante eam ſcriptionem non fuiſſe, quod tamen ita eſſe non poteſt. Nam fuerat quidem; ſed non liber, non ſui iuris, vinctus (vt ipſe dicit) in vinculis, in carcere, & ante multos annos quorum interuallo permotus, ea verba, perinde ac diutiſſime abfuiſſet, ſcribit. Accedit quod ea tam diligens enumeratio eorum quos ſalutat, prædicatio eius, vſque ad Illyricum facta, & eundi in Hiſpaniã propoſitum (quæ omnia tempori quod ante carcerem fuit non correſpondet) minime permittunt, alio quàm à nobis dicto tempore, eam epiſtolam ſcriptam eſſe. Enimuero quod perſuaſor dixit de ordine epiſtolarum Pauli ex Athanaſio, fateor me nunquam opus illud Athanaſij legiſſe, ſed nec Hieronymus, qui omnium ferè eius ætatis commentationes enumerat, nec in Athanaſij Epicedio Nazianzenus, nec is qui ferè illius auctoritate vtitur Damaſcenus, eiuſmodi commentariorum meminere: video autem Perſuaſorem crediidiſſe commentarios Theophylacti, qui paſſim conuerſi habentur, eſſe Athanaſij, quod falſum eſſe, ex auctoribus qui in eo opere citantur, cautus lector animaduertere poterit, cum quidam illorum poſteriores Athanaſio fuerint. Deuenerunt autem ad manus meas Theophylacti commentarij in totum nouum teſtamentum Græce ſcripti, in quibus illi quoque ſunt, qui Latine ſub nomine, Athanaſij circumferuntur, ea præcipue de cauſa, quod ita ab interprete ſunt inſcripti, accedente etiam Theodori Balſamonis auctoritate. Quæ res autem errori cauſam dederit, ſatis conſtituere nondum potui.

Perſuaſio Sexta.

" ACCEDIT & iſtud, ad corroborandum quod Petrus
" ad ea tempora, quibus Paulus Romanis litteras deſtinauerat,

rat, Romæ non fuiſſet; quia diuus Ambroſius, ſuper epiſtolam ad Romanos in quibuſdam vetuſtis codicibus dicit ſe legiſſe, Narciſſum illo tempore Romæ presbyterum fuiſſe, cuius domum ſalutare iubet. hic tamen (inquit diuus Hieronymus) officio peregrini fungebatur, exhortationibus firmans credentes. Quod ſanè Nuperus Romanus presbyter neutiquam faceret, à quo nihil tam eſt alienum quam verbi diuini prædicatio. Et id propter velut claudus (vt Plautino vtar dicterio) Sutor domi totos ſedet dies cupediarum delicijs Voratrinam explens, niſi forte oſtentandæ pompæ cauſa ad Lateranenſe palatium interdum prorepat. Porrò vt ad rem veniamus, hic ſcito eſt opus, apud primitiuam Eccleſiam nullos fuiſſe qui dicerentur Summi Pontifices, Cardinales, Patriarchæ, Archiepiſcopi: Nempe quæ duos ſolum Eccleſiaſticos habuit ordines, presbyteros videlicet, & Diaconos, vt ex ea claret, quam Philippenſibus Apoſtolus è Roma dederat epiſtola. Paulus (inquit) & Timotheus ſerui Ieſu Chriſti, omnibus ſanctis, qui ſunt in Chriſto Ieſu, qui ſunt Philippis cum Epiſcopis, & Diaconibus. nam ijdem vocabantur presbyteri Epiſcopi vel ſeniores, vt ex epiſtolis Paulinis eſt manifeſtiſſimum. Quin in Actis quoq; Apoſtolorum ad Epheſinæ Eccleſiæ presbyteros inquit: Quia vos Spiritus Sanctus poſuit Epiſcopos regere Eccleſiam Dei, & Petrus qui & ipſe presbyter multarum Eccleſiarum fuerat, ad presbyteros diſperſionis Ponti, Galatiæ, Cappadotiæ, Aſiæ & Bithyniæ ſcribens, ſeniorem ſe nominat, dicens: Seniores, ergo qui in vobis ſunt obſecro conſenior, & teſtis Chriſti paſſionum. Ignorauerat credo, tum adhuc ſuperciliosum ſummorum Pontificum nomen, vel abhorruerat planè. Et vt regrediamur ad priora, presbyteri dicebantur, qui Eccleſijs veluti quidam proceres præerant. Vnde Apoſtolus in priori ad

Timotheum epiſtola: Qui bene (inquit) præſunt preſbyteri, duplici honore digni habeantur. & ad Titum: Huius rei gratia reliqui te Cretæ, vt ea quæ deſunt corrigas, & conſtituas per ciuitates presbyteros, ſicut ego prȩſcripſi tibi. Igitur hic per Narciſſum presbyterum, ſeniorem, aut Epiſcopum Romanæ Eccleſiæ fuiſſe intelligimus. Qui non modo eius, ſed & aliarum circumiacentium Eccleſiarum, & Chriſtifidelium curã gerebat, cuius etiam familiam, ob ingenuas eius virtutes, Paulus ſalutare præcepit. Inſuper Andronicus, & Iunia duo è ſeptuagintaduorum Apoſtolorum numero, vt Origenis eſt opinio, Romæ ea tempeſtate fuerant, quos hac prȩrogatiua honoris, ad Romanos in epiſtola ſalutat Apoſtolus; ſalutate (inquit) Andronicum, & Iuniam cognatos meos; & concaptiuos meos, qui ſunt nobiles in Apoſtolis, qui & ante me fuerunt in Chriſto Ieſu. Adde Priſcilla & Aquila, vt Ambroſij ſuffragatur auctoritas, non ocioſe Romam venerunt, qui quoniam propenſiores erant in deuotione, ideo ad confirmationem Romanorum miſſi fuiſſe intelliguntur: de quibus ad hunc modum Paulus loquitur; ſalutate Priſcillam, & Aquilam adiutores meos in Chriſto Ieſu, qui pro anima mea ſuas ceruices ſuppoſuerunt. Ea propter quid opus Roma tunc habuerit Petro veterano, & iam viribus defecto non conijcio. Nempè cum habuerit legitimum presbyterum Narciſſum, Apoſtolos Chriſti doctrina inſignes, Andronicum, & Iuniam, & cooperatores in Euangelio non contemnendos Aquilam & Priſcillam; ſed hoc citra omnem controuerſiam verum eſt, quod Romȩ tunc temporis non fuerit: nam ſi neminem non ſalutat eorum Apoſtolus, vel qui ſeniores fuerant, vel qui cognati, & cogniti, quomodo vnum Petrum non ſalutaſſet, quo cum firmiſſimam amicitiam, & ſocietatem iampridem iniuerat, & eius videndi deſiderio

antea

antea Hieruſalem petere non dubitauerat? Et hinc appa- »
ret, vſque ad Neroniani Imperij tempora Petrum Romam „
non fuiſſe. Quod ſi viginti & quinque annis illic reſederit,
à quo tandem mortem paſſus eſt? Hic tuſſiunt Romani Sy- ”
cophantæ, non ſecus ac indocti quiq; cantores, qui locum »
fecerunt prouerbio, hęſitatio cantorum (vt communiter „
dicitur) tuſſis eſt.

Diſſuaſio Sexta.

NVLLA mihi cum perſuaſore controuerſia eſt de Archiepiſcopis, & Patriarchis, ſiquidem Apoſtolorum temporibus hæc nomina in Eccleſia non extitiſſe opinor, cum ſupereſſent ipſi Apoſtoli, ad quos omnia referebantur; ſed & quandoque eoſdem fuiſſe vocatos Epiſcopos,& presbyteros Hieronymus in commentarijs epiſtolæ ad Titum, dilucidius ad Euagrium ſcribens, nos admonuit: quanquam Tridentino Concilio decretum ſit,nomina tantum communia fuiſſe, non vero officia: atque ad tollenda diſſidia,& regendam multitudinem, toto orbe decretum fuiſſe, vt vnus cęteris præeſſet:quod item exiſtimo poſtea de ijs quos nunc Archiepiſcopos & Patriarchas vocant accidiſſe. Ordinatos ſcilicet ad tollendas controuerſias, quę in vnaquaque prouincia oriebantur. Hieronymus enim contra Luciferianos, & Byzacenæ, & Piceni Prouinciarum Epiſcopos nominat. Illud vero mihi commune eſt cum perſuaſore,quod iam diximus, Petrum eo tempore Romæ non fuiſſe, cum ad Romanos ſcripſit Apoſtolus. Quod verò Epiſcopum Romanum quempiam Narciſſum nominat, vix mihi perſuadere poteſt, eadem crediſſe, quæ ſcripſit.diu enim credidi dum hæc legerem, Petro Vrbis Romæ ſacerdotio deiecto, & velut redacto in ordinem, vel Apoſtolum quempiam, vel aliquem ex ijs qui proxime ad Apoſtolos aucto-

ritate accedebant ſuffectum iri. In Vrbe enim totius orbis terrarum longè principe, & omnium penè gentium victrice, & rerum domina, quo ex omnibus regionibus infinita hominum multitudo confluebat, vbi ſtatim ab ipſius Chriſtiani nominis prædicatione conuentus, pro copia ciuitatis, ampliſſimi ſunt inſtituti, vbi denique futurum erat, vt primo aduerſus impetum, gladios, cruces, igneſque Neronis, non verbis iam, ſed ceruicibus, & ſanguine decertarent: conſentaneum eſt, parem tanto oneri,& non ſolum moribus, & ſanctitate; ſed loco etiam, & auctoritate inter cæteros præcipue ordinatum. at hic noſter, Narciſſum quendam expiſcatus eſt, vt duplicem iam de Narciſſo fabulam habeamus, quem nec Ambroſius omnino affirmare audet presbyterum fuiſſe, ſed tanquam vagum quendam, & vt ita dicam, peregrinum deſcribit, qui ſæpius vrbe egrederetur, vt ſuis monitis Chriſtianos in fide confirmaret: Cuius rei gratia etiam tunc abfuiſſe creditur, quum ad Romanos ſcripſerit Paulus. Mirum præterea, cum adeo exacte omnes Romani Pontifices à doctiſſimis diligentiſſimiſque viris enumerati ſint, illi ſaltem faſciculo temporum, aut ſupplemento alicui, Narciſſum, nec inter tot ſomnia, aliquando obuerſatum. Quatuor certe inſignes Eccleſias videmus, dum adhuc fides adoleſceret celebrari, hæ potiſſimum fuere, quæ in ſplendidioribus, amplioribuſque ciuitatibus congregatæ erant. Rationi quoque conſentaneum eſt, quo plures mortales confluebant, ibi cęteris honoratiores fuiſſe præfectos. Quare qui fuere Pontifices eo ordine quo ſibi ſingulatim ſucceſſerunt à maioribus noſtris memoriæ ſunt commendati, quod non item de cæteris accidit. Hieroſolymis poſt Iacobum Simeon Iuſtus, Marcus, Caſſianus, Publius. Alexandriæ, quę ea tẽpeſtate (vt Strabo, Ioſephus, & Marcellinus teſtantur) poſt Romam principem locum in vniuerſo orbe terrarum obtinebat, Marcus, Anianus, Abilius, Cerdol. Antiochię autem, vbi primo Chriſtiani

appel-

appellati ſunt, poſt Apoſtolũ Petrũ Euodius, Ignatius, Heros. Similis quoque cura fuit Romanos Pontifices recenſere, & eo diligentius, quo plus cęteris omnibus Vrbs ipſa pręſtabat. Cum igitur numerant Petrum, Clementem, Linum, Cletum, & qui ſequuntur, quis iſtius Narciſſi vnquam nomen audiuit? Rogo quę noua hęc fingendi licentia eſt, hiſtoriaſque euertendi? vt quicquid nobis in mentem venerit (etiam contra receptas ſanctorum opiniones, nec quicquam diffidentes à ſacris litteris) illicò verum eſſe contendamus. Hac certe ratione nemo erit, qui non ſibi ex cubiculo hiſtoriam poſſit proferre. Sed videamus, Perſuaſor hic, quibus argumentis vtitur, Chriſtum (inquit) prędicabat Narciſſus: audio; Non Romæ, ſi credis Ambroſio. age verò Romę etiam prędicauit, quaſi non cęteri idem facerent, Andronicus, quem inſignem inter Apoſtolos, & ante ſe in Chriſto fuiſſe Paulus ſcribit, Vrbanus illius auditor, Priſca & Aquila, cæteriq́ue complures, quos longum eſt enumerare: dicamus, & quempiam illorum, vel certe (ſi ita libuerit) omnes ſimul Romanos Pontifices fuiſſe? Dum Petrus exturbetur, turba non deerit eorum, qui Pontifices dici poſſint. At faciamus hos omnes & Pauli cooperarios, & ſi vis, presbyteros, & Epiſcopos: Non ob id, Roma Petro non indiguiſſet? quaſi nec Epheſijs Paulus fuiſſet vtilis, etiam ſi Timotheum haberent Epiſcopum, aut Corinthijs prodeſſe potuiſſet, quod apud eos Apollo vir excellens eſſet. Fruſtra etiam cęteras ipſe Paulus tum litteris, cũ viua voce docuiſſet Eccleſias, in quibus aliqui presbyteri, & Epiſcopi viri egregij erant. Sed & Romam cur ſe venturum pollicetur, vt ijs impartiret donum aliquod ſpirituale, quandoquidem illic adeſſe noſſet tam egregios & pręceptores, & Epiſcopos? Quod ſi Pauli perſona Romanis neceſſaria fuit, tametſi Roma tales haberet presbyteros, cur itidem non & Petri? Viribus defectus erat, inquit. Vnde hoc noſti? Quod ſi fuiſſet non eum ingenium deſti-

tuerat,

tuerat, neq; Spiritus Sanctus, qui eum agebat, in eo loquebatur, eum conſeruabat. Cętera perſuaſoris verba, parum ad inſtitutum noſtrum.

Perſuaſio Septima.

Hic producam quod Apoſtolus ad Galatas narrat in epiſtola. Creditum eſt (inquit) mihi Euangelium præputij, ſicut & Petro circumciſionis. Qui namque operatus eſt Petro in apoſtolatum circumciſionis, operatus eſt, & mihi inter gentes. tandem manifeſtat, quomodo pactus fuiſſet cum Iacobo, Petro, & Ioanne in ſynodo quæ Hieroſolymis ſuper legalium obſeruatione habita eſt, vt ipſi in circumciſionem, hic verò inter gentes cum Barnaba prædicatum proficiſceretur. Quomodo itaque tam cito Petrus pacti immemor fieri potuit, & alienas partes ſibi vſurpare, cum Roma totius paganiſmi mater tunc fuerit? Quinimo ſi circumciſionis fuerat Apoſtolus, quomodo Romæ tot annis, ſi vſque ad Pauli videmus illuc aduentum, cum Iudæis nihil ei fuerat negotij? Adueniente namque illuc Paulo, vt Lucas in Actis Apoſtolorum ait, dicunt Iudæi ad eũ: De ſecta hac notum eſt nobis, quia vbique ei contradicitur, rogamus etiam te audire, quæ ſentis: nos enim neque litteras accepimus de te, neque adueniens aliquis fratrũ nunciauit, aut loquutus eſt quid de te malum. Quos tandem copioſa illa, ac vberrima oratione ſua alloquutus eſt Paulus à mane vſque ad veſperam, ſermonem protrahens. E quibus aliqui dictis crediderunt, quidam vero renuerunt credere, & nunquam antea audita auribus audientes, ad inuicem tumultuabantur, & multam inter ſe habebant quæſtionem. Quid ergo Romæ tanto temporis interuallo faceret Petrus, ſi Iudęis ea quę à Paulo audierant, noua & inaudita videbantur, nec aliquem ſe prius audiuiſſe dixerunt,

qui

qui eius ſectæ inſtituta, & ritus eis declaraſſet? & proinde ”
Paulum, vt quę ſentiat, diceret, velut vno ore poſtulabant ”
omnes. Videat qui vult, quam ſit tutum Romę Petrum ”
aliquando fuiſſe credere.

Diſſuaſio Septima.

QVOD adhuc maxima cum animi tranquillitate à me factum eſt, vt maledictis & calumnijs temperarem, id vſque ad calcem diligentiſſime me obſeruaturum eſſe confido, quando nullo odio, ſtomachoue perſuaſoris huius, aut aliorum, ſed veritatis amore, ad ſcribendum acceſſi. Enimuero ſi vnquam locus fuit in quo conuicijs agendum eſſet, hic potiſſimum occurrebat, vbi adeo manifeſtè verbis Lucæ contradicit, vt omnino ipſorum alterum mendacij reum oporteat conſtituere: ait namque Iudęos qui Romę Pauli orationem audiuerunt, aliquos quidem credidiſſe, aliquos verò renuiſſe credere. Hactenus rectè, quod vero ſubdit, & nunquam antea audita auribus audientes ad inuicem tumultuabantur, iſtud certe omnino apud Lucam non legi. Quinimo id quod magis contrarium videri poſſit, de hęreſi autem hac notum eſt nobis inquiunt, quod vbique contradicitur, quomodo ergo nobis notum, ſi antea inaudita? Nonne illud pręterea certum eſt, Paulum cum ad Romanos ſcriberet, quorum fidem annunciari dicit in vniuerſo mundo, pleroſque eſſe omni ſcientia, vt cęteros admonere poſſent, id potiſſimum tentaſſe, vt Iudęos, Gentileſq; qui crediderant inuicem conciliaret. Nempe illi Iudęi erant, qui audito primum Petro, deinde ipſo Paulo crediderant. Illa omnis Romana Eccleſia, fidem ſecũdum Deum acceptam, referebat Petro. Et ſi enim, auctore Clemente, anno à Chriſti morte ſeptimo, Barnabas Romæ Chriſtum nunciauerat. Conſtat tamen ad pauciſſimos eius prædicationem perueniſſe.

" niſſe. Nam quod ait Perſuaſor, ſi ita dixerimus conſequẽs
" eſſe, vt Petrus temere in alienas poſſeſſiones inuaſerit. Tam facilis obuiaq; eſt reſponſio, quàm obiectio ipſa leuis, & inconſiderata. Quæ & in ipſum perſuaſorem longe validius retorqueri poteſt. Nam ſi circumciſionis Apoſtolus erat Petrus, & non paruus circumciſorum numerus Romæ eſſet, vt ex Actorum nouiſſimo capite intelligitur, iure debuit, & ex pacto ſe Petrus Romam conferre, nimirum vt Iudæis Romæ agentibus prędicaret, præſertim cum Hieroſolymis Iacobum reliquiſſet, Antiochię Euodium, Alexandriam Marcum miſiſſet, Barnabam in Cypro: Ioannem in Aſia eſſe noſſet. Inſuper non ignoraret Paulum cunctas illas finitimas regiones ſedulo perluſtrare: qua ratione neceſſe fuit Petro Romam adire. At pactum illud non minus aduerſus Paulum, quam contra Petrum facit. Quid enim ille tam cito pacti immemor, vbique Iudęorum Synagogas concionaturus ingreditur. Et primum ſtatim finita illa ſynodo in qua pactum initum eſt Theſſalonicæ Berrhoææ Athenis, Act. 17. Corinthi, Epheſi Act. 18. 19. Qua ratione fit, vt pactum illud ita intelligi oportere cenſeam, nõ vt vtrique non licuerit, vbicunque commodum accidiſſet annunciare Euangelium, ſed vt præcipua cura eſſet Pauli in gentibus, Petri autem inter Iudæos; alioquin circumſcriptis ſibi quibuſdam veluti cancellis, Petrus ipſe cæteris longe inferior inueniretur, quibus aliquo pacto interdictum non erat, vbi libuiſſet prædicare. Nonne & ipſa Babylon, & Arabia vbi annunciaſſe Petrum dixit ſe credere perſuaſor gentium erant, & non Iudęorum? Quin & Paulus deinde in ſynagogis, & Iudæa publice annunciauit. Notum eſt præterea quod Petrus dixerit in Actis: Vos ſcitis, quod ab antiquis diebus Deus in vobis elegit per os meum, vt audirent gentes Euangelij verbum. Num pactum Apoſtoli inirent, quod diuinis decretis eſſet contrarium, vt Petrus Iudæis ſolum, non etiam alienigenis Chriſtum annunciaret? ſed hęc ſupra ſatis explicaui. Per-

Perſuaſio Octaua.

IAM ad ea vſque peruenimus tempora, quibus Iudæorum coactus inſolentia Paulus, ad Cæſarem appellauit, ac Romam deductus, cathenis horrendis in carcerem coniectus eſt, illicque in conducto ſuo, quod ei carceris fuerat loco, toto biennio permanſit. Nec profecto parua hæc erat manſio, vt Hieronymus in epiſtola ad Philemonem loquitur, ad quam Iudæorum turbæ quotidie confluebant. Nam ſuſcipiebat omnes, vt in Actis Lucas ſcribit, qui ingrediebantur ad eum, prędicans regnum Dei, & docens quę ſunt de Domino Ieſu Chriſto, cum omni fiducia ſine prohibitione, allectans ad fidem Chriſti homines, vt verbis, ita & litteris: multos enim, eo concionante, non modo plebeos, ſed & de regia Neronis, Chriſti fidem ſuſcepiſſe, ipſius epiſtolæ oſtendunt: ad Philippenſes enim è conducto ſuo ſcriptitans, ſalutant vos (inquit) omnes ſancti, ac quidem maximè, & qui de Cæſaris domo ſunt. Quin epiſtolas quoque aliquot in vinculis dictauerat, pia admonitione, & Chriſtiana pietate plenas, ne Eccleſiæ Chriſti pulchrè ab eo inſtitutæ, eius abſentia, in deterius laberentur. Nam quos viua voce conuenire non poterat, ſcriptis tantiſper admonebat, ne ſuæ profeſſionis obliti, à Chriſto aliquando exciderent: præcipue Galatis, poſt pſeudoapoſtolos retro à Chriſti fide, ac ſuis rudimentis abeuntibus, epiſtolam è Roma ſcribere non dubitauit; verbis etiam aſperioribus eos commonefaciens, ne vafritia, & aſtu à Chriſto abduci ſeſe paterentur. Deum obteſtans, quod quęcunque illis in mandatis dederat, ea non ab hominibus, neque per homines nactus vnquam fuiſſet, ſed ſola benignitate Ieſu Chriſti. nimirum quibus tam firmiter credi oporteat, vt ſi Angelus quoque, vel ipſemet, ſecundario ad eos aliquando venerit, ac diuerſum quiddam docere voluerit profanum, ac exe-

» crabile id fieret; in qua epiſtola, Petri aliquot locis meminit, cuius teſtimonium in hoc negotio, vt Galatis quod dixerat facilius perſuaderet, mirum in modum illi fuerat neceſſarium. Non tamen vſpiam eius mentionem facit, an Romæ ipſum tunc habuerit collegam, vel ſi eis quæ ſcripſerat, & ille ſubſcribere voluerit. Qui certe ſi tum Romæ fuiſſet, ſaltem eius nomine eos ſalutaſſet, quo facilius tam eminentis Apoſtoli vocabulo permoti reſipiſcerent, & ab extranea doctrina ſegregati, ad mentem redirent quãdoq;. Attamen nihil horum fecerat Apoſtolus, quod maximo eſt teſtimonio, neque ea tempeſtate Petrum Romæ fuiſſe, cum tamen vigintiquinque anni, vel ſecundum quoſdam vigintiſeptem à Chriſti paſſione, aut aſcenſione præterierint: cęterum neque in ea, quam ad Epheſios Romę ſcripſerat, epiſtola, vllam eius mentionem facit, cuius tamen hęc ſemper aliàs fuerat conſuetudo, vt collegarum ſuorum nomine, in Chriſtum credentes ſalutaret.

Diſſuaſio Octaua.

QVOD quattuor deinceps capitibus perſuadere nititur perſuaſor, paucis omninoq; iiſdem verbis diſſuaderi poteſt. Iam enim diximus, ab altero Neronis anno, quo Petrus in Vrbem redijt, & conſtituta Eccleſia, Linoq; Epiſcopo ordinato, receſſit, vſque ad poſtrema Neronis tempora, eum ad Vrbem non amplius reuertiſſe: quare nec quando Paulus à Iudæa vinctus in Vrbem deductus eſt, Petrus Romæ erat. Accidit enim aduentus Pauli, tertio Neronis anno, vt in eius vita demonſtrauimus. Siquidem Lucæ Hiſtoriam vſque ad quartum vel quintum illius annum perueniſſe dixit diuus Hieronymus. Nec tamen ita diu Romæ permanſit, profectus iterum in Orientem. Minime igitur mirum ſi in epiſtolis, quas Romæ Paulus conſcripſit, nulla prorſus

de

de Petro mentio habeatur. Hæc vero reſponſio, tres etiam ſequentes perſuaſiones tollit. Illud tamen ſcitu dignum, epiſtolam ad Galatas ex Vrbe ſcriptam non fuiſſe, ſed longè ante Pauli carcerem ex Epheſo. Quod & antiquum argumentum Epiſtolæ indicat, & nos ex eadem epiſtola, in Pauli vita probauimus.

Perſuaſio Nona.

INDICIO ſunt Petrum tempore Pauli Romę non fuiſſe, & litteræ quas per Epaphroditum ad Philippenſes dederat Apoſtolus, in quibus multorum eos admonet,& quę erga illum tunc temporis gerebantur, manifeſtat; maximè autem quantum illic in Euangelio profecerit, dicens, ſua occaſione Romæ Euangelium prædicari ab omnibus, eodē quidem impetu, quamuis diuerſo ſtudio. Quidam enim vinculis, & conſtantia ipſius animati, ſyncero affectu,& vera Chriſtiana intentione fidem Chriſti omni timore exuto, inuulgabant. quidam vero ſola cupiditate nocendi Paulo, ad Euangelizandum Chriſtum trahebantur. putabant enim fore, quod Neronis Tyrannis, cui nomen Chriſti fuerat peroſum, prouocata iracundia, Paulinę gloriæ in Euangelio faceſſeret, ac Tyrannus in eum, vti eius profeſſionis auctorem, grauius animaduerteret. Fit enim quæ maximè nobis nocitura ſciuerint, ſiue hoc ad noſtrā perniciem inici palam euulgant. Tum ait Paulus, ſibi non eſſe curę,dum quouis modo Euangelium annuntietur, & Chriſtus orbi innoteſcat, ſiue hoc ad vitam, ſiue ad mortem illi ſit ceſſurum. Maluit enim cum Euangelij lucro mori, quàm ex profectu viuere. Res profectò miraculo digna, ſi Petrus tunc Romæ fuerat, quemadmodum multis iam annis inibi agere debuerat, quomodo Chriſti nomen tam moleſte à Paulo Roma audierit, vt ſubornati in hoc etiam plerique

omnes doloſi, ſub Chriſti prædicationis obtentu, Pauli exitium quęrerent. Num verò otioſus tot annis illic delituerat, & Chriſti occultauerat fidem Petrus, timens ne in eum ſęuiſſet Tyrannus, vtque facilius eorum inſidias qui aduerſabantur Chriſto ſubterfugerit? Nam ſi annuatim Euangelium Romę prædicauerat, ea res non debuit eſſe Paulo timori, ſiquidem Roma tot iam annis antea Chriſtum patientiſſime à Petro audierit. Imo quantuncunque tumultuante Roma, Tyrannus ad vindictam irritaretur in Petrũ, primitus reſultaſſet hæc iniuria, vtpote qui caput eius negotij fuerit. Ecquid igitur formidarat Paulus ne faba hæc in ſuo, quod dicitur, cuderetur capite, non video. Ad hæc in fine eiuſdem epiſtolę ſubdit, ſalutant vos omnes ſancti, maxime verò qui de Cæſaris aula ſunt; maxime prorſus dicere debuit, Petrus omnium noſtrum veluti quidam anteſignamus. En quam inſecurum eſt dicere, etiam tunc temporis Petrum Romæ fuiſſe, dum Paulus captiuus illic teneretur, hac perſuaſione clariſſimum eſt.

Diſſuaſio Nona.

QVAM fallax ſit argutia, quę ex eo loco petitur, quod non Petri nomine Paulus eos ad quos ſcripſerat ſalutarit, opinor ſatis dilucide enucleatum fuiſſe, ex ea diſſuaſione, quam proxime ſupra attulimus; vnde nec operępretium erit, pro poſteriori perſuaſionis parte, quicquam amplius in medium afferre. ad priorem tantum reſpondebimus, quę profectò nihil habet momenti, quo perſuadere poſſit, Petrum non fuiſſe Romæ. Neque enim repugnat, vt antequam Paulus Romam aduenißet, Petrus vnà cum alijs illic Euangelium aliquandiu docuiſſet, quanquam pauco tempore permanſerit, & idem tamen præſentia Pauli magis inflammati, vehementius & ardentius idipſum facerent,

quod

quod ante cęperunt. An non experimur quotidie,ligna quę paulo ante in fornace lentius arſerunt, per appoſitionem aridioris cuiuſque materiæ, magis ac validius accendi?neq; iam excitatum ardorem, prioribus lignis imputari, ſed huic potius, quod poſtremo fuit adiectum? ita quid prohibet, quominus Chriſti prędicati iam recens exorta flāma, Paulo magis adſcriberetur,quàm Petro, cęteriſq; qui Paulum in hoc negotio præceſſerunt? vt interim ſileam quantus ignis,pręcęteris omnibus concionatoribus,in ipſius Pauli pectore flagrabat: vt nemini mirum eſſe debeat, ſi per acceſſum Pauli, Euangelij prædicatio magis ac magis incaluerit. Sed & Iudæi maiori odio D. Paulum quam D. Petrū proſequebantur: Item quia falſis prophetis, & falſis euangeliſtis, qui ex Iudæis conuerſi volebant circumciſionem, & legem ſimul cum Euangelio ſeruari, acerrime D. Paulus reſtiterat, & contra eos ad Galathas, & ad Hebręos, & ad Romanos ſcripſerat: magno eum ex hac cauſa & maiori, quam D. Petrum odio proſequebantur. Poſtremo quid prohibet ita verba Pauli interpretari; vt, & ſi quæ ſibi perſecutio excitabatur, communis erat cum Petro; ſibi tantum id diſcriminis a pſeudoapoſtolis creari tamē ſcripſerit, quo eorum cœcam imprudentiam manifeſtiorem faceret, qui priuato in eum odio,Euangelij prædicatione abuteban tur? Nihil certe ob eam rem ęquus iudex Petri dignitati ademptum exiſtimare poterit, ſi ſuam cauſam agens Paulus, reticendum quod ſibi commune erat cum Petro (ita fortaſſe re poſtulante, & tempore) ſapientiſſime & vidit,& ſtatuit.

Perſuaſio Decima.

Colossensibvs per Tychicum, ac Oneſimum ſcribens ” Paulus, in receſſu epiſtolę addit: Salutat vos Ariſtarchus ”

con-

» concaptiuus meus, & Marcus conſobrinus Barnabę, & Ieſus, qui dicitur Iuſtus, qui ſunt ex circũciſione, hi ſoli ſunt adiutores mei in regno Dei, qui mihi fuerunt ſolatio. Salutat vos Epaphras, qui veſtras eſt, ſeruus Ieſu Chriſti: ſalutat vos Lucas medicus chariſſimus, & Demas. Vide quam omnes nominatim enumerat, qui tunc ei aderant, & cooperatores eius erant in regno Dei. Hęc eſt Eccleſia Chriſti: Gregorius enim, inquit, ſępe in ſacro eloquio, regnum cœlorum præſentis temporis, Eccleſia dicitur. Et Chriſtus apud Lucam: Regnum Dei (inquit) intra vos eſt. Quas ob res Paulus dicit: Si ſoli ſunt adiutores mei in regno Dei. Quid ergo Petrus? nunquid tanquam veteranus quidam, ac emeritus miles in otium ſe receperat, vt non pro ſua virili euangelicas adiuuaret partes, cooperatorque in regno Chriſti non fieret? Quod de Petro ſentire, horret animus: proinde non te habuit tunc Roma Petre: Nam ſi fuiſſes Romę, & Paulum eundem Chriſtum prædicantem non iuueris, eius iam factionis fuiſſes Apoſtolus, quę non Chriſtum ędificaret, ſed deſtrueret, ac demoliretur: omne enim regnũ (Chriſto dicente) in ſe diuiſum deſolabitur, ac domus ſupra domum corruet.

Diſſuaſio Decima.

Hvic perſuaſioni, eadem quę ſupra diſſuaſio facit ſatis, Petrum per hęc tempora Romę non fuiſſe; qua in re cum perſuaſore ipſo conſentimus, tunc Petrum non fuiſſe Romę.

Perſuaſio Vndecima.

» Onesimvs, quem Phrygem genere quidam fuiſſe putant, Philemonis Coloſſęi ſeruus, compilatis rebus quibuſdam

dam ipſius, Romam fugitiuus venerat, illicq́ue Paulo de Chriſto concionante audito, Chriſti nominis factus eſt candidatus, ac baptiſmate in Chriſticolarum conſortium aſcitus. Porrò ne quid labis priſtinę ſceleſtę vitę in eo remaneret, conſcientiam Apoſtolo aperuit, & iniuriam quam domino ſuo intulit; rebus quibuſdam illius ſurreptis, confeſſus eſt; quem Paulus, quia nimium adamarat, non ſibi temperare potuit, quin protinus benigno, ac ſcito epiſtolio eum Philemoni reconciliaſſet, hanc ſibi iniuriam in Philemonem bene meritus donari poſtulans, & ſi quid damni in re pecuniaria, aut alia quauis Oneſimi profugio acceperit, pro eo ſe vadem ponens, omniaq; ſe depenſurum eius loco promittens,& in epiſtolij principio Philemonē Apphiā vxorem ipſius, & Archippum Coloſſenſis Eccleſię Epiſcopum ſalutans, quo id facilius pro quo interpellauerat, vt ſenſit Chryſoſtomus, impetraſſet, Timothei nomen adiungit, dicens: Paulus ſeruus Chriſti Ieſu,& Timotheus frater Philemoni,&c. Cur hic Petri nomen in ſalutatione Paulus ſupprimit, ſi Timothei appoſuit, qui facilius tam magni Euangelici pręconis auctoritate motus, offenſam forte Oneſimo condonaſſet? Proh pudet me tot ſęculorum, quibus Paulinę litterę tineis corroſę, ſitu, ac pędore fœdatę, intra angulos delituerant, paſſimq́; ab omnibus negligebantur, quarum lectio tot erroribus,ne in Eccleſia ſubnaſcerentur, vel ſola occurrere potuerit. Quid enim tam manifeſte oſtendere potuit; Petrum Romę non fuiſſe, quam hęc ad Philemonem epiſtola, à Roma per Oneſimum tranſmiſſa? ſed nunquid forte Philemonem, & presbyterum Coloſſenſem Archippum, nomine Petri ſaluere iubet Apoſtolus? ad finem epiſtolę properemus: Salutat te Epaphras(inquit)concaptiuus meus, Marcus, Ariſtarchus, Demas,& Lucas adiutores mei. O infelicem Petrum, ſi tum Romę fuerat, & Paulum in hoc honeſtiſſimo deſtituit negotio.

Diſ-

Diſſuaſio Vndecima.

Svpra oſtendimus, nihil ex ea argumentatione conſequi, Petrum Romæ non fuiſſe, quod inde ſcribens Paulus,eius non meminiſſet: ſi quidem Romæ tunc eo biennio, neque longo tempore poſt fuit. & ſanè quiſquis obſeruarit, quanta diligentia Paulus vbique ſuam tueri ſtudeat auctoritatem, is facile perſpiciet, quod neque etiam illud repugnaret Petrum Romę tunc fuiſſe, & nihilominus Paulum nullam eius omnino mentionem feciſſe. Quoties enim ad Epheſios litteras mittit,ſemel licet ad ipſam Eccleſiam, & bis ad Timotheum, eo loci commorantem, & tamen Ioannis Apoſtoli, qui tunc erat Epheſiorum Epiſcopus, nuſquam meminit. Et rurſum ex Italia ſcribens ad Hebręos,Iacobi tamen Hieroſolymitanorum Epiſcopi nullam omnino mentionem facit. Sed & ad Epheſios quum ſcriberet è Roma, quemadmodum ante diximus, ne verbo quidem Timothei meminit, qui tunc Epheſi erat. Cæterum quum neque tanti fuiſſet ea res, quam Paulus ab ipſo Philemone poſtularat, neque ſatis apparet, quam Petrus cum Philemone conſuetudinem ante habuiſſet, nulla ratio videtur, cur Petri nomen in ea epiſtola debuiſſet adiungi. Inepte igitur hic perſuaſor exclamat inquiens, proh pudet me tot ſeculorum, quibus Paulinæ litteræ, tineis corroſæ, ſitu, ac pędore fœdatæ, intra angulos delituerant, paſſimq; ab omnibus negligebantur, quarum lectio, tot erroribus ne in Eccleſia ſubnaſcerentur, vel ſola occurrere potuerit: quaſi non eſſent hę litterę priſcis illis Theologis noctu,diuq; manibus verſatæ Origeni, Tertulliano, Athanaſio, Chryſoſtomo, Ambroſio, Hieronymo, Auguſtino, & cæteris Græcis, Latiniſq; ſcriptoribus; quorum nemo ita oculatus fuit, vt hunc errorem deprehendere potuerit, quem iam

ſi

ſi Deo placet reperit velenus; quod ſi lectio ſola cauſa fuit, cur ille his erroribus potuiſſet occurrere, mirum eſt qua nã ratione tot, & tam præclara ingenia, quę nulla in re, magis quam in Paulinis epiſtolis exercitata fuerunt, vſque adeo cęcutierint, vt non potuerint id deprehendere, quod tam acute reperit perſuaſor, tot ſcilicet locis Paulinis repugnare, Petrum vnquam Romæ fuiſſe.

Perſuaſio Duodecima.

Peracto iam dicto biennio, multiſq; Romæ ad fidem Chriſti conuerſis, ac epiſtolis hinc inde per Eccleſias tranſmiſſis, tandem Paulum in libertatem aſſeruit Nero, è compedibuſq; dimittere fecit; quod ipſemet ad Timotheum teſtatur Paulus, dicens: Liberatus ſum de ore leonis. Captiuitas etenim hæc intra hoc quinquenniũ fuerat, de quo Traianum Imperatorem, Sex. Aurelius Victor dicere ſolitum memorat, procul diſtant cuncti principes à Neronis quinquennio, adeo enim comis, benignus, affabilis, & modeſtus quinque primis ſui imperij annis Nero fuerat, vt de eo Tranquillus ſcribens, à pietate hunc imperij exordia feciſſe dixerit, & tantum aberat, vt infra hoc quinquennium Nero morti deuoueret quempiam, quod moleſte, & indignanter eis, qui mortis ſententiam in aliquem pronunciauerint, pro conſuetudine ſubſcribere etiam fuerat ſolitus. Nam ſemel admonitus, vt in ſupplicio cuiuſdam capite damnati, ex more ſubſcriberet, quam vellem (inquit) neſcire litteras. Hic igitur pro ſua erga omnes beneuolentia, Paulum tunc temporis dimiſit liberum; Reliquis autem nouem imperij ſui annis, in omnem luxum, turpitudinem, truculentiam adeo ſe effudit, vt impietate omnes facile, ſceleſtiſſimos etiam homines ſuperaſſet: quamuis Ioſephus libro antiquitatum vigeſimo, capite ſexto, nimis incertam

„ de Nerone eſſe hiſtoriam tradat. Dicit namque, multi de
„ Nerone hiſtoriam conſcripſerunt, quorum quidam pro
gratia beneficiorum eius, neglexere veritatem, alij vero
„ propter odium, & eius inimicitias, ſic imprudenter men-
„ dacijs inuoluti ſunt, vt aperta reprehenſione ſint digni; ideo
„ ſęuiente iam Nerone, ac Tyranno, non Imperatore exiſten-
te, poſt decennium iterum Paulus in vincula relapſus eſt, &
„ peius quam vnquam antea ab eo habitus. Vnde epiſtolam
„ illam, quæ ad Timotheum habetur, alteram ſcribens, prio-
„ ris captiuitatis meminit his fermè verbis: In prima mea de-
fenſione nemo mihi aſtitit, ſed oẽs me dereliquerũt, nõ illis
„ imputetur, Domin⁹ aũt mihi aſtitit, & cõfortauit me, vt per
„ me p̃dicatio impleatur, & audiant oẽs gentes, & liberatus
ſum ex ore leonis. Vbi tunc Petrus fuiſſe cenſendus eſt?
„ Romæ re vera non fuit: alioqui Paulo cauſam pro capite
„ apud Neronis tribunalia peroranti, & ſeſe defendenti eum
„ non adfuiſſe, iniquum prorſus fuiſſet. Quem ſi ex induſtria
quoque dereliquerit, nulla excuſatione deinceps dignus
„ haberetur; Ego tamen millies tollerabilius iudico, Petrum
„ nunquam Romæ fuiſſe credere, quam hanc calumniam,
„ quod Paulũ deſtituiſſet, in tam ſublimem Apoſtolũ reijcere.

Diſſuaſio Duodecima.

Hvic perſuaſioni, ſatis ſupra diſſuaſione quinta factũ eſt, qua manifeſte oſtendimus, poſteriorem epiſtolam ad Timotheum ex prima cuſtodia Vrbana ſcriptam fuiſſe, anno ſcilicet quarto, vel quinto Neronis, quo certiſſime tum Petrus Vrbe diu ante abfuerat. Quę cum ita ſint, ſuperfluum eſt quærere, cur Petrus Paulo coràm Nerone in ſua defenſione non aſtiterit. Inſignis hoc loco annotatur perſuaſoris error, qui in epiſtola ad Timotheum, vt ipſe ſentit, nouiſſimo Neronis tempore ſcripta, Paulũ ea cõmemorare facit, q̃ decennio ante Romæ in prima cuſtodia peregiſſet.

Perſuaſio Tredecima.

NOTVM eſt Lucam Euangeliſtam, & Apoſtolicarum actionum hiſtoriographum, indiuulſum totius peregrinationis Paulinę fuiſſe ſocium, quem ille filij ſemper dilexit loco, honorificamq́; eius mentionem pleriſque facit in locis, dicens, illius maximam laudem in Euangelio fuiſſe. Nã cum omnes etiam à Paulo defecerint, hic ſolus nunquam ei non adhærebat, non minis, non vinculis, non ſexcentis perturbationibus perterritus, cuius hiſtoria ad hæc vſque tempora, quibus Paulus vinctus è Hieroſolymis Romam perductus, ibique in conducto à milite cuſtoditus eſt, peruenit: veluti eius rei, capite vltimo copioſè meminit; quomodo videlicet Paulus Romam perductus fuerit: quomodo fratres, qui eo tempore Romæ fuerant, ad Appij forum ei obuiam venerint: quomodo trium dierum ſpacio euoluto, Iudęos ad ſe accitos habuerit: quomodo colloquutus cum eis fuerit: quomodo eos confutauerit, & ſingula ordinatim proſequitur: Nullam tamen alicubi mentionem de Petro facit, an vel alloquio Paulum aliquando dignatus fuiſſet toto hoc biennio, vel quid rerum Petrus Romæ fecerit interim, dum Paulus verbum Dei ardentiſſime illic tum prædicaſſet. Et tamen tunc temporis hanc hiſtoriam fuiſſe ſcriptam creditur, quando Paulo Romæ in cathenis degenti, ille intrepide miniſtrauerat, qui vſque adeo Pauli ſtudioſus fuerat, vt quicquid hactenus de eo compererat, cuncta in ſuam hiſtoriam diligentiſſime congeſſerit: etiam Hieronymo de viris illuſtribus atteſtante; Lucæ (inquit) hiſtoria vſque ad biennium Romæ commorantis Pauli peruenit, ideſt vſque ad quartum Neronis annum, ex quo intelligimus, in eadem Vrbe librum eſſe compoſitum. Igitur viſionem Pauli, & Teclæ, & totam baptizati leonis fabulã, inter Apocryphas ſcripturas computamus. Quale enim eſt,

vt indiuiduus comes Apoſtoli, inter cęteras eius res, hoc ſolum ignorauerit? Hactenus Hieronymus. At quid hoc? nonne non ſolum Apocryphum, ſed plus, quam falſiſſimũ erit Petrum Romam ſecundo Claudij anno veniſſe, ibique vigintiquinque annis Epiſcopatum tenuiſſe? Cuius Lucas in tam prętantiſſima, diligentiſſimaq; hiſtoria nullam mentionem facit, qui dubio procul ſi tunc Romæ fuiſſet, non hoc toto biennio otioſus complicatis (vt dicitur) manibus illic ſediſſet, vel ſaltem non ſic delituiſſet, quin à Paulo, vel Luca conſpici, inueniriq; interdum potuerit.

Diſſuaſio Tertiadecima.

Eadem, quę ſuperiori ſuaſioni reſponſio data eſt, 13. ſuaſionem interimit. Quum enim Paulus vinctus Romam duceretur, Petrus tunc ab Vrbe abſens erat. Quid igitur mirum ſi eius Lucas Euangeliſta non meminit? Sed faciamus Petrum tunc Romæ fuiſſe; Non omnino neceſſaria argumentatio eſt, Lucas eius non meminit, poſtremo Actuũ Apoſtolorum capite, ergo ibidem non erat. Quid enim Lucas de ijs, quæ toto illo biennio Paulus egit, commemorat, niſi ſummatim, & quam pauciſſimis verbis? Manſit (inquit) Paulus biennio toto in ſuo conducto, & ſuſcipiebat omnes, qui ingrediebantur ad ipſum, prędicans Regnũ Dei, ac docens, quæ ſunt de Domino Ieſu, cum omni fiducia, nemine prohibente. Hactenus ipſe Lucas: neq; aliud quicquam de hoc toto biennio narrat. Nihil de illis omnino dixit, quos ex domo Cæſaris, magna ſibi neceſſitudinē coniunxit Paulus, quorum etiam nomine Philippenſes auſus eſt ſalutare. Salutãt (inquit) vos omnes ſancti, maxime autem, qui ex Cęſaris domo ſunt. Nihil de litteris, quas certum eſt Paulum ex cõducto ſuo miſiſſe varijs Eccleſijs, ſcilicet Epheſiorum, Philippenſium, Coloſſenſium, Timo-

thei,

thei, Philemonis. Nihil de Pauli raptu ad prętorium, aut de ſua defenſione, quum tamen Paulus ad Philippenſes teſtetur, vincula ſua manifeſte facta fuiſſe in omni prætorio, ac cęteris omnibus. Quamobrem ſi negatiuum argumentum valeret, nihil horum aliquando fuiſſe, pati efficacia conuinceremus. Sed vt propius ad rem veniamus, eadem ſuaſione paucis probare poterimus, Petrum nunquam Antiochiæ fuiſſe. Quod tamen falſiſſimum eſſe, Paulus ad Galatas apertiſſime docet, qui refert, Petrum ab ſe Antiochię reprehenſum. Qua de re, Lucas ne verbum quidem ſcripſit. Quamobrem iuxta perſuaſoris Cauillum, nunquam fuiſſet Antiochiæ Petrus. Sed Hieronymus eiuſmodi ſophiſtas præuidens, eos, hunc locum, in epiſtola ad Epheſios tractans, his proſternit verbis: Nec mirum eſſe, ſi Lucas hãc rem tacuerit, quum & alia multa, quæ Paulus ſuſtinuiſſe, ſe replicat, hiſtorici licentia prætermiſerit. Et paulo poſt: Denique primum Epiſcopum Eccleſiæ Petrum fuiſſe accepimus, & Romam ex inde tranſlatum, quod Lucas penitus omiſit. Male igitur perſuaſor colligit, non fuiſſe Romæ Petrum, quod Lucas eius nullam fecerit mentionem. Ad hęc omnes teſtantur: Epheſi Ioannem ſediſſe, ibique rogantibus eum Aſianis Epiſcopis, Euangelium ſcripſiſſe: tamen quum ſępius Epheſum veniſſet Paulus, ibique triennium, vt acta Apoſtolorum perhibent, commoratus eſſet, nihil de Ioanne Lucas meminit. Quis igitur iam non perſpiciat quam inepte rhetoricatur perſuaſor noſter, colligere ſatagẽs Petrum nunquam Romæ fuiſſe, ex eo quod Lucas aduentũ Pauli Romam deſcribens, nullam de Petro fecerit mentionem? An non legitur apud Lucam vltimo capite, quod cũ audiſſent fratres de Paulo, prodierunt in occurſum eius, vſque ad Appij forum, ac tres tabernas? Et quis ſcit, an inter iſtos fuiſſet Petrus, præſertim quum indiſcriminatim omnes appellari fratres conſueuerunt? Sed inquies, tum expreſſiſſet Petrum nominatim, Nihil oportet; nam &

alios

alios poſſum commemorare locos, in quibus ita non facit. Sed neque deinceps ad finem vſq; libri cuiuſquam alterius, præter quam vnius Pauli nomen appoſuit, quum non ſit dubium, viros egregios, & inſignes in ea nihilominus fuiſſe multitudine. Sed iam abunde ſatis labefactatus eſt cauillus iſte.

Perſuaſio Quartadecima.

Circiter vigeſimumſeptimum poſt aſcenſionem Chriſti ad patrem, ac Neroniani imperij quartum, aut quintum annum, Petrum Romæ nondum fuiſſe, tam manifeſtum, quàm quod manifeſtiſſimum eſt; ſed quia neque vltimo Neronis anno, hoc eſt poſt paſſionem Chriſti, & eius ad parentis dexteram aſcenſionem triceſimoſeptimo illuc venire potuerit, hoc deducitur. Quoniam Paulus è manibus Neronis elapſus, in Hiſpaniam, vt Lyra, & alij quidam volunt, & partes occidentis iter adornauerat. Eius enim intentionis Apoſtolum fuiſſe, etiam cum Romanis litteras ſcripſerat certum eſt. Peractis autem ibi decem annis, rurſum ad Neronis manus deuenit, & mortem accelerare videns, ſcripto Timotheum commonefacit, vt aſſumpto ſecum Marco, Romam ſeſe recipiat, eo quod præter Lucam, nullus iam ei reſiduus fuerit collega. Sed quomodo tuis dictis mi Paule fidem habere potero, cum tota hæc Romana colluuies, à ſecundo Claudij anno, vſque ad finem Imperij Neroniani, Petrũ perpetuo Romæ duraſſe, exorta voce proclamet? Qui ergo fieri potuit, vt ſolus cum Luca Romæ fueris? ò doctor gentium, facile id tuæ credo veracitati, Petrum Romæ nunquam te vidiſſe, & alijs recedentibus, ſolũ cum Luca remanſiſſe. Nihil me mouent verba ſacræ ſcripturæ tyrannorum, qui Chriſtum, ac tua dicta adulterare, fœdiſſimeq; proſtituere in delicijs habent. Cęterum eadem

epiſtola

epiſtola ſcribit: Det miſericordiam Dominus Oneſiphori domui, quia ſæpe me refrigerauit, & cathenam meam non erubuit: Sed cum Romam veniſſet, ſollicite me quæſiuit, & inuenit. Det illis Dominus inuenire miſericordiam à Deo in illa die. Non obſcurum eſt ex his verbis, quantæ gratitudinis erga eos fuerit Apoſtolus, qui officium aliquod in eum contulerint, vt non poſſit hic ſatis gratulari, ac ſuum gaudium verbis exprimere, quod ei conciliauerat Oneſiphorus ſuo aduentu, qui peregre veniens, non tamen conquieuit, donec hunc inueniſſet. potuit certe Oneſiphorus hic à Petro, ſi tunc fuerat Romæ, certior effici, quo locorum Paulus Romæ ſeſe continuerit, & liberatus fuiſſet multum anxia illa ſollicitudine, qua Paulum, hinc inde per Romam diſcurrendo, inueſtigauerat. Mirum ſi Paulus neminem præterit, à quo aliquot perſentiſſet beneficiū, quod Petrum Romanum (vt aiunt) incolam ſuum, nunquam ſcribit aduiſitaſſe carcerem, quem tamen amantiſſimum ſui ſemper habuerat fratrem, nempe à quo in catholica illa ſua Paulus chariſſimus nominatur frater. Quamobrem veriſſimum eſt ad vltimum vſque Neronis annum, Petrum Romæ non fuiſſe, cum nec ſaluere iubens Timotheum fratrū, qui Romæ tunc aderat nomine, Petrum admemoret; Salutant te Eubulus, & Pudens, & Linus, & Claudia, & fratres omnes: non video cur ex induſtria ſupprimere Petri nomen voluiſſet, cuius alioqui ſemper fuerat obſeruantiſſimus. Quomodo idcirco viginti & quinque annis Romæ egit? Quomodo à Nerone paſſus eſt, cum nec ſub eius imperio venire quoque ille potuerit?

Decimaquarta Diſſuaſio.

DICAT per me Romana colluuies (ſic enim appellat perſuaſor) Petrum à ſecundo Claudij anno, vſque ad poſtre-

“ ſtremum Neronis, aſſiduum Romæ fuiſſe, tantum enim
“ abeſt, vt colluuiem illam diſcutiam, vt etiam me neſcire fa-
tear, quos hoc nomine admodum certe contumelioſo, per-
“ ſuaſor velit intelligi. Hieronymus certe, qui vt puto, ex il-
“ la colluuie non fuit, idem non dicet, qui ſecundo Claudij
“ anno Romam profectum, & octauodecimo à Chriſti mor-
te (quod ſępe iam diximus) ſiue quintodecimo, quod ad
“ rem noſtram confirmandam nihil officit, Hieroſolymis fuiſ-
“ ſe ſcribit. At quæ nam (inquiet aliquis) paſtoris hæc erat
“ diligentia, tot annis à grege abeſſe: Illud ſcilicet nequaquã
animaduertens, non ſponte, ſed Claudij edicto, primum
“ coactum diſceſſiſſe. Deinde, eo mortuo, primo Neronis
“ anno, ad Vrbem redijſſe, Eccleſiaq; Romana conſtituta, ite-
rum euangelizando ad alias terras ſponte acceſſiſſe, quia nõ
“ ſolum fidem propagabat per varias prouincias vt Apoſto-
“ lus, ſed etiam vt paſtor vniuerſalis, etiam ab alijs conſtitu-
“ tas Eccleſias, inuiſebat, & maxime Hieroſolymitanam, tem
pore omnium primam, & Antiochenam vbi primum Chri-
ſtiani vocati, ex quibus initia fidei ad alios permanarent, &
“ ex quibus conſeruatio & propagatio fidei Chriſtianæ tunc
“ pendebat. Et pro feſto Romanæ Eccleſiæ, nullum tunc pe-
“ riculum imminebat, ne abſentis locum occuparet alius,
“ quando & Linus, & Cletus à Petro ordinati, ſacrorũ pro-
“ curationem habebant, & ęmulus aderat Narciſus, nec mi-
“ nus ipſe Petrus Romanorum erat Epiſcopus, Hieroſolymis,
“ vel alibi agens, quàm Romæ. Conueniens profecto prin-
“ cipi Apoſtolorum non erat, vno in loco totum vitæ tempus
degere, ſed quemadmodum faciebat Paulus, totum terrarũ
orbem euangelizando, & Eccleſias plantando circumire.
Quod Petrum feciſſe, nobiliſſimos auctores habeo, Orige-
nem, Epiphanium, Metaphraſtem, qui affirment. At eum
Eccleſia ſua abeſſe nefas erat: Id de Apoſtolo recte dici nõ
poteſt. At nunquid non Athanaſius eo tempore Alexan-
drinorum Epiſcopus fuit, quo Arrij factione, impietate

Con-

Conſtantij, coactus eſt in exilium proficiſci; quorum ſententijs, cum noluiſſet Liberius Romanus Pontifex ſubſcribere, ipſe quoque (vt Ammianus ait) eſt deportatus: at de Athanaſio ſcribit Nazianzenus, quod non exilium, ſed peregrinatio illa fuerit: nempe, quod aliquandiu exul pro fide, demum reuertens, totius Aegypti humeris ſit reportatus. Nunquid non idem Euſebius Pontifex Vercellenſis erat, cum eadem actus tempeſtate, ab Occidente in Orientem delatus eſt: ille inquam Euſebius, ad cuius reditum Hieronymus ſcribit, veſtes lugubres lætis vniuerſam Italiã commutaſſe. Nunquid non Hilarius Pictauenſis erat Pontifex, cum à propria ſede exul, vniuerſam Galliam diſceſſu ſuo afflictam, & cõſternatam reliquit? Quos ſi omnino abſentes, Pontifices dicendi non ſunt; videamus ne illi trecenti decem & octo à Conſtantino magno euocati tantiſper Epiſcopi non fuerint, quo ad Nicææ pro Chriſtiana Republica conſtituenda, ſunt commorati. Idcircoq; nihil eo nomine potuerint ſtatuere. Porrò autem quod ad epiſtolam ad Timotheum attinet, ſatis ſupra oſtendi, eam non 14. Neronis anno, ſed quarto, vel quinto, ex prima Pauli cuſtodia ſcriptam eſſe: quo tempore, quum Petrus Romæ non eſſet, non eſt mirum ſi eius nomine Paulus diſcipulum non ſalutat, vel aliquam eius mentionem faciat. Sed faciamus Petrum tunc Romæ eſſe potuiſſe, quod mirum perſuaſori videtur, Paulum Timotheum Petri nomine non ſalutare; id mihi nequaquam mirum eſt; vt enim mirũ fortaſſe confiteremur, ſi cum aliunde Romam ſcriberet, non ſalutaſſet Petrum, qui princeps in ea Eccleſia erat, ſic cum Roma alio ſcribit, non neceſſe eſt omnium, qui Romæ ſunt nomine ſalutem adſcribere. Prius namque illud, niſi faceret alienum, ab officio poſſet videri, at vero alieno nomine ſalutare, ita demum conſueuimus, cum ab ipſis, quorum nomine ſalus eſt adſcribenda, id acceperimus in mandatis. Niſi fortaſſe Paulum per præconem annunciaſſe credimus: quotieſcunq;

litteras daturus erat, vt illis omnium nomina aſcriberētur. Pudet pudet profectò in puerilibus (vt leuiſſime dicam) coniecturis refellendis, operam ludere. ſi enim ſola antiquitate teſte vti vellemus, maximum robur haberet, ſacris etiā litteris atteſtantibus. Quo enim propius aberat à Petri obitu, eo certius quæ vera erant ſcire poterat, quæ deinceps per manus tradita ad nos vſque deuenere. Nunc verò cum ad longiſſimi temporis perſuaſionem, ſanctiſſimi quoque, & antiquiſſimi auctores accedant, ſimile eſt huic opinioni contradicere, ei quod de Gigantibus poetæ fingunt, cum Dijs pugnare.

Perſuaſio Quintadecima.

Praeter epiſtolas iam dictas Pauli è Roma miſſas, ſunt
" quædam aliæ familiares reſponſiuę epiſtolæ ipſius, ad Sene-
" cam Neronis Imperatoris præceptorem ſcriptæ, quas ego
" nonnullis argumentis, tunc fuiſſe ſcriptas arbitror, cum Pau
lus ſecundò iam Neroni præſentaretur. Primùm quia iam
" Nero Cæſar furibundus, atrox, petulcus, adulter, & omni
" prope vitiorum contagio fuerat pollutus, quod de priori
" eius quinquennio nullus credere poteſt. Secundò quia id
temporis, Paulinæ quædam epiſtolæ, quas vbi in priori ca-
" ptiuitate Romę teneretur, ad quaſdam Eccleſias direxerat,
" ad manus Senecæ iam tunc deuenerant, ex quibus, ille non
" nihil profecit, quod priori biennio, quo Romę tenebatur
Paulus, fieri non potuit. Tertiò quod Seneca in vna epi-
" ſtolarum ad Paulum deſcriptarum, Romani incendij à Ne-
" rone facti meminit, quod ad finem declinante Neronis Im-
perio factum eſt; cum Oroſius, non ita multo poſt, Petrum
" & Paulum communi mendacio deceptus, à Nerone marty-
" rium paſſos ſcribat; & ſequenti mox autumno, peſtilentiā
" Romę obortam adeo magnam, vt vno autumno, ad trigin-

ta

ta millia hominum vita deceſſerint,quam peſtilentiam,Ne- »
ronis Imperio decreſcente factam, Suetonius in vita ipſius »
deſignat, illis itaque ambobus Romæ degentibus, Paulo in »
carcere, Seneca in Regia Neronis, cum alter de altero, »
magna ſibi polliceretur, & neuter neutrum alloqui potuiſ- »
ſent, vel quod inde vtrique immineret periculum,quando- »
quidem lege cautum fuerat, ne quiſpiam Chriſtianum,aut »
Iudæum alloqueretur, vel quod Senecæ non fuerat inte- »
grum,Paulum in carcerem aduiſitare, nequid ex inde Ty- »
rannum offenderet, aut ipſe quoque conijceretur in carce- »
rem. Quapropter epiſtolijs hanc colloquendi ſarciebant »
penuriam, & quidem mutuum amorem vtrinque præſeſe- »
rentibus, neuter tum Petri alicubi meminit, qui viginti- »
quinque annis tum Romæ agere debuerat, nondum tamen »
fuerat Senecæ doctiſſimo, in Chriſtianoſque benigniſſimo »
homini cognitus,cui proculdubio nonnihil gratificatus fuiſ- »
ſet, ſi quod Paulus ob carceris impedimentum nō poterat, »
ipſe eius deſiderio ſatisfeciſſet, & de Chriſto ſecum confa- »
bulatus, in numerum Chriſtifidelium aſſeruiſſet:quod Pau- »
lus etiam facere debuit, vt ablata ſibi Senecam alloquendi »
copia, cum ad Petrum nulli Apoſtolorum poſtponendum »
relegaret, qui nihilodeterius fidei Chriſtianæ primordia ei »
tradiderit. Sed quis ni forte exoculatus non videat, om- »
nia hic repugnare peſtiferæ huic opinioni, quod Petrus Ro- »
mam vnquam venerit à Nerone paſſurus, cum tot rationi- »
bus conuincatur. Ad vltimum vſque Neronis Imperij an- »
num,Petrum Romam nunquam veniſſe, tantum abeſt, vt »
martyrium ab eo paſſus fuerit: Nam legitur & in ea, quæ »
tertia eſt Senecæ ad Paulum epiſtola, quod eius plurimum »
rei cauſa,Nero, Apoſtolo fuerat indignatus, quod à ritu, & »
ſecta priſtina Iudæorum, qui Phariſæus olim fuerat, non »
ſolum ipſe receſſerit, ſed & alijs hoc ſuaſerat faciendum. »
Quod planè Petrus prior Paulo Romæ facere debuerat, ſi »
tot annis ante aduentum in Vrbem ipſius illic reſederit. »

MM 2 Diſ- »

Diſſuaſio Decimaquinta.

QVOD ad epiſtolas Senecæ,& Pauli attinet,credo vtiq; dicenti D. Hieronymo aliquando extitiſſe eas, quæ veræ germanæq; putarentur. At, quæ nunc circunferuntur, neutrius eſſe magnopere contenderim (ſi tamen ibi ſit contendendum, vbi ſiue ita ſit, ſiue non ſit, nihil cauſam hanc noſtram vel promoueat, vel impediat) eaq; potiſſimũ coniectura, quæ plurimum ſemper apud doctiſſimos quoſque valuit, ſtyli ſcilicet, & elocutionis: ſi enim lectioni mixtum debet eſſe iudicium, qui Senecam, qui Apoſtolum paulò diligentius legerit, iſtud ipſum, vt puto, ſtatim non verebitur affirmare. & tamen quiſquis fuit auctor, hoc egit, vt nobis perſuaderet Senecam fuiſſe Chriſtianum,& vt eius libros lectu cum primis dignos commẽdaret Chriſtianis; qui tamen maiore cum fructu legentur, ſi legantur vt hominis pagani. Cum autem hęc ſcribantur clanculum inter ipſos, quàm nihil eſt in Paulinis epiſtolis illo Pauli ſpiritu dignum? quam,vix vſquam audias nomen Chriſti, cum ille non ſoleat aliud vbique intonare, quam Ieſum Chriſtum? Deinde illum fortiſſimum Euangelij propugnatorem quam facit in his epiſtolis formidoloſum? Obiurgat enim Senecam Paulus, quod Neroni indicaret epiſtolas ipſius, quas tamen in hoc ſcripſerat,vt in omnibus Eccleſijs legerentur; atque adeo ſe ipſum redarguit Apoſtolus, quòd epiſtolis ſuis nomen ſuum ſoleat ſubſcribere, & hic ſcilicet allegatur illud, ómnibus eſſe placendum, & domino nempe Cæſari gerendum morem: Paulus ne cuiquam placeret, diſſimulato Euangelio, cum multo ante Romanis miſiſſet liberam & prolixam epiſtolam? Aut hoc docuit Paulus celandũ Chriſtianiſmum, vt placeat impio Domino? Deinde Seneca nuntiat Paulo, quod Cæſar immanibus ſupplicijs ſæuiret

in

in Chriſtianos, quaſi hoc Romæ cuiquam eſſet ignotum. Ad hæc, ſi quid metuebant, tutius poterant ore colloqui quam epiſtolis. Nec Paulus amore Euágelij, grauatus fuiſſet, vel in Salluſtianos hortos venire, ſi Seneca metuebat venire Romam. Quanta copia, quanto affectu, Paulus ſcribit vni Philemoni de re vulgari; & Senecæ tam celebri viro ſcribit tam ieiune, tam frigide de complectendo Chriſtũ? hoc eſt de re omnium maxima. Quando vero ſic loqueretur D. Paulus: & ſi ſors proſpere annuerit. non auſus eſt ſcilicet, nominare Deum, quem Seneca Paganus toties nominat in ſcriptis ſuis? Illud inſignitæ cuiuſdam ſtultitiæ, quod Seneca mittit Paulo librum de copia verborum, quo poſt hac melius ſcribat Romane. At qui, ſi Paulus neſciebat Latine, poterat Grçce ſcribere, quum Grçce noſſet: maxime vero cum Seneca doceat, Philoſophi dictionem ſententijs grauem potius, quàm verbis ornatam eſſe debere: nunc tamen in Paulo requirat ornati ſermonis copiam. Illud parum accurate, quod cum faciat Senecam in Apoſtolo deſiderantem copiam, & cultum ſermonis, tamen in his epiſtolis nihilo cultius ſcribit Seneca ipſe, quàm Paulus, ſed par eſt vtriuſque balbuties, & ſenſuum frigus. ſaltem aliqua ex parte Senecæ phraſim emulari debuerat; aliquid ex Paulinis epiſtolis effingere, vel vehementia & ſubtilitate dictionis. Sed ego nimis multa de re nihili: nolim tamen perſuaſorem idcirco hæc dicta eſſe opinari, quod aliter non potuerim reſpondere, & quidem veriſſime. Nam & ſi illorum eſſe concedimus, quorum nomine inſcribuntur, nihil ea propter fit noſtra cauſa deterior, quandoquidem ex Tacito certum eſt, Senecam duobus ſaltem annis ante Neronis mortem obijſſe. D. Hieronymus quoque de viris illuſtribus; Seneca (inquit) biennio antequam Petrus & Paulus coronarentur martyrio, à Nerone interfectus eſt. Nos vero poſtremo deniq; Neronis anno Romam Petrum aduenïſſe iam diximus; nec tamen ſi Romæ fuiſſet eo tempore

Pe-

Petrus quo ſcriptę dicuntur, protinus neceſſe eſſet Petri mentionem fieri, quod ſatis oſtendimus, cum de epiſtola ad Timotheum loqueremur.

Perſuaſio Sextadecima.

NEMINEM adeo hebetem, ac ſtupidum puto, quin intelligat Petrum non modo Romę paſſum non fuiſſe, ſed ne eum fuiſſe illic quidem; & ne quis moueatur inuerecunda illa Romanę Curię voce, tot teſtimonia proferentis, perpendat ſecum, quam item de paſſione Petri & Pauli alterutrũ conueniant auctores. Ambroſius ſermone illo ſexageſimo ſeptimo de Petri & Pauli martyrio differens, dicit: Vna die, vno in loco, vnius tyranni tolerauere ſententiã, & hęc, cum multis alijs, communis eſt ei opinio: immo totius Romanę Eccleſię in eorum ſolemnitate decantantis, Glorioſi principes terrę, quomodo in vita ſua dilexerunt ſe, ita & in morte non ſunt ſeparati. Falſa verò hęc eſſe, paſſiones vtriuſq; ſub nomine diſcipulorum Pauli confictę produnt: dum neque cum iſtis, neque ſecum conueniant. Quod enim hic dicitur, vna die eos paſſos fuiſſe, id Linus apertiſſime negat, & hoc, vana quidem ratione, quas ego ob prolixitatem, huc non adduco: verum lectorem, ad paſſiones illas per cõmentitium Linum deſcriptas, & à Iacobo Stapulenſe Latinitate donatas, remitto. Dionyſius vero, non ille Pauli diſcipulus, ſed neſcio quis mendaciſſimus nebulo, priori opinioni ſubſcripſit: ſed nunquid & vno in loco paſſos, concorditer omnes ſcribunt? Hic vide mendaciorum portenta: Quidam enim hoc fatentur ingenue, cantante etiam Romana Eccleſia, ne in morte eos fuiſſe ſeparatos: ſed ſicuti vna die, ita in vno loco, morti fuiſſe traditos: ac Linus Petrum in loco, qui Naumachia appellabatur, cruci prępoſtere affixum ſcribit; in quo autem Paulus ceruicem amiſerit,

ſerit,

ſerit, non meminit: ſed hoc vno ſatis teſtatur, noluiſſe ſe
dicere, vno in loco paſſos, cum alios apparitores, & carni-
fices, & alios mortis ſpectatores eorum vtrique aſſignet.
Porrò Dionyſius ille, apertis verbis ab eorum diuariat ſen-
tentia: nam (inquit) cum ad mortem ducerentur, & ad in-
uicem ſepararentur, Petro dixiſſe Paulum, pax tecum fun-
damentum Eccleſiarum, & paſtor ouium, & agnorũ Chri-
ſti. deinde quod Neronis edicto, ambo ad exitium perue-
nerint: ne hic quidem cõſentiunt. Nam cum omnes eius rei
Neronem pronuncient auctorem; ſolus tamen Linus Agrip
pam Petrum interimere imperaſſe teſtatur; ſcribit namq;,
quod Petro Romæ degente, multæ ſexus fœminei, monitu
Petri, illecebris luxuriæ abrenunciauerunt; inter quas
Agrippæ concubinæ quattuor fuere, quarum continentia
indignationis materiam, Agrippæ præbuerit, ita vt Petrum
cruce interimere iuſſerit. hac de re, quamuis tota Roma
tumultuaretur, Imperatore tamen nihil ſciente: & multa
ſunt figmenta, quibus illi mutuo diſſident, dum nihil certi
ſuper ea re pronunciare nouerint. quæ ibi ergo fides, vbi
nulla eſt concordia? Nam vel hoc ſolum diſſidium, menda-
cium eorum prodit, nec dum vnum vidimus arbitrum, qui
hanc intolerabilem inter eos litem dirimere aliquando au-
ſus fuiſſet. Hiſtoriæ enim, quam de Nerone quidam nobis
reliquerunt, inſecurum eſt credere, vt iam Ioſephi adſcripſi-
mus verba: imo res profecto miranda, quod Ioſephus ipſe,
qui à Veſpaſiano, expugnata Hieroſolyma, Romam pro-
ductus eſt, ibidemq́; agens, Domitiani ferè ſuperauit tem-
pora, & hiſtoriam Iudaici belli in Vrbe conſcribens, Veſpa-
ſiano, eiuſq́; filio Tito nominatim dicauit, in eaq́; à Nerone
interemptorum, vt etiam aliàs in antiquitatibus meminit,
nec vllam mentionem de Petro, ac Paulo facit, qui tamen
erga Chriſtianos fauentiſſimus fuerat, & arrepta occaſione,
non ſine honoris prœmio eorum ſolebat meminiſſe. velut
Ioannis Baptiſtæ in Macherunte Caſtello obtruncati, libro

anti-

antiquitatum 18. & Iacobi Apoſtoli fratris Chriſti Ieſu, ac Hieroſolymitanorum presbyteri lib. 20. id propter crediderim ego vitæ exitum Hieroſolymis vna cum Iacobo, & quibuſdam alijs Petrum accepiſſe; ſi quidem Ioſephus, & alios nonnullos tunc temporis, cum Iacobo, ab Anano Iudęorũ Pontifice interfectos ſcribit. Nam reclamat ratio, Petrum vna die interitum cum Paulo habuiſſe. Qui à Chriſto vocatus, vxorem, & liberos, imo ſocrum, quam Chriſtus à febre vexatam, priſtinæ ſanitati reddidit, habuiſſe legitur: & omnium Apoſtolorum annoſiſſimus, vtpotè cuius canicicm Paulus (vt Athanaſio placet) reueritus, poſt tres conuerſionis ſuæ annos, eius videndi gratia Hieruſalem acceſſit; cum tamen ipſe adoleſcens adhuc fuerit, vt Actorum habetur cap. 7. attamen in Euangelica functione tandiu verſatus eſt, vt ad diſcipulos vnicè ſibi dilectos ſcribens, ætate ſe iam confectum aliquoties fateretur. Quis ſe committat labyrintho huic inextricabili, quem nobis tortuoſiſſimis ſuis opinionibus, velut muſcipulas quaſdam adornant ſcriptores, nec quippiam tam certi alicubi occurrit, quo ceu filo quodam ducti, ad exitum earum perueniamus.

Diſſuaſio Sextadecima.

IACOBVM Fabrum Stapulenſem, non minus moribus, quàm doctrina ſuperiori ætate celebrem, eius candoris fuiſſe ex ijs, quæ ſcripſit, vt moribus ſuis cæteros fingens, non facile ſibi perſuadere poſſit, aliquos fuiſſe qui à ſe conſcripta ſub aliorum nomine publicarent, quod vt modeſte ipſe credidit, vtinam ita verè nobis poſſit perſuaderi. Recte enim Nazianzenus inquit, eum qui mala facere paratus non ſit, nihil temere etiam vel de alijs opinari. Minime igitur mirandum, ſi vir candoris ingenui, Petri, & Pauli vitas ab eo ſcriptas credidit, cuius nomine erant inſcriptę,

licet eiuſmodi non ſint, vt Petri ſucceſſoris, non auctoritate tantum, ſed doctrina etiam, & ſanctitate dignas eſſe ſuſpicemur. Quare id quod perſuaſor ſcribit, etiam nos ſentimus: D. enim Ambroſij, & Eccleſiæ cum eo ſentientis, opinionem ſuſcipimus: Petrum & Paulum vna die, vno in loco, Romæ ſcilicet, vnius Tyranni toleraſſe ſententiam. A quibus verbis, etſi Lini, & Dionyſij paſſiones in die diſſentirent, non tamen illico conſequens eſſet, totam de Petri & Pauli paſſionis hiſtoriam falſam eſſe. Nam & de die quo Chriſtus paſſus eſt, maxima inter veteres Patres eſt controuerſia: Nam Tertullianus, Chryſoſtomus, & Cyrillus eum 8. Kal. Aprilis paſſum ſcribunt. Niceta Grecus auctor 10. Kal. Theophilus Cæſarienſis 11. Kal. Victorinus Lemouicenſis Epiſcopus, Lactantius, & Bedas 7. Kal. Aprilis: alij ex recentioribus, aliter ſentiunt. Quare ſi ſcriptorum varietas, detrahere fidem hiſtoriæ poteſt, nec Chriſtum fuiſſe crucifixum, argumentari poterimus. at Linus ab Ambroſio de die non diſcrepat, nec de loco, cum Ambroſius generaliter locum, Vrbem ſcilicet intelligat; Linus particulariter vias, ſcilicet Oſtienſem, & triumphalem. De iudice verò, quid prohibet, Petrum ab Agrippa, Neronis edicto, necatū fuiſſe? Sed nec à Lino, aut ab Ambroſio Dionyſius diſcrepat. At ſi vt Lini, & Dionyſij ſuppoſitas vitas perſuaſor intellexit, ſic eodem iudicio cauiſſet, ne argumento vteretur, quod contra ſe poſſet retorqueri, nequaquam tam longus fuiſſet in ijs enarrandis, quæ Ioſephus ſcripſit: Mirum (inquit) quod qui libenter Chriſtianos nominat, Petrum Romæ occiſum non dixerit, qui tum neque Stephani lapidibus obruti, aut alterius Iacobi decollati, nullam mentionem fecerit, quare par eſt credere, Hieroſolymis trucidatum eadem tempeſtate, qua Iacobus, & alij ab Anano, quorum in vigeſimo antiquitatum Ioſephus mentionē facit: quam tamen rem nemo vnquam ne ſomniauit quidem. At verò illud magis mirandum, ſi Petrus Hieroſoly-

mis trucidatus eſt, vbi & Iacobus, cur illius, ſicut & Iacobi obitum, Ioſephus non deſcribit? Nec id quidem aduertit perſuaſor, cum tanta Chriſtianorum cædes extiterit, vt etiam apud Romanos, auctore Tacito, orta ſit miſeratio; eius tamen rei, Ioſephum omnino non meminiſſe: Pereuntibus (inquit) addita ludibria, vt ferarum tergis contecti, laniatu canum interirent, aut crucibus affixi, aut flammis traditi, atque vbi defeciſſet dies, in vſum nocturni luminis ſunt aduſti. Sumpſerat nempe Ioſephus Iudæorum res, non Romanorum narrandas. Quod verò ſcribit perſuaſor de filijs, vxore, & ſocru Petri, nondum planè intelligere potui, quid ſibi velit, auguror tamen ea ætate ſibi Petrum confixiſſe, vt ad Neronis poſtremum annum peruenire non potuerit. Nos vero ſi qua Sibylla nobis in explicanda ſententia acceſſerit, tum demum cum ea declarata fuerint, reſponſionem accommodabimus; interim cum nihil ea de re certum acceperimus, perſuaſori, & eius ſententiæ defenſoribus, lapidem hunc relinquimus commouendum.

Perſuaſio Decimaſeptima.

OSTENSO quod Petrus Romę mortem non receperit,
„ reſtat dicere, vbi locorum pro Chriſti nomine paſſus ſit, &
„ antequam id probem, id teſtor prius, nullum teſtimonium
„ diuina ex litteratura huc trahi poſſe, quo quis Paulum in-
dubiè Romæ paſſum fuiſſe à Nerone oſtendat: Nam dum
„ poſtremo iam Neroni oblatus fuerat, & ad Timotheum ſcri
„ bens, hæc interpoſuit verba: Ego iam delibor, & tempus
„ reſolutionis meæ inſtat. In eis Paulus decrepitam, & non
martyrium ſuum intellexit, quem interea dum hæc ſcripſe-
„ rat, valde ſenio detritum, & decrepitum plane fuiſſe: ſi non
„ alio teſtimonio, certè vel hoc ſolo conſtat, quoniam ante
„ decem annos Philemoni ſuo ſcribens, ſenem ſe nominauit:

Cum

Cum talis ſim, inquiens, vt Paulus ſenex. Quantum verò putas intra hoc decennium,cõtinuis laboribus,omnium Eccleſiarum ſollicitudine, corpuſculum Pauli exhauſtum, & maceratum, vt indicare Timotheo ſuo chariſſimo cogeretur, quo Romam acceleraret,ſuoq́; aduentu mortem ipſius prçuerteret, qua ipſe breui fuerat reſoluendus. Nam quod Spiritu Sancto illuſtratus,liberationem ſui è carcere præuiderit, verba ipſius indicant: ſignificans enim quomodo in priori ante Neronis tribunal ſtatione, cauſam ſuam ſolitarius, & omni patrono deſtitutus perorauerit, à Neroneq́ue ereptus fuerit, ſub hæc ita loquitur; Liberatus ſum de ore leonis, & liberabit me Dominus ab omni opere malo, & ſaluum faciet in regnum ſuum cœleſte,hoc ad miniſterium corporis ſui myſtici Eccleſię ſanctæ. Quemadmodum per regnum cœleſte, Gregorij auctoritate, Eccleſiam in ſacris ſcripturis ſæpiuſcule nominari diximus,ſicut enim ſua ſpes, non illum fefellit, vbi in priore captiuitate conſtitutus,Philemoni ſcripſerat, para mihi hoſpitium, nam ſpero per orationes veſtras donari me vobis, ita neque hic eum decepit. Sunt enim pleraque alia teſtimonia, eum à Nerone liberatum etiam ſecundario fuiſſe, veluti epiſtola illa Senecę, quæ Apoſtolo in carcere degenti, miſerat ipſe. ex quibus procliue eſt creditu, Neronis violentiam Paulum euaſiſſe: verum ne hic longius iuſtò immoremur,iam Petrũ & Paulum Hieroſolymis paſſum, teſtimonijs irrefragabilibus confirmabimus; Primitus ſolius Chriſti verbis,ad Scribas, & Phariſeos,imò ipſam Hieroſolymam apud Matthęum & Lucam loquentis: Vę vobis Scribæ, & Phariſæi hypocritæ, qui ędificatis ſepulchra prophetarum, & ornatis monumenta, & dicitis, ſi fuiſſemus in diebus patrum noſtrorum, non eſſemus filij eorum in ſanguine prophetarum, itaque teſtimonio eſtis vobiſmetipſis, quia filij eſtis eorum, qui prophetas occiderunt, & vos implete menſuram patrũ veſtrorum. Ideo dico vobis, ecce ego mitto ad vos prophe-

„ tas, & ſapientes, & ſcribas,& ex illis occidetis, & crucifigetis, & ex eis flagellabitis in Synagogis veſtris, & perſequemini de Ciuitate in Ciuitatem, vt veniat ſuper vos,& cætera. Tandem dicit Hieruſalem, Hieruſalem, quæ occidis prophetas, & lapidas eos, qui ad te miſſi ſunt, &c. Hæc loquutum Chriſtũ,non de prophetis legis veteris,ſed de Apoſtolis:exponit Ioannes Chryſoſtomus homilia in Matth. 75. ac ita dicit; ſignificat ijs verbis Chriſtus, Apoſtolos,& eos, qui cum Apoſtolis, & poſt Apoſtolos fuerunt, ex quibus multi etiam prophetabant. Quod diuus Hieronymus litterarum ſydus, clarius erga hæc verba Chriſti immoratus interpretatur, dicitq; ſimul hic obſcura iuxta Apoſtolum ſcribentem, varia eſſe dona diſcipulorũ Chriſti,alios ſapientes, qui nouerunt quando debeant proferre ſermonẽ, alios ſcribas in lege doctiſſimos, ex quibus lapidatus eſt Stephanus, Paulus occiſus, crucifixus Petrus, flagellati in Actibus Apoſtolorum Apoſtoli, & perſequuti eos ſunt de Ciuitate in Ciuitatem, expellentes de Iudæa, vt ad gentium populũ tranſmigrarent. His verbis Hieronymus clariſſime, ita & Paulum & Petrum Hieroſolymis paſſos declarat: & ne cuius teſtimonium deſideretur, Nicolai Lyræ horum Chriſti verborum interpretationem ſubnectamus; ex eis occidetis exponit Lyra, ſicut Iacobum fratrem Ioannis Actuum capite 12.& Stephanum Actuũ cap. 7.& multos alios, & crucifigetis, vt Petrum, & Andream fratrem eius, & multos alios flagellabitis, ſicut Paulum, & Sylam, vt Actuum 16. cap. & ſecunda ad Corinth.cap. 11. traditur. Quis contra hæc firmiſſima teſtimonia,vel hiſcere deinceps poterit?quis reclamare? Quis non modo Hieronymum, Chryſoſtomũ, Nicolaum Lyranum; ſed & Chriſtum mendacij arguere poterit? cum ipſemet apud Lucam eadem repetiuerit verba, de Petro, Andrea, & alijs quibuſdam Apoſtolis, ea ſeſe loquutum deſignat inquiens: Dico autem vobis amicis meis, ne terreamini ab his, qui occidunt corpus, & poſt hæc non

habent

habent amplius quid faciant; oſtendam autem vobis quem »
timeatis, timete eum, qui poſtquam occiderit, habet pote- »
ſtatem mittere in gehennam. Præterea dicit Chriſtus Hie- »
roſolymis, & non Romę, à Scribis, & Phariſæis, & non ab »
Imperatoribus Romanis, occidendos ſuos Apoſtolos, quã- »
uis non negem, quoſdam etiam extra Hieruſalem fuiſſe »
interemptos.

Diſſuaſio Decimaſeptima.

BENE habet, tandem aperuit perſuaſor eam, quam de Petri morte haberet opinionem, nec eam ipſam Phrygis, aut Myſi teſtimonio ſubniſam, ſed Hieronymi, inquit, litterarum ſyderis, illius, inquam Hieronymi, qui non ſemel tantum, ſed iterum, & ſæpius Romæ Petrum fuiſſe, & à Nerone trucidatum ſcripſit. Illius inquam, qui cum nuper, ipſius perſuaſoris ſententia, mendax eſſet, & ſibi contrarius, in cœleſte ſydus repente eſt immutatus. Nempe, quod tandem adhibebitis fidiculis, & eculeo, viſus eſt perſuaſori aliquid confiteri, ijs quæ ſępius ante dixerat contrarium, & repugnans: ſed Hieronymi verba audiamus, Paulus occiſus, crucifixus Petrus; Vbi nam rogo Hieronyme, num Hieroſolymis? Minime id quidẽ; eſſem enim hac ratione mihimetipſi contrarius, ſed Romę ſub Nerone, poſtquam de Ciuitate in Ciuitatem, & de Iudæa à Iudæis expulſi, ad gentium populum tranſmigrarunt: ſed hęc fortaſſe ita intelligi debere, negat perſuaſor. Accedat rurſus ipſe Hieronymus declarator verborum ſuorum, qui in epiſtola contra Vigilantium, in commentarijs epiſtolæ ad Galatas, in libro de viris illuſtribus, & pleriſque in alijs locis, non per verborum inuolucra, & quæ interprete indigeant, ſed manifeſte Romæ dicit, iugulatum Paulum, crucifixum Petrum: ſed nimirum nihil eſt contra ſemetipſum tam munitum, tamq;

armatum, quam mendacium, quam veri diſſimulatio, extorſit nempè veritas ipſa ab imprudente perſuaſore, vt quē prius ſi non verbis, re certe ipſa tam male acceperat, nunc (vt verè eſt) litterarum ſydus appellaret, vt verum illud, quod nos aſſeruimus, eius teſtimonio innitatur, qui etiam aduerſarij verbis tantopere ſit commendatus, vt nemo deinde credere poſſit, eum mentitum, cui etiam aduerſarij tā magnificum titulum adhibere non vereantur. At Chriſti verba à perſuaſore citata, paulum excutiamus. Nihil ex ijs Chriſti verbis conijci poteſt, Petrum, & Paulum Hieroſolymis paſſos eſſe. Neque enim Chriſtus in verbis illis, alterutrius nomen exprimit: ſed tantum affirmat, quod ex ijs, quos ipſe miſſurus eſſet, Iudæi aliquos eſſent occiſuri, aliquos crucifixuri, aliquos in ſynagogis ſuis flagellaturi, aliquos de Ciuitate in Ciuitatem perſecuturi; quę verba, quid ad Petri, Pauliq; mortem faciunt? Quanam argumentationis formula, ſequitur vtroſque à Iudæis Hieroſolymis fuiſſe occiſos? Illud verò, quod ex Chryſoſtomo citat, etiā ſi ipſe negaret, nos vtique verum eſſe contenderemus; per prophetas ſcilicet à Chriſto mittendos, & occidendos, Apoſtolos intelligi, eoſq; ventura prędixiſſe, & aliquot quoque ex ijs Hieroſolymis trucidatos, vt Iacobum, Simonem Cananeum, & Stephanum, omnes vero flagellatos, & ea Vrbe fugatos. Quare in re non dubia, teſtibus vtitur minime neceſſarijs. Lyrani vero nobis non vacat, nec planè ſi vacaret, liberet excutere verba, quæm iam ſępius perſuaſor ipſe tam acerbe inſectatus eſt, vt nobiſcum ne, an cum ipſo faciat, ſatis perſpicuum ſit, nihil interſit. Pręcipue cum idē ipſe Lyranus ſępius dicat, vt in commentarijs ſuper Exodum, cap. 15. epiſtolę ad Romanos, vltimo Actorum, & alibi, Petrum, Paulumq; Romæ ſub Nerone occiſos: ſed ſi nunquam id dixiſſet, aduerſarenturq; omnino opinioni noſtrę; ſexcenti ſupereſſent, quos eidem opponere poſſemus: Vincentius ſcilicet Gallus, Iacobus Varagineus, Ioannes

Beleth,

Beleth, & eius generis complures, vt quod vulgo in prouerbio eſt, cum Bitho Bacchius. Cęterum demus aduerſario ex ſupra à ſe citatis teſtimonijs, Petrum & Paulum à Iudęis occiſos; non tamen illico conſequetur eos Hieroſolymis eſſe interfectos; quemadmodum non ſequitur Chriſtus à militibus Romanis crucifixus eſt, igitur Romæ crucifixus fuit. Quare omnium præcipua perſuaſio, in ſpongiam incubuit.

Perſuaſio Duodeuigeſima.

Videre mihi videor, ſatis prolixe eorum me ſubneruaſſe opinionem, qui Petrum, vt Romanum Epiſcopum celebrant, & hoc nomine Romanis Pontificibus nihil non tribuunt, dum in ſummi Apoſtolorum Principis (vt aiunt) ipſi locum ſuffecti ſint, hancq; deſultoriam poteſtatem, ceu per manus ſibi tradant. At verò ſi quis roget quomodo hæc falſiſſima perſuaſio in Eccleſiam obrepſerit, dicā compendio; ſi alia quoque non minus nociua, quorum recens eſt adhuc memoria, negligentia temporum rata habentur, vt nihilominus pro articulis fidei reponantur; quanquam & hiſtoricorum de his taceant libri, & Chriſti dogmata, velut ex diametro cum eis decertent; ſolo tamen Eccleſiæ prætextu, non minus quam quęuis alia, ſine quibus hominibus, ſalus non contingit credi præcipiuntur; quibus ſi quiſpiam bono fretus teſtimonio occurrere voluerit, atque hæreticus habetur, quam, qui in legem Chriſti fuerit impius. Quid ergo de tam remotis, ac perturbatiſſimis temporibus, Romanæ curiæ palpones, circa Petri Romam aduentum, paſſionem, & Pontificatum confingere non poterant: putas ne Eccleſiam, quam egenus conſtituit Chriſtus, quam omniū facile pauperimi auxere Apoſtoli, opibus ditari oportere, vnum in ea cęteris omnibus dominari, imò Eccleſiam non aliud, quam tyrannidē fieri debere? ecquis hoc dixerit? At

verò

verò hodie ſollemne id habetur, hoc glorioſum putatur, vt vnius arbitrio omnia fiant, circa vnum ſumma, & caput Reipublicæ Chriſtianæ conſiſtat, vnius iuſſu, aut iniuſſu, ſingula gerantur, ex vnius nutu, cuncta pendeant. Quod ſi quis minus reuertenter hos Eccleſiæ proceres inceſſerit, ſi corripuerit, ſi annuere voluerit, continuo fremunt claſſica, vndelibet plebs Chriſtiana conclamatur ad arma capeſſenda: ad omnes Chriſtianos principes id, aiunt, pertinere, ne expolietur Chriſtus, neue iacturam patiatur Eccleſia, dum aliquot annui cenſus denarij eis decreuerint, omnia ſurſum, ac deorſum verſare non verentur; at tot Chriſtianorum fœdã dilacerationem, & ſtupendam perniciem interim ne pili quidem faciunt. Adeo Tyrannis hæc Romanæ curiæ, iſta pernicioſa opinione inualuit, dum Primatum, mediante Petro, ſupra omnes alias Eccleſias ſeſe accepiſſe iactitat; & Romanus Pontifex, vniuerſalis Eccleſiæ catholicæ Epiſcopus cenſetur, repugnantibus omnibus omnium fermè libris, voce ipſiuſmet Chriſti, & ritu, ac exemplo primitiuæ Eccleſiæ, cumq; recens adhuc ſit memoria, quando hæc tyrannis exordium ſumpſerit. Nonne tamen inueniuntur plerique, qui id perpetuo fuiſſe ſcribant? id probent. pro eoq; ad aras vſque (quod ſolet dici) digladientur, quibus non aliter, quam ſolius Chriſti verbis paſſim vulgus credit. præterea, Silueſtrum à Conſtantino Imperatore honeſtis muneribus donatum, in ſedeq; Imperatoria repoſitũ, quis hoc hodie è populo non credit? reſiſtentibus omnibus hiſtoriographis, eorumq; commentitias bullarum nugas fortiſſimis rationibus, doctiſſimiſq; viris reprobantibus. Quantum tamen veritatem promoueant, apud hanc futilem plebeculam, pſeudo ſacerdotum præſtigijs deluſam, in propatulo eſt omnibus, cum non minus reuerenter in has opiniones, quam in Chriſti verba iurent ipſi. Non difficile eſt exinde diuinare, quantum illis procliue fuerit, quæ hodie de Petro feruntur confingere, cum eorum temporum, nullam

certam

certam habeamus hiſtoriam, præter commentitias illas de Petro & Paulo paſſiones, quæ adeo ſibi non conſtant, vt omnibus etiam tacentibus, ipſę ſe ſatis confutent. Pręſertim, quæ Græcorum lingua conſcriptæ ſunt: quod vel ſolum argumento eſſe poſſit, eas falſiſſimas eſſe, cum hæc natio, ab omnibus paſſim ſcriptoribus, in hiſtoria mendacij accuſetur; Iuuenale dicente: Quicquid audet Græcia mendax in hiſtoria: & alibi, non ſine ioco, mendacem Gręculũ nominat. & breuiter nemo miretur, hoc apertiſſimum mendacium, ſuos patronos habere; cum non deſint etiam, qui Tuſciam patrimonium Petri appellant; qua voce, nunquã delirius dici, aut cogitari aliquid potuit. & Plinius haud ignobilis auctor, nullum tam impudens mendacium inueniri dicit, quod teſte careret. » » » » » » » » » » » » » »

Diſſuaſio Duodeuiceſima.

Error, ſiue res commentitia fuerit nec ne, quæ de primatu Romani Pontificis, aut donatione Conſtantini feruntur; ſatis ſupra docuimus, ita, vt rem luce clariorem oſtenderimus. Porrò autem quantum ad Apoſtolicam ſedem ſpectat, non video, cur ea poteſtas, res commentitia dici poſſit; quæ auctores habet viros lectiſſimos, probatiſſimos, & Apoſtolicis temporibus æquales, vel vicinos, de quibus nulla omnino ſuſpicio ſuboriri poteſt, cur eis hoc fingere in mentem veniſſet. ſed & cur Gręcis auctoribus à nobis ſupra citatis, hac pręſertim in ſe fides adhiberi nõ debeat, ratione omni prorſus caret. Quid enim ſi profani Græcorum ſcriptores, imperiti tamen, mendaces aliquando dicti ſunt, num & ſacri pariter eodem vitio laborabunt? Num mendacij arguemus Dionyſium Corinthiorum Epiſcopum, Caium, Origenem, Euſebium, Ioannem Chryſoſtomum, Cyrillum, & alios eiuſmodi ſexcentos? abſit. Quũ

" enim ex Chriſtianiſmo veritatem hi profeſſi ſint, qui credi
" poſſunt mendacia legenda Chriſtianis tradidiſſe? Sed neq;
" vllam probabilem rationem id habet, Gręcos quantumli-
" bet mendaciſſimos, voluiſſe comminiſci, quod Petrus Gręcia, & Oriente relictis, Romam ſe contulerit, cathedram ſacerdotalem ibi locaturus: quum ea res, magnam Græcis gloriæ ſpeciem eripiat. Quare, & Gręcis, hac in re, maxime fides eſt adhibenda, & ijs potiſſimum Latinis, qui Apoſtolicis temporibus vicini fuerunt, quorum nomina, ſupra huius opuſculi initio citauimus. At ſolam Tertulliani auctoritatem repetere non grauabimur, qui in libro de pręſcriptionibus aduerſus Hęreticos ſcriptum reliquit: Percurre Eccleſias Apoſtolicas, apud quas, ipſę adhuc cathedrę Apoſtolorum ſuis locis præſidentur, apud quas, ipſę autenticę litteræ eorum recitantur, ſonantes vocem, repreſentantes faciem. Proxima eſt tibi Achaia, habes Corinthum: ſi non longe es à Macedonia, habes Philippos: ſi potes in Aſiã tendere, habes Epheſum: ſi autem Italiæ adiaces, habes Romam, vnde nobis quoque auctoritas præſto eſt ſtatuta. Felix Eccleſia, cui totam doctrinam Apoſtoli cum ſanguinę ſuo profuderunt: vbi Petrus paſſioni Dominicę adęquatur: vbi Paulus Ioannis exitu coronatur: vbi Apoſtolus Ioannes, poſteaquam in oleum igneum demerſus, nihil paſſus eſt, in inſulam relegatur. Hęc Tertullianus. quibus in verbis multa animaduerſione digna ſunt: Primum, quod ex Eccleſijs, quas hic commemorat, ſola tantum in fide catholica ſupereſt Eccleſia Romana. Deinde, quod cum Eccleſię alię florerent, ex Eccleſia Romana tantum, in cęteras fluxit auctoritas. Tertio, quod etiam ad noſtrum inſtitutum facit, Petrum Romę paſſioni Dominicę adęquatum fuiſſe; hoc eſt cruci affixum. Quarto, Paulum illic, Ioannis Baptiſtæ exitu, hoc eſt capitis truncatione fuiſſe coronatum. Quinto, Ioannem Euangeliſtam, poſtquam in feruens oleum eſſet demerſus, quum nihil ex eo damni paſſus eſſet, in Pathmos

inſulam fuiſſe relegatum. Sexto, trium horum Apoſtolorum præſentia Romanam Eccleſiam nobilem, ac illuſtrem eſſe redditam; ſed ex eo præcipue felicem, quod Apoſtoli duo Petrus & Paulus totam huic Eccleſiæ doctrinam vnà cum ſanguine ſuo profuderunt. Supra 25. veteres tum Græcos, tum Latinos ſcriptores citauimus, qui omnes maximo conſenſu Petrum Romæ Epiſcopum obijſſe confirmant. Si igitur hæc veritas tot nobiliſſimis auctoribus iam recepta eſt, quis iam niſi mente captus, ac penitus delirans eam amplius in controuerſiam reuocare audebit? Cum præſertim nemo omnino ante mille quingentos annos præter Marſilium, Velenum, & neſcio quos recentiores ne contrarium quidem ſomniauerit. Quo fit, vt riſu digniſſimum ſit, quod perſuaſor opinatur Petrum Hieroſolymis fato conceſſiſſe: id quod nemini ſcriptorum vnquam antea in mentem venerat. Repetantur omnes ad hanc vſque diem ſcriptæ hiſtoriæ, legantur ſacrarum litterarum interpretes quotquot Græce Latineq; ſcripſerunt, excutiantur commentaria, nemo penitus reperietur impudentis huius mendacij auctor. Sed vſque adeo cęcutit perſuaſor iſte, vt non attendat, quanam ferè omnes eius cauilli in ſuum ipſius caput retorqueantur. Prima enim perſuaſio, quę diſſidio nititur hiſtoricorum præſens perſuaſoris commentum facile tollit. Nam ſi quorundam hiſtoricorum mutua inter ſe contradictio, hiſtorię fidem tollit: quid fieri putabimus vbi cuncti maxima conſenſione repugnant? Quemadmodum hoc loco fieri liquet. Omnes enim vna voce reclamant Petrum alibi occubuiſſe, quam Romę. Secunda etiam idipſum refellit. Nam propè finem eius, colligitur ſub Veſpaſiano Petrum non obijſſe: quia nemo ſcriptorum hactenus hoc vel dixiſſe, vel ſcripſiſſe inuentus eſt. Quæ collectio cur non ęque valebit hoc loco, quum nullus vnquam ſcriptor aut dixerit, aut ſcripſerit, ſed ne ſomniauerit quidem Petrum Hieroſolymis exitum habuiſſe? At vt prolixum, ita

facile eſſet ſingulas retorquere perſuaſiones. Ex ſexta molitur, quod cum iam Roma Narciſſum habuerit Epiſcopũ, nihil opus eſſet habere Petrum hominem veteranum, & defectum viribus. An non eadem ratione argumentari poſſemus? Quum Hieroſolyma Iacobum & Apoſtolum, & Epiſcopum haberet, quid opus fuerit ſimul habere Petrum, nempè veteranum, & defectum viribus? In 14. perſuaſione Lucas (inquit) qui diligentiſſime ſcripſit aduentum Pauli Romam, & quomodo fratres ei veniſſent obuiam, nihil de Petro meminit. Quamobrem nec Romę tum Petrus erat. Nunquid non ęque colligitur Petrum haud quaquã fuiſſe Hieroſolymis quando Paulus illuc poſtremo conceſſerit? Nam idem Lucas in hoc aduentu Iacobum, & cęteros fratres prolixum cum Paulo ſermonem habuiſſe teſtatur, & nullam de Petro mentionem facit. Illud adde quod mendacium, longe deteriori condicione Petrum facit, quã aliorum Apoſtolorum quemlibet, quum tamen ipſe Princeps omnium fuerit. Nam de cęteris fermè omnibus certum eſt vbi mortui ſint, vbiq; eorum corpora magna veneratione à Chriſtianis habeantur, & in eis pręſertim locis, vbi ipſi velut Epiſcopi aliquando pręfuiſſent. At iuxta hoc mendaciũ neſcitur vbi locorum, & Petrus obierit, & eius corpus iam conditum fuerit: ſed neque vſquam in terris certo venerari poteſt. Nam ſi Romę non occubuerit, non eſt id corpus Petri, cui tantus honor à Chriſtianis impenditur, niſi quiſquam certo poſſet docere quomodo tranſlatum ipſum fuiſſet Romam, quę res hactenus incognita eſt. Poſtremo illud maxime eſt notatu dignum, quod cum Eccleſia catholica compertum habuerit, vbi nam quiſque Apoſtolorum mortem obierit; abſurdiſſimum eſt, vt per tot ſecula putetur ignoraſſe, quo loco Princeps Apoſtolorum Petrus martyrio vitam finierit. Ad Ioſephi verò teſtimonium vnde tam leuem aduerſarius accepit coniecturam Capite 16. poſtremi libri de antiquitatibus: Ananus (inquit) Pontifex

tifex ſe credens inueniſſe tempus opportunum, Feſto mortuo, & Albino in itinere conſtituto, concilium fecit iudicum, & quoſdam deducens ad ſemetipſum, inter quos & fratrem Ieſu, qui dicitur Chriſtus, nomine Iacobum, quaſi contra legem agentes accuſans, tradidit lapidandos, &c. Eadem, quæ ſupra repeti poſſunt nullam omnino, neque Petri factam mentionem; quod argumentum aduerſario ſatis efficax ante videbatur, quo colligeret nunquam fuiſſe Petrum occiſum Romæ. Nempe quia necis eius Ioſephus Chriſtianis, alioqui fauentiſſimus, nihil meminiſſet ſaltem nominatim. Addendum, quod quum de lapidandis Ioſephus loquatur, nihil hoc ad Petrum, quem crucis morte paſſum compertiſſimum eſt. Nouiſſime accedit, quod Petrus omnium teſtimonio ſex annis Iacobo ſuperuixiſſe traditur: Nam is anno ſeptimo Neronis fuſte fullonis interijt, Petrus verò 13. cruci affixus eſt. Nihil ergo Ioſephi teſtimonium confert aduerſario, ac proinde eius perſuaſiones nulli mediocriter hiſtoriarum perito hoc mendacium perſuadere poterunt.

Sequuntur aduerſariorum Cauilli ſeptem, & eorum reſponſiones, in altera eorum libelli particula contenti, cum eorum confutationibus. Cap, III.

Proloquium.

SOLET interdum fieri, Lector mi, vt dum vegeto ſemine agrum conſpergimus, ni ſimul nociua quęq; radicitus extrahamus, vrenda filix ſubnaſcens, ſementis pariat iacturam. Quod dum hic timemus, ne quidam cauilli animũ tuum torquentes, noſtris ijs perſuaſionibus minus te credere permittant, alteram libelli particulam addidimus; in qua,

cum

cum ſeptem quibuſdam Romanenſium cauillis manus con-
„ ſeremus, de eis, dignis rationibus, ſi ſors fauerit, prædam
„ ablaturi. Proinde interim Romanum quempiam obeſis
„ faucibus, ac ventre prominulo, imaginare ſycophantam,
qui ſic more ſuo nobis inſtet.
„

Secundæ partis confutatio.

Absolvta prorſus quæſtione, cuius gratia laborem hunc priorem ſuſcepimus, liberum nobis erat finem facere, ni me mouiſſent quædam in ea parte operis, quam perſuaſor cauillos inſcripſit, cum quibus ipſe manus conſerere dignum exiſtimauit, ne quiſquam prioribus ſuis perſuaſionibus, minorem habiturus eſſet fidem; iam ſcilicet præuidens, & propemodum diuinans, quod à catholico quoque contradicendum ſibi eſſet; quod an illi commode ceciderit, aliorum erit iudicium. Etenim an ſuperioribus ipſius argutijs, abunde confutatis, quiſquam habiturus ſit fidem, neſcio. opinor tamen vbi iſta quis perlegerit, eum non vſq; adeo mentecaptum fore, vt non riſu digna putet conſequentia. Sed ne nimio verborum ambitu, lectori tędio ſimus, iam aduerſarium cum ſuis cauillis concertantē, audiamus.

Primus Cauillus.

Qvod in perſuaſione dictum eſt quarta, improbius di-
„ ctum eſt, quàm vt credi debeat; Paulus enim dum binam
„ ſuam verſus Hieroſolymam peregrinationem, in ea quę ad
Galatas eſt epiſtola commemorat, in quartodecimo anno
„ poſt conuerſionem ſuam, vtranque fuiſſe factam intellexiſ-
„ ſe volunt; & non in ſeptem & decem annis, vt tua fert opi-
„ nio, idq; Nicolai Lyræ teſtimonio confirmatur. Triennium

enim

enim quo ante Paulus Hieroſolymã venerat,in ſubſequentibus quattuordecim annis, quibus ſecundario illac cum Tito & Barnaba perrexerat,abſorbetur, ita Nicolao verba Pauli exponente. Deinde poſt quattuordecim annos, videlicet à conuerſione ſua, aſſumpto Tito, & Barnaba, &c. Et ſic Petrus quattuordecim illis annis præterlabentibus, Romam diuertere poterat.

Reſponſio.

Bella Lyre, niſi à tot bonis auctoribus, quibus ne matellam dignus erat ipſe porrigere, diſſentiret, crederetur expoſitio. ſed quia non auſim dicere, an vllum habeat qui iſthoc ſibi conſentiat, rationabilius tot celeberrimi ſequendi ſunt interpretes, quam hic vnus, & quidem ignobilior, qui in hoc ſpero aucupabatur ſibi gloriam, ſi ſtulte ab alijs diſſentiret omnibus. Et quia contra inermem, & imbecillem frequentia militum non ſolet deſiderari, quem vnus probatæ fortitudinis vir, vel euiſcerare poſſit, vnicum Hieronymum tot Lyranis anteponendum,contra hunc producam, qui epiſtolam ad Galatas exponens,hos ſeptemdecim annos, non ſemel repetit: In principio fidei (inquit)in tranſitu, Paulus Apoſtolos vidit,poſt annos,vt ipſe ait, decem & ſeptem plene cum eis loquitur, & ſe humiliat, & ne forte in vacuum curreret, aut cucurriſſet inquirit. Et inferius. Contulit Euangelium cum Apoſtolis, non quod Paulus timuerit, ne per decem & ſeptem annos, falſum in gentibus Euangelium prædicaſſet, ſed vt oſtenderet prædeceſſoribus ſuis, non ſe in vacuum currere, aut cucurriſſe, ſicut putauerunt ignorantes. Hæc Hieronymi verba. quibus manifeſte, quantum Lyra deliret, oſtenditur.

Con-

Confutatio Reſponſionis primæ.

HVNC primum cauillum à perſuaſore motum, omnino nihili facimus. Quanquam enim pro certo habeamus, idq́; ex Actis Apoſtolicis accuratiſſime deduxerimus, quartodecimo à Pauli conuerſione anno, Concilium Hieroſolymis congregatum fuiſſe, non decimoſeptimo, vt perſuaſor affirmat: nihil tamen ad cauſam noſtram refert, quoto id anno coactum fuerit quartodecimo ne, an quintodecimo, cum ſatis ſupra oſtenderimus, Petrum ſecundo Claudij anno, Romam primum veniſſe; ſexto vero, eius edicto, receſſiſſe; eumq́; Hieroſolymis, & in Syria, vel tranſmarinis regionibus, octo integris annis permanſiſſe; ita vt, ſi idem Concilium quartodecimo, decimoſeptimo, aut etiam vigeſimo anno à Pauli cōuerſione celebratum fuiſſe diceremus, nihil noſtræ annorum digeſtioni, & ad Vrbem Petri aduentui officeret; quum per eos annos, Petrus Hieroſolymis ſemper adeſſe potuerit. At perſuaſoris reſponſionem, alicuius momenti eſſe faciamus. Si quis porrò accuratè ea tempora, quæ inter Concilium Hieroſolymitanum, & carcerem Pauli conſecuta ſunt, in Actis Apoſtolorum conſiderauerit, inueniet profecto, tot annos expreſſos, & res geſtas explicatas à Luca, vt fieri non poſſit, Concilium idem poſt 14. annorum celebratum eſſe, cum inter illud, & captiuitatem Pauli Hieroſolymis, anno 20. conuerſionis ſuę factam, vix paulo pluſquam ſex anni interſint, ex quibus, quattuor vel quinque expreſſi in Actis Apoſtolorum habentur, præter reliquas temporum fractiones, quas Paulus abſumpſit viſitandis, & confirmandis Eccleſijs, quarum Lucas expreſſe non meminit. Quo fit, vt verba ea Pauli, poſt annos 14. iterum aſcendi Hieroſolymam; ab eius conuerſione accipienda ſint, non vt perſuaſor ſentit, à priore triennio exacto;

cto; quia tunc annus Concilij eſſet 17. vel 18. annus conuerſionis, inter quem, & carcerem, minimum interſunt ex Actis Apoſtolicis quinque anni, quod fieri non poteſt, cum captiuitas Pauli 20. eius conuerſionis anno fuerit, vt ego in eius vita accuratiſſime, certiſſimeq; probaui.

Secundus Cauillus.

QVID ni creditur Petro Apoſtolorum primati, qui è Roma epiſtolam quam Catholicam dicunt, ſcribens, ſe Romæ fuiſſe proprijs exprimit verbis: Salutat vos (inquit) Eccleſia, quæ in Babylone collecta. Quantum piaculum diſſentire à Hieronymo, & Lyrano, quorum neuter Romam, per hanc Babylonem non interpretatur. Hieronymus in libro virorum illuſtrium, Lyranus autem hæc verba Petri explanans, dicit enim vterque, Romam figuraliter nomine Babylonis deſignari.

Reſponſio.

DVPLICEM eſſe Babylonem à coſmographis didicimus. Vnam in Aſſyria, quam Babylo ſapientiſſimus Medi filius condidit, vel (ſi Herodoto credimus) Semiramis. Alteram quæ Aegyptiaca dicitur, non procul ab Aegypto diſtans, de qua meminerunt Stephanus, Strabo, & Ptolomæus: Et recentiorum, Ludouicus Cęlius in antiquitatibus, & Raphael Volaterranus in ſua Geographia, & quidam alij. Strabo tamen, plus in Arabia, quàm Prouincijs Aegypti, hanc eſſe ſitam oſtendit. Vnde Arabum lingua, Chayrum illam vocant, quæ vox, non aliud eis deſignat, quàm ſi Babylonem noſtrates dixerint: & ſic perſuaſiſſimum eſt, Petrum ex hac Babylone, vel ſi quem Arabū

obleƈtat diƈtio, Chayro, epiſtolam ſuam ſcripſiſſe, qui in Iudæa, & contermineis vndiq; circum, & circa regionibus Chriſti nomen diuulgabat. Iudæa autem (vt Hieronymus vult) confinem ſibi habet vtranq; Arabiam, hoc eſt, & Arabiam petream, & Arabiam deſertam. Ab Oriente enim habet Arabiam petream, & iuxta hanc, ad Meridiem tangit Arabiam deſertam; & Apoſtolus hoc quoque teſtatur, dicens: Syna mons eſt in Arabia, quæ coniunƈta eſt ei, quæ nunc dicitur Hieruſalem. Quas ob res, in eis collimitaneis Hieroſolymæ prouincijs, Petrum prædicaſſe Chriſtum, & ex Chayro ad diſperſos è Ponto, Galatia, Cappadocia, Aſia, Bithynia, Chriſti fideles epiſtolam ſcripſiſſe, hoc iam quis neget? Atque eo modo, verba Petri, ſalutat vos Eccleſia quæ eſt in Babylone coeleƈta, intelligenda ſunt. At ſinamus præterea ſuis figuris ludere Lyranum. Quia ſicut (inquit) Babylon fuit Ciuitas maxima, & idolatriæ dedita, ſicut patet in Daniele, ſic Roma poſtea fuit ex ſimili opere.

Confutatio reſponſionis ſecundæ.

QVOD tanta verborum copia perſtrepit perſuaſor, paucis perſtringam. Non fuiſſe Romæ ſcriptam priorem illam epiſtolam Petri, neq; per Babylonem illic tropice Romam intelligi debere, quoniam apud chronographos, duas conſtat eſſe Babylonias, alteram in Aſſyria, alteram haud procul ab Aegypto, ex qua, Petrus epiſtolam illam ſcripſit. Hęc de Aegyptia Babylone fabula, adeo à veri ſimilitudine longe diſtat, vt mihi veriſimile fiat, perſuaſorem, quum nequaquam idem quod ſcribebat crederet, id tantum quæſiſſe, vt teſtatum relinqueret, ſe non omnino coſmographię fuiſſe expertem, qua quidem in fabula, nihil neceſſe erat Volaterranos, aut Cęlios tam anxie inquirere. Nemo namq;, vt opinor, negaturus fuit, Babyloniam Aegyptiacam exta-

re,

re, cuius cum & Antoninus, & Ptolomæus meminerint, originem etiam ex Diodoro ſcimus, conditam namque dicit à captiuis Babylonijs, Seſoſtridi Regi in Aegypto ſeruientibus, à quo cum defeciſſent, bellumq́; intuliſſent Aegyptijs, poſtremo ędificandæ ciuitati locum acceperunt, haud procul à Nilo, eamq́; à patriæ ſuæ nomine appellarũt Babyloniam. Ioſephus vero in ſecundo de antiquitatibus libro, poſterius conditam ſcribit, in ruinis Lyci Vrbis, à Cambiſe deuaſtatæ, eoq́; prima die contendiſſe Hebræos, cum Aegyptum eſſent deſerturi: Qua in re, ne fortaſſe aliquando ſimilitudine nominum decipi nos contingat, ſciendum eſt, non de ea Lyco, Ioſephum locutum, quæ cis Nilum in ea parte Aegypti eſt, vbi aſperrimi montes Thebaidem à Septemtrione finiunt, & à qua Lycopolites nomus, vel vt latine loquamur, præfectura appellata eſt, ſed de Lyco altera, quæ trans Nilum fuit Arabiam verſus; Vbi poſtmodum Babyloniam condiderunt. Quod ſatis patet, ex ratione itineris Iudęorum, qui ex Geſſen diſcedentes (ea autem, auctore Hieronymo, Thebaidos pars eſt trans Nilum ad Orientem) & ex Rameſſe, quę poſtea (eodem teſte) Pagus Arſenoites fuit, in littore rubri maris, verſus Paleſtinã cœperunt iter, & ad Septemtrionem proficiſcentes, eò deuenerunt, vbi Nilus primò ſcinditur, in vertice eius partis Aegypti, quam Gręci Deltam vocant, vbi poſtmodum condita fuit Babylonia. Facile vero coniectura aſſequi poſſumus, cuiuſmodi fuerint eius Vrbis primordia, cuius egena deuaſtataq́; manu, aut certe ſeruilis, & eiecta adhuc prę́ſſa tot erumnis, & calamitatibus fundamenta iecerit; Tam infelicibus etiam auſpicijs, vt per tria propè annorum millia, nulla frequentia indigenarum, nullo aduenarum commercio, ad iuſtam Vrbis magnitudinem potuerit excreſcere. Per Strabonis namque tempora, non Ciuitas, non oppidũ erat, ſed (quod ipſe ait) φρόυριον ἔρυμνον. arx ſcilicet munita, quę Romanorum pręſidio tantum tenebatur, vnica ibi diſpoſi-

ta cohorte, quod eſſet Arabię, Aegyptoq́; contermina: ſiquidem Nilus cui appoſita eſt, vt plerique dicunt, Arabiam Aegyptumq́; diſterminat. Diu quoque in eadem rerum, & hominum egeſtate perdurauit, donec per tempora Chriſtianæ calamitatis, paulo ante exorta Mahumetica impietate, rurſus in ſeruorum recidit ſeruitutem. Factiſq́; tum demum ibi fundamentis, maximi Imperij mira incrementa accipiens, ex ruinis præcipue proximarum ciuitatum, Mempheos, & Heliopoleos in eam creuit amplitudinem, vt & murorum ambitu, & populorum frequentia, cęteris omnibus eius regionis, longo interuallo, Vrbs ipſa præponenda ſit. Ante annos autem quinquaginta, euerſa ſeruili Mamalucorum tyrannide, per Selimum Turcarum Imperatorem, maximam quoque partem priſtini ſplendoris amiſit. Cayrum autem nunc appellant, non quod ibi olim carræ fuerint, vt Platina, Blonduſq́; crediderunt, nec quod idem nomen, illud ſit, cum nomine Babylonis, vt perſuaſori video perſuaſum eſſe; ſed quod Cayr ſtatum (vt periti eius linguæ dicunt) bonum rectumq́; ſignificat. Cum contra, Babylon ſignificet confuſionem. Enimuero ſi perſuaſori quoque dediſſemus, nunquam Romæ fuiſſe Petrum, nulla tamen veri eſſet ſimilitudo, cur crederemus ex hac Babylone ſcripſiſſe, aut ibi diutius duxiſſe moram, quum id merũ perſuaſoris figmentum, nullo ſcripturarum, aut auctorum teſtimonio, munitum eſſe appareat. omitto quod licet Babylonicæ Eccleſiæ nomine ſalutem aſcribit, non tamẽ continuo neceſſarium eſt, Babyloniæ quoque ſcriptam epiſtolam: poſſet namque de abſente Eccleſia, illud intelligi, quod Pauli teſtimonio conuincemus: Salutant vos (inquit ad Romanos) omnes Eccleſiæ Chriſti. nunquid nam Paulus aut tunc erat, aut olim fuerat apud omnes Eccleſias? Rurſus in priore ad Corinthios: Salutant vos omnes Eccleſiæ Aſiæ, cum Philippis ſcripta ſit epiſtola, quæ Vrbs fuit Macedonię, nunc autem euerſa. In poſteriore vero, ſalutant vos omnes

nes

nes ſancti, cum pauci fortaſſe admodum tunc eſſent cum D. Paulo. dixiſſet. certe Petrus, ſi in Babylone Aegyptia tunc fuiſſet, ſalutat vos quæ mecum eſt Eccleſia, vel vt iterum Paulus, qui mecum ſunt ſancti. Niſi & qualis tunc eſſet Romæ, diuinarum humanarumq; rerum confuſio, eo potiſſimum vocabulo, ſignificare voluiſſet, tacito proprio Romæ nomine, ne forte, exceptis litteris, incitarentur in Eccleſiam Romanorũ animi; quod & Paulus fecit ſcribens, ſe ex ore leonis liberatum: niſi ridicule non Neronem, ſed id animal quod nomen ſignificat, velimus intelligere. Omitto præterea quod Papias Apoſtoli Ioannis auditor, Romam, dixit figurate, pro Babylone apud Petrum intelligi, cuius ſententiam ſecuti ſunt Tertullianus, Euſebius, Hieronymus, & ex recentioribus Bedas: cum ipſe imperitè, ſolum citet Lyranum, quaſi ſolus ipſe hoc dixiſſet. At vero cum non multum à Strabonis ætate diſtent Petri tempora, credo equidem Perſuaſorem opinatum, Petrum humanitate ductum, in Aegyptum perrexiſſe, vt milites Romanos qui illic in præſidio erant, ad Chriſtum conuerteret, ex quibus illa demum conflata ſit Eccleſia, cuius nomine ſalutem adſcribit. Cum enim vndique ſolitudines eſſent, magno iudicio, is qui tanquam operarius, in ſegetem miſſus fuerat, non frequentia populorum, celebrem aliquam regionem, ſed arcem hanc in deſertis munitam, ſibi elegit, vt ductum quiſpiam dicat, deſiderio viſendarum Pyramidum. Cum vero ſciamus vbi Paulus prædicarit, viciſſim quoq; ſcimus quibus perſuaſerit fidem, quod item de Iacobo, Thoma, Ioanne, & alijs poſſumus dicere. At vero Petrus ipſe qui primus Chriſtum Dei filium confeſſus eſt, cui ſoli dictum legimus, vt oues agnoſq; paſceret, qui ſe electum dicit, vt per os eius gentes agnoſcerent veritatem, quos Chriſtum docuerit ignoramus. Quæro quos nam Babylonica illa arx, vel Eccleſia viros protulerit, qui ſanctitate, aut doctrina teſtentur, Petri ſe fuiſſe diſcipulos. Antiochia certe prior il-

lius

lius Pontificis ſedes, Euodium, Ignatium, & ne plura proſequar, ab illorum diſciplina, Chryſoſtomum nominabit; ſic Pantęnum, Clementem, Dionyſium, Origenem, Athanaſium, Petrum, Cyrillum Alexandria: verè autem Petri ſedes Romana Ciuitas, inſtituente Petro, non minus, in Eccleſiæ primordijs, ſanctiſſimis doctiſſimiſq; hominibus, Lino, Clemente, Sotere, Iuſtino, Victore, Apollonio, & alijs referta fuit, quàm ante Chriſtum cognitum, in diſciplina militari clariſſimis imperatoribus. Et quo nam, rogo, D. Petrum ex tanta hominum celebritate eiectum, iſte relegabit? ridicule ſanè, in Babylonem, & illam quidem non Arabiæ tantum, ſed totius impietatis arcem atque perfugium? Quid nam interroganti reſpondere poterit, Petrum per tot annos egiſſe, quot impudenter, & fabuloſè, loca illa inhabitaſſe contendit? Quod nam adiumentum, teneris adhuc Chriſtianæ reipublicæ in cunabulis præſtitiſſe? Nullus certe ad hanc diem Babylonius, nullus Arabs auditus eſt, non modo pro Chriſto depugnaſſe, ſed Chriſtiani etiam nominis non inimiciſſimus. Siccine ei veriſimile fit, illius, quam ipſe confingit, Babylonicæ Eccleſiæ, à Petro poſita fuiſſe fundamenta? Sic Arabiam à D. Petro omnium Apoſtolorum maximo, optimis & inſtitutis, & moribus conſtitutam, ſtabilitamq; reliquiſſe, vt fæx illa, totius orbis peſtis, pernicieſq; religionis Chriſtianæ, impius Mahometus ex illa potiſſimum regione exierit, quam ipſe regendam, gubernandamq; ſuſcepiſſet? & ex qua nihil vnquam, non modo pietati Apoſtolicæ conſentaneum, ſed niſi omnino tetrum, impium, ſceleſtum, deteſtandumq; prodijſſe non dubitamus? Quieſcat igitur quæſo, & ab hiſce delirijs ſuis animum auocet, verumque D. Petri Romæ ſepulchrum, & legitimam à Chriſto ipſi traditam poteſtatem, & eiuſdem ab ipſo eius ſucceſſoribus, ex Chriſti inſtitutione, relictam agnoſcat. Sic enim clariſſimis iam, certiſſimiſq; teſtimonijs eſt probatum, ita vt, nemo amplius hæc inficia-

ri audeat, & in pertinacia ſua peruicax,non erubeſcat,contra omnium hiſtoricorum fidem, contra tot ſeculorum coalitam ſententiam, contra totius Eccleſiæ conſenſum,ſtolida hæc deliramenta commentari, qui nec vnum ex antiquis ſacrarum litterarum interpretibus, huius mendacij auctorem habet, nec vllam ex ſacris libris, aut prophana quauis hiſtoria rationem probabilem afferre poteſt, Petrum vnquam eas regiones attigiſſe. Mirum certe eſſet, ſi Petrus eo contendiſſet, quod nullum eius itineris veſtigiũ ſupereſt, quum de aliorum Apoſtolorum peregrinationibus,hiſtoriæ ſint refertæ.

Cauillus Tertius.

Si nihil aliud, hoc profectò ſolum magno eſſet argumento, Petrum Romæ ante priorem etiam Pauli illuc aduentum fuiſſe, quod dum è Hieroſolymis,vt Lucas in Actis Apoſtolorum tradit, militibus comitatus Romam vinctus duceretur, occurrerunt ei fratres ad Appij forum, quibus viſis, gratias Deo egit ille. Nam quo monitore in Chriſtũ credidiſſent, ſi tunc Petrus Romæ abſuerat?

Reſponſio.

Christianos protinus poſt Chriſti paſſionem, & nondumtaxat Paulo illuc veniente, Romæ fuiſſe, Oroſius, Tertullianus, Platina, imò Chriſtianorum hoſtis Suetonius Tranquillus teſtantur. Oroſius enim lib. 7. cap. 4. ad hunc modum ſcribit: Poſtquam paſſus eſt Dominus Ieſus Chriſtus, atque à mortuis reſurrexit, & diſcipulos ſuos ad prædicandum miſit, Pilatus præſes Paleſtinæ prouinciæ, ad Tyberium Imperatorem, atque ad Senatum rettulit de paſſione,

ſione, & reſurrectione Chriſti, conſequentibuſq; virtutibus, quæ vel per ipſum factæ fuerant, vel per diſcipulos eius, in nomine eius fiebant. Et de eo, quod certatim creſcente plurimorum fide, Deus crederetur. Tyberius ergo cum ſuffragio magni fauoris rettulit ad Senatum, vt Chriſtus Deus haberetur. Senatus indignatione motus, cur non ſibi prius ſecundum morem delatum eſſet, vt de ſuſcipiendo cultu prius ipſe decerneret, conſecrationem Chriſti recuſauit, edictoque conſtituit, exterminandos eſſe Vrbe Chriſtianos, præcipue cum & Seianus præfectus Tyberij, ſuſcipiendæ religioni obſtinatiſſime contradiceret. Tyberius tamen, edicto, accuſatoribus Chriſtianorum mortem comminatus eſt; de quo Tertullianus in Apologetico aduerſus Gentiles modeſtius aliquanto loquitur: Tyberius (inquit) cuius tempore, nomen Chriſtianum in ſeculum introiuit, annunciatum ſibi ex Syria Paleſtina, quæ illic veritatem, ipſius diuinitatis reuelauerat, detulit ad Senatum cum prærogatiua ſuffragij ſui, Senatus, quia non ipſe probauerat, reſpuit. Cæſar in ſententia manſit, comminatus periculũ accuſatoribus Chriſtianorum. Omitto dicere quid ſcribãt Suetonius, & Platina, hic in Chriſti, ille vero in Tyberij vita, quibus ſatis inſinuatur, tutam fuiſſe, à Tyberij temporibus, ad Neronis vſque Imperium, & ſub eius Imperio, ad vſque Pauli aduentum, Chriſtianam Romę religionem, Tertulliano adſtipulante his verbis: Conſulite commentarios veſtros, illic reperietis primum Neronem in hanc ſectam Cæſariano gladio ferociſſe. Quare nullus mirari debeat, tot fratres Romæ fuiſſe, qui Paulo venienti occurrerint: quoniã gliſcente etiam illic pietate, ordinatione Spiritus Sãcti, nec presbyteri illis defuerant, vti Narciſſus, Andronicus, Iunias, & cęteri, quatenus nihil opus habuerint Petri pręſentiã deſideraſſe, quos deinde Paulus quoq; ipſe, tum per epiſtolã faciendorũ admonuerat, tum pręſentialiter inuiſerat, vt iam abũde in priore nr̃i libelli particula, ſingula hęc indicauim⁹.

Con-

Confutatio tertiæ reſponſionis.

OBIICIT ſibi hoc loco perſuaſor, quod nemo alius (vt arbitror) ipſi obiecißet. Neque enim ex ijs quæ ipſe attulit, argumentari quiſquam potuiſſet, Romæ, ante Pauli aduentum Petrum docuiſſe. Nec neceſſe eſt, quod illuc prius acceſſerit Petrus, quam vlli alij Chriſtiani: credi vero poteſt fratres ipſos, qui tum obuiam Paulo venerunt, aliquã ante cum eo neceſſitudinem habuiſſe, neque primum Romæ fuiſſe ad Chriſtianiſmum conuerſos. Debilis igitur obiectio eſt, nec multo validiore ratione eam aduerſarius refutare conatur. Quid enim ſi Tyberio Imperatore, fratres aliquot, facta per Stephani mortem diſperſione, quemadmodum in Actis Apoſtolicis traditur, conceſſiſſent Romam, non ob id, non fuiſſet item pręſentia Petri neceſſaria? An non legimus in ijſdem Actis, quod cum audiſſent Apoſtoli, quia Samaria per Philippum recepiſſet verbum Dei, miſerunt ad eos Petrum & Ioannem? Ecce cum accepiſſet Eccleſia Hieroſolymitana, Samaritas Philippi prædicatione, ad fidem fuiſſe conuerſos, & baptizatos, operę pretium tamen eſſe duxit, vt nihilominus Petrus, & Ioannes eo ſe conferrent. At Velenus argutatur: Roma Narciſſum habuit, Andronicum, Iuniam, Priſcillam, Aquilam, idcirco nihil opus habuit, Petri pręſentiam deſideraſſe. Neceſſaria profecto fuerat Petri pręſentia Romę, quum ob alias cauſas, tum quod Simonis magi artes apprime callebat, cuius gratia, potiſſimum etiam in Samariam pridem acceſſerat. Nam vt in Actis legimus cap. 8. ille in Samaria artem magicam exercebat, ac Samaritanos dementabat dicens, ſe eſſe aliquem magnum, cui auſcultabãt illi à minimo vſq; ad maximum dicentes, hic eſt virtus Dei, quæ vocatur magna. Ob huius certe artes Apoſtoli, qui tum erant Hieroſolymis,

QQ ſolymis,

ſolymis, metuentes ne Samaria conuerſa, ad priſtinos errores relaberetur, Petrum & Ioannem eò miſerunt. Pudefactus itaq;, & repreſſus Simon, illico receſſit Antiochiam primum, deinde Romam, quo & Petrus aliquot annis poſt, eius veſtigijs inſiſtens, ſe recepit. Nam eadem cauſa, quæ Petrum ante in Samariam traxit, eadem eum adegit Romā quoque proficiſci, cuius conflictationis, quam Romę cum Simone Petrus habuit, multi ſcriptores meminere, quorum pręcipui, Euſebius, & Arnobius ſunt. Simonis vero, Irenęus, Iuſtinus, Tertullianus mentionem faciunt. Ad Oroſium autem, cuius hęc verba perſuaſor citauit, Tyberij ſcilicet tēpore, Senatū edicto conſtituiſſe, exterminandos eſſe ex Vrbe Chriſtianos: quamobrem & oportuit Tyberij tēpore, Chriſtianos Romę fuiſſe. Sed audiat noſter ille, quid idem Oroſius eiuſdem libri cap. 4. ſcripſerit: Exordio Regni Claudij, Petrus Apoſtolus Domini noſtri Ieſu Chriſti Romam venit, & ſalutarem cunctis credentibus fidem, fideli verbo docuit, potentiſſimiſq; virtutibus approbauit. atque exinde Chriſtiani Romę eſſe cœperunt. Audiat, inquam, Velenus, cœpiſse Romę Chriſtianos poſt aduentum Petri, & ex Oroſio, contra nos argumentetur. Idem teſtatur & Euſebius cap. 14. lib. 2. de Petro loquens: ſalutaris prędicationis verbo primus in Vrbe Roma Euangelij ſui, clauibus ianuam regni cœleſtis aperuit. Ecce primus in Vrbe Roma Petrus, verbo ſalutaris prędicationis, hoc eſt, clauibus Euangelij ſui, cœleſtis regni ianuam Romanis aperuit. Nec repugnat Oroſius ſibi, fieri enim poteſt, & conuerſos aliquot ex Iudęa (vt ſupra diximus) Romam ante Petrum veniſse, qui ibi publice non docuerunt, & tamen Petrum primum fuiſse, qui Romanis apertè concionatus fuerit, & ex ipſis Romanis, aliquot ad Chriſtianiſmum conuerterit, Eccleſiamq; publice erexerit. Cęteri vero à perſuaſore citati auctores, quia pręter Oroſium, nihil alicuius momenti afferūt, nullam à nobis habent reſponſionem..

Cauil-

Cauillus Quartus.

QVIBVS, ea res magis comperta fieri debuit, atque diſcipulis Apoſtolicis, & qui proxime viguerunt poſt Apoſtolos. At illi hoc nobis indubitato prodidere, Petrum & Paulum Romæ paſſos fuiſſe, quorum vnius, videlicet Lini nomine, Timotheum ſalutauerat Apoſtolus, dicens: Salutant te Eubulus,& Pudens, & Linus. Alterius autem, in Actis Apoſtolicis celebratur memoria, inquiente Luca: Quidam vero viri adhærentes Paulo crediderunt,in quibus & Dionyſius Areopagita,& mulier nomine Damaris,& alij cum eis. Præterea Egeſippus,qui Aniceti decimi,poſt Petrum,Romani Pontificis tẽpore,Romam aduenerat, in laudibus fidei Chriſtianæ verſatus, eiuſce paſſionis Petri, & Pauli meminit.

Reſponſio.

SI mihi nihil aliud eſſet, quatenus probem, paſſiones illas Petri & Pauli, ab eorum diſcipulis non fuiſſe conſcriptas, diuerſitatem illam, & diſcrepantiam, quæ illic reperitur, firmiſſimę probationis loco ponerem. Sed quia ſunt mihi pleraque multa, ad perditam hanc ſuſpitionem tollendam, illius ne meminero quidem. Perſuaſum eſt doctis omnibus,non modo diſcipulis Apoſtolicis, ſed & ipſis Apoſtolis adhuc ſuperuiuentibus, hanc iniuriam ſępius factam fuiſſe, vt multa eorum ſub nomine, Chriſtianæ profeſſioni repugnantia, in publicum ederentur. Nomine enim Pauli (vt Origenes teſtis eſt)ad Teſſalonicenſes,à pſeudoapoſtolis, quò facilius deciperentur, porrecta fuit epiſtola. Quos Apoſtolus, re tandem comperta,propria ad eoſdem data epiſto-

la, admonet his propè verbis: Non cito moueamini (inquit) à veſtro ſenſu, neque terreamini, neque per ſpiritum, neq; per ſermonem, neque per epiſtolam tanquam per nos miſſam. Et Hieronymus viſionem Pauli, & Teclæ, ac baptizati leonis fabulam, ſub nomine Pauli, à quodam Aſię preſbytero fuiſſe editam, ſcribit; quod ipſemet poſtea (Tertulliano teſte) ſe feciſſe Pauli amore, confeſſus eſt. Clementis item Romani, cuius Apoſtolus ad Coloſſenſes ſcribens, mētionem facit: multis erroribus hæretici referſerunt libros, quorum quidam Eunomij hæreſim ſapiunt. Nam diſputat quodam in libro, filium Dei, ex nullis extantibus, creatum. Item dęmones non voluntatis maliciam feciſſe, ſed creaturam eos eſſe, diuerſæ qualitatis, ab alijs productam. Et longe plures alij mihi reperiuntur errores. Rurſum Dionyſij cuiuſdam Alexandrini Epiſcopi, vſq; adeo deprauati ſunt libri, vt eius auctoritate, Arrianorum hæreſis, filium Dei non eiuſdem ſubſtantiæ eſſe cum patre, auſa ſit confirmare. Origenis nondum mortui, tot iam ſubdititijs erroribus ſcatebant libri, vt ſæpiuſcule hanc iniuriam deploraſſe legatur. Et Rufinus in apologia pro Origene, de hæreticorum (inquit) temeritate, vt credi iſtud ſcelus facile poſſit, illa res maximum credulitatis præſtat exemplum, quod abſtinere impias manus etiam à ſacroſanctis quidem Euangelij vocibus non potuerunt. Apoſtolorum vero vel acta, vel epiſtolas qualiter polluerint, qualiter corroſerint, qualiter in omnibus macularint, vel addendo impia, vel auferendo quæ pia ſunt, ſiquis vult plenius ſcire, ex his libris Tertulliani, quos aduerſus Marcionem ſcripſit, pleniſſime recognoſcet. Et alibi inquit: Peruerſi homines aſſertione dogmatū ſuorum, ſub virorum ſanctorum nomine, tanquam facilius credenda, inſeruerunt ea, quæ ipſi nec ſenſiſſe, nec ſcripſiſſe credendi ſunt. Et ideo Origenes homelia 26. ſuper Matth. dicit: Oportet caute conſiderare, vt nec omnia ſecreta quę ferunt in nomine ſanctorum, ſuſcipiamus.

Sequi-

Sequitur deinceps perſuaſor, aliquot rationes adducens, quibus probare conatur, eas Apoſtolorũ Petri & Pauli vitas, & acta, quę Dionyſij, Lini, & Egeſippi nomine circumferuntur, ficta eſſe, quas longis verborum anfractibus prolixas, neque nihil noſtræ ſententię repugnantes, omittimus; ita vero in fine reſponſionis addit.

Quod idem ſentirem & de Egeſippo, qualiter enim homo iſte poſt multa tempora Romam veniens, hiſtorię ſeruare potuiſſet veritatem? qui neque rei geſtę aderat ipſe, neque Roma illa tempeſtate, de eorum paſſionibus quicquam ſibi conſcia erat: ſiquidem multis poſt Egeſippum temporibus, fabulam hanc fuiſſe fictam, certum eſt. ,, ,, ,, ,,

Quartæ reſponſionis reprobatio.

QVANQVAM non multi faciamus, legitima ſint necne Dionyſij, Lini, & Egeſippi de Petro & Paulo ſcripta, vbi teſtium veraciſſimorum nubem habemus, ideoque & cauillus, & reſponſio eius, ad rem noſtram nihil omnino faciãt, breuibus tamen nonnullis à perſuaſore in reſponſione ſua allatis, reſpondebimus: primum innuere videtur, & ſi id aperte non profiteatur, hęreticos probatorum ſcriptorum libris, hanc rem de Petri ad Vrbem aduentu ſorte interſeruiſſe. Hac in re libenter ab eo expeterem, vt nos doceret, qua nam ratione, aut cuius rei ſpecie, quiſpiam hęreticus fingere conſtituiſſet Petrum Romę fuiſſe, aut cuius hæreſiarchæ ſecta, hac opinione, vel tantillum promoueri potuiſſet? Quod ſi non poteſt, quum hoc hæreticis longe magis aduerſetur, quam proſit, non video cur ſuſpicari quiſquam debeat, id alicuius auctoris operi, fuiſſe ab hęreticis inſertum. Nec obſtant Origenis verba, quum admonet, non oportere omnia à nobis ſuſcipi, quę nomine ſanctorũ circumferuntur. Nam aliud eſt non ſuſcipere omnia, aliud

omnia

omnia reprobare: voluit igitur Origenes, vt non ſine delectu libros ſuſciperemus, & idcirco dixit, oportet caute conſiderare. Sed noluit, vt illud reijceremus, in quo nulla vnquam fuit mali ſuſpicio, quodque perpetuo à primordijs Eccleſiæ, ab omnibus eſſet receptum. Cuiuſmodi conſtat hanc rem eſſe, de qua modo agimus, Romæ ſcilicet Petrũ aliquando fuiſſe. Nam ad hunc vſque diem, nemo repertus eſt, præter paucos recentiores acerrimos Eccleſiæ Romanæ perduelles, qui id negarint; quum tot eximij, vetuſtiſſimiq; ſcriptores, de quibus ſupra diximus, idipſum toties, tam vnanimi conſenſu affirment. At demus aliquam eſſe de anno, ſiue die, quo Apoſtoli occiſi fuerunt diſcrepantiam: nihil id obſtare debet, quin Romæ fuerint interfecti, ſicut nec de Chriſti morte Hieroſolymis facta dubitare licet, quum tamen, vt ſupra oſtendimus, inter ſcriptores non de anno ſolum, verum etiam de die quo fuerit Chriſtus crucifixus, magna controuerſia ſit. Varietas igitur, quæ inter auctores eſt, de tempore cędis Apoſtolorum, non tollit fidem, quod Romæ mortui ſint, & prę ſertim ſi nullum aliud eſſet indicium, quàm quod in Vrbe Petri Paulique cineres, ad hodiernum vſque diem, tanta habeantur in veneratione. Sed & illud obſeruemus, quod ex immenſo propè ſanctorum patrum numero, tres dumtaxat, carbone notauit perſuaſor, ſcilicet Dionyſium, Linum, & Egeſippũ. Demus autem aduerſarijs, trium horum libros, qui ipſorũ nominibus circumferuntur, ſuſpectos eſſe. Quid de Philonis viri ſapientiſſimi, Papiæ Hieropolitani, Dionyſij Corinthij, Irenęi Lugdunenſis, Cypriani Carthaginenſis, Petri Alexandrini Epiſcoporum, & martyrum, Clementis Alexandrini, Tertulliani, Caij, Origenis, Arnobij, Lactantij, Euſebij, qui perſecutionum temporibus vixerunt, item Ambroſij, Hieronymi, Rufini, Optati, Athanaſij, Epiphanij, Chryſoſtomi, Auguſtini, Oroſij, Proſperi, Leonis, Gregorij, Bedę, Theophylacti, & aliorum ſexcentorum teſtimonijs

monijs dicemus? Num illos commentitios eſſe putabimus, quos vniuerſalis Eccleſiæ conſenſus, & vos ipſi, vt legitimos ſuſcipitis? Nunquid aduerſus hos hiſcere quiſquam audebit? Quum vero dubium non ſit, pleroſque antiquiores Egeſippo, eiuſdem rei mentionem feciſſe: conſequens eſt, verum non eſſe, quod perſuaſor ait, confictam fabulam poſt Egeſippum. Equidem opinor, illo potiſſimum argumento, hominem motum eſſe, vt falſam mentionem illam crederet, quia ſcilicet diligentiſſimus hiſtoriarum inueſtigator fuerit.

Cauillus Quintus.

AT Eccleſia Romana verba ex paſſione Lini, quem tu Lenonem potius aliquem, quam Linum fuiſſe blaſphemas, deprompta annuatim decantat, id neutiquam factura, ſi eam non legitime deſcriptam ſcierit. Inter cętera, in paſſione Petri, & hęc ponuntur verba. Vt autem portam Ciuitatis voluit egredi Petrus, vidit ſibi Chriſtum occurrere, & adorans eum ait: Domine quo vadis? Reſpondit ei Chriſtus: Romam venio iterum crucifigi. & ait ad eum Petrus, Domine crucifigeris? Et dixit ad eum Dominus; Etiam iterum crucifigar. Petrus autem dixit: Domine reuertar, & ſequar te. Et his dictis, Dominus aſcendit in cœlum. Petrus autem proſecutus eſt eum, multo intuitu, atq; dulciſſimis lacrymis. Et quo id magis factum credatur, hactenus extat eo loci exædificatum ſacellum, vbi hęc habita ſunt verba.

Reſponſio.

BENE habet, quod vniuerſalis Eccleſia ſancta, prophanum

num hoc mendacium contra Chriſtum, contra Paulum; imò contra ipſummet Petrum, ac fidem catholicam non decantat. Orientales enim Eccleſiæ, quod ſat ſcio, & multi etiam in Occidente fidelium, hanc vocem non recipiunt. Romanam vero Eccleſiam, hæc mendacia approbare, profiteri, decantare quid prohibet? quæ mendacijs eſt alioqui refertiſſima: potuit ne diſcipulus Apoſtolicus hæc portenta horrendiſſima, toto cœtui fidelium ſcribere, vt iam Chriſtus Petro occurſurus, tunc è cœlis deſcenderet, & tanquam Petrus, Chriſti verbis admonitus, rurſum Romam ſeſe recepit, fratribus ea quæ euenerant nunciaturus? Quid Petrus enim hac fabula apud eos promouiſſet, non intelligo, quàm vt pro ſeductore, & mendace haberetur ab omnibus. Qui quondam ad Iudæos de Chriſto locuturus, vt Actuum habetur tertio, dixerat, oportet quidem cœlum Ieſum Chriſtum ſuſcipere, vſque in tempora reſtitutionis omnium, quæ loquutus eſt Deus, per os ſanctorum ſuorũ à ſeculo prophetarum. Quomodo tunc ergo cœlum terris Chriſtum reddiderat, ante conſumationem omnium, quæ circa diem iudicij primum eſt futura? dicentibus etiã Angelis ad eos, qui intuebantur Chriſtum, in nube pergentem ad cœlum: Hic Ieſus qui aſſumptus eſt à vobis in cęlum, ſic veniet quemadmodum vidiſtis eum euntem in cęlum. Quod explanat Matthæus de aduentu eiuſdem ad iudicium: Videbunt (inquit) filium hominis venientem in nubibus cœli, cum virtute multa, & maieſtate, quemadmodum enim in nube aſcenderat, ſic in nube ad iudicandum reueniet. Ecce quam inconueniat credere, vt vnquam Chriſtus in ea perſona, qua à nube correptus in cœlum deuolauit, in terras deſcenderit. Sed reuera ad diem iudicij primum, à fidelibus expectatur rediturus, vt ad eam ſententiam, Pſalmiſta quoque alludat: Dixit Dominus Domino meo, ſede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos, ſcabellum pedum tuorum. Vnde nunquam adhuc perſonali-

ter deſcendiſſe creditur, vt alicui ſanctorum in terris apparuerit. Enimuero in cœlis ſemper apparere dignatus eſt, & ab inde adeo & loqui. Stephanus enim intendens in cęlum, vidit gloriam Dei, & Ieſum ſtantem à deſtris virtutis Dei. Et Paulum appropinquantem Damaſco, ſubito circumfulſit lux de cœlo, qui cadens in terram, audiuit vocē dicentem ſibi: Saule Saule, quid me perſequeris? Qui tremens, ac ſtupens, dixit: Quis es Domine? Et ille: Ego ſum Ieſus Nazarenus, quem tu perſequeris: quod ille de ſua conuerſione mirificatum, illic cum Iudæis alloquitur. Act. 22. tum vbi apud Agrippam, & Feſtum præſidem, Act. 26. data eſt ſeſe defendendi copia, proprijs verbis atteſtatur: Cum irem (inquit) Damaſcum cum poteſtate, & permiſſu principum ſacerdotum, die media, in via vidi Rex de cęlo, ſupra ſplendorem ſolis circumfulſiſſe me lumen. Et Petro olim, an gentibus prædicandum ſit Euangelium hallucinanti, non quidem perſonaliter Chriſtus apparuit, ſed in extaſim raptum, ne quid commune diceret, ac immundum edocuit. Et nuſquam prorſus poſt aſcenſionem ſuam, alicui ſanctorum apparuiſſe, in eo habitu, quo poſt reſurrectionē ſuam, per dies quadraginta conuerſatus eſt cum diſcipulis, conueſcebatur, & loquebatur eis de regno Dei. Chriſtum in ſacra ſcriptura legimus, imò nec aliquando appariturū, priuſquā dies iudicij venerit, credimus fide catholica Chriſtiani inſtructi. Quantum flagitium ergo, tanta contra legem Dei mendaciorum ſimulacra, diſcipulo Apoſtolico attribuere, quibus bonum ille virtutis ſpecimen de ſeſe præbuerat, eorumq; doctrinam pulchre percalluit? Poſſem hic, & de ſacello quod in huius mendacij robur extructum eſt, nonnihil dicere, & probare copioſe, nullum ſacellum, nec aliquam baſilicam, ad aliquot annorum centurias Romæ, & locis ei adiacentibus exędificatum fuiſſe, ſed Chriſtianos in latebris, & ſpeluncis ſubterraneis conuenire ſolitos, vel ad mortem Domini annunciandam, vel hymnis,

nis, & orationibus Chriſti ſuffragium; & diuinam gratiam ſibi demerendam.

Reſponſionis quintæ, confutatio.

Qvid ex his aduerſarius moliatur, omnes vident, ſcilicet quod Chriſtus prædicta locutus non fuerit Petro. At quanam ratione? Quia nunquam (inquit) è cœlo deſcenderit Chriſtus, poſteaquam eo conſcendiſſet, ſed nec vnquã inde deſcenſurus eſt, ante iudicij diem, id quod ex ſacris litteris aſtruere conatur. Et primum, ex ipſius Petri verbis, Actorum cap. 3. Oportet (inquit) cœlum Ieſum Chriſtum ſuſcipere, vſque in tempora reſtitutionis omnium, quę locutus eſt Deus per os ſanctorum ſuorum, à ſeculo prophetarum. Quomodo ergo cęlum terris Chriſtum reddiderit ante conſumationem omnium, quæ circa diem iudicij primum eſt futura? Facilis eſt reſponſio, quum ex his ſcripturæ locis, nihil præterea colligatur, quàm quod Chriſtus in cœlo perpetuo ſit manſurus, donec ad iudicium venerit. Quæ res, hiſtoriæ ſupra citatæ, nihil aduerſatur; ſiquidem Chriſtus mirifica ſua poteſtate, ſe præſentem terris corpore exhibere poteſt, permanens nihilominus in cœlo, ad dexteram Dei patris. Hoc enim omnes, quotquot orthodoxi ſumus, quotidie fieri nihil dubitamus: nam Chriſtum in altaris ſacramento verè præſentem credimus, & nihilominus apud patrem quoque verè præſentem in cœlis eum eſſe profitemur. Dedit enim ipſe procul dubio miniſtri Eccleſiæ ſui corporis conſecrandi poteſtatem, quum dixit: Hoc facite in meam commemorationem. Et rurſum, quod conſecratum eſt, affirmauit verè ſuum corpus eſſe quando ait: Hoc eſt enim corpus meum. Illud etiam addi poteſt: quod verbum Petri, oportet Chriſtum cœlum ſuſcipere, vſque ad tempora reſtitutionis omnium; intelligitur tanquam

quam de ſede, & habitatione, ac loco proprio, & frequenti, & ex communi ordinatione: quamuis ob aliquot cauſas, vel ex diſpenſatione, & priuilegio alicuius ſancti, nihil vetet ad breuiorem temporis morulam, ad alium locum accedere; ſimile eſt de rege, ac principe, qui habitat in aula, & ibi eſſe, & habitare ſemper recte dicitur: quamuis aliquando diuerſetur apud aliquem ciuem. Item dicitur ſemper eſſe in ciuitate regia, & in ea habitare, ac in proprio regno, quamuis vno, aut altero die, vel menſe, egrediatur: quia ſcilicet ſtatim redit eò, & quia ibidem habitationem habet. Perſpicuum eſt igitur, quod Petri verbis ab aduerſario citatis, nihil repugnat, quod & Chriſtus eodem momento temporis, corpore præſens ſit in terris, & in cœlis. Addendum, quod niſi quis ſanctorum vitas, quæ magno Eccleſię totius commodo conſcriptæ ſunt, omnino contemnere voluerit, ex eis abunde confirmabitur ſententia noſtra. Nam (vt illæ teſtantur) ſæpe Chriſtus ſemetipſum eis præſentem exhibuit, quo eos calamitate preſſos, conſolaretur, ita vt nihil mirum fuerit, ſi Petro in tantis anguſtijs conſtituto, Chriſtus apparuit. Ad hæc non poteſt Paulus fuiſſe mendax, quum dixit, ſe vidiſſe Dominum Ieſum. ſic enim primæ ad Corinthios cap.9.teſtatur: An non ſum Apoſtolus inquit? An non ſum liber? An non Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum vidi? Quod dixit, ne cæteris Apoſtolis qui Chriſtum in terris corpore ſecuti ſunt, inferior eſſe exiſtimaretur. Et rurſum cap.15. Poſtremo vero omnium velut abortiuo, viſus eſt & mihi. At quum ea verba, Paulus ad oſtendendam veram carnis reſurrectionem, eo loci adducat, oportuit eum vtiq; vidiſſe Chriſtum corpore. Præter hæc, locutum ei multa Chriſtum fuiſſe, palam eſt ex Actis cap.9.& 22. ſed & Barnabas Actorum cap.9.narrauit Apoſtolis, quomodo Paulus in via vidiſſet Dominum, & quod locutus eſſet ei. Quod ſi Paulus in via Chriſtum viderit corpore, & audierit ad ſe loquentem, quid prohibet quominus,

nus; & idem contigiſſet Petro? Nam ſicut in Actis traditũ eſt; quum Paulus, viſo circumfulgurante lumine, collapſus eſſet in terram, audiuit vocem dicentem ſibi, Saule Saule quid me perſequeris? Et ipſe clamauit: Quis es Domine? Cui Dominus: Ego ſum Ieſus Nazarenus, quem tu perſequeris, durum eſt tibi contra ſtimulos calcitrare. Et Paulus tremens, ac ſtupens ait: Domine quid vis me facere? ſubiecit Chriſtus: ſurge, & ingredere Ciuitatem, & dicetur tibi quid te oporteat facere. Quid huic colloquio diſſimile eſt, quod refertur in hiſtoria Petri? Quamobrem vt vera fuit hiſtoria quæ de Paulo loquitur, ita, & vera potuit eſſe quæ narratur de Petro. Nam vtrique tam Petro, quàm Paulo Chriſtus corpore ita propinquus fuit, vt ab vtroque videri potuerit, & audiri. Cæterum huius hiſtoriæ de Petro, nec vnicus teſtis eſt, ſed plerique eidem ſubſcribunt, vetus traditio quæ ad Græcos, & Latinos permanauit, antiqui auctores qui Lini, & Egeſippi nomine circumferuntur, & in oratione de baſilicis tradendis ſine dubietatis ſcrupulo. D. Ambroſius. Poſſem (ait centuriator) probare nullum ſacellum, nec aliam baſilicam ad aliquot annorum centurias Romæ, & locis ei adiacentibus, exędificatam fuiſſe, ſed Chriſtianos in latebris, & ſpeluncis ſubterraneis conuenire ſolitos. ita ille. Id vellem perſuaſor probaſſet. Ego contra probari poſſum, ſub ipſis ſtatim Apoſtolorum temporibus, & per 300. deinceps perſecutionum annos, multas Romæ excitatas fuiſſe publicas ſacras ædes, in quibus Chriſtiani conuenirent. Ante omnia, loca vbi Paulus, Petruſq; capitali ſupplicio fuere affecti, inſigni publicoq; aliquo monumento fuiſſe ſignata, declarant verba illa Caij antiqui ſcriptoris (vt ait Euſebius lib. 2. cap. 24. hiſt. Eccl.) contra cataphrigas diſputantis: Ego (inquit) habeo tabernacula Apoſtolorum, quæ oſtendam, ſi enim procedis via triumphali, quæ ad Vaticanum ducit, aut via Oſtienſi, inuenies trophea defixa, quibus ex vtraque parte ſtatutis, Romana cõ-

munitur Eccleſia. Et Damaſus auctor eſt, Anacletum Papam martyrium, ſiue confeſſionem, in Vaticano, ſancto Petro conſtruxiſſe Romæ, in vico patricio, qui baſilicam paſtoris ſub Pio, Transtyberim S. Mariæ ſub Calliſto, Felicis via Aurelia ſub eodem Felice, Pontificibus commemorat. Sed & profanus ſcriptor Aelius Lampridius, in vita Alexandri Imperatoris, locum publicum Chriſtianorum, ſacris Romæ addictum profitetur. Aurelianus Imperator in oratione quadam, quam in Senatu habuit, de Chriſtianorum materialibus Eccleſijs, mentionem facit. De quibus præterea Tertullianus, Cyprianus, Euſebius ſæpe meminerũt.

Cauillus Sextus.

MARCVS Euangeliſta, Petri diſcipulus, à præceptore admonitus, Romæ ſcripſit Euangelium, quod Petrus dum audiuit, approbauit, Eccleſiæq; ad legendum auctoritate ſua dedit: vt & Clemens libro informationum ſcripſit, & Hieronymus de viris illuſtribus meminit. De quo Petrus in Epiſtola ſua loquitur: Salutat vos Marcus filius meus; qui poſt conſcriptum tandem Euangelium, Aegyptum perrexit, & primus Alexandriæ Chriſtum annuncians, illic Eccleſiam conſtituit, exantlatiſq; laboribus, Neroniani Imperij anno octauo, vita functus eſt. De cuius conuerſatione apud Alexandriã, Philo quoq; Iudæus librũ cõcinnauit.

Reſponſio.

QVI Clementi adſcribuntur libri, minus eſt tutum eis credere, quoniam eorum quidam ſuppoſititij ſunt, ac falſo Clementi adſcripti, quidam vero magna ex parte deprauati, ac erroribus infecti, vt iam antea probauimus. Itaque

ſciendum, quod in noui teſtamenti libris, duos, Marci co-
gnomine, fuiſſe inſignitos inuenimus: quorum prior dice-
batur Ioannes Marcus, & de hoc legitur Actuum cap. 13.
Quod Paulo cum Barnaba Antiochiæ inter prophetas, &
Chriſti nominis doctores, exeunte poſtea quam viſum eſt
Spiritui Sancto, vt ad opus miniſterij ſegregarentur, ſenio-
res impoſitis ſuper eos manibus, in miniſterium eos confir-
marunt. Qui profecti Seleuciam, venerunt tandem in Cy-
prum inſulam, & Salaminam eiuſdem inſulæ Vrbem, Chri-
ſtum per ſynagogas annunciantes, quibus erat adiunctus,
& hic Ioannes qui cognominabatur Marcus, non reprobus
quidem miniſterio. Poſtquam autem peruenerunt Pa-
phum, Vrbem in Cypro inſula ſitam, & inde nauigare vel-
lent Pamphiliam, iam dictus Ioannes Marcus renuit profi-
ciſci cum eis, ſed è conuerſo rediit Hieroſolymam, & poſt
hac Antiochiam: quo aſcendentibus poſt aliqua temporũ
interualla, Paulo & Barnaba, & aliquandiu Chriſtum illis
docentibus, dixit ad Barnabam Paulus: reuertentes viſite-
mus fratres per vniuerſas Ciuitates, in quibus prædicaui-
mus verbum Domini, quomodo ſe habent Act. cap. 15.
Barnabas vero ſecum volebat aſſumere, & Ioannem cogno
mento Marcum, qui pridem iam ab eis deſciuerat, ſed Pau-
lus hunc rogatum habuit, ne id faceret, eo quòd non con-
ueniat, eum deinceps in munus Euangelicum reaſſumi, qui
antea ab eis defecerat; & pergentes Pamphiliam relinquẽs
diſceſſit Hieroſolymam. Et hinc orta eſt inter eos diſſenſio,
ita vt alterutrum ſepararentur. Nam Barnabas aſſumpto
Marco, perrexit Cyprum: & Paulus electo Sila recepit ſe in
Syriam, & Ciliciam. Quiquidem Marcus, Barnaba ob
nomen Chriſti, in Cypro impiiſſime trucidato, quòd ad
Aegyptum tandem iter occupauerit, nemo it inficias, cùm
Philo magni nominis ſcriptor, in Alexandria Vrbe Aegy-
pti propè oſtium Nili ſita, Chriſti nomen ipſum annunciaſ-
ſe prodat: & Petrus ex Chayro, hoc eſt Babylone, quam

Stepha-

Stephanus, & Ptolomeus in Aegypto ſitam eſſe tradunt, epiſtolam ſcribens, ipſius meminit: Salutat vos (inquiens) Marcus filius meus. Credibile eſt enim hunc Marcum, Petro familiarem fuiſſe, cum Alexandria non procul à Chayro, hoc eſt Babylone, diſtet. Et de hoc Marco multa figmenta reperiuntur. Primum quòd dum crediderit in Chriſtum, amputaſſet ſibi pollicem, vt ſacerdotio reprobus efficeretur; deinde quod Romæ ſcripſerit Euangelium, ad vota Petri, quod protinus falſum eſt. Nuſpiam enim hunc Marcum perinde, vt nec Petrum in libris Canonicis Romæ aliquando fuiſſe inuenimus. Et ſcriptorum varietas mendacium hoc declarat. Hieronymus enim, Clementis auctoritate, ſcribit, Marcum rogatum à fratribus, Chriſti Euangelium ſcripſiſſe. Alij verò, quorum è numero, & Platina non ignobilis eſt hiſtoricus, tradunt, quòd Petrus Romanorum precibus motus, Marco qui ad hanc rem videbatur idoneus, Euangelij conſcribendi negocium iniunxerit, quem omnes velut ex compoſito octauo anno Neronis obijſſe, Alexandriæq; ſepultum fuiſſe ſcribunt. Verum enimuero hos decepit eorum indiſcretiò. Non enim alium Marcum inter Apoſtolorum diſcipulos fuiſſe crediderant, & ideo quicquid de vtroque legitur, ad vnum falſo retulerunt. Alter namq; fuerat Marcus nomine Ariſtarchus, qui cooperator, & diſcipulus fuerat Pauli, de quo ipſe in priori captiuitate ſua, qua biennio Romæ à Nerone detinebatur, ad Philemonem ſcribens, mentionem facit: ſalutant te Marcus Ariſtarchus, Demas, Lucas adiutores mei. Deniq; vbi iam ſecundario in manus deuenit Neronis, & ingraueſcente ætate, ac laboribus confectus, diem obitus accelerare videns, Timotheoq; è carcere ſcribens, eiuſdem Marci iterum meminit: feſtina ad me venire cito; Lucas enim mecum ſolus eſt, Marcum itaque aſſume, & adhuc tecum, eſt enim mihi vtilis in miniſterio, penulam quam reliqui Troade apud Carpum, Veniens affer tecum, & libros maxime

autem, & membranas. Quod Iacobus ille Stapulenſis, non omnium deterrimus Apoſtolicus interpres, pulcherrime exponit, inquiens: Lucam ſecum habebat Apoſtolus, Marcum autem mandat obnixe, & membranas, quę apud Carpum erant deferri. Sed ad quid nam? niſi vt Lucæ, & Marco electis à Spiritu Sancto, diuinis ſcribis, eas relinqueret, ad reponendum Sanctum Euangelium. Quid apertius his verbis dici poterat, quam quod Marcus Ariſtarchus, & nō Ioannes Marcus ſacrum Euangelium conſcripſerit? qui facile Neronis Imperij annos ſuperauit; cum Apoſtolus circiter tredecimum eiuſdem Imperij annum, epiſtolam hanc ſcribens, eum ſibi à Timotheo adduci poſtulat. Neque idem (ne quem id moretur) Ariſtarchus & Ioannes apud Hebreos ſonat. Ariſtarchꝰ enim perinde Hebręis ſignificat, ac ſi dicas ſuſcitans coronam, Ioannes vero gratia Domini. Ex his euidentiſſime patet, fabulam eſſe quod de Petro, & Marco quidam ſcriptitant.

Sextæ reſponſionis confutatio.

In hac prolixa reſponſione, de duobus Marcis, in ſacris litteris mentionem haberi magnopere contendit; quorum alter Ioannes Marcus fuerit, de quo ſępe in Actis fit mētio; Alter Marcus Ariſtarchus, cuius, & meminit Paulus in epiſtola ad Philemonem, dicens: Salutant te Epaphras, Marcus Ariſtarchus, Demas, & Lucas adiutores mei. Et hunc Marcum Ariſtarchum, perſuaſor aſſerit Euangelium ſcripſiſſe, non illum Ioannem Marcum: cuius rei in partem & Fabrum citat teſtem. Hæc nominum multiplicatio, certiſſimum iam perfugium facta eſt omnium difficultatum. Sic nuper tres inuenimus Magdalenas, olim autē duos Cephas, duos Ioannes. Nunc vero Marcus etiam Marcum peperit, vt Plauti verbis vtar, omnes conduplicauimus. Enimuero,

vt mea eſt ſententia, vnicus Marcus extitit, gente Iudæus, diſcipulus Apoſtolorum, primus Alexandriæ Epiſcopus, qui Romæ, auctore Clemente Alexandrino presbytero (non Clemente Romano Epiſcopo, vt perſuaſori ex ignorantia falsò viſum eſt) in ſexto informationum libro, rogatu fratrum, Petro auctore, ſcripſit Euangelium. Ariſtarchus vero nuſquam in diuinis libris cognomen eſt Marci, vt perſuaſor ait, ſed hominis proprium nomen. Fuit ſiquidem (vt Apoſtolica Acta teſtantur) gente Macedo, patria Theſſalonicenſis, qui ſimul cum Paulo, à Iudæa Romam ductus eſt captiuus; vbi Ariſtarchus tantum, non etiam Marcus appellatur. Quod vero in epiſtola ad Philemonem eſt: Salutant te Epaphras, Marcus, Ariſtarchus, Demas, Lucas. Credo vtique perſuaſorem credidiſſe ſicut Marci, Ariſtarchum, ſic etiam Demæ cognomen eſſe Lucam. At vero quicunque vel prima rudimenta grammatices Græcæ attigerit, facile intelliget apud Paulum, Ariſtarchum cognomen non eſſe: facta namque eſſet per articulum (vt Græcis conſuetudo eſt) expreſſior ſignificatio, ſed tantum abeſt, vt Marci cognomen ſit Ariſtarchus, vt illud ipſum nomen Marcus ſit Ioannis cognomen, vt Lucas ait, ἐπικαλου μένου Μάρκου, dixiſſet igitur Μάρκος ὁ ἀρίσταρχος, vel certe Μάρκος ὃς ἐπικαλεῖται ἀρίσταρχος. ad hæc vulgatum aduerbium ἐπίκλην. quo ferè in ſimilibus Græci vti conſueuere Paulo non excidiſſet. Poſtremo luce clarius, ex epiſtola ad Coloſſenſes probari poteſt, alium eſſe Marcum, alium Ariſtarchum, quos in epiſtola ad Philemonem commemorauit, quod ita oſtenditur: eodem tempore quo per Oneſimum ſcripſit ad Philemonem Paulus, ad Coloſſenſes quoque Tichyco litteras dedit. Quod ipſe ita commemorat in ipſa epiſtola cap.4. Tichycum (inquit) miſi ad vos, ad hoc ipſum, vt cognoſcat quæ circa vos ſunt, & conſoletur corda veſtra cum Oneſimo chariſſimo & fideli fratre, qui ex vobis eſt, hoc eſt, qui veſtras eſt, ſcilicet Coloſſenſis, vt

SS erant

erant illi. Et propterea Hieronymus ſubinfert, ratio (inquit) ipſa, & ordo deducit, quod & Philemon quoque Coloſſenſis ſit, & eo tempore communem, ad omnem Eccleſiam Oneſimus epiſtolam tulerit, quo priuatas, & ſui commendatrices ad Dominum litteras ſumpſerit, ſed, & aliud indicium annotauit diuus Hieronymus: nimirum quod in vtraque epiſtola meminerit Archippi. Nam in ea quæ ad Coloſſenſes ſcribitur, ſic ait; dicite Archippo, Vide miniſterium quod accepiſti à Domino, vt illud impleas. In altera vero ad Philemonem, in ipſa mox epiſtolæ fronte, ſalutat Archippum. Tertium indicium, quod in vtraque ſe uinctum fuiſſe teſtatur: ſic enim ad Coloſſenſes, Propter quod & vinctus ſum. Et ad Philemonem, Paulus vinctus Ieſu Chriſti. Poſtremo quartum indicium, quod ad rem noſtram maxime facit, quia in epiſtolarum fine totidem 3. vbique (quanquam non eodem ordine) ſalutantes commemorat. Sex enim enumerat ad Coloſſenſes, Ariſtarchum, Marcum, Ieſum, Epaphram, Lucam, & Demam, totidemq; apud Philemonem leguntur: Salutant te (inquit) Epaphras concaptiuus meus, in Chriſto Ieſu, Marcus, Ariſtarchus, Demas, & Lucas adiutores mei. Quod ſi nomen Ieſus in recto eſſet prolatum, totidem in hac epiſtola ſalutantes numerarentur, quot in ea quæ ad Coloſſenſes ſcripta eſt, ſi ita legeremus: Salutant te Epaphras concaptiuus meus in Chriſto, deinde ſequatur, Ieſus, Marcus, Ariſtarchus, Demas, Lucas adiutores mei. Vt cunque ſit, palam illud eſt, Marcum, & Ariſtarchum, duorũ virorũ nomina eſſe in epiſtola ad Philemonem (quemadmodum in epiſtola ad Coloſſenſes) vbi Ariſtarchum nomen ſui concaptiui, ſeiunctum eſſe à Marco, aperte his verbis declarat; ſalutant vos Ariſtarchus concaptiuus meus, & Marcus conſobrinus Barnabæ; cum vtraq; epiſtola eodem ſit ſcripta tempore. Cæterum cum perſuaſor affirmet hunc MARCVM cuius Paulus meminit ad Philemonem

Euange-

Euangelium ſcripſiſſe, quod nos ſecundum Marcum appellamus, profecto inficiari non poteſt, eundem à Petro vocatum fuiſſe filium: quam rem ita probamus. Is qui Marcus appellatur à Paulo in epiſtola ad Philemonem, idem ab eodem in epiſtola ad Coloſſenſes vocatur Marcus conſobrinus Barnabæ. At hunc eſſe illũ, quẽ Petrus filiũ vocat intelligĩ ex Act. & primũ c. 12. vbi refertur, ꝙ Petrus vbi primum è vinculis Herodis liber euaſiſſet, illico ad domum Mariæ matris Ioannis, qui cognominatus eſt Marcus, ſe recepit. Quare facile conijcere poſſumus, Petrum tunc tantam erga Marcum beniuolentiam concepiſſe, vt deinceps eum vocauerit filium ſuum. Haud ita multo poſt, vt ex fine eiuſdem capitis conſtat diuus Paulus, & Barnabas, eundem Marcum aſſumpſerunt in eorum miniſterium. Cæterum vt in 13. cap. refertur, quum Paulus, & Barnabas Pergen Pamphiliæ veniſſent, Marcus ab eis digreſſus, redijt Hieroſolymam, propter quod & Paulus, quando poſtea Barnabas ei ſuaſit, vt Marcum denuo miniſtrum acciperent, non aſſenſit; atque ita Barnabas aſſumpto ſecum Marco, ſecedens à Paulo, nauigauit Cyprum: erat enim affinitate conuinctus Marco, quod etiam hoc loco Beda palam teſtatur. Veriſimile igitur eſſe iam opinari licet, ex ijs, eundem fuiſſe Marcum, quem Petrus in epiſtola ſua filium vocauit, & quem Paulus ad Coloſſenſes vocat Conſobrinum Barnabæ. At quum in Actis non ſemel Ariſtarchi mentio fiat, nunquam tamen appellatur Marcus. Quare illud neceſſe eſt, vt Marcus alius ſit ab Ariſtarcho. Mirum prꝫterea eſt, vbi nam apud Philonem perſuaſor legerit, Marcum Alexandriæ Chriſti nomen annunciaſſe. Tantum enim abeſt, vt apud illum, vel Chriſti, vel Marci nomen inueniatur, vt fuerint qui, ea quæ à Philone ſcripta ſunt, affirmarint, de Chriſtianis intelligi non debere, ſed de Eſſaeorum ſecta; de quibus lib. 2. cap. 7. de bello Iudaico Ioſephus eadem penè ſcripſit, quæ Philo par-

tim in libro in quo demonſtrat virtutis ſtudioſos liberos eſſe, partim vero in libro de ſupplicibus. huius opinionis fuit Porphirius. Nec defuere qui de his intelligerent, de quibus tam multa in legibus Moſis, & qui à Iudæis Nazarçi appellantur. Sunt & qui in Chriſtum credentes, ſuſpicantur ibi intelligi, ſed eos qui legem Moſis in figuris obſeruabant. Euſebius tamen Pamphili, & cæteri Chriſtianorum qui de illis meminere, id de Marco, & ea quę ſub ipſo fuit Eccleſia (vti profecto ſunt) dicta intellexere. Quæ vero de tempore quo poſterior epiſtola ad Timotheum ſcripta eſt, affert, nouiſſimis ſcilicet Neronis annis, ſatis ſupra coarguimus.

Cauillus Septimus.

PHILO Iudæus vir litterarum pollentiſſimus, ſub C. Caligula à gente ſua Romam miſſarius factus, dum non nihil periclitaretur ſecunda vice ſub Claudij Imperio illac remiſſus, cum Petro Apoſtolo de nonnullis contulit rebus, & tam arctiſſimas ſecum inijt amicitias, vt tandem, quotiens modo licuit, in libris ſuis, Chriſtianos honeſtis traduxerit laudibus, & in Ioannis Marci prçconijs, pleno libro verſaretur, vt Hieronymus in libro de viris illuſtribus prodidit.

Reſponſio.

HAS nęnias, vel ſolus riſus potis ſit explodere. Quinam Philo Iudęus ſub Claudij Imperio, Petrum Romę conuenire poterat, quem nunquam etiam Romę fuiſſe tot iam rationibus perſuaſimus: ſiquidem Paulus in fine Imperij Claudij, Romanos, litteris ſuis fidei ac virtutum admonens,

nens, & omnes presbyteros, ſeniores, & muneris Euangelici coadiutores, tamen etiam quoſdam plebeios ſalutans, ſolius Petri ne tantillum quidem meminit. Tandem quarto Neroniani Imperij anno, Romam perductus, Petrum illic non inuenit, & biennio ibi exiſtens, nullam Eccleſiam eius ſalutat nomine. Lucas ad quartum vſq; Neronis annum, hiſtoriam Apoſtolicam Romæ ſcribens, Petri nullam mentionem facit. Paulus decem præter labentibus annis, ſecundario Romæ captiuatus, nullum Petri præſidium ſenſit, ſed ab omnibus ferè deſtitutus, rem Euangelicam cum vno Luca tractauit: ſin vero ea ratione Philo Chriſtianos laudaſſe putatur, quod cum Petro inierit amicitiam, ego in Iudæa potius id contigiſſe crediderim, vbi Petrus, Chriſtum prædicando, ætatem ſuam conſumpſit, & mortem inibi paſſus eſt. Aut nunquid ſolus Iudæorum Philo, Chriſti nomen dignis encomijs extulit? Ioſephus enim, qui non commemoratur alicubi Petrum vel vidiſſe, vel amicitias ſecum pactum fuiſſe, tamen adeo honeſtam Chriſti mentionem in ſuis de antiquitatibus libris fecit, vt interim mirum videatur, è tam peruicaciſſima gente, aliquem reperiri potuiſſe, qui tanto laudis præconio Chriſtum extulerit. Sed quid mirum, Ioſephum talia de Chriſto dixiſſe, cum & dæmonum legiones Chriſtum prædicare cogerentur? Cuius & nos veritatem in multa diſcrimina perductam, nunc defendimus, ſceleraque, & errores occidentalis Babylonis patefacimus, præmia immarceſſibilis coronæ, ipſius benignitate, dubio procul adepturi.

Confutatio reſponſionis ſeptimæ.

ANIMADVERSIONE dignum, qua hic verſutia perſuaſor vtatur. Quum enim ad D. Hieronymi teſtimonium reſpondere debuiſſet, id nequaquam præſtat, ſed iaculum

decli-

declinans, prętexit ſe, validiſſimis antea rationibus, ſatis firmaſſe, Petrum Romam non fuiſſe. Atqui ſatius omnino fuiſſet hoc non obieciſſe, quam ex laudificatione ſubtrahere ſe certamini. Quid enim hoc aliud eſt, quam ſe præuaricatorem ac plane victum oſtendere? Neque enim inficiari poteſt, quin Philo Iudæus aliquando Romę fuerit, tantus eſt ſcriptorum in hac vna re conſenſus, & ipſemet in libro de legatione ſua ad Caium id profitetur. Atque ideo ſubterfugere quęrens, commentatur Philonem cum Petro in Iudęa potius amicitiam contraxiſſe quam Romæ. Quod ſi ita eſſet, eadem facilitate potuiſſet ab hiſtoricis memorari, qua modo referunt id Romę fuiſſe factum. Cęterum quod in Iudæa cum Petro colloquium habuerit Philo, nec vnum quidem auctorem perſuaſor citare poterit. Et ſanè probabile eſt, id eos longe libentius retuliſſe, quo regioni ſuæ eum fauorem pręſtarent, quam quod modo referunt Romę accidiſſe. Neque video, cur eo tempore id fingi potuiſſet, aut Philonis, aut Petri, aut Marci gratia. Quod ſi coniecturas in hac re ſequi liceret, ego facile crediderim, Marcum ob eam neceſſitudinem, quam Romæ cum Philone inijt, dum is adhęreret Petro, poſtea Alexandriam conceſſiſſe. Nam & Romæ tum erat Marcus, vt epiſtola ad Coloſſenſes teſtatur. Neque dubium eſſe poteſt, quin tum ibi fuerit Petri cauſa, magis quam Pauli, quandoquidem, & Paulus illum ante repuliſſet, vt ex Actis Apoſtolorum liquet. Fuit vero Philo ciuis Alexandrinus, vt teſtatur Euſebius, genere Iudęus, vir eloquentiſſimus, cuius opuſcula circumferuntur varia eruditione plena, ob ſeditionem inter Iudæos, & Græcos Alexandrię excitatam, Romam à Iudęis contribulibus ablegatus. Et bis vtique ea legatione ad Vrbem functus eſt, quemadmodum diuus Hieronymus affirmat, primum ſub Caio, iterum ſub Claudio. Porrò autem quod perſuaſor ait, Ioſephum (quanquam alicubi Petrum ſe vidiſſe non commemoret) haud

minus

minus dignis encomijs extuliſſe Chriſti nomen, quam fecerat Philo: nihil ad rem facit. Nam Hieronymus non de Chriſti nomine, ſed de Chriſtianis Alexandriæ ſub Marco degentibus, multa ſcripſiſſe Philonem aſſeruit, & in eorum laudibus copioſe fuiſſe verſatum. Quę res, non parum adſtipulatur his, qui Philonem affirmant Romę cum Petro familiaritatem inijſſe. Ioſephus autem & ſi de Chriſto ſcripſerit, tamen ab Egeſippo reprehenditur, perfidiæ Iudæorum fuiſſe conſortē; in hoc ipſo ſermone, quem de eorum ſupplicio manifeſtauit. Quorum (inquit) arma deſeruit, eorum tamen ſacrilegia non reliquit. Deplorauit flebiliter ærumnam, ſed ipſius ærumnę cauſam noluit intelligere. Nec mirum, ſi Ioſephus Romę Petrum non viderit, quum non ante Petri mortem Romam ipſe conceſſerit. Acceſſit enim Veſpaſiani temporibus, quum Petrus ante ſub Nerone cruci fuiſſet affixus. Perſpicuum igitur ex his opinor, cunctis factum eſſe, nihil Perſuaſorem hoc ſuo profeciſſe Cauillo. Neque enim redarguit, quin Philo Petrum conueniſſet Romæ, quod Euſebius, & Hieronymus, grauiſſimi auctores conſtanter affirmant. Et profecto niſi pudorem omnem abieciſſet, potuiſſet ijs adeo manifeſtis indicijs frenari, ne tantopere aduerſus Petri Pontificatum, quem is Romę geſſit, oblatraret. In primis autem ad hanc rem, facit amicitia ipſa Philonis, & Petri mutua, quam auſpicatam fuiſſe Romę, hiſtorici acuratiſſimi prodiderunt. Qui etiam referunt, Philonem Chriſtianos Alexandriæ ſub Marco degentes, miris laudibus extuliſſe. Conducit huic rei ſalutatio, qua Paulus è Roma Marcum in vna ſuarum epiſtolarum ſalutare Coloſſenſes facit. Confert & alia, qua Marci nomine, Petrus è Roma, Iudæos ſparſim incolentes regiones gentium, ſaluere iubet. Promouet eam rem, Euangelium quod à Marco Romę fuiſſe ſcriptum, ab omnibus memoratur. Adminiculatur epiſtola Petri prior, quam priſci patres vnanimi conſenſu affirmant Roma fuiſ-

ſe

ſe miſſam. Ad hæc haud paruum indicium huiuſce rei eſt conflictatio, quam cum Simone mago Romæ Petrum habuiſſe. Iuſtinus, Arnobius, Tertullianus, & alij affirmant. Addendum quod ab eiſdem refertur colloquium, quod cum Chriſto Petrus habuit, dum Roma fugam meditaretur. Accedunt loca, tam vbi necatus Romæ Petrus eſt, quam vbi corpus eius hucuſque quieſcit. Poſtremo quod inficiari nemo poteſt, cineres, & oſſa Petri adhuc habentur Romæ; quemadmodum etiam Hieronymus ſuo tempore fuiſſe, aduerſus Vigilantium ita teſtatum reliquit: Male facit Romanus Epiſcopus, qui ſuper mortuorum hominum Petri, & Pauli ſecundum nos, oſſa veneranda, ſecundum te, vilem puluiſculum offert Domino ſacrificia, & tumulos eorum Chriſti arbitratur Altaria. Sed præter hæc tam apertiſſima indicia, non deſunt innumera clariſſimorum Græcorum, & Latinorum auctorum teſtimonia, qui paſſim vno ore confirmant, Petrum Romę occubuiſſe: quum perſuaſor nec vnius quidem habeat ſcriptoris, pro ſua impoſtura tuenda auctoritatem, neque aliud quicquam, præter quaſdam negatiuas argutiolas afferat, vt quia Paulus non ſalutauit, Lucas non meminit, id non legi, quæ ex dialecticæ regulis, nullius momenti eſſe ſatis conſtat. Tot igitur indicijs, & teſtimonijs pro noſtra parte citatis, admoneri debent aduerſarij, ne tantopere contra veritatem vſque adeo claram amplius obganniant. Nam multos audio eſſe huius perſuaſoris adhuc in Germania ſectatores, quos profecto in hoc errore diutius permanere pudere deberet. At hi tantum aduerſus Petri ſedē virus imbiberunt, vt quemadmodum putris cloaca, peſtilentem halitum iugiter euaporat, ita hi quicquid excogitare calumniarum, & mendaciorum poſſunt, id omne in Pontifices Romanos, & ſedem Apoſtolicam euomere non ceſſant.

PERORATIO TRACTATVS.

Perspicvvm igitur, ex hiſce noſtris reſponſionibus eſſe iam opinor, quam futilibus ſtrophis, friuolis ſophiſmatibus, nugaciſſimis argutijs, perſuaſor oſtendere molitus ſit, Petrum Romæ nunquam fuiſſe: & è conuerſo, quam efficacibus rationibus, quam ſolidis probatiſſimorum auctorum teſtimonijs, quam apertiſſimis coniecturis, & indicijs, nos eundem Romæ obijſſe monſtrauerimus, vt nihil in hac re pium lectorem deſiderare præterea credamus. Verum enimuero vt huic diſputationi felicius finem imponamus, quædam, de quibus ſupra ex Euangelio abunde diſſeruimus, hic denuo breuiſſime ſubijcere non grauabimur, & Apoſtolicæ ſedi ſcitiſſime applicare. Primum eſt, quod & ſi Petrus non eſſet primus, tempore à Chriſto vocatus, primus tamen inter Apoſtolos à Chriſto fuit inſtitutus. Alterum, quod idem à Chriſto petra vocatus ſit, ſuper quam Eccleſiæ ſuæ ſtructura conſurgeret. Tertium, quod eidem à Chriſto dictum fuit: Ego oraui pro te Petre, vt non deficiat fides tua, & tu aliquando conuerſus, confirma fratres tuos. Hæc autem adeo manifeſta ſunt, vt negari, niſi ab impudentiſſimis non poſſint. Perſcrutetur itaque ſecum pius lector primum teſtimonium, & accuratius rem totam ſine dolo malo contempletur. Nonne aptiſſime congruit, vt quum vniuerſus terrarum orbis ad Chriſtum eſſet conuertendus, Vrbs ea, quæ totius mundi princeps erat, nulli alteri pro ſede, quam ei, qui primus inter Chriſti Apoſtolos erat, diuinitus contingeret? Nam ſi quiſquam alius Apoſtolorum eam cathedram ſortitus eſſet, iam

non ſolum Petrus in hoc habuiſſet ſuperiorem, verum etiam indecorè actum eſſet, vt præcipua ſedes Apoſtolo non præcipuo demandata fuiſſet. Quamobrem, & Leo Papa in concione quam de Apoſtolis habuit, ita ſcribit: Nam cum duodecim Apoſtoli, accepta per Spiritum Sanctum omnium locutione linguarum, imbuendum Euangelio mundum diſtributis ſibi terrarum partibus ſuſcepiſſent, beatiſſimus Petrus Princeps Apoſtolici ordinis, ad arcem Romani deſtinatur Imperij, vt lux veritatis, quæ in omnium gentium reuelabatur, ſalutem efficacius ſe ab ipſo capite per totum mundi corpus effunderet. Cuius autem nationis homines in hac tunc Vrbe non eſſent? aut quæ vſquam gentes ignorarent, quod Roma didiciſſet? Hic conculcandæ philoſophiæ opiniones, hic reſoluendæ erant terrenæ ſapientiæ vanitates, hic confutandus Dæmonum cultus, hic omnium ſacrilegiorum impietas deſtruenda, vbi diligentiſſima ſuperſtitione erat collectum, quicquid vſquam fuerat vanis erroribus inſtitutum. Hæc Leo, cui in Chalcedonenſi ſynodo ſumma Patrum admiratione, ter, ſancto, acclamatum fuit. Secvndvs vero locus, quem ex Euangelio enunciauimus, eſt, quia Petrus à Chriſto ſolidum ſaxum, & præcipuum totius Eccleſiæ poſt ſe ipſum fundamentum conſtitutus fuit. Cui rei tam & ſi recentiores hæretici contradicant, tantus eſt tamen ſanctorum Patrum, in ea re, nemine reclamante, conſenſus, vt quicquid illi deblaterent, haud aliter quam canum latratus æſtimari debeat. Cæterum vt diuinos interpretes omittamus, ipſa ſacra ſcripta ſatis eam rem teſtantur. An non apud Ioannem ſcribitur: Chriſtum Simoni dixiſſe: Tu es Simon filius Iona, tu vocaberis Cephas; quod ſonat, ſi interpreteris, petra, ſiue lapis, & non quidem cuiuſuis generis, ſed fundamento tantum aptus. Quamobrem cum ei Chriſtus nomen id indidiſſet, vocaſ-

ſetq;

ſetq; Simonem Cepham, ſeu Petrum, hoc eſt, vel petram, vel lapidem, aut ſi mauis ſaxum, nonne ſubiunxit, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam. Et quanam alia de cauſa Chriſtus illi nomen eiuſmodi præ cæteris Apoſtolis impoſuiſſet, quod lapidem, ſaxum, aut petram ſignificat, quam, quod ab ipſo, velut à præcipuo poſt ſe ipſum fundamento, Eccleſiæ ſtructura excitanda eſſet. Quod totum nunc nonne apertiſſime cernimus completum? Quis non animaduerterit Eccleſiam, quæ hodie extat, non ab alio Apoſtolo, quam à ſolo Petro permanaſſe? Vbi iam locorum ſunt Chriſtiani, quos aut Andreas conuertit, aut Ioannes, aut Apoſtoli cæteri? Nuſquam omnino ſunt, ſed nec eorum aliqua ſucceſſio iam ſupereſt, de veris loquor, & legitimis Chriſtianis, non de hæreticis, aut ſchiſmaticis. Neque enim omnes quibus in ore Chriſtus eſt, ſyncere Chriſtiani ſunt reputandi. Reliquum eſt igitur, vt huius cœtus, quem hodie vocamus Eccleſiam, ſolus ipſe Petrus exordium habeatur, ex oraculo ſcilicet Chriſti, ſolus inquam poſt Chriſtum. Nam lapis omnino primarius huius ſtructuræ Chriſtus eſt, quemadmodum & Paulus teſtatur: Ipſo (inquit) ſummo angulari lapide Chriſto Ieſu, in quo omnis ædificatio creſcit in templum ſanctum in Domino. & rurſum: Petra autem erat Chriſtus. At poſt Chriſtum, primus fuit Petrus, ſuper quem ædificantur quotquot hodie Chriſtiani ſunt, veluti viui quidam lapides (vt idem ait) in domum ſpiritualem, quę nimirum eſt Eccleſia. Nam Eccleſia quid aliud eſt, quam fidelium in quandam vnitatem collectio? Quæ ſanè iam non alia putari debet, quam quę temporibus Petri fuerat, tametſi nos qui nunc viuimus, morum varietate, & labefactatis integris inſtitutis, longe plurimum ab illa diſtemus. Quum enim ipſa Chriſtianorum ſucceſſio, à

Petro incipiens, hucuſque penitus interrupta perducta ſit, non immerito, poteſt vna prorſus Eccleſia dici tota ipſa collectio, quę ab ipſo manauit. Quis igitur iam non videt, quantum illis Chriſti verbis congruat, quod Petrus aliquando ſediſſet Romæ, quum è Romana Eccleſia, tanquam ex primo fonte, veræ fidei lux in cæteras, quæ iam per Chriſtianiſmum ſparſæ ſunt, Eccleſias, deriuata ſit. Poſtremo ſi attente cogitabimus, id quod tertio loco, de fide Petri ſupra à nobis memoratum eſt; dilucide perſpiciemus nequaquam conueniſſe, vt Petro pro præcipua ſede, contigiſſet earum aliqua, quas nunc occupant incredulitatis tenebræ. Non inficias eò, quin clara fidei lux, olim Antiochiæ fulſerit, vbi primum ſedit Petrus, ſed ea nunc ab infidelibus opprimitur. Hieroſolyma quoque, quam rexit Iacobus Apoſtolus frater Domini, hodie teterrima incredulorum ſeruitute premitur; Alexandria, vbi Marcus docuit, in Chriſti hoſtium poteſtate eſt. Andreas Achaiam Chriſto acquiſiuit, at ea iam Chriſti inimicis eſt ſubdita. Minorem Aſiam Ioannes obtinuit, ibi nunc magnus Turcarum Tyrannus dominatur. Sic orbis terrarum reliquæ partes, quæ cæteris obtigerunt Apoſtolis, nunc in infidelium poteſtatem deuenere. Congruebat igitur, vt eam mundi partem obtineret Petrus, in qua fides Euangelica nullo vnquam tempore extingueretur. Id quod, an cuiquam alteri Apoſtolorum contigerit, facile intelligi poteſt. Nam, & ſi Chriſtus in vnius aut alterius eorum ſede, adhuc annuncietur, verendum eſt, ne ſic prædicetur, quemadmodum ab hæreticis, & ſchiſmaticis, fieri multis in locis non ſine dolore intelligimus. Et quanquam eadem ſit fides Petri, quę & cęterorum, tamen quia Petro ſingillatim hoc erat dictum, opportunum fuit, vt alicubi locorum,

in quo Petrus hanc fidem prędicaret, ea ad vltimum vſque diem perpetuo vigeret, quod nuſquam ſanè commodius fieri præter quam Romæ potuiſſet. At dicet quis: Nuſquam alibi vita Chriſtianorum Chriſto magis aduerſatur, quam Romæ; atque id quidem inter ipſos Eccleſię proceres, quorum mores cum Chriſti inſtitutis pugnant. Hęc autem fortaſſe nobis aduerſarij obijcient. At iſta, noſtrum inſtitutum confirmant. Nam quum cęterorum Apoſtolorum ſedes, videmus iam paſſim ab incredulis occupari, & hanc ſolam, quæ Petri fuerat, ad hunc vſque diem in ditione eſſe Chriſtianorum, quæ tamen ob tot ſcelera deleri cum cæteris meruiſſet: quid aliud cogitare poſſumus, quam veraciſſimum eſſe Chriſtum, qui tot & tantis laceſſitus iniurijs, promiſſa tamen ſeruat, atque vt ipſi volunt, vel immeritis? Fides per Petrum prædicata Romæ, non defecit hactenus. Et permanet adhuc Eccleſię vera ſucceſſio, quæ à Petro ſumpſit exordium, cuius & ipſe velut ſaxeum, & ſolidum à Chriſto fundamentum erat conſtitutus. Quis iam itaque non clare perſpicit, quantum iſta mutuò ſe fulciunt, ideſt quantum Petri ſedes, quam is Romę diuinitus locauit, verbis Chriſti conreſpondeat, ac viciſſim quantum ipſa Chriſti verba, Petrum Romę ſedere debuiſſe, valide corroborant? Nam quia Petrus fuit inter Apoſtolos pręcipuus, conueniens fuit, vt & pręcipuam ſedem ipſe ſortiretur. Et quia Petrinæ ſoliditatis ei nomen fuerat impoſitum, æquum erat, vt ab ipſo non inualida, ſed ſolida quædam poteſtatis ſtructura permaneret. Poſtremo quum ei peculiariter à Chriſto fuiſſet dictum, Oraui pro te ne deficiat fides tua Petre, decuit vt alicubi fidem Chriſti doceret Petrus, quę ita duraret, vt aduerſus eam infidelitatis tenebræ ne-

uti-

utiquam præualerent. Quorum trium, vix vnum ali-
quod hodie videremus, ſi cuiuſuis alterius Apoſtoli ſe-
des, quæ nunc ab Chriſti perduellibus occupatur, Pe-
tro poſtrema contigiſſet. Harum rerum euentus, ſic per-
mouerunt Auguſtinum, vt is per eos ſe plane fateatur
in Eccleſię gremio fuiſſe colligatum. Sic enim inter alia
ſcribit aduerſus Manichęum contra epiſtolam Manichęi,
quę fundamenti dicitur cap. 4. Tenet me ab ipſa ſede
Petri Apoſtoli, cui paſcendas oues ſuas poſt reſurrectio-
nem Dominus commendauit, vſque ad pręſentem Epi-
ſcopatum, ſucceſſio ſacerdotum. Tenet poſtremo ipſum
Catholicæ nomen, quod non ſine cauſa inter tam mul-
tas hæreſes, iſta Eccleſia ſola obtinuit. Hæc ille: quibus
verbis intelligimus ipſa tria. Primum Petri ſedem. De-
inde perpetuam Epiſcoporum à Petro ſucceſſionem.
Tertium quod inter tam multas Hæreſes, hęc Eccleſia,
quæ à Petri ſede permanauit, vel ſola Cathoiicę no-
men obtinuit. Opinor itaque iam vel Sole dilucidius
apparere, Petrum & vniuerſalis Eccleſiæ paſtorem fuiſ-
ſe, & vere obijſſe Romæ, nihilque niſi meras nugas eſ-
ſe, quas Perſuaſor, & qui eum ſequuntur virulenta ma-
litia contra Romanæ Cathedrę principatum euomunt.
Qui cum in hac re tam manifeſta, impoſtores deprehen-
ſi ſint, ęquum eſt, & quicquid de alijs rebus ſcribent
ex hac metiamur, & crimine ab vno omnes diſcamus,
horumque peruerſa dogmata, vti venenata pocula, ad
fidelium perniciem propinata, modis omnibus auerſemur,
reijciamusque. Chriſto vero ſit laus, quod ipſamet ex-
perientia redarguti ſint manifeſti mendacij. Quum &
Pontificem noſtrum Pium Quintum virum vere ſanctiſ-
ſimum, tot optimos patres Cardinales, clerum, & popu-
lum

lū Romanū habeamus optime inſtitutos, Vrbſq; ipſa tota pijs operibus ſcateat, in ſacramentorum frequentatione.

LAVS DEO.

F. Auguſtinus Nicolutius Inquiſitor.

Quod Petrus in Vrbe moriens ſummam in eccleſia poteſtatem ſibi à Chriſto traditam Clementi ſucceſſori ſuo, & ijs qui poſt eum Romani futuri eſſent Pontifices, reliquerit, ex Sanctis patribus probatur.

PETRI porro ligandi & ſoluendi officium, ac in eccleſia primatum in eius ſucceſſores deriuatum, ex eo argumentari poſſumus, quod exiſtimandum non eſt Chriſti voluntatem fuiſſe vt id munus tanto magiſterio fundatum ſimul cum vnius hominis vita deficeret, quod ne illo quidem tempore defecit, quo Chriſtus corpore diſcedens à terris, in cœlum aſcendit, ex quo nobis ne morte quidem Petri defuturum indicauit, ſed ad ſucceſſores eius peruenturū, ac tamdiu duraturū, donec & oues paſcendæ reperirentur, & ipſe corpore ad iudicandos viuos & mortuos reuerteretur, vt illuſtris & glorioſus appareat in ſanctis ſuis. At vbi extremū illud iudiciū peractū fuerit, tūc ipſe Chriſtus (vt Paulus ait) tradet regnum Deo & patri, atque ex eo tempore Deus erit perpetuo omnia in omnibus, neque aut eiuſmodi munus, aut qui eo fungatur amplius, omnibus deficientibus, erunt: hæc ita eſſe ſanctorum patrum teſtimonijs facile confirmari poſſunt.

PRIMVS Petri Apoſtoli ſucceſſor in Epiſcopatu Romano, & vniuerſalis Eccleſiæ cura Clemens vir ſanctus fuit, qui ab eodem Petro paulo ante ipſius obitum per manuum impoſitionem Epiſcopus Romanus ſumma cum poteſtate ſibi ſubſtitutus poſt illū Catholicā eccleſiā rexit.

HOC DAMASVS Papa in vita Petri Apoſtoli diſer-

tis verbis exponit ſic. Sanctus Petrus beatum Clementem Epiſcopum conſecrauit, cui & Cathedram vel Eccle-
„ ſiam omnem diſponendam commiſit dicens. Sic vt mihi
„ gubernandi tradita eſt à domino meo Ieſu Chriſto pote-
„ ſtas ligandi, ſoluendique, ita & ego tibi committo, vt ordi-
„ nes diſpoſitiones diuerſarum cauſarum, per quos actus
„ non Eccleſiaſtici profligentur, & tu minime curis ſæculi
„ deditus reperiaris; ſed ſolummodo orationi & prædicatio-
„ ni ad populum vacare ſtude. Idem in Clementis Papæ vita ſic ſcribit. Hic ex præcepto beati Petri ſuſcepit Eccleſiæ Pontificatum gubernandum, ſicut ei fuerat à domino Ieſu Chriſto Cathedra tradita vel commiſſa.

D. Cyprianvs libro 4. Epiſtola ſecunda ad Antonianum, factus eſt (inquit) Cornelius Epiſcopus de Dei & Chriſti eius iudicio, de clericorum pene omnium teſtimonio, de plebis ſuffragio, & de ſacerdotum antiquorum collegio, cũ nemo ante ſe factus eſſet, cũ Fabriani locus.i. cum locus Petri & gradus cathedræ ſacerdotalis vacaret.

Optatvs Afer Epiſcopus Mileuitanus libro 2. contra Parmenianum & alios Donatiſtas, Vna (inquit) Cathedra eſt priuilegium vnius eccleſiæ, & primum, ideo non adhærens vnitati Cathedræ, non adhæret vnitati Eccleſię Cathedra vna eſt, & negare non audes ſcire te in Vrbe Roma Petro primo Cathedram eſſe collatam, in qua ſederit omnium apoſtolorum caput Petrus, in quo vno Cathedræ vnitas ab omnibus ſeruaretur, ne cæteri Apoſtoli ſingulos ſibi quiſque defenderent, vt iam ſchiſmaticus eſſet, qui contra vnam Cathedram alteram ſibi collocaret: Ergo Cathedra vnica eſt quæ eſt prima de dotibus, & in ea ſedit primus Petrus; ſucceſſit Linus, Lino, Clemens, cui Anacletus &c. & infra. Contra portas inferi claues ſalutares legimus Petrum principem noſtrum recepiſſe, cui à Chriſto dictum eſt, Tibi dabo claues regni cœlorum, Vnde eſt ergo quod claues regni cœlorum vobis vſurpare contenditis?

tis?

tis? qui contra Cathedram Petri veſtris præſumptionibus & audacijs ſacrilegio militatis &c.& infra. Igitur de dotibus Eccleſiæ Cathedræ prima eſt quam probauimus per Petrum noſtram eſſe, quæ ducit ad ſe Angelum, Angelus enim qui datur Eccleſiæ,ei non coniungitur,qui ſe Cathedræ Petri non coniungit &c. & infra. Vos dico abſciſſos palmites à vite,vos riuum conciſum à fonte,non enim poteſt origo eſſe riuus,qui paruus eſt,& non de ſe naſcitur, & arbor è ramo conciſo excẽta areſcit.

D. AVGVSTINVS tractatu quinquageſimo in expoſitionem Ioannis Petro non tantum datas eſſe claues cœlorum,ſed & ſucceſſoribus per longum probat, vbi inter cætera hæc ait. Si enim Petro tantum dictum eſt,tibi dabo claues regni cœlorum,& quodcumque ligaueris ſuper terram,erit ligatum & in cœlis,non facit hoc Eccleſia; ſi autem & in Eccleſia fit,vt quæ in terra ligantur, in cœlo ligentur,& quæ ſoluuntur in terra,ſoluantur in cœlo,quia cum excommunicat eccleſia,in cœlo ligatur excommunicatus, cum reconciliatur ab Eccleſia, in cœlo ſoluitur reconciliatus: Si hoc ergo in Eccleſia fit,Petrus quando claues accepit, Eccleſiam Sanctam ſignificauit.

Idem cont.epiſt.fund.c.4.tenet me (inquit) ab ipſa Petri ſede, cui paſcendas oues ſuas poſt reſurrectionem Dominus commendauit vſque ad præſentem Epiſcopatum ſucceſſio ſacerdotum.

Idem Epiſtola 165.ad Generoſum,ſi enim ordo Epiſcoporum ſibi ſuccedẽtiũ conſiderandus eſt, quanto certius & vere ſalubriter ab ipſo Petro numeraui,cui totius eccleſiæ figuram gerenti dominus ait, ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam,& portæ inferi non vincent eã, Petro.n.ſucceſſit Linus,Lino Clemens,Clementi Anacletus, Anacleto Euariſtus &c. oẽs vſq; ad Anaſtaſiũ enumerat.

D. Io. Chryſoſtomus Epiſcopus Conſtantinopolitan. lib.2.de Sacerdotio c.1.Qua nam(inquit)item de cauſa idẽ ille ſanguinem effudit ſuum,certe vt oues eas acquireret,

quas tum Petro, tum ſucceſſoribus Petri gubernandas in manus tradidit: Iure igitur ac merito ſic loquebatur Chriſtus, quiſnam fidelis ſeruus & prudens, quem dominus ſuper familiam ſuam conſtituit,

Ioannes III. Papa in epiſtola, quam vniuerſis Germaniȩ & Galiiarũ Epiſcopis ſcripſit, ità ait, Si autē Petrus princeps Apoſtolorum adiutores ſibi adſciuit Linum & Cletum, non tamen poteſtatem pontificij, aut ligandi aut ſoluendi eis normam tradidit, ſed ſucceſſori ſuo Sancto Clementi qui ſedem apoſtolicam poſt eum, & poteſtatem pontificalem tradente ſibi beato Petro tenere promeruit: Linus vero & Cletus miniſtrabant exteriora, Princeps autem Apoſtolorum Petrus verbo & orationi inſiſtebat, Linum namque & Cletum nihil legitur vmquam ex pontificali miniſterio egiſſe poteſtatiue, ſed quantum eis à beato Petro præcipiebatur, tantummodo agebant.

Pelagivs Papa II. contra Ioannem Patriarcham Conſtantinopolitanum canone 2. Quicquid (inquit) ſtatuiſtis ex auctoritate Santi Petri Apoſtolorum principis, & domini Saluatoris voce, qua beato Petro poteſtatem ſoluendi & ligandi ipſe Saluator dedit, quȩ ēt poteſtas in ſucceſſorē eius indubitáter trãſiuit, caſſam⁹, & annullam⁹.

Adrianvs Papa Conſtantino & Irene Auguſtis, & Synodo Nicȩnȩ vij. beatus Petrus (inquit) Apoſtolorum princeps ſui apoſtolatus principatum ſucceſſoribus ſuis, qui in ſua ſanctiſſima ſede ſucceſſerunt, perenniter dereliquit, quibus & auctoritatis poteſtatem, quemadmodum à Saluatore noſtro ei conceſſa eſt, ipſe tradidit diuino iuſſu ſucceſſoribus ſuis.

Placidia Auguſta Valentiniano Auguſto Filio. Quia Roma (inquit) eſt maxima Ciuitatũ & domina orbis terrárum, Ideo Petrus in ea Principatum ordinauit diuini Epiſcopatus.

FINIS PRIMI LIBRI.

F. Auguſtinus Nicolutius Inquiſitor.

ERRATA.

In pſatione pag.	2	lin. 2	quia	qui à
	3	14	aliquod	aliquot
	2	17	redditur,	reditur
	8	4	frûſtra	fruſta
	9	25	chiſmata	ſchiſmata
	14	3	diſtratu	diſtracta
	19	34	exponantur	exponant
	34	8	capitibus	deleñ.
	43	5	Petro	Petri
	49	21	ſecundam	ſecundum
		ibid.	iunxit	vinxit
		32	eàm	eum
	56	24	ſine	ſuis
	83	10	id quod	vt id quod
	84	23	in debilẽ non ſe crepid	indelebilem crepidinem
	87	2	multo	cum
		11	deſineſſe	debuiſſe
	89	19	ad	ac
	105	29	auctoritates	deleatur
	127	1	ſummus	ſumus
	143	2	ſi	hi
	157	18	generat	generetur
	172	1	princeps	principes
	175	7	quum	quem
		33	Hypotyposũ	Hypotypoſeon
	187 178	4	admirari poſſ.	admirari nõ poſſ.
	183	4	Abillenæ	Abillinæ
		12	ſub exitu	exitum
		19	aditis	additis
	184	33	peue exact⁹	plene exactus nõ (erat
	185	11	quod	quot

191	14	certe	certam
223	33	chorepiſcopi	coepiſcopi
238	29	Romam	Roma
265	10	lactis	lætis
	13	quos	quod
273	28	tum	tamen
279	26	atque	æque
280	5	reuertenter	reuerenter
	6	voluerit	noluerit.
283	21	quamuis fere	quanam rõne fere
288	26	annorum	annum
290	25	chonographos	chorographos
297	17	non ob id non	num ob id non
300	34	ferunt ni	feruntur
306	28	miniſtri	miniſtris
314	16	3. vbique	utrobiqne

Cætera prudens lector per ſe corrigat.